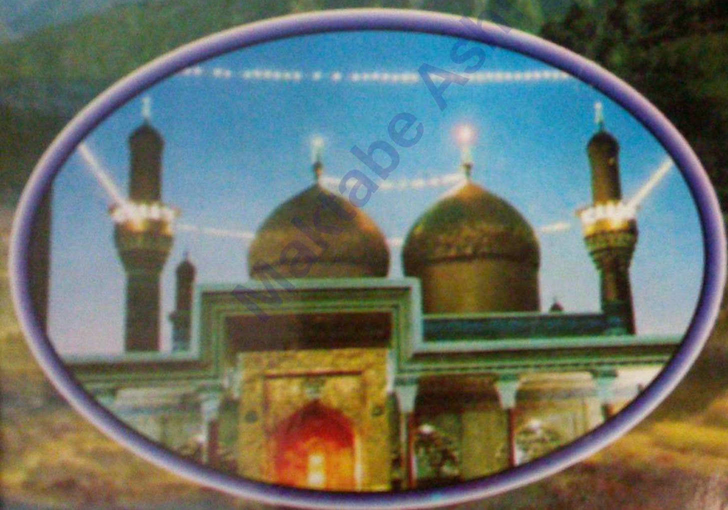
ગુનાહોંકે પહાડ
ઓર
બખ્શિશકા સૈલાબ

گناہوں کے پہاڑ اور بخشش کا سیلاب

પ્રકાશક

નુરાની કુતુબખાના

મુ.પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦

ફોન નં. : (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

ગુનાહોંકે પહાડ

ઔર

બખ્શિશકા સૈલાબ

گناہوں کے پہاڑ اور بخشش کا سیلاب

❋ તર્જુમા ❋

જિબાલુઝ્ઝુનૂબ વ સયલુલ ગુફરાન

❋ તાલીફ ❋

અબૂ તલહા મુહમ્મદ યૂનુસ બિન અબ્દુસ્સત્તાર

❋ તર્જુમા બકલમ ❋

ઉસ્તાઝે મુઅલ્લિફ મૌલાના ગુલામ મુસ્તફા સાહબ

❋ લિપ્યાંતર ❋

(મૌલવી) સુલેમાન મજાદરી

પ્રકાશક

નુરાની કુતુબખાના

મુ.પો. છાપી, જિ. બનાસકાંઠા, પીન - ૩૮૫૨૧૦

ફોન નં. : (૦૨૭૩૯) ૨૭૦૧૧૨

અય મેરે પરવરદિગાર :

મેરે મા'બૂદ!

કૈસે મૈં તુઝે

પુકારૂં હાલાંકે

મૈં ગુનેહગાર હૂં કે

અપને ગુનાહોંકી

વજહસે શરમિંદા

હૂં ડરતા હૂં.

અય મેરે પરવરદિગાર :

મેરે મા'બૂદ!

ઔર કૈસે મૈં તુઝે

ન પુકારૂં હાલાંકે

આપ કરીમ હૈં. કે

આપકી સિફતે કરમ

કી વજહસે મૈં પુર

ઉમ્મીદ ભી હૂં.

કૈફ અદઊક વઅન આસિન્

વ કૈફ લા અદઊક વ અન્ત કરીમુ

ગુનાહોંકે પહાડ ઔર બખ્શિશકા સૈલાબ

ફેહરિસ્ત

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન	સફા

મઝમૂન | સફા

મઝમૂન | સફા

بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ

હાય અફસોસ ઉસ શખ્સ પર

જિસકે માં બાપ આલ ઔલાદ, બીવી બચ્ચે ઔર ખૂદ ઉસકી ઝાતકે લિયે આસમાન પર બખ્શિશકી દુઆએં માંગી જા રહી હૈં મગર વો ખૂદ અપને લિયે બખ્શિશકી દુઆ માંગને ઔર અલ્લાહ તઆલાકી તરફ મુતવજ્જેહ હોનેસે ગાફિલ હૈ. ઔર ઉસકા કિસ તરહ ઈન્કાર કિયા જા સકતા હૈ? હાલાંકે અલ્લાહ જલ્લ જલાલુહૂને કુરઆને કરીમમેં ફરમાયા હૈ :

(અલ્લઝીન યહ્મિલૂનલ્ અર્શ વ મન્ હૌલહૂ યુસબ્બિહૂન બિહમ્દિ રબ્બિહિમ્ વ યુઅ્મિનૂ-ન બિહી વયસ્તગ્ફિરૂનલ્લઝી-ન આમનૂ રબ્બના વસિઅ્ત કુલ્લ શૈઈર્રહ્મતંવ્વ ઈલ્મન્ ફગ્ફિર લિલ્લઝીન તાબૂ વત્તબઊ સબીલક વ કિહિમ્ અઝાબલ જહીમ. રબ્બના વ અદ્ખિલ્હુમ્ જન્નાતિ અદનિ નિલ્લતી વ અદ્તહુમ વ મન્ સલહ મિનૂ આબાઈહિમ વ અઝ્વાજિહિમ વ ઝુર્રિય્યાતિહિમ્ ઈન્નક અન્તલ્ અઝીઝુલ્હકીમ. વ કિહિમુસ્સય્યિઆતિ વ મન્ તકિસ્સય્યિઆતિ યૌમઈઝિન્ ફકદ રહિમ્તહૂ. વ ઝાલિક હુવલ ફૌઝુલ અઝીમ.)

તર્જુમા :- જો ફરિશ્તે કે અર્શકો ઉઠાએ હુએ હૈં ઔર જો ફરિશ્તે ઉસકે ગિર્દા ગિર્દ હૈં વો અપને રબકી તસ્બીહ વ તહમીદ કરતે રેહતે હૈં ઔર ઉસ પર ઈમાન રખતે હૈં. ઔર ઈમાનવાલોંકે લિયે (ઈસ તરહ) ઈસ્તિગ્ફાર કરતે હૈં કે અય હમારે પરવરદિગાર! આપકી રહમત (આમ્મા) ઔર ઈલ્મ હર ચીઝકો શામિલ હૈ, સો ઉન લોગોંકો બખ્શ દીજિયે જિનહોંને (શિર્ક વ કુફ્રસે) તૌબા કર લી હૈ ઔર આપકે રાસ્તે પર ચલતે હૈં, ઔર ઉનકો જહન્નમકે અઝાબસે બચા લીજિયે. અય હમારે પરવરદિગાર! ઔર ઉનકો હમેશા રેહનેકી બેહિશ્તોંમેં જિનકા આપને ઉનસે વાદા કિયા હૈ દાખિલ કર દીજિયે, ઔર ઉનકે માં બાપ ઔર બીવિયોં ઔર ઔલાદમેં જો (જન્નતકે) લાઈક (યાની મોમિન) હોં ઉનકો ભી દાખિલ કર દીજિયે, બેશક આપ ઝબરદસ્ત હિકમતવાલે હૈં, ઔર ઉનકો (કિયામતકે દિન હર તરહકી) તકાલીફસે બચાઈયે, ઔર આપ જિસકો ઉસ દિનકી તકાલીફસે બચા લેં તો ઉસ પર આપને (બહોત) મહેરબાની ફરમાઈ ઔર યે બડી કામિયાબી હૈ.

(સૂરએ મુઅમિન : ૭ સે ૯ તક)

● ફરિશ્તે ઝમીન પર બસનેવાલોંકે લિયે અલ્લાહ તઆલાસે મઆફીકી દુઆ કરતે રેહતે હૈં. ઉસકો અલ્લાહ તઆલાને એક દૂસરી જગહ ઈસ તરહ ઈરશાદ ફરમાયા :

(વલ્મલાઈકતુ યુસબ્બિહૂ-ન બિહમ્દિ રબ્બિહિમ્ વ યસ્તગ્ફિરૂ-ન લિમન્ ફીલ્ અર્ઝિ. અલા ઈન્નલ્લાહ હુવલ્ ગફૂરુર્રહીમ.) (સૂરએ શૂરા : ૫)

તર્જુમા :- ઔર ફરિશ્તે અપને રબકી તસ્બીહ વ તહમીદ કરતે હૈં ઔર અહલે ઝમીનકે લિયે મઆફી માંગતે હૈં, ખૂબ સમઝ લો કે અલ્લાહ હી મઆફ કરનેવાલા રહમત કરનેવાલા હૈ.

હિર્સ કરનેવાલોંકો ઐસી ચીઝકી હિર્સ કરની ચાહિયે ઔર યે સોચના ચાહિયે કે જબ ફરિશ્તે હમ જૈસે ઝમીનમેં બસનેવાલે ગુનેહગારોંકે લિયે અઝ ખૂદ હી બખ્શિશ ઔર મઆફીકી દુઆ કરતે રેહતે હૈં તો ક્યૂં ન હમ ખૂદ અપને લિયે અલ્લાહ તઆલાસે મઆફી ઔર બખ્શિશકી દરખ્વાસ્ત કરતે રહેં. અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં :

(કુલ્ યા ઈબાદિયલ્લઝી-ન અસ્રફૂ અલા અન્ફુસિહિમ્ લા તક્નતૂ મિર્રહ્મતિલ્લાહિ. ઈન્નલ્લાહ યગ્ફિરુઝ્ઝુનૂબ જમીઆ. ઈન્નલ્લાહ હુવલ્ ગફૂરુર્રહીમ. (સૂરએ ઝુમર : ૫૩)

તર્જુમા :- (આપ કેહ દીજિયે! અય મેરે બંદો! જિનહોંને (કુફ્ર વ શિર્ક કરકે) અપને ઉપર ઝિયાદતિયાં કી હૈં કે તુમ ખુદા તઆલાકી રહમતસે નાઉમ્મીદ મત હો, બિલયકીન ખુદા તઆલા તમામ (ગુઝિશ્તા) ગુનાહોંકો મઆફ ફરમા દેગા, વાકઈ વો બડા બખ્શનેવાલા બડી રહમતવાલા હૈ.

તકરીઝ

હઝરત મુફતી મુહમ્મદ આશિક ઈલાહી બરની સાહબ
સાબિક મુફતી દારૂલ ઉલૂમ કરાચી, હાલ મુકીમ મદીના મુનવ્વરહ

તમામ તારીફેં અલ્લાહ તઆલાકે લિયે હૈં જો ગુનાહોંકો બખ્શનેવાલે ઔર તૌબા કબૂલ કરનેવાલે હૈં, ખતાઓંકો મઆફ કરનેવાલે ઔર છોટે બડે હર કિસમકે ગુનાહોંકો મિટા દેનેવાલે હૈં. અલ્લાહ તઆલાને અપને બંદોંકો રહમત ઔર મઆફીકી ખૂશખબરી દી હૈ જબકે બંદે ગુનાહોંકે બાદ સચ્ચી તૌબા કર લેં ઔર અપને આપકો રાહે રાસ્ત પર લે આએં.

ઔર દુરૂદો સલામ હો તમામ નબિયોં ઔર રસૂલોંકે સરદાર પર ઔર આપકી આલ પર ઔર સહાબએ કિરામ (રદિ.) પર જો કે અલ્લાહ તઆલાકી તરફ રૂજૂઅ કરનેવાલે મુતવાઝેઅ ઔર ફરમાંબરદાર થે, ઔર અલ્લાહ તઆલાકે ઉન મુખ્લિસ, મુતવાઝેઅ ઔર અલ્લાહ તઆલાકી રહમતકે ઉમ્મીદવાર બંદોં પર ભી અલ્લાહ તઆલાકી રહમતેં નાઝિલ હોં જિનહોંને નેકી ઔર ભલાઈકે રાસ્તે પર ચલનેમેં સહાબએ કિરામ (રદિ.) કી પૈરવી કી.

અમ્મા બાદ! મેરે ઈસ્લામી ભાઈ ફઝીલતુશ શેખ અબૂ તલહા મુહમ્મદ યૂનુસ બિન અબ્દુસ્સત્તાર (અલ્લાહ તઆલા ઉનકો અપની હિફાઝતમેં રખ્ખે) ને તૌબા ઔર ઈસ્તિગ્ફારકી ફઝીલતમેં યે કિતાબ લિખ્ખી હૈ જિસમેં કુરઆની આયાત ઔર અહાદીસે મુબારકાકો જમા કિયા હૈ. યે કિતાબ મુઅલ્લિફને નેક લોગોંકો તાઆત પર મઝીદ તરગીબ દિલાનેકે લિયે ઔર ગુનેહગારોંકો અલ્લાહ કરીમકી તરફ રૂજૂઅ કરને ઔર અલ્લાહ તઆલાસે અપને ગુનાહોંકી બખ્શિશ માંગને પર ઉભારનેકે લિયે લિખ્ખી હૈ. મુઅલ્લિફ મૌસૂફને એક અજીબ ઉમદા મૌઝૂઅ ઈખ્તિયાર કિયા હૈ જો ઈસ ઝમાનેકે લોગોંકે લિયે બહોત મુનાસિબ હૈ. ક્યૂંકે ઈસ વક્ત અલ્લાહ તઆલાકી નાફરમાનિયાં ઔર ગુનાહ બહોત ઝિયાદા કસરતસે હો રહે હૈં.

અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં : "ખુશ્કી ઔર તરીમેં લોગોંકે આમાલકે સબબ બલાએં ફૈલ રહી હૈં."

એક મોમિન બંદેકે લિયે યે બહોત ઝરૂરી હૈ કે વો પલક ઝપકનેકે બરાબર ભી અપને રબ તઆલાકી નાફરમાની ન કરે. ઔર અગર ખુદા ન ખ્વાસ્તા કિસીસે અલ્લાહ તઆલાકી નાફરમાની ખ્વાહ શયતાની ધોકેસે હો, ખ્વાહ નફસે અમ્મારાકી

સરકશીકી વજહસે હો ગઈ હો તો ઉસકો અલ્લાહ તઆલાકી રહમતસે હરગિઝ નાઉમ્મીદ નહીં હોના ચાહિયે. ઔર કભી ભી અલ્લાહ તઆલાકી મગફિરતસે માયૂસી નહીં હોની ચાહિયે ચાહે કિતને દરજેકા ભી ગુનેહગાર ક્યૂં ન હો, અલબત્તા તૌબા કરનેકે લિયે બહોત જલ્દી કરની ચાહિયે ઔર ઉસમેં ઝરા ભી દેર નહીં લગાની ચાહિયે. ક્યૂંકે અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે મૌતકા જો વક્ત મુકર્રર હૈ ઉસમેં ઝર્રા ભર તાખીર (દેર) નહીં હો સકતી. ઔર યે ભી તય શુદા બાત હૈ કે કિસીકો ભી અપની મૌતકા વક્ત માલૂમ નહીં, ઈસ લિયે ઝરૂરી હૈ કે બંદા અપને આપકો ગુનાહોંસે તૌબા વ ઈસ્તિગ્ફારકે ઝરીઆ પાક વ સાફ કરતા રહે ઔર અપને આપકો મૌતકે લિયે હર વક્ત તૈયાર રખ્ખે.

તૌબાકી હકીકત યે હૈ કે બંદા ગુઝિશ્તા ઝમાનામેં અપને કિયે હુએ ગુનાહોં પર શરમિંદા હો ઔર આઈન્દા ગુનાહોંકે ન કરનેકા પુખ્તા ઈરાદા કર લેં ઔર ગલત તરીકા છોડકર સહીહ તર્ઝે અમલ ઈખ્તિયાર કર લે. ઔર જો હુકૂક બંદોંકે ઉસકે ઝિમ્મે હૈં ઉનકી ભી અદાયગી કરે. જબ બંદા ઈસ તરહસે તૌબા કરેગા તો અલ્લાહ કરીમ ઉસકી તૌબાકો કબૂલ ફરમા લેંગે, ઔર જબ બંદા અલ્લાહ તઆલાકી તરફ રૂજૂઅ કરતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકો મગફિરત ઔર અપની ખૂશ્નૂદીકે સાયામેં જગહ મરહમત ફરમાતે હૈં, તો માલૂમ હુવા કે દિલસે સચ્ચી તૌબાકો અલ્લાહ તઆલા ઝરૂર કબૂલ ફરમા લેતે હૈં.

ઈસ ઝમાનામેં હમ દેખતે હૈં કે બહોતસે લોગ સિર્ફ ઝબાની તૌબા તો કરતે હૈં મગર ઉનકે દિલ ખુદાસે બિલકુલ ગાફિલ હૈં, તૌબાકે વક્ત ઉનકો યે ભી માલૂમ નહીં હોતા કે વો ઝબાનસે ક્યા કેહ રહે હૈં, ઉનકી તૌબા સિર્ફ ઝબાની હોતી હૈ ઔર ઈસ તરહકી તૌબા સચ્ચી તૌબા નહીં હો સકતી. ઐસી તૌબાકે મુતઅલ્લિક રાબિઆ બસરી (રહ.) કા કૌલ હૈ કે, હમારા ઈસ્તિગફાર ઔર તૌબા કરના તો ઐસા હૈ કે ઉસ પર ભી હમેં તૌબા ઔર ઈસ્તિગફારકી ઝરૂરત હૈ. ચે જાએકે હમારી તૌબા કબૂલ કી જાએ કે હમારી તૌબા ઈસ તરહ કી હૈ કે જિસ પર હમેં બહોત ઈસ્તિગફાર કરનેકી ઝરૂરત હૈ. એક ફારસી શાઈર કેહતા હૈ :

સબ્હા બર કફ તૌબા બર લબ દિલ પુર અઝ ઝૌકે ગુનાહ
મઅસિયત રા ખંદા મી આયદ બર ઈસ્તિગફાર મા

તર્જુમા :- (હાથમેં તસ્બીહ હૈ ઔર લબોં પર તૌબા મગર દિલ ગુનાહકી લઝઝતસે ભરા હુવા હૈ, હમારે ઈસ ઈસ્તિગફાર પર તો મઅસિયત ભી હંસતી હૈ.)

યાની હમ ઝબાનસે તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કરતે હૈં ઔર તસ્બીહ ભી હમારે હાથમેં હૈ મગર તૌબા ઔર ઈસ્તિગફારકી હાલતમેં ભી હમ દિલી તૌર પર ગુનાહોંકી લઝ્ઝતસે લુત્ફ અંદોઝ હો રહે હૈં, તો ફિર મઅસિયત હમારે ઈસ્તિગફાર પર ક્યૂં ન હંસે? હકીકત યે હૈ કે ઉસ શાઈરને સચ કહા હૈ. ક્યૂંકે હમારે ઈસ ઝમાનામેં તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કરનેવાલે ગુનેહગારોંકી હાલતકો ઈસ મુખ્તસર જુમ્લા (શઅર) મેં બયાન કર દિયા હૈ.

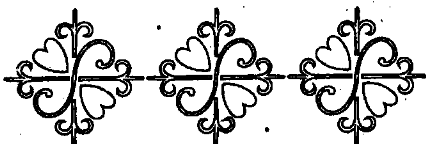
દઅવત વ તઝકીરવાલે હઝરાતકો ઈસ બાતકા એહતિમામ કરના ઝરૂરી હૈ કે વો વઅઝ વ નસીહતમેં અલ્લાહ તઆલાકી રહમતકી બશારત સુનાએં, ઔર અલ્લાહ તઆલાકી નેઅમતોંકા તઝકિરા ભી હો. ઔર નાફરમાનોંકે ઝહનોંકો તૌબા ઔર ઈસ્તિગફારકે કરીબ કિયા જાએ ઔર ઉસકે સાથ બુરાઈયોંસે ભી રોકા જાએ, ઔર ગુનાહોંકે નુકસાનાત પર તંબીહ ભી હોની ચાહિયે તાકે લોગ અલ્લાહ તઆલાકી નાફરમાનિયોંસે રૂક જાએં ઔર વો બખ્શિશકે વાદાસે ધોકા ખાકર કહીં હર વક્ત સરકશીમેં હી ન પડે રહેં.

મુઅલ્લિફ મૌસૂફને અચ્છે અંદાઝમેં યે કિતાબ લિખ્ખી હૈ કે ઈસમેં આયાતે કુરઆનિયા ઔર અહાદીસે મુબારકાકે અલાવા ઈખ્લાસકે સાથ સચ્ચી તૌબા કરનેવાલોંકે કિસ્સે ઔર અલ્લાહ તઆલાકી તરફ રૂજૂઅ કરનેવાલે કામિયાબ લોગોંકે વાકિઆત ભી જમા કર દિયે હૈં. ક્યૂંકે પેહલે લોગોંકે કિસ્સે બાદમેં આનેવાલોંકે લિયે સામાને ઈબરત હોતે હૈં, ઔર અલ્લાહ કરીમસે ઉમ્મીદ હૈ કે વો મુઅલ્લિફે કિતાબકી મેહનતકો શર્ફે કબૂલિયત બખ્શેંગે ઔર ઉનકી ઈસ કિતાબ "ગુનાહોંકે પહાડ ઔર બખ્શિશકા સેલાબ" કો મુસલમાનોંકે લિયે નાફેઅ બના દેંગે ઔર યે કિતાબ મુઅલ્લિફ મૌસૂફકે લિયે ઝખીરએ આખિરત હોગી. બેશક અલ્લાહ તઆલા કરીમ હૈ ઔર બંદોંકી દુઆઓંકો કબૂલ કરનેવાલા હૈ ઔર સચ્ચી તૌબા કરનેવાલેકી તૌબાકો કબૂલ ફરમાનેવાલા હૈ.

૪ રમઝાનુલ મુબારક સન હિ. ૧૪૧૧

મુહમ્મદ આશિક ઈલાહી બરની ગફરલ્લાહુ લહૂ વલિવાલિદૈહિ

મદીના મુનવ્વરહ

તકરીઝ

ફઝીલતુશ શૈખ અબ્દુલ હમીદ અબ્દુલ્લાહ ઝગીબી સાહબ મુદર્રિસ મદીના યૂનીવર્સિટી- મદીના મુનવ્વરહ

તમામ તારીફેં અલ્લાહ તઆલાકે લિયે હૈં જો નિહાયત રહમવાલે, બહોત પરદાપોશ ઔર બહોત બખ્શનેવાલે હૈં, હર ચીઝકો બિલકુલ ઠીક અંદાઝાકે સાથ પૈદા કરનેવાલે હૈં.

અલ્લાહ તઆલા અપની કિતાબ કુરઆન મજીદમેં અપની રહમત વ મગફિરતકે દોનોં હાથોંકો ફૈલાએ હુએ ફરમા રહે હૈં : (**કુલ યા ઈબાદિયલ્લઝી-ન અસ્રફૂ અલા અન્ફુસિહિમ્ લા તક્નતૂ મિર્રહ્મતિલ્લાહિ: ઈન્નલ્લાહ યગ્ફિરુઝ્ઝુનૂબ જમીઆ. ઈન્નલ્લાહ હુવલ્ ગફૂરુર્રહીમ.**) (સૂરએ ઝુમર : ૫૩)

તર્જુમા :- (આપ કેહ દીજિયે : અય મેરે બંદો! જિનહોંને (કુફ્ર વ શિર્ક કરકે) અપને ઉપર ઝિયાદતિયાં કી હૈં કે તુમ ખુદા તઆલાકી રહમતસે નાઉમ્મીદ મત હો, બિલયકીન ખુદા તઆલા તમામ (ગુઝિશ્તા) ગુનાહોંકો મઆફ ફરમા દેગા, વાકઈ વો બડા બખ્શનેવાલા બડી રહમતવાલા હૈ.)

ઔર દૂસરી જગહ અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા હૈ : (**વમંય્યઅ્મલ્ સૂઅન્ ઔયઝ્લિમ્ નફ્સહૂ ષુમ્મ યસ્તગફિરિલ્લાહ યજિદિલ્લાહ ગફૂરર્રહીમા.**)

(સૂ. નિસાઅ : ૧૧૦)

તર્જુમા :- (ઔર જો શખ્સ કોઈ બુરાઈ કરે યા અપની જાનકા નુકસાન કરે, ફિર અલ્લાહ તઆલાસે મઆફી ચાહે તો વો અલ્લાહ તઆલાકો બડી મગફિરતવાલા બડી રહમતવાલા પાએગા.)

એક ઔર જગહ અપને નેક બંદોંકી સિફાત બયાન કરતે હુએ ફરમાતે હૈં : (**વલ્લઝી-ન ઈઝા ફઅલૂ ફાહિશતન ઔ ઝલમૂ અન્ફુસહુમ્ ઝકરુલ્લાહ ફસ્તગફરુ લિઝુનૂબિહિમ. વમંય્યગ્ફિરુઝ્ઝુનૂબ ઈલ્લલ્લાહુ વલમ યુસિર્રૂ અલા મા ફઅલૂ વહુમ્ યઅ્લમૂન.**) (સૂરએ આલે ઈમરાન : ૧૩૫)

તર્જુમા :- (ઔર ઐસે લોગ કે જબ કોઈ ઐસા કામ કર ગુઝરતે હૈં જિસમેં ઝિયાદતી હો યા અપની ઝાત પર નુકસાન ઉઠાતે હૈં તો અલ્લાહ તઆલાકો યાદ કર લેતે હૈં, ફિર અપને ગુનાહોંકી મઆફી ચાહને લગતે હૈં, ઔર અલ્લાહ તઆલાકે સિવા ઔર હૈ કૌન જો ગુનાહોંકો બખ્શતા હો. ઔર વો લોગ અપને અફઆલ પર

ઈસરાર નહીં કરતે ઔર વો જાનતે હૈં.)

ઔર અલ્લાહ તઆલાને અપને નબી (સ.અ.વ.) કો ભી ઈસ્તિગફારકા હુકમ કરતે હુએ ફરમાયા : **(વસ્તગ્ફિર્ લિઝમ્બિક વલિલ્ મુઅમિનીન વલ્ મુઅમિનાત)** (સૂરએ મુહમ્મદ : ૧૯)

તર્જુમા :- (ઔર આપ (સ.અ.વ.) અપની ખતાકી મઆફી માંગતે રહિયે ઔર સબ મુસલમાન મરદોં ઔર મુસલમાન ઔરતોંકે લિયે ભી ઈસ્તિગફાર કરતે રહિયે.)

ઔર દુરૂદો સલામ હો અલ્લાહ તઆલાકી તમામ મખ્લૂકમેંસે સબસે ઝિયાદા બેહતર પસંદીદા મુન્તખબ શખ્સિય્યત યાની હમારે નબી હઝરત મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) પર ઔર આપકી આલ પર ઔર આપકે સહાબએ કિરામ (રદિ.) પર ઔર સબ પર અલ્લાહ તઆલાકી રહમતેં નાઝિલ હોં.

ઔર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ખૂદ ફરમાતે હૈં, અલ્લાહકી કસમ બેશક મૈં અલ્લાહ તઆલાસે રોઝાના સત્તર (૭૦) મરતબાસે ભી ઝિયાદા ઈસ્તિગફાર કરતા હૂં. (રવાહુલ બુખારી)

ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા યે ભી ઈરશાદ હૈ, કસમ હૈ ઉસ ઝાતકી જિસકે કબ્ઝામેં મેરી જાન હૈ, અગર તુમ બિલકુલ હી ગુનાહ ન કરો તો અલ્લાહ તઆલા તુમ્હેં ઈસ દુનિયાસે લે જાએગા ઔર તુમહારી જગહ ઐસે લોગોંકો પૈદા ફરમા દેગા જો ગુનાહ ભી કરેં ઔર ફિર અલ્લાહ તઆલાસે ઈસ્તિગફાર ભી કરેં ઔર અલ્લાહ તઆલા ઉનકો બખ્શ ભી દેગા.) (રવાહુ મુસ્લિમ)

યાની બશરી કમઝોરિયોંકી બિના પર ગુનાહકા હો જાના ઈતની બડી બાત નહીં હૈ જિતના બડા જુર્મ ગુનાહોં પર ઈસરાર ઔર ગુનાહોં પર અલ્લાહ તઆલાસે ઈસ્તિગફાર ન કરના હૈ. ઔર ઈસ હદીસ શરીફકા હરગિઝ યે મતલબ નહીં હૈ કે આં હઝરત (સ.અ.વ.) હમેં ગુનાહ કરનેકી ઈજાઝત દે રહે હૈં મઆઝલ્લાહ! ક્યૂંકે યે દૂસરી નુસૂસે સરીહાકે બિલકુલ ખિલાફ હૈ.(અઝ મુતરજિમ ગુફિર લહૂ)

અમ્મા બા'દ :- યે દૂસરી કિતાબ હૈ જિસકે મુઅલ્લિફ અબૂ તલહા મુહમ્મદ યૂનુસ બિન અબ્દુસ્સત્તાર હમેં ઈસકે મુંતાલઆકા મૌકા ફરાહમ કર રહે હૈં, અલ્લાહ તઆલા ઉનકો મઝીદ તૌફીક મરહમત ફરમાએ. મુઅલ્લિફ મૌસૂફને ઉસકા નામ **"જિબાલુઝ્ ઝુનૂબ વ સૈલુલ ગુફરાન"** (યાની ગુનાહોંકે પહાડ ઔર બખ્શિશકા સૈલાબ) રખ્ખા હૈ ઔર યેહી ઈસ કિતાબકા મૌઝૂઅ હૈ. મૈંને ચંદ દિન ઈસ કિતાબકા મુતાલઆ કિયા હૈ. મેરે નઝદીક યે કિતાબ કારિઈને કિરામકે હર તબકાકે લિયે એક મુખ્તસર ઔર મુફીદ કિતાબ હૈ. મુઅલ્લિફે કિતાબને ઈસકો તીન બડે અબવાબ

પર તકસીમ કિયા હૈ જિનમેંસે હર બાબ અપને મૌઝૂઅકો કામિલ તૌર પર શામિલ હૈ ઔર હર બાબમેં ચંદ ફસલેં હૈં જૈસાકે આગે આ રહા હૈ.

પેહલા બાબ "બાબુલ ઈસ્તિગફાર" કે ઉનવાનસે હૈ ઔર યે બાબ કિતાબકે તમામ અબવાબમેંસે સબસે અહમ હૈ. ક્યૂંકે ઉસમેં ઐસી આયાતે કુરઆનિયા હૈં જિનસે માલૂમ હોતા હૈ કે હર મુસલમાન પર ઈસ્તિગફાર કરના વાજિબ હૈ. ઔર ઉસકે બાદ હદીસકી કિતાબોંસે કુછ અહાદીસ ઝિક્ર કી હૈં જિનસે તૌબા વ ઈસ્તિગફારકી ફઝીલત ઔર હર મુસલમાન પર ઉસકા વુજૂબ સાબિત હોતા હૈ.

દૂસરા બાબ "બાબુ ત્તૌબા" કે ઉનવાનસે હૈ ઔર ઉસકો દો ફસલોં પર તકસીમ કિયા હૈ, ઉનમેંસે એક ઉકબતુત્તૌબા યાની તૌબાકી ઘાટી હૈ, ઉસમેં યે બતલાયા ગયા હૈ કે તૌબા વ ઈસ્તિગફાર એસે ઉમદા ફલ હૈં જિનકો હર શખ્સ હાસિલ કર સકતા હૈ બશર્તેકે તૌબા સચ્ચી હો, ઔર જો શખ્સ સચ્ચી તૌબા કરેગા ઉસકો તૌબાકે ફલકી લઝ્ઝત ઔર મિઠાસ ઝરૂર હાસિલ હોગી, ઔર યે બાબ ઈમામ અબૂ હામિદ ગઝાલી (રહ.) કે કલામસે મુખ્તસર તૌર પર ઝિક્ર કિયા હૈ.

દૂસરી ફસલ તૌબાકી તારીફ ઔર ઉસકી હકીકતકે બયાનમેં હૈ. ઔર ઉસકે શુરૂમેં ચંદ અહાદીસકે બાદ તૌબાકી કૈફિયત ઔર ઉસકે ફાઈદે ઔર તૌબાકી અહમિયતકો બયાન કિયા હૈ.

ફિર તીસરા બાબ હૈ જો કે "કસસુ ત્તાઈબીન" તૌબા કરનેવાલોંકે ઉનવાનસે હૈ ઔર ઉસમેં ચંદ ફસલેં હૈં ઔર યે ફસલેં તૌબા કરનેવાલે હર તબકાકે એતિબારસે હૈં. ઔર યે બાબ કિતાબુત્તવ્વાબીનસે મુખ્તસર લિયા હુવા હૈ જો મુવફફિકુદ્દીન ઈબ્ને કુદામા (રહ.) કી તસ્નીફ હૈ ઔર ઈન ફસલોંમેં બહોત કાફી ઈબરતકા સામાન હૈ.

મેરી નાકિસ રાયકે મુતાબિક યે કિતાબ બડી મુફીદ કિતાબ હૈ. ઔર આખિરમેં અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ હૈ કે વો હમેં ભી ઔર મુઅલ્લિફે કિતાબ ઔર ઉસકી ઈશાઅતમેં હર હિસ્સા લેનેવાલે સાહબકો હર ખૂબી હાસિલ કરનેકી ઔર હર બુરી આદતસે બચનેકી તૌફીક મરહમત ફરમાએ. ઔર અલ્લાહ તઆલાસે યે ભી દુઆ કરતા હૂં કે વો હમ સબ મુસલમાનોંકો હર ભલાઈકી તૌફીક બખ્શે ઔર હમારે દિલોંમેં હિદાયતકી બાત ડાલે. ઔર હમ સબકો ફિરસે અપને સચ્ચે દીને ઈસ્લામ પર ચલનેકી તૌફીક બખ્શે ઔર ઉમ્મતે મુસ્લિમાકો ફિરસે ઈઝ્ઝત વ શરાફતસે સરફરાઝ ફરમાએ, ઔર અપને ફઝલો કરમસે સચ્ચી તૌબા કરનેવાલોંમેં હમેં ભી દાખિલ ફરમા લે, ઔર અલ્લાહ તઆલા હી સબસે બઢકર ઈલ્મવાલે હૈં.

૩ મુહર્રમુલ હરામ સન હિજરી ૧૪૧૨

અબ્દુલ હમીદ અબ્દુલ્લાહ ઝંગીબી

ઈસ કિતાબકા ઉર્દૂ તર્જુમા

અલ્હમ્દુલિલ્લાહિ રબ્બિલ્ આલમીન, વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા રસૂલિહિલ્ કરીમ.

અલ્લાહ તઆલાકી હમ્દો સના ઔર ઉસકે લાડલે રસૂલ પર દુરૂદો સલામકે સાથ શુરૂ કરતા હૂં.

મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ મારૂફ બાબી તલહા સાકિન મદીના તય્યિબાકી અરબી ઝબાનમેં તસનીફ "જિબાલુઝ ઝુનૂબ વ સૈલુલ ગુફરાન" ૧૯૮ સફહાત પર મુશ્તમિલ હૈ, બંદા ઉસકે સિર્ફ ૪૪ સફહાત (જિનકા ઈઝાફા મૌલાના મૌસૂફને તીસરી તબાઅતમેં કિયા થા) કા તર્જુમા કરનેકી સઆદત હાસિલ કર રહા હૈ. કિતાબકે બકિય્યા સફહાતકા તર્જુમા જનાબ અબૂ તલહાકે માયએ નાઝ ઉસ્તાઝ હઝરત મૌલાના ગુલામ મુસ્તફા સાહબ સાબિક ઉસ્તાઝ દારૂલ ઉલૂમ ફૈસલઆબાદ ઈસસે પેહલે કર ચુકે હૈં ઔર યે કિતાબ ઉનહીકે તર્જુમાકે સાથ પાકિસ્તાનમેં પાંચ સાલ પેહલે છપ ચુકી હૈ.

જબ કભી ખૂશ બખ્તીસે મદીના મુનવ્વરહ હાઝરી હોતી હૈ તો હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ યૂનુસ બટ સાહબ હી મેરે મેઝબાન હોતે હૈં જો બેહતરીન મેઝબાન હૈં, અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ઉનકો દારૈનકી આફિયતોંસે નવાઝે ઔર ઝિંદગીકે હર હર મરહલા પર ઉનકી હિમાયત વ હિફાઝત ફરમાએ, આમીન.

અબ ભી ૩ રમઝાનુલ મુબારક ૧૪૨૦ હિજરી બરોઝ જુમ્આ મદીના તય્યિબાકી હાઝરી નસીબ હુઈ, જુમ્અતુલ મુબારકકી નમાઝ મસ્જિદે નબવી (સ.અ.વ.) મેં અદા કી, સલાતુત્તરાવીહકે બાદ રિયાઝુલ જન્નતમેં હઝરત મૌલાના અઝીઝુર્રહમાન હઝારવી ખલીફા શેખુલ હદીસ હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઝકરિયા (રહ.) સે મુલાકાત હો ગઈ તો રાત ઉનકે હમરાહ હઝરત સૂફી મુહમ્મદ ઈકબાલ સાહબકી ખાનકાહમેં ગુઝારી, સનીચરકે દિન જનાબ બટ સાહબકે ઘર પહોંચા, ઈત્તિફાકસે હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઝૈદ સાહબ શેખુલ હદીસ જામિઆ રબ્બાનિયા ખલીફએ મજાઝ હઝરત મૌલાના કારી મુહમ્મદ તૈયબ સાહબ (રહ.) મોહતમિમ દારૂલ ઉલૂમ દેવબંદ ભી બટ સાહબકે મેહમાન થે, શેખુલ હદીસ હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઝૈદ સાહબ બટ સાહબકે માયએ નાઝ ઉસ્તાઝોમેંસે એક હૈં.

બટ સાહબને મુઝે હુકમ દિયા કે મેરી કિતાબ "જિબાલુઝ ઝુનૂબ વ સૈલુલ

ગુફરાન" કે ઈઝાફી સફહાતકા તર્જુમા આપ કર દેં તો મહેરબાની હોગી, યે ઈસ લિયે ફરમાયા કે દો સાલ પેહલે મૈં ઉનકી એક દૂસરી અરબી કિતાબ "ઐનુલ ખાશિઊન ફીસ્સલાત?" (નમાઝમેં ખુશૂઅ કરનેવાલે કહાં ખો ગયે?) કા તર્જુમા ઉર્દૂ ઝબાનમેં કર ચુકા હૂં, ચુનાંચે ઉનકી ખ્વાહિશકો પૂરી કરનેકે લિયે વાદા કર લિયા.

આજ ૭ રમઝાનુલ મુબારક સન હિજરી ૧૪૨૦ મુવાફિક ૧૫ ડિસેમ્બર સન ઈસ્વી ૧૯૯૯ બરોઝ બુધ બાદ અઝ નમાઝે ઝોહર તકરીબન પોને દો બજે રોઝએ અકદસ (સ.અ.વ.) કે કરીબ દુરૂદો સલામ પેશ કરને ઔર દો રકાત નમાઝ અદા કરનેકે બાદ ઈસ કિતાબકે બકિય્યા સફહાતકે ઉર્દૂ તર્જુમાકા ઈફતિતાહ કર રહા હૂં, ઈસ વક્ત મેરે પાસ સિર્ફ એક હી કાગઝ હૈ વરના ઝિયાદા લિખતા, કાગઝ લેનેકા ન મુઝે યાદ રહા ઔર ન હી બટ સાહબને કાગઝ મોહય્યા કરનેકા ખયાલ કિયા. આજ બંદાકો મદીના મુનવ્વરહ આએ હુએ છટ્ઠા દિન હૈ, નમાઝે તરાવીહકે બાદ યહાંસે જિદ્દા રવાનગી હૈ, ઉસકે બાદ ફિર મક્કા મુકર્રમા ઉમરહકી અદાયગીકે લિયે જાના હૈ, ઉસકે બાદ ફિર વાપસી જિદ્દામેં હી બૈતે સઈદ વ તૈયબમેં કિયામકે દૌરાન તર્જુમાકી તકમીલકા ઈરાદા હૈ. ઔર યે તમામ સફર ઉમરહકા હૈ, અલ્લાહ તઆલા કબૂલ ફરમાએ ઔર આલમે ઈસ્લામકો અપને સાબિકા મુબારક દિન નસીબ ફરમાએ, આમીન.

વલ્લાહુલ મુવફફિકુ વ નિઅ્મલ વકીલ વહુવલ મુસ્તઆનુ વ અલૈહિ ત્તકલાન, વ સલ્લિ અલ્લાહુમ્મ વ સલ્લિમ અલા સય્યિદિના મુહમ્મદિંવ્વ આલિહી વ સહ્બિહી અજમઈન.

વસ્સલામુ અલૈકુમ વ રહમતુલલ્લાહિ વબરકાતુહૂ
બંદા મુહમ્મદ યાકૂબ રબ્બાની

પાંચવીં તબાઅતકા મુકદ્દમા

અલ્હમ્દુલિલ્લાહિ રબ્બિલ આલમીન, વસ્સલાતુ વસ્સલામુ અલા રસૂલિહિલ કરીમ.

મેરે મુસલમાન ભાઈયો ઔર દોસ્તો! બંદાકી ચંદ તાલીફાતમેંસે એક આપકે હાથોંમેં હૈ જો મદીના મુનવ્વરહમેં ચોથી મરતબા છપ ચુકી હૈ. પેહલી ઔર દૂસરી તબાઅતમેં તો અહલે મદીનાકે બાઝ મુખય્યિર હઝરાતને હિસ્સા લિયા. તીસરી મરતબા યે કિતાબ સન હિ. ૧૪૧૪ મેં છપી જિસકે તમામ ઈખરાજાત (ખર્ચ) મઅ તીન દૂસરી કિતાબોંકે શેહઝાદા અબ્દુલ અઝીઝ બિન ફહદ બિન અબ્દુલ અઝીઝ આલે સઊદને બરદાશ્ત કિયે જો તકરીબન એક લાખ સઊદી રિયાલ બનતા હૈ. બંદાકી ચાર મુખ્તલિફ કિતાબોંકે છપવાનેમેં શેહઝાદાને અલ્લાહકે લિયે હિસ્સા લિયા ઔર સઊદી અવામમેં ઉનકો તકસીમ કિયા, અલ્લાહ તઆલા ઉનકી ઈસ દીની કાવિશકો કબૂલ ફરમાકર આખિરતમેં બાઈસે અજર બનાએ, આમીન. ચોથી મરતબા અબ્દુલ હમીદ બુખારી સાહબને ઈસ કિતાબકો છપવાકર ફી સબીલિલ્લાહ તકસીમ કિયા.

અબ યે કિતાબ પાંચવીં મરતબા છપ રહી હૈ જિસકે ઈખરાજાત મદીના મુનવ્વરહકે એક ઝિંદા દિલ નૌજવાન ઔર મેરે દોસ્ત મુહમ્મદ બિન અબ્દુલ્લાહ ઝહરાની ઔર ઉનકે ભાઈ યહયા બિન અબ્દુલ્લાહ ઝહરાનીને ઉઠાએ હૈં. દુઆ હૈ કે અલ્લાહ તઆલા દીનકી નશરો ઈશાઅત કરનેવાલોંકી ઝિંદગીમેં બરકત દે ઔર ઉનકી નેકિયોંમેં ઈઝાફા હો ઔર અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ (સ.અ.વ.) કી રઝા નસીબ હો, આમીન.

ઐસે હી હઝરાતકે બારેમેં કુરઆન પાકકી સૂરએ તૌબામેં આતા હૈ જિસકા તર્જુમા યે હૈ : બેશક અલ્લાહને મોમિનોંસે ઉનકી જાનોં ઔર માલોંકો જન્નતકે બદલે ખરીદ લિયા હૈ..... પસ ખૂશિયાં કરો ઉસ સોદે ઔર મઆમલા પર જો તુમને કિયા હૈ ઉસસે. ઔર યેહી હૈ બડી કામિયાબી. (સૂરએ તૌબા : ૧૧૧)

તો ગોયા યે તિજારત મઅલ્લાહ નિહાયત ઉમદા ઔર નફામંદ તિજારત હૈ. દુઆ હૈ કે યે લોગ ઔર તમામ મુસલમાન હઝરત મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કે સાથ જન્નતમેં વો દૂધ પીએં જિસકા ઝાઈકા કભી તબદીલ નહીં હોગા, ઔર શરાબકી ઉન નહેરોંસે શરાબ પીએં જો નિહાયત લઝીઝ હૈ, ઔર શહદકી શફ્ફાફ નહેરોંસે લુત્ફ અંદોઝ હોં ઔર ફિર જન્નતમેં નથરી (પાકીઝા) શરાબકે આબખોરે

કૂઝે ઔર પ્યાલે લેકર ફિરનેવાલે ખૂબરૂ (ખૂબસૂરત) લડકોંકે હાથોં ઉનકો છલકતે હુએ જામ પીને નસીબ હોં, આમીન.

મૈં તહદીસ બિન્નેઅમતકે તૌર પર બખૂશી ઈસ બાતકા ઈઝહાર કરતા હૂં કે બંદાકી તમામ તાલીફાતકા અહલે ઈલ્મને બખૂબી ઈસ્તિકબાલ કિયા ઔર ખાસ વ આમને શર્ફે કબૂલિયત બખ્શા ઔર તા'રીફ કી, ખુસૂસન સઉદી રેડિયોને અપને "અલ મજલ્લતુલ ઈસ્લામિયા" પ્રોગ્રામમેં ૧૧ શાબાન સન હિ. ૧૪૧૦ કો ઈસ કિતાબકી તશહીર કરકે લોગોંકો ઉસકે પઢનેકી ખૂબ તરગીબ દી.

એક અજીબ વાકિઆ

ઈસ કિતાબકે સિલસિલેમેં યે પેશ આયા કે મદીના મુનવ્વરહ મુતાબેઉ રશીદ (જિસકે માલિક મેરે ખાલાઝાદ ભાઈ મુફતી અબ્દુલ વહીદ બિન મલિક અબ્દુલ હક સાહબ હૈં) મેં બંદા અપને દફતરમેં કામ કર રહા થા કે એક સાહબકા ટેલીફોન આયા જો અંગ્રેજી ઔર અરબી ઝબાનમેં મુઝસે બાત કર રહા થા મગર ઉસકી આવાઝમેં રોનેકી કૈફિયત ઔર ખૂશીકે જઝબાત થે, ગોયા ઉસે કોઈ ગુમશુદા સામાન મિલ ગયા, વો ઈસ કિતાબ "જિબાલુઝ ઝુનૂબ વ સૈલુલ ગુફરાન" ઔર મેરી દીગર તાલીફાતકે બારેમેં પૂછ રહા થા, ઉસને યૂં કહા : વલ્લાહ અય અબૂ તલહા! મૈંને અપની ગુમશુદા દૌલત ઈસ અજનબી મુલ્કમેં પા લી ઔર મુઝે અપને બાપ દાદાકી ભૂલી હુઈ મીરાસ ઔર ઈરશાદાતે મુસ્તફા (સ.અ.વ.) યાદ આ ગયે, અલ્લાહ તઆલાસે અહદો પૈમાન તોડનેકે બાદ મૈંને દો બારહ જોડ લિયે ઔર બીસ સાલકી નાફરમાનીકે બાદ અલ્લાહ તઆલાકી તૌફીકસે આપકી યે કિતાબ પઢનેકે બાદ મૈંને અપને પાલનેવાલેકી તરફ રૂજૂઅ કર લિયા.

જિબાલુઝ ઝુનૂબ ઔર આપકી દૂસરી કિતાબ "નૂરૂન્ અલા નૂર ફી ઝિક્રિલ્લાહ વસ્સલાતુ વસ્સલામ અલ રસૂલ (સ.અ.વ.)" મૈંને યે દોનોં કિતાબેં મસ્જિદમેં એક મુસલમાનસે મુસ્તઆર લેકર પઢીં, મૈંને તો ઈન દોનોંકો ખૈર, દુરૂસ્તગી ઔર કામિયાબીકા સરચશ્મા પાયા, મગર યે ઉસકે લિયે હૈ જો સચ્ચી નિય્યતસે પઢે. નીઝ ઈનકે પઢનેસે મુઝે સુકૂન, ઈત્મીનાન ઔર રાહત મિલી ઔર મેરે બાએં પેહલૂમેં પડે હુએ પરેશાન ઔર સખ્ત દિલકો ઈત્મીનાન ઔર નરમી નસીબ હુઈ.

ઉસકે બાદ અબ્દુલ હમીદ સાહબ કેહને લગે કે તમામ અમેરીકી અપની ઈસ રૂખી ઝિંદગીમેં હૈરાન ઔર ગમગીન હૈં ઔર મૈં ભી ઉનહીમેંસે એક હૂં.

બાવજૂદ યે કે હમ લોગોંકો હર કિસમકે સામાને રાહત મયસ્સર હૈં, મગર હકીકી લઝ્ઝત, રાહત ઔર ઈત્મીનાન ખતમ હો ગયા હૈ, ન હી દિલોંમેં કોઈ ખૂશી હૈ બલ્કે ગુમરાહીકી વજહસે દિલ તંગ હૈં. ઈસ કદર ઝાહિરી ફરાવાની હૈ કે જો ચાહેં પેહનેં, જો ચાહેં ખાએં, જો ચાહેં પીએં, જહાં ચાહેં રહેં મગર સબકે સબ પરેશાની ઔર શકકે ભંવરમેં ફંસે હુએ હૈં, રાહત, સુકૂન ઔર ઈત્મીનાનકે મુતલાશી હૈં મગર નાકામ, મૈં ભી ઉનહીંમેંસે એક હૂં, આપકે સામને ઈસકા ઈકરાર કરતા હૂં લેકિન મેરે રબને મુઝે હિદાયત બખ્શી ઔર ગુમશુદા દૌલત મિલ ગઈ. આપકી યે કિતાબ અલ્લાહ તઆલાકી વસીઅ ઔર બેપાયા રહમતકો એક અનોખે ઔર દિલકશ અંદાઝમેં પેશ કરતી હૈ. જિસકા મૈં અપની ઝિંદગીમેં મુતલાશી રહા, હાલાંકે મેરી ઝિંદગીકા અકસર હિસ્સા ગુનાહોં, નાફરમાનિયોં ઔર અય્યાશિયોંમેં ગુઝર ગયા જિસમેં મૈં અપને અલ્લાહસે મઆફી ઔર નેક રાહ પર ચલનેકી તૌફીક ચાહતા હૂં, બેશક કુવ્વત ઔર તાકત તો અલ્લાહ હીસે મયસ્સર હૈ.

અબ્દુલ હમીદ સાહબને મઝીદ કહા કે અગર ઈસ કિતાબકા અંગ્રેજીમેં તર્જુમા હો જાએ ઔર ઉસકો અમેરીકા વગૈરહ મમાલિકકે ગૈર મુસ્લિમોંમેં તકસીમ કિયા જાએ તો વો લોગ ઉસકો ખૂબ મકબૂલ કરેંગે ઔર ઉસસે ઈસી તરહ ફાઈદા હાસિલ કરેંગે જૈસે કોઈ ઈન્તિહાઈ મરગૂબ, મતલૂબ ઔર મહેબૂબ ચીઝસે ફાઈદા હાસિલ કરતા હૈ. ઔર મેરે ખયાલમેં જિસ ચીઝકે વો મુતલાશી હૈં ઈસ કિતાબસે બઢકર ઉનકે લિયે કોઈ બેહતર રાહનુમા નહીં. ક્યૂંકે વો ઐસે લોગ હૈં જો અપની ઝિંદગીમેં સુકૂન ઔર ઈત્મીનાનકે મુતલાશી હૈં, મગર ઉનકો મયસ્સર નહીં.

યે મેરી કતઈ રાય હૈ જો ગલત નહીં, ક્યૂંકે મૈં ભી ઉનહીં લોગોંમેંસે હૂં જો ઝાહિર વ પોશીદા ગુનાહોંકા ઈરતિકાબ કરતે હૈં. અલ્લાહ તઆલા સબકી હિફાઝત ફરમાએ.

પ્યારે અબૂ તલહા! મૈં આપકી તમામ તસ્નીફાત હાસિલ કરના ચાહતા હૂં. ઉનકે હાસિલ કરનેકા તરીકા ક્યા હૈ? મેરા ખયાલ હુવા કે યે કોઈ સાહબ ઝિયારત યા ઉમરહ કરને મદીના આએ હુએ હૈં, તો મૈંને ઉનસે પૂછા કે આપ કિસ હોટલમેં કૌનસે કમરામેં ઠેહરે હુએ હૈં ઔર આપકા નામ ક્યા હૈ? તો ઉસને કહા મેરા નામ અબ્દુલ હમીદ હૈ ઔર ઈસ વક્ત મૈં અમેરીકાસે આપકે સાથ બાત કર રહા હૂં. તો મુઝે ઉનકી દીની રગબત ઔર દીની પ્યાસ પર તઅજ્જુબ હુવા કે ટેલીફોન પર ઈતની લંબી ગુફતગૂ કર રહે હૈં તો મૈંને ઉનકા અમેરીકામેં ઘરકા ટેલીફોન નંબર લિખ લિયા જો યે હૈ ૦૦૧૯૧૬-૭૯૩-૧૨૮૫૨

ફોન પર ઈસ ૪૫ મિનિટકી લંબી બાતચીતકે બાદ મૈંને અબ્દુલ હમીદ સાહબકી બાતોંમેં ગૌરો ફિક્ર કિયા તો મુઝે અપની ઝાતકે સાથ સાથ મુસલમાન ઔર ખુસૂસન દાઈયાને ઈસ્લામકી કોતાહી પર સખ્ત અફસોસ હુવા કે હમ લોગ અલ્લાહ તઆલાકે અહકામાતકો અલ્લાહ તઆલાકે બંદોં તક પહોંચાનેમેં કિસ હદ તક ગાફિલ ઔર સુસ્ત હૈં જબકે અલ્લાહ તઆલા સૂરએ આલે ઈમરાન આયત્ત નંબર ૧૧૦ મેં ફરમા રહે હૈં જિસકા મફહૂમ યે હૈ કે તુમ વો લોગ હો જો કિસી ખાસ કૌમ વ નસબ યા મખ્સૂસ મુલ્કમેં મેહસૂર ન હોગે બલ્કે તુમહારા દાઈરએ અમલ (દઅવતે દીન) સારે આલમકો ઔર ઈન્સાની ઝિંદગીકે તમામ શોઅબોંકો મુહીત હોગા, ગોયા તુમહારા વુજૂદ હી ઈસ લિયે હોગા કે દૂસરોંકી ખૈર ખ્વાહી કરો ઔર જહાં તક મુમકિન હો ઉનકો જન્નતકે દરવાઝોં પર લા ખડા કરો (ઉખ્રિજત લિન્નાસમેં ઈસી તરફ ઈશારા હૈ,)

ઔર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કા યે ફરમાન સહીહ હદીસમેં વારિદ હૈ જિસકા મફહૂમ યે હૈ (કે અગર એક આયત ભી તુમહેં માલૂમ હો તો વો મેરી તરફસે આગે પહોંચા દો.) ઈસ વક્ત ઉમ્મત તો દીનકી સખ્ત પ્યાસી હૈ ઔર અલ્લાહ તઆલાકી રહમતકી તરફ રાગિબ હૈ મગર હમ અપને ઘરોંકે અંદર ગફલતમેં પડે હુએ હૈં હાલાંકે યહૂદ વ નસારા ઉમ્મતે મુહમ્મદિયા (સ.અ.વ.) કે ગરીબ વ મિસ્કીન લોગોંકો અપની દૌલત ઔર દુનિયાકે કોને કોનેમેં ફૈલી હુઈ ફૌજોંકે ઝરીઆસે યહૂદી ઔર ઈસાઈ બના રહે હૈં. ઔર એક એક ચાવલકી બોરી પર પૂરે ઘરવાલોંકો ગૈર મુસ્લિમ બના રહે હૈં, જૈસાકે ઈન્ડોનેશિયામેં આજકલ હો રહા હૈ. **(વલ્લાહુલ્ મુસ્તઆનુ વલા હૌલ વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહ)**

બંદાને દિલ હી દિલમેં અલ્લાહ તઆલાસે મદદ માંગતે હુએ કહા કે મૈં દીનકી દઅવત ઔર ઉસકી અહમિયત ઔર દાઈયોંકે ફરાઈઝ ઔર ઉમ્મતકી ગફલતકે મૌઝૂઅ પર એક કિતાબ લિખ્ખૂંગા જિસકા નામ હોગા : **"હુમ અતશા ફમંય્યુસ્કીહિમ શરાબુલ ઈમાન"** (વો પ્યાસે હૈં, ઉનકો ઈમાનકા શરબત કૌન પિલાએગા) યા યે નામ હોગા : **"ઈકાઝુલ અજમિ વલ અરબિ લિ એ'લાઈ કલિમતુ ર્રબ્બિ"** (અજમ વ અરબકો અલ્લાહ તઆલાકા કલિમા ઔર સરબુલંદીકે લિયે બેદાર કરના ઔર જગાના), તો અલ્લાહ તઆલાને મુઝે તૌફીક બખ્શી ઔર મૈંને પેહલી ફુરસતમેં ૧૧૦ સફહાત લિખ દિયે, વલ્હમ્દુલિલ્લાહ. ઔર અબ વો કિતાબ અન્કરીબ તકમીલકે બાદ છપનેવાલી હૈ (ઈન્શા અલ્લાહ). મૈં ચાહતા હૂં કે અલ્લાહ તઆલા મુઝે ઉસકો પૂરા કરનેકી ઔર કિસી અહલે ખૈરકો ઉસકો છપવાનેકી તૌફીક બખ્શે.

ઔર મેરી તમન્ના હૈ કે ઈસ કિતાબ "જિબાલુઝ ઝુનૂબ વ સૈલુલ ગુફરાન" કા અંગ્રેજી ઝબાનમેં તર્જુમા હોકર ઔર ફિર ઉસે છપવાકર ઉન મમાલિકકે પ્યાસોંમેં તકસીમ કિયા જાવે જિનકા તઝકિરા અબ્દુલ હમીદ સાહબને ફોન પર કિયા થા.

બંદાને ઈસ કિતાબમેં આયાતે કુરઆનિયા ઔર અહાદીસે નબવિયાકે સાથ સાથ બાઝ તાબેઈનકે કિસ્સે ભી નકલ કિયે હૈં જિનહોંને અકાઈદે ફાસિદા, મઝાહિબે બાતિલા, લોગોંકી નઝરોંસે ગિરે હુએ ઉમૂરમેં મુબ્તલા, શરાબ નોશી, ઝિનાકારી ઔર કબીરા ગુનાહોંસે તૌબા કી ઔર રાહે રાસ્ત પર આએ, તાકે લોગ ઉનકે વાકિઆત વ હાલાત પઢકર ઉનકી પૈરવી કરકે કામિયાબ હોં. ઈસ કિતાબમેં હર વાકિઆ એક દૂસરેસે બઢકર ઈબરત આમોઝ હૈ. ઉસમેં ભી શક નહીં કે જબ ઉસકા મુતાલઆ ઝૌક વ શૌક ઔર દર્દે દિલસે કિયા જાએગા તો ઈન્શા અલ્લાહુલ અઝીઝ ઈન્સાનમેં તકવા પૈદા હોગા જિસકી વજહસે અલ્લાહ તઆલાકા કુર્બ હાસિલ હોગા, બદ આમાલિયોં ઔર ઉનકે અસ્બાબસે છુટકારા હો જાએગા ઔર અચ્છે આમાલ ઔર અખ્લાકે હસનાકે ઝેવરસે આરાસ્તા હોગા ઔર નેકિયોંકે અસ્બાબકા મુતલાશી હોગા.

આખિરમેં કિતાબ પઢનેવાલેકી ખિદમતમેં ગુઝારિશ હૈ કે વો ઈસ કિતાબકો હુસૂલે લઝ્ઝત યા સફર તય કરને યા વક્ત ગુઝરાનેકે લિયે યા અપને ઈલ્મમેં ઈઝાફાકે લિયે યા લોગોંમેં ઉન કિસ્સોંકો સિર્ફ બયાન કરનેકે લિયે હી ન પઢે, બલ્કે હુસૂલે તકવા, અમલ કરને ઔર ઉજડે હુએ દિલ આબાદ ઔર મુનવ્વર કરનેકે લિયે પઢે.

શેખ અબુલ હસન (રહ.) ને ફરમાયા : ઉલૂમ દિરહમ વ દીનારકી તરહ હોતે હૈં. ચાહો તો ઉનસે નફા ઉઠાઓ ચાહો તો નુકસાન.

ઈલ્મકે સાથ અગર ખૌફે ખુદા શામિલ હો તો અજરો સવાબ હૈ વરના ગુનાહ ઔર અઝાબ, ઔર અલ્લાહસે ખૌફકી અલામત તર્કે દુનિયા ઔર નફસ વ શયતાનસે લડાઈ હૈ. કિસી શાઈરને ક્યા ખૂબ કહા હૈ :

લૌકાન ફીલ ઈલ્મિ મિન દૂનિત્તકા શરફુ
લકાન અશરફુ ખલ્કિલ્લાહિ ઈબ્લીસુ

તર્જુમા :- અગર ઈલ્મમેં બગૈર તકવા કોઈ શર્ફ હોતા તો મખ્લૂકમેં સબસે ઝિયાદા ઈબ્લીસ બાઈઝ્ઝત હોતા.

તન્વીરૂલ અઝહાન મિન તફસીરે રૂહુલ બયાનમેં જિ. ૨, સ. ૩૯૭ પર સૂરએ કહફકી આયત નંબર ૮૨ કે તહત લિખ્ખા હૈ : રિવાયત હૈ કે મૂસા (અલૈ.)

જબ ખિઝર (અલૈ.) સે જુદા હોને લગે તો ખિઝર (અલૈ.) ને ફરમાયા : અય મૂસા! અગર આપ સબર કરતે તો મૈં આપકો એક હઝાર અજાઈબાત દિખાતા જો એક દૂસરેસે બઢકર અજીબ હોતે, તો મૂસા (અલૈ.) ઉસ જુદાઈ પર રોને લગે ઔર કહા કે આપ મુઝે કોઈ નસીહત ફરમાએ, તો ખિઝર (અલૈ.) ને ફરમાયા કે "ઈલ્મ સિર્ફ ઈસ નિય્યતસે હાસિલ ન કરના કે લોગોંકો બતાઉં ઔર સુનાઉં, બલ્કે ઈલ્મકો અમલ કરનેકી નિય્યતસે હાસિલ કરના.

તન્વીરૂલ અઝહાન જિ. ૩, સ. ૧૧ પર હૈ "સીધે રાસ્તે પર ચલનેકી અલામત યે હૈ કે ઈન્સાન નેક અમલ કરતા રહે ઔર વો અમલ ખાલિસ અલ્લાહકે લિયે હો, સિર્ફ ઈમાન (બગૈર અમલ) અગરચે હમેશા જહન્નમમેં રેહનેસે માનેઅ હૈ ઔર બિલઆખિર જન્નતમેં દુખૂલ હોગા લેકિન અમલ નૂરે ઈમાનકો બઢાતા હૈ ઔર અમલ હીસે મોમિનકા દિલ મુનવ્વર હોતા હૈ, ઈસ લિયે અય મોમિન! તૂ અપને દિલ ઔર ચેહરાકો ઈતાઅત ઔર અમલે સાલેહસે રોશન કર."

હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને બારગાહે રબ્બુલ ઈઝ્ઝતમેં અર્ઝ કિયા! અય રબ! તેરે બંદોંમેંસે ઝિયાદા આજિઝ (નિકમ્મા) કૌન હૈ? અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા, જો બગૈર ઈલ્મકે જન્નત ચાહતા હો. ફિર અર્ઝ કિયા : ઝિયાદા બખીલ કૌન હૈ? તો જવાબ મિલા કે જબ કોઈ સાઈલ માંગે ઔર ઈન્સાન ઉસકો ખાના ખિલા સકતા હો મગર ન ખિલાએ વો શખ્સ ઝિયાદા બખીલ હૈ.

અજીબો ગરીબ હિકાયત

ઈબ્રાહીમ અદહમ (રહ.) (બૈતુલખલા) મેં જાને લગે તો હમ્મામકે માલિકને બગૈર પૈસાકે હમ્મામમેં જાનેસે મના કર દિયા, તો ઈબ્રાહીમ રો પડે ઔર કેહને લગે, જબ શયતાનકે મકામ ઔર મકાનમેં મુફત જાનેસે મુઝે રોક દિયા ગયા તો અંબિયા ઔર સિદ્દીકીનકે મકામ જન્નતમેં બગૈર ખર્ચ ઔર અમલકે દાખલા કૈસે હોગા? (તન્વીરૂલ અઝહાન જિ. ૨, સ. ૨૨૬)

અય અહલે ઈમાન! હર મઆમલામેં અલ્લાહ તઆલાસે ડરો ઔર ઈબાદત કરકે ગુનાહોંસે બચો, શુક્ર કરકે નાશુક્રીસે બચો, ઝિક્રુલ્લાહકો મત ભૂલો, સૂરએ હશ્ર આયત નંબર ૧૮ કા ખુલાસા યે હૈ કે ઈન્સાનકો દેખના ચાહિયે કે કિયામતકે દિનકે લિયે કૌનસે આમાલ તૈયાર કર રખ્ખે હૈં.

સૂરએ માઈદહ આયત નંબર ૪૧ કા ખુલાસા યે હૈ કે જિનકે દિલોંકો અલ્લાહ

તઆલા પાક નહીં કરના ચાહતા ઉનકે લિયે દુનિયામેં લઝ્ઝત ઔર રૂસ્વાઈ ઔર આખિરતમેં દર્દનાક અઝાબ હોગા.

અલ્લાહ તઆલા હમેં ઉન લોગોંસે કરે જો અચ્છી બાત સુનકર પૈરવી કરતે હૈં, ઔર ઉન લોગોંસે ન કરે જિનકે બારેમેં સૂરએ કહફ આયત નંબર ૫૮ મેં હૈ કે હમને ઉનકે દિલોં પર પરદે ડાલ દિયે હૈં તાકે સમઝ ન સકેં, ઔર કાનોંમેં બંદ ડાલ દિયે હૈં (તાકે સુન ન સકેં), અગર આપ ઉનકો હિદાયતકી દઅવત દેંગે તો કભી ભી હિદાયતકી તરફ નહીં આએંગે (યાની તૌફીકે હિદાયત સલ્બ કર લી ગઈ).

● અય અલ્લાહ! હમ પર રહમ ફરમા ઉસ વક્ત જબ શિદ્દતે મૌતસે પસીને છૂટ જાએંગે.

● ઔર ઉસ વક્ત ભી હમ પર રહમ ફરમા જબ મરતે વક્ત આહોંકી ભરમાર હોગી.

● ઔર ઉસ વક્ત ભી હમ પર રહમ ફરમા જબ હમારે દોસ્ત હમારી મૌતકા મંઝર દેખકર રોને લગેંગે.

● ઔર ઉસ વક્ત ભી હમ પર અપના કરમ ફરમા જબ ડાક્ટર ઔર તબીબ હમારી ઝિંદગીસે માયૂસ હો જાએંગે.

● અય અલ્લાહ! હમ પર ઉસ વક્ત ભી રહમ ફરમા જબ મિટ્ટી હમેં અપને અંદર છુપા લેગી ઔર દોસ્ત અહબાબ છોડકર ચલે જાએંગે ઔર દુનિયાકી નેઅમતેં હમસે જુદા હો જાએંગી ઔર ઠંડી હવાએં હમસે કટ જાએંગી.

● અય અલ્લાહ હમ પર ઉસ વક્ત ભી રહમ ફરમા જબ હમારી યાદેં ભુલા દી જાએંગી ઔર હમારે જિસ્મ ગલ સડ જાએંગે ઔર હમારી કબરોંકે નિશાનાત મિટ જાએંગે.

● અય અલ્લાહ! હમ પર ઉસ વક્ત ભી રહમ ફરમા જિસ વક્ત તમામ ભેદ ખોલ દિયે જાએંગે ઔર આમાલનામોંકો ફૈલા દિયા જાંએગા ઔર આમાલનામે તોલનેકે લિયે તરાઝૂમેં ડાલ દિયે જાએંગે, આમીન યા રબ્બલ આલમીન.

અય અલ્લાહ! હમારે ઔર અપને પ્યારે પૈગંબર (સ.અ.વ.) પર, ઉનકી આલ ઔલાદ પર ઔર ઉનકે તમામ સહાબએ કિરામ પર રહમત ઔર સલામતી નાઝિલ ફરમા. આમીન યા રબ્બલ આલમીન.

અબૂ તલહા મુહમ્મદ યૂનુસ બિન અબ્દુસ્સત્તાર

પેહલા બાબ

ઈસ્તિગફારકે બયાનમેં

હઝરત અબૂ મૂસા (રહ.) ને ફરમાયા : (અય લોગો!) તુમહારે પાસ અમન વ અમાન બખ્શનેવાલી દો ચીઝેં મૌજૂદ હૈં :

(૧) (વમા કાનલ્લાહુ લિયુઅઝ્ઝિબહુમ્ વ અન્ત ફીહિમ)

(૨) (વમા કાનલ્લાહુ મુઅઝ્ઝિબહુમ્ વહુમ્ યસ્તગ્ફિરૂન)

(સૂરએ અન્ફાલ :-૩૩)

તર્જુમા :- (૧) જબ તક આપ (સ.અ.વ.) ઉનમેં મૌજૂદ હૈં અલ્લાહ તઆલા ઉનકો અઝાબ નહીં દેગા.

તર્જુમા :- (૨) ઔર જબ તક વો ઈસ્તિગફાર કરતે રહેંગે અલ્લાહ તઆલા ઉનકો અઝાબ નહીં દેગા.

ખતીબ બગદાદીને તારીખે બગદાદ જિ. ૩, સ. ૬૦ પર લિખ્ખા હૈ : મેરા ખયાલ હૈ કે નબી (સ.અ.વ.) તો અપને મકામ પર પહોંચ ગયે લેકિન ઈસ્તિગફાર તુમહારે દરમિયાન કિયામત તક બાકી હૈ, (યાની જબ તક ઈસ્તિગફાર કરતે રહોગે તો અલ્લાહ તઆલાકે અઝાબસે બચતે રહોગે.)

લુકમાન હકીમને અપને બેટેકો કહા : અય મેરે પ્યારે બેટે! (રબ્બગ્ફિરૂલી) કસરતસે પળ્હા કરો, (અય મેરે રબ! મુઝે બખ્શ દીજિયે.) ઈસ લિયે કે એક ઘડી ઐસી આતી હૈ જિસમેં અલ્લાહ તઆલા માંગનેવાલેકો મેહરૂમ નહીં લૌટાતે.

(દુર્રે મન્સૂર જિ. ૫, સ. ૧૨૬)

ઈબ્ને તયમિય્યહને ફરમાયા : જબ મેરે દિલમેં કોઈ મસ્અલા ખટકે યા કોઈ મુશ્કિલ હાલત દરપેશ હો તો મૈં કમો બેશ એક હઝાર મરતબા ઈસ્તિગફાર કરતા હૂં હત્તાકે મેરા સીના ખુલ જાતા હૈ ઔર મુશ્કિલ હલ હો જાતી હૈ. મૈં ઈસ્તિગફાર કરનેકી હાલતમેં ચાહે બાઝારમેં હૂં યા મસ્જિદમેં યા મદ્રસામેં મગર મુઝે ઝિક્ર વ ઈસ્તિગફારસે કોઈ માનેઅ નહીં હત્તાકે મૈં અપના મકસૂદ પા લેતા હૂં.

(બતલુલ ઈસ્લાહિ દીની સ. ૧૨)

ઈસ્તિગફારકા બાબ

મેરે ભાઈ! આપકો યે ઈલ્મ હોના ચાહિયે કે ઈસ્તિગફારકા બાબ સબસે અહમ તવજ્જોહ તલબ ઔર કાબિલે લિહાઝ હૈ જિસ પર હર શખ્સકો અમલ પૈરા રેહના ઝરૂરી હૈ. હમ અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ કરતે હૈં કે વો સચ્ચી તૌબા વ ઈસ્તિગફાર પર હમારા ખાતિમા ફરમાએ. અલ્લાહ તઆલાને કુરઆને કરીમમેં અપને નબી (સ.અ.વ.) કો ખિતાબ કરતે હુએ ફરમાયા : **(વસ્તગ્ફિર્ લિઝમ્બિક વસબ્બિહ્ બિહમ્દિ રબ્બિક બિલ્અશિય્યિ વલ્ઈબ્કાર).** (સૂ. મુઅમિન : ૫૫)

તર્જુમા :- (આપ અપની ગલતીકી મઆફી માંગતે રહેં ઔર સુબહ વ શામ અપને પરવરદિગારકી તસ્બીહ વ તહમીદ કરતે રહેં. નીઝ ફરમાયા : **(વસ્તગ્ફિર્ લિઝમ્બિક, વલિલ્મુઅ્મિનીન વલ્મુઅ્મિનાતિ).** (સૂ. મુહમ્મદ : ૧૯)

તર્જુમા :- (ઔર અપની ગલતીકી મઆફી માંગતે રહેં ઔર મુસલમાન મરદોં ઔર મુસલમાન ઔરતોંકે લિયે ભી ઈસ્તિગફાર કરતે રહેં)

નીઝ અલ્લાહ જલ્લ જલાલુહૂને યે ભી ફરમાયા : **(લિલ્લઝીનત્તકૌ ઈન્દ રબ્બિહિમ જન્નાતુન્ તજ્રી મિન્ તહ્તિહલ્ અન્હારૂ ખાલિદીન ફીહા વ અઝવાજુમ્ મુતહ્હરતુંવ્વ રિઝ્વાનુમ્ મિનલ્લાહિ વલ્લાહુ બસીરુમ્ બિલ્ઈબાદ. અલ્લઝીન યકૂલૂન રબ્બના આમન્ના ફગ્ફિર્લના ઝુનૂબના વકિના અઝાબન્નાર. અસ્સાબિરીન વસ્સાદિકીન વલ્કાનિતીન વલ્મુનાફિકીન વલ્મુસ્તગફિરીન બિલ્અસ્હાર.)**

(સૂરએ આલે ઈમરાન : ૧૫ સે ૧૭)

તર્જુમા :- (ઔર મુત્તકી લોગોંકે લિયે ઉનકે રબકે પાસ હમેશા રેહનેકી બેહિશ્તેં હૈં જિનકે નીચે નેહરેં જારી હૈં, વો ઉસમેં હમેશા રહેંગે. ઔર ઉનકે લિયે પાકીઝા બીવિયાં હૈં ઔર અલ્લાહકી ખૂશ્નૂદી હૈ ઔર અલ્લાહ અપને બંદોંકો દેખનેવાલા હૈ. જો અલ્લાહ તઆલાસે (ઈસ તરહ) દુઆ કરતે હૈં : અય હમારે પરવરદિગાર! બેશક હમ ઈમાન લાએ, આપ હમારે ગુનાહ મઆફ કર દેં ઔર હમેં જહન્નમકે અઝાબસે બચા લેં. (યે મુત્તકી બંદે) સબર કરનેવાલે હૈં, સચ બોલનેવાલે હૈં, ફરમાંબરદાર હૈં ઔર અલ્લાહકી રાહમેં ખર્ચ કરનેવાલે ઔર રાતકે આખરી હિસ્સામેં ઈસ્તિગફાર કરનેવાલે હૈં.)

અલ્લાહ તઆલાને એક ઔર જગહ ઈરશાદ ફરમાયા : **(વમા કાનલ્લાહુ લિયુઅઝ્ઝિબહુમ્ વ અન્ત ફીહિમ વમા કાનલ્લાહુ મુઅઝ્ઝિબહુમ વહુમ યસ્તગ્ફિરૂન.)** (સૂરએ અન્ફાલ : ૩૩)

તર્જુમા :- (ઔર અલ્લાહ ઉનકો અઝાબ નહીં દેગા જબકે આપ ઉનમેં મૌજૂદ હૈં ઔર અલ્લાહ ઉનકો અઝાબ નહીં દેગા જબકે વો ઈસ્તિગફાર કરતે હોં.)

ઔર અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂને ફરમાયા : **(વલ્લઝીન ઈઝા ફઅલૂ ફાહિશતન્ ઔ ઝલમૂ અન્ફુસહુમ્ ઝકરૂલ્લાહ ફસ્તગ્ફરૂ લિઝુનૂબિહિમ વમંય્યગ્ફિરૂઝ્ઝુનૂબ ઈલ્લલ્લાહુ વલમ્ યુસિર્રૂ અલા મા ફઅલૂ વહુમ યઅ્લમૂન.)**

(સૂ. આલે ઈમરાન : ૧૩૫)

તર્જુમા :- (ઔર ઐસે લોગ કે જબ કોઈ કામ કર ગુઝરતે હૈં જિસમેં ઝિયાદતી હો યા અપની ઝાત પર નુકસાન ઉઠાતે હૈં તો અલ્લાહ તઆલાકો યાદ કર લેતે હૈં, ફિર અપને ગુનાહોંકી મઆફી ચાહને લગતે હૈં ઔર અલ્લાહ તઆલાકે સિવા ઔર કૌન હૈ? જો ગુનાહોંકો મઆફ કરતા હૈ. ઔર વો લોગ અપને અફઆલ પર ઈસરાર નહીં કરતે ઔર વો જાનતે હૈં.)

ઔર ફરમાયા અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને : **(વમંય્યઅ્મલ સૂઅન્ ઔ યઝ્લિમ્ નફ્સહૂ ષુમ્મ યસ્તગ્ફિરિલ્લાહ યજિદિલ્લાહ ગફૂર રહીમા.)**

(સૂ. નિસાઅ : ૧૧૦)

તર્જુમા :- (ઔર જો શખ્સ કોઈ બુરાઈ કરે યા અપની જાનકા નુકસાન કરે ફિર અલ્લાહસે મગફિરત તલબ કરે તો વો અલ્લાહકો બહોત મગફિરત કરનેવાલા બહોત રહમ કરનેવાલા પાએગા.)

ઔર હઝરત નૂહ (અલૈ.) કે મુતઅલ્લિક ફરમાયા કે : ઉનહોંને બારગાહે ઈલાહીમેં યૂં અર્ઝ કિયા :

(ફકુલ્તુસ્તગ્ફિરૂ રબ્બકુમ. ઈન્નહૂ કાન ગફ્ફારા.) (સૂ. નૂહ : ૧૦)

તર્જુમા :- (ઈલાહી! અપની કૌમસે) મૈંને કહા કે તુમ અપને પરવરદિગારસે બખ્શિશ તલબ કરો. બેશક વો બહોત બખ્શનેવાલા હૈ.)

ઔર અલ્લાહ તઆલાને હઝરત હૂદ (અલૈ.) કા યે કૌલ નકલ ફરમાયા કે, **(વયાકૌમિસ્તગ્ફિરૂ રબ્બકુમ્ ષુમ્મ તૂબૂ ઈલૈહિ.)** (સૂ. હૂદ : ૫૨)

તર્જુમા :- (અય મેરી કૌમ કુફ્ર વ શિર્કસે તૌબા કરકે ફિર ઈમાન લાકર ઉસકી તરફ મુતવજ્જેહ હો).

ઔર ઈસ્તિગફારકે બારેમેં આયાતે કુરઆનિયા બહોત કસરતસે હૈં. ઔર જો બાઝ આયાતે કુરઆનિયા હમને ઝિક્ર કી હૈં ઉનસે ઈન્શા અલ્લાહ તૌબા વ ઈસ્તિગફારકે લિયે બેદારી પૈદા હોગી. ઔર અલ્લાહ તઆલા હીકી ઝાતે આલી હૈ જિસકે સિવા કોઈ માબૂદ નહીં હૈ. વો બહોત રહમ કરનેવાલે નિહાયત મહેરબાન

હૈં, ઉસકી રહમત ઔર મહેરબાની અપને બંદોંકે લિયે આમ હૈ.

ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ઉમ્મત પર અલ્લાહ તઆલાકે એહસાનાતમેંસે એક ખાસ એહસાન યે હૈ કે અલ્લાહ તઆલાને ગુનાહોંકી વાદિયોંમેં ભટકનેવાલોં ઔર અલ્લાહકી છોટી બડી નાફરમાનિયોંમેં પડનેવાલોંકે લિયે મોહલત દે રખ્ખી હૈ. ઔર ઉમ્મતકે લિયે ઉન ગુનેહગાર અફરાદકી મિસાલ ઉન ટિડ્ડિયોં ઔર પરવાનોં જૈસી હૈ જો નાદાનીસે આગમેં કૂદ રહે હોં.

ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ઉસ નૂરે હિદાયતકે ઝરીઆ જિસકે સાથ અલ્લાહ તઆલાને આપકો મબઉસ ફરમાયા હૈ હમેં પીછેસે પકડ પકડકર આગ[1]મેં કૂદનેસે રોક રહે હૈં કે અપને ખાલિક વ માલિક જલ્લ શાનુહૂસે મુંહ મોડકર ખ્વાહિશાતકી તરફ ભાગ રહે હૈં ઔર ગફલતકે નશામેં ચૂર ગોયા દરિયાએ ગફલતમેં ગર્ક હૈં. હમ તો ગુનાહોંમેં મશ્ગૂલ, ઔર અલ્લાહ સુબ્હાનહૂ તઆલા ઐસે બુર્દબાર કે ગુનાહોં પર હમારી જલ્દીસે પકડ નહીં કર રહે હૈં બલ્કે હમકો મોહલત દે રખ્ખી હૈ ઔર અપને નબી (સ.અ.વ.) કો હુકમ દે રહે હૈં કે વો અલ્લાહકી કરમ નવાઝીકા ઈસ તરહ એલાન ફરમાએં.

(કુલ યા ઈબાદિયલ્લઝીન અસ્રફૂ અલા અન્ફુસિહિમ્ લા તક્નતૂ મિર્રહ્મતિલ્લાહિ. ઈન્નલ્લાહ યગ્ફિરુઝ્ઝુનૂબ જમીઆ. ઈન્નહૂ હુવલ્ ગફૂરુર્રહીમ.) (સૂ. ઝુમર : ૫૩)

તર્જુમા :- (આપ કેહ દીજિયે! કે અય મેરે બંદો જિનહોંને (કુફ્ર વ શિર્ક કરકે) અપને ઉપર ઝિયાદતિયાં કી હૈં કે તુમ ખુદા તઆલાકી રહમતસે નાઉમ્મીદ મત હો બિલયકીન ખુદા તઆલા તમામ (ગુઝિશ્તા) ગુનાહોંકો મઆફ ફરમા દેગા, વાકઈ

---

૧. હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે : મેરી મિસાલ ઉસ શખ્સકીસી હૈ જિસને આગ જલાઈ ઔર જબ આગકા ઈર્દગિર્દ રોશન હો ગયા તો પરવાને વગૈરહ જાનવર ઉસ આગમેં કૂદને લગે, વો શખ્સ ઉન પરવાનોંકો આગમેં કૂદનેસે રોક રહા હૈ લેકિન વો બાઝ નહીં આતે ઔર બાવજૂદ રોકનેકે આગમેં દાખિલ હો રહે હૈં. મૈં ભી ઈસી તરહ તુમકો જહન્નમકી આગમેં જાનેસે રોક રહા હૂં ઔર તુમહેં પીછેસે પકડ પકડકર ખીંચ રહા હૂં ઔર તુમ મેરે રોકનેકે બાવજૂદ ગુમરાહીકા રાસ્તા ઈખ્તિયાર કરકે જહન્નમકી આગમેં કૂદ રહે હો. યે બુખારીકી રિવાયત હૈ.

ઔર મુસ્લિમ શરીફકી રિવાયત ભી ઈસી તરહ હૈ મગર ઉસકે આખિરમેં યે હૈ કે નબી (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે : બસ યે હૈ મેરી ઔર તુમહારી મિસાલ કે મૈં તુમહેં જહન્નમકી આગમેં જાનેસે રોક રહા હૂં ઔર મૈં તુમહેં બારબાર યે કેહ રહા હૂં કે તુમ જહન્નમકી આગમેં જાનેસે બાઝ આ જાઓ, લેકિન તુમ મેરી બાત નહીં માનતે ઔર ગુમહારીકા રાસ્તા ઈખ્તિયાર કરકે જહન્નમકી આગમેં કૂદ રહે હો. (મિશ્કાત)

વો બડા બખ્શનેવાલા બડી રહમતવાલા હૈ.)

ઔર એક ઔર જગહ અપને બંદોં પર અઝા રાહે શફકત ફરમા રહે હૈં : **(અફલા યતૂબૂન ઈલલ્લાહિ વયસ્તગ્ફિરૂનહૂ વલ્લાહુ ગફૂરુર્રહીમ.)**

(સૂ. માઈદહ : ૭૪)

તર્જુમા :- (ક્યા વો અલ્લાહકી તરફ રૂજૂઅ નહીં કરતે ઔર અલ્લાહસે બખ્શિશ તલબ નહીં કરતે? અલ્લાહ તો બહોત બખ્શનેવાલા નિહાયત રહમવાલા હૈ.)

નીઝ એક દૂસરી જગહ અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂને ફરમાયા હૈ : **(અલમ્ યઅ્લમૂ અન્નલ્લાહ હુવ યકૂબલુત્તૌબત અન્ ઈબાદિહી.)** (સૂ. તૌબા : ૧૦૪)

તર્જુમા :- (ક્યા વો જાનતે નહીં કે અલ્લાહ હી અપને બંદોંકી તૌબા કબૂલ કરતા હૈ.)

નીઝ અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂને યે ભી ફરમાયા હૈ : **(વઈન્ની લગફ્ફારુલ લિમન્ તાબ વ આમન વ અમિલ સાલિહન્ ષુમ્મહ્તદા.)** (સૂ. તા-હા : ૮૨)

તર્જુમા :- (ઔર બેશક મૈં ઉસ શખ્સકો બહોત બખ્શનેવાલા હૂં જો ગુનાહોંસે તૌબા કરકે ઈમાન લે આએ ઔર અચ્છે અમલ કરે ઔર ફિર સીધી રાહ પર કાઈમ રહે.)

ઔર હમારે પરવરદિગારને ઉનહી મહેરબાનિયોં ઔર કરમ નવાઝિયોં પર બસ નહીં કી બલ્કે અપને બંદોંકી તરફ અપની બેબહા રહમતકે સાથ તવજ્જોહ ફરમાઈ હૈ કે વો ઉસકી સખ્ત પકડ ઔર અઝાબસે મેહફૂઝ રહેં. બહોત તૌબા કબૂલ કરનેવાલે ઔર નિહાયત રહમ ફરમાનેવાલે અલ્લાહ પાકને ફરમાયા : **(ષુમ્મ તાબ અલૈહિમ્ લિયતૂબૂ. ઈન્નલ્લાહ હુવ ત્તવ્વાબુર્રહીમ.)** (સૂ. તૌબા : ૧૧૮)

તર્જુમા :- (ફિર અલ્લાહ ઉનકી તરફ રહમતકે સાથ મતુવજ્જેહ હુવા તાકે વો અપને ગુનાહોંકી બખ્શિશ માંગ લેં, બેશક અલ્લાહ હી બહોત તૌબા કરનેવાલે ઔર નિહાયત રહમ કરનેવાલે હૈં.)

હઝરત હસન બસરી (રહ.) ને ફરમાયા : કે અલ્લાહ કરીમકે ઉસ જૂદો કરમકો દેખકર જિનહોંને અલ્લાહકે મેહબૂબ બંદોંકો કતલ કિયા, ઉસકે બાવજૂદ અલ્લાહ તઆલા ઉનકી તૌબા ઔર મગફિરતકી દઅવત દે રહે હૈં.

નીઝ યે કિસ્સા બયાન કિયા ગયા હૈ કે : હઝરત અતા સલમી (રદિ.) કી વફાતકે બાદ કિસીને ઉનકો ખ્વાબમેં દેખા ઔર ઉનસે પૂછા કે અલ્લાહ તઆલાને આપકે સાથ ક્યા મઆમલા ફરમાયા? તો હઝરત અતા સલમી (રદિ.)ને જવાબ દિયા કે : અલ્લાહ તઆલાને મુઝે ફરમાયા અય અતા! ક્યા તુઝે મુઝસે ઈસ કદર

ડરતે હુએ શરમ ન આઈ? ક્યા તુઝે માલૂમ નહીં કે બેશક મૈં બહોત બખ્શનેવાલા નિહાયત રહમ કરનેવાલા હૂં? (ફતાવા ઈબ્ને તયમિય્યહ જિ. ૧૧, સ. ૫)

બંદા અર્ઝ કરતા હૈ કે અપને બંદોં પર અલ્લાહ તઆલાકી કરમ નવાઝિયોંમેંસે એક મઝીદ કરમ નવાઝી યે હૈ કે વો અપને બંદોંકે ગુનાહોંકો મઆફ ફરમાકર ઉનકે નામએ આમાલમેંસે ભી ગુનાહોંકે નિશાનાત તક મિટા દેતે હૈં. હાલાંકે દુનિયામેં હમ યે મઆમલા દેખતે હૈં કે અગર કોઈ શખ્સ કિસી જુર્મમેં પકડા જાતા હૈ તો જબ તક વો કૈદખાનામેં રેહતા હૈ યા અપને જુર્મકી સઝા ભુગતતા હૈ તો ઉસકે જુર્મકો રજિસ્ટરસે ખારિજ નહીં કિયા જાતા બલ્કે કૈદખાનાસે રિહાઈકે બાવજૂદ ઉસકે જુર્મ ઔર સઝાકા રીકોર્ડ સરકારી દફતરોંમેં મેહફૂઝ રખ્ખા જાતા હૈ, લેકિન અલ્લાહ કરીમ અપને બંદોંકે ગુનાહોંકો જબ બંદા તૌબા કર લેતા હૈ તો ન સિર્ફ ઉસકે ગુનાહ મઆફ કરતે હૈં બલ્કે મઝીદ પરદાપોશી ફરમાકર ઉસકે ગુનાહોંકો મિટા દેતે હૈં, યહાં તક કે ઉસકે નામએ આમાલમેં ગુનાહકા નિશાન તક ભી બાકી નહીં રેહતા.

સાહિબો! અલ્લાહ તઆલાકે જૂદો કરમકી તો કોઈ હદ હી નહીં, વો તો ફરમાતે હૈં : **(ઈલ્લા મન્ તાબ વઆમન વઅમિલ અમલન્ સાલિહન્ ફઉલાઈક યુબદ્દિલુલ્લાહુ સય્યિઆતિહિમ્ હસનાત.)** (સૂ. ફુરકાન : ૭૦)

તર્જુમા :- જો (શિર્ક ઔર ગુનાહોંસે) તૌબા કર લે ઔર ઈમાન (ભી) લે આએ ઔર નેક અમલ કરતા રહે તો અલ્લાહ તઆલા ઐસે લોગોંકે (ગુઝિશ્તા) ગુનાહોંકો નેકિયોંમેં બદલ દેતે હૈં.

એક સવાલ ઔર ઉસકા જવાબ

અલ્લાહ તઆલાકા યે ફરમાન કે : "અલ્લાહ ઉનકે ગુનાહોંકો નેકિયોંકે સાથ તબદીલ ફરમા દેતે હૈં" અગર ઈસ પર યે સવાલ કિયા જાએ કે કુરઆન મજીદકે ઈસ હુકમ પર બુરાઈકા નેકીમેં તબદીલ હોના કૈસે હો સકતા હૈ ઔર બુરાઈ પર સવાબ કૈસે મિલ સકતા હૈ? જબકે બુરાઈ અલ્લાહ તઆલાકો નાપસંદ હૈ, તો નાપસંદીદહ ચીઝ પસંદીદહ કૈસે હો સકતી હૈ? ઔર કુરઆન મજીદસે હી સાબિત હૈ કે અલ્લાહ તઆલા અપને બંદોંસે કુફ્ર ઔર ગુનાહોંકો નાપસંદ કરતે હૈં.

ઈસ સવાલકા જવાબ સાહિબે તફસીરે મઝહરી શેખ કાઝી સનાઉલ્લાહ ઉસમાની વફાત સન હિજરી ૧૨૨૫ (રહ.) ને યે દિયા હૈ કે મેરે નઝદીક ઉસકી તૌજીહ યે હૈ કે જબ અલ્લાહકે નેક બંદોંસે કોઈ ગુનાહ સરઝદ હો જાતા હૈ તો વો ઉસ પર હદ દરજા નાદિમ ઔર પરેશાન હોતે હૈં ઔર અપની નિહાયત દરજએ

ઝિલ્લત વ હકારતકો પેશે નઝર રખકર અલ્લાહ તઆલાકી બારગાહે આલીમેં ઈન્તિહાઈ આજિઝીકે સાથ મઆફીકે તલબગાર હોતે હૈં, ચુનાંચે વો અલ્લાહ તઆલાકે સામને ખૂબ તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કરતે હૈં ઔર ઉનકે બકમાલ રૂજૂઅ ઈલલ્લાહ ઔર સચ્ચી તૌબાકી વજહસે અલ્લાહ તઆલાકી રહમતે ખાસ્સા ઉનકી તરફ ખૂબ મુતવજ્જેહ હોતી હૈ. તો ગોયા બઝાહિર ગુનાહ ઉનકે ઈસ મરતબાકા સબબ બન ગયા, હાલાંકે દર અસલ ગુનાહકે બાદ ઉનકી ગાયત દરજાકી નદામત ઔર સચ્ચી તૌબા ઉસકા સબબ હૈ. ઈસી વજહસે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા હૈ કે : "કસમ હૈ ઉસ ઝાતકી જિસકે કબ્ઝામેં મેરી જાન હૈ, અગર તુમ બિલકુલ ગુનાહ ન કરો તો અલ્લાહ તુમહેં ઈસ દુનિયાસે લે જાએ ઔર તુમહારી જગહ ઐસે લોગોંકો પૈદા ફરમાએગા જો ગુનાહ ભી કરેંગે ઔર અલ્લાહ કરીમકી બારગાહે રહમતસે બખ્શિશ ભી માંગેંગે ઔર અલ્લાહ કરીમ ઉનકો મઆફ ભી ફરમા દેગા." (રવાહુ મુસ્લિમ) ઔર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે : "માઈઝ બિન માલિકકે લિયે ઈસ્તિગફાર કરો. તેહકીક ઉસને ઐસી સચ્ચી તૌબા કી હૈ કે અગર ઉમ્મતકે દરમિયાન તકસીમ કર દી જાએ તો ઉનકો કાફી હો જાએ."

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને હઝરત ખાલિદ બિન વલીદ (રદિ.) સે ફરમાયા જબકે ઉનહોંને ગામદિયા ઔરતકે મુતઅલ્લિક કુછ સખ્ત સુસ્ત કહા, આપને ફરમાયા અય ખાલિદ! નરમી કરો યાની ઉસકો બુરા ભલા મત કહો. કસમ હૈ ઉસ ઝાતકી જિસકે કબ્ઝામેં મેરી જાન હૈ, ઉસ ઔરતને ઐસી સચ્ચી તૌબા કી હૈ કે અગર કોઈ બહોત બડા ઝાલિમ ભી ઐસી તૌબા કર લે તો ઉસકી ભી બખ્શિશ હો જાએ. (રવાહુ મુસ્લિમ ફી કિસ્સતે માઈઝ વ ગામદિયા અન બુરૈદા)

ઈસી બિના પર કહા ગયા હૈ કે વો ગુનાહ જિસમેં અવ્વલ ગફલત હો ઔર બાદમેં નદામત હો, ઉસ નેકીસે બેહતર હૈ જિસકે શુરૂમેં ઉજ્બ હો ઔર આખિરમેં રિયાકારી હો. (તફસીરે મઝહરી જિ. ૭, સ. ૫૦,૫૧)

હાફિઝ ઈબ્ને કસીર (રહ.) ને ગુનાહોંકો નેકિયોંસે બદલનેવાલી ઈસ આયતકી તફસીર કરતે હુએ ફરમાયા : બેશક ગુઝિશ્તા ગુનાહ મોમિન બંદાકી સચ્ચી તૌબા કરનેસે નેકિયાં બન જાતી હૈં, ઉસકી દર અસલ વજહ યે હૈ કે જબ ભી મોમિન બંદા અપને ગુઝિશ્તા ગુનાહોંકો યાદ કરતા હૈ તો ગુનાહોં પર શરમિંદગીકે સાથ સાથ તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કરતા હો. (ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન) કેહતા હૈ તો ઈસ એતિબારસે વો ગુઝિશ્તા ગુનાહ નેકીમેં તબ્દીલ હો જાતે હૈં. (તફસીર ઈબ્ને કસીર જિ. ૩, સ. ૩૨૮)

બાકી ઈસ્તિગફારકે બારેમેં જો અહાદીસે મુબારકા વારિદ હૈં ઉન સબકા ઈહાતા તો નહીં હો સકતા, અલબત્તા ઉનમેંસે બાઝ અહાદીસકો હમ ઝિક્ર કરતે હૈં.

તર્જુમા :- (અબૂ સલમા બિન અબ્દુર્રહમાન (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ને ફરમાયા કે મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો યે ફરમાતે હુએ સુના કે : "અલ્લાહકી કસમ મૈં રોઝાના સત્તર મરતબાસે ભી ઝિયાદા અલ્લાહસે તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કરતા હૂં.) (સહીહ બુખારી)

ઈમામ અબૂ દાઉદ (રહ.) ને સુનને અબી દાઉદમેં "બાબ ફીલ ઈસ્તિગફાર" કા ઉનવાન કાઈમ કિયા હૈ ઔર ફિર ઉસકે તહત તફસીલકે સાથ અહાદીસ બયાન કી હૈં, જૈસાકે આગે આ રહા હૈ.

હઝરત અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા, **મા અસર્રુ મનિસ્તગ્ફર વઈન્ આદ ફીલ્યૌમિ સબ્ઈન મર્રતન.**

તર્જુમા :- (યાની તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કરનેવાલા મોમિન બંદા અલ્લાહકે નઝદીક ગુનાહ પર ઈસરાર કરનેવાલા શુમાર નહીં હોતા અગરચે વો દિનમેં સત્તર (૭૦) મરતબા ભી ગુનાહ કર લે.)

કૌલુહૂ (**મા મા અસર્રુ મનિસ્તગફર**) નિહાયામેં લિખ્ખા હૈ. (**અસર્રુ અલા શૈઈન ઈસરારા**) યે ઉસ વક્ત કહા જાતા હૈ કે જબ કોઈ કિસી ચીઝકો લાઝિમ પકડ લે ઔર ઉસ પર હમેશગી ઈખ્તિયાર કરે ઔર ઉમૂમન ઉસકા ઈસ્તેમાલ બુરાઈ ઔર ગુનાહકે બારેમેં હોતા હૈ, મતલબ યે હુવા કે જો શખ્સ ગુનાહોંકે બાદ ઈસ્તિગફાર કર લે તો વો ઉન ગુનાહોં પર ઈસરાર કરનેવાલા શુમાર નહીં હોગા, અગરચે વો ગુનાહ ઉસસે બારબાર હી ક્યૂં ન સરઝદ હો જાએ.

તન્વીરૂલ અઝહાન જિ. ૩, સ. ૯૪ મેં હૈ કે તૌબાકા માઅના રૂજૂઅ હૈ, લેકિન તમામ મખ્લૂકસે રૂજૂઅ મઝમૂમ (બુરા) હૈ ઔર તમામ મખ્લૂકમેં ઈખ્તિલાત મેહમૂદ (અચ્છા) હૈ, મગર યે ખવાસકી તૌબા હૈ, બહરહાલ તૌબા ઔર ઈસ્તિગફાર લાઝિમ હૈ. ક્યૂંકે યે ઐસે હૈ જૈસે મેલ કુચેલકે લિયે સાબુન હોતા હૈ. ઔર ગુનાહ પર ઈસરાર શિર્ક ઔર ખાતિમા અલલ કુફ્ર તક પહોંચા દેતા હૈ.

ઈબ્ને ઈસહાક કેહતે હૈં કે મૈંને એક આદમીકો દેખા કે ઉસને અપના આધા મુંહ ઢાંપ રખ્ખા હૈ, મૈંને ઉસસે ઉસકી વજહસ પૂછી તો કેહને લગા કે મૈં મરદોંકા કફન ઉતારા કરતા થા. એક રાત મૈંને એક કબર ખોદી તો વો ઔરતકી કબર થી. ઉસ ઔરતને મુઝે ઐસા થપ્પડ મારા કે મેરે મુંહ પર ઉસકી ઉન્ગલિયોંકે નિશાન પડ ગયે. ઈબ્ને ઈસહાક કેહતે હૈં કે મૈંને યે વાકિઆ ઈમામ અવઝાઈકો લિખ્ખા તો

ઉનહોંને મુઝે જવાબ લિખ્ખા કે આપ ઉસ શખ્સસેં પૂછેં કે તૂને કબરવાલોંકો કૈસે પાયા? ચુનાંચે મૈંને ઉસસે પૂછા તો કેહને લગા કે મૈંને દેખા કે અકસરકા રૂખ કિબ્લાકી તરફ ન થા, તો ઈમામ અવઝાઈને ફરમાયા : વો લોગ કુફ્ર પર ફૌત હુએ હૈં યાની ગુનાહોં પર ઐસા ઈસરાર કરના જો કુફ્ર તક પહોંચા દેતા હૈ.

સુનને અબૂ દાઉદ બાબે ઈસ્તિગફારમેં હઝરત અગર મુઝનીસે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે કભી મેરે દિલ પર ગુબાર આ જાતા હૈ તો મૈં એક દિનમેં સો મરતબા ઈસ્તિગફાર કરતા હૂં.

બાઝ મુહક્કિકીનને કહા હૈ કે કલ્બે નબી (સ.અ.વ.) પર ગુબારકી હકીકત ક્યા હૈ યે હમ નહીં જાનતે. ઈસ કિસમકે ઉમૂરમેં તફવીઝ હી બેહતર હૈ, યાની યે મુશાબિહાતમેંસે હૈ, ઉસમેં ગૌરો ખોઝ મમનૂઅ હૈ, ઉસકી હકીકત અલ્લાહ ઔર રસૂલ (સ.અ.વ.) કે હી સુપુર્દ હૈ, વોહી જાનતે હૈં કે ઉસસે ક્યા મુરાદ હૈ, ક્યૂંકે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી શાન ઉસસે બહોત બાલાતર હૈ કે કિસીકે વહમો ગુમાનમેં આ સકે.

બહરહાલ મકસૂદ ઉસસે યે હૈ કે કભી કભાર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો ભી ઐસી હાલત પેશ આ જાતી થી કે દિનમેં સત્તર મરતબા ઈસ્તિગફાર ફરમાતે, ઉસસે અંદાઝા કીજિયે કે હમ જૈસે સરાપા ગુનેહગાર ઈસ્તિગફારકે કિસ કદર મોહતાજ હૈં.

કાઝી અયાઝને (લૈગાન અલા કલ્બી) કા મતલબ યે બયાન કિયા હૈ કે ઉસસે મુરાદ વો વકફા હૈ જો હુઝૂરે અકદસ (સ.અ.વ.) કો દૂસરે દીની ઉમૂરમેં મગન હોનેકી બિના પર ઝિક્રુલ્લાહમેં કોતાહીકા સબબ બન જાતા થા, ક્યૂંકે આપકી શાન યે થી કે અલ્લાહકો યાદ કરતે રેહતે થે ઔર જો સાંસ અલ્લાહકી યાદસે ગાફિલ ગુઝરતા ઉસકો ગુનાહ શુમાર કરતે થે. ઔર આખિરમેં યે ફરમાયા કે યે ભી મુતશાબિહાતમેંસે હૈ ઉસકી હકીકતમેં ગૌર નહીં કરના ચાહિયે.

મુસન્નિફ કેહતા હૈ કે ઉસકા બેહતરીન જવાબ તબ્લીગી જમાઅતકે બાની હઝરત મૌલાના મુહમ્મદ ઈલ્યાસ (રહ.) ને દિયા હૈ કે : બાવજૂદ ઉસકે કે અંબિયા (અલૈ.) સબ માસૂમ ઔર હર કિસમકે શિર્કિયા, કુફ્રિયા બિદઅતી આલાઈશોંસે મેહફૂઝ હોતે હૈં ઔર બિલા વાસ્તા રબ્બુલ આલમીનસે ઉલૂમ વ હિદાયાત ઔર ઈરશાદાત લેતે હૈં, લેકિન જબ વો દઅવતે દીનકે લિયે મુખ્તલિફ કિસમકે લોગ મસલન કુફ્ફાર વ મુશરિકીન મુનાફિક ઔર બદકિરદાર લોગોંકે વુફૂદસે મિલતે જુલતે હૈં અગરચે યે ભી હક્કે રિસાલતકી અદાયગી ઔર ઉનકો બહરે ઝુલુમાતસે

નિકાલકર નૂરે ઈસ્લામકી રોશનીકી તરફ લાનેકે લિયે હોતા થા, તાહમ ઉનકે પાક વ સાફ ઔર શફ્ફાફ કુલૂબ મેલજોલકી બિના પર ઉનકે ઉન ઉમૂરે શિર્કિયા ઔર બિદઈયાસે મુતાસ્સિર હોતે થે, બસ ઉસ તાસીરકી બિના પર હુઝૂર (સ.અ.વ.) દિનમેં સત્તર મરતબા ઈસ્તિગફાર ફરમાતે થે.

દિલ પર ઉસ તાસીરકી તાઈદ ઈસ હદીસસે હોતી હૈ જો એક સહાબી અગર ગફ્ફારી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે : "હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને સુબહકી નમાઝમેં સૂરએ રૂમ તિલાવત ફરમાઈ. આપકો ઉસમેં કુછ દુશ્વારી પેશ આઈ" તો નમાઝકે બાદ આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : વો કૈસે લોગ હૈં જો નમાઝમેં હમારે સાથ શરીક હો જાતે હૈં, મગર વુઝૂ અચ્છી તરહ નહીં કરતે જિસકી વજહસે હમેં કુરઆન પઢના દુશ્વાર હો જાતા હૈ."(નસાઈ જિ. ૧,સ. ૧૫૧, વકાલ ફીલ મિરકાત : ૧/૩૩૦, રવાહુન્નસાઈ કાલ ઈબ્ને હજર : બસનદે હસન)

"ઈસ હદીસમેં યે ઈશારા મિલતા હૈ કે સુનન ઔર આદાબ બાઈસે બરકત હૈં ઔર ફરાઈઝકો મુકમ્મલ કરનેવાલે હૈં, ઉનકે ન હોનેસે બરકાતકે દરવાઝે બંદ હો જાતે હૈં. ઔર ઉનમેં કોતાહી અપને ઔર ગૈરકે લિયે બરકાતસે મેહરૂમીકા સબબ બનતી હૈ, જબકે ઉન પર અમલ કરનેસે બરકત હાસિલ હોતી હૈ, બસ કારીકો ઈસ બાત પર ગૌર કરના ચાહિયે કે જબ ખૂદ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ઈસ તરહકે ઉમૂરસે મુતાસ્સિર હો સકતે હૈં તો દૂસરે લોગ અહલે બિદઅતકી સોહબતસે કૈસે મુતાસ્સિર નહીં હો સકતે. અલ્લાહ તઆલા હમેં બિદઅતીકી સોહબતસે બચાએ ઔર સાલિહીનકી સોહબત નસીબ ફરમાએ." (મિરકાત જિ. ૧, સ. ૩૩૦)

ઈસ લિયે હુઝૂર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) લોગોંકી સોહબતકે મેલ કુચેલકો ઈસ્તિગફારસે ધોતે ઔર ઈબાદત વ તહજ્જુદસે સાફ કરતે થે, ઉસકી તાઈદ ઈસસે હોતી હૈ કે આપકો અલ્લાહને હુકમ દિયા : (યા અય્યુહલ મુઝ્ઝમ્મિલ. કુમિલ્લૈલ ઈલ્લા કલીલા. નિસ્ફહૂ અવિન્કુસ મિન્હુ કલીલા. ઔ ઝિદ્ અલૈહિ વરત્તિલિલ્ કુર્આન તર્તીલા.) (સૂરએ મુઝ્ઝમ્મિલ : ૧ સે ૪)

તર્જુમા :- (અય કપડેમેં લિપટનેવાલે ખડે રહિયે રાતકો મગર કિસી રાત યા આધી રાત યા ઉસમેંસે થોડા કમ કર દીજિયે યા ઉસ પર થોડા ઝિયાદા કર દીજિયે ઔર કુરઆનકો ઠહેર ઠહેરકર ઔર સાફ કરકે પઢિયે.

ઉસકે બાદ અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા : (ઈન્ન લક ફીન્નહારિ સબ્હન્ તવીલા. વઝ્કુરિસ્મ રબ્બિક વ તબત્તલ્ ઈલૈહિ તબ્તીલા.)

(સૂ. મુઝ્ઝમ્મિલ : ૭ વ ૮)

ચૂંકે આપ (સ.અ.વ.) દિનકી મુખ્તલિફ દીની ઉમૂરમેં મસરૂફ વ મશ્ગૂલ રેહતે હૈં ઔર ઈબાદતકે લિયે ફરાગત કમ મિલતી હૈ લિહાઝા રાતકો ઈબાદત કિયા કરેં ઔર દિન રાત અલ્લાહકે ઝિક્રમેં બઝરીઆ તસ્બીહ વ તહલીલ હમ્દો સના ઔર તિલાવતે કુરઆન વ તાલીમમેં હમેશગી ઈખ્તિયાર કરેં. ઉસકો હુકમન ફરમાયા : (વ તબત્તલ્ ઈલૈહિ તબ્તીલા.) યાની મખ્લૂકસે કુલ્લિયતન કટકર અપને રબકી તરફ પૂરે ઈખ્લાસ વ તવજ્જોહે કલ્બીસે મુતવજ્જેહ હોં.

(તન્વીરૂલ અઝહાન જિ. ૪, સ. ૪૩૨, ૪૩૩)

બંદા અર્ઝ કરતા હૈ કે મઝકૂરા તમામ ઈબારતસે યે બાત બખૂબી સમઝમેં આતી હૈ કે અગરચે ઈન્સાન તબ્લીગે દીન ઔર દઅવત વ ઈરશાદમેં સારા દિન મસરૂફ રહે, તાહમ ઉસકે લિયે લાઝિમ હૈ કે ઈસ્તિગફાર કરતા રહે ઔર કુછ વક્ત કામિલ તવજ્જોહકે સાથ મખ્લૂકસે કટકર ઈખ્લાસે નિય્યતસે ઈબાદતે ઈલાહીમેં લગાએ તાકે વો તમામ આલાઈશેં ઔર મેલકુચેલ દિલસે દૂર હો જાએં જો મુખ્તલિફ લોગોંકે મેલજોલકી વજહસે દિલ પર છા જાતી હૈં ઔર દિલ મૈલે હો જાતે હૈં.

અય મુઅઝ્ઝઝ કારી! જબ હમારે નબીએ પાક (સ.અ.વ.) બાવજૂદ માસૂમ ઔર હર કિસમકે શિર્કિયા ઔર બિદઈયા ઉમૂરસે મેહફૂઝ થે ઔર હઝરત આઈશા (રદિ.) કી રિવાયતકે મુતાબિક આપ (સ.અ.વ.) હર વક્ત અલ્લાહકો યાદ કરતે રેહતે થે ઔર મઝકૂરા હદીસમેં ગુઝરા કે ૧૦૦ મરતબા રોઝાના ઈસ્તિગફાર ભી કરતે થે. ઉસકે બાવજૂદ અલ્લાહને હુકમ દિયા કે ઈબાદતમેં મેહનત ઔર મખ્લૂકસે “તબત્તલ” યાની ઈન્કિતાઅ ઈખ્તિયાર કરો, ઔર સૂરએ શુઅરાકી આયત નંબર ૨૧૭ સે ૨૨૦ મેં અપને મહેબૂબ (સ.અ.વ.) કો તસલ્લી દેતે હુએ ફરમાયા જિસકા મફહૂમ યે હૈ કે સબસે બેઝાર હોકર એક ખુદા પર ભરોસા રખિયે જો ઝબરદસ્ત ભી હૈ કિસીકી ઉસકે મુકાબલામેં ચલ નહીં સકતી, ઔર મહેરબાની ફરમાનેવાલા ભી, ચુનાંચે અપની મહેરબાનીસે તેરે હાલ પર હર વક્ત નઝરે ઈનાયત રખતા હૈ. (તફસીરે ઉસમાની)

તો હમારે કુલૂબ જો દુનિયાકી તારીકિયોં ઔર દુનિયાકે મેલ કુચેલ, ફિસ્ક વ ફુજૂરસે ભરપૂર ઔર બશરી તકાઝોંમેં હર તરફસે ઘિરે હુએ હૈં ઔર અલ્લાહકો યાદ સિર્ફ ઉસી વક્ત કરતે હૈં જબ કિસી મુસીબતમેં ફંસ જાતે હૈં. (ઈલ્લા માશા અલ્લાહ) ઈસ એતિબારસે હમેં ઝિયાદા ઈસ્તિગફાર ઔર ઝિયાદા કામિલ તવજ્જોહ ઈલલ્લાહકી ઝરૂરત ઔર ઈબાદતમેં મેહનત વ ઈખ્લાસકી ઝિયાદા એહતિયાજ હૈ.

આપ નહીં દેખ રહે કે હજરે અસ્વદ જબ જન્નતસે ઉતરા તો દૂધસે ઝિયાદા સફેદ થા, મગર બાવજૂદ અપની મઝબૂતી ઔર સખ્તીકે બની આદમકે ગુનાહોં ઔર ગલતિયોંસે ઐસા મુતાસ્સિર હુવા કે સિયાહ હો ગયા. જૈસાકે હદીસ ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) મેં હૈ કે "રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે : (હજરે અસ્વદ જન્નતસે નાઝિલ હુવા તો દૂધસે ઝિયાદા સફેદ થા, ઈન્સાનોંકે ગુનાહોંને ઉસકો કાલા કર દિયા.)

(અહમદ, તિરમિઝી, મિશ્કાત, બાબ કિસ્સા હજ્જતુલ વિદાઅ વત્તવાફ)

શરહે જામેઅ તિરમિઝી તોહફતુલ અહવઝી જિ. ૩, સ. ૫૨૫ મેં ઉસકા યે મતલબ બયાન કિયા ગયા હૈ કે લોગ હજરે અસ્વદકો છૂતે યા બોસા લેતે હૈં તો ઉનકે ગુનાહોંકે સબબ વો કાલા હો ગયા. ક્યૂંકે અલ્લાહ તઆલાને ઉસમેં ખાસિયત યે રખ્ખી હૈ કે વો ગુનાહોંકો ચૂસ લેતા હૈ, (નેકી, રોશની ઔર નૂર હૈ. ઔર ગુનાહ ઝુલ્મત ઔર અંધેરા હૈ. મુતર્જિમ)

ઉસકી તાઈદ હદીસમેં મિલતી હૈ કે "જબ બંદા ગુનાહ કરતા હૈ તો ઉસકે દિલ પર એક કાલા નુકતા લગ જાતા હૈ, જબ દૂસરા ગુનાહ કરતા હૈ તો એક ઔર નુકતા લગ જાતા હૈ, હત્તાકે સારા દિલ કાલા હો જાતા હૈ. જબકે કુઆન મજીદમેં સૂરએ મુતફ્ફિફીન આયત નંબર ૧૪ મેં હૈ કે "બંદોંકે આમાલસે દિલ ઝંગ આલૂદ હો ગયે."

'ખુલાસા યે હુવા કે હજરે અસ્વદ ઈન્તિહાઈ શફ્ફાફ સફેદ આઈનાકી તરહ થા, બંદોંકે ગુનાહ ચૂસ ચૂસકર સિયાહ હો ગયા ઔર તમામ આકિલોંકા ઈસ પર ઈત્તિફાક હૈ કે સોહબતકા અસર હોતા હૈ.

હાફિઝ ઈબ્ને હજર (રહ.) ને ફરમાયા કે ઈસ હદીસ પર બાઝ મુલહિદીનને યે એતિરાઝ કિયા હૈ કે મુશરિકીનકે ગુનાહોંને તો હજરે અસ્વદકો કાલા કર દિયા મગર અહલે તૌહીદકી ઈબાદતસે વો સફેદ ક્યૂં ન હુવા?

ઈબ્ને કુતૈબાકે બકૌલ જવાબ યે હૈ કે દુનિયામેં દસ્તૂર યે હૈ કે સિયાહીસે રંગ ચઢતા હૈ. ઉસકે બર અક્સ સફેદીસે નહીં. (યાની સિયાહી હર ચીઝ પર ગાલિબ આ જાતી હૈ મગર સિયાહી પર કોઈ રંગ ગાલિબ નહીં આ સકતા). મુહિબ્બે તબરીને કહા કે ઉસકે સિયાહ હોનેમેં અહલે બસીરતકે લિયે ઈબરત હૈ કે જબ સખ્ત પત્થર ગલતિયોંસે મુતાસ્સિર હોતા હૈ તો દિલોંમેં ઉસકી તાસીર બઢકર હોગી.

ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હજરે અસ્વદકો ઈસ લિયે કાલા કર દિયા ગયા તાકે અહલે દુનિયા જન્નતકી ઝીનત ન દેખ સકે. હદીસ "ઈન્નલ

અબ્દ ઈઝા અઝ્નબ ઝંબા" કે જબ બંદા ગુનાહ કરતા હૈ તો ઉસકે કલ્બ પર સિયાહ નુકતા લગ જાતા હૈ. ફિર અગર તૌબા કરકે ઉસ ગુનાહસે હટ જાએ ઔર ઈસ્તિગફાર કરે તો ઉસકા કલ્બ શફ્ફાફ વ સાફ હો જાતા હૈ. ઔર અગર દોબારા કરે તો સિયાહી બઢ જાતી હૈ હત્તાકે પૂરે કલ્બ પર છા જાતી હૈ, ઈસીકો કુરઆનમેં (રાન) સે તાબીર કિયા ગયા. (દુર્રે મન્સૂર જિ. ૬, સ. ૩૨૫)

અય મેરે ઈસ્લામી ભાઈ! જબ સખ્ત પત્થર ગુનાહસે અસરપઝીર હોતા હૈ તો કલ્બ જો ગોશ્તકા એક ટુકડા હૈ વો ક્યૂંકર મુતાસ્સિર ન હોગા. અલ્લાહ તઆલા હમેં અપને ગંદે કુલૂબકો તૌબા ઔર ઈસ્તિગફારકે સાથ ધોનેકી તૌફીક દે.

ઈસ્તિગફારકી બરકતેં

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) ફરમાતે હૈં : હમ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી મજલિસમેં એકસો મરતબા યે કલિમાત ગિના કરતે થે, યાની નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) એક મજલિસકે અંદર સો મરતબા તૌબા ઔર ઈસ્તિગફારકે નીચેવાલે કલિમાત પઢા કરતે થે : (રબ્બગ્ફિર્લી વતુબ અલય્ય ઈન્નક અન્ત ત્તવ્વાબુ ર્રહીમ). (અબૂ દાઉદ બાબ ફીલ ઈસ્તિગફાર)

અસમા બિન હકમસે રિવાયત હૈ કે મૈંને હઝરત અલી (રદિ.) કો યે કેહતે હુએ સુના હૈ કે મૈં એક ઐસા આદમી હૂં કે જબ ભી મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે કોઈ હદીસ સુની તો અલ્લાહ તઆલાને મુઝે જિતના ચાહા ઉસ હદીસસે નફા અતા ફરમાયા. ઔર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કે સહાબામેંસે જબ ભી કિસીને મુઝસે કોઈ હદીસ બયાન કી તો મૈંને ઉસે ઉસ હદીસ પર હલફ લિયા. ઔર જબ ઉસ સહાબીને હદીસ પર કસમ ઉઠા લી તો મૈંને ઉસ સહાબીકી તસ્દીક કી. ઉસકે બાદ હઝરત અલી (રદિ.) ને ફરમાયા કે મુઝસે અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ને હદીસ બયાન કી (ઔર મૈં તસ્દીક કરતા હૂં કે અબૂબક્ર સિદ્દીક (રદિ.) ને સચ બયાન કિયા હૈ) કે મૈંને નબી (સ.અ.વ.) કો યે ફરમાતે હુએ સુના. આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા : કે કોઈ ઐસા મોમિન બંદા નહીં કે જબ ઉસસે કોઈ ગુનાહ હો જાએ તો વો અચ્છી તરહ વુઝૂ કરે ઔર દો રકાત સલાતુત્તૌબા પઢકર અલ્લાહ તઆલાસે અપને ગુનાહોંકી મઆફી માંગે, મગર અલ્લાહ ઉસકે ગુનાહકો મઆફ કર દેતે હૈં. ફિર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને યે આયતે મુબારકા તિલાવત ફરમાઈ : (વલ્લઝીન ઈઝા ફઅલૂ ફાહિશતન્ ઔ ઝલમૂ અન્ફુસહુમ્ ઝકરૂલ્લાહ ફસ્તગ્ફરૂ લિઝુનૂબિહિમ્ વમંય્યગ્ફિરૂઝ્ઝુનૂબ ઈલ્લલ્લાહુ વલમ્ યુસિર્રૂ અલા મા ફઅલૂ વહુમ્ યઅ્લમૂન.)

હઝરત ઝૈદ (રદિ.) ને કહા કે મૈંને નબી (સ.અ.વ.) કો યે ફરમાતે હુએ સુના હૈ કે જો શખ્સ યે કલિમાત : **(અસ્તગ્ફિરુલ્લાહલ્લઝી લા ઈલાહ ઈલ્લા હુવલ્ હય્યુલ કય્યૂમુ વ અતૂબુ ઈલૈહિ.)** કહે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકી બખ્શિશ ફરમા દેતે હૈં, અગરચે વો મૈદાને જિહાદસે ભાગા હો.

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ને હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) સે રિવાયત કિયા હૈ કે આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જો શખ્સ કિસી મજલિસમેં બૈઠા ઔર ઉસસે મજલિસમેં બકસરત ફુઝૂલ બાતેં સરઝદ હો ગઈ, ફિર વો મજલિસકે બરખાસ્ત હોનેસે પેહલે યે દુઆ : **(સુબ્હાનકલ્લાહુમ્મ રબ્બના વબિહમ્દિક લા ઈલાહ ઈલ્લા અન્ત અસ્તગ્ફિરુક ષુમ્મ અતૂબુ ઈલૈક)** પઢ લે તો અલ્લાહ ઉસકો ઉસ મજલિસમેં કિયે ગયે ગુનાહ મઆફ ફરમા દેતે હૈં. (શર્હુસુન્નહ જિ. ૫, સ. ૧૩૪)

હઝરત આમિર બિન તમીમ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે જિસ શખ્સકો રિઝકકી તંગી હો વો બકસરત ઈસ્તિગફાર કિયા કરે. ઔર જો શખ્સ બહોત ગમ વ ફિક્રમેં મુબ્તલા હો તો વો કસરતસે અલ્લાહુ અકબર પઢા કરે. (કન્ઝુલ ઉમ્માલ હદીસ નંબર ૯૩૨૫)

ઔર અબ્દુલ્લાહ બિન અમ્ર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે મુઝ પર જન્નતકો પેશ કિયા ગયા ઔર જહન્નમકો (ભી) પેશ કિયા ગયા હત્તાકે મૈં ઉસ પર ફૂંકેં મારને લગા ઔર મુઝે યે ખૌફ હો ગયા કે કહીં વો તુમહેં અપની લપેટમેં ન લે લે. ઔર મૈંને અલ્લાહ તઆલાકી બારગાહમેં અર્ઝ કરના શુરૂ કર દિયા કે અય મેરે રબ! ક્યા આપને મુઝસે વાદા નહીં ફરમાયા કે આપ ઉનકો અઝાબ નહીં દેંગે, જબકે મૈં ઉનમેં મૌજૂદ હૂં. ઔર ક્યા આપને યે વાદા નહીં ફરમાયા કે આપ ઉનકો અઝાબ નહીં દેંગે જબકે વો ઈસ્તિગફાર કરતે હોં.

(રવાહુન્નસાઈ જિ. ૩, સ. ૩૭ વ રવાહુ અબૂ દાઉદ હદીસ નં. ૧૧૯૪)

હઝરત સાબિત બનાની (રહ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે ઝમાનામેં એક નૌજવાન થા જો હર વક્ત ફાખિરાના લિબાસ પહેનતા ઔર ગફલતમેં રેહતા થા. જબ આપ (સ.અ.વ.) ઈસ દુનિયાએ ફાનીસે આલમે આખિરતકી તરફ તશરીફ લે ગયે તો ઉસને અપના તર્ઝે અમલ છોડકર અલ્લાહ તઆલાકી ઈબાદતમેં ખૂબ મેહનત શુરૂ કર દી, ઉસ પર ઉસકો લોગોંને કહા કે અગર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી મુબારક ઝિંદગીમેં તૂ ઐસા કરતા તો આપ (સ.અ.વ.) કી આંખેં તેરે ઈસ અમલસે ઠંડી હો જાતીં. ઉસને જવાબ દિયા કે દર અસલ બાત યે હૈ કે મેરે લિયે અલ્લાહકે અઝાબસે હિફાઝતકી દો ચીઝેં થીં, ઉનમેંસે

એક ચીઝ તો ચલી ગઈ અબ દૂસરી એક બાકી રેહ ગઈ હૈ, અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ફરમાયા : "અલ્લાહ ઉનકો અઝાબ નહીં દેગા જબકે આપ ઉનમેં મૌજૂદ હોં" ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) અબ હમમેં મૌજૂદ નહીં હૈં વો ઈસ દુનિયાસે તશરીફ લે ગયે હૈં. ઔર અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂને ફરમાયા : "ઔર અલ્લાહ ઉનકો અઝાબ નહીં દેગા જબકે વો ઈસ્તિગફાર કરતે હોં." ઈસસે માલૂમ હુવા કે તૌબા ઔર ઈસ્તિગફારકી સૂરતમેં અબ ભી સામાને હિફાઝત મૌજૂદ હૈ, ઈસ લિયે અબ મૈંને કોશિશ શુરૂ કર દી ઔર તય કર લિયા કે મૌત તક હમેશા કોશિશ ઔર મેહનતમેં લગા રહૂંગા. (દુર્રે મન્સૂર જિ. ૩, સ. ૧૮૨, ઈબ્ને કસીર જિ. ૩, સ. ૫૯૦)

ફુઝાલા બિન ઉબૈદ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે બંદા ઉસ વક્ત તક અલ્લાહકે અઝાબસે મેહફૂઝ રેહતા હૈ જબ તક વો અલ્લાહસે ઈસ્તિગફાર કરતા રેહતા હૈ. (મુસ્નદે અહમદ જિ. ૬, સ. ૨૦)

હઝરત હુઝૈફા બિન યમાન (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે મૈંને નબી (સ.અ.વ.) સે અપની બદઝબાનીકી શિકાયત કી, તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે તૂને ઈસ્તિગફારકો ભુલા દિયા હૈ, મૈં દિન રાત અલ્લાહ તઆલાકે સામને સો મરતબા ઈસ્તિગફાર કરતા હૂં.

(નસાઈ, મુસ્નદે અહમદ જિ. ૫, સ. ૩૯૪, ૩૯૬ વ ઈબ્ને માજા ૩૮૧૭)

હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા. જો શખ્સ ઈસ્તિગફારકે યે કલિમાત : (**અસ્તગ્ફિરુલ્લાહલ્લઝી લા ઈલાહ ઈલ્લા હુવલ્ હય્યુલ કય્યૂમુ વ અતૂબુ ઈલૈહિ.**) કહેગા, અલ્લાહ તઆલા ઉસકે તમામ ગુનાહ મઆફ ફરમા દેગા અગરચે સમંદરકી ઝાગકે બરાબર ક્યૂં ન હોં.

(મુસ્તદરક જિ. ૧, સ. ૫૧૧, ૨/૧૧૮, મજમઉઝ્ઝવાઈદ જિ. ૧૦, સ. ૨૧૦)

નીઝ હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે : "બેશક કિયામતકે રોઝ અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂ અપને એક નેક બંદેકા જન્નતમેં મરતબા બુલંદ ફરમાએંગે, ઉસ પર વો બારગાહે ઈલાહીમેં અર્ઝ કરેગા અય મેરે પરવરદિગાર યે બુલંદ મરતબા મુઝે કૈસે મિલા હૈ? મૈંને તો ઈસ તરહકા કોઈ અમલ નહીં કિયા, તો અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ફરમાએંગે કે યે તેરી ઔલાદકે તેરે લિયે ઈસ્તિગફારકી બદૌલત હૈ. (રવાહુ અહમદ)

• યે નિકાહકે બડે મનાફેઅમેંસે એક નફા હૈ ઔર આદમીકે મરનેકે બાદ ઉન તીન નેકિયોંમેંસે યે એક નેકી હૈ જિનકા સવાબ આદમીકો મૌતકે બાદ ભી મિલતા રેહતા હૈ.

બહરહાલ ઈસ્તિગફાર કરનેસે તકવાકી સિફત પૈદા હોતી હૈ ઔર અલ્લાહ તઆલાકી અપને મુત્તકી બંદે પર રહમતે ખાસ્સા મુતવજ્જેહ હોતી હૈ, જિસસે હર મુશ્કિલ આસાન હો જાતી હૈ.

રિવાયત હૈ કે હઝરત હસન (રહ.) સે એક શખ્સને ખુશ્ક સાલીકી શિકાયત કી, તો ઉનહોંને ફરમાંયા કે અલ્લાહ તઆલાસે ઈસ્તિગફાર કરો. ઔર એક દૂસરે શખ્સને અપને ફક્રકી શિકાયત કી. ઔર એક તીસરે શખ્સને ઔલાદકી કમીકી શિકાયત કી. ઔર એક ચોથે શખ્સને અપની ઝમીનકી પૈદાવારકી કમીકી શિકાયત કી, તો હઝરત હસન (રહ.) ને સબકો ઈસ્તિગફાર કરનેકી તલ્કીન ફરમાઈ. ઉસ પર ઉનસે સવાલ કિયા ગયા કે આપસે લોગોંને મુખ્તલિફ કિસમકી શિકાયતેં કીં મગર આપને સબકો એક હી ઈલાજ બતલાયા કે ઈસ્તિગફાર કરો, ઈસ સવાલકે જવાબમેં હઝરત હસન (રહ.) ને યેહી આયત તિલાવત ફરમાઈ :

મુકમ્મલ આયત ઔર ઉસકી તફસીર યે હૈ : (**ફકુલ્તુસ્ તગ્ફિરૂ રબ્બકુમ્ ઈન્નહૂ કાન ગફ્ફારા. યુર્સિલિસ્સમાઅ અલૈકુમ્ મિદ્રારા. વયુમ્દિદ્કુમ્ બિઅમ્વાલિંવ્વ બનીન વ યજ્અલ્લકુમ્ જન્નાતિંવ્વ યજ્અલ્લકુમ્ અન્હારા.**)

(સૂરએ નૂહ આયત નંબર : ૧૦,૧૧,૧૨)

હઝરત મૌલાના શબ્બીર અહમદ ઉસમાની (રહ.) ને તફસીરે ઉસમાનીમેં ઈન આયાતકી તફસીરમેં લિખ્ખા હૈ : "યાની ઈમાન ઔર ઈસ્તિગફારકી બરકતસે કહત વ ખુશ્ક સાલી (જિસમેં વો બરસોંસે મુબ્તલા થે) દૂર હો જાએગી ઔર અલ્લાહ તઆલા ધુવાંધાર બરસનેવાલા બાદલ ભેજ દેગા જિસસે ખેત ઔર બાગ ખૂબ સૈરાબ હો જાએંગે, ગલ્લે, ફલ મેવાકી ઈફરાત હોગી, જાનવર વગૈરહ ફરબા હો જાએંગે, દૂધ ઘી બઢ જાએગા ઔર ઔરતેં જો કુફ્ર ઔર નાફરમાનીકી નહૂસતસે બાંઝ હો રહી હૈં નરીના ઔલાદ જનને લગેંગી, ગર્ઝ આખિરતકે સાથ દુનિયાકે ઐશો બહારસે ભી પૂરા હિસ્સા દિયા જાએગા."

કુરઆન પાકકી ઈન આયાતકી તફસીરસે હઝરત હસન બસરી (રહ.) કે મઝકૂરા કૌલકી તાઈદ હો ગઈ કે ઈસ્તિગફાર મુખ્તલિફ કિસમકી શિકાયાત ઔર ઝરૂરિયાતકા ઈલાજ હૈ, લિહાઝા તાલિબે ઈલ્મકો ઉસમેં કોતાહી ન કરની ચાહિયે. નીઝ નરીના ઔલાદકે તાલિબકો સાલેહ આમાલકે સાથ સાથ દિલસે ઈસ્તિગફાર યાની અસ્તગફિરૂલ્લાહ, અસ્તગફિરૂલ્લાહકા વિર્દ કરતે રેહના ચાહિયે તાકે ઈસ્તિગફારકી બરકતસે જો ગુનાહ સરઝદ હોતે હૈં ઉનકી નહૂસત ખતમ હો ઔર હક તઆલા ઔલાદકી નેઅમતસે નવાઝે. જૈસાકે હઝરત હસનકી રિવાયત ઔર

તફસીરે ઉસમાનીમેં લિખ્ખા હૈ જો ઉપર બયાન હુવા.

ઈમામ બુખારી (રહ.) ને સહીહ બુખારીમેં હઝરત શદ્દાદ બિન ઔસ (રદિ.) સે રિવાયત બયાન કી હૈ કે ઉનહોંને કહા કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે સય્યિદુલ ઈસ્તિગફાર યે હૈ કે બંદા અપને રબકે હુઝૂર યૂં કહે :

(અલ્લાહુમ્મ અન્ત રબ્બી લા ઈલાહ ઈલ્લા અન્ત ખલકત્તની વઅન અબ્દુક વઅન અલા અહ્દિક વ વઅ્દિક મસ્તતઅ્તુ અઊઝુબિક મિન્ શર્રિ મા સનઅ્તુ અબૂઉ લક બિનિઅ્મતિક અલય્ય વ અબૂઉ બિઝમ્બી ફગ્ફિર્લી ફઈન્નહૂ લા યગ્ફિરુઝ્ઝુનૂબ ઈલ્લા અન્ત.)

તર્જુમા :- અય અલ્લાહ તૂહી મેરા પરવરદિગાર હૈ, તેરે સિવા કોઈ માબૂદ નહીં, તૂને મુઝે પૈદા કિયા ઔર મૈં તેરા બંદા હૂં ઔર તાકતકે મુતાબિક તેરે અહદો પૈમાન પર કાઈમ હૂં. જો કુછ મૈંને કિયા હૈ ઉસકી બુરાઈસે તેરી પનાહ માંગતા હૂં. ઔર જો તૂને મુઝ પર ઈન્આમ કિયા હૈ ઉસકા ઈકરાર કરતા હૂં ઔર અપને ગુનાહોંકા મોઅતરિફ હૂં, પસ તૂ મેરી મગફિરત ફરમાં દે, ક્યૂંકે તેરે સિવા ઔર કોઈ ગુનાહોંકો બખ્શ નહીં સકતા." જો શખ્સ યે સય્યિદુલ ઈસ્તિગફાર રાતકો પળ્હ લે અગર વો ઉસ રાત મર ગયા તો જન્નતમેં દાખિલ હોગા. ઔર જો શખ્સ ઉસકો દિનકો પળ્હે અગર વો ઉસ દિન મર ગયા તો જન્નતમેં દાખિલ હોગા.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર જિ. ૧, સ. ૨૪૪)

ક્યા ઠિકાના હૈ અલ્લાહ તઆલાકી રહમતકા કે એક દો મિનટકી દુઆ પળ્હ લેને પર ભી જન્નતમેં દાખલાકી બશારત સુના રહે હૈં.

ઈમામ અહમદ (રહ.) ને હઝરત અમ્ર બિન અન્બસહ (રદિ.) સે રિવાયત કિયા હૈ કે ઉનહોંને ફરમાયા : કે એક મરતબા હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતે અકદસમેં એક બુળ્હા શખ્સ અપની લકડીકે સહારે ચલતા હુવા હાઝિર હુવા, ઉસ બુળ્હે શખ્સને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! મૈં અલ્લાહ તઆલાકી બહોત નાફરમાનિયાં ઔર ગુનાહ કર બૈઠા હૂં, ક્યા મેરી બખ્શિશ હો સકતી હૈ? તો આપ (સ.અ.વ.) ને જવાબમેં ઈશાદ ફરમાયા : કે ક્યા તૂ ઈસ બાતકી ગવાહી નહીં દેતા કે અલ્લાહકે સિવા કોઈ માબૂદ નહીં હૈ? ઉસને અર્ઝ કિયા કે ક્યૂં નહીં યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.) મૈં તો ગવાહી દેતા હૂં, ઔર મૈં તો સાથ ઈસ બાતકી ભી ગવાહી દેતા હૂં કે બેશક આપ અલ્લાહકે સચ્ચે રસૂલ હૈં, તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : કે અલ્લાહ તઆલાને તેરે ગુનાહ મઆફ કર દિયે હૈં.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર જિ. ૪, સ. ૫૯)

અલ્લાહ તો અપને દુશ્મનકો ભી બખ્શિશકી તરફ બુલાતે હૈં

હાફિઝ ઈબ્ને કસીર (રહ.) ને અપની તફસીર જિ. ૪, સફા ૫૯ મેં ઝિક્ર કિયા હૈ કે અલી બિન અબી તલહાને હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) સે અલ્લાહ તઆલાકે કૌલ :

(કુલ્ યા ઈબાદિયલ્લઝીન અસ્રફૂ અલા અન્ફુસિહિમ્ લા તક્નતૂ મિર્રહ્મતિલ્લાહિ. ઈન્નલ્લાહ યગ્ફિરૂઝ્ઝુનૂબ જમીઆ. ઈન્નહૂ હુવલ ગફૂરૂ ર્રહીમ.) (સૂરએ ઝુમર : ૫૩)

કી તફસીર નકલ કી હૈ કે હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસને ફરમાયા :

● કે અલ્લાહ તઆલાને બખ્શિશકી તરફ ઉસ શખ્સકો દઅવત દી જિસને મઆઝલ્લાહ યે કેહ દિયા કે મસીહ ઈબ્ને મરયમ (અલૈ.) અલ્લાહ હી હૈ.

(લકદ્ કફરલ્લઝીન કાલૂ ઈન્નલ્લાહ હુવલ મસીહુબ્નુ મર્યમ)

(સૂ. માઈદહ : ૧૭)

● ઔર ઉસ શખ્સકો ભી મગફિરતકી દઅવત દી જિસને મઆઝલ્લાહ યે કહા કે મસીહ (અલૈ.) અલ્લાહકા બેટા હૈ. **(વકાલતિન્નસારલ્ મસીહુબ્નુલ્લાહિ.)**

(સૂરએ તૌબા : ૩૦)

● ઔર અલ્લાહ તઆલાને ઉસ શખ્સકો ભી મગફિરતકી દઅવત દી જિસને મઆઝલ્લાહ યે કહા કે ઉઝૈર (અલૈ.) અલ્લાહકા બેટા હૈ. **(વકાલતિલ્ યહૂદુ ઉઝૈરુનિ બ્નુલ્લાહિ.)** (સૂરએ તૌબા : ૩૦)

● ઔર ઉસ શખ્સકો ભી મગફિરતકી દઅવત દી જિસને મઆઝલ્લાહ યે કહા કે અલ્લાહ ફકીર હૈ.

(લકદ્ સમિઅલ્લાહુ કૌલલ્લઝીન કાલૂ ઈન્નલ્લાહ ફકીરુન.)

(સૂરએ આલે ઈમરાન : ૧૮૧)

● ઔર ઉસ શખ્સકો ભી બખ્શિશકી દઅવત દી જિસને મઆઝલ્લાહ યે કહા કે અલ્લાહકા હાથ બખ્શિશ વ અતાસે બંદ હૈ. **(વકાલતિલ્ યહૂદુ યદુલ્લાહિ મગ્લૂલહ.)** (સૂરએ માઈદહ : ૬૪)

● ઔર ઉસકો ભી મગફિરતકી દઅવત દી જિસને મઆઝલ્લાહ યે કહા કે અલ્લાહ તઆલા તીન માબૂદોંકા એક હૈ.

(લકદ્ કફરલ્લઝીન કાલૂ ઈન્નલ્લાહ ષાલિષુ ષલષતિન.)

(સૂરએ માઈદહ : ૭૩)

● ચુનાંચે ઉન સબ મુજરિમોંકો ઉનકી ઈસ કદર ઝબાનદરાઝી દીદાદિલેરી ઔર જુરઅતમંદીકે બાવજૂદ અલ્લાહ તઆલા ફરમા રહે હૈં :

(અફલા યતૂબૂન ઈલલ્લાહિ વયસ્તગ્ફિરૂનહૂ. વલ્લાહુ ગફૂરૂર્રહીમ.)

(સૂરએ માઈદહ : ૭૪)

તર્જુમા :- "ક્યા વો અલ્લાહકે હુઝૂર તૌબા નહીં કરતે ઔર ઉસસે ગુનાહોંકી બખ્શિશ નહીં માંગતે? ઔર અલ્લાહ તઆલા બહોત મગફિરત કરનેવાલા નિહાયત રહમ કરનેવાલા હૈ."

● ફિર ઉસ શખ્સકો ભી તૌબાકી દઅવત દી જો ઈન સબસે બઢકર જુર્મકી બાત કરનેવાલા હૈ, યાની ફિરઔન કે ઉસને ખુદાઈકા હી દાવા કર દિયા ઔર યહાં તક કેહ દિયા કે :

(અન રબ્બુકુમુલ્ આઅલા.) (મૈં તુમહારા રબ્બે આલા હૂં)

(સૂરએ નાઝિઆત : ૨૪)

ઔર યે ભી કહા કે **(મા અલિમ્તુ લકુમ્ મિન્ ઈલાહિન્ ગૈરી.)**

(સૂરએ કસસ : ૩૮)

(મેરે ઈલ્મમેં મેરે સિવા તુમહારા કોઈ માબૂદ નહીં હૈ.)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) ને ફરમાયા કે ઉસકે બાદ ભી અગર કોઈ મહઝ અલ્લાહકી રહમત ઔર મગફિરતસે નાઉમ્મીદ હો તો અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકી કિતાબ કુરઆન મજીદકા ઈન્કાર કિયા.

(લેકિન યે ભી યાદ રહે કે બંદાકો તૌબાકી કુદરત ભી ઉસી વક્ત હાસિલ હોતી હૈ જબકે અલ્લાહ તઆલાકી રહમત બંદાકે શામિલે હાલ હો. (અય રબ્બે કરીમ હમારે લિયે સચ્ચી તૌબાકી તૌફીક મુકદ્દર ફરમા દે, આમીન.)

(અઝ મુતર્જિમ)

ઔર હઝરત અઅમશ (રહ.) ને કહા કે એક મરતબા હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) કા ઐસે વાઈઝ પર ગુઝર હુવા જો લોગોંકો વઅઝ કર રહા થા. હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મસઊદ (રદિ.) ને ઉસકો ફરમાયા અય વાઈઝ! તૂ લોગોંકો અલ્લાહકી રહમતસે ક્યૂં નાઉમ્મીદ કર રહા હૈ? ફિર આપને યે આયત તિલાવત ફરમાઈ :

(કુલ્ યા ઈબાદિયલ્લઝીન અસ્રફૂ અલા અન્ફુસિહિમ્ લા તક્નતૂ

મિર્રહ્‌મતિલ્લાહિ. ઈન્નલ્લાહ યગ્ફિરૂઝ્ઝુનૂબ જમીઆ. ઈન્નલ્લાહ હુવલ્ ગફૂરૂર્રહીમં.) (સૂરએ ઝુમર : ૫૩)

જિસકા મફહૂમ યે હૈ કે અય મેરે બંદો જિનહોંને અપની જાનોં પર ઝુલ્મ ઔર ઝિયાદતી કી હૈ વો મેરી રહમતસે માયૂસ ન હોં, બેશક અલ્લાહ તઆલા સબકે સબ ગુનાહોંકો મઆફ કરનેવાલે હૈં ઔર સિર્ફ વોહી મગફિરત ઔર રહમ વ કરમ કરનેવાલા હૈ.

ઔર ઈબ્ને અબી હાતિમને હઝરત ઉબૈદ બિન ઉમૈરસે રિવાયત નકલ કી હૈ કે ઉનહોંને ફરમાયા કે ઈબ્લીસ મલઉનને કહા કે અય રબ! બેશક તૂને મુઝે જન્નતસે આદમ (અલૈ.) કી વજહસે નિકાલા હૈ ઔર મૈં ઉસ પર ગલ્બા નહીં પા સકતા મગર તેરી કુદરતસે ગલ્બા પા સકતા હૂં, તો રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ઈબ્લીસ લઈનસે ફરમાયા કે જા! તુઝે આદમ પર કુરદત દી, ઉસને કહા કે અય રબ! ઉસમેં ઈઝાફા કર દે, અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ફરમાયા કે આદમકે જબ ભી કોઈ બચ્ચા પૈદા હોગા તો ઉસકે બરાબર તેરે ભી બચ્ચા પૈદા હોગા. શયતાન મરદૂદને કહા અય રબ ઔર ઝિયાદા કર, અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ફરમાયા કે બની આદમકે સીનોંમેં રેહનેકી ભી તુઝે કુદરત દી, તુમ શયાતીન બની આદમકે જિસ્મોંમેં ખૂનકી તરહ ગરદિશ કર સકોગે, શયતાન મરદૂદને કહા : અય રબ ઔર ઝિયાદા કર, અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ફરમાયા કે "તૂ લે આ ઉન પર અપને સવાર ઔર અપને પ્યાદે, ઔર શરીક હો ઉનકે સાથ ઉનકે માલોંમેં ઔર ઔલાદમેં, ઔર ઉનકો વાદા દે ઔર કુછ નહીં વાદા દેતા ઉનકો શયતાન મગર દગાબાઝી."

ઉસકે બાદ હઝરત આદમ (અલૈ.) ને બારગાહે ખુદાવંદીમેં અર્ઝ કિયા કે અય મેરે પરવરદિગાર! તૂને શયતાનકો મુઝ પર કુદરત દે દી ઔર મૈં શયતાનકે શુરૂર ઔર ચાલાકિયોંસે તેરી મદદકે બગૈર નહીં બચ સકતા. અલ્લાહ કરીમને ફરમાયા કે અય આદમ! જબ ભી તેરે કોઈ બચ્ચા પૈદા હોગા તો મૈં ઉસકે સાથ એક મુહાફિઝ ફરિશ્તા મુકર્રર કર દૂંગા જો ઉસકે બુરે સાથિયોંસે મેહફૂઝ રખનેમેં ઉસકી મદદ કરેગા. હઝરત આદમ (અલૈ.) ને અર્ઝ કિયા કે અય મેરે પરવરદિગાર ઉસમેં ઔર ઈઝાફા ફરમા, અલ્લાહ કરીમને ફરમાયા કે આદમીકો એક નેકીકે બદલે દસ ગુના યા ઉસસે ભી ઝિયાદા સવાબ દૂંગા. ઔર અગર આદમીસે કોઈ ગુનાહ હો ગયા તો એક હી ગુનાહ લિખ્ખા જાએગા ઔર હો સકતા હૈ કે મૈં ઉસકો મઆફ હી કર દૂં, ફિર હઝરત આદમ (અલૈ.) ને અર્ઝ કિયા કે અય મેરે પરવરદિગાર ઉસમેં ઔર ઈઝાફા ફરમા દે, તો અલ્લાહ કરીમને ફરમાયા કે બની

આદમકે લિયે તૌબાકા દરવાઝા ખુલા રહેગા જબ તક જિસ્મમેં રૂહ હોગી, યાની મૌતસે પેહલે પેહલે તૌબા કબૂલ હોગી. હઝરત આદમ (અલૈ.) ને ફિર અર્ઝ કિયા કે અય મેરે પરવરદિગાર ઉસમેં ઔર ઈઝાફા ફરમાએ, અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા,

(કુલ યા ઈબાદિયલ્લઝીન અસ્રફૂ અલા અન્ફુસિહિમ્ લા તક્નતૂ મિર્રહ્મતિલ્લાહિ. ઈન્નલ્લાહ યગ્ફિરુઝ્ઝુનૂબ જમીઆ. ઈન્નલ્લાહ હુવલ ગફૂરુર્રહીમ.) (સૂરએ ઝુમર : ૫૩)

તર્જુમા :- (અય મેરે બંદો જિનહોંને કુફ્ર વ શિર્ક કરકે અપને ઉપર ઝિયાદતિયાં કી હૈં, તુમ અલ્લાહકી રહમતસે નાઉમ્મીદ મત હો, બિલયકીન ખુદા તઆલા તમામ ગુઝિશ્તા ગુનાહોંકો મઆફ ફરમા દેગા, વાકઈ વો બડા બખ્શનેવાલા બડી રહમતવાલા હૈ.)

ક્યા યે હુસ્ન આગકે લિયે બનાયા ગયા થા?

ઈબ્ને અબી હાતિમ (રહ.) ને હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત કિયા હૈ કે ઉનહોંને ફરમાયા કે મેરે પાસ એક દફા એક ઔરત આઈ ઔર ઉસને મુઝે અપના કિસ્સા બયાન કિયા કે મુઝસે ઝિના હો ગયા ઔર જો મૈંને બચ્ચા જના ઉસકો ભી મૈંને કતલ કર દિયા, ક્યા મેરે લિયે તૌબાકી કોઈ શકલ હૈ? તો મૈંને ઉસકો જવાબ દિયા કે તેરા નાસ હો તેરી તૌબાકી કોઈ શકલ નહીં હૈ, ઉસ પર વો ઔરત હસરત વ અફસોસ કરતી હુઈ ચલી ગઈ. ઉસકે બાદ મૈંને નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કે સાથ નમાઝ પઢી ઔર આપ (સ.અ.વ.) સે ઉસ ઔરતકા હાલ બયાન કિયા ઔર મૈંને જો ઉસ ઔરતકો જવાબ દિયા થા વો ભી અર્ઝ કર દિયા, તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે અય અબૂ હુરૈરહ! તૂને બુરા કિયા ઔર ઉસકો ગલત જવાબ દિયા, ક્યા તૂને યે આયત નહીં પઢી :

(વલ્લઝીન લા યદ્ઊન મઅલ્લાહિ ઈલાહન્ આખર વલા યક્તુલૂનન્નફ્સલ્લતી હર્રમલ્લાહુ ઈલ્લા બિલ્હક્કિ વલા યઝ્નૂન. વમંય્યફ્અલ્ ઝાલિક યલ્ક અષામા. યુઝાઅફ લહૂલ્ અઝાબુ યૌમલ્ કિયામતિ વયખ્લુદ્ ફીહી મુહાનાં. ઈલ્લા મન્ તાબ વ આમન વ અમિલ અમલન્ સાલિહન્ ફઉલાઈક યુબદ્દિલુલ્લાહુ સય્યિઆતિહિમ્ હસનાત. વ કાનલ્લાહુ ગફૂરર્રહીમા.)

(સૂરએ ફુરકાન : ૬૮, ૭૦)

તર્જુમા :- (ઔર રહમાનકે ખાસ બંદે વો હૈં જો અલ્લાહકે સાથ કિસી ઔર માબૂદકી પરસ્તિશ નહીં કરતે, ઔર જિસ શખ્સકે કતલકો અલ્લાહને હરામ ફરમાયા

હૈ ઉસકો કતલ નહીં કરતે, હાં મગર હક પર. ઔર વો ઝિના નહીં કરતે. ઔર જો શખ્સ ઐસે કામ કરેગા તો સઝાસે ઉસકો સાબિકા પડેગા કે કિયામતકે રોઝ ઉસકા અઝાબ બઢહતા ચલા જાએગા ઔર વો ઉસ અઝાબમેં હમેશા હમેશા ઝલીલ વ ખ્વાર હોકર રહેગા, મગર જો શિર્ક વ મઆસીસે તૌબા કર લે ઔર ઈમાન ભી લે આએ ઔર નેક કામ કરતા રહે તો અલ્લાહ તઆલા ઐસે લોગોંકે ગુઝિશ્તા ગુનાહોંકી જગહ નેકિયાં ઈનાયત ફરમાએગા. ઔર અલ્લાહ તઆલા ગફૂરૂર્રહીમ હૈ.)

ઉસકે બાદ મૈંને ઉસ ઔરતકો યે આયત સુનાઈ તો વો સિજદામેં ગિર ગઈ ઔર અલ્લાહ તઆલાકી હમ્દો સના કરતે હુએ કહા કે સબ તારીફેં ઉસ અલ્લાહકે લિયે હૈં જિસને મેરે લિયે નજાતકા રાસ્તા પૈદા ફરમાયા. ઔર ઈસ હદીસકો ઈબ્ને જરીરને ભી રિવાયત કિયા હૈ ઔર ઉસમેં યે ઈઝાફા ભી હૈ કે વો ઔરત હસરત વ અફસોસ કરતી હુઈ ચલી ગઈ ઔર વો યે કેહ રહી થી :

યા હસરતા! અખુલિક હાઝલ હુસ્નુ લિન્નાર

કે હાય અફસોસ ક્યા યે હુસ્ન આગકે લિયે બનાયા ગયા થા?

ઔર ઉસ રિવાયતમેં યે ભી હૈ કે જબ હઝરત અબૂ હુરૈરહ હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતે અકદસસે વાપસ હુએ તો ઉન્હોંને ઉસ ઔરતકો મદીના તય્યિબાકે તમામ ઘરોંમેં તલાશ કિયા મગર વો ઔરત કહીં ન મિલી, ઔર જબ અગલી રાત હુઈ તો વો ઔરત ફિર હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) કે પાસ આઈ, હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ને ઉસ ઔરતકો હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે ઈરશાદસે મુતલ્લેઅ ફરમાયા, વો ઔરત હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા ઈરશાદ સુનકર અલ્લાહ તઆલાકે સામને સિજદહમેં ગિર ગઈ ઔર ઉસને કહા કે સબ તારીફેં ઉસ અલ્લાહકે લિયે હૈં જિસને મેરે લિયે તંગીમેં આસાનીકી શકલ પૈદા ફરમા દી, ઔર મેરી બદઅમલીકે લિયે તૌબાકા રાસ્તા નિકાલ દિયા. ફિર ઉસ ઔરતને ઉસ ખૂશીમેં અપની એક બાંદી ઔર ઉસકે સાથ ઉસકી એક બચ્ચીકો આઝાદ કર દિયા ઔર અલ્લાહ કરીમકે હુઝૂર સચ્ચી તૌબા કર લી. (કે વો આઈન્દા ઝિના ન કરેગી.)

(તફસીર ઈબ્ને કસીર જિ. ૩, સ. ૩૨૯)

ઈમામ બુખારી ઔર ઈમામ મુસ્લિમને હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે યે હદીસ રિવાયત કી હૈ કે નબી (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જબ બંદા કોઈ ગુનાહ કરતા હૈ ફિર અલ્લાહ તઆલાકે હુઝૂર તૌબા કરતા હુવા કેહતા હૈ : **રબ્બિગ્ફિરૂલી ઝમ્બી** (અય અલ્લાહ મેરે ગુનાહ મઆફ ફરમા દે) તો અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં કે મેરે બંદેને ગુનાહ કિયા, મગર ઉસકો યે ભી યકીન હૈ કે ઉસકા કોઈ રબ હૈ જો

ચાહે તો ગુનાહ બખ્શ દે ઔર ચાહે તો ગુનાહ પર પકડ લે. ઉસકે બાદ ફિર ઉસસે ગુનાહ હો જાતા હૈ ઔર ફિર વો બારગાહે ખુદાવંદીમેં અર્ઝ કરતા હૈ : રબ્બિગ્ફિર્લી ઝમ્બી (અય મેરે રબ મેરા ગુનાહ મઆફ ફરમા દે) તો અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં કે મેરે બંદેને ગુનાહ કિયા ઔર વો ઉસ બાતકા ભી યકીન રખતા હૈ કે ઉસકા કોઈ રબ હૈ જો ગુનાહકો બખ્શ ભી સકતા હૈ ઔર ગુનાહ પર પકડ ભી કર સકતા હે, ફિર તીસરી મરતબા વો ગુનાહ કરતા હૈ ઔર ઉસકે બાદ ફિર તૌબા કરતા હુવા કેહતા હૈ : રબ્બિગ્ફિર્લી ઝમ્બી (અય મેરે રબ મેરા ગુનાહ મઆફ ફરમા દે) તો અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં કે મેરે બંદેને ગુનાહ કિયા લેકિન વો ઈસ બાતકા ભી યકીન રખતા હૈ કે કોઈ ઉસકા માલિક વ પરવરદિગાર હૈ. જો ગુનાહકો બખ્શ ભી સકતા હૈ ઔર ગુનાહ પર પકડ ભી કર સકતા હૈ ફિર અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં : અય મેરે બંદે તૂ જો ચાહે કર બેશક મૈંને તેરી બખ્શિશ કર દી.

(જમઉલ ફવાઈદ જિ. ૩, સ. ૪૩૪)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે બની ઈસરાઈલમેં દો આદમી થે, જિનકી આપસમેં ભાઈબંદી થી, ઉનમેંસે એક ગુનેહગાર થા ઔર દૂસરા ઈબાદત ગુઝાર, ઈબાદત ગુઝાર ગુનેહગારકો હમેશા ગુનાહોં પર તંબીહ કરતા રેહતા થા કે તૂ ગુનાહોંસે બાઝ આ જા. યે સિલસિલા ચલતા રહા, હત્તાકે એક દફા ઈબાદત ગુઝારને ફિર એક ગુનાહ પર ઉસકો તંબીહ કી કે તૂ ગુનાહસે બાઝ આ જા. ઉસ પર ઉસ ગુનેહગારને ઉસ ઈબાદત ગુઝારકો જવાબ દિયા : ક્યા અલ્લાહને તુઝે મુઝ પર નિગરાન મુકર્રર કર રખ્ખા હૈ? તૂ મુઝે મેરે રબ પર છોડ દે, ઉસકે જવાબમેં ઈબાદત ગુઝારને ઉસકો કહા કે અલ્લાહકી કસમ અલ્લાહ તુઝે નહીં બખ્શેગા, યા શાયદ યે કહા કે અલ્લાહ તુઝે જન્નતમેં દાખિલ નહીં કરેગા, અલ્લાહ તઆલાને દોનોંકી રૂહોંકો કબ્ઝ કર લિયા ઔર મરનેકે બાદ દોનોંકી રબ્બુલ આલમીનકે હુઝૂર પેશી હુઈ. અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ઈબાદત ગુઝારસે પૂછા કે ક્યા તુઝે મેરી મિલ્કિયત પર કુદરત હૈ? (યાની ક્યા કિસીકો જન્નત યા દોઝખમેં દાખિલ કરના તેરે હુકમકે તાબે હૈ?) ઔર ગુનેહગારસે ફરમાયા કે ચલ તૂ મેરી રહમતસે જન્નતમેં દાખિલ હો જા" ઔર દૂસરે ઈબાદત ગુઝારકે મુતઅલ્લિક હુકમ ફરમાયા કે ઉસકો જહન્નમમેં લે જાઓ. હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ને ફરમાયા અલ્લાહકી કસમ! ઉસને એક ઐસી બાત કેહ દી જિસને ઉસકી દુનિયા વ આખિરત બરબાદ કર ડાલી.

(અબૂ દાઉદ, જમઉલ ફવાઈદ જિ. ૩, સ. ૪૩૪)

ઔર ઈબ્ને જરીરને હઝરત અબૂલ જૌઝાઅ (રહ.) સે નકલ કિયા હૈ કે ઉનહોંને ફરમાયા કે મૈં તેરહ સાલ તક હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) કે પાસ આતા જાતા રહા, મુઝે જબ ભી કોઈ કુરઆન મજીદમેં પૂછનેકી ઝરૂરત પેશ આતી તો મૈં હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) સે પૂછ લિયા કરતા થા, ઔર મેરા કાસિદ હઝરત આઈશા (રદિ.) કે પાસ પૂછનેકે લિયે જાયા કરતા થા. ચુનાંચે મૈંને કભી ભી ન તો હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) કો ઔર ન હી કિસી ઔર આલિમકો યે કેહતે હુએ સુના કે અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા હો કે ફલાં ગુનાહકો નહીં બખ્શૂંગા.

(દુર્રે મન્સૂર જિ. ૨, સ. ૧૬૯).

અલ્લાહ તઆલાકી રહમતકે ઐસે અનોખે ઔર નિરાલે અંદાઝ પઢકર બેસાખ્તા યે કેહનેકો જી ચાહતા હૈ કે અય મેરે માલિક :

તેરી બેનિયાઝીકા મૈં શિકવા કર નહીં સકતા
મુઝે અપની હી મુહબ્બતમેં બેરૂખી નઝર આતી હૈ

હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ ઉનહોંને ફરમાયા કે હમ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે સાથ એક સફરમેં થે. આપ (સ.અ.વ.) ને હમેં ઈરશાદ ફરમાયા કે 'અલ્લાહકે હુઝૂર ઈસ્તિગફાર કરો. તો હમને ઈસ્તિગફાર કિયા, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે પૂરા સત્તર મરતબા ઈસ્તિગફાર કરો, તો હમને સત્તર મરતબા ઈસ્તિગફરા કિયા, ફિર આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા "કે કોઈ અલ્લાહકા બંદા મર્દ હો યા ઔરત ઐસા નહીં કે વો દિનમેં સત્તર મરતબા ઈસ્તિગફાર કરે મગર યે કે અલ્લાહ ઉસકે સાતસો ગુનાહ મઆફ ફરમા દેતે હૈં, ઔર નામુરાદ હો ગયા વો શખ્સ મર્દ હો યા ઔરત જિસને દિનમેં સાતસોસે ભી ઝિયાદા ગુનાહ કર લિયે." (તારીખે બગદાદ જિ. ૬, સ. ૩૯૨ વ અખ્રજહુલ બયહકી સ. ૬૫૨ વ અખ્રજહુલ બયહકી સ. ૬૫૨, વ અખ્રજહુ અબૂ દાઉદ ફીસ્સુનન હદીસ નં. : ૪૮૫૮)

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા :

જિસ શખ્સને ઈસ્તિગફારકો લાઝિમ પકડ લિયા તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે લિયે હર તંગીસે ફરાખી ઔર હર ગમસે છુટકારાકી શકલ પૈદા ફરમા દેંગે ઔર ઉસકો ઐસી જગહસે રિઝક ઈનાયત ફરમાએંગે જહાંસે ઉસકો વહમો ગુમાન ભી નહીં હોગા.

(અબૂદાઉદ)

ઔર ઈમામ અહમદ ઔર ઈબ્ને મર્દવિયાને હઝરત અબૂ ઝર (રદિ.) સે

રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કી યે હદીસ બયાન કી હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે બેશક અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં કે અય મેરે બંદે! તૂને મેરી ઈબાદત તો કોઈ નહીં કી મગર તૂ મેરી રહમતકા ઉમ્મીદવાર હૈ તો તૂ જૈસા કૈસા ભી હૈ મૈં તેરે સારે ગુનાહ અપને ફઝલો કરમસે મઆફ કરતા હૂં. ઔર અય મેરે બંદે અગર તૂ સારી રૂએ ઝમીનકે બરાબર ગુનાહોંકે સાથ મેરે પાસ આએ, હાં અલબત્તા મેરે સાથ શિર્ક ન કિયા હો તો ફિર મૈં તેરે ઈસ કદર ગુનાહ ભી મઆફ કર દૂંગા.

(દુર્રે મન્સૂર જિ. ૪, સ. ૧૭)

ઔર હઝરત ઈબ્ને અબી શૈબા ઔર ઈબ્ને જરીર ઔર બયહકી તીનોં હઝરાતને હઝરત કતાદા (રહ.) સે નકલ કિયા હૈ કે ઉનહોંને ફરમાયા કે હમ હઝરત અનસ (રદિ.) કે પાસ થે ઔર વહાં અબૂ કુલાબા (રદિ.) ભી મૌજૂદ થે, હઝરત અબૂ કુલાબા (રદિ.) ને યે હદીસ બયાન કી કે જબ અલ્લાહ તઆલાને ઈબ્લીસકો મરદૂદ કરાર દે દિયા તો ઉસને અલ્લાહ તઆલાસે મોહલત માંગી, તો અલ્લાહ તઆલાને ઉસકો કિયામત તકકે લિયે મોહલત દે દી. શયતાન મરદૂદને અલ્લાહ તઆલાસે કહા : તેરી અઝમતકી કસમ મૈં ઈબ્ને આદમકે દિલસે નહીં નિકલૂંગા જબ તકકે ઉસમેં રૂહ હોગી, તો અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ઈરશાદ ફરમાયા કે મેરી ઈઝ્ઝતકી કસમ મૈં ભી ઈબ્ને આદમકે લિયે તૌબાકા દરવાઝા બંદ નહીં કરૂંગા જબ તક ઉસમેં રૂહ હોગી. (દુર્રે મન્સૂર જિ. ૨, સ. ૧૩૭)

● હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે ઉનહોંને હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કો યે ફરમાતે હુએ સના કે આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા અય લોગો! અપને રબકે હુઝૂર તૌબા કરો, મૈં રોઝાના સો મરતબા તૌબા કરતા હૂં.

હઝરત અનસ બિન માલિક (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે ઉનહોંને ફરમાયા કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જબ બંદા તૌબા કરતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકા ગુનાહ મુહાફિઝ ફરિશ્તોંકો ભુલા દેતે હૈં ઔર ઉસકે આ'ઝાકો ઔર ઝમીનકે વો મકામાત જહાં ઉસને ગુનાહ કિયા સબકો વો ગુનાહ ભુલા દિયા જાતા હૈ હત્તાકે વો કિયામતકે રોઝ અલ્લાહ તઆલાસે ઈસ હાલમેં મુલાકાત કરેગા કે ઉસકે ગુનાહોં પર કોઈ ગવાહ નહીં હોગા. (અત્તરગીબ જિ. ૪, સ. ૯૪)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે (બેશક અલ્લાહ તબારક વ તઆલા અપને બંદેકી તૌબાસે ઉસસે ભી ઝિયાદા ખૂશ હોતે હૈં જિતના કે તુમમેંસે કોઈ શખ્સ અપની ગુમશુદા ઊંટની (જિસ

પર ઉસકા ખાને પીનેકા સાઝો સામાન હો) કે મિલ જાને પર ખૂશ હોતા હૈ, ઐસે હલાકતખેઝ જંગલ વ બયાબાનમેં જહાં કે ઉસકો શિદ્દતે પ્યાસસે અપને મર જાનેકા ખૌફ પૈદા હો જાએ.) (મુસ્લિમ શરીફ હદીસ નંબર : ૨૧૦૨)

હઝરત આઈશા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હઝરત હબીબ બિન હારિસ (રદિ.) હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતે અકદસમેં હાઝિર હુએ ઔર આપસે અર્ઝ કિયા : ઈન્ની રજુલુ મિકરાફ, યાની મૈં એક બહોત ગુનાહ કરનેવાલા આદમી હૂં, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે અય હબીબ અલ્લાહસે તૌબા કરો, ઉનહોંને અર્ઝ કિયા કે મૈં તૌબા ભી કરતા હૂં મગર ફિર ગુનાહ હો જાતા હૈ, હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જબ તુમસે ગુનાહ હો જાએ તો તુમ તૌબા કર લિયા કરો, ઉનહોંને અર્ઝ કિયા કે ઈસ તરહ તો યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! મેરે ગુનાહ બહોત હો જાએંગે, નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે અય હબીબ બિન હારિસ અલ્લાહકી બખ્શિશ તેરે ગુનાહોંસે બહોત ઝિયાદા હૈ.

હઝરત અબૂ દાઉદ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે ઈન્સાન જો ભી બાત કરતા હૈ વો ઉસકી તકદીરમેં લિખ્ખી હુઈ હૈ, જબ ઈન્સાનસે કોઈ ગુનાહ હો જાતા હૈ ઔર ઉસકે દિલમેં તૌબાકી રગબત પૈદા હોતી હૈ, ચુનાંચે વો કિસી અલાહિદા જગહમેં મસલન કિસી બુલંદ ટીલા પર આતા હૈ ઔર અલ્લાહકે હુઝૂર તૌબાકે લિયે હાથ ફૈલાતા હૈ ઔર બારગાહે એઝદીમેં ઈસ તરહ અર્ઝ કરતા હૈ : (અય અલ્લાહ! બેશક મૈં તેરે દરબારમેં અપને ગુનાહકી મઆફી માંગતા હૂં ઔર મૈં પુખ્તા ઈરાદા કરતા હૂં કે ફિર આઈન્દા કભી તેરી નાફરમાની નહીં કરૂંગા, તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકે ગનાહકો મઆફ ફરમા દેતે હૈં જબ તક કે વો દો બારા ઉસ ગુનાહકો ન કરે.

(હાકિમ ફીલ મુસ્તદરક જિ. ૧, સ. ૫૧૬, બયહકી જિ. ૧૦, સ. ૧૫૪)

ઔર હઝરત અબૂ મૂસા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા. અલ્લાહ તઆલાકી રહમતકે દોનોં હાથ ખુલે હુએ હૈં ઉસ શખ્સકે લિયે જો રાતકો ગુનાહ કરનેકે બાદ દિનકો તૌબા કર લે, ઔર ઉસ શખ્સકે લિયે જો દિનકો ગુનાહ કરે તો રાતકો તૌબા કર લે, ઔર અલ્લાહકી રહમતકે યે હાથ ખુલે રહેંગે હત્તાકે સૂરજ મગરિબસે તુલૂઅ કરે (ક્યૂંકે ઉસકે બાદ તૌબાકા દરવાઝા બંદ હો જાએગા. (અખ્રજહુલ બગવી ફીત્તફસીર જિ. ૨, સ. ૨૦૪)

ઔર હઝરત અબૂ વાકિદ લૈસી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હમ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતે અકદસમેં હાઝિર હુવા કરતે થે. જબ ભી અલ્લાહકી

તરફસે કોઈ ચીઝ નાઝિલ હોતી તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) હમેં ઉસકી તરગીબ દેતે. ચુનાંચે એક દિન આપ (સ.અ.વ.) ને હમસે ફરમાયા કે બેશક અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા હૈ (હમને ઈન્સાનોંકો માલ ઈસ લિયે દિયા કે વો નમાઝ કાઈમ કરેં ઔર ઝકાત અદા કરેં. ઔર અગર ઈબ્ને આદમકે લિયે માલકી દો વાદિયાં ભી હોં તો વો ફિર ભી હિર્સ કરેગા કે એક તીસરી ઔર હોતી, ઔર ઈબ્ને આદમકા પેટ મિટ્ટીકે સિવા કિસી ચીઝસે નહીં ભર સકતા. (યાની કબરમેં જાકર હી ઉસકી હિર્સ ખતમ હોગી) ઔર અલ્લાહ તઆલા તૌબા કરનેવાલેકી તૌબા કબૂલ ફરમાતે હૈં.

(અખ્રજહૂ અહમદ ફી મુસ્નદ જિ. ૫, સ. ૨૧૮, ૨૧૯)

ઔર હઝરત આઈશા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને મુઝસે ફરમાયા કે અય આઈશા અગર તુઝસે કોઈ ગુનાહ હો ગયા હૈ તો અલ્લાહસે તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કર લે. ઔર ગુનાહોં પર તૌબા ગુનાહોં પર નદામત ઔર ઈસ્તિગફાર હૈ. (અખરજહૂ બુખારી વ મુસ્લિમ)

ઔર હઝરત અલી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે ઉનહોંને ફરમાયા કે માલ વ ઔલાદકા બકસરત હોના યે તેરે લિયે ખૈરકી ચીઝ નહીં હૈ બલ્કે તેરે અચ્છે આમાલ બકસરત હોં યે તેરે લિયે ખૈરકી ચીઝ હૈ. ઔર અપને રબકી ઈબાદતમેં લોગોંકે સાથ ફખ્ર ન કર, બસ ઈતના યાદ રખ કે અગર તુઝે નેકીકી તૌફીક હો જાએ તો ઉસ પર અલ્લાહ તઆલાકા શુક્ર અદા કર ઔર ઉસકી હમ્દો સના કર. ઔર અગર તૂ કોઈ બુરાઈ કર બૈઠે તો અલ્લાહ તઆલાસે ઈસ્તિગફાર કર. ઔર દુનિયામેં દો આદમિયોંકે લિયે ખૈર હૈ, એક વો આદમી જિસસે ગુનાહ હો ગયે ઔર વો તૌબા વ ઈસ્તિગફારકે સાથ અપને ગુનાહોંકી તલાફી કર લે. ઔર દૂસરા વો આદમી જો આખિરતકી તૈયારીમેં જલ્દી કરે.

(અત્તરગીબ વત્તરહીબ લિલ અસ્બહાની સ. ૩૭૭)

દૂસરા બાબ

તૌબાકે બયાનમેં

તફસીર તન્વીરૂલ અઝહાન જિ. ૨, સફા ૪૪૦ મેં લિખ્ખા હૈ કે તૌબા બમંઝિલા સાબુનકે હૈ, જૈસે સાબુન મેલ દૂર કરતા હૈ ઐસે હી તૌબા બાતિની મેલ યાની ગુનાહોંકો દૂર કરતી હૈ.

અજીબો ગરીબ હિકાયત :- એક આદમીને હઝરત દીનોરી (રહ.) સે કહા કે હઝરત મુઝે બતાઈયે મૈં ક્યા કરૂં કે જબ ભી મૈં તૌબા કરનેકી નિય્યતસે અપને મૌલાકે દર પર ખડા હોતા હૂં, મસાઈબ ઔર ગુનાહ મુઝે ઉસ દરવાઝેસે હટા દેતે હૈં, તો હઝરતને ફરમાયા કે તુમ અપને મૌલાકે સાથ ઈસ તરહ હો જાઓ જિસ તરહ છોટા બચ્ચા અપની માંકે સાથ રેહતા હૈ કે ઉસકી માં જબ ભી ઉસકો પીટતી હૈ વો રોતા ચીંખતા ચિલ્લાતા અપની માં હીકી ઝોલીમેં ગિરતા હૈ, હત્તાકે માં ઉસકો સીનેસે લગા લેતી હૈ.

તૌબા કરકે અલ્લાહસે યારી લગાએં :- રિવાયત હૈ કે બની ઈસરાઈલમેં એક નૌજવાન થા જિસ્ને બીસ (૨૦) સાલ ખૂબ ઈબાદત કી. ફિર બીસ (૨૦) સાલ ગુનાહ ઔર બદમાશિયાં કીં, એક દિન આઈના જો દેખા તો ડાળ્હીકે ચંદ બાલ સફેદ નઝર આએ, ખડે ખડે ઘભરા ઉઠા કે હાય અબ તો ઝિંદગીકી શામ હો રહી હૈ. ઉસી વક્ત કેહને લગા : "યા ઈલાહી મૈંને બીસ સાલ તેરી ઈબાદત કી ફિર બીસ સાલ તેરી નાફરમાની કી, અગર અબ મૈં તેરી તરફ રૂજૂઅ કરૂં તો ક્યા તૂ મુઝે કબૂલ કર લેગા? તો ઘરકે પીછેસે ઉસકો ગૈબસે આવાઝ સુનાઈ દી, અય બંદા તૂને હમેં અપનાયા. હમને તુઝે અપનાયા. તૂને હમેં છોડ દિયા હમને ભી તુઝે છોડ દિયા. તૂને હમારી નાફરમાની કી હમને તુઝે મોલહત દી, અબ ભી અગર તુમ હમારી તરફ રૂજૂઅ કરો તો હમ તુઝે કબૂલ કર લેંગે." ચુનાંચે સૂરએ બકરહ આયત નંબર ૨૨૨ મેં હૈ (બેશક અલ્લાહ તૌબા ઔર પાકી ઈખ્તિયાર કરનેવાલોંકો દોસ્ત રખતા હૈ). (તન્વીરૂલ અઝહાન જિ. ૨, સ. ૬૮,) (બસ તૌબા કીજિયે ઔર અલ્લાહસે યારી લગાઈયે)

બાબુત્તૌબા (તૌબાકા દરવાઝા)

(ફસલ) ઉકબતુત્તૌબા (તૌબાકી ઘાટી)

ઈમામ ગઝાલી (રહ.) ને અપની કિતાબ મિન્હાજુલ આબેદીનમેં "બાબુત્તૌબા" કા ઉનવાન કાઈમ કરકે ઉસકે તહત ફરમાયા હૈ કે અય ઈબાદતકે તલબગાર! અલ્લહ તુઝે ઈબાદતકી તૌફીક બખ્શે, તૂ તૌબાકો લાઝિમ પકડ લે ઔર યે દો વજહસે ઝરૂરી હૈ.

એક તો ઈસ લિયે :- તાકે તૌબાકે બાઈસ ઈતાઅત વ ઈબાદતકી તૌફીક નસીબ હો, ક્યૂંકે ગુનાહોંકી નહૂસત બંદેકો તાઅત વ ઈબાદાત બજા લાનેસે મેહરૂમ કર દેતી હૈ ઔર ઉસ પર ઝિલ્લત વ રૂસ્વાઈ મુસલ્લત કર દેતી હૈ. યકીન જાનો કે ગુનાહ એક ઐસી ઝંજીર હૈ જો બંદેકો તાઆત વ નેકીકી તરફ ચલનેસે રોક દેતી હૈ ઔર ગુનાહોંકે હોતે હુએ નેકિયોંમે જલ્દી નહીં હો સકતી, ક્યૂંકે ગુનાહોંકા બોઝ નેકિયોંમેં આસાની પૈદા નહીં હોને દેતા ઔર ન હી તાઆતમેં નિશાત વ ખૂશી પૈદા હોને દેતા હૈ. ઔર ગુનાહોં પર ઈસરાર કરના ઔર ગુનાહોં પર અડે રેહના દિલકો સિયાહ કર દેતા હૈ. ઈસ તરહ ઈન્સાન કસાવતે કલ્બી ઔર ગુનાહોંકી તારીકીમેં મુબ્તલા હો જાતા હૈ. ન ઉસમેં ખુલૂસ પૈદા હો સકતા હૈ ઔર ન હી દિલકા તઝકિયા ઔર ન હી ઈબાદતમેં લઝ્ઝત વ હલાવત પૈદા હો સકતી હૈ. જો શખ્સ ગુનાહોંસે તાઈબ નહીં હોગા અગર ખુદાકા ફઝલ ઉસકે શામિલે હાલ ન હુવા તો રફતા રફતા યે ગુનાહ ઉસે કુફ્ર તક પહોંચા દેંગે, તો ઐસે શખ્સ પર તઅજ્જુબ હૈ કે ઈસ નહૂસત વ કસાવતકે હોતે હુએ ઉસે તાઆતકી તૌફીક કિસ તરહ મિલ સકતી હૈ? ઔર ગુનાહોં પર અડનેવાલા શખ્સ તાઆતે ખુદાવંદીકા દાવા કૈસે કર સકતા હૈ? ઈસ તરહ જો શખ્સ ગુનાહોંકી ગંદગી ઔર પાલીદગીસે આલૂદા હો વો અલ્લાહ તઆલાકી મુનાજાતકા કુર્બ કૈસે હાસિલ કર સકતા હૈ? ઈસી લિયે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા :

તર્જુમા :- (જબ ઈન્સાન ઝૂઠ બોલતા હૈ તો દોનોં કિરામન કાતિબીન ફરિશ્તે ઝૂઠકી બદબૂકી વજહસે ઉસસે અલાહિદા હો જાતે હૈં) ઔર ઝૂઠ વ ગીબતકે હોતે હુએ ઝબાન ઝિક્રે ઈલાહીકે લાઈક કૈસે હો સકતી હૈ? ઈસ લિયે ગુનાહોં પર ઈસરાર કરનેવાલે આદમીકો નેક કામકી તૌફીક મિલના બહોત મુશ્કિલ હૈ, ઔર ન હી

ઈબાદત કરતે વક્ત ઐસે શખ્સકે આ'ઝામેં ચુસ્તી ઔર સુકૂન પૈદા હો સકતા હૈ, ઐસા શખ્સ અગર કુછ ટૂટી ફૂટી ઈબાદત કરેગા તો વો ભી મશક્કતકે સાથ.

ફિર ઐસી ઈબાદતમેં લઝ્ઝત વ સફાઈ વગૈરહ કુછ ન હોગી, યે સબ ગુનાહોંકી નહૂસત ઔર તર્કે તૌબાકે સબબ હોગા. ઉસ શખ્સને સચ ફરમાયા હૈ જિસને કહા હૈ કે અગર તૂ રાતકો નમાઝે તહજ્જુદ પઢનેકી ઔર દિનકો રોઝા રખનેકી કુવ્વત નહીં રખતા તો સમઝ લે કે તૂ મન્હૂસ હો ચુકા હૈ ઔર ગુનાહોંકી નહૂસત તુઝ પર મુસલ્લત હો ચુકી હૈ.

તૌબાકે ઝરૂરી હોનેકી દૂસરી વજહ યે હૈ :- કે બગૈર તૌબાકે ઈબાદત કબૂલ નહીં હોતી જિસ તરહ કર્ઝ ખ્વાહકા કર્ઝ અદા કરનેસે પેહલે ઉસકે સામને હદિયે ઔર તોહફે કોઈ અહમિયત નહીં રખતે ઔર ન વો ઉનહેં કબૂલ કરતા હૈ, ઈસી તરહ પેહલે ગુનાહોંસે તૌબા ઝરૂરી હૈ, ઉસકે બાદ આમ ઈબાદાતે નાફિલા. ઈસી તરહ જબ ફરાઈઝ કિસીકે ઝમ્મે લાઝિમ હોં તો ઉસકે નવાફિલ વગૈરહ કૈસે કબૂલ હો સકતે હૈં, યૂં હી અગર કોઈ શખ્સ હરામ વ મમનૂઅ કામ તો તર્ક ન કરે મગર મબાહ વ હલાલ ચીઝોંમેં પરહેઝ વ એહતિયાત કરે તો ઉસકા ઐસા પરહેઝ ક્યા વકઅત રખ સકતા હૈ. ઔર વો શખ્સ ખુદા તઆલાસે મુનાજાત ઉસકી દરગાહમેં પસંદદીદા ઔર ઉસકી સના કરનેકે લાઈક કૈસે હો સકતા હૈ જિસ પર અલ્લાહ તઆલા નારાઝ હો, ગુનાહોં પર ઈસરાર કરનેવાલોંકા અકસર યેહી હાલ હૈ.

સવાલ :- ઔર અગર કોઈ સવાલ કરે કે **તૌબતન્નુસૂહ** કે ક્યા માઅના હૈં, ઉસકી તારીફ ક્યા હૈ ઔર બંદેકો ક્યા કરના ચાહિયે જિસસે ઉસકે તમામ ગુનાહ મઆફ હો જાએં?

જવાબ :- ઉસકા જવાબ યે હૈ કે દિલકે કામોંમેંસે એક કામ તૌબા હૈ ઔર આમ ઉલમાને ઉસકી તારીફ યૂં કી હૈ :

તંઝીહુલ કલ્બિ અનિઝઝમ્બિ યાની દિલકો ગુનાહોંસે પાક કરના. ઔર હમારે શેખ (રહ.) ને યે તારીફ કી હૈ (આઈન્દાકે લિયે ઐસે ગુનાહકો તર્ક કર દેનેકા કસ્દ કરના જિસ દરજેકા પેહલે ગુનાહ કર ચુકા હો, ઔર યે તર્ક મહઝ અલ્લાહ તઆલાકી તાઝીમ ઔર ઉસકી નારાઝગીકે ડરકે બાઈસ હો.) શેખકી તારીફકે મુતાબિક તૌબાકી ચાર કિસ્મેં હૈં :

(૧) :- ગુનાહ તર્ક કર દેનેકા ઈરાદા, ઉસકા મતલબ યે હૈ કે અપને દિલકો ઈસ બાત પર પુખ્તા ઔર મઝબૂત કર લે કે આઈન્દા કભી ગુનાહોંકી તરફ રૂજૂઅ નહીં કરૂંગા. લેકિન અગર કોઈ શખ્સ બિલફઅલ ગુનાહ છોડ દે મગર દિલમેં ખયાલ

હો કે ફિર કભી કરૂંગા. યા ઈબ્તિદાસે ગુનાહ છોડનેકા ઈરાદા હી મુતરદ્દદ હો તો ઐસા શખ્સ બાઝ ઔકાંત ફિર ગુનાહોંમેં મુબ્તલા હો જાતા હૈ. ઐસા શખ્સ અગરચે વક્તી તૌર પર ગુનાહોંસે રુક જાતા હૈ મગર ઉસે તાઈબ નહીં કહા જા સક્તા.

(૨) :- દૂસરી શર્ત યે હૈ કે જિસ ગુનાહસે તૌબા કર રહા હો ઉસ મરતબેકા ગુનાહ પેહલે કહીં ઉસસે સાદિર હો ચુકા હો, ક્યૂંકે અગર પેહલે ઉસસે ઐસા ગુનાહ સાદિર નહીં હુવા બલ્કે સિર્ફ આઈન્દાકે લિયે ઉસસે બચના હૈં તો ઐસે શખ્સકો તાઈબ નહીં કહેંગે બલ્કે મુત્તકી કહેંગે. ક્યા તુમહેં માલૂમ નહીં કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કો કુફ્રસે બચનેવાલા તો કેહ સકતે હૈં મગર કુફ્રસે તૌબા કનેવાલા નહીં કેહ સકતે, ક્યૂંકે કુફ્ર તો મઆઝલ્લાહ કભી ભી આપ (સ.અ.વ.) સે સાદિર નહીં હુવા, ઔર હઝરત ઉમર (રદિ.) કો કુફ્રસે તાઈબ કહેંગે, ક્યૂંકે હઝરત ઉમર પેહલે હાલતે કુફ્રમેં રેહ ચુકે થે.

(૩) :- તીસરી શર્ત યે હૈ કે વો ગુનાહ જિનકો વો તર્ક કરનેકા ઈરાદા કર રહા હૈ રૂત્બામેં કિસી ઐસે પેહલે ગુનાહકી તરહ હો જો ઉસસે સાદિર હો ચુકા હૈ, ક્યા તુમહેં માલૂમ નહીં કે જિસ પુરાને બુઢ્ઢેને જવાનીકે ઝમાનેમેં ઝિના યા ડાકાઝનીકા ઈરતિકાબ કિયા હો વો અબ બુઢ્ઢાપેમેં તૌબા તો કર સકતા હૈ ક્યૂંકે તૌબાકા દરવાઝા બંદ નહીં હૈ, મગર અબ ઉસે ઝિના યા ડાકાઝનીકે તર્કકા ઈખ્તિયાર નહીં ક્યૂંકે અબ વો અમલી તૌર પર યે ગુનાહ નહીં કર સકતા, તો ચૂંકે વો અબ ઝિના યા ડાકાઝનીકે તર્કકા ઈખ્તિયાર નહીં ક્યૂંકે અબ વો અમલી તૌર પર યે ગુનાહ નહીં કર સકતા, તો ચૂંકે વો અબ ઝિના યા ડાકાઝની પર કાદિર નહીં ઈસ લિયે યે નહીં કેહ સકતે કે વો અપને ઈખ્તિયારસે ઉનહેં છોડ રહા હૈ યા ઉનસે રુક રહા હૈ. ક્યૂંકે અબ વો આજિઝ હો ચુકા હૈ ઔર ઉસે અબ ઉન પર કુદરત નહીં રહી મગર વો ઉસ વક્ત ભી ગુનાહ યા ડાકાઝની જૈસે દૂસરે હરામ વ મમનૂઅ અફઆલ પર કાદિર હૈ, જૈસે ઝૂઠ બોલના, કિસી પર ઝિનાકી તોહમત લગાના, કિસીકી ગીબત યા ચુગલી કરના વગૈરહ ઉમૂર કે યે સબ ગુનાહ દરજામેં ઝિના ઔર ડાકાઝનીકે બરાબર હૈં. અગરચે હર એકમેં અપની અપની નોઈયતકે એતિબારસે ફર્ક હૈ, લેકિન યે તમામ ગુનાહ એક હી રૂત્બાકે શુમાર હોતે હૈં, મગર યે ગુનાહ બિદઅતકી પૈરવીસે કમ હૈં ઔર બિદઅતકી પૈરવી કુફ્રસે કમ હૈ. લિહાઝા ઉસ પુરાને બુઢ્ઢેકી ઝિના યા ડાકાઝનીસે તૌબા સૂરતન સહીહ હોગી ક્યૂંકે ઉસ દરજાકે ગુનાહોં પર વો અબ ભી કાદિર હૈ જિનકો વો આઈન્દા ન કરનેકા અઝ્મ કર રહા હૈ.

(૪) :- ચોથી શર્ત યે હૈ કે ગુનાહોંસે તૌબા અલ્લાહ તઆલાકી તાઝીમકે લિયે ઔર ઉસકે દર્દનાક અઝાબસે ડરકર હો, કિસી દુન્યવી ગર્ઝ યા લોગોંસે ડરકર યા તલબે સનાકે લિયે યા યા અપની મશ્હૂરી યા જિસ્માની કમઝોરીકી વજહસે યા મોહતાજી ઔર કિસી રૂકાવટકી વજહસે ન હો.

જબ તૌબાકે યે અરકાન વ શરાઈત પાએ જાએંગે તો તૌબા મુકમ્મલ તૌર પર હોગી ઔર ઉસે સચ્ચી તૌબા કહા જાએગા.

તૌબાકે મુકદ્દમાત તીન અમ્ર હૈં, યાની જિન ચીઝોંકા તૌબાસે પેહલે હોના ઝરૂરી હૈ વો યે હૈં :

પેહલા :- યે કે અપને ગુનાહોંકો નિહાયત કબીહ (બુરે) અફઆલ તસવ્વુર કરે.

દૂસરા :- યે કે અલ્લાહ તઆલાકે અઝાબકી શિદ્દત ઔર ઉસકે ગઝબકી સખ્તીકો દિલમેં હાઝિર કરે.

તીસરા :- યે કે અપને ગુનાહકે બારેમેં અપની બેહયાઈકો મેહસૂસ કરે ઔર ઉસકા એતિરાફ કરે.

ક્યૂંકે જો શખ્સ સૂરજકી તેઝ ધૂપ, ચોકીદારકે થપ્પડ ઔર ચ્યૂંટીકે ડંખકો બરદાશ્ત નહીં કર સકતા વો દોઝખકી શદીદ ગરમી, જહન્નમકે ફરિશ્તેકી માર, ઔર ઈન્તિહાઈ ઝહરીલે સાંપોંકે ડંખ કૈસે બરદાશ્ત કર સકતા હૈ. દોઝખમેં બિચ્છૂ ખચ્ચર જિતને બડે ઔર વહાંકે સાંપ ઊંટકી ગરદન જિતને મોટે હોંગે. ઔર યે સાંપ ઔર બિચ્છૂ વગૈરહ દોઝખકી આગકે હોંગે, ઈસ વક્ત વો ગઝબ ઔર ગુસ્સેકે મકાનમેં રખ્ખે હુએ હૈં, હમ બારબાર ખુદાકે ગઝબ ઔર અઝાબસે પનાહ માંગતે હૈં. (અય અલ્લાહ હમેં મઆફ કર દે) આમીન યા રબ્બલ આલમીન.

તુમ અગર ઈન દેહશતનાક ઉમૂરકો યાદ રખ્ખોગે ઔર હર દિન રાતમેં કિસી વક્ત ઉનકી યાદ તાઝા કરતે રહોગે તો ઝરૂર તુમહેં ગુનાહોંસે ખાલિસ તૌબા નસીબ હોગી. અલ્લાહ તઆલા હર એકકો અપને ફઝલસે તૌબાકી તૌફીક દે. (ઈન શરાઈતકે સિર્ફ પઢ લેને પર હી ઈકતિફા ન કરેં બલ્કે ઉનકો બારબાર પઢકર ઝહનમેં બિઠાકર અમલ કરેં, કિતાબકો પઢના યા સુનના મકસદ નહીં હોતા બલ્કે અસલ મકસદ અમલ હોતા હૈ (મુઅલ્લિફ)

સવાલ :- અગર કોઈ શખ્સ યે કહે કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને તો તૌબાકે મુતઅલ્લિક સિર્ફ યે ફરમાયા હૈ કે "અન્નદમુ તૌબતુન" યાની ગુનાહોં પર પશેમાન હોનેકા નામ તૌબા હૈ ઔર તૌબાકે અરકાન વ શરાઈત જો તુમને બયાન કિયે હૈં ઉનકા હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને તો કોઈ ઝિક્ર નહીં ફરમાયા.

જવાબ :- ઉસકા જવાબ યે હૈ કે સિર્ફ નદામતકો તૌબા નહીં કહા જા સકતા, ક્યૂંકે ગુનાહોં પર પશેમાની બંદાકે ઈખ્તિયાર વ કુદરતમેં નહીં, તુમ ઉસ ચીઝકો મેહસૂસ કરતે હો કે બાઝ ઔકાત બંદા એક કામ પર નાદિમ વ પશેમાન હો રહા હોતા હૈ હાલાંકે દિલસે વો ઉસ નદામત વ પશેમાનીકો પસંદ નહીં કર રહા હોતા, તો માલૂમ હુવા કે નદામત વ પશેમાની બંદાકે ઈખ્તિયારમેં નહીં, ઔર તૌબા તો ઈખ્તિયારી ચીઝ હૈ, ઈસી લિયે તૌબાકા હુકમ દિયા ગયા હૈ. તો ઈસ તશરીહસે સાફ તૌર પર માલૂમ હુવા કે નદામત વ પશેમાની યકીનન ઐન તૌબા નહીં, ઈસ લિયે મઝકૂરા હદીસકે વો માઅના નહીં જો ઝાહિરન સમઝમેં આતે હૈં બલ્કે ઉસકે યે માઅના હૈં કે અલ્લાહ તઆલાકી અઝમત વ હૈબતકા તસવ્વુર કરકે ઔર ઉસકે દર્દનાક અઝાબકે ખૌફસે જો નદામત ઔર પશેમાની બંદાકે દિલમેં પૈદા હોતી હૈ વો બંદેકો ખાલિસ તૌબા કરને પર ઉભારતી હૈ ઔર ઐસી નદામત વ પશેમાની સહીહ તૌબાકરનેવાલોંકા હાલ ઔર ઉનકી સિફત હૈ, ક્યૂંકે બંદા જબ ઉપરવાલે તૌબાકે મુકદ્દમાતકો બારબાર ખયાલમેં લાએગા તો ઉસે અપને ગુનાહોં પર નદામત મેહસૂસ હોગી ઔર યેહી નદામત ઉસકો ગુનાહોંકે છોડને પર ઉભારેગી. ઔર ઐસી નદામત આઈન્દાકે લિયે ભી તાઈબકે દિલમેં કાઈમ રહેગી. ઔર ખુદાવંદ તઆલાકે દરબારમેં આજિઝી ઔર આહોઝારી પર ઉભારેગી, તો ચૂંકે ઐસી નદામત તૌબાકા સબબ ઔર તાઈબકી સિફતોંમેંસે હૈ ઈસ લિયે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઐસી નદામતકો તૌબા ફરમા દિયા. ઈસ માઅનાકો અચ્છી તરહ સમઝ લો, અલ્લાહ તઆલા તુમ્હેં સમઝનેકી તૌફીક દે.

સવાલ :- અગર યે સવાલ કિયા જાએ કે યે કૈસે હો સકતા હૈ કે ઈન્સાન ઐસા હો જાએ કે ઉસસે કોઈ સગીરા કબીરા ગુનાહ સાદિર હી ન હો? હાલાંકે અંબિયા (અલૈ.) જો તમામ મખ્લૂકાતસે કતઈ તૌર પર અશરફ વ આલા થે, ઉનકે મુતઅલ્લિક ભી અહલે ઈલ્મમેં ઈખ્તિલાફ હૈ કે વો ઈસ મરતબા પર પહોંચે યા નહીં.

જવાબ :- ઉસકા જવાબ યે હૈ કે ઐસે દરજાકો પહોંચ જાના કે કોઈ સગીરા વ કબીરા ગુનાહ સાદિર ન હો મુમકિન હૈ મહાલ નહીં, બલ્કે અલ્લાહ તઆલાકી તૌફીક જિસકે શામિલે હાલ હો જાએ ઉસકે લિયે આસાન હૈ. અલ્લાહ તઆલા જિસકો ચાહે અપની રહમતકે સાથ ખાસ કર લેતા હૈ, ફિર યે ભી તૌબાકે શરાઈતમેંસે હૈ કે જાનબૂઝકર ગુનાહ સાદિર ન હો, હાં અગર ભૂલ ચૂકસે કોઈ ગલતી હો જાએ ખુદા તઆલા રઉફ વ રહીમ ઉસે મઆફ કર દેગા ઔર જૈસે ખુદાકી તૌફીક હાસિલ હોગી વો ગુનાહોંસે આસાનીસે મેહફૂઝ રેહ સકતા હૈ.

ઉસકા જવાબ ભી સુન લો

અગર તુમ તૌબા કરનેકા યે બહાના કરો કે હમેં અપને નફ્સ પર એઅતિમાદ નહીં શાયદ તૌબાકે બાદ ગુનાહોંસે બાઝ રહે યા ન રહે ઔર શાયદ હમ તૌબા પર સાબિત વ મઝબૂત રહેં યા ન રહેં ઈસ લિયે તૌબા કરનેસે ક્યા ફાઈદા?

તો ઈસ તાવીલકા જવાબ સુન લો! કે ઐસા ખયાલ શયતાનકા સરાસર ધોકા ઔર ફરેબ હૈ, ક્યૂંકે તુમહેં કૈસે માલૂમ હૈ કે તૌબાકે બાદ ઝરૂર તુમસે ગુનાહ હો જાએગા, હો સકતા હૈ કે તૌબાકે બાદ ફૌરન હી તુમ પર મૌત આ જાએ ઔર ગુનાહ કરનેકા મૌકા ન મિલે. બાકી યે વહમ કે શાયદ ગુનાહ હો જાએ તો ઐસે વહમકા કોઈ એઅતિબાર નહીં, તુમ પર સિર્ફ યે લાઝિમ હૈ કે તૌબાકે વક્ત આઈન્દા ગુનાહ છોડ દેનેકા ઈરાદા પક્કા ઔર સચ્ચા હો, બાકી ઉસ ઈરાદા પર તુમહેં ઈસ્તિકામત દેના ખુદાકા કામ હૈ. પસ અગર ઉસ ઈરાદે પર તુમ ખુદાકે ફઝલસે કાઈમ રહે તો યેહી મકસૂદ હૈ. ઔર અગર ખુદા ન ખ્વાસ્તા તુમ ઉસ ઈરાદે પર કાઈમ ન રહે તો ભી તુમહારે ગુઝિશ્તા ગુનાહ તો મઆફ હો ગયે, ગુઝિશ્તા ગુનાહોંકે અઝાબસે તો તુમહેં ખુલાસી મિલ ગઈ ઔર ગુઝિશ્તા ગુનાહોંકી આલૂદગીસે તુમ પાક હો ગયે. તૌબાકે બાદ અગર કોઈ ગુનાહ હો ગયા તો બસ વોહી તુમહારે ઝિમ્મે હૈ, તો સાબિકા ગુનાહોંકા મઆફ હો જાના ક્યા કોઈ કમ નફા હૈ? ઈસ લિયે સિર્ફ વસ્વસાસે તૌબા કરનેસે ન રૂકો કે શાયદ ફિર ગુનાહ હો જાએ, ક્યૂંકે હાસિલે તૌબા કરનેસે તુમહેં દો બડે ફાઈદોંમેંસે એક ફાઈદા તો યકીનન હોગા કે યા તો હમેશાકે લિયે તૌબતન્નસૂહ મયસ્સર આ જાએગી યા સાબિકા ગુનાહ મઆફ હો જાએંગે, અલ્લાહ તઆલા હી તૌફીક વ હિદાયતકા માલિક હૈ.

ગુનાહોંસે ખુલાસીકે મુતઅલ્લિક યે ભી યાદ રખ્ખો કે ગુનાહોંકી નોઈયત મુખ્તલિફ હૈ. ક્યૂંકે ગુનાહ તીન કિસમકે હૈં :

(૧) એક યે કે તુમને અલ્લાહ તઆલાકે ફર્ઝ કરદા અહકામકો અદા ન કિયા હો ઔર ઉનકી અદાયગી તુમહારે ઝિમ્મે હો, જૈસે નમાઝ, રોઝા, ઝકાત ઔર કફ્ફારા વગૈરહ, તો યે મહઝ ઝબાની તૌબાસે મઆફ નહીં હોંગે બલ્કે હત્તલ ઈમકાન ઉનકી કઝા ઝરૂરી હૈ.

(૨) દૂસરી કિસમકે વો ગુનાહ જિનકી અબ કઝા તો નહીં હો સકતી મગર હોં વો ભી તુમહારે ઔર ખુદાકે દરમિયાન, જૈસે કહીં શરાબનોશી કી હો યા રાગ રંગકી મેહફિલ સજાઈ હો યા સૂદ ખાયા હો તો ઈસ કિસમકે ગુનાહોંકી મઆફીકી

સૂરત યે હૈ કે ગુઝિશ્તા ગુનાહોં પર નદામત વ પશેમાની કી જાએ ઔર આઈન્દાકે લિયે તર્ક કર દેનેકા પુખ્તા ઈરાદા કર લિયા જાએ.

(૩) તીસરી કિસમકે વો ગુનાહ હૈં જો તુમહારે ઔર મખ્લૂકકે દરમિયાન હૈં, તમામ ગુનાહોંસે ઝિયાદા સંગીન ગુનાહ યે તીસરી કિસમકે ગુનાહ હૈં, ઉનકી નોઈયત મુખ્તલિફ હોતી હૈ. બાઝ કિસીકે માલસે તઅલ્લુક રખતે હૈં ઔર બાઝ કિસીકી ઝાતસે, ઈસી તરહ બાઝ વો હોતે હૈં જિનકા તઅલ્લુક કિસીકી ઈઝ્ઝત વ હુરમતસે હોતા હૈ. ઔર બાઝ વો હોતે હૈં જો કિસીકો દીની તૌર પર નુકસાન પહોંચાયા હોતા હૈ.

● તો જિનકા તઅલ્લુક માલસે હૈ ઉનકે મુતઅલ્લિક ઝરૂરી હૈ કે અગર હો સકે તો વો માલ વાપસ કર દિયા જાએ, અગર ગુરબત ઔર ઈફલાસકે બાઈસ વાપસ કરનેસે માઝૂર હૈ તો સાહિબે માલસે જાઈઝ વ હલાલ કરવા લે. ઔર અગર સાહિબે માલ મર ચુકા હૈ યા વહાં મૌજૂદ નહીં તો માલકી મિકદારકે મુતાબિક કોઈ ચીઝ સદકા કર દે. ઔર યે ભી મુમકિન ન હો તો આમાલે સાલિહાકી કસરત કરે ઔર અલ્લાહ તઆલાકે દરબારમેં ગિરિયાઝારી કરે તાકે કિયામતકે દિન અલ્લાહ તઆલા ઉસ સાહિબે માલકો રાઝી કર દે.

● ઔર વો ગુનાહ જિનકા તઅલ્લુક કિસીકી જાનસેં યા ઝાતસે હો જૈસેકે કિસીકો કતલ કિયા હો, તો ઉસકે લિયે કિસાસ દેના લાઝિમ હૈ યા મકતૂલકે વારિસોંસે મઆફ કરવાના ઝરૂરી હૈ. ઔર અગર વારિસ મૌજૂદ નહીં તો અલ્લાહ તઆલાકે દરબારમેં ગિરિયાઝારી ઝરૂરી હૈ ઔર અલ્લાહ તઆલાસે ઉસકી મઆફી માંગના લાઝિમ હૈ તાકે અલ્લાહ તઆલા ઉસ મકતૂલકો તુમસે રાઝી કર દે.

● ઔર અગર કિસીકી ઈઝ્ઝત વ આબરૂસે મુતઅલ્લિક યે ગુનાહ હૈ કિસી ગીબત કી યા કિસી પર બોહતાન લગાયા યા કિસીકો ગાલિયાં દીં તો ઈસ કિસમકે ગુનાહકી મઆફીકી સૂરત યે હૈ કે ઉસકે સામને અપને આપકો ઝૂઠા કહા જાએ ઔર અપની ઝિયાદતી ઔર ખતાકા એઅતિરાફ કિયા જાએ ઔર યે ખતરા હો કે ઉસકે સામને બજાએ એઅતિરાફે ગુનાહકે મઝીદ ઝિયાદતી હો જાએગી ઔર દુરૂસ્તી વ સુલહકે બજાએ મઝીદ ફિતના પૈદા હો જાએગા તો ઈસ સૂરતમેં ભી મઆફીકે લિયે અલ્લાહ તઆલાકે દરબારમેં હી ગિરિયાઝારી કરે તાકે મઆફી હો જાએ.

● ઔર અગર કિસીકી આબરૂસે મુતઅલ્લિક ગુનાહ હો કે કિસીકે અહલો અયાલસે ખયાનત કી જાએ યા કોઈ ઔર હરકતે બદ કી જાએ, તો ઐસે ગુનાહકો ન તો ઉસકે સામને ઝાહિર કિયા જા સકતા હૈ ઔર ન હી બખ્શવાયા જા સકતા હૈ,

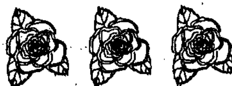
તો ઉસકી મઆફીકે લિયે ભી અલ્લાહ તઆલાકે દરબારમેં હી ગિરિયાઝારી કરની ચાહિયે. હાં અગર ફિતનાકા ખૌફ હો, અગરચે યે નાદિર હૈ તો ઉસકે સામને ઝાહિર કરકે મઆફ કરા લિયા જાએ.

● લેકિન વો ગુનાહ જિનકા તઅલ્લુક કિસીકે દીનસે હો કે કિસીકો કાફિર યા બિદઅતી યા ગુમરાહ કહા જાએ તો યે ભી સખ્ત ગુનાહ હૈ, ઐસે ગુનાહોંકી મઆફી ભી ઈસી સૂરતમેં હો સકતી હૈ કે ઉસકે સામને અપની ખતા ઔર ગલતીકા એઅતિરાફ કિયા જાએ. ઔર અગર વો મૌજૂદ ન હો તો દરબારે ઈલાહીમેં ગિડગિડાએ ઔર તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કરે ઔર અપને આપ પર મલામત કરે તાકે રોઝે કિયામત અલ્લાહ તઆલા ઉસ શખ્સકો રાઝી કર દે.

● ખુલાસા યે હૈ કે અગર તુમને કિસીકો તકલીફ દી હૈ ઔર ઉસકો રાઝી કરના નામુમકિન ભી ન હો તો ઉસકો જહાં તક હો સકે રાઝી કરો, વરના મઆફી ઔર બખ્શિશકે લિયે અલ્લાહ તઆલાકી તરફ રૂજૂઅ કરો, ઉસકે દરબારમેં ગિરિયાઝારી કરો ઔર સદકા વ ખૈરાત દો, તાકે રોઝે કિયામત અલ્લાહ તઆલા તુમહારે દરમિયાન રઝામંદી કરા દે, ઈસ લિયે કે અલ્લાહકે ફઝલો કરમસે યે ઉમ્મીદ હૈ કે વો તુમહારી સચ્ચી ગિરિયાઝારી દેખકર તુમહારે મુખાલિફકો અપને ખઝાનેસે અતા કરકે તુમહારી તરફસે રાઝી કર દે.

તૌબાકે અરકાન વ શરાઈત જો હમને બયાન કિયે હૈં જબ તુમ ઉન પર પૂરી તરહ અમલ પૈરા હો જાઓગે ઔર આઈન્દાકે લિયે અપને દિલકો હર કિસમકે ગુનાહોંસે પાક રખનેકા અહદ કર લોગે તો તુમહારે ગુઝિશ્તા ગુનાહ મઆફ હો જાએંગે, અબ આઈન્દા અગર ઈસ અહદ પર તો તુમ કાઈમ રહે મગર ગુઝિશ્તા કઝાએં અદા ન કર સકે યા નારાઝ લોગોંકો રાઝી ન કર સકે, તો યે સાબિકા ગુનાહ હી તુમહારે ઝમ્મે રહે, બાકી તમામ બખ્શ દિયે જાએંગે.

ઔર ઈસ બાબુત્તૌબાકી શરહ બહોત તવીલ હૈ, જિસકી ગુન્જાઈશ યે મુખ્તસર કિતાબ નહીં રખતી, અગર ઉસકી ઝિયાદહ શરહ મતલૂબ હો તો કિતાબ અહયાઉલ ઉલૂમકે બાબુ ત્તૌબા યા અલ કુરબતુ ઈલલ્લાહ યા કિતાબુલ ગાયતિલ કુસ્વાકા મુતાલઆ કરો, યહાં સિર્ફ ઈસ કદર બયાન કિયા હૈ જિસકી સખ્ત ઝરૂરત થી ઔર અલ્લાહ હી તૌફીક દેનેવાલે હૈં.

ફસલ

તૌબાકી ઘાટી

ઈમામ ગઝાલી (રહ.) ફરમાતે હૈં : ફિર તુમહેં માલૂમ હોના ચાહિયે કે તૌબાકી ઘાટી બહોત સખ્ત ઘાટી હૈ, ઉસકી અહમિયત બહોત ઝિયાદા હૈ, જો ઉસ્તાઝ અબૂ ઈસ્હાક અસ્ફરાઈની (રહ.) સે મનકૂલ હૈ, ઉસ્તાઝ મૌસૂફ બાઅમલ ઔર રાસિખ ફીલ ઉલૂમ ઉલમામેંસે થે, આપ ફરમાતે હૈં : "મૈંને તીસ બરસ અલ્લાહ તઆલાસે તૌબતુ ન્નસૂહ નસીબ હોનેકી ઈલ્તિજા કી, તીસ બરસકે બાદ અપને દિલમેં તઅજ્જુબ હુવા ઔર બારગાહે ખુદાવંદીમેં અર્ઝ કિયા, અય પરવરદિગાર! મુઝે તીસ બરસ હુએ હૈં તુઝસે સિર્ફ એક હાજતકી ઈલ્તિજા કર રહા હૂં લેકિન તૂને અબ તક વો ભી પૂરી ન કી. જબ મૈં સોયા તો ખ્વાબમેં એક શખ્સકો દેખા જો મુઝે કેહ રહા થા "તૂ અપની તીસ સાલા દુઆ પર તઅજ્જુબ કરતા હૈ, તુઝે યે માલૂમ નહીં કે તૂ કિતની બડી ચીઝકા મુતાલબા કર રહા હૈ? તૂ ઉસ ચીઝકા મુતાલબા કર રહા હૈ કે અલ્લાહ તઆલા તુઝે અપના દોસ્ત બના લે, ક્યા તૂને અલ્લાહ તઆલાકા યે ઈરશાદ નહીં સુના? **(ઈન્નલ્લાહ યુહિબ્બુત્તવ્વાબીન વ યુહિબ્બુલ્ મુતતહ્હિરીન.)** (સૂરએ બકરહ : ૨૨૨)

તર્જુમા :- (બેશક અલ્લાહ તઆલા તૌબા કરનેવાલોં ઔર સુથરા રેહનેવાલોંકો દોસ્ત રખતા હૈ.)

તો ક્યા તૂ તૌબાકો કોઈ મામૂલી ચીઝ ખયાલ કરતા હૈ?

અય ગાફિલ મુસલમાનો! ઝરા ઈન અઈમ્મએ દીનકે હાલાત પર તો નઝર કરો કે તૌબાકે લિયે કિતના એહતિમામ કરતે થે ઔર ઈસ્લાહે કુલૂબકે લિયે કિસ તરહ મુસલસલ કોશિશમેં લગે રેહતે થે. ઔર તોશએ આખિરત તૈયાર કરનેકે ખાતિર કિસ તરહ જાંફશાનીસે મસરૂફ રેહતે થે.

તૌબામેં તાખીર (દેર) કરના સખ્ત નુકસાનદેહ હૈ, ક્યૂંકે ગુનાહસે શુરૂમેં કસાવતે કલ્બી પૈદા હોતી હૈ, યાની દિલ સખ્ત હો જાતા હૈ ફિર રફતા રફતા ઈન્સાન કુફ્રો ગુમરાહીકે ફાટક તક જા પહોંચતા હૈ, ક્યા તુમહેં ઈબ્લીસ ઔર બલ્અમ બાઉરકા વાકિઆ યાદ નહીં? ઉનસે ઈબ્તિદામેં એક હી ગુનાહ સાદિર હુવા થા, મગર વો બાદમેં કુફ્રો ગુમરાહી તક પહોંચ ગયે ઔર હમેશાકે લિયે

તબાહ હાલ લોગોંમેં શામિલ હો ગયે. ઈસ લિયે તૌબાકે બારેમેં તુમ પર બેદારી વ કોશિશ લાઝિમ હૈ, અગર તુમ જલ્દ તૌબા કરોગે તો ઉમ્મીદ હૈ કે અન્કરીબ ગુનાહોં પર ઈસરાર કરનેકે મર્ઝકા તુમહારે દિલસે કલઅ કમઅ હો જાએ ઔર ગુનાહોંકી નહૂસતકા બોઝ તુમહારી ગરદનસે ઉતર જાએ. ઔર ગુનાહોંકી વજહસે જો કસાવતે કલ્બી પૈદા હોતી હૈ ઉસસે હરગિઝ બેખૌફ ન હો બલ્કે હર વક્ત અપને દિલ પર નિગાહ રખ્ખો. ક્યૂંકે બાઝ સાલિહીનને ફરમાયા હૈ : "બેશક ગુનાહકો કરનેસે દિલ સિયાહ હો જાતા હૈ. ઔર દિલકી સિયાહીકી અલામત યે હોતી હૈ કે (૧) ગુનાહોંસે ઘભરાહટ નહીં હોતી, (૨) તાઅતકે લિયે મૌકા નહીં મિલતા, (૩) નસહીતસે કોઈ ફાઈદા નહીં હોતા. અય અઝીઝ કિસી ગુનાહકો મામૂલી ન ખયાલ કર ઔર કબીરા ગુનાહોં પર ઈસરાર કરનેકે બાવજૂદ અપને આપકો તાઈબ ગુમાન ન કર.

હઝરત કહમસ બિન હુસૈનસે મન્કૂલ હૈ કે આપને ફરમાયા કે "મુઝસે એક ગુનાહ સરઝદ હો ગયા તો મૈં ઉસ પર ચાલીસ બરસ રોતા રહા" લોગોંને પૂછા અય અબ્દુલ્લાહ! વો કૌનસા ગુનાહ થા? તો આપને ફરમાયા : એક દફા મેરા એક દોસ્ત મુલાકાતકો આયા, તો મૈંને ઉસકે લિયે મછલી પકાઈ, જબ વો ખાના ખા ચુકા તો મૈંને ઉઠકર અપને પડોસીકી દીવારસે મિટ્ટી લેકર અપને મેહમાનકે હાથ ધુલાએ. (બસ યે ગુનાહ સરઝદ હુવા ઔર ચાલીસ બરસ તક રોતા રહા)

પસ અય લોગો! નફસકો ગુનાહ પર ટોકતે રહો, ઉસકા મુહાસબા કરતે રહો ઔર તૌબા કરનેમેં સુસ્તી ઔર તાખીર ન કરો, ક્યૂંકે મૌતકા વક્ત માલૂમ નહીં ઔર દુનિયા ધોકે ઔર ફરેબમેં ડાલ રહી હૈ. ઔર નફસ વ શયતાન દો ખતરનાક દુશ્મન તુમહેં ગુમરાહ કરનેકી તાકમેં હૈં, ઈસ લિયે હર વક્ત દરબારે એઝદીમેં આજિઝી આહોઝારી કરતે રહો.

ઔર અપને વાલિદ માજિદ હઝરત આદમ (અલૈ.) કા હાલ અકસર ઔકાત ઝહનમેં દોહરાતે રહો, જિનકો ખુદા તઆલાને ખૂદ અપને દસ્તે કુદરતસે પૈદા ફરમાયા ઔર ઉનમેં અપની રૂહ ફૂંકી ઔર ફિર ફરિશ્તે ઉનહેં ઉઠાકર જન્નતમેં લે ગયે; આપસે સિર્ફ એક લગઝિશ સરઝદ હુઈ તો અપને મકામે આલીસે ગિર ગયે.

યહાં તક એક રિવાયતમેં હૈ કે લગઝિશકે બાદ અલ્લાહ તઆલાને પૂછા : "અય આદમ! મૈં તેરા કૈસા પડોસી થા? હઝરત આદમ (અલૈ.) ને અર્ઝ કિયા, બહોત અચ્છા પડોસી થા, તો અલ્લાહને ફરમાયા મેરે પડોસસે દૂર હો જા ઔર મેરી અતા કરદા ઈઝ્ઝતકા તાજ સરસે ઉતાર દે, ક્યૂંકે મેરી નાફરમાની કરનેવાલા મેરે પડોસમેં રેહનેકા અહલ નહીં.

એક રિવાયતમેં આયા હૈ કે આદમ (અલૈ.) દોસો બરસ તક લગઝિશ પર રોતે રહે, તબ જાકર અલ્લાહ તઆલાને આપકી તૌબા કબૂલ ફરમાઈ ઔર લગઝિશકો મઆફ કર દિયા.

● યે ઉસ કામિલ હસ્તીકા હાલ હૈ જો અલ્લાહકા નબી ઔર ઉસકા દોસ્ત થા, તો હમ આમ લોગોંકા ક્યા હાલ હોગા જો બેશુમાર ગુનાહોંકા ઈરતિકાબ કર ચુકે હૈં. (ઔર હર જગહ સાંઢકી તરહ મુંહ મારતે ફિરતે હૈં) દોસો બરસ તક વો ઈખ્લાસકા પૈકર રોયા જો વાકઈ તાઈબ હો ચુકા થા ઔર વો વાકઈ અલ્લાહ તઆલાકી તરફ કામિલ રૂજૂઅ કરનેવાલા થા, તો ગુનાહોં પર ઈસરાર કરનેવાલે ગાફિલ શખ્સકો કિસ કદર ઝિયાદા ગિરિયા વ ઝારીકી ઝરૂરત હોગી? એક શાઈરને ઈસી ચીઝકો કિતને અચ્છે અંદાઝમેં અદા કિયા હૈ. શઅર :

યખાફુ અલા નફ્સિહી મંય્યતૂબુ ફકૈફ તરા હાલુન મન લા યતૂબુ

તર્જુમા :- (વો ડર રહે હૈં જો હર વક્ત તૌબા વ ઈસ્તિગફારમેં મસરૂફ રેહતે હૈં, તો ઉનકા ક્યા હાલ હોગા જો સિરેસે તૌબા હીસે ગાફિલ હૈં.)

બંદા અર્ઝ કરતા હૈ કે યેહી હાલ હઝરત આદમ (અલૈ.) કે બેટે હઝરત દાઉદ (અલૈ.) કા થા કે એક હી આઝમાઈશ પર લંબી મુદ્દત તક રોતે રહે. હઝરત સઈદ બિન જુબેર (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે ઉનકી આઝમાઈશ યે થી કે એક દફા ગૈર મહરમ પર નઝર પડ ગઈ થી. જૈસાકે ઈમામ કરતબીને જિ. ૧૫ સ. ૧૨૨ મેં સૂરએ સૉદ આયત નંબર ૨૪, ૨૫ કી તફસરીમેં યેહી નકલ કિયા હૈ, આયતકા મતલબ યે હૈ કે ઉસને ઈસ્તિગફાર કિયા અપને રબસે સિજદહમેં ગિરકર ઔર પૂરી તવજ્જોહ કી તો હમને ઉસકો બખ્શ દિયા. ક્યૂંકે હમારે યહાં ઉનકા એક મકામ ઔર બેહતરીન ઠિકાના થા.

એક રિવાયતમેં હૈ કે દાઉદ (અલૈ.) ચાલીસ દિન સિજદહમેં પડે રોતે રહે હત્તાકે ઉનકે આંસૂઓંસે ઘાસ ઉગ આયાં, સિવાએ ફર્ઝ નમાઝકે સિજદહસે સર ન ઉઠાયા.

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે એક મરફૂઅ રિવાયત હૈ કે દાઉદ (અલૈ.) ચાલીસ દિન સિજદહમેં રહે હત્તાકે ઉનકે આંસૂઓંસે ઘાસ ઉગકર સરકે ઉપર તક આ ગયા ઔર ઝમીનને ઉનકી પેશાનીસે કુછ હિસ્સા ખા લિયા ઔર વો અપને સિજદહમેં યે દુઆ કરતે રહે : "અય રબ! દાઉદકી કમઝોરી પર રહમ ન કરેગા ઔર ઉસકે ગુનાહકો મઆફ ન કરેગા તો લોગોંમેં ઉસકે ગુનાહકા ચર્ચા હો જાએગા જો બાદ તક બાકી રહેગા, તો ચાલીસ દિન બાદ જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને આવાઝ દી, અય દાઉદ! તેરે ગુનાહકો અલ્લાહને બખ્શ દિયા.

ઈમામ કરતબી (રહ.) ને આગે ચલકર યે લિખ્ખા હૈ કે હઝરત હસન વગૈરહને કહા હૈ કે ઉસ ખતાકે બાદ વો સિર્ફ ખતાકારોંસે મજલિસ કરતે ઔર ફરમાતે : દાઉદ ખતાકારકે પાસ આઓ. જબ પાની પીતે તો આંસૂ ઉસમેં શામિલ હો જાતે, જવકી ખુશ્ક રોટી પ્યાલામેં ડાલતે તો રોતે રેહતે હત્તાકે ઉનકે આંસૂઓંસે વો તર હો જાતી, ફિર ઉસ પર મિટ્ટી ઔર નમક ડાલકર ખાતે ઔર કેહતે યે ખતાકારોંકા ખાના હૈ, ઉસ ખતાસે પેહલે યે હાલત થી કે આધી રાતકો ઉઠકર ઈબાદત કરતે ઔર એક દિન છોડકર રોઝા રખતે, ખતાકે બાદ સારી રાત ઈબાદત કરતે ઔર રોઝાના રોઝા રખતે. (કરતબી)

સિર્ફ એક લગઝિશ પર યે ઉસ કામિલ હસ્તીકા હાલ હૈ જિસકે મુતઅલ્લિક હક તઆલાને ફરમાયા : (**વ ઈન્ન લહૂ ઈન્દના લઝુલ્ફા વ હુસ્ન મઆબ.**) (સૂ. સૉદ : ૪૦) (તર્જુમા : કે હમારે યહાં ઉનકા એક મકામ ઔર બેહતરીન ઠિકાના થા) તો ઉસ શખ્સકા ક્યા હાલ હોગા જિસકે ગુનાહ પહાડોં જૈસે ઔર બેહદ વ હિસાબ હૈં ઔર વો તૌબાકી તરફ આતા હી નહીં ઔર આમાલે મઝમૂમાસે સૈરાબ હી નહીં હોતા, બસ હમ પર લાઝિમ હૈ કે કિયામતસે પેહલે અપના મુહાસબા કર લેં.

ઉસકે બાદ ઈમામ ગઝાલી (રહ.) ફરમાતે હૈં :

● ઔર ખુદા ન ખ્વાસ્તા તૌબા કરનેકે બાદ અગર તૌબા તોડ ડાલો ઔર ફિર ગુનાહ શુરૂ કર દો તો જલ્દ અઝ જલ્દ ફિર તૌબાકી તરફ લૌટો ઔર નફસકો તૌબા પર રાગિબ કરનેકે લિયે કહો : "અય નફસ! અબ દો બારા ખુલૂસસે તૌબા કર લે, શાયદ યે તેરી આખરી તૌબા હો ઔર ઉસકે બાદ ઈરતિકાબે ગુનાહકે બગૈર હી મર જાએ." ઈસી તરહ ગુનાહકે બાદ તૌબા કરતે રહો. ઔર જિસ તરહ તુમને ગુનાહ કરના દસ્તૂર બના લિયા હૈ ઉસી તરહ ગુનાહકે બાદ તૌબાકો ભી પેશા બના લો ઔર ધોકેમેં આકર તૌબાસે હરગિઝ ન રૂકો, ક્યૂંકે તૌબા કરના નેક હોનેકી અલામત હૈ, ક્યા તુમને નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કા યે ઈરશાદ નહીં સુના? આપ ફરમાતે હૈં :

(યાની તુમમેંસે બેહતર વો શખ્સ હૈ જિસસે અગર ગુનાહ સાદિર હોં તો બાદમેં ફૌરન તૌબા કર લે ઔર ખુદાકી તરફ ઝિયાદા રૂજૂઅ કરે) ઔર ગુનાહોં પર ઝિયાદા પશેમાન હોતે રહો ઔર અલ્લાહ તઆલાસે ડરકર ઈસ્તિગફાર કરો. તુમ ઈસ આયતે કુરઆનીકે માઅના પર તો ગૌર કરો : (**વમંય્યઅ્મલ્ સૂઅન્ ઔયઝલિમ્ નફ્સહૂ ષૂમ્મ યસ્તગ્ફિરિલ્લાહ યજિદિલ્લાહ ગફૂરર્રહીમા.**)

(સૂરએ નિસાઅ : ૧૧૦)

તર્જુમા :- (જો બુરે અમલ કરે યા અપની જાન પર ઝુલ્મ કરે ફિર અલ્લાહ તઆલાસે મઆફી માંગ લે તો અલ્લાહ તઆલાકો ઝરૂર બખ્શનેવાલા મહેરબાન પાએગા.) ઔર અલ્લાહ તઆલા હી તૌફીક દેનેવાલે હૈં. (ઈમામ ગઝાલી રહ. ઈબારત ખતમ હુઈ).

તૌબાકા વક્ત કબ તક હૈ?

અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂને અપની ઈસ કિતાબ જિસમેં કોઈ શક નહીં ઔર મુત્તકિયોંકે લિયે હિદાયત ઔર જિસમેં દિલોંકે લિયે શિફા હૈ યાની કુરઆન મજીદમેં ફરમાયા :

(ઈન્નમત્તૌબતુ અલલ્લાહિ લિલ્લઝીન યઅ્મલૂનસ્સૂઅ બિજહાલતિન્ ષુમ્મ યતૂબૂન મિન્ કરીબિન્ ફઉલાઈક યતૂબુલ્લાહુ અલૈહિમ. વકાનલ્લાહુ અલીમન્ હકીમા. વલૈસતિત્તૌબતુ લિલ્લઝીન યઅ્મલૂનસ્સય્યિઆતિ. હત્તા ઈઝા હઝર અહદ હુમુલ્ મૌતુ કાલ ઈન્ની તુબ્તુલ્ આન વલલ્લઝીન યમૂતૂન વહુમ્ કુફ્ફારુન. ઉલાઈક અઅ્તદ્ના લહુમ્ અઝાબન્ અલીમા.) (સૂરએ નિસાઅ : ૧૭, ૧૮)

તર્જુમા :- (તૌબા જિસકા કબૂલ કરના અલ્લાહ તઆલાકે ઝમ્મે હૈ, વો તો ઉન્ લોગોંકે લિયે હૈ જો જહાલતસે કોઈ ગુનાહ કર બૈઠતે હૈં ફિર કરીબ હી વક્તમેં તૌબા કર લેતે હૈં, સો ઐસોં પર તો અલ્લાહ તઆલા તવજ્જોહ ફરમાતે હૈં ઔર અલ્લાહ તઆલા ખૂબ જાનતે હૈં, હિકમતવાલે હૈં. ઐસે લોગોંકી તૌબા કબૂલ નહીં જો બરાબર ગુનાહ કરતે રેહતે હૈં, યહાં તકકે જબ ઉનસે કિસીકે સામને મૌત હી આ ખડી હુઈ તો કેહને લગા કે અબ મૈં તૌબા કરતા હૂં. ઔર ઉન લોગોંકી જિનકી હાલતે કુફ્રમેં મૌત આ જાતી હૈ, ઉન કાફિર લોગોંકે લિયે હમને એક દર્દનાક અઝાબ તૈયાર કર રખ્ખા હૈ." (સૂરએ નિસાઅ ૧૭, ૧૮)

તફસીર ઈબ્ને કસીર જિ. ૧, સ. ૪૬૪ મેં હાફિઝ ઈબ્ને કસીરને અલ્લાહ તઆલાકે મઝકૂરા ઈરશાદકી તફસીર કરતે હુએ ફરમાયા હૈ કે અલ્લાહ સુબ્હાનહૂ તઆલા ફરમાતે હૈં કે અલ્લાહ ઉસ શખ્સકી તૌબા કબૂલ ફરમાતે હૈં જો જહાલતસે ગુનાહ કરે ઔર ફિર વો તૌબા કરલે અગરચે મલેકુલ મૌતકો દેખનેકે બાદ હો અલબત્તા ગરગરાહકી હાલતસે પેહલે હો. ઔર એક નુસ્ખામેં ઈસ તરહ હૈ કે મલેકુલ મોતકો દેખનેસે પેહલે હો.

ઔર હઝરત કતાદાને ફરમાયા કે હઝરત અબૂલ આલિયા યે બયાન કરતે થે કે સહાબએ કિરામ (રદિ.) ફરમાયા કરતે થે કે મોમિન બંદા જો ભી ગુનાહ

કરતા હૈ વો જહાલતસે કરતા હૈ. (ઈબ્ને જરીર)

• ઔર ઈબ્ને જરીજને કહા હૈ કે મુઝસે અબ્દુલ્લાહ બિન કસીરને હઝરત મુજાહિદસે બયાન કિયા હૈ કે હર ગુનાહ કરનેવાલા ગુનાહ કરતે વક્ત જાહિલ હૈ.

ઔર અલી બિન તલહાને હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) સે નકલ કિયા હૈ કે અલ્લાહ તઆલાકે ફરમાન : **યુમ્મ યતૂબૂન મિન્ કરીબ** મેં કરીબસે મુરાદ મલેકુલ મૌતકે દેખનેસે પેહલેકા વક્ત હૈ.

ઔર હઝરત ઝહાકને ફરમાયા કે મૌતસે પેહલે પેહલે જૈસી ભી તૌબા હો વો કરીબ હૈ.

ઔર હઝરત કતાદા ઔર હઝરત સુદ્દી દોનોં હઝરાતને ફરમાયા કે જબ તક કે આદમી રૂ બસોહબત હો યાની હવાસ બાખ્તા ન હો) ઔર યેહી હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) સે મરવી હૈ.

ઔર હઝરત હસન બસરી (રહ.) ને ફરમાયા કે કરીબસે મુરાદ યે હૈ કે જબ તક ગરગરહકી હાલત ન હો જાએ.

ઔર હઝરત ઈકરમા (રદિ.) ને ફરમાયા કે દુનિયાકા સારા વક્ત કરીબ હી હૈ.

તૌબાકે વક્તસે મુતઅલ્લિક મઝીદ અહાદીસ

હાફિઝ ઈબ્ને કસીર (રહ.) ને ઈસી તરહ ઉનવાન કાઈમ કરકે ઉસકે તહત અહાદીસે મુબારકા બયાન કી હૈં, બાઝ ઉનમેંસે નીચે લિખ્ખી જાતી હૈં :

ઈમામ અહમદ (રહ.) ને હઝરત ઉમર (રદિ.) સે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા યે ઈરશાદ નકલ કિયા હૈ કે : "અલ્લાહ તઆલા બંદેકી તૌબા કબૂલ ફરમાતે હૈં, જબ તક કે ઉસકી ગરગરેકી હાલત ન હો જાએ." (તિરમિઝી, ઈબ્ને માજા)

ઔર હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા કે મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો યે ફરમાતે હુએ સુના કે જો મોમિન બંદા મૌતસે એક મહીના પેહલે તૌબા કરે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકી તૌબા કબૂલ ફરમા લેતે હૈં. ઔર જો શખ્સ એક દિન ઔર એક ઘડી મૌતસે પેહલે તૌબા કર લે તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકી ખુલૂસે નિય્યતસે તૌબા જો અલ્લાહ તઆલાકે ઈલ્મમેં હૈ કબૂલ ફરમા લેતે હૈં.

ઔર હઝરત ઐયૂબ (રહ.) ને ફરમાયા કે મૈંને હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) કો ફરમાતે હુએ સુના કે જો શખ્સ અપની મૌતસે એક સાલ પેહલે તૌબા કર લે તો ઉસકી તૌબા કબૂલ હોગી. ઔર જો શખ્સ અપની મૌતસે એક મહીના પેહલે તૌબા કર લે તો ઉસકી ભી તૌબા કબૂલ હોગી. ઔર જો શખ્સ

મૌતસે એક જુમ્આ પેહલે તૌબા કરલે તો ઉસકી ભી અલ્લાહ તઆલા તૌબા કબૂલ ફરમા લેંગે. ઔર જો શખ્સ એક દિન પેહલે તૌબા કર લે ઉસકી ભી તૌબા કબૂલ હો જાએગી. ઔર જો શખ્સ એક પહર પેહલે તૌબા કર લે તો ઉસકી ભી તૌબા કબૂલ હો જાએગી. ઉસ પર મૈંને ઉનસે અર્ઝ કિયા કે અલ્લાહ તઆલાને તો યે ફરમાયા હૈ : **(ઈન્નમત્તૌબતુ અલલ્લાહિ લિલ્લઝીન યઅ્મલૂનસ્સૂઅ બિજહાલતિન્ ષુમ્મ યતૂબૂન મિન્ કરીબ.)** (સૂરએ નિસાઅ : ૧૭)

તર્જુમા :- (તૌબા જિસકા કબૂલ કરના અલ્લાહ તઆલાકે ઝિમ્મે હૈ, વો તો ઉનહીકી હૈ જો જહાલતસે કોઈ ગુનાહ કર બૈઠતે હૈં, ફિર કરીબ હી વક્તમેં તૌબા કર લેતે હૈં.) તો હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) સે ફરમાયા કે મૈં તુઝે વો સુના રહા હૂં જો મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે સુના હૈ.

ઔર ઈમામ અહમદ (રહ.) ને હઝરત અબ્દુર્રહમાન બિન સલમાની (રહ.) સે નકલ કિયા હૈ કે એક દફા સહાબએ કિરામમેંસે ચાર હઝરાત એક જગહ ઈખટ્ઠે તશરીફ ફરમા થે. ઉનમેંસે એકને કહા કે મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો યે ફરમાતે હુએ સુના હૈ કે અલ્લાહ તઆલા બંદેકી મૌતસે એક દિન પેહલે તૌબા કબૂલ ફરમા લેતે હૈં. દૂસરે સહાબીને ઉનસે પૂછા કે ક્યા તુમને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે યે સુના હૈ? તો ઉનહોંને જવાબ દિયા કે હાં મૈંને આપ (સ.અ.વ.) સે સુના હૈ, ઉસ પર દૂસરે સહાબીને ફરમાયા કે મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો યે ફરમાતે હુએ સુના હૈ કે બેશક અલ્લાહ તઆલા બંદેકી મૌતસે આધા દિન પેહલે ભી તૌબા કબૂલ ફરમા લેતે હૈં, તીસરે સહાબી (રદિ.) ને સવાલ કિયા કે ક્યા તુમને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે સુના હૈ? તો દૂસરે સહાબીને જવાબ દિયા કે હાં મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે સુના હૈ, ઉસ પર તીસરે સહાબી (રદી.) ને ફરમાયા કે મૈંને હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કો યે ફરમાતે હુએ સુના હૈ કે અલ્લાહ તઆલા બંદેકી મૌતસે એક પંહર પેહલે તૌબા કબૂલ ફરમા લેતે હૈં, ચોથે સહાબીને સવાલ કિયા કે ક્યા તુમને યે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે સુના હૈ? તો તીસરે સહાબીને જવાબ દિયા કે હાં મૈંને હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) સે યે સુના હૈ. ઉસ પર ચોથે સહાબીને ફરમાયા કે મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો યે ફરમાતે હુએ સુના હૈ કે અલ્લાહ તઆલા બંદેકી તૌબા ઉસ વક્ત તક કબૂલ ફરમા લેતે હૈં જબ તક ઉસકી ગરગરાકી હાલત ન હો જાએ યાની ઉસકી રૂહ હલકમેં ન આ જાએ.

ઔર હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે મન્કૂલ હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે બેશક અલ્લાહ તઆલા બંદેકી તૌબા કબૂલ ફરમા લેતે હૈં જબ તક કે

ઉસકી ગરગરાકી હાલત ન હો જાએ.

હઝરત ઔફને હઝરત હસન બસરી (રહ.) સે નકલ કિયા હૈ કે ઉનહોંને ફરમાયા કે મુઝે યે હદીસ પહોંચી હૈ કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે બેશક અલ્લાહ તઆલા બંદેકી તૌબા કબૂલ ફરમાતે હૈં જબ તક કે ઉસકી ગરગરાકી હાલત ન હો જાએ.

ઔર હઝરત કતાદા (રહ.) ને બયાન કિયા હૈ કે હમ હઝરત અનસ બિન માલિક (રદિ.) કી ખિદમતમેં થે ઔર વહાં હઝરત અબૂ કુલાબા (રદિ.) ભી મૌજૂદ થે, હઝરત અબૂ કુલાબાને યે હદીસ બયાન કી કે બેશક અલ્લાહ તઆલાને ઈબ્લીસકો મલઉન કરાર દિયા, તો ઈબ્લીસને અલ્લાહ તઆલાસે મોહલત માંગી ઔર કહા કે અય અલ્લાહ! તેરી ઈઝ્ઝત ઔર તેરે જલાલકી કસમ મૈં ઈબ્ને આદમકે દિલસે નહીં નિકલૂંગા જબ તક ઉસમેં રૂહ હોગી, તો અલ્લાહ જલ્લ જલાલુહૂને ફરમાયા કે મેરી ઈઝ્ઝતકી કસમ મૈં ઈબ્ને આદમકે લિયે તૌબાકા દરવાઝા ખુલા રખ્ખૂંગા જબ તક ઉસમેં રૂહ હોગી.

ઔર યે કિસ્સા મરફૂઅ હદીસમેં ભી હૈ, ચુનાંચે ઈમામ અહમદને અપની મુસ્નદમેં હઝરત સઈદ (રદિ.) સે નકલ કિયા હૈ કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે ઈબ્લીસને કહા અય રબ તેરી ઈઝ્ઝતકી કસમ મૈં હમેશા બની આદમકો ગુમરાહ કરતા રહૂંગા જબ તક કે ઉસકે જિસ્મોંમેં જાન હોગી, તો અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતને ફરમાયા કે મેરી ઈઝ્ઝતકી કસમ, મેરે જલાલકી કસમ! જબ તક બની આદમ મુઝસે મઆફી માંગતે રહેંગે મૈં ઉનકે ગુનાહ મઆફ કરતા રહૂંગા.

ઈન મઝકૂરા અહાદીસસે યે બિલ યકીન સાબિત હો ગયા કે જો શખ્સ અપની ઝિંદગીમેં સચ્ચી તૌબા કર લેગા તો ઉસકી તૌબા મકબૂલ હૈ. ચુનાંચે અલ્લાહને ઈરશાદ ફરમાયા :

(ફઉલાઈક યતૂબુલ્લાહુ અલૈહિમ. વકાનલ્લાહુ અલીમન્ હકીમા.)

(સૂરએ નિસાઅ : ૧૭)

તર્જુમા :- (સો ઐસે લોગોં પર તો અલ્લાહ તઆલા તવજ્જોહ ફરમાતે હૈં ઔર અલ્લાહ તઆલા ખૂબ જાનતે હૈં, હિકમતવાલે હૈં.)

લેકિન જબ બંદા ઝિંદગીસે નાઉમ્મીદ હો જાએ ઔર મલેકુલ મૌતકો દેખ લે ઔર રૂહ હલકમેં આ જાએ ઔર સીનામેં ગરગરાકી વજહસે તંગી હો જાએ તો ઉસ વક્ત ન તૌબા કબૂલ હોતી હૈ ઔર ન હી ખુલાસીકી કોઈ સૂરત હૈ, ચુનાંચે અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂને ફરમાયા :

(વલૈસતિત્તૌબતુ લિલ્લઝીન યઅ્મલૂનસ્સય્યિઆતિ હત્તા ઈઝા હઝર અહદહુમુલ્ મૌતુ કાલ ઈન્ની તુબ્તુલ્ આ-ન વલલ્લઝીન યમૂતૂન વહુમ્ કુફ્ફારુન્ ઉલાઈક અઅ્તદ્ના લહુમ્ અઝાબન્ અલીમા.) (સૂરએ નિસાઅ : ૧૮)

તર્જુમા :- (ઔર ઉન લોગોંકી તૌબા કબૂલ નહીં હોગી જો બુરે અમલ કરતે રહે યહાં તક કે જબ ઉનમેંસે કિસી એકકે સામને મૌત આ ખડી હુઈ તો વો કેહને લગા કે મૈં અબ તૌબા કરતા હૂં.) ઔર ઈસી તરહ એક ઔર જગહ ઈરશાદે બારી તઆલા હૈ :

(ફલમ્મા રઔ બઅ્સના કાલૂ આમન્ના વહ્દહૂ.) (સૂ. ગાફિર : ૮૪)

તર્જુમા :- (ફિર જબ ઉનહોંને હમારા અઝાબ દેખા તો કેહને લગે હમ અલ્લાહ વહદહૂ લાશરીક પર ઈમાન લાએ) ઔર ઈસી તરહ જબ સૂરજ મગરિબસે તુલૂઅ હોગા તો તૌબાકા દરવાઝા બંદ હો જાએગા.

ઈરશાદે રબ્બાની હૈ : **(યૌમ યઅ્તી બઅ્ઝુ આયાતિ રબ્બિક લા યન્ફઉ નફ્સન્ ઈમાનુહા લમ તકુન્ આમનત્ મિન્ કબ્લુ ઔકસબત્ ફી ઈમાનિહા ખૈરા.)** (સૂરએ અન્આમ : ૫૮)

તર્જુમા :- (જિસ દિન આએગી એક નિશાની તેરે રબકી, કામ ન આએગા કિસીકે ઉસકા ઈમાન લાના જો કે પેહલે ઈમાન ન લાયા થા, યા અપને ઈમાનમેં કુછ નેકી ન કી થી.)

ઔર ઐસે હી મઆઝલ્લાહ અગર કુફ્ર વ શિર્ક પર મૌત આ જાતી હૈ, યાની કાફિર અગર અપને કુફ્ર વ શિર્કકી હાલતમેં હી મર જાએ તો ફિર ઉસકી નદામત ઔર તૌબા હરગિઝ કબૂલ નહીં હોગી, હત્તાકે વો અપની બખ્શિશકે લિયે બિલ ફર્ઝ ઝમીનકે બરાબર માલકા ફિદયા ભી દે તો વો ભી કબૂલ નહીં હોગા.

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ ઔર હઝરત અબૂલ આલિયા ઔર હઝરત રબીઅ બિન અનસ ઈન સબ હઝરાતને ઈસ આયતકી તફસીરમેં ફરમાયા હૈ કે યે મુશરિકીનકે બારેમેં નાઝિલ હુઈ હૈ.

ઔર હઝરત ઈમામ અહમદ (રહ.) ને હઝરત મકહૂલ (રહ.) સે નકલ કિયા હૈ કે હઝરત અબૂ ઝર (રદિ.) ને બયાન કિયા કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા બંદેકી તૌબા કબૂલ ફરમાતે હૈં યા (શાયદ) ફરમાયા કે બંદેકી બખ્શિશ ફરમાતે હૈં જબ તક કે હિજાબ ન વાકેઅ હો જાએ. આપ (સ.અ.વ.) સે અર્ઝ કિયા ગયા કે હિજાબકે વાકેઅ હોનેસે ક્યા મુરાદ હૈ? તો આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે બંદેકી રૂહ ઈસ હાલતમેં નિકલે કે વો

મુશરિક હો. ઔર ઈસ લિયે અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા હૈ :

(ઉલાઈક અઅ્તદ્ના લહુમ્ અઝાબન્ અલીમા.) (સૂ. નિસાઅ : ૧૮)

યાની ઉનકે લિયે હમને દર્દનાક અઝાબ તૈયાર કર રખ્ખા હૈ.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર જિ. ૧, સ. ૪૬૪, ૪૬૫)

તૌબા કરનેવાલે હઝરાતસે ગુઝારિશ

અલ્લાહ તઆલાકી બારગાહે આલીમેં તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કરનેવાલે મેરે ભાઈ તૂ જાન લે કે અલ્લાહકી તાઅત ઔર ઉસકી નાફરમાનીકે એઅતિબારસે ઈન્સાનોંકી તીન હાલતેં હૈં :

(૧) બાઝ લોગ અલ્લાહ તઆલકી ઈતાઅત દિલી મુહબ્બત ઔર રગબતસે કરતે હૈં ઔર ઉસકી નાફરમાનીસે બચનેકી ભી પૂરી કોશિશ કરતે હૈં, યે ઈમાનવાલોંકી બેહતરીન હાલત હૈ ઔર મુત્તકી લોગોંકી બેહતરીન ખસ્લત હૈ.

(૨) ઔર બાઝ લોગ અલ્લાહકી તાઅત વ ફરમાંબરદારીસે દૂર ભાગતે હૈં ઔર ગુનાહોંકે ઈરતિકાબમેં ખૂબ દીદાદિલેરી (જુરઅત) કરતે હૈં ઔર યે ઈન્સાનકી બદતરીન હાલત હૈ.

(૩) ઔર બાઝ લોગ તાઅતે ખુદાવંદીસે દૂર તો નહીં ભાગતે મગર નેકિયોંમેં દિલી રગબત ભી નહીં રખતે, ઔર ગુનાહોંમેં અગરચે ઝિયાદા જુરઅત ઔર પેશકદમી નહીં કરતે મગર ગુનાહોંસે બચનેકા ભી એહતિમામ નહીં કરતે, અલ્લાહકે યે નાફરમાન લોગ દર્દનાક અઝાબકે મુસ્તહિક હૈં. (અદબુદ્દુન્યા વદ્દીન સ. ૧૦૪)

મેરે ભાઈ તૂ ઈન મઝકૂરા તીન હાલતોંમેંસે પેહલી હાલતવાલા બનનેકી કોશિશ કર, ક્યૂંકે યે અલ્લાહ તઆલાકે મુત્તકી બંદોંકી બેહતરીન સિફત હૈ ઔર અલ્લાહ તઆલાકી રહમતસે નાઉમ્મીદ કભી ન હો, ક્યૂંકે અલ્લાહ તઆલાકી રહમતસે તો સિર્ફ કાફિર હી માયૂસ હૈં. અગરચે તેરે પાસ ગુનાહોંકે પહાડ હૈં ઔર તૂ ગુનાહોંકે સમંદરમેં ગર્ક હૈ, મગર ફિર ભી અલ્લાહ કરીમકી રહમતકા ઉમ્મીદવાર બનકર ઉસસે અપને ગુનાહોંકી મઆફીકી દરખ્વાસ્ત કર, ક્યૂંકે ગુનાહોંકે પહાડ ઉસકી રહમત વ મગફિરતકે સૈલાબકે સામને કોઈ હૈસિયત નહીં રખતે, ચુનાંચે અલ્લાહ કરીમને ગુનેહગારોંકો ઉસકા હુકમ ફરમાયા હૈ કે : (લા તક્નતૂ મિર્રહ્મતિલ્લાહિ ઈન્નલ્લાહ યગ્ફિરુઝ્ઝુનૂબ જમીઆ.) (સૂ. ઝુમર : ૫૩)

તર્જુમા :- (અલ્લાહકી રહમતસે નાઉમીદ મત હો, બેશક અલ્લાહ તઆલા તમામ ગુનાહોંકો બખ્શ દેંગે.) (સૂરએ ઝુમર : ૫૩)

મેરે ભાઈ! હકીકત યે હૈ કે ગુનાહોંમેં ઈન્હિમાકકા બુન્યાદી સબબ બંદેકા ગુનાહોંકો હલકા સમઝના હૈ, હાલાંકે ગુનાહકો ગુનાહકી હૈસિયતસે નહીં દેખના ચાહિયે, બલ્કે ઉસકો ઈસ હૈસિયતસે દેખના ચાહિયે કે વો કિસ અઝમત વ જલાલવાલી ઝાતકી નારફમાની હૈ. અલ્લાહ જલ્લ જલાલુહૂકી નિસ્બતસે તો ઝર્રા ભર ભી ગુનાહકી જુરઅત નહીં હોની ચાહિયે, ક્યૂંકે ગુનાહ અગરચે ઝર્રા બરાબર હૈ, મગર ઉસમેં નારાઝગી તો માલિકુલ મુલ્કકી હૈ. ઔર અલ્લાહ જલ્લ જલાલુહૂ ઝર્રા ઝર્રાકા હિસાબ કરેંગે. કુરઆન મજીદમેં ઈરશાદે બારી તઆલા હૈ : **(ફમંય્યઅ્મલ્ મિષ્કાલ ઝર્રતિન્ શર્રંય્યરહ.)** (સૂરએ ઝિલઝાલ : ૮) યાની જો શખ્સ ઝર્રા ભર ભી બુરાઈ કરેગા તો વો કિયામતકે રોઝ ઉસકે સામને હોગી જિસકો વો ખૂદ દેખ લેગા. ઔર યે ભી હમેશા યાદ રહે કે એક ગુનાહ બસા ઔકાત દૂસરે ગુનાહકા સબબ બન જાતા હૈ ઔર ઈસ તરહ ઈન્સાન ગુનાહોંમેં બઢતા ચલા જાતા હૈ. ઔર જબ આદમીકી જવાની ગુનાહોં પર ગુઝરેગી તો નતીજા યે હોગા કે ફિર ગુનાહ આદમી પર મુસલ્લત હો જાએંગે ઔર ગુનાહોંસે છુટકારા મુશ્કિલ હો જાએગા. (અદબુદ્દુન્યા વદ્દીન સ. ૧૦૪)

એક મરતબા ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલ કીચડવાલે રાસ્તેમેં બચતે હુએ ચલ રહે થે, અચાનક પાંવ કીચડમેં લગ ગયા તો આપ કીચડમેં ફંસ ગયે, આપને અપને સાથિયોંસે ફરમાયા કે આદમી ઈસી તરહ ગુનાહોંસે બચતા રેહતા હૈ, મગર જૂંહી વો ગુનાહોંકે કરીબ હોતા હૈ તો ગુનાહોંમેં ફંસ જાતા હૈ, ઈસ લિયે કોશિશ યે હોની ચાહિયે કે પેહલી મરતબા હી ગુનાહ ન હો, વરના મઝીદ ગુનાહોંકે કીચડમેં ફંસ જાએગા. (અલ આદાબુશ શરઈય્યહ લિલ મુકદ્દસી જિ. ૧, સ. ૯૭)

ઔર અય અલ્લાહકે બંદો! હમેં બિલકુલ એક લમ્હાકે લિયે ભી તૌબા કરનેમેં દેર નહીં કરની ચાહિયે ક્યૂંકે યે હલફિયા બાત હૈ કે વક્ત લેહઝા ભર હૈ, જબ મલેકુલ મૌત કિસીકી રૂહ કબ્ઝ કરનેકા ઈરાદા કરતા હૈ તો ફિર વક્ત એક લેહઝાસે ઝિયાદા નહીં હોતા.

મેરે અઝીઝ ભાઈયો! અકલ તો ઈન્સાનકો તૌબા કરને પર ઉભારતી હૈ ઔર ખ્વાહિશ ઉસસે માનેઅ હોતી હૈ, ઈસ તરહ દોનોંકે દરમિયાન મુકાબલા હોતા રેહતા હૈ, અગર પુખ્તા ઈરાદાકે લશ્કરકો તૈયાર કર લિયા જાએ તો હવાએ નફસકા દુશ્મન ભાગ નિકલેગા.

અઝીઝ ભાઈયો! તુમ તૌબાકે લિયે રાતકો અલ્લાહકે સામને ઈબાદત કરનેકા ઈરાદા કરતે હો મગર ફિર રાતભર સોતે રેહતે હો. ઔર તુમ લોગ વઅઝ વ

નસીહતકી મજાલિસમેં હાઝિર હોતે હો, મગર વઅઝ વ નસીહતસે રિક્કતે કલ્બી હાસિલ નહીં હોતી કે કોઈ તો નદામતકા આંસૂ બેહ નિકલે, ફિર તુમ હૈરાન હોકર પૂછતે હો કે ઉસકી ક્યા વજહ હૈ? ફરમાને ખુદાવંદી હૈ : **(કુલ હુવ મિન્ ઈન્દિ અન્ફુસિકુમ)** **(તર્જુમા)** યાની આપ ફરમા દીજિયે કે યે તકલીફ તુમહારી હી તરફસે તુમકો પહોંચતી હૈ.. (અલ મદહશ ઈબ્ને જૌઝી સ. ૩૬૫)

● દિન ગુનાહ કરતે ગુઝરા, ઉસકી નહૂસતસે રાત ખ્વાબે ગફલતમેં ગુઝર ગઈ, ખાના હરામ ખાયા જિસસે દિલ સિયાહ હો ગયા. ઈસ લિયે અલ્લાહકી તરફસે મકબૂલ બંદોંકે લિયે વસૂલ ઈલલ્લાહકા દરવાઝા ખુલા તો તુમહેં દૂર કર દિયા ગયા, જિસ શખ્સકો અપને અહવાલ દુરૂસ્ત કરને હોં વો અપને આમાલકો અચ્છેસે અચ્છે કરનેકી કોશિશ કરે. ક્યૂંકે ઈરશાદે બારી તઆલા હૈ :

(વ અલ્લવિસ્તકામૂ અલત્તરીકતિ લઅસ્કૈનાહુમ માઅન્ ગદકા.)

(સૂ. જિન્ન : ૧૬)

તર્જુમા :- (યાની અગર યે લોગ સીધે રાસ્તે પર કાઈમ હો જાતે તો હમ ઉનકો ફરાગતકે પાનીસે સૈરાબ કરતે.)

ઔર હઝરત અબૂ સુલેમાન દારાની (રહ.) ને ફરમાયા કે જો શખ્સ અપને આપકો પાકીઝા બનાનેકી કોશિશ કરેગા અલ્લાહ તઆલા ઉસકો પાકીઝા બના દેંગે. ઔર જિસને અપની નાપાકીકી કોશિશ કી, ઉસકો નાપાક કર દિયા જાએગા, યાની ઈરાદા ઔર મેહનતકે મુતાબિક ફલ મિલતા હૈ. ઔર જિસને રાત અચ્છે આમાલમેં ગુઝારી ઉનકો ઉસકી બરકાત દિનકો ભી હાસિલ હોંગી. ઔર જિસને દિન અચ્છે આમાલમેં ગુઝારા, તો ઉસકો ઉનકી બરકાત રાતકો ભી મિલેંગી.

(સૈદુલ ખાતિર ઈબ્ને જૌઝી સ. ૧૮)

મેરે અઝીઝ ભાઈયો! યે અમ્ર ઝરૂરી હૈ કે મઝકૂરા હકીકત પર મબની મુફીદ પંદ વ નસાએહકી બાતોંકો હમ સહીહ સમઝેં ઔર ફિર ખૂદ ભી ઉનકો યાદ રખ્ખેં ઔર અપને અહલો અયાલ ઔર દૂસરે મુસલમાન ભાઈયોંકો ભી ઉનકી યાદ દહાની કરાતે રહેં, તાકે હમ રાહે રાસ્તસે ધોકા ન ખા જાએં.

જૈસાકે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા : કે અય મુખાતબ! જબ તૂ કિસીકો દેખે ઉસકો દુનિયા ખૂબ મિલ રહી હૈ મગર વો અલ્લાહ તઆલાકી નાફરમાનિયોંમેં મશ્ગૂલ હૈ ઔર અપને આપકો કામિયાબ સમઝ રહા હૈ તો યે ઈસ્તિદરાજ હૈ. (કમા ફી સહીહ જામેઅ સગીર સ. ૨૫૩,૫૭૫)

ઔર ઈસ્તિદરાજકા માઅના યે હૈ કે કિસીકો ઈસ તરહસે આહિસ્તા

આહિસ્તા પકડના કે ઉસકો અપને પકડે જાનેકા ખયાલ ભી ન હો. ઔર યહાં ઈસ હદીસમેં ઈસ્તિદરાજસે મુરાદ યે હૈ કે નાફરમાન બંદેકો અલ્લાહ તઆલાકા આહિસ્તા આહિસ્તા અઝાબકે કરીબ લાના, ઔર ઉસકી સૂરત યૂં હોતી હૈ કે બંદા જબ ભી ગુનાહ કરતા હૈ તો બઝાહિર ઉસકો દુન્યવી નેઅમત મિલ જાતી હૈ જિસસે વો અપને ગુનાહ પર ઈસ્તિગફાર કરનેસે ગાફિલ હો જાતા હૈ, ઈસ તરહ ઉસકા તકબ્બુર ઔર સરકશી ઔર ઝિયાદહ હો જાતી હૈ. ચુનાંચે રફતા રફતા દુન્યવી નેઅમતોંમેં મશ્ગૂલ હોકર વો મુકમ્મલ તૌર પર ગુનાહોંકે દલદલમેં ફંસ જાતા હૈ ઔર યેહી અલ્લાહસે દૂરી સરાસર ઉસકા નુકસાન હૈ. જિસકો વો અપની હિમાકતસે કામિયાબી સમઝ રહા હૈ. (ફૈઝુલ કદીર લિલ મુનાવી જિ. ૧, સ. ૩૫૪)

લિહાઝા યે ઝરૂરી હૈ કે હમ અપને ગુનાહોંકો હર વક્ત અપની આંખોંકે સામને રખ્ખેં ઔર તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કરનેકે સાથ સાથ અચ્છે આમાલ કરતે રહેં, વરના ખતરા હૈ કે હમ અલ્લાહકે અઝાબમેં ગિરિફતાર ન હો જાએં ઔર હમેં પતા ભી ન ચલે, યે ભી અલ્લાહ કરીમકી રહમત હૈ કે બંદા જબ અપને ગુનાહોં પર નાદિમ હોતા હૈ તો ઉસકી બરકતસે નેક અમલકી તૌફીક હો જાતી હૈ ઔર અલ્લાહ તઆલાકે કુર્બમેં ઈઝાફા હો જાતા હૈ.

ઈસી વજહસે જબ હઝરત સઈદ બિન જુબેર (રદિ.) સે પૂછા ગયા કે લોગોંમેંસે સબસે ઝિયાદા ઈબાદત ગુઝાર કૌન હૈ? તો ઉનહોંને જવાબ દિયા કે વો બંદા કે જિસસે ગુનાહ સાદિર હો ગયે ઔર વો જબ ભી અપને ગુનાહોંકો યાદ કરે તો ઉસકો અપને નેક અમલ હકીર માલૂમ હોં.

ઔર યે ઝાબ્તાકી બાત હૈ કે બંદા જબ અપને નેક અમલ થોડે દેખે તો લા મહાલા હર વક્ત તૌબા કરતા રહેગા ઔર નેક આમાલમેં ઈઝાફાકી કોશિશમેં લગા રહેગા, યહાં તક કે અલ્લાહ તઆલા ઉસકે ગુનાહોંકી તલાફી ફરમા દેંગે.

કિસી કેહનેવાલેને ક્યા હી અચ્છી બાત કહી હૈ કે અય વો લોગો! જો તૌહીદ વ રિસાલતકી ભી ગવાહી દેતે હો ઔર ઉસકે હુકૂકકી અદાયગી ભી કરતે હો. ઔર અય વો લોગો! જો નમાઝ કાઈમ કરતે હો ઔર ઉસકે અરકાનકી ભી પાસદારી કરતે હો. તુમ દુનિયાકે સમંદરમેં નજાતકી કમીસકે બગૈર તૈરાકીકો કૈસે પસંદ કરતે હો? ઔર ગુનાહોંકે ગંદે ગળ્હેમેં તૌબા વ ઈસ્તિગફારકે બગૈર તુમ કૈસે ગોતા લગાના પસંદ કરતે હો?

● મુઝે યે ગુમાન નહીં કે હમમેંસે કિસીકો કરાર હો ઔર ઉસકા દિલ મુત્મઈન હો જબકે ઉસકો યે યકીન હો જાએ કે મૌત અપની સખ્તિયોંકે સાથ ઉસકે પીછે

લગી હુઈ હૈ જો અચાનક આનેવાલી હૈ.

● ઔર કબરકી મુસીબતોંકે અઝાબ ઔર કિયામતકી હોલનાકિયોંકા ભી ઉસકો યકીન હો.

● ઔર કિયામતકે રોઝ હિસાબ વ કિતાબકા કઠિન મઆમલા ઔર આમાલકા નતીજા ભી ઉસકે સામને હો.

● ઔર ઉસકો યે ભી માલૂમ હો કે દોઝખકે ઉપર મુઝે પુલ સિરાતકા દુશ્વાર ગુઝાર રાસ્તા ભી તય કરના પડેગા.

● ઔર જહન્નમકે ખતરનાક મકામકા ભી ઉસકો ખતરા લાહિક હો, કિયામતકે રોઝ અલ્લાહ તઆલા જહન્નમસે ફરમાએંગે કે : **(યૌમ નકૂલુ લિજહન્નમ હલિમ્તલઅ્તિ વ તકૂલુ હલ મિમ્મઝીદ.)**

તર્જુમા :- (યાની જિસ દિન કે હમ દોઝખસે કહેંગે કે તૂ ભર ભી ગઈ? વો કહેગી કે કુછ ઔર ભી હૈ?)

હમ ઝરા ખયાલ કરેં કે અગર અભી હમારી મૌત વાકેઅ હો જાએ તો હમ અપને રબકો ક્યા મુંહ દિખા સકતે હૈં? ઔર કૌનસા અમલ હૈ જિસકો ઉનકી બારગાહમેં પેશ કર સકતે હૈં? ઔર હમારે પાસ ઉસકા ક્યા જવાબ હૈ? અગર હમસે યે સવાલ કર લિયા જાએ કે : **(અલમ્ અઅ્હદ ઈલૈકુમ યાબની આદમ અલ્લા તઅ્બુદુશ્શૈતાન. ઈન્નહૂ લકુમ અદુવ્વુમ્મુબીન.)** (સૂ. યાસીન : ૬૦)

તર્જુમા :- (યાની અય ઔલાદે આદમ! ક્યા મૈંને તુમકો તાકીદ નહીં કર દી થી કે તુમ શયતાનકી ઈબાદત ન કરના, વો તુમહારા સરીહ દુશ્મન હૈ?)

(સૂરએ યાસીન : ૬૦)

● અય ફરેબ ખૂરદા શખ્સ! ઝરા બેદાર હો ઔર કોશિશ કર, દેખ તેરા મકસૂદે ઝિંદગી હાથસે નિકલા જા રહા હૈ ઔર કાફલા ચલ દિયા હૈ.

● અગર તુઝસે ગુનાહ હો ગયા હૈ તો ખડા હો ઔર અલ્લાહ કરીમકી બારગાહે આલીમેં મઆફી માંગ લે.

● ઔર ઉસ મૌલાકો રાઝી કરનેકી કોશિશ કર જિસકી બારગાહ બડી ઉમ્મીદોંકી જગહ હૈ, જો દિનકો કિયે હુએ ગુનાહ રાતકો બખ્શ દેતા હૈ.

ઔર સબ ગુનાહોંકો મઆફ કર દેનેવાલે રબ્બે કરીમકે હુઝૂર યૂં દરખ્વાસ્ત પેશ કર.

(૧) અય મેરે માબૂદ! મૈં જન્નતકા હકદાર નહીં હૂં ઔર ન હી જહન્નમકે અઝાબકો બરદાશ્ત કર સકતા હૂં.

(૨) તૂ મુઝે સચ્ચી તૌબાકી તૌફીક મરહમત ફરમાકર મેરે સારે ગુનાહ મઆફ ફરમા દે, તૂ તો બડેસે બડે ગુનાહકો ભી મઆફ કર દેનેવાલા હૈ.

ઔર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કા ફરમાન હૈ કે અલ્લાહ કરીમ અપની બખ્શિશકા હાથ રાતકો ફૈલા દેતે હૈં તાકે દિનકા ગુનેહગાર તૌબા કર લે. ઔર ઈસી તરહ અપની બખ્શિશકા હાથ દિનકો ફૈલા દેતે હૈં તાકે રાતકા ગુનેહગાર તૌબા કર લે, યે અલ્લાહકી મહેરબાનીકા મઆમલા હમેશા જારી વ સારી રહેગા હત્તાકે સૂરજ મગરિબસે તલૂઅ હો. (મુસ્લિમ હદીસ નં. ૨૭૬૦)

ઔર અલ્લાહકે બંદો! યે ભી યાદ રખ્ખો કે જન્નતિયોંકી સબસે બડી વાઝેહ સિફત અલ્લાહ જલ્લ જલાલુહૂકી તરફ હર વક્ત રૂજૂઅ ઔર ઉસકે દરબારમેં બકસરત તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કરના હૈ જો કે મુત્તકીનકી સિફત હૈ.

ઈસ બિના પર અલ્લાહ તઆલાને કુરઆન મજીદમેં ફરમાયા હૈ કે જન્નત મુત્તકિયોંકો મિલેગી. ફરમાને ઈલાહી હૈ :

(વઉઝ્લિફતિલ્ જન્નતુ લિલ્મુત્તકીન ગૈર બઈદ. હાઝા મા તૂઅદૂન લિકુલ્લિ અવ્વાબિન્ હફીઝ. મન્ ખશિયર્રહ્માન બિલ્ગૈબિ વ જાઅ બિકલ્બિમ મુનીબ. ઉદખુલૂહા બિસલામિન્ ઝાલિક યૌમુલ્ ખુલૂદ.) (સૂ. કૉફ ૩૧-૩૩)

તર્જુમા :- (યાની ઔર જન્નત મુત્તકિયોંકે કરીબ લાઈ જાવેગી કે કુછ દૂર ન રહેગી, યે હૈ વો ચીઝ જિસકા તુમસે વાદા કિયા જાતા થા, કે વો હર ઐસે શખ્સકે લિયે હૈ જો રૂજૂઅ હોનેવાલા પાબંદી કરનેવાલા હો, જો શખ્સ ખુદાસે બે દેખે ડરતા હો ઔર રૂજૂઅ હોનેવાલા દિલ લેકર આવેગા, ઈસ જન્નતમેં સલામતીકે સાથ દાખિલ હો જાઓ, યે દિન હૈ હમેશા રેહનેકા.) (અય અલ્લાહ હમેં અપને મુત્તકી બંદોંમેં શામિલ કર લે. (આમીન યા રબ્બલ આલમીન)

તો ઈસસે માલૂમ હુવા કે તૌબા કોઈ સિર્ફ ગુનાહોંસે હી નહીં હોતી જૈસાકે અકસર બેઈલ્મ લોગોંકા ખયાલ હૈ. ચુનાંચે વો યેહી સમઝતે હૈં કે જબ આદમી કોઈ બુરાઈ મસલન બદકારી, ઝુલ્મ વગૈરહ કરે તો ઉસસે તૌબા કરની ચાહિયે, હાલાંકે ઐસા નહીં હૈ, બલ્કે ઈન્સાનકો જિન આમાલકે કરનેકા હુકમ હૈ ઉનકે છોડને પર તૌબા કરના બુરે કામોં પર તૌબા કરનેસે ભી અહમ હૈ.

(રિસાલા અત્તૌબા ઈબ્ને કય્યિમ સ. ૧૫)

ઔર અલ્લાહ તઆલાકી રઝાકે મુતલાશી બંદેકી ઈબ્તિદા ભી તૌબાસે હોતી હૈ ઔર ઈન્તિહા ભી તૌબા પર હોતી હૈ, ઈસ લિયે ઈબ્તિદાઈ ઔર ઈન્તિહાઈ દોનોં દરજોંમેં બંદા તૌબાકા સખ્ત મોહતાજ હૈ. અલ્લાહ પાકકા ઈરશાદ હૈ :

(વતૂબૂ ઈલલ્લાહિ જમીઅન્ અય્યુહલ મુઅ્મિનૂન લઅલ્લકુમ્ તુફ્લિહૂન.)
(સૂરએ નૂર : ૩૧)

તર્જુમા :- (અય મોમિનો! તુમ સબ અલ્લાહકે સામને તૌબા કરો તાકે તુમ ફલાહ પાઓ.)

ઝરા ગૌર ફરમાએં કે યે આયત મદીના શરીફમેં નાઝિલ હુઈ હૈ, ઈસમેં અવ્વલન જિન ઈમાનવાલે હઝરાત યાની સહાબએ કિરામકો મુખાતબ ફરમાયા હૈ, વો ઈમાનવાલે હોનેકે સાથ સાથ સબરવાલે ઔર અલ્લાહ તઆલાકે ખાતિર હિજરત કરનેવાલે ઔર અલ્લાહકી રાહમેં સબ કુછ કુરબાન કર દેનેવાલે થે. અંબિયા (અલૈ.) કે બાદ સારે ઈન્સાનોંસે અફઝલ હૈં. ફિર ભી ઉનકી કામિયાબીકો તૌબાકે સાથ મુઅલ્લક ફરમાયા, કે તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કરોગે તો કામિયાબી મિલેગી. (તેહઝીબે મદારિજુ રસાલેકીન સફા : ૧૨૧)

ઈસસે પેહલે કે બુળહાપા તુઝે ચબા ડાલે

લોગોંકા ખયાલ હૈ કે કામિયાબી રૂપિયે પૈસેસે મિલેગી, ચુનાંચે વો ઈસ કોશિશમેં લગે હુએ હૈં, હાલાંકે યે ધોકા હૈ. ઔર અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂને કામિયાબીકા તઅલ્લુક સચ્ચી તૌબાકે સાથ રખ્ખા હૈ ઔર સચ્ચી તૌબા પર કામિયાબીકા વાદા હૈ, ઈસ લિયે મેરે ભાઈયો! અપને રબકે હુઝૂર તૌબામેં લગે રહો.

અસલમેં મોમિન બંદાકે લિયે તૌબા ઈસી તરહ ઝરૂરી હૈ જિસ તરહ મછલીકે લિયે પાની, કે બગૈર પાનીકે મછલી બેકરાર હોકર હલાક હો જાતી હૈ, યેહી હાલ મોમિન બંદાકા હૈ કે બગૈર તૌબા ઉસકો કરાર હી નહીં આતા, બલ્કે ઉસકો અપની હલાકત નઝર આતી હૈ. ઔર જિતની જિતની તૌબામેં તરક્કી હોતી હૈ મોમિન બંદા ઉતના હી કામિયાબીમેં તરક્કી કરતા ચલા જાતા હૈ.

જબ યે હકીકત હૈ તો મેરે ભાઈયો! ફિર હમ સોચેં કે કોઈ હૈ શકલ કે હમ અલ્લાહકી તરફ રૂજૂઅ કરેં ઔર અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂકી બારગાહે આલીમેં સચ્ચી તૌબા કરેં, પેહલે ઉસકે કે બુળહાપા અપની ડાઢોંકે સાથ હમેં ચબા ડાલે ઔર હમારી કમરકો કમાનકી તરહ ટેળહા કર દે.

અકલમંદ આદમી ઈસ બાતકો ઝરૂરી સમઝતા હૈ કે વો હર વક્ત અપને આપકો મૌતકે લિયે તૈયાર રખ્ખે ઔર ઉસમેં કભી ભી સુસ્તી ન કરે ઔર મૌતકી તૈયારીમેં કિસી વક્તકા મુન્તિઝર ન રહે, બલ્કે આદમીકો ચાહિયે કે વો રોઝાના સુબહ હોતે હી હિંમતકે મુતાબિક મૌતકી તૈયારી કરનેવાલે આમાલકી મેહનતમેં

લગા રહે, ક્યૂંકે કોઈ વક્ત ઐસા નહીં કે ઉસમેં મૌત ન આ સકતી હો, બલ્કે હર વક્ત મૌતકા ખતરા મૌજૂદ હૈ ઔર યે એક ઐસી હકીકત હૈ કે જિસકા કાફિર ભી ઈન્કાર નહીં કર સકતા.

હર ચીઝમેં લોગોંકા ઈખ્તિલાફ હો સકતા હૈ મગર મૌત એક ઐસા અમ્ર હૈ કે ઉસમેં કિસીકા ઈખ્તિલાફ નહીં, મૌતકે મુતઅલ્લિક અલ્લાહ તઆલાકા ફૈસલા હૈ : (કુલ્લુ નફ્સિન્ ઝાઈકતુલ મૌત.) હર જાનકો મૌતકા મઝા ચખના હૈ. મૌતકી યાદસે મુતઅલ્લિક નીચે અરબીકે ચંદ અશઆરકા તર્જુમા લિખ્ખા જાતા હૈ :

(૧) મૌતસે પેહલે અપને લિયે ભલાઈમેં મેહનત વ પેશ કદમી કર ઔર તૂ જાહિલ ન બન ઔર અમ્રે હકમેં શક કરનેવાલા ન હો.

(૨) મૌતકે ઘાટ પર લોગોંકો ઝરૂર ઉતરના હૈ ઔર યે અમ્ર હોકર રહેગા, હોકર રહેગા, હોકર રહેગા, અગરચે બરસહા બરસ ઉમર મિલ જાએ.

(૩) ઔર રાત દિન ઉસકા તજુર્બા હોતા રેહતા હૈ યાની મૌતકી ખબરેં આતી રેહતી હૈં જિસસે અકલમંદોંકી અકલમેં ઈઝાફા હોતા રેહતા હૈ.

(૪) જવાની ગુઝર જાનેકે બાદ કમર ટેઢી હો જાએગી ઔર બાલ સિયાહીકે બાદ સફેદ હો જાએંગે.

(૫) ઈન્સાન ખતમ હો જાએંગે ઔર ઝમાનેકે દિન રાતકી ગરદિશ કિસી પર ભી બાકી નહીં રહેગી.

(૬) ઈન્સાનોંકે કિયામકી જગહેં ઔર વક્ત લિખ્ખે જા ચુકે હૈં (કે કહાં કબ તક રેહના હૈ) હત્તાકે જો ઈન્સાન કભી દુનિયામેં થે અબ વો ગાઈબ હો ચુકે હૈં.

(૭) ઔર જિસકી અપની ઝિંદગીકે અભી કુછ દિન બાકી હૈં, તો મૌત ઉસકે પડોસિયોં ઔર સાથિયોંમેં તબ્દીલી કર દેતી હૈ.

(૮) ઔર અપની રહાઈશ ગાહોં, મઝબૂત મહલ્લાત ઔર કિલઓંકો છોડ દો ઔર મુહબ્બત કરનેવાલે અપને સાથિયોં રિશ્તેદારોં ઔર કરાબતદારોંસે જુદાઈ ઈખ્તિયાર કર લો.

(૯) હાય અફસોસ ઐસે વતનસે દૂર દરાઝ મૌતકા સફર જિસકે લિયે તુઝે કફનકે કપડોંકા લિબાસ પેહના દિયા ગયા હૈ.

(૧૦) ઐસી જગહ (કબર) મેં જાના હોગા જો કે વેહશતનાક, તંગ વ તારીક ઔર દુનિયાસે દૂર હૈ. ઔર જો શખ્સ કબરમેં પહોંચ ગયા દુનિયાસે ચલે જાનેકા કૈસે ઈન્કાર કર સકતા હૈ?

(૧૧) કિતને ઐસે હૈબતનાક ઔર અઝમતવાલે બાદશાહ જિનહોંને અપને

ખૈમોં ઔર મહલ્લાત પર મુહાફિઝ ઔર પેહરેદાર મુકર્રર કર રખ્ખે થે.

(૧૨) અબ વો તને તન્હા ઝિલ્લતકી હાલતમેં હૈં ઔર ઉનકી ...ાઈ ખાકમેં મિલ ગઈ ઔર અબ કબરમેં ઉનકે કોઈ દરબાન ઔર ચોકીદાર દિખાઈ નહીં દેતે.

(૧૩) ઔર તુઝસે પેહલે લોગોંને ઝિંદગી ગુઝારી ઔર ફિર હલાક હો ગયે ઔર ઝિંદા આદમીને ઉન મરનેવાલોંસે પેહલૂતહી (કિનારાકશી) કર લી.

● મેરે ભાઈયો! મૌતસે આગાહ કરનેવાલી ઔર મૌતસે ડરાનેવાલી કુછ ચીઝેં ઐસી હૈં જિનકો યાદ રખના ઝરૂરી હૈ. કરતબી (રહ.) ને ફરમાયા કે બાઝ રિવાયાતમેં હૈ કે બાઝ અંબિયા (અલૈ.) ને મલેકુલ મૌતસે ફરમાયા કે તુમહારા કોઈ કાસિદ નહીં જો તુમહારે આનેકી ખબર દે? તાકે લોગ તુમસે ડરકર હર વક્ત મૌતકી તૈયારીમેં લગે રહેં? મલેકુલ મૌતને જવાબ દિયા કે હાં અલ્લાહકી કસમ મેરે કાસિદ બહોતસે હૈં : બુઢ્હાપા, બીમારિયાં ઔર બીનાઈકી કમઝોરી, બેહરાપન ઔર બાલોંકા સફેદ હો જાના વગૈરહ વગૈરહ, યે સબ ચીઝેં મેરે કાસિદ હૈં, જો શખ્સ ઈન અવારિઝાતસે ભી નસીહત હાસિલ ન કરે ઔર મૌતસે ગાફિલ હોકર તૌબા વ ઈસ્તિગફાર ન કરે, તો મૈં રૂહ કબ્ઝ કરનેકે વક્ત ઉસ શખ્સસે કેહતા હૂં કે મૈંને યકે બાદ દીગરે તેરે પાસ ડરાનેવાલે કાસિદ ભેજે મગર તૂ ગાફિલ રહા ઔર અબ મૈં ખૂદ તુઝે ડરાનેવાલા આયા હૂં ઔર મેરે બાદ કોઈ ઔર નહીં આએગા બલ્કે તેરી ઝિંદગીકે ખાતમેકા વક્ત આ ગયા હૈ.

કિસી શાઈરને ઈસી રિવાયતકે મફહૂમકો અપને ઈસ શઅરમેં ઈસ તરહ બયાન કિયા હૈ :

તર્જુમા :- (દાંત ગિર ગયે ઔર બીનાઈ કમઝોર હો ગઈ ઔર ચલના દુશ્વાર યા કમ હો ગયા ઔર સુનના બોઝલ હો ગયા.)

● કોઈ દિન ઐસા નહીં જિસમેં સૂરજ તુલૂઅ કર લે મગર ઉસમેં એક ફરિશ્તા યે એલાન કરતા હૈ કે અય ચાલીસ સાલકી ઉમરવાલો! યે તોશા તૈયાર કરનેકા વક્ત હૈ, ઈસ લિયે કે તુમહારે દિમાગ ઔર હવાસ કાઈમ વ દાઈમ હૈં ઔર તુમહારે આઝા કવી હૈં.

● ઔર અય પચાસ સાલકી ઉમરવાલો! પકડકા વક્ત કરીબ આ ગયા હૈ.

● ઔર અય સાઠ સાલકી ઉમરવાલો! તુમને અલ્લાહકે અઝાબકો ભુલા દિયા ઔર તુમ હકકો કબૂલ કરનેસે ગાફિલ હો ગયે. ઔર જો શખ્સ સાઠ સાલ તક અપને ઘરકી તરફ ચલા, બેશક ઉસકે અપને ઘર પહોંચનેકા વક્ત કરીબ હો ગયા ઔર ગોયા કે ઉસકા સફર ખતમ હો ગયા હૈ.

સહીહ બુખારીમેં હૈ કે (અલ્લાહને ઉસ આદમીકે લિયે કોઈ ઉઝર નહીં છોડા, જિસકો સાઠ સાલ તક ઉમર દે દી ગઈ.)

રિવાયત હૈ કે મૌતકા ફરિશ્તા હઝરત દાઉદ (અલૈ.) કે પાસ આયા, હઝરત દાઉદ (અલૈ.) ને ઉસસે પૂછા કે તૂ કૌન હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે મૈં વો હૂં જો બાદશાહોંસે ડરતા નહીં ઔર ન મુઝે મહલ્લાતમેં દાખિલ હોનેસે રોકા જા સકતા હૈ ઔર ન મૈં કિસીસે રિશ્વત લેતા હૂં. (કે રિશ્વત લેકર કિસીકો છોડ દૂં.)

હઝરત દાઉદ (અલૈ.) ને ફરમાયા કે માલૂમ હોતા હૈ કે તૂ મલેકુલ મૌત હૈ, લેકિન મૈંને તો અભી તક મૌતકી તૈયારી નહીં કી (અલ્લાહુ અકબર), મૌતકે ફરિશ્તેને કહા કે : અય દાઉદ! આપકા ફલાં પડોસી કહાં હૈ? ઔર આપકા ફલાં કરીબી રિશ્તેદાર કહાં હૈ? હઝરત દાઉદ (અલૈ.) ને જવાબ દિયા કે વો દોનોં મર ચુકે હૈં, ઉસ પર મલેકુલ મૌતને કહા : ક્યા ઈન વાકિઆતમેં આપકે લિયે ઈબરત નહીં હૈ કે આપ તૈયારી કર લેતે?

તર્જુમા અશઆર :-

(૧) અય વો શખ્સ જો અપને મકસૂદસે ગાફિલ ઔર રૂગરદાની કરનેવાલા હૈ, કૂચકા વક્ત આ પહોંચા હૈ ઔર તૂને અપને લિયે તોશા આગે નહીં ભેજા.

(૨) તૂ ઈસી ઉમ્મીદમેં હૈ કે તૂ હમેશા બાકી ઔર સહીહ સાલિમ રહેગા હાલાંકે યે નામુમકિન હૈ, તગય્યુરે ઝમાનાકા તો યે હાલ હૈ કે હો સકતા હૈ કે જિસ શખ્સકી તુઝસે આજ સુબહ મુલાકાત હુઈ શાયદ કલ તૂ ઉસસે ન મિલ સકે.

હઝરત અલી (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે લોગ ગફલતકી નીંદ સોએ હૈં, જબ મરેંગે જાગ જાએંગે.

પસીના મૌતકા માથે પે આયા આઈના લાઓ

એક સાહબને અપને દોસ્તકા આંખોં દેખા હાલ સુનાતે હુએ કહા : કે મેરે એક શાઈર દોસ્ત જિસકો મૈંને ઝિંદગીમેં કભી નેક અમલ કરતે નહીં દેખા થા ઔર વો ખૂદ ભી ગાહે ગાહે અપની ઈસ ગફલત ઔર સુસ્તીકા એઅતિરાફ કરતા થા, જબ ઉસકી મૌતકા વક્ત કરીબ આયા તો મરનેસે પેહલે ઉસને દો શઅર કહે : એક શઅર તો ઉસ વક્ત કહા જબ શિદ્દતે મૌતસે પસીના આ રહા થા, ઘરવાલોંસે મુખાતિબ હોકર કેહને લગા :

પસીના મૌતકા માથે પે આયા આઈના લાઓ
હમ ઝિંદગીકી આખરી તસ્વીર દેખ લેં

ઉસકે બાદ જબ ઝિંદગીકી ફિલ્મ આંખોંકે સામને ચલને લગી ઔર ઝિંદગીકે અહમ વાકિઆત યાદ આને લગે તો આહ ભરકે યે શઅર કહા ઔર રૂહ પરવાઝ કર ગઈ :

દેખા હી ન થા ઈસ ઝિંદગીમેં આમાલકા દફતર નઝરોંસે
અફસોસ મેરી અબ આંખ ખુલી જબ રૂહને તનકો છોડ દિયા

અબ જબ રૂહ તનસે જુદા હો રહી હૈ તો પતા ચલા કે ઝિંદગી તો કિસી ખાસ મકસદકે લિયે થી ઔર મૈં તમામ ઝિંદગી ગાફિલ હી રહા ઔર આખિરતકી તૈયારી ન કર સકા.

ઈસીકો હક તઆલા ફરમાતે હૈં : **(લકદ્ કુન્ત ફી ગફલતિમ મિન્ હાઝા ફકશફ્ના અન્ક ગિતાઅક ફબસરુકલ્ યૌમ હદીદ.)** (સૂરએ કૉફ : ૨૨)

તર્જુમા :- (તૂ ઉસ દિનસે બેખબર થા સો અબ હમને તુઝ પરસે તેરા પરદએ ગફલત હટા દિયા, સો આજ તેરી નિગાહ બડી તેઝ હૈ.)

બેશક મૌતકી ઘડી ઐસી હી ઝબરદસ્ત હૈ કે આંખેં તેઝ ઔર ઉલટ પુલટ હો જાતી હૈં, દિલ દહલ જાતે હૈં ઔર જિસ્મમેં ઝલઝલે આને લગતે હૈં, લઝ્ઝતેં ઉજડ જાતી હૈં ઔર રાહતેં બરબાદ હો જાતી હૈં.

● કેહતે હૈં કે આલમે આખિરતમેં ઈન્સાનકે સામને દુનિયાકે દિન રાતકે ઔકાત ખઝાનોંકી શકલમેં પેશ કિયે જાએંગે, દિન રાતકે ચોબીસ ઘંટોંમેંસે હર ઘંટાકા એક ખઝાના હોગા, જબ આદમી ઉસ ઘડીકો જિસમેં ઉસને અચ્છે આમાલ કિયે એક નૂરકા ભરા હુવા ખઝાના દેખેગા તો ઈન્તિહાઈ દરજા ખૂશ હોગા. ઔર જિસ વક્તમેં ઉસને અલ્લાહકી નાફરમાની કી હોગી ઉસકો તારીકીવાલા દેખેગા. ઔર તીસરા વો વક્ત જિસમેં ઉસને ન તો અલ્લાહકી ઈતાઅત કી ઔર ન ઉસકી નાફરમાની કી બલ્કે યૂંહી ફારિગ વક્ત ઝાએઅ કર દિયા.

● જબ આદમી અપને ઉસ ફારિગ વક્તકો દેખેગા જિસમેં ઉસને કુછ નહીં કિયા યૂંહી ઝાએઅ કર દિયા તો ઉસકો ઉસ પર બહોત હસરત વ નદામત હોગી ઔર વો ઉસ બાતકી તમન્ના કરેગા કે કાશ વો ઉસ ફારિગ વક્તકો અલ્લાહકી યાદ ઔર ઉસકી ઈતાઅતમેં ગુઝારતા, ચુનાંચે અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂને આદમીકી ઈસ હાલતકો કુરઆન પાકમેં યૂં બયાન ફરમાયા : **(યૌમ તજિદુ કુલ્લુ નફ્સિમ્ મા અમિલત્ મિન ખૈરિમ્ મુહ્ઝરંવ્વમા અમિલત્ મિન્ સૂઈન્ તવદ્દુ લૌ અન્ન બૈનહા વ બૈનહૂ અમદમ્ બઈદા.)** (સૂરએ આલે ઈમરાન : ૩૦)

તર્જુમા :- (યાની જિસ રોઝ (ઐસા હોગા) કે હર શખ્સ અપને કિયે હુએ

અચ્છે કામોંકો સામને લાયા હુવા પાએગા ઔર અપને બુરે કિયે હુએ કામોંકો ભી, ઈસ બાતકી તમન્ના કરેગા કે ક્યા ખૂબ હોતા જો ઉસ શખ્સકે ઔર ઉસ રોઝકે દરમિયાન દૂર દરાઝકી મસાફત (હાઈલ) હોતી. (સૂરએ આલે ઈમરાન : ૩૦)

ઔર આદમી જિન ઔકાતકો અપની બદ આમાલિયોંકી વજહસે તારીકીસે ભરા હુવા દેખેગા તો ઉસ મંઝરસે આદમીકી હસરત વ નદામતકી કોઈ ઈન્તિહા નહીં હોગી, ઉસકો ઈતના દુખ હોગા કે અગર ઉસ પર મૌત આ સકતી હો તો મરના પસંદ કર લેગા, મગર બાત યે હૈ કે આખિરતમેં કભી મૌત વાકેઅ નહીં હોગી.

અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂકા ઈરશાદે ગિરામી હૈ : (**વ અન્ઝિર્‌હુમ્ યૌમલ્ હસ્રતિ ઈઝ્ કુઝિયલ્ અમ્રુ વહુમ્ ફી ગફ્લતિંવ્વહુમ લા યુઅ્મિનૂન.**) (સૂ. મરયમ : ૩૯)

તર્જુમા :- (આપ ઉન લોગોંકો હસરતકે દિનસે ડરાઈયે જબકે (જન્નત, દોઝખ) કા અખીર ફૈસલા કર દિયા જાએગા ઔર લોગ (આજ દુનિયામેં) ગફલતમેં હૈં ઔર વો લોગ ઈમાન નહીં લાતે.)

ઔર યે ભી ઈરશાદે બારી તઆલા હૈ : (**હુનાલિક તબ્લૂ કુલ્લુ નફ્સિમ્ મા અસ્લફત**) (સૂરએ યૂનુસ : ૩૦)

તર્જુમા :- (વહાં હર શખ્સ અપને અગલે કિયે હુએ કામોંકો જાંચ લેગા.)

અલ્લાહ તઆલાકી ઈતાઅતમેં ઝિંદગી ગુઝારનેવાલા શખ્સ આખિરતમેં હમેશા હમેશાકે લિયે ખૂશ વ ખુર્રમ ઔર બેહતરીન હાલતમેં હોગા, બલ્કે ઉસકી ખૂશીમેં ઈઝાફા હી હોતા ચલા જાએગા, હત્તાકે કરીબ હૈ કે શિદ્દતે ખૂશીસે ઉસકા દિલ ઉડને લગે.

ઔર ઉસકે બરઅક્સ અલ્લાહ તઆલાકી નાફરમાનીમેં ઝિંદગી ગુઝારનેવાલા કિયામતકે રોઝ બેહદ મગમૂમ ઔર પરેશાન હાલ હોગા ઔર ઉસકે ગમ વ હસરત ઔર નદામતમેં ઈઝાફા હોતા રહેગા જિસકી કોઈ ઈન્તિહા નહીં. મેરે ભાઈ! ફિક્ર કર ઔર તૌબા વ ઈસ્તિગફારકા તરીકા ઈખ્તિયાર કર જબ તક કે તૂ દુનિયામેં બકૈદે હયાત હૈ ઔર તેરે અમલોંકા દફતર ખુલા હુવા હૈ.

ઈસ લિયે ઉન નેક આમાલ કરનેમેં બહોત જલ્દી કર જો તેરે લિયે આખિરતમેં નફા બખ્શ ઔર તેરી સરબુલંદીકા સબબ હોં. ઔર તૌબામેં તાખીર (દેર) કરનેસે બચ ક્યૂંકે તૌબામેં તાખીર કરના ખતરનાક અમ્ર હૈ. ઔર કભી ભી ઈસ ઈન્તિઝારમેં નહીં રેહના ચાહિયે કે મૈં ફારિગ હૂંગા તો અચ્છે અમલ કર લૂંગા, ક્યૂંકે દુનિયામેં રેહતે હુએ આદમી દુન્યવી આફાત વ મશાગિલસે કભી ફારિગ નહીં હોતા.

તર્જુમા અશઆર.....

(૧) અય બંદએ ખુદા! તૂને કબર ઔર બોસીદગીકે લિયે ક્યા તૈયાર કી હૈ? ઔર ઉન મુન્કિર નકીર દો ફરિશ્તોંકે સવાલાતકે જવાબકી ક્યા તૈયારી કી હૈ? જો કબર પર મૌજૂદ હૈં.

(૨) ઔર તૂ ઈસ ઝિદ પર હૈ કે તૂ તૌબાકી તરફ રૂજૂઅ નહીં કરેગા ઔર તૂ બાઝ નહીં આતા બુરાઈકે કામસે.

(૩) અન્કરીબ તુઝ પર ઐસા દિન આનેવાલા હૈ, જિસસે બચનેકે લિયે તૂ કોઈ હીલા નહીં કર સકતા, લિહાઝા તૂ ઉસ કિયામતકે દિનકે લિયે પેહલે હીંસે કુછ તોશા ભેજ દે.

મેરે ભાઈ! યે દિલસે ખયાલ નિકાલ દે કે જબ અલ્લાહ તઆલા અપની રહમત વ મગફિરતકા દરવાઝા બંદ કર દેગા તો તેરે લિયે ફિર દોબારા ખોલ દેગા. ઔર ઉસ વક્ત જો ખતરનાક હવાદિસ દરપેશ હો સકતે હૈં વો બિલકુલ મુતવક્કેઅ હૈં.

લિહાઝા અગર તૂ ગુનાહોંસે પાક વ સાફ ન હુવા ઔર તૂને ગુનાહોંસે નફરત ન કી તો ફિર સઝાઓંકા ઈન્તિઝાર કર. ઔર હકીકત તો યે હૈ કે ગુનેહગાર બંદા બડીસે બડી સઝાકા મુસ્તહિક હૈ, યે તો અલ્લાહ તઆલાકી મહેરબાની હૈ કે ઉસકે અફવો કરમને અભી તક તુઝસે બડે સઝાઓંકો રોક રખ્ખા હૈ.

(અત્તૌબતુ લિલ મુહાસબી સ. ૪૫)

ઈસ લિયે ઝરૂરી હૈ કે હમ ગુનાહોં ઔર બુરાઈયોંકે ખિલાફ એલાને જંગ કર દેં ઔર તય કર લેં કે આઈન્દા કભી ભી અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકી નાફરમાની નહીં કરેંગે.

બિરાદરાને ઈસ્લામ! જલ્દી કરેં ઔર એક દૂસરેસે નેકિયોંમે આગે બઢનેકી કોશિશ કરેં ઔર નેક કામોંમેં સુસ્તી ન કરેં ઔર ન નેકી કરનેમેં દેર કરેં.

• મેરે ભાઈ! અગર દુનિયાકી મુહબ્બત તુઝે નેકી કરનેસે રોકતી હૈ, તો ફિર યે વાકિઆ ઔર હકીકત ભી યાદ રખ કે અય દુનિયાકો મઝબૂત કિલઆ બનાનેવાલે, દુનિયાને કિતને લોગોંકો તોડા જો ઉસસે મુહબ્બત કરતે થે, ફિર વો દિલ રેઝા રેઝા હોકર હઝારોં ટુકડે હો ગયે, ઈસ લિયે ઈસ નાપાઈદાર દુનિયાસે મુંહ મોડકર અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકી તરફ રૂજૂઅ કરના બહોત ઝરૂરી હૈ.

(અલ મદહશ ઈબ્ને જૌઝી સ. ૪૧૨)

• હાય બરબાદી ઉસ શખ્સકી જિસને દુનિયાકે દિન રાતકે કીમતી ઔકાત

ઝાએઅ કર દિયે.

● ઔર હાય અફસોસ ઉસ શખ્સ પર જો દુનિયાસે અપને ગુનાહોંકી કબાહતોંકે સાથ નિકલા.

● ઔર હાય અફસોસેં ઉસ શખ્સકે નુકસાન પર જિસકી દુનિયામેં ગુનાહોં વાલી તિજારત થી.

● ઔર હાય શરમિંદગી ઉસ શખ્સકી જિસને અલ્લામુલ ગુયૂબકે દરબારમેં તૌબા ન કી ઔર વો દિન કૈસા હસરત વ નદમાતવાલા હોગા, જબકે અવ્વલ દરજાકે સચ્ચે લોગ દૂસરોંમેં ફઝીલતમેં બઢ જાએંગે, ઔર જબ મુખ્લિસ લોગોંકો કુર્બે ઈલાહી હાસિલ હોગા તો ઉસકે બરઅક્સ ગુનેહગાર અલ્લાહકી રહમતસે દૂર કર દિયે જાએંગે.

● ઔર હાય ઐસી હસરત જો કભી ખતમ ન હોગી. ઔર ઐસી નદામત કે જિસકા ગમ કિયામતકે રોઝ ખતમ નહીં હોગા.

● બિરાદરાને ઈસ્લામ! અભી વક્ત હૈ હમ ખ્વાબે ગફલતસે બેદાર હો જાએં, અલ્લાહ તઆલા હમ સબ પર રહમ ફરમાએ. આમીન.

આદમીકો અલ્લાહ તઆલાને ઈસ વક્ત દેખને ઔર સુનનેકા મૌકા દિયા હૈ, ઔર વઅઝ વ નસીહત કરનેવાલે બાર બાર ખબરદાર કર રહે હૈં, ઈસ લિયે આદમીકો ચાહિયે કે વો મૌકાકો ગનીમત જાને ઔર વઅઝ વ નસીહત સુને.

(અલ મૌઈઝતુલ હસનહ સ. ૫૦)

અય અલ્લાહકે બંદો! તૌબા કરનેમેં જલ્દી કરો, કિતની તંબીહ કરનેવાલી ઝબાનોંને હમેં બેદાર કરનેકે લિયે આવાઝ દી મગર હમને ન સુના, હમેં તો યે ચાહિયે કે હમ કસરતે ઈસ્તિગફારમેં એક દૂસરેસે આગે બઢનેકી કોશિશ કરેં ઔર સચ્ચી તૌબામેં જલ્દી કરનેવાલોંમેં હમ ભી શામિલ હો જાએં.

જબ હમ અલ્લાહ કરીમકી મગફિરત હાસિલ કરનેમેં એક દૂસરેસે બઢ ચઢકર કોશિશ કરેંગે તો અલ્લાહ કરીમ હમારી બખ્શિશ ફરમાકર હમેં બેહિશ્તોંમેં દાખિલ ફરમા દેંગે. અલ્લાહ તઆલાકી કરમ નવાઝી દેખેં કે વો ખૂદ હમેં બખ્શિશ ઔર જન્નત હાસિલ કરનેકે લિયે દઅવત દે રહે હૈં, ફરમાને ઈલાહી હૈ :

(સાબિકૂ ઈલા મગ્ફિરતિમ્ મિર્રબ્બિકુમ્ વ જન્નાતિન્ અર્ઝુહા કઅર્ઝિસ્સમાઈ વલ્અર્ઝિ ઉઈદ્દત્ લિલ્લઝીન આમનૂ બિલ્લાહિ વ રુસુલિહિ ઝાલિક ફઝ્લુલ્લાહિ યુઅ્તીહિ મંય્યશાઉ. વલ્લાહુ ઝુલ્ ફઝલિલ અઝીમ.)

તર્જુમા :- (દૌડો અપને રબકી મગફિરતકી તરફ ઔર બેહિશ્તકી તરફ જિસકી ચૌડાઈ હૈ જૈસે આસમાન ઔર ઝમીનકી ચૌડાઈ. તૈયાર કી ગઈ હૈ ઉન

લોગોંકે લિયે જો યકીન લાએ અલ્લાહ પર ઔર ઉસકે રસૂલોં પર. યે અલ્લાહકા ફઝલ હૈ, અલ્લાહ જિસ પર ચાહે ફઝલ ફરમાએ ઔર અલ્લાહકા ફઝલ બડા હૈ.

(સૂરએ હદીદ : ૨૧)

ઔર કિસ કદર યે હાલત અચ્છી હોગી કે કિયામતકે રોઝ હમારા હશ્ર ઉન લોગોંકે સાથ હો જો નૂરસે રોશન ઔર સફેદ ચેહરેવાલે હોંગે ઔર યે અલામત કામિયાબ લોગોંકી હોગી.

ઔર અલ્લાહ તઆલાકી યે કિતની મહેરબાની હોગી કે હમેં ઉન લોગોંકા સાથ મિલ જાએ જિનકો કિયામતકે રોઝ અર્શકા સાયા નસીબ હોગા ઔર અલ્લાહ તઆલા હમેં ઉન લોગોંમેંસે કર દે જો આંખ ઝપકનેકી તરહ પુલસિરાતસે ગુઝરં જાએંગે ઔર ફિર ઉનકો ઉસ જન્નતમેં દાખિલ કર દિયા જાએગા, જહાં જો જી ચાહેગા મિલેગા, ઔર વહાં આંખોંકે લિયે ક્યા હી ખૂશગવાર મંઝર હોગા?

વાહ! કિસ કદર અચ્છા હૈ ઉસ દિનકે આનેકા શૌક

• મેરે ભાઈયો! ઉન લોગોંકે બારેમેં સોચેં જો દુનિયાસે કૂચ કર ગયે કે અબ ઉનહોંને કહાં કયામ કિયા હૈ?

• ઔર દુનિયાસે જાનેવાલે ઉન લોગોંકો યાદ કરેં જિનસે કબરમેં સખ્તીકે સાથ હિસાબ લિયા ગયા. ઔર યે ગૌર ફિકર કરકે હમેં નસીહત હાસિલ કરની ચાહિયે, ક્યૂંકે હમેં દુનિયામેં અભી અપની મૌત ઔર કબરકી તૈયારીકા વક્ત મયસ્સર હૈ, લિહાઝા ઉસકો ગનીમત જાનના ચાહિયે.

• ઔર મેરે ગાફિલ ભાઈયો! જિસ તરહ તુમ રાહે હકસે ઈન્હિરાફ કરતે હો, ઈસી તરહ તુમસે પેહલે દુનિયાસે જાનેવાલોંને ભી ઈન્હિરાફ કિયા, મગર અબ ઉનકી હાલત યે હૈ કે મરનેકે બાદ અબ વો યે તમન્ના કરતે હૈં કે કાશ કે વો દુનિયામેં હકકો કબૂલ કર લેતે.

તર્જુમા અશઆર......

(૧.) મૈંને ઘરકે દરો દીવારસે પૂછા કે મુઝે ઉન દોસ્ત અહબાબકે બારેમેં બતા જો તેરે અંદર રહાઈશ પઝીર થે ઉનકો ક્યા હુવા ઔર અબ વો કહાં ચલે ગયે?

(૨) તો ઉસને જવાબ દિયા કે ચંદ રોઝ ઉનહોંને મેરે અંદર કિયામ કિયા ઔર ફિર કૂચ કર ગયે.

(૩) મૈંને પૂછા કે અબ મૈં ઉનકો કહાં તલાશ કરૂં? ઔર અબ ઉનહોંને કહાં ડેરે લગા લિયે હૈં?

(૪) તો ઉસને જવાબ દિયા કે વો કબરોંમેં ચલે ગયે હૈં ઔર અલ્લાહકી

કસમ ઉનહોંને અપને કિયેકા બદલા પા લિયા.

(૫) ઉનકી ઉમ્મીદોંને ઉનકો ધોકેમેં ડાલ દિયા, પસ ઉનકી મૌતકા વક્ત આયા ઔર વો દુનિયાસે ચલે ગયે.

(૬) વો તો દુનિયાસે ચલે ગયે મગર ઉનકે કૌલ ફઅલ ઔર ઉનકા કિરદાર ઝમાનેમેં બાકી રેહ ગયા.

(૭) ઔર ઉનકે નામએ આમાલમેં બુરે આમાલ ઔર ગુનાહ દર્જ કર દિયે ગયે.

(૮) ન ઉનકી મઅઝિરત કબૂલ હોગી, ન ઉનકા કોઈ ઠિકાના હોગા ઔર ન ઉનકી કોઈ તદબીર ચલ સકેગી.

(૯) અબ વો અપની કબરોંમેં શરમિંદા હૈં ઔર કિસી ચીઝને ઉનકો કુછ ફાઈદા નહીં દિયા ઔર અપને કિયેકા બદલા પા લિયા.

(અલ મદહશ ઈબ્ને જૌઝી સ. ૩૭૯)

દીનોરી ઔર ઈબ્ને અસાકિરને કુમૈલ બિન ઝિયાદસે નકલ કિયા હૈ કે ઉનહોંને કહા કે એક દફા મૈં હઝરત અલી (રદિ.) કે સાથ બાહિર નિકલા, જબ હઝરત અલી (રદિ.) સહરામેં એક બુલંદ જગહ પર ચઢે જહાં કબરેં થીં, તો ઉનહોંને કબ્રસ્તાનકી તરફ મુતવજ્જેહ હોકર ફરમાયા :

અય કબ્રસ્તાનવાલો! અય વહશતવાલો! તુમહારા ક્યા હાલ હૈ? હમારા હાલ તો યે હૈ કે તુમહારે દુનિયાસે ચલે જાનેકે બાદ માલ તકસીમ હો ગયે ઔર બચ્ચે યતીમ હો ગયે ઔર દૂસરે નિકાહ કર લિયે ગયે, યે તો હમારા હાલ હૈ, અબ બતલાઓ કે તુમહારા ક્યા હાલ હૈ? ફિર મેરી તરફ મુતવજ્જેહ હોકર ફરમાયા : અય કુમૈલ! અગર અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે ઉનકો ઈજાઝત હોતી તો વો યે જવાબ દેતે :

બેશક બેહતરીન તૌશા તકવા હૈ, ફિર હઝરત અલી (રદિ.) રો પડે ઔર મુઝે કહા : અય કુમૈલ! કબર અમલકા સંદૂક હૈ ઔર મૌતકે વક્ત આદમીકો અપને અચ્છે બુરેકા પતા ચલ જાતા હૈ. (કન્ઝ જિ. ૨, સ. ૧૪૨)

કસમ હૈ ઉસ ઝાતકી જિસકે કબ્ઝેમેં મેરી જાન હૈ કે અગર કબરવાલા દુનિયામેં અલ્લાહકે સામને તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કરતા રેહતા, તો અબ વો કબરમેં શરમિંદા ન હોતા ઈન્શા અલ્લાહ. ઔર ઝમીનકે નીચે યાની કબરમેં શરમિંદગી, ઝમીનકે ઉપર યાની મૌતસે પેહલે શરમિંદગીકી તરહ કભી નહીં હો સકતી, અય અલ્લાહ હમ આપકી પનાહ લેતે હૈં ઉસસે કે હમ કબરમેં શરમિંદા હોં. આમીન.

ઔર કુછ નહીં તો ઝરા સોચ હી લીજિયે

● મેરે ભાઈ! કભી આપને યે ભી સોચા કે કિતના હરામ ઔર સૂદી માલ આજ તક તૂ હઝમ કર ગયા હૈ?

● ઔર કિતને શરાબકે કટોરે આજ તક.તૂ નોશ કર ચુકા હૈ?

● ઔર કિતની નૌજવાન લડકિયાં જિનકી ઈઝ્ઝતોંકે સાથ તૂ દિન યા રાતકે ઉસ વક્તમેં ખેલ ચુકા હૈ, જિસ વક્ત અલ્લાહકે નેક બંદે ઉસસે મઆફી માંગનેકે લિયે ઉસકે દરબારમેં ખડે હોતે હૈં, અફસોસ કે ઉસ વક્ત તુઝે અપની બેટિયાં યાદ ન આઈ.

● ઔર અલ્લાહ તઆલાકી ફર્ઝ કરદા નમાંઝેં તૂને કિતની ઝાએઅ કર દીં?

● ઔર અલ્લાહ તઆલાકે ફર્ઝ કરદા રોઝે તૂને કિતને છોડ દિયે?

● ઔર કિતની મરતબા તૂને ઉન બદ અમલોંમેં જલ્દી કી જો તેરે દીનકો નુકસાન પહોંચાનેવાલે હૈં? ઔર ફિર મુસલસલ તૂ ઉસી રવિશ પર ડટા રહા.

● તૂને કિતને અપને ઈમાનકે કપડે ફાડ ડાલે ઔર તુઝે યે ખયાલ ભી ન હુવા કે તૂ કિતના અપના નુકસાન કર રહા હૈ, તુઝસે કિતની ભલાઈયાં ઝાએઅ હુઈ મગર તુઝે ઉસકા ઝરા ગમ ન હુવા.

● અય ગુનાહોંકી ઈન્ટરનેશનલ મંડીકે તાજિર! તૂને કિતની બુરી તિજારત શુરૂ કર રખ્ખી હૈ, તૂને અપની બહોત સારી નેકિયાં જમા કીં મગર ફિર તૂને ગીબત ભી કી જો તેરી નેકિયોંકો બરબાદ કરનેવાલી હૈ.

● અય મૂઝી બિચ્છૂ! કિતની મરતબા તૂને ડસા ઔર કિતની મરતબા તૂને કાટા? ઔર કિતની હી નમાઝેં તૂને બરબાદ કીં ઔર કિતને હી રોઝે તૂને તર્ક કિયે ઔર કિતને હી તૂને જલ્દીમેં ઐસે ગલત આમાલ કિયે, જિનહોંને તેરી આખિરતકો બરબાદ કિયા ઔર તેરી ઝિંદગીકો ઉજાડા. ઔર તૂને કિતની નેકિયાં કમાઈ ઔર ફિર દૂસરેકી ગીબત ઔર ચુગલી કરકે ઉનકો ઝાએઅ કર દિયા. સુબહકો તૂ તૌબા કરતા ઔર રાતકો વોહી કરતૂત કરતા રહા, માલે દુનિયા ઔર ઉસકે ધોકેસે જી ખૂશ કરતા રહા, યે સબ કુછ ક્યા હુવા ઉસ વક્ત યાદ આએગા ઔર ઈકરાર કરતે હુએ કહેગા :

(રબ્બના અબ્સર્ના વ સમિઅ્ના નઅ્મલ સાલિહન્ ઈન્ના મૂકિનૂન.)

(સૂરએ સિજદહ : ૧, ૨)

તર્જુમા :- (અય હમારે પાલનહાર હમને આંખોંસે સબ કુછ દેખ લિયા

ઔર હમને સુન લિયા, પસ એક બાર હમકો દુનિયામેં વાપસ લૌટા દે, હમ નેક આમાલ કરેંગે, બેશક હમેં યકીન આ ગયા.)

● તૂ યે જાનતા ભી હૈ કે તેરા માલિક તુઝે હર વક્ત દેખતા હૈ, મગર ફિર ભી તૂ ઉસકે સામને બાઅદબ હોકર નહીં રેહતા.

● તૂ ફાની દુનિયાકો હમેશા બાકી રેહનેવાલી આખિરત પર તરજીહ દેતા હૈ, યે કિસ કદર તેરી ગલત રવિશ હૈ મગર તૂ ઈસ ગલતીસે બાઝ નહીં આતા.

● સુબહકે વક્ત તૂ તૌબા કરનેવાલા હોતા હૈ ઔર જબ શામ હોતી હૈ તો તેરા હાલ ઉસકે બરઅક્સ નાફરમાનીવાલા હોતા હૈ.

● તૂ દુનિયા ઔર ઉસકી ધોકાબાઝ રંગીનીકી તરફ રગબત કરતા હૈ, હાલાંકે તૂ ઉસકો કઈ મરતબા આઝમા ચુકા હૈ.

અગર તેરા હાલ યેહી રહા તો ફિર યૂં લગ રહા હૈ કે તૂં કબરમેં અપને કિયે પર રોએગા, મગર ઉસ વક્ત તેરા યે રોના કિસી કામ ન આએગા.

(અલ મદહશ ઈબ્ને જૌઝી સ. ૪૭૦)

ભલા કર ભલા હોગા, બુરા કર બુરા હોગા

દૂસરોંકી જવાન બહેનોં ઔર બેટિયોંકી ઈઝ્ઝતોંકે સાથ ખેલનેવાલો! તુમને ઉસ વક્ત યે ક્યૂં ન સોચ લિયા હોતા કે યે બેટી ઔર બહેન તેરી બેટી ઔર બહેન હીકી તરહ હૈ, અય ગાફિલ! મકાફાતે અમલસે બચાવકી તદબીર કર લે, વરના યાદ રખ્ખો કે જો ઝુલ્મ કરતા હૈ ઉસકે સાથ કિયા જાતા હૈ, જો કિસી પર હંસતા હૈ લોગ ઉસ પર હંસતે ઔર જૈસા કરોગે વૈસા ભરોગે. ઔર યે સિર્ફ ઈન્સાનકા કલામ નહીં હૈ બલ્કે રહમાનકા ભી યેહી ફરમાન હૈ, વો ફરમાતે હૈં : (કઝાલિક નુવલ્લી બઅ્ઝઝ્ ઝાલિમીન બઅ્ઝમ્ બિમા કાનૂ યક્સિબૂન.)

(સૂરએ અનઆમ : ૧૨૯)

તર્જુમા :- (ઈસ તરહ હમ બાઝ ઝાલિમોંકો બાઝકે પીછે લગા દેંગે ઉન અમલોંકી સઝાકે તૌર પર જો વો કમાતે થે.)

કિસી શાઈરને ક્યા ખૂબ કહા હૈ :

કોઈ ભી હાથ નહીં હૈ મગર અલ્લાહકા હાથ ઉસકે ઉપર હૈ. ઔર કોઈ ઝાલિમ ઐસા નહીં હૈ જો અન્કરીબ કિસી દૂસરે ઝાલિમકે ઝુલ્મમેં મુબ્તલા ન કર દિયા જાએ.

અગર કિસીકી બેટીકો છેડા યા કિસીકી બીવીકો છેડા તો યે મકાફાતે અમલ હૈ કે ઉસકી બીવી ઔર બેટીકો ભી કલ કોઈ ઝરૂર છેડેગા ઔર ઉસકો ઉસકી ખબર તક ન હોગી.

દો અજીબો ગરીબ કિસ્સે

(૧) કેહતે હૈં કે એક નિહાયત હી નેક ઔરત થી, ઉસકા ખાવિંદ સુનાર થા જો ઝેવર બનાતા થા, ઉસ ઔરતકા એક મુલાઝિમ થા જો પાની લાયા કરતા થા, તીસ સાલ તક ઉસ મુલાઝિમને ઉસ ઔરતકી તરફ એક મરતબા ભી ન દેખા થા, એક દિન ઐસા હુવા કે વો મુલાઝિમ ઘર આયા ઔર મુહબ્બતસે ઔરતકા હાથ પકડ લિયા, જબ ઉસકા ખાવિંદ સુનાર ઘર આયા તો બીવી કેહને લગી, ક્યા આપસે આજ કોઈ ગુનાહ સરઝદ હુવા? તો કેહને લગા હાં આજ એક ઔરતને મુઝસે ઝેવર ખરીદા તો મૈંને ઉસકા હાથ પકડ લિયા, બીવી કેહને લગી કે અચ્છા તો ફિર ઉસકા બદલા તેરી બીવીસે હો ગયા, જૈસા તૂને એક મુસલમાન ભાઈકી બીવીસે કિયા, તેરી બીવીસે ઐસા હો ગયા, દૂસરે દિન જબ મુલાઝિમ આયા તો મઆફી માંગને લગા, વો ઔરત ઉસકો કેહને લગી, તેરા કોઈ ગુનાહ નહીં યે ખરાબી મેરે ખાવિંદકી થી.

ઈસકી તાઈદ ઉસ કૌલસે હોતી હૈ કે જો કિસીને કહા કે તુમ લોગોંકી ઔરતોંસે બાઝ રહો, લોગ તુમહારી ઔરતોંસે બાઝ રહેંગે. સૂરએ રહમાન આયત નંબર ૬૦ મેં ફરમાયા : નેકીકા બદલા નેકી હી હૈ.

(૨) ફિર જાનના ચાહિયે કે જૈસે શરકા વબાલ શર કરને ઔર ફૈલાનેવાલેકી તરફ લૌટતા હૈ, ઈસ તરહ ખૈરકા નફા ઔર બરકત ખેર ઔર ભલાઈ કરનેવાલેકી તરફ લૌટતી હૈ. કેહતે હૈં કે એક ઔરતને સાઈલકે મુંહમેં લુકમા દિયા યાની ઉસકો ખાના ખિલાયા, ઉસકે બાદ વો અપને બેટેકો લેકર ખેતમેં ચલી ગઈ, વહાં બેટેકો લિટાકર કામ કરને લગી, ભેડિયા આયા ઔર બચ્ચા ઉઠાકર લે ગયા, તો ઔરત દુઆ કરને લગી, અય રબ મેરા બચ્ચા કહાં ગયા? ગૈબસે એક આદમીને ભેડિયેકી ગરદન ઐસે પકડી કે બચ્ચા બગૈર ગઝન્દકે ઉસકે મુંહસે છુડા લિયા, ફિર આદમીને કહા યે ઉસ એક લુકમાકા બદલા હૈ જો તૂને સાઈલકે મુંહમેં દિયા થા, તો દુનિયામેં ભી હર કોઈ અપને આમાલકા નતીજા દેખ લેતા હૈ.

(તન્વીરૂલ અઝહાન તફસીર રૂહુલ બયાન જિ. ૧, સ. ૩૭૫)

અરે ઓ ગુનાહોંકે ઈન્ટરનેશનલ તાજિર

ઓ ગુનાહોંકી આલમી મંડીકે હિસ્સાદાર! તૂને બડી ગંદી તિજારતકા પેશા ઈખ્તિયાર કર રખ્ખા હૈ, તૂ જાનતા હૈ કે તેરા મૌલા તુઝે દેખતા હૈ, ફિર ભી તૂ ગુનાહોંકી ઈસ ગંદી તિજારતસે બાઝ નહીં આતા.

અરે તુઝે ક્યા હો ગયા? ઔર તેરા ઈમાન કહાં ખો ગયા? ઔર તેરી હયા કહાં દફન હો ગઈ? તૂ ઐસા સખ્ત દિલ હો ગયા ઔર જાનતા હૈ કે દુનિયા ફના હો જાનેવાલી હૈ ઔર આખિરત બાકી રેહનેવાલી હૈ, ફિર ભી અપને પાલનહાર ઔર મોહસિનકી તરફ નહીં આતા, હક તઆલા ફરમાતે હૈં : **(થુમ્મ કસત કુલૂબુકુમ્ મિમ્ બઅ્દિ ઝાલિક ફહિય કલ્હિજારતિ ઔ અશદ્દુ કસ્વહ.)**

(સૂરએ બકરહ : ૭૪)

(ઐસે વાકિઆતકે બાદ તુમહારે દિલ ફિર ભી સખ્ત હી રહે, તો યૂં કેહના ચાહિયે કે) ઉનકી મિસાલ પત્થર કીસી હૈ બલ્કે સખ્તીમેં (પત્થરસે ભી) ઝિયાદહ સખ્ત.

ક્યા તુમ જાનતે નહીં હો કે તુમહારા રબ તુમહેં હર વક્ત દેખ રહા હૈ, ઈસીકો ફરમાયા :

(અલમ્ યઅ્લમ્ બિઅન્નલ્લાહ યરા.) (સૂરએ અલક : ૧૪)

ઔર ફરમાયા : **(ઈન્નલ્લાહ લા યખ્ફા અલૈહિ શૈઉન્ ફીલ્ અર્ઝિ વલા ફીસ્સમાઈ.)** (સૂરએ આલે ઈમરાન : ૫)

ઔર અલ્લાહ તઆલા પર ઝમીન વ આસમાનમેં કોઈ ચીઝ ભી મખ્ફી નહીં હૈ.

ઔર સૂરએ યૂનુસકી આયત નંબર ૬૧ મેં ફરમાયા, જિસકા મફહૂમ યે હૈ કે (અય પયગંબર સ.અ.વ.) આપ જિસ હાલમેં ભી હોતે હૈં, ખુસૂસન આપકી ઈમ્તિયાઝી શાન જો કુરઆન કરીમકો પઢને ઔર પઢાનેકે વક્ત ઝાહિર હોતી હૈ, વો સબ કુછ ખુદાકો માલૂમ હૈ. ઔર લોગ જો કુછ અચ્છા બુરા મઆમલા કરતે હૈં વો સબ ભી ખુદાકી નઝરકે સામને હૈ. જિસ વક્ત મખ્લૂક કોઈ કામ શુરૂ કરતી હૈ ઔર ઉસમેં મશ્ગૂલ હો જાતી હૈ, ખ્વાહ ઉસે ખુદાકા તસવ્વુર ન આએ, લેકિન ખુદા ઉસકો બરાબર દેખ રહા હૈ.

તો દોસ્તો જબ વો જાનવર ઔર પરિંદોં તકકો રિઝક દેતા હૈ, કીડોં ઔર ચ્યૂંટિયોંકો રિઝક મોહય્યા કરતા હૈ, ઉનકી હરકાત વ સકનાતકો જાનતા હૈ, તો જો શખ્સ મુકલ્લફ ઔર મામૂર હૈ, અલ્લાહ તઆલા ઉનકી હરકાતસે કૈસે ગાફિલ હો સકતે હૈં.

એક ઈબરત આમોઝ કિસ્સા

હઝરત ઉમર (રદિ.) કા એક ચરવાહેકે પાસસે ગુઝર હુવા, જો બકરિયાં ચરા રહા થા. આપને ઉસકો કહા કે એક બકરી મુઝે બેચ દો, ઉસને કહા કે યે બકરિયાં મેરી નહીં, મૈં તો અપને આકાકા ગુલામ હૂં, હઝરત ઉમરને ફરમાયા તૂ અપને આકાકો કેહ દેના કે બકરી ભેડિયા ખા ગયા હૈ, તો ગુલામને કહા કે અલ્લાહ તો હૈ ઉસકો ક્યા કહૂંગા જો દેખ રહા હૈ, અગરચે આકા મૌજૂદ નહીં. ઉસકે બાદ હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ઉસકે માલિકસે વો ગુલામ ઔર બકરિયાં ખરીદ લીં ઔર ફિર ઉસ ગુલામકો આઝાદ કર દિયા ઔર બકરિયાં ભી ઉસકો હદિયા કર દીં, તો સાહિબે મુરાકબા યાની અપના મુહાસબા કરનેવાલા અલ્લાહ તઆલાસે હયા કરકે ગુનાહોંકો ઝિયાદા છોડતા હૈ, ઉસ શખ્સકી નિસ્બત જો ખુદાકે અઝાબકે ખૌફસે ગુનાહ છોડતા હૈ.

અય ઈન્સાન! તુઝે ક્યા મુસીબત હૈ કે તૂ ગુનાહોંકી તિજારત નહીં છોડ રહા, તેરા ઈમાન કહાં ખો ગયા? તેરા હયા કહાં દફન હો ગયા? તૂ સખ્ત દિલ હો ગયા હૈ.

તૂ જાનતા હૈ કે દુનિયા ફાની ઔર આખિરત બાકી હૈ, બાવજૂદ ઉસકે તૂ અપને રબકી તરફ રૂજૂઅ નહીં કરતા, જો તેરા ખાલિક હૈ, અલ્લાહ તઆલાને સચ ફરમાયા : ફિર તુમહારે દિલ સખ્ત હો ગયે પત્થરકી માનિંદ બલ્કે ઉસસે ભી સખ્ત તર. (સૂરએ બકરહ : ૭૪)

એક બુઝુર્ગ ફરમાતે હૈં : અય મેરે ભાઈ! તૂને સારી ઝિંદગી આલૂ ઔર ટમાટર હી સસ્તે દામોં ખરીદકર લાને ઔર ઠંડી ઔર ગરમ ચીઝોંકી તાસીરસે બચને બચાને હીમેં ગંવા દી, તેરે લિયે ઉસસે બેહતર યે થા કે તૂ ગુનાહોંસે ભી ઐસે બચતા જૈસે આગસે અપને આપકો બચાતા હૈ, અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો ઈસ પર અમલકી તૌફીક અતા ફરમાએ.

જો શખ્સ કોશિશ કરતા હૈ ઔર ફિર ભી ગુનાહોંકો નહીં છોડતા ઔર નેક રાહ પર ચલનેકી ખ્વાહિશકો આજ ઔર કલ પર ટાલતા હૈ, તો દિલકે નાપાક ઔર કાલે હોનેકી અલામત ઔર ખતરનાક બાત હૈ, ઉસસે અગર જલ્દી તૌબા નસીબ હો જાએ ઔર નેક આમાલમેં લગ જાએ તો ખૂશ કિસ્મતી ઔર દિલકી ગંદગિયોંકે ધુલ જાનેકી અલામત હૈ, વરના ઉસ શખ્સકે દીગર આઝાકી યે હાલત હોતી હૈ કે કોઈ ભી ગુનાહ કરનેમેં શરમ મેહસૂસ નહીં હોતી. ખ્વાજા અઝીઝુલ

હસન મજઝૂબ (રહ.) ને દિલ ઔર દીગર આઝાકી ઈસી હાલતકો અપને અશઆરમેં ઈસ તરહ બયાન કિયા હૈ, વો ફરમાતે હૈં :

વો હકકે સાથ રાબતએ દિલ નહીં રહા
મજઝૂબ ઈસ લકબ હીકે કાબિલ નહીં રહા
વો આંખ અબ નહીં હૈ વો અબ દિલ નહીં રહા
મજઝૂબ મુંહ દિખાનેકે કાબિલ નહીં રહા
નાગુફત્તની હૈ હાલ મેરા કુછ ન પૂછિયે
કેહનેકે ઔર સુનનેકે કાબિલ નહીં રહા
મૈં લાખ તૌબા કરતા હૂં નિભતી નહીં કભી
અબ અપને અઝૂમકા તો મૈં કાઈલ નહીં રહા
તારાજ કર લિયા મુઝે શયતાન વ નફસને
જો કુછ કિયા થા આપસે હાસિલ નહીં રહા
અબ રાત દિન હૈ ઝિક્રે બુતાં ઔર શુગલે ઈશ્ક
અલ્લાહકા મૈં ઝાકિર વ શાગિલ નહીં રહા
પેહલૂમેં મેરે વો દિલે નાપાક હૈ હુઝૂર
મૈં પાસ બૈઠનેકે ભી કાબિલ નહીં રહા
કાબૂમેં મેરે અબ મેરી આંખેં નહીં રહીં
કેહનેમેં મેરે અબ યે મેરા દિલ નહીં રહા
કોઈ ગુનાહ કરનેમેં કુછ બાત હી નહીં
જો ખૌફે હક થા બીચમેં હાઈલ નહીં રહા
વો ઝૌક વ શૌકે કલ્બ વો નારે નહીં રહે
વો રંગે ગુલ વો શોરે ઈના દિલ નહીં રહા
કિસસે કહૂં જો ન કહૂં હઝરતસે હાલે દિલ
ગો મુંહ તો મેરા અર્ઝકે કાબિલ નહીં રહા
માનેં જો અબ ભી હક તો યે હૈ આપકા કરમ
હક યે હૈ હક તો કુછ મુઝે હાસિલ નહીં રહા
દસ્તે કરમ હો જાનિબે મજઝૂબ ફિર દરાઝ
મેહરૂમ આપકા કભી સાઈલ નહીં રહા.

ઈસી દિલકી સખ્તીકે મુતઅલ્લિક એક અરબી શાઈરને કહા હૈ જિસકા તર્જુમા યે હૈ :

(૧) હાય મેરે દિલકો ક્યા હો ગયા કે વો નરમ હોતા હી નહીં, હાલાંકે ઉસકો વઅઝ વ નસીહત કરનેવાલે ભી થક ગયે.

(૨) અય નફસ! તૂ કબ તક ખ્વાબે ગફલતમેં પડા રહેગા ઔર કબ તક કેહતા રહેગા મગર કરેગા નહીં?

(૩) કિતની મરતબા તુઝે પુકારા ગયા મગર તૂને એક ન સુની. ઔર કિતની દફા તુઝે સમઝાયા ગયા મગર તૂને રૂજૂઅ ન કિયા.

(૪) કબ તક અય નફસ! કબ તક તેરા માલિક અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત તુઝે ગાફિલોંકે સાથ દેખેગા.

(૫) પસ તૂ અલ્લાહસે બખ્શિશ માંગ ઉન ગુનાહોંકી જો તુઝસે સરઝદ હો ગયે હૈં ઔર આઈન્દા જહાનોંકે ખાલિકસે હયાકે સાથ રેહ.

અય ઈમાનવાલો! અલ્લાહ તઆલા તુમસે પૂછ રહે હૈં? **(અલમ્ યઅ્નિ લિલ્લઝીન આમનૂ અન્ તખ્શઅ કુલૂબુહુમ્ લિઝિક્રિલ્લાહિ.)**

(સૂરએ હદીદ : ૧૬)

તર્જુમા :- (ક્યા ઈમાનવાલોંકે લિયે ઈસ બાતકા વક્ત નહીં આયા કે ગિડગિડાએં ઉનકે દિલ અલ્લાહકી યાદસે.)

અય નફસ! ઝરા સોચ કે તૂને કિતને દિન દરિયાઓં, કલબોં ઔર નહેરોંકે કિનારે નાફરમાનીમેં ગુઝારે? ઔર કિતની પાનીકી મૌજોંને તેરે સામને નંગે જિસ્મ ડાલે ઔર ઉનકો દેખકર તફરીહ હાસિલ કરતા રહા, ઔર કિતને ઐસે વાકિઆત હૈં જો તેરે લિયે સામાને ઈબરત હૈં.

યે યાદ રખ કે કિયામતકે રોઝ ઝમીન તેરે ખિલાફ ગવાહી દેગી ઔર પાનીકી મૌજેં ભી તુઝ પર ગવાહ હોંગી, બલ્કે તેરે અપને આ'ઝા તેરે ખિલાફ ગવાહી દેંગે. ચુનાંચે કુરઆન મજીદમેં અલ્લાહ તઆલાકા ફરમાન હૈ : **(યૌમ તશ્હદુ અલૈહિમ્ અલ્સિનતુહુમ્ વ ઐદીહિમ્ વ અર્જુલુહુમ્ બિમા કાનૂ યઅ્મલૂન.)**

તર્જુમા :- (જિસ દિન ઉનકી ઝબાનેં ઔર ઉનકે હાથ ઔર ઉનકે પાંવ ઉન પર ગવાહ હોંગે ઉનકે આમાલકે બારેમેં.) (સૂરએ નૂર : ૨૪)

અય મેરે નફસ! તેરી હાલત યે હૈ કે ગોયા કે શયતાનને તેરે ઉપર ગફલતકી લાખોં ગિરહેં લગા દી હૈં, ઈસ લિયે તૂ નેકીકી તરફ વાપસ નહીં લૌટતા.

તેરી સોચ તો હૈ મગર અપની ખ્વાહિશાતકે લિયે ગોયા કે તૂ અપની ખ્વાહિશાતકી તકમીલકે લિયે હી પૈદા હુવા હૈ, કિસી શાઈરકા યે કૌલ બિલકુલ તેરે ઈસ હાલકે ઐન મુતાબિક હૈ :

તર્જુમા અશઆર.....

(૧) તૂ ગુનાહોં ઔર અલ્લાહ તઆલાકી નાફરમાનિયોંકે સાથ ખૂશ હોતા હૈ ઔર વો દિન તૂને ભુલા દિયા હૈ જિસ દિન તુઝે પેશાનીકે બાલોંસે પકડા જાએગા.

(૨) ઔર તૂ બડી-બેપરવાહીકે સાથ જાન બૂઝકર ગુનાહ કરતા હૈ, હાલાંકે રબ્બુલ ઈઝ્ઝત તુઝે દેખ રહા હૈ.

અય નફસ! તૂ અપને મઆમલામેં ખૂબ ગૌરો ફિક્ર કર. ઔર દેખ તૂ રાહે હિદાયતસે ભટક ગયા હૈ, ઈસ લિયે ઠહેર જા ઔર સીધી રાહ માલૂમ કર લે, અય બદબખ્ત! મેરે ખયાલમેં તેરી બદબખ્તી દૂર નહીં હોગી. અય નફસ! તૂ ખ્વાહિશકી ઈત્તિબાઅ કર રહા હૈ ઔર ખ્વાહિશાતકી ઈત્તિબાઅ મુફીદ નહીં બલ્કે નુકસાનદેહ હૈ.

અય મેરે નફસ! જબ સુબહ હોતી હૈ તો તૂ દિનકો અપની ખ્વાહિશાતકી તલબમેં લગા રેહતા હૈ. ઔર જબ શામ હોતી હૈ તો ખ્વાબે ગફલતકે બિસ્તર પર દરાઝ હો જાતા હૈ. કહાં તૂ ઔર કહાં વો લોગ જિનહોંને આખિરતકો અપના નસ્બુલ ઐન બના લિયા. (અલ મદહશ ઈબ્ને જૌઝી સ. ૧૫૦)

- અલ્લાહકી કસમ! સબ હયવાનાતકે ઈરાદે ઔર ઉનકી ખસ્લતેં મુખ્તલિફ હોતી હૈં.
- મકડીકો દેખેં કે વો પૈદા હોતે હી અપના જાલેકા ઘર બનાના શુરૂ કર દેતી હૈ ઔર ઉસમેં વો અપની માં કી એહસાનમંદ હોના ભી પસંદ નહીં કરતી.
- ઔર સાંપ દૂસરોંકે બનાએ હુએ બિલકી તલાશ કરતા હૈ, ક્યૂંકે ઉસકી ફિતરત હીમેં ઝુલ્મ હૈ.
- ઔર કવ્વા મુરદારકે પીછે જાતા હૈ.
- ઔર શેર રાતકા બાસી ગોશ્ત નહીં ખાતા.
- ઔર હાથી ખૂશામદ ઔર ચાપલૂસી કરતા હૈ તાકે ઉસકો ખાના મિલે.
- ઔર ગોબરકે કીડેકો દૂર ફેંકો તો વો ફિર ગંદગીમેં વાપસ આ જાતા હૈ.

અલ્લામા ઈબ્ને જૌઝી (રહ.) ને યે બયાન કિયા હૈ કે હદીસે પાકમેં આતા હૈ કે ઈબ્લીસને કહા કે મૈંને બની આદમકો ગુનાહોંકે સાથ હલાક કિયા? ઔર ઉનહોંને અલ્લાહસે તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કરકે ઔર કલિમા તય્યિબાકે વિર્દકે સાથ અપને ગુનાહ બખ્શવા લિયે, જબ મૈંને યે સૂરતે હાલ દેખી તો મૈંને ઉનમેં ખ્વાહિશાતકી મેહબૂબિયતકે જાલ ફૈલા દિયે, અબ વો ગુનાહ તો કરતે હૈં, મગર નફસાની ખ્વાહિશાતસે મગલૂબ હોનેકી વજહસે તૌબા નહીં કરતે. ક્યૂંકે નફસાની ખ્વાહિશાત

ઉનકો મેહબૂબ હૈં, લિહાઝા વો અપને ગલત અમલકો ભી અચ્છા સમઝતે હૈં.

(મિફતાહુ દારૂસ સઆદત જિ. ૧, સ. ૧૪૨, ઈબ્ને કય્યિમ જૌઝિયા)

ઔર હઝરત વહીબસે મન્કૂલ હૈ કે અલ્લાહ જલ્લ જલાલુહૂ ફરમાતે હૈં કે મેરી ઈઝ્ઝતકી કસમ, મેરી અઝમતકી કસમ ઔર મેરે જલાલકી કસમ! જો બંદા મેરી રઝાકો અપની ખ્વાહિશ પર તરજીહ દે, મૈં ઉસકે ગમોંકો કમ કર દેતા હૂં ઔર ઉસકે ઉમૂરકો મુજતમેઅ કર દેતા હૂં.

ઔર મૈં ઉસકે દિલસે ફક્ર નિકાલકર ઉસમેં ગિના ભર દેતા હૂં. ઔર ઉસકી તિજારત તમામ તાજિરોંસે ઝિયાદા નફા બખ્શ કર દેતા હૂં. ઔર મેરી ઈઝ્ઝતકી કસમ, મેરી અઝમતકી કસમ ઔર મેરે જલાલકી કસમ! જો બંદા અપની ખ્વાહિશકો મેરી રઝા પર તરજીહ દે તો મૈં ઉસકે ગમોંકો ઝિયાદહ કર દેતા હૂં ઔર ઉસકે ઉમૂરકો પરાગંદા કર દેતા હૂં ઔર મૈં ઉસકે દિલસે ગિનાકો નિકાલકર ઉસમેં ફક્ર ભર દેતા હૂં, ફિર મુઝે ઉસકી કોઈ પરવાહ નહીં, ચાહે વો જંગલમેં ભી હલાક હો.

(અલ મદહશ ઈબ્ને જૌઝી સ. ૧૫૦)

ઔર આઝમાઈશસે આદમીકી ફિતરત ઔર ઉસકે હુંનર વ કમાલકા પતા ચલ જાતા હૈ, બિલકીસને હઝરત સુલેમાન (અલૈ.) કી તરફ હદિયા ભેજા, તાકે વો ઉનકે દિલી ઈરાદાકો પરખ લે.

અય મુખાતબ! દુનિયા ગોયા બિલકીસકા હદિયા હૈ, અબ તૂ ગૌરો ફિક્ર કર લે કે ક્યા તૂ ઉસકો કબૂલ કરેગા? યા ઉસસે બેહતરકો હાસિલ કરનેકી કોશિશ કરેગા? (અલ મદહશ ઈબ્ને જૌઝી સ. ૧૬૭)

દુનિયા બુરી નહીં મગર

અય મેરે ભાઈ! યે જાનના ભી ઝરૂરી હૈ કે દુનિયા બઝાતે ખૂદ બુરી ચીઝ નહીં હૈ. ઔર દુનિયા બઝાતે ખૂદ કૈસે બુરી હો સકતી હૈ જબકે અલ્લાહ તઆલાને કુરઆન મજીદમેં કઈ મકામાત પર દુનિયાકે માલો અસ્બાબ વગૈરહ મુખ્તલિફ ચીઝોંકો બતૌરે એહસાન ઝિક્ર ફરમાયા હૈ ઔર ઈન ઈન્સાનોંકે લિયે મનાફેઅકા ભી ઝિક્ર ફરમાયા. કહીં ઈજમાલન્ ઔર કહીં તફસીલન. કુરઆન મજીદકે પેહલે પારેમેં એક જગહ ફરમાયા :

(હુવલ્લઝી ખલક લકુમ્ મા ફીલ અર્ઝિ જમીઆ.) (સૂરએ બકરહ : ૨૯)

યાની અલ્લાહ મોહસિને હકીકીને હી તુમહારે નફાકે લિયે ઝમીનકી સારી ચીઝેં પૈદા ફરમાઈ હૈં. ભલા ઈન્સાનોંકે નફાવાલી ચીઝ બુરી કૈસે હો સકતી હૈ? દર

અસલ અલ્લાહ તઆલાસે ગફલત બુરી ચીઝ હૈ. કિસી આરિફ બિલ્લાહને ક્યા હી ખૂબ યે નુકતા સમઝાયા હૈ : ચેસ્ત દુનિયા અઝ ખુદા ગાફિલ શુદન

યાની દુનિયા ખુદાસે ગાફિલ હોનેકા નામ હૈ, ન કે અહલો અયાલ માલો અસ્બાબ વગૈરહ. ઔર હર શખ્સ બખૂબી જાનતા હૈ કે દુન્યવી ચીઝેં ઝરૂરિયાતે ઝિંદગી ભી હૈં. મસલન ખાને પીનેકે બગૈર આદમી ઝિંદા હી નહીં રેહ સકતા ઔર સરદી ગરમીસે બચાવકે લિયે લિબાસ વગૈરહકી સખ્ત ઝરૂરત હૈ, ઈસકે સિવા દુન્યવી ચીઝેં તહસીલે ઈલ્મ ઔર અલ્લાહ તઆલાકી ઈબાદતમેં ઈન્સાનકે લિયે મદદગાર ભી હૈં, મસલન દેખેં કે મસ્જિદકી જગહ ઝમીનકે ઔર ખિત્તોંકી તરહ યે ભી એક ઝમીનકા ખિત્તા હૈ ઔર ઉસકી ઈમારત ભી બઝાહિર દૂસરી ઈમારતોંકી તરહ હૈ, મગર યેહી મસ્જિદકી જગહ ઔર ઉસકી ઈમારત અલ્લાહ તઆલાકે ફરાઈઝમેંસે એક અહમ ફરીઝા નમાઝકી અદાયગીકે લિયે ઝરીઆ ઔર સબબ હૈ.

દર અસલ દુનિયાકા મઝમૂમ હોના ઈસ તરહ હૈ કે ઉસકો નાજાઈઝ ઝરાએઅસે હાસિલ કિયા જાએ, જૈસે ચોરીકા માલ યા ઉસકો નાજાઈઝ તરીકા પર સર્ફ કિયા જાએ, જૈસે ઈસરાફ ઔર તબઝીરકે તરીકા પર ખર્ચ કરના, અગર દુનિયાકી ચીઝેં અલ્લાહકી હલાલ કરદા હોં ઔર અલ્લાહકે હુકમકે મુતાબિક ઉનકો હાસિલ કિયા જાએ તો યે હરગિઝ બુરી નહીં બલ્કે દુનિયા તો આખિરતકે કમાનેકા ઝરીઆ હૈ, જૈસે હદીસે નબવી (સ.અ.વ.) હૈ : (અદ્દુન્યા મઝ્રઅતુલ આખિરહ) મસલન અગર માલકો કુરઆન મજીદ ઔર દીની કુતુબકી તબાઅત પર ખર્ચ કિયા જાએ તો યે બેહતરીન સદકએ જારિયા હૈ, ઈસી તરહ બે-સહારા ફકીર ઔર મસાકીન પર માલ ખર્ચ કરના આખિરતકી કમાઈ હૈ. મતલબકે ઈન્ફાક ફી સબીલિલ્લાહસે દુનિયા આખિરતકી તામીરકા ઝરીઆ બન જાતી હૈ. ઔર જાનના ચાહિયે કે દોનોં જહાનોંકી કામિયાબીકા રાઝ ઈલ્મો અમલ ઔર તર્કે દુનિયા ઔર સુસ્તીકો છોડનેમેં હૈ.

● કેહતે હૈં કે કિસીકે ઘર એક ફકીર આયા ઔર ફકીરને ઉસકે ઘરસે કુછ ન પાયા તો પૂછને લગા ક્યા આપકે પાસ કુછ નહીં? માલિકે મકાનને કહા! ક્યૂં નહીં, હમારે દો મકાન હૈં, એક દારે અમન, દૂસરા દારે ખૌફ, હમ અપને માલી દોસ્તકો તો દારે અમનમેં જમા કરકે રખતે હૈં, યાની ઝખીરએ આખિરત બનાતે હૈં, ફકીરને કહા લેકિન ઈસ મંઝિલકે લિયે ભી તો કુછ સામાન ચાહિયે, તો કેહને લગા મકાનકા અસલ માલિક હમેં યહાં નહીં રેહને દેગા, ક્યૂંકે દુનિયા ઉધારી હૈ, ઉધારી દેનેવાલા જબ ચાહે અપના ઉધાર માંગ સકતા હૈ. ઔર

આખિરત યે અચ્છે નેક લોગોંકા મકામ હૈ, જિનહોંને દિન રાત નેક આમાલકે લિયે ઔર કભી કોતાહી નહીં કી. (તન્વીરૂલ અઝહાન જિ. ૧, સ. ૫૦૯)

તૈયાર હો જા

બાઝકા કૌલ હૈ કે દુનિયાકા વક્ત તો તેરી આંખ ઝપકનેકા વક્ત હૈ, જો વક્ત ઉસસે પેહલે ગુઝર ગયા વો તો ગુઝર ગયા, ઔર આઈન્દા જો આનેવાલા હૈ ઉસકા પતા નહીં આએગા યા નહીં.

ઝમાના એક ઐસા દિન હૈ કે જિસકી રાત ઉસકે ખતમ હોનેકી ખબર દે રહી હૈ ઔર ઉસકી ઘડિયાં ઉસકો લપેટ રહી હૈં. ઔર ઝમાનેકે હવાદિસ ઔર ઉસકે તગય્યુર વ તબદ્દુલકે વાકિઆત મુસલસલ રોનુમા હોતે રેહતે હૈં, જિસસે ઈન્સાનોંકે નફા વ નુકસાનકે હાલાતકા અદલ બદલ હોતા રેહતા હૈ. ઔર ઝમાનેમેં ઈન્સાનોંકે ગિરોહ ઔર જમાઅતેં બનતી ભી રેહતી હૈં ઔર ફિર ઉન જમાઅતોંકા શીરાઝા ભી બિખરતા રેહતા હૈ ઔર હુકૂમતોંકે ઉરૂજ વ ઝવાલકા સિલસિલા ભી ચલતા રેહતા હૈ. બસ ઝમાનેમેં હમારી સૂરતે હાલ યે હૈ કે ઉમ્મીદેં લંબી ઔર ઉમરેં બહોત થોડી હૈં, વ ઈલલ્લાહિ તસીરૂલ ઉમૂર. (ઔર સબ ઉમૂર અલ્લાહ હીકી તરફ પહોંચતે હૈં)

અય મુખાતબ! યે બાત ભી ઝહન નશીન રખ લે કે રોઝાના તેરી ઉમરસે એક દિન કમ હોતા રેહતા હૈ. ઔર ગૌર કર કે તેરી ઉમરકા બડા હિસ્સા તો ગુઝર ગયા હૈ, કિસ વક્તકે લિયે તૂ સોના ચાંદી વગૈરહ માલ જમા કરનેમેં લગા હુવા હૈ? માલ ખર્ચ કરનેમેં તો તૂ બહોત બુખ્લ કરતા હૈ ઔર તુઝે યે માલૂમ હી નહીં તેરી ઉમરકે કીમતી ઔકાત ઝાએઅ હો રહે હૈં, તૂ ફારિગ વક્તમેં દુનિયાકે બારેમેં સોચ વ બિચાર કરતા હૈ ઔર જમા વ ખર્ચકા હિસાબ કરતા હૈ મગર કભી મૌતકે વક્તકે લિયે તૂને સોચા સમઝા હૈ ઔર અંદાઝા લગાયા હૈ કે તૂને ઉસકે લિયે ક્યા તૈયારી કી હૈ?

ફિર દુનિયા હૈ ક્યા?

તુઝે બડી મુસીબતેં દરપેશ હોનેવાલી હૈં, તઅજ્જુબ હૈ કે તૂ બગૈર કોશિશકે નજાતકા મુતલાશી હૈ. ઔર તૂ નમાઝમેં હોતા હૈ મગર તેરી નમાઝકી હાલત ભી અજીબ હૈ કે બઝાહિર તૂ ખુદાકે સામને ખડા હૈ, મગર તેરા દિલ મખ્લૂકમેં મશ્ગૂલ

હૈ, તેરા જિસ્મ ઈરાકમેં હૈ ઔર દિલ ઈરાનમેં હૈ, લફ્ઝ અરબી મગર સમઝ અજમી. બસ યે તેરી હાલત ઈસ બાતકી દલીલ હૈ કે તેરે દિલ પર દુનિયાકી મુહબ્બત છા ગઈ હૈ ઔર ખ્વાહિશાતે નફસને તેરે દિલ પર ગલ્બા કર લિયા હૈ.

હઝરત અબૂ દરદા (રદિ.) યે દુઆ માંગા કરતે થે : અય અલ્લાહ મૈં તેરી પનાહ માંગતા હૂં દિલકે તફરિકાસે, લોગોંને પૂછા કે દિલકે તફરિકા કા ક્યા મતલબ હૈ? તો ઉનહોંને ફરમાયા કે મેરે લિયે હર વાદીમેં માલ રખ દિયા જાએ યાની કસરતે માલો અસ્બાબસે દિલ જમઈ નહીં રેહતી.

હઝરત સુફયાન સૌરી (રહ.) ને ફરમાયા કે મુઝે યે બાત પહોંચી હૈ કે લોગોં પર એક ઐસા ઝમાના આનેવાલા હૈ, જિસમેં ઉનકે દિલ દુનિયાકી મુહબ્બતસે લબરેઝ હોંગે, ઈસ લિયે ઉનમેં અલ્લાહકા ખૌફ દાખિલ નહીં હોગા.

ઔર હઝરત મુજાહિદ (રહ.) સે રિવાયત હૈ કે મૈં એક મરતબા હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) કે સાથ એક વૈરાન જગહ પરસે ગુઝરા, તો હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) ને મુઝે ફરમાયા, અય મુજાહિદ! ઝરા આવાઝ લગાકર કહો કે અય વૈરાન જગહ તુઝમેં આબાદ લોગોંકો ક્યા હુવા? અબ વો કહાં હૈં? હઝરત મુજાહિદ કેહતે હૈં મૈંને આવાઝ લગાઈ તો હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા કે વો ચલે ગયે ઔર ઉનકે આમાલ બાકી રેહ ગયે.

હઝરત હસન બસરી (રહ.) સે રિવાયત હૈ કે એક દફા હઝરત ઉમર (રદિ.) જા રહે થે, રાસ્તેમેં એક કોડેકે ઢેર પર ઠહેર ગયે જહાંસે બદબૂ આ રહી થી, આપકે સાથી ભી ઠહેર ગયે, ગંદગીકી બૂ કી વજહસે સાથી પરેશાન હો ગયે, ઉસ પર હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા કે યે તુમહારી ઈસ દુનિયાકા હાલ હૈ જિસ પર તુમ મર રહે હો.

અય મુખાતબ! યે ભી જાન લે કે કબરોંવાલે અપને નેક આમાલ પર તો ખૂશ હોતે હૈં ઔર અપની બુરાઈયોં પર શરમિંદા હોતે હૈં. ઔર દુનિયામેં જો લોગ અભી ઝિંદા હૈં વો નાદાનીસે બુરાઈયોંમેં એક દૂસરેસે આગે બઢનેકી કોશિશ કરતે હૈં, યહાં તક કે આપસમેં લડતે ઝગડતે હૈં, હાલાંકે કબરોંવાલે ભી યેહી બુરાઈયાં દુનિયામેં કિયા કરતે થે ઔર અબ વો અપને કિયે પર સખ્ત શરમિંદા હૈ.

ઔર હઝરત માલિક બિન દીનાર (રહ.) ને ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલાને દુનિયાકો આરઝી ઠહેરનેકી જગહ બનાયા હૈ ઔર આખિરતકો હમેશા રેહનેકી જગહ બનાયા હૈ, ઈસ લિયે તુમ ઈસ દુનિયાસે આખિરતકે લિયે કોઈ સામાન તૈયાર કર લો ઔર અપને દિલોંસે દુનિયાકો નિકાલ દો ઉસસે પેહલે કે તુમ્હારે જિસ્મોંકો

દુનિયાસે નિકાલ લિયા જાએ.

દુનિયાકી ઝિંદગી તુમહેં દી ગઈ હૈ મગર તુમ હમેશા રેહનેકે લિયે કિસી ઔર જગહ યાની આખિરતકે લિયે પૈદા કિયે ગયે હો, દુનિયાકી મિસાલ ઝહરકીસી હૈ, ઝહરકો વોહી શખ્સ ખાએગા જો ઉસકે નુકસાનસે વાકિફ ન હો, ઔર જો શખ્સ ઝહરકે નુકસાનકો જાનતા હૈ વો ઝહરકો હરગિઝ નહીં ખાએગા. ઔર દુનિયાકો એક મિસાલસે યૂં સમઝો કે વો સાંપકી તરહ હૈ કે દેખનેમેં ખૂબસૂરત ઔર છૂનેમેં મુલાયમ, મગર સાંપકા ડસના ઝહરે કાતિલ હૈ, અકલવાલા તો સાંપસે બચકર રહેગા, જબકે નાદાન બચ્ચે ઉસકો પકડનેકે લિયે હાથ બઢાએંગે.

ઔર હઝરત જાબિર જઅફી (રહ.) સે રિવાયત હૈ કે મુઝસે મુહમ્મદ બિન અલી બિન હુસૈનને ફરમાયા કે અય જાબિર! મૈં મગમૂમ હૂં ઔર મેરા દિલ મશગૂલ હૈ, મૈંને અર્ઝ કિયા કે આપકો ક્યા ગમ હૈ? ઔર આપકા દિલ કિસ ચીઝમેં મશગૂલ હૈ? તો ઉનહોંને ફરમાયા કે અય જાબિર! જિસ શખ્સકે દિલમેં ખાલિસ અલ્લાહકા દીન હી સમા જાએ તો ઉસકા દિલ ગૈરસે ફારિગ હોકર અલ્લાહકે દીનમેં હી મશગૂલ રેહતા હૈ.

અય જાબિર! અચ્છી તરહ સમઝ લે કે દુનિયા યા તો એક સવારી હૈ કે જિસ પર તૂ સવાર હુવા હૈ, યા વો એક કપડા હૈ જિસકો તૂને પહેન રખ્ખા હૈ, યા વો એક ઔરત હૈ જસકો તૂને હાસિલ કર લિયા હૈ.

અય જાબિર! ઈમાનવાલે દુનિયામેં રેહનેકે બારેમેં મુત્મઈન નહીં હૈં, નામાલૂમ કબ મૌત આ જાએ? ઔર આખિરતકે આનેસે બેખૌફ નહીં હૈં ક્યૂંકે વો તો ઝરૂર આએગી ઔર દુનિયાકી કિસી ભી દિલઆવેઝ આવાઝને ઉનકો ઝિક્રુલ્લાહસે બેહરા નહીં કિયા. ઔર દુનિયાકી કિસી ઝેબો ઝીનતને ઉનકો અંધા નહીં કિયા, બલ્કે ઉનકી આંખેં અલ્લાહકે નૂરકે સાથ રોશન હૈં ઈસ લિયે વો નેકિયોંવાલા સવાબ હાસિલ કરકે કામિયાબ હો ગયે.

ઉસમેં કોઈ શક નહીં કે તક્વાવાલે બઝાહિર તકલીફમેં ભી અહલે દુનિયાસે કહીં ઝિયાદહ સહૂલતમેં હૈં. ઔર તકવાવાલે દુનિયાવાલોંકી બનિસ્બત તેરે ઝિયાદહ મદદગાર હૈં. અગર તૂ અલ્લાહસે ગાફિલ હો જાએ તો વો તુઝે અલ્લાહકી યાદ સિખાતે હૈં, અગર તૂ અલ્લાહકા ઝિક્ર કરનેવાલા હૈ તો વો ઉસમેં તેરી મઝીદ મદદ કરનેવાલે હૈં, બહોત હક બાત કેહનેવાલે, અલ્લાહકે અહકામ પર સખ્તીકે સાથ કાઈમ રેહનેવાલે, દુનિયા તો સિર્ફ ઝરાસી દેર ઠહેરનેકી જગહ હૈ કે આદમી ઝરા ઠહેરા ઔર ફિર અપને મકામકી તરફ ચલ દિયા. નાપાએદાર દુનિયાકી મિસાલ ઉસ માલ

કીસી હૈ જો આદમીકો ખ્વાબમેં મિલા મગર જબ બેદાર હુવા તો વહાં કુછ ભી નહીં થા.

બાઝ અકાબિરકા કૌલ હૈ કે તૂ અપને ગુનાહોંમેં ફિક્ર કરકે અલ્લાહકે સામને તૌબા કર, ઉસસે તેરે કલ્બમેં તકવા પૈદા હોગા. ઔર અપને રબકે સિવા હર ચીઝસે તમઅ ખતમ કર દે, દેખ! યે કિતની ગૌરો ફિક્રકી બાત હૈ કે હમારે માલિક અલ્લાહ તઆલાને દુનિયાકી બુરાઈ બયાન ફરમાઈ, મગર હમ ઉસકી તારીફ કરતે હૈં. ઔર અલ્લાહ તઆલાને દુનિયાકો મબગૂઝ કરાર દિયા મગર હમને ઉસકો મેહબૂબ બના લિયા. અલ્લાહ તઆલાને હમેં દુનિયાસે બેરગબતી ઔર આખિરતમેં રગબતકા હુકમ દિયા, મગર હમને દુનિયાકો આખિરત પર તરજીહ દી ઔર દુનિયાકી તલબમેં રાગિબ હુએ, અસ્બાબે દુનિયાને તુમહેં ગફલતકી તરફ તવજ્જોહ દી તો તુમને જલ્દીસે ઉસકો કબૂલ કર લિયા, દુનિયાને ધોકા કે સાથ તુમહેં અપને જાલમેં ફંસા લિયા, અબ તુમ ઉસકી ઝાહિરી રોનક ઔર ઉસકે નકશો નિગારમેં લોટપોટ હો રહે હો, હાલાંકે અલ્લાહ જલ્લ જલાલુહૂને હમેં તંબીહ કરતે હુએ ઈરશાદ ફરમાયા હૈ : (ફલા તગુર્રન્નકુમુલ્ હયાતુદ્દુન્યા.) યાની દુન્યવી ઝિંદગીસે ધોકા ન ખા જાના વરના ખુદાસે ગાફિલ હો જાઓગે, ઔર ખુદાસે ગાફિલ આદમી ઉસકી રહમતસે દૂર હો જાતા હૈ.

સામાન સો બરસકા પલકી ખબર નહીં

તન્વીરૂલ અઝહાન જિ. ૨, સ. ૩૬૧ મેં લિખ્ખા હૈ કે એક મરતબા વસીઅ વ અરીઝ હુકૂમત ઔર લંબે ચૌડે ખઝાનોંકે માલિક એક બાદશાહને અપને યહાં એક અઝીમુશ્શાન દઅવતકા ઈન્તિઝામ કિયા, જિસમેં રંગારંગ ખાને ઔર અજીબો ગરીબ પીનેકી ચીઝોંકા ઈન્તિઝામ થા. બાદશાહને અપની ઉસ દઅવતમેં તમામ ઉમરાઅ ઔર વુઝરાઅકો દઅવત દી. જબ ખાના ખાને લગે તો અચાનક એક ફકીર આયા ઔર ઉસને મહેલકા બડા ગેટ ઈસ ઝોરસે ખિટખિટાયા કે તખ્ત હિલ ગયા, ખુદ્દામને ઉસ ફકીરકો ખૂબ ડાંટા ઔર કહા કે તૂ બડા હરીસ ફકીર હૈ, યે ક્યા બદ તમીઝી હૈ ઝરા સબર કરો હમ ખાના ખા લેં ફિર તુઝે ભી ખિલાએંગે, તો વો કેહને લગા કે મુઝે તુમહારે ખાનેકી કોઈ ઝરૂરત નહીં, મૈં તો ઈસ દારે ફાનીકે બાદશાહકી રૂહ કબ્ઝ કરને આયા હૂં, અભી વો લોગ યે બાત સમઝને ભી ન પાએ થે કે બાદશાહ મરકર તખ્તસે નીચે જા ગિરા (ઔર સબ કુછ ધરેકા ધરા રેહ ગયા) ઔર વો ફકીર (જો મલેકુલ મૌત થા) નઝરોંસે ગાઈબ હો ગયા, બસ બરબાદી હૈ ઉસકી જિસકો દુનિયાને ધોકેમેં ડાલ રખ્ખા હૈ.

બાદશાહત ચાહિયે યા પાનીકા એક ઘૂંટ

મુલ્લા અલી કારીને મિરકાત જિ. ૫, સ. ૨૫૫ મેં એક વાકિઆ લિખ્ખા હૈ કે એક દફા એક બાદશાહ કહીં જંગલમેં ગયા જહાં પાની ન થા, ઉસકો પ્યાસ લગી, તલાશકે બાવજૂદ પાની ન મિલા. અચાનક ગૈબસે એક શખ્સ નમૂદાર હુવા જિસકે પાસ પાની થા, બાદશાહને ઉસસે પાની માંગા, ઉસને પાની દેનેસે ઈન્કાર કર દિયા, બાદશાહકી જાન જાને લગી તો નિહાયત ગિરિયાઝારીસે કેહને લગા, પાની દો, મૈં આધી બાદશાહત તુઝે દેતા હૂં, ઉસને પાની દે દિયા, કુછ દેર બાદ ઉસકો પેશાબકી તકલીફ હુઈ કે પેશાબ નિકલ નહીં રહા, બાદશાહને ઉસ આદમીકો કહા કે કુછ ઈલાજ કરો કે પેશાબ નિકલ આએ, બાકી આધી બાદશાહત ભી તુઝે દેતા હૂં, ઉસને દુઆ કી પેશાબ નિકલ આયા, તો વો કેહને લગા કે તેરે સારે મુલ્ક ઔર બાદશાહતકી કીમત યે હૈ કે આધા મુલ્ક તો તૂને પાનીકે ચંદ ઘૂંટ પીનેમેં દે દિયા ઔર બાકી આધા મુલ્ક ઉસ પાનીકો પેશાબકે ઝરીએ નિકાલનેમેં પેશ કર દિયા, બસ અપની બાકી ચીઝોંકો ભી ઈસી પર કયાસ કર લો.

ચુનાંચે હદીસમેં આયા હૈ અગર પૂરી દુનિયાકી કીમત એક મચ્છરકે પરકે બરાબર ભી હોતી તો કાફિરકો પાનીકા એક ઘૂંટ ન મિલતા, સાહિબે તન્વીરૂલ અઝહાનને જિ. ૧ સ. ૩૫૫ મેં ઈસ આયતકી તફસીરકે તહત લિખ્ખા : (કુલ મતાઉદ્દુન્યા કલીલ) આપ કેહ દેં કે દુનિયાકા સામાન થોડા હૈ ઔર મુત્તકીકે લિયે આખિરત બેહતર હૈ. (સૂ. નિસાઅ આયત : ૭૭) આખિરત દુનિયાસે બેહતર હૈ ક્યૂંકે દુનિયાકી નેઅમતેં કમ ઔર આખિરતકી ઝિયાદા હૈં, દુનિયાકી નેઅમતેં ખતમ હોનેવાલી ઔર આખિરતકી નેઅમતેં અબદી હૈં, દુનિયાકી નેઅમતેં ફિક્રો ગમ ઔર મસાઈબકે સાથ મખ્લૂત, જબકે આખિરતકી નેઅમતેં સાફ વ શફ્ફાફ, દુનિયાકી નેઅમતેં મશ્કૂક, ક્યૂંકે બડેસે બડા ઔર પુર ઐશ ઝિંદગી ગુઝારનેવાલા ભી નહીં જાનતા કે અગલે દિન મેરા ક્યા અંજામ હોગા, જબકે આખિરતકી નેઅમતેં યકીની હૈં. તો આકિલકે લિયે લાઝિમ હૈ કે વો આખિરતકો ઈખ્તિયાર કરે જો હર ખૈરસે પુર હૈ ઔર દુનિયાસે પરહેઝ કરે જો હર શરસે ભરી હુઈ હૈ.

ઈબરત, ઈબરત, ઈબરત

મન્કૂલ હૈ કે એક શખ્સને કિસીસે મકાન ખરીદા ઔર કહા કે ઉસકી રજિસ્ટ્રી

લિખ દો, ઉસને યૂં લિખ્ખા :

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્‌મા નિર્રહીમ. અમ્મા બાદ. એક ફરેબ ખૂરદાને દૂસરે ફરેબ ખૂરદાસે મકાન ખરીદા ઔર ગાફિલોંકી ગલીમેં દાખિલ હુવા, યે ઐસા મકાન હૈ કે સાહિબે મકાનકો બકા નહીં, ઉસકી ચારોં તરફકી હદેં યે હૈં :-

- પેહલી હદ તો મૌત તક પહોંચતી હૈ.
- દૂસરી હદ મૌતસે લેકર કબર તક હૈ.
- તીસરી હદ કબરસે લેકર મૈદાને હશ્ર તક જાતી હૈ.
- ઔર ઉસકી ચોથી હદ યહાંસે દોઝખ યા જન્નતકે અંદર તક જાતી હૈ, ફક્ત વસ્સલામ.

રજિસ્ટ્રીકી યે તેહરીર દેખકર માલિકને જબ ખરીદારકો સુનાઈ તો ઉસને મકાન વાપાસ કર દિયા ઔર તમામ રકમ સદકા કર દી ઔર ઝહદ ઔર તકવા ઈખ્તિયાર કર લિયા, યે ઉન લોગોંકા હાલ હૈ જો હકીકતસે શનાસા હૈં, મગર દુનિયાસે ગાફિલ લોગ દુનિયાકી તામીરમેં અપની આખિરત બરબાદ કર રહે હૈં.

યે ભી તો કિસી માં કા બેટા થા

હઝરત બેહલોલ (રહ.) સે મન્કૂલ હૈ કે એક મરતબા વો બસરાકી કિસી સડકસે ગુઝર રહે થે ઔર બચ્ચે અખરોટ ઔર બાદામોંકે સાથ ખેલ રહે થે ઔર એક બચ્ચા ઉનકો દેખકર રો રહા થા, મૈં સમઝા કે ઉસ બચ્ચેકે પાસ અખરોટ વગૈરહ નહીં હૈં જિનસે યે ભી ખેલે, ઈસ લિયે હસરતસે રો રહા હૈ, મૈંને પૂછા બચ્ચા તૂ ક્યૂં રો રહા હૈ? મૈં તુઝે ભી યે ચીઝેં ખરીદ દેતા હૂં, તાકે તુમ ભી ઉનકે સાથ ખેલમેં શરીક હો સકો, બચ્ચેને નઝર ઉઠાકર જો મુઝે દેખા ઔર યૂં કેહને લગા, અરે કમ અકલ હમ ખેલકે લિયે પૈદા નહીં કિયે ગયે, મૈંને કહા તો ફિર તૂ કિસ લિયે પૈદા કિયા ગયા હૈ? ઉસને કહા ઈલ્મ ઔર ઈબાદતકે લિયે, મૈંને કહા યે તૂને કહાંસે સીખા? કેહને લગા, કુરઆનકી ઈસ આયતસે કે : (**અફહસિબ્તુમ્ અન્નમા ખલક્નાકુમ્ અબષંવ્વ અન્નકુમ્ ઈલૈના લા તુર્જઊન.**) (સૂરએ મોમિન આયત : ૧૧૫) જિસકા તર્જુમા યે હૈ : "ક્યા તુમને સમઝ લિયા હૈ કે હમને તુમહેં ફુઝૂલ પૈદા કિયા હૈ ઔર તુમ લૌટકર હમારે પાસ નહીં આઓગે." ફિર ઉસને અરબીકે ચંદ શઅર પઢે જિનકા તર્જુમા યે હૈ :

મૈં દેખ રહા હૂં કે દુનિયા બન ઠનકર ચલ રહી હૈ, ન તો દુનિયા કિસી

ઝિંદાકે લિયે બાકી રહેગી ઔર ન કોઈ ઝિંદા દુનિયાકે લિયે રહેગા, ગોયા કે મૌત ઔર હાદિસાત તેઝ રફતાર ઘોડેકી તરહ ઈન્સાનકી તરફ બઢ રહે હૈં. બસ અય દુનિયાકે ફરેબ ખૂરદા ઠહેર જા ઔર ઈસ દુનિયાસે અપને લિયે કોઈ કાર આમદ ચીઝ હાસિલ કર. (તન્વીરૂલ અઝહાન જિ. ૩, સ. ૪૫)

ઐસે હોનહાર બેટે જનનેવાલી માંએં આજ કહાં ખો ગઈ? અફસોસ ઐસે બેટે ઔર બેટિયાં આજ તલાશ કરનેસે ભી નહીં મિલતે (ઈલ્લા માશા અલ્લાહ) કિસીને શાયદ યેહી રોના રોતે હુએ કહા હૈ.

મરયમ કહાં તલાશ કરે અપને ખૂનકો
હર શખ્સકે ગલેમેં નિશાને સલીબ થા

આજ મરયમ સાલેહ ઔર હોનહાર બેટેકી તલાશમેં સરગરદાં હૈ મગર ઉસે અપના મુહમ્મદી બેટા નહીં મિલ રહા. સબ બેટે યહૂદ ઔર નસારાકી ચાલ ચલ રહે હૈં. (ઈલ્લા માશા અલ્લાહ)

પૈદાઈશકે વક્ત મુઠ્ઠિયાં બંદ ક્યૂં હોતી હૈં?

તન્વીરૂલ અઝહાન જિ. ૨ સ. ૭૮ મેં હૈ કે કિસી અકલમંદસે પૂછા ગયા કે ક્યા વજહ હૈ જબ બચ્ચા પૈદા હોતા હૈ તો મુઠ્ઠિયાં બંદ હોતી હૈં, ઔર જબ મરતા હૈ તો મુઠ્ઠિયાં ખુલી હોતી હૈં, ઉસ અકલમંદને દો શઅર પઢે :

જિન્કા ખુલાસા યે હૈ કે "પૈદાઈશકે વક્ત ઈન્સાનકી મુઠ્ઠી બંદ હોના ઈસ બાતકી દલીલ હૈ કે ઝિંદગી હિર્સો હવસ પર મબની હૈ. ઔર મરનેકે વક્ત મુઠ્ઠિયોંકા ખુલા હોના એલાન હૈ ઈસ બાતકા લોગો દેખ લો મૈં દુનિયાસે ખાલી હાથ જા રહા હૂં."

યહયા બિન મઆઝ (રહ.) ને કહા! અય અલ્લાહ દુનિયા તેરી યાદકે બગૈર મઝા નહીં દેતી, ઔર આખિરત તેરે કરમ ઔર મઆફીકે બગૈર મઝા નહીં દેતી, ઔર જન્નત તેરે દીદારકે બગૈર બે-લુત્ફ હૈ.

હદીસમેં હૈ દુનિયા ઔર જો કુછ દુનિયામેં હૈ સબ અલ્લાહકી રહમતસે દૂર ઔર મલઉન હૈ, હાં અલબત્તા અલ્લાહકી યાદ ઔર દુનિયાકી વો ચીઝ જો અલ્લાહકી યાદકે સાથ લગી હો ઔર આલિમ ઔર તાલિબે ઈલ્મ (યે સબ રહમતવાલે હૈં ઔર અલ્લાહકી રહમતસે દૂર નહીં).

(તિરમિઝી હદીસ નં. ૨૩૨૩, ઈબ્ને માજા નં. ૧૧૨)

કુરઆન પાકમેં કોઈ ઈશારા યા એક આયત ભી ઐસી નહીં મિલેગી જિસમેં અલ્લાહ તઆલાને ફક્ત દુનિયા ઔર ઉસકી આરાઈશકી તરગીબ દી હો, બલ્કે જહાં ભી દુનિયાકા તઝકિરા આયા પેહલે ઉસકે ઉયૂબ ઔર ઉસકે નુકસાનાત બયાન કિયે ફિર ફવાઈદ.

મેરે દોસ્તો ઔર સાથિયો! હમ યે નહીં કેહતે કે દુનિયા કમાનેસે પરહેઝ કરો, બલ્કે હમ યે કેહતે હૈં કે શરઈ તરીકાસે ઔર બિલા હિર્સ દુનિયા હાસિલ કરો, હમાતન ઉસમેં ન લગ જાઓ કે હર હાલમેં ઉમૂરે દીનિયાકો પીછે છોડકર દુનિયા કમાઓ, ક્યૂંકે યે બાત હર કોઈ જાનતા હૈ કે ચિરાગકી બત્તી જબ અપની મુનાસિબ મિકદારસે ઉંચી હો જાએ તો વો ધુવાં છોડતી હૈ જિસસે ઈન્સાનકા મુંહ, છત ઔર દીવારેં સબ કાલી હો જાતી હૈં, બલ્કે બસા ઔકાત ઐસા ચિરાગ મકાન જલનેકા બાઈસ બન જાતા હૈ, જિસસે મર્દ, ઔરતેં, બચ્ચે બુળ્હે સબ કુછ જલ જાતા હૈ, યે નતીજા હૈ ઈન્સાનકી ગફલતકા, લિહાઝા લાઝિમ હૈ ચિરાગકી રોશની ઔર બત્તી એઅતિદાલ પર રખ્ખી જાએ. અરબી જુમ્લા મઅરૂફ હૈ : (ખૈરૂલ ઉમૂરિ ઔસાતુહા) અચ્છા કામ વો હૈ જો મયાનારવીસે હો. ખ્વાજા અઝીઝુલ હસન મજઝૂબ (રહ.) ઈસીકો ફરમાતે હૈં :

કસ્બે દુનિયા તૂ કર હિર્સ કમ રખ   ઈસ પર તૂ દીનકો મુકદ્દમ રખ
દેને લગતા હૈ ધુવાં ફિર યે ચિરાગ   એક ઝરા ઉસકી લવકો મધ્ધમ રખ

તન્વીરૂલ અઝહાન જિ. ૧ સ. ૩૦૩, ૩૦૪ મેં હૈ ઉલમાને ફરમાયા હૈ કે દુનિયાકી મુહબ્બત ઔર ઉસમેં રગબત કરનેવાલેકા દિલ મુરદા હોતા હૈ, નેકી કરતા હૈ મગર દિલમેં ઉસકી મિઠાસ નહીં પાતા.

જૈસાકે શેખ અબૂ અબ્દુલ્લાહ કુરૈશી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે એક શખ્સને કિસી નેક આદમીસે શિકાયત કી કે ક્યા વજહ હૈ વો ખૂબ નેકિયાં ભી કરતા હૈ મગર ઉનકી હલાવત ઔર મિઠાસ દિલમેં મેહસૂસ નહીં કરતા? તો જવાબમેં ફરમાયા : યે ઈસ લિયે હૈ કે તુમહારે દિલકે અંદર ઈબ્લીસ મલઉનકી બેટી બૈઠી હુઈ હૈ, ઔર વો દુનિયા હૈ, ઔર બાપ અપની બેટીકે ઘરમેં (જો ઈસ વક્ત તેરે દિલમેં ડેરા લગાએ બૈઠી હૈ) ઉસકી ઝિયારત ઔર મુલાકાતકે લિયે તો ઝરૂર આએગા ઔર ઉસ બેટીકા કિસી ભી ઘર બૈઠે રેહના ઉસ ઘરકે ફસાદકા બાઈસ નહીં હોગા તો ઔર ક્યા હોગા? ઈસી લિયે અલ્લાહ તઆલાને હઝરત દાઉદ (અલૈ.) કો ફરમાયા થા : અય દાઉદ અગર તૂ મુઝસે મુહબ્બત કરના ચાહતા હૈ તો દુનિયાકી મુહબ્બત અપને દિલસે નિકાલ દે, ક્યૂંકે મેરી મુહબ્બત ઔર દુનિયાકી મુહબ્બત

દોનોં એક દિલમેં કભી જમા નહીં હો સકતીં.

સાહિબે તન્વીરૂલ અઝહાનને જિ. ૧, સ. ૨૯૯ મેં લિખ્ખા હૈ કે ઈસા (અલૈ.) કા એક બસ્તી પરસે ગુઝર હુવા જહાંકે તમામ બાશિંદે ઘરોંમેં ઔર સડકોં પર મરે પડે થે, તો આપને અપને હવારિયોંકો ફરમાયા કે યે લોગ અઝાબમેં મુબ્તલા હોકર મરે હૈં, અગર યે અપની તબઈ મૌત મરતે તો યૂં ન હોતા બલ્કે એક દૂસરેકો દફન કરતે, હવારિયોંને કહા યા રૂહુલ્લાહ! હમ ઉનકા હાલ જાનના ચાહતે હૈં, આપને અલ્લાહ તઆલાસે દરખ્વાસ્ત કી તો વહી નાઝિલ હુઈ કે રાતકો ઉનહેં આવાઝ દેના વો આપકો જવાબ દેંગે, જબ રાત હુઈ તો આપ મુરદોંકે પાસ આએ, ઔર આવાઝ દી કે અય બસ્તીવાલો તુમહેં ક્યા હુવા? તો જવાબ આયા કે રાતકો હમ બખૈર વ આફિયત લેટે હુએ થે, મગર સુબહકો અઝાબમેં મુબ્તલા હુએ, ફરમાયા યે કૈસે હુવા ક્યા વાકિઆ હૈ? કેહને લગે હમને દુનિયાસે મુહબ્બત કી ઔર બુરોંકી ઈતાઅત કી, ફરમાયા દુનિયાકી મુહબ્બત કૈસે હુઈ? કેહને લગે ઐસે જૈસે બચ્ચા અપની માં સે મુહબ્બત કરતા હૈ કે જબ માં પાસ આ ગઈ ખુશ હો ગયા ઔર જબ ચલી ગઈ તો ગમગીન. ફરમાયા કે તુમહારે દૂસરે સાથી ક્યૂં નહીં જવાબ દે રહે? ઉસને કહા ઈસ લિયે કે ઉનકો આગકી લગામેં ડાલી ગઈ હૈં, ફરમાયા તૂને કૈસે જવાબ દિયા? ઉસને કહા મૈં ભી થા તો ઉનહીંમેંસે મગર ઉનકા સાથ ન દેતા થા, જબ ઉન પર અઝાબ આયા તો મુઝ પર ભી આયા, મૈં જહન્નમકે કિનારે પર લટકા હુવા હૂં, અબ મુઝે માલૂમ નહીં કે બચૂંગા યા જહન્નમમેં ગિરા દિયા જાઉંગા.

(યે થા હમારી ઈસ દુનિયાકા મુખ્તસરસા ખાકા જિસને હમેં મજનૂન બના રખ્ખા હૈ ઔર આખિરતસે ઔર તૌબએ ઈલલ્લાહસે ગાફિલ કર દિયા હૈ. અબ હમ અપને અસલ મઝમૂન તૌબએ ઈલલ્લાહકી તરફ આતે હૈં).

તૌબાકે અજીબો ગરીબ ફાઈદે

શેખ અફીફ તબારહને અપની કિતાબ (રૂહુદ્દીનુલ ઈસ્લામી સ. ૧૭૫ પર લિખ્ખા હૈ) અય મેરે ભાઈ! તૂ જાન લે કે તૌબા કરનેમેં ઈન્સાનકે લિયે બડે ફાઈદે હૈં, તૌબા કરનેવાલેકે લિયે યેહી શરાફત કાફી હૈ કે વો અલ્લાહ તઆલાકે નઝદીક એક અદલો ઈન્સાફકી સિફતવાલા શુમાર હોતા હૈ, ફરમાને ઈલાહી હૈ : **(વમલ્લમ યતૂબ્ ફઉલાઈક હુમુઝ્ઝાલિમૂન.)** (સૂરએ હુજુરાત : ૧૧)

યાની અપને ગુનાહોં પર તૌબા ન કરનેવાલે ઝાલિમ હૈં, જબ તૌબા ન કરનેવાલે ઝાલિમ ઠેહરે તો તૌબા કરનેવાલે ખૂદ બખૂદ આદિલ કરાર પાએંગે,

ક્યૂંકે યે ઝાબતા હૈ કે હર ચીઝ અપની ઝિદસે પેહચાની જાતી હૈ.

તૌબાકા એક ફાઈદા યે હૈ :- કે યે ઈન્સાનકા એક ઝબરદસ્ત અખ્લાકી હથિયાર હૈ ઔર ઈમાની અસ્લહા હૈ, જબ આદમી તૌબાકા હથિયાર ઈસ્તેમાલ કરતા હૈ યાની તૌબા પર ઈસ્તિકામત ઈખ્તિયાર કર લેતા હૈ તો ઉસસે આદમીકી ઝિંદગીમેં ઈન્કિલાબ પૈદા હો જાતા હૈ, ઈસ બિના પર ઈન્સાની અખ્લાકકી દુરૂસ્તગીકે લિયે તૌબાકો એક અહમ બુન્યાદી હૈસિયત હાસિલ હૈ, ઈસ લિયે જબ ભી મુસલમાન ઉસમેં તાખીર કરેગા તો ઉસસે મુસલમાનકી ઈસ્લામી હૈસિયતમેં ખરાબી ઔર બિગાડ પૈદા હોગા. ઈસ બિના પર કોલેન્ડકે એક મુસન્નિફ (ફ્રાન્ઝસ્ટાલ) ને અપને ઉસ મકાલામેં જો મજલ્લા ઈસ્લામિયા (જારી કરદા જમઈયતે ઈસ્લામિયા વદ કંજ બરતાનિયા) મેં શાએઅ હુવા લિખ્ખા હૈ :)

કે યે હકીકત હૈ કે ઈસ્લામમેં તૌબા હી એક ઐસા ઝરીઆ હૈ જિસસે અફરાદકી કાયા પલટ જાતી હૈ ઔર તૌબા ઈન્સાની સીરતકા એક અઝીમ હથિયાર હૈ, તૌબામેં અસલ નદામત હૈ કે જિસસે આદમી આઈન્દા અપને કિરદારમેં તબ્દીલી કર લેતા હૈ, તો નદામત ગોયા ઈસ્લાહે કિરદારકા ઝરીઆ હુઈ.

તૌબાકા દૂસરા ફાઈદા :- એહતિરામે ઝાત હૈ, ઉસમેં કોઈ શક નહીં કે તૌબાકે બેહતરીન ફવાઈદમેંસે એક ફાઈદા યે હૈ કે આદમીકો અપની ઝાત કાબિલે એહતિરામ નઝર આતી હૈ, જબકે આદમી ગુનાહોંકી હાલતમેં અપને આપકો ઘટિયા ઔર નાપસંદદીદા દેખતા હૈ ઔર અપની નિગાહોંમેં ખૂદ હી ગિર જાતા હૈ ઔર તૌબાકે બાદ તબઈ સૂરતે હાલ મુખ્તલિફ હોતી હૈ, ઈસ તરહ કે તાઈબ આદમીકો અપની ઝાત મેહબૂબ નઝર આતી હૈ ઔર વો અપની ઝાતકા એહતિરામ કરતા હૈ ઔર ઉસકા મઝીદ બયાન આગે આ રહા હૈ.

તૌબાકા તીસરા ફાઈદા :- યે હૈ કે જબ ગુનાહોંકી વજહસે આદમીકો એક બેકરારીકી હાલત લાહિક હોતી હૈ તો તૌબા ઈન્સાનકી ઉસ બેકરારી ઔર બેચૈનીકો દૂર કર દેતી હૈ ક્યૂંકે તૌબાકે બાદ નાઉમ્મીદીકી કૈફિયત ઝાઈલ હો જાતી હૈ જિસસે આદમીકો તબઈ રાહત હાસિલ હોતી હૈ.

તૌબાકા ચોથા ફાઈદા :- યે હૈ કે ગુનાહોંકી હાલતમેં આદમી અપને આપકો ગુનાહોંકી વજહસે કાબિલે સઝા ઔર હકીર સમઝતા હૈ ઔર તૌબાકે બાદ આદમીકો અપની ઝાત કાબિલે એહતિરામ નઝર આતી હૈ.

તૌબાકા પાંચવાં ફાઈદા :- યે હૈ કે તૌબા કરનેસે તાઈબકો ગુનાહોંકે બોઝ તલેસે રિહાઈ મિલ જાતી હૈ ઔર ગુનાહકે સબબ જો ઉસ પર એક ખૌફ તારી હો

જાતા હૈ વો દૂર હોકર એક કિસમકી ઉસકો ઝહની આઝાદી હાસિલ હો જાતી હૈ.

તૌબાકા છટ્ઠા ફાઈદા :- યે હૈ કે તૌબાસે અમલમેં બરકત ઔર દિલકો રિક્કત (નરમી) હાસિલ હોતી હૈ.

મેરે તૌબા કરનેવાલે ભાઈ! તૌબાકા ઝાહિરી આમાલમેં ભી અસર હોતા હૈ ઔર દિલી કૈફિયતમેં ભી તબ્દીલી હોતી હૈ. ચુનાંચે અલ્લામા ઈબ્ને જૌઝીકા બયાન હૈ કે તૌબા કરનેસે દિલી તૌર પર આદમીકો રિક્કતે કલ્બ, મુહબ્બત ઔર નરમીકી દૌલત મિલતી હૈ ઔર અલ્લાહ તઆલાકે શુક્ર ઔર ઉસકી હમ્દો સનાકી તૌફીક મયસ્સર હોતી હૈ ઔર રઝાએ ઈલાહીકા જઝબા પૈદા હોતા હૈ, ઈસી તરહ ઔર ભી બંદગીકે દૂસરે ઔસાફ હાસિલ હોતે હૈં, જબ બંદા સચ્ચી તૌબા કર લેતા હૈ તો કબૂલિયતે તૌબા પર અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે બંદાકો મુખ્તલિફ અન્વાઅકી નેઅમતેં હાસિલ હોતી હૈં જિનકી તફસીલ બયાન કરના મુશ્કિલ હૈ, બલ્કે તૌબાકી બરકાત મુસલસલ જારી રેહતી હૈં, જબ તક કે બંદા ખૂદ હી તૌબાકો ગુનાહોંકે સાથ તોડ ન દે. (મિફતાહુ દારૂસ્સઆદત ઈબ્ને જૌઝી જિ. ૧, સ. ૩૬૫)

તૌબાકા સાતવાં ફાઈદા :- યે હૈ કે ગુનાહ નેકિયોંમેં તબ્દીલ હો જાતે હૈં, અલ્લાહ તઆલાકા ફરમાન હૈ : **(ઈલ્લા મન્ તાબ વ આમન વ અમિલ અમલન્ સાલિહન્ ફઉલાઈક યુબદ્દિલુલ્લાહુ સય્યિઆતિહિમ્ હસનાત. વકાનલ્લાહુ ગફૂરર્રહીમા.)** (સૂરએ ફુરકાન : ૭૦)

તર્જુમા :- (મગર જો તૌબા કર લેં ઔર ઈમાન લાકર અચ્છે અમલ કરેં, તો અલ્લાહ તઆલા ઉનકી બુરાઈયોંકો નેકિયોંકે સાથ તબ્દીલ કર દેતે હૈં ઔર અલ્લાહ તઆલા બડે ગફૂરૂર્રહીમ હૈં.)

યે તૌબાકે ફવાઈદમેં સબસે બડા ફાઈદા હૈ જિસકી વજહસે આદમીકો તૌબાકી તરફ બહોત રગબત હોની ચાહિયે, ઔર યે કોશિશ હોની ચાહિયે કે આદમી હર લેહઝા અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકે હુઝૂર તૌબા કરતા રહે. ક્યૂંકે તૌબા આદમીકે પિછલે ગુનાહોંકો મિટા દેતી હૈ ઔર આદમી હર વક્ત યૂં હોતા હૈ જૈસે આજ પૈદા હોનેવાલા માસૂમ બચ્ચા જો કે ગુનાહોંસે બિલકુલ પાક વ સાફ હૈ.

ઈસ બિના પર તૌબા સાલેકીનકે લિયે રાસ્તાકા ઈબ્તિદાઈ દરજા ભી હૈ ઔર મુન્તહા કામિયાબ લોગોંકા અસલ સરમાયા ભી હૈ, મુરીદીનકા પેહલા ફન ભી હૈ ઔર રાહે હિદાયતસે ભટકનેકી હિફાઝતકા સામાન ભી હૈ ઔર દીન પર ઈસ્તિકામતકા ઝરીઆ ભી, મુકર્રબીનકે લિયે અલ્લાહકા કુર્બ વ ખુસૂસિયતકા ઝીના ભી હૈ. (મૌસૂઅતુ અખ્લાકુલ કુરઆન લિશ્શરબાસી જિ. ૨, સ. ૫૩)

તૌબાસે કડવે ફલ ભી મીઠે હો જાતે હૈં

આદમીકી બુરી નિય્યત ઔર ગલત ઈરાદેસે ભી નહૂસત આતી હૈ, જબકે ગલત ઈરાદેસે તૌબા કરનેસે ભી બરકાત હાસિલ હોતી હૈં, ચુનાંચે ઈસ સિલસિલામેં મુલ્કે ઈરાનકે આદિલ બાદશાહ નોશેરવાંકા અજીબ કિસ્સા હૈ.

કિસ્સા યે હૈ કે એક દિન ઈરાનકા બાદશાહ નોશેરવાં શિકારકે લિયે નિકલા ઔર ઘોડેકો તેઝ દૌડાયા અપને સાથિયોંસે કટ ગયા, નોશેરવાં બાદશાહકો સખ્ત પ્યાસ લગી તો વો એક ફલોંકે બાગમેં દાખિલ હો ગયા, બાગમેં પહોંચકર બાદશાહને વહાં એક લડકેસે કહા કે મુઝે એક અનાર દો, લડકેને અનાર તોડકર દિયા, જબ અનારકે દાને નિકાલકર ઉનકો નિચોડા તો ઉસસે બહોત મીઠા ઔર અંદાઝેસે ઝિયાદા રસ નિકલા. બાદશાહાને અનારકા રસ પિયા, બાદશાહકો અનારસે ઈતના રસ નિકલને પર તઅજ્જુબ હુવા, દિલમેં ઈરાદા કર લિયા કે ઈસ બાગકો માલિકસે લે લિયા જાએ, બાદશાહને દો બારહ લડકેસે કહા કે મુઝે એક ઔર અનાર દો, લડકેને બાદશાહકો એક દૂસરા અનાર તોડકર દિયા, જબ અનારકે દાને નિકાલકર ઉનકો નિચોડા તો રસ બહોત હી થોડા ઔર ખટ્ટા નિકલા. બાદશાહકો હૈરાની હુઈ, બાદશાહને ઉસ લડકેસે પૂછા ભઈ! ઈસ દૂસરે અનારકો ક્યા હુવા? ઈસસે ઈતના કમ રસ ક્યૂં નિકલા? લડકેને જવાબ દિયા કે અંદાઝા હૈ કે શાયદ ઈસ મુલ્કકે બાદશાહને ઝુલ્મકા ઈરાદા કર લિયા હૈ, ઈસ લિયે ઉસકી નહૂસતસે અનાર ઈસ તરહ હો ગયા, નોશેરવાં બાદશાહને અપને દિલમેં હી ઉસ અપને ઈરાદેસે તૌબા કર લી. ઔર ફિર ઉસ લડકેસે કહા કે મુઝે એક ઔર અનાર દો, લડકેને એક તીસરા અનાર તોડકર દે દિયા, અબકી મરતબા યે તીસરા અનાર તો પેહલેવાલેસે ભી ઝિયાદા રસ ભરા નિકલા, બાદશાહને લડકેસે પૂછા કે યે તીસરા અનાર તો પેહલેવાલેસે ભી ઝિયાદા અચ્છા નિકલા, અનારકી યે હાલત બેહતર ક્યૂંકર હો ગઈ? લડકેને જવાબ દિયા કે શાયદ બાદશાહને ઝુલ્મકે ઈરાદાસે તૌબા કર લી હૈ.

(તફસીરે રાઝી જિ. ૧, સ. ૨૪૪) મેં ઈમામ રાઝી (રહ.) ને યે કિસ્સા નકલ કરકે લિખ્ખા હૈ કે ઈસી વજહસે શાયદ મિન જાનિબિલ્લાહ યે ઝરૂરી હો ગયા હૈ કે દુનિયામેં નોશેરવાં બાદશાહકા નામ સિફતે અદલકે સાથ બાકી રહે, ચુનાંચે નોશેરવાંકા અદલ મશ્હૂર હૈ, બાઝ રિવાયાતમેં તો યહાં તક આયા હૈ કે ખૂદ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે મેરી પૈદાઈશ એક આદિલ બાદશાહ (નોશેરવાં) કે દૌરમેં હુઈ.

ગૌર કરો કે બુરી નિય્યત કિતની નહૂસત હૈ. ઔર બુરી નય્યતસે તૌબા કરનેકી ભી કિતની બરકત હૈ કે તૌબા કરનેસે અનારકે રસમેં ઈઝાફા ભી હો ગયા ઔર કડવેસે મીઠા ભી હો ગયા. તો માલૂમ હુવા કે આદમીકો અપને રબકે સામને હર વક્ત આજિઝ બનકર તૌબા કરતે રેહના ચાહિયે ઔર ગલત અમલ તો કહાં, ગલત ઈરાદા ભી નહીં કરના ચાહિયે.

મઝકૂરા કિસ્સાસે ઈસ બાતકી તરફ ઈશારા મિલતા હૈ કે આદમીકે ગુનાહોં બલ્કે બુરી નિય્યતકી નહૂસતકા અસર હર ચીઝ પર પડતા હૈ, ખૂદ અપને ઉપર, અપને અહલો અયાલ પર હત્તાકે ઘરકે જાનવરોં પર ભી બુરાઈ ઔર નાફરમાનીકી નહૂસતકા અસર પડતા હૈ, ચુનાંચે હઝરત ફુઝૈલ બિન અયાઝ (રહ.) કા મકૂલા હૈ.

ફરમાયા કે જબ ભી મુઝસે કોઈ અલ્લાહકી નાફરમાની હો જાતી હૈ તો ઉસકા અસર અપને ગધે, ઘરકે ચૂહોંકી હરકાતમેં ઔર અપની ખાદિમા ઔર બીવીકે તર્ઝે અમલસે પેહચાન લેતા હૂં.

(અલ બિદાયા વન્નિહાયા ઈબ્ને કસીર જિ. ૧૦,સ. ૧૯૯)

ઔર હઝરત મુજાહિદ (રહ.) નેં ફરમાયા કે બેશક જબ બારિશ રુક જાતી હૈ ઔર સખ્ત કહતસાલી હોતી હૈ તો ચોપાએ ગુનેહગાર આદમિયોં પર લાનત કરતે હૈં ઔર કેહતે હૈં કે યે મુસીબત આદમિયોંકે ગુનાહોંકી નહૂસતકી વજહસે આઈ હૈ. (અલ જવાબુલ કાફી સ. ૯૦)

હઝરત ઈકરમા (રદિ.) ને ફરમાયા : કે ઝમીન પર રેહનેવાલે જાનવર ઔર કીડે મકોડે યહાં તક કે ગોબરકે કીડે ભી યે કેહતે હૈં કે આદમીયોંકે ગુનાહોંકી નહૂસતકી વજહસે હમ બારિશસે મેહરૂમ કર દિયે ગયે.

(અલ જવાબુલ કાફી સ. ૯૦)

ઔર હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ને ફરમાયા : (કે બેશક સુરખાબ અપને ઘોંસલેમેં મરતા હૈ ઝાલિમકે ઝુલ્મકી વજહસે, યાની વો આદમી જિસને અલ્લાહ તઆલાકી નાફરમાની ઔર ગુનાહ કરકે અપની જાન પર ઝુલ્મ કિયા.

યે તો ગુનેહગારકી હાલત હૈ કે ઝિંદગી ગુનાહોંકી નહૂસતમેં ગુઝારતા હૈ, યહાં તક કે જબ ગુનાહોંમેં ગર્ક હો જાતા હૈ તો ફિર ગોયા ઝિંદા હોતે હુએ ભી ઉસકી હૈસિયત મુરદારકી હોતી હૈ ઔર દુનિયાકી હર ચીઝમેં ઉસકો નહૂસત નઝર આતી હૈ, ક્યૂંકે વો ખૂદ મન્હૂસ હૈ ઔર વો ઈસ દરજા ગુમરાહ હો જાતા હૈ કે ફિર ઉસકો અપને ગુનાહોંકી નહૂસતસે નિકલનેકી કોઈ સૂરત નઝર નહીં આતી.

ઉસકે બરઅક્સ અલ્લાહ તઆલાકો યાદ કરનેવાલા ઔર ઉસકી તરફ

રૂજૂઅ કરનેવાલા આદમી જિસકો યે યકીન હૈ કે જો ભી મસાઈબ ઔર તકાલીફકી શકલેં હૈં યે સબ ખુદાકી તરફસે હૈં. ઔર વો અલ્લાહકે સામને શરમ વ હયાકે સાથ રેહતા હૈ ઔર ઉસકે હુઝૂર અપને ગુનાહોંકા ઈકરાર કરતા હૈ, ઈસ લિયે ઉસકો અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે તૌબા વ ઈસ્તિગફારકે લિયે કલિમાત તલ્કીન હોતે હૈં ઔર વો બિહમ્દિલ્લાહ સમઝ જાતા હૈ કે અલ્લાહ તઆલાકી નારાઝગીસે નજાતકા કૌનસા રાસ્તા હૈ જૈસાકે આયત :

(ફઅઝલ્લહુમશ્શૈતાનુ અન્હા ફતલક્કા આદમુ મિર્રબિહી કલિમાતિન્ ફતાબ અલૈહિ. ઈન્નહૂ હુવત્તવ્વાબુ ર્રહીમ.) (સૂ. બકરહ, : ૩૬ સે ૩૯, કી તફસીરમેં રિવાયાતસેં યે સાબિત હોતા હૈ.)

હઝરત ઉબય બિન કઅબ (રદિ.) રિવાયત કરતે હૈં કે નબી (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે આદમ (અલૈ.) ખજૂરકે લમ્બે દરખ્તકી તરહ ઉંચે કદ કે થે. સર પર બહોત બાલ થે, જબ ઉનસે લગઝિશ હુઈ તો ઉનકે બદનકે કપડે ઉતર ગયે ઔર ઉનકા બદન નંગા હો ગયા ઔર ઉસસે પેહલે ઉનહોંને અપને નંગેપનકો નહીં દેખા થા તો મારે શરમકે ભાગે, અચાનક જન્નતકે એક દરખ્તને ઉનકો સરકે બાલોંસે પકડ લિયા, તો હઝરત આદમ (અલૈ.) ને દરખ્તસે કહા કે મુઝે છોડ દે, દરખ્તને જવાબ દિયા કે મૈં આપકો નહીં છોડૂંગા, ઉસી દૌરાન અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકી તરફસે આવાઝ આઈ કે અય આદમ ક્યા મુઝસે ભાગ રહા હૈ? હઝરત આદમ (અલૈ.) ને અર્ઝ કિયા કે અય મેરે પરવરદિગાર! નહીં બલ્કે મૈં આપસે શરમસાર હૂં, અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે આવાઝ આઈ કે મોમિન બંદેકી શાન યે હૈ કે જબ ઉસસે કોઈ ગુનાહ હો જાતા હૈ તો વો અપને રબસે શરમ કરતા હૈ, ફિર ઉસે બિહમ્દિલ્લાહ માલૂમ હો જાતા હૈ કે ગુનાહસે છુટકારેકી ક્યા સૂરત હૈ, ચુનાંચે ઉસે યે બાત સમઝમેં આ જાતી હૈ કે અલ્લાહ તઆલાકે સામને એઅતિરાફે જુર્મકે સાથ તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કરના હી નજાતકા વાહિદ રાસ્તા હૈ.

(કિતાબુઝ ઝહદ સ. ૭૮, અખ્રજહૂ હાકિમ, વ બયહકી)

હઝરત સુદ્દી (રહ.) ને આયત : **(ફતલક્કા આદમુ મિર્રબિહી કલિમાતિન.)** કી તફસીરમેં હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) કા યે કૌલ નકલ કિયા હૈ કે ઉનહોંને કહા કે હઝરત આદમ (અલૈ.) ને અલ્લાહ તઆલાસે અર્ઝ કિયા કે અય મેરે પરવરદિગાર! ક્યા આપને મુઝે અપને હાથસે પૈદા નહીં કિયા? અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂને ફરમાયા કે ક્યૂં નહીં, અર્ઝ કિયા કે આપને મુઝમેં અપની રૂહ નહીં ડાલી? ઈરશાદ હુવા કે ક્યૂં નહીં, અર્ઝ કિયા કે ફિર મૈં છીંકા તો આપને ફરમાયા

યરહમુકલ્લાહ ઔર આપકી રહમત આપકે ગુસ્સે પર ગાલિબ હૈ, ઈરશાદ હુવા ક્યૂં નહીં, અર્ઝ કિયા કે આપને ખૂદ હી મેરી તકદીરમેં નહીં લિખ્ખા કે મુઝસે ગલતી હોગી? ઈરશાદ હુવા ક્યૂં નહીં, હઝરત આદમ (અલૈ.) ને અર્ઝ કિયા કે મેરે પરવરદિગાર! ફિર આપ બતલાએં કે અગર મૈં તૌબા કર લૂં તો આપ મુઝે વાપસ જન્નતમેં દાખિલ ફરમા દેંગે? અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે ઈરશાદ હુવા કે ઝરૂર જન્નતમેં દાખિલ કર લૂંગા. (તફસીર ઈબ્ને કસીર જિ. ૧, સ. ૮૨)

ઔર અબ્દ બિન હમીદ ઔર ઈબ્ને મુન્ઝિરને ઔર ઈસી તરહ બયહકીને શઅબુલ ઈમાનમેં હઝરત કતાદા (રહ.) સે અલ્લાહ તઆલાકે કૌલ : **(ફતલક્કા આદમુ મિર્રબ્બિહી કલિમાતિન.)** કી તફસીરમેં નકલ કિયા હૈ કે હઝરત આદમ (અલૈ.) ને બારગાહે ઈલાહીમેં અર્ઝ કિયા કે અય મેરે પરવરદિગાર! આપ ફરમાએ કે ક્યા અગર મૈં તૌબા કર લૂં ઔર આઈન્દા અમલ દુરૂસ્ત કરૂં? તો અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા કે ઈસ સૂરતમેં તુઝે દો બારા જન્નતમેં દાખિલ કરૂંગા, ઉસ પર હઝરત આદમ (અલૈ.) ઔર હઝરત હવ્વા (અલૈ.) ને યૂં તૌબાકી દરખ્વાસ્ત કી. **(રબ્બના ઝલમ્ના અન્ફુસના વઈલ્લમ્ તગ્ફિર લના વતર્હમ્ના લનકૂનન્ન મિનલ્ખાસિરીન.)** (સૂરએ અઅરાફ : ૨૩)

ચુનાંચે અલ્લાહ તઆલને હઝરત આદમ (અલૈ.) કી તૌબાકો કબૂલ ફરમા લિયા. ઔર અલ્લાહ તઆલાકે દુશ્મન ઈબ્લીસ મલઊનને ન એઅતિરાફે ગુનાહ કિયા ઔર ન તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કિયા, બલ્કે અલ્લાહ તઆલાસે કિયામત તક કે લિયે મોહલત માંગી. ચુનાંચે અલ્લાહ તઆલાને ઉસકો મોહલત દે દી ઔર ઈસ તરહ દોનોંને અલ્લાહ તઆલાસે જો માંગા હર એકકો વોહી મિલ ગયા.

(દુર્રે મન્સૂર જિ. ૧, સ. ૫૯)

તીસરા બાબ

તૌબા કરનેવાલે હઝરાત વ ખવાતીનકે અજીબો ગરીબ કિસ્સે

નોટ :- આઈન્દા સફહાતમેં લિખ્ખે ગયે અકસર કિસ્સે ઈબ્ને કુદામહ અલ મુકદ્દસી (રહ.) કી તસ્નીફ "કિતાબુત્તવ્વાબીન" સે નકલ કિયે ગયે હૈં.

ઈમામ ઈબ્ને કુદામહકા મુખ્તસર તઆરૂફ

ઈમામુલ ફકીહ ઝાહિદ શેખુલ ઈસ્લામ અબૂ મુહમ્મદ અબ્દુલ્લાહ બિન અહમદ બિન મુહમ્મદ બિન કુદામહ મુકદ્દસી હમ્બલી, શાબાન સન હિ. ૫૪૧ મેં શહેર જમાઈલમેં પૈદા હુએ, યે શહેર ફલસ્તીનમેં બૈતુલ મુકદ્દસકે કરીબ નાબલસકે મુઝાફાતમેંસે હૈ. ઔર બરોઝે હફતા ઈદકે દિન સન હિ. ૬૨૦ મેં વફાત પાઈ. ઔર ઈબ્ને કુદામહ (રહ.) કી ફિકહ વગૈરહમેં કઈ મુફીદ કિતાબેં હૈં, ઉનમેંસે એક "મુગની" શરહ "મુખ્તસરૂલ ખર્કી" ફિકહમેં બિલખુસૂસ તસ્નીફ હૈ, સુલતાનુલ ઉલમા અલ ઈઝઝ બિન અબ્દુસ્સલામને ઉનકી ઈસ કિતાબકે બારેમેં ફરમાયા હૈ કે ફતવાકે લિયે મેરે પાસ સબસે બઢકર "મુગની" કા નુસ્ખા હૈ.

ઔર શેખુલ ઈસ્લામ ઈબ્ને તયમિય્યહ (રહ.) ને ફરમાયા કે ઈમામ અવઝાઈકે બાદ મુવફફિક (ઈબ્ને કુદામહ) રહમતુલ્લાહ અલૈહસે ઝિયાદાસે ઝિયાદા કોઈ ફકીહ શામમેં દાખિલ નહીં હુવા.

ઔર ઈબ્ને સલાહને ફરમાયા કે મૈંને મુવફફિક ઈબ્ને કુદામહ જૈસી કોઈ શખ્સિયત નહીં દેખી.

ઔર ઈબ્ને જૌઝીકા કૌલ હૈ કે જિસ શખસને મુવફફિક ઈબ્ને કુદામહકો દેખા તો ગોયા ઉસને કિસી સહાબીકો દેખા, ક્યૂંકે ઉનકી સૂરત વ સીરત સહાબાકી તરહ થી, ઉનકે ચેહરેસે નૂરે ઈમાન ચમકતા હુવા દિખાઈ દેતા થા. હાફિઝ ઝિયાઉદ્દીન અલ મુકદ્દસીને ઉનકી સીરતમેં એક કિતાબ લિખ્ખી હૈ. ઔર ઈસી તરહ હાફિઝ ઝહબીને ભી ઉનકી સીરતમેં એક કિતાબ લિખ્ખી હૈ. ઔર ઈબ્ને કુદામહ (રહ.) ઈલ્મ વ તકવામેં કમાલ દરજાકે સાથ સાથ વો એક મુજાહિદ ફી સબીલિલ્લાહ ભી થે, ચુનાંચે વો ઈસ્લામકે નામવર બહાદુર સિપેહસાલાર સુલતાન સલાહુદ્દીન ઐયૂબી (રહ.) કે હમરાહ જિહાદ ફી સબીલિલ્લાહમેં શરીક રહે. મઝીદ માલૂમાતકે લિયે કિતાબુત્તવ્વાબીનકી તરફ રૂજૂઅ કરેં.

ફસલ

પેહલી ઉમ્મતોંમેંસે બાઝ તૌબા કરનેવાલે બાદશાહોંકા તઝકિરા

બની ઈસરાઈલકે એક બાદશાહકે બેટેકી તૌબાકા કિસ્સા

ઈબ્ને કુદામહ મુકદ્દસી (રહ.) ને અપની તસ્નીફ "કિતાબુત્તવ્વાબીન" મેં બની ઈસરાઈલકે એક બાદશાહકે બેટેકા અજીબ કિસ્સા બયાન કિયા હૈ. કિસ્સા યે હૈ કે બની ઈસરાઈલકે બાદશાહોંમેંસે એક બાદશાહકો અલ્લાહ તઆલાને કાફી લંબી ઉમર દી ઔર માલ વ ઔલાદમેં ભી બડા વાફિર હિસ્સા ઈનાયત ફરમાયા. ઉસકે લડકોંમેંસે જબ ભી કોઈ લડકા બડા હોતા, તો બાલોંકા બના હુવા મોટા લિબાસ પહેનતા ઔર પહાડોંમેં જાકર ઠહેર જાતા ઔર દરખ્તોંકે પત્તે ખાકર ગુઝારા કરતા ઔર ઝમીનમેં ચલ ફિરકર અલ્લાહ તઆલાકી ઈબાદતમેં ઝિંદગી ગુઝાર દેતા, યહાં તક કે મૌતકા વક્ત આ જાતા ઔર વો ઈસ દુનિયા ફાનીસે રૂખ્સત હો જાતા, ચુનાંચે યકે બાદ દીગરે ઉસકે કઈ લડકોંકા યેહી હાલ હુવા. અલ્લાહ તઆલાને ઉસકો બુળ્હાપેમેં ફિર એક લડકા ઈનાયત ફરમાયા, તો ઉસ બાદશાહને અપની રિઆયાકે સરકરદા (અફસર) લોગોંકો બુલાયા ઔર ઉનસે કહા કે મેરે યહાં એક લડકા પૈદા હુવા હૈ ઔર ઈધર મેરી બુળ્હાપેકી હાલત હૈ, ઔર યે ભી તુમ ખૂબ જાનતે હો કે મૈં તુમહારા ખૈરખ્વાહ હૂં, મુઝે યે ડર હૈ કે કહીં યે મેરા લડકા ભી બડા હોકર અપને ભાઈયોંકા તર્ઝ ન ઈખ્તિયાર કર લે. ઔર મુઝે ઈસ બાતકા ખતરા લાહિક હૈ કે અગર મેરે બાદ મેરા કોઈ લડકા તખ્ત નશીન ન હુવા તો કહીં મુલ્કમેં તુમહારી તબાહી ઔર બરબાદીકી હાલત ન પૈદા હો જાએ. ઈસ લિયે તુમ અભીસે ઉસ લડકેકો સંભાલ લો ઔર ઉસકે દિલમેં દુનિયાકી રગબત ઔર મુહબ્બત પૈદા કરનેકી કોશિશ કરો, હો સકતા હૈ કે યે મેરે બાદ તુમહારા બાદશાહ બન જાએ ઔર મુલ્કકા નિઝામ દુરૂસ્ત રહે ઔર તુમ તબાહીસે બચે રહો. ચુનાંચે લોગોંને બાદશાહકે હુકમસે ઉસકે રેહનેકે લિયે તીન મીલ લંબી ઔર તીન મીલ ચૌડી

જગહકે ઈર્દ ગિર્દ દીવાર બના દી ઔર વહાં ઉસકે દિલ બેહલાનેકા હર તરહકા ઈન્તિઝામ કિયા, ચુનાંચે શેહઝાદા ઉસ ચાર દીવારીમેં અરસા દરાઝ (લંબી મુદ્દત) તક રહા, અર્સા દરાઝકે બાદ જબ શેહઝાદેને હોશ સંભાલા ઔર બડા હુવા તો એક દફા વો ઘોડે પર સવાર હુવા ઔર ઉસને નઝર દૌડાઈ તો ઉસે માલૂમ હુવા કે ઉસકે ચારોં તરફ એક ઐસી દીવાર હૈ જિસકા કોઈ ભી દરવાઝા નહીં, ઉસ શેહઝાદેને અપને ખિદમતગારોંસે કહા કે મેરા ખયાલ હૈ કે ઈસ દીવારકે પીછે કોઈ દૂસરા ઐસા જહાન હૈ જહાં ઔર લોગ બસતે હૈં, ઈસ લિયે મુઝે ઈસ દીવારસે બાહિર નિકાલો તાકે મૈં ઔર લોગોંસે ભી મિલૂં ઔર મેરે ઈલ્મમેં ઈઝાફા હો, ઉસકી ખ્વાહિશકી ઈત્તિલાઅ બાદશાહકો દી ગઈ, બાદશાહ ઉસકી યે બાત સુનકર ખૌફઝદા હુવા કે કહીં યે ભી અપને ભાઈયોંકી રવિશ ન ઈખ્તિયા કર લે, ઈસ લિયે બાદશાહને ખિદમતગારોંસે કહા કે ઉસકો લહવો લઅબ ઔર ખેલ તમાશામેં ખૂબ મશ્ગૂલ કરો, તાકે ઉસકા યે ખયાલ દિલસે નિકલ જાએ. ચુનાંચે ખિદમતગારોંને હુકમકી તામીલ કી.

સાલ ગુઝર જાનેકે બાદ વો લડકા ફિર એક મરતબા ઘોડે પર સવાર હુવા ઔર તકાઝા કિયા કે ઈસ ચાર દીવારીસે બાહિર ઝરૂર નિકલના હૈ, બાદશાહકો ઉસકી ઈત્તિલાઅ દી ગઈ, ઈસ દફા બાદશાહને શેહઝાદેકો ચાર દીવારીસે બાહિર નિકલનેકી ઈજાઝત દે દી, ચુનાંચે જલ્દીમેં તૈયારી શુરૂ કર દી. ઔર ઉસકો સોને, ઝમર્રદ વગૈરહ જવાહિરાતસે જડા હુવા તાજ પહેનાયા ગયા ઔર લોગ ઉસકે ઈર્દ ગિર્દ જમા હો ગયે, ઉસી દૌરાન શેહઝાદા જા રહા થા કે અચાનક ઉસકી નઝર એક મુસીબતઝદા પર પડી, શેહઝાદેને ખિદમતગારોંસે પૂછા કે યે કૌન હૈ? ઉસકો ક્યા હુવા? ખિદમતગારોંને જવાબ દિયા કે યે એક મુસીબતઝદા બીમાર આદમી હૈ, શેહઝાદેને પૂછા કે યે મુસીબત ઔર બીમારી કિસી કિસીકો આતી હૈ યા હર શખ્સકો આ સકતી હૈ? ખિદમતગારોંને જવાબ દિયા કે હર શખ્સકો યે મુસીબત આ સકતી હૈ, શેહઝાદેને પૂછા કે મુઝ જૈસે શેહઝાદેકો ભી ઉસકા ખતરા હૈ? ઉનહોંને જવાબ દિયા કે જી હાં! શેહઝાદેને કહા કે અફસોસ તુમહારી ઈસ ઐશવાલી ઝિંદગી પર જો ઐસે ખતરાતવાલી હૈ, ઉસકે બાદ શેહઝાદા ગમગીન હાલતમેં વાપસ હુવા, શેહઝાદેકી યે સૂરતે હાલ બાદશાહકો બતલાઈ ગઈ, બાદશાહને કહા કે ઉસકો ખૂબ લહવો લઅબ ઔર ખેલ તમાશામેં મશ્ગૂલ કરો તાકે ઉસકે દિલસે ગૅમ વ હુઝ્ન નિકલ જાએ, ચુનાંચે શાહી હુકમકી તામીલ કી ગઈ.

એક સાલ ગુઝર જાનેકે બાદ ફિર શેહઝાદેને ઉસ ચાર દીવારીસે બાહિર

જાનેકા તકાઝા કિયા, ચુનાંચે ખિદમતગારોંને ઉસકો પેહલેકી તરહ સોને ઔર કીમતી જવાહિરાતસે જડા હુવા તાજ પહેનાયા ઔર વો શેહઝાદા બડે એ'ઝાઝ વ ઈકરામકે સાથ ચાર દીવારીસે બાહિર નિકલા, ઈસી દૌરાન કે શેહઝાદા બડી શાનો શૌકતકે સાથ જા રહા થા, અચાનક ઉસકી નઝર એક ઐસે આદમી પર પડી જો બહોત બુળ્હા હો ચુકા થા ઔર ઉસકે મુંહસે રાલ બેહ રહી થી, શેહઝાદેને ખિદમતગારોંસે પૂછા કે યે કૌન શખ્સ હૈ ઔર ઉસકો ક્યા હુવા? તો ઉનહોંને જવાબ દિયા કે જી! યે એક બુળ્હા શખ્સ હૈ ઔર બુળ્હાપેકી વજહસે ઉસકી યે હાલત હો ગઈ હૈ, શેહઝાદેને પૂછા કે ક્યા ઉસીકી યે હાલત હો ગઈ હૈ? યા હર બુળ્હે ઝિયાદા ઉમરવાલેકો ઈસકા ખતરા લાહિક હૈ? ઉનહોંને જવાબ દિયા કે જી! હર બુળ્હે શખ્સકો ઈસ હાલતકા ખતરા હૈ, શેહઝાદેને કહા કે અફસોસ તુમહારી ઈસ ઝિંદગી પર જિસમેં કોઈ શખ્સ ભી ખતરાતસે મેહફૂઝ નહીં હૈ, ઈસ દફા ભી શેહઝાદેકી સૂરતે હાલસે બાદશાહકો મુતલ્લેઅ કિયા ગયા, બાદશાહને હુકમ દિયા કે ઉસકો ખૂબ લહવો લઅબમેં મશ્ગૂલ રખ્ખો. ચુનાંચે ખિદમતગારોંને બાદશાહકે હુકમકી તામીલ કી ઔર શેહઝાદા એક સાલકા અરસા ચાર દીવારીમેં હી રહા, જબ અરસા એક સાલ ગુઝર ગયા, તો શેહઝાદા ફિર ઘોડે પર સવાર હુવા ઔર ચાર દીવારીસે નિકલકર શહેરમેં ચલ દિયા, અબકી મરતબા ભી જબ શેહઝાદા બાઝારસે ગુઝર રહા થા તો ઉસને અચાનક એક જનાઝા દેખા કે લોગ ઉસકો કંધોં પર ઉઠાએ જા રહે હૈં, શેહઝાદેને પૂછા કે મરના ક્યા હોતા હૈ? ઔર ઉસકો મેરે પાસ લાઓ, ચુનાંચે જનાઝા શેહઝાદેકે પાસ લાયા ગયા, શેહઝાદેને લોગોંસે કહા કે ઉસકો બિઠાઓ, લોગોંને જવાબ દિયા કે જી! યે તો મુરદા હૈ અબ યે બૈઠ નહીં સકતા, શેહઝાદેને કહા કે ઝરા ઉસસે બાત કરો, ઉનહોંને જવાબ દિયા કે અબ યે બાત નહીં કર સકતા, શેહઝાદેને પૂછા કે અચ્છા અબ તુમ ઉસકો કહાં લે જા રહે હો? લોગોંને જવાબ દિયા કે કબ્રસ્તાનમેં તાકે ઉસકો કબરમેં દફન કરેં, શેહઝાદેને પૂછા કે ફિર ઉસકે બાદ ક્યા હોગા? લોગોંને જવાબ દિયા કે ઉસકો હશ્રકા સામના કરના પડેગા, શેહઝાદેને પૂછા કે હશ્ર ક્યા ચીઝ હૈ? લોગોંને જવાબ દિયા કે : (જિસ દિન સબ લોગ રબ્બુલ આલમીનકે સામને પેશ હોંગે) (સૂ. મુતફ્ફિફીન : ૫) ઔર હર શખ્સકો ઉસકે અચ્છે ઔર બુરે આમાંલકા બદલા મિલેગા, શેહઝાદેને પૂછા કે ક્યા ઈસ જહાનકે અલાવા ભી કોઈ ઔર દૂસરા જહાન હૈ જહાં હર શખ્સકો ઉસકે કિયેકા બદલા મિલેગા? લોગોંને કહા કે જી હાં! ઝરૂર હૈ.

શેહઝાદા યે સુનકર ઘોડસે નીચે ગિરા,ઔર અપને મુંહ પર મિટ્ટી મલને

લગા ઔર લોગોંસે કહા કે મૈં જિસ બાતસે ડરતા થા વો તુમને ઝાહિર કર દી, કિતને નુકસાનકી યે બાતેં હોતી કે હશ્રકા દિન આ પહોંચતા ઔર મુઝે ઉસકી ખબર ભી ન હોતી, કસમ હૈ ઉસ રબકી જો હર એકકા પાલનેવાલા હૈ ઔર મરનેકે બાદ દો બારા ઝિંદા કરકે હર એકસે હિસાબ લેગા ઔર હર એકકો ઉસકે અચ્છે ઔર બુરેકા બદલા દેગા, કે યે મેરી ઔર તુમહારી આખરી મુલાકાત હૈ ઔર આજકે દિનકે બાદ તુમહારા મેરે સાથ કોઈ તઅલ્લુક નહીં, ખિદમતગારોંને કહા કે હમ તો આપકો નહીં છોડેંગે, ચુનાંચે ખિદમતગાર શેહઝાદેકો બાદશાહકે પાસ વાપસ લે ગયે ઔર શેહઝાદેકી હાલત ઐસી હો ગઈ કરીબ થા કે ઉસકા ખૂન ખુશ્ક હો જાએ. બાદશાહને શફકતકે સાથ પૂછા કે બેટા! યે બેકરારી ઔર બેચૈની કિસ વજહસે? શેહઝાદેને જવાબ દિયા કે મેરી યે બેકરારી ઔર બેચૈની ઉસ દિનકે ખૌફસે હૈ જિસ દિન હર શખ્સકો ઉસકે અચ્છે બુરેકા બદલા મિલેગા, ઉસકે બાદ ઉસ શેહઝાદેને શાહી જોડે ઉતાર દિયે ઔર આમ સાદા લિબાસ પહેન લિયા ઔર કહા કે મેરા ઈરાદા હૈ કે મૈં રાતકો નિકલ જાઉં, ચુનાંચે તકરીબન રાતકા આધા હિસ્સા ગુઝર ગયા તો વો ચલ દિયા, અભી વો શાહી મહેલકે દરવાઝેસે નિકલા હી થા કે ઉસને યે દુઆ માંગી : ઈલાહી મૈં તુઝસે સિર્ફ એક હી સવાલ કરતા હૂં, ન ઉસસે કમ ન ઉસસે ઝિયાદા, વો યે હૈ કે મૈં ઈસ ફાની દુનિયાકો અપની આંખોંકે સાથ એક નઝર ભી ન દેખૂં.

ઈમ્રઉલ કૈસકી તૌબાકા વાકિઆ

મરઝબાનીને અઝદીસે યે કિસ્સા નકલ કિયા હૈ કે ઈમ્રઉલ કૈસ કંદીને અપની ઉમરકા કાફી હિસ્સા લઝ્ઝાતે નફસાનિયા ઔર લહવો લઅબમેં મશ્ગૂલ હોકર ગુઝારા, વો અય્યાશીકા બહોત દિલદાદા થા. એક મરતબા વો સવાર હોકર શિકારકે લિયે જંગલકી તરફ ચલ દિયા, ઈત્તિફાકન વો અપને દૂસરે સાથિયોંસે અલાહિદા હો ગયા. ઉસી દૌરાન અચાનક ઉસકી નઝર એક ઐસે આદમી પર પડી જો મુરદોંકી હડ્ડિયાં ઈખટ્ઠી કિયે હુએ બૈઠા હૈ ઔર હડ્ડિયોંકો ઉલટ પુલટ કર રહા હૈ, ઈમ્રઉલ કૈસને ઉસ આદમીસે પૂછા ભાઈ! તુમહારા ક્યા કિસ્સા હૈ? ઔર તુમહારી બદહાલી, જિસ્મકા સૂખાપન, ઔર ચેહરાકા રંગ ઉડા હુવા, ઔર ઈસ જંગલમેં તન્હાઈ, યે તુમહારી સૂરત જો મૈં દેખ રહા હૂં યે ક્યૂંકર ઐસી હો ગઈ? ઉસ આદમીને જવાબ દિયા કે કિસ્સા યે હૈ કે મુઝે એક લંબા સફર દરપેશ હૈ, મુઝે ઉસકી ફિકર લગી હુઈ હૈ. ઔર મેરે સાથ દો મઝબૂત કવી મુઅક્કિલ હૈં, જો મુઝે એક તંગ વ તારીક ઔર

નાપસંદીદા મકામકી તરફ લે જા રહે હૈં, ફિર વો મુઝે ઝમીનકી કઈ તહોંકે નીચે બોસીદગી ઔર હલાકતકે સુપુર્દ કર દેંગે, અગર ઉસી તંગ વ તારીક ઔર વેહશતનાક જગહમેં જહાં ઝમીનકે કીડે મકોડે મેરે જિસ્મકે ગોશ્ત પોસ્તકો ખા જાએંગે ઔર મેરી હડ્ડિયાં ગલકર રેઝા રેઝા હો જાએંગી, મુઝે છોડ દિયા જાએ તો મૈં સમઝૂંગા કે મેરી મુસીબત ઔર સખ્તી ખતમ હો જાએગી, લેકિન ઈસી પર બસ નહીં હૈ બલ્કે ઉસકે બાદ મુઝે મૈદાને હશ્રમેં લાયા જાએગા ઔર હિસાબ વ કિતાબકે લિયે હોલનાક મકામમેં મુઝે ખડા હોના પડેગા, ફિર માલૂમ નહીં જહન્નમ ઔર જન્નત દો મકામોંમેંસે કિસમેં મેરે જાનેકા ફૈસલા હોગા, ભલા તુમ હી બતલાઓ કે જિસ આદમીકે સામને ઐસા લંબા સફર ઔર કઠિન મરાહિલ હોં વો કભી ભી ખૂશહાલ હો સકતા હૈ?

જબ ઈમ્રઉલ કૈસને ઉસ આદમીકી યે ગુફતગૂ સુની તો ઘોડસે ઉતરકર ઉસ આદમીકે સામને જા બૈઠા ઔર કહા અય આદમી! તેરી ગુફતગૂસે મેરી ઝિંદગી મુકદ્દર હો ગઈ ઔર મેરા દિલ ખૌફઝદા હો ગયા હૈ, ઝરા અપની બાતકો દોહરા ઔર અપને દીનકી વઝાહત કર, ઉસ આદમીને ઈમ્રઉલ કૈસસે કહા કે તૂ મેરે સામને ઉન હડ્ડિયાંકો નહીં દેખતા? ઉસને કહા કે ક્યૂં નહીં, મૈં દેખ રહા હૂં; ઉસ આદમીને કહા કે યે ઉન બાદશાહોંકી હડ્ડિયાં હૈં જિનકો દુનિયાકી ઝેબો ઝીનતને ધોકેમેં ડાલ રખ્ખા થા ઔર દુનિયા ઉનકે દિલોં પર છા ગઈ થી. ઈસ લિયે વો અપની મૌત ઔર કબરકી તૈયારીસે ગાફિલ હો ગયે, ફિર મૌતને ઉનકો અચાનક આ લિયા ઔર ઉમ્મીદેં ખાકમેં મિલ ગઈં ઔર ઉનકી દુન્યવી રોનકેં ખતમ હો ગઈં ઔર અબ વો બોસીદા હડ્ડિયાં બન ચુકે હૈં. મગર ઉસકે બાદ ફિર ઉન હડ્ડિયોંકો જિસ્મ બના દિયા જાએગા ઔર કિયામતકે દિન ઉનકો ઉનકે આમાલકે મુતાબિક અચ્છા યા બુરા બદલા મિલેગા, ફિર યા હમેશા રેહનેવાલી જન્નત મિલેગી યા જહન્નમમેં ડાલ દિયા જાએગા, ફિર ઈસ ગુફતગૂકે બાદ વો આદમી જલ્દીસે ઉઠા ઔર કિસી નામાલૂમ મકામકી તરફ ચલ દિયા, ઈતનેમેં ઈમ્રઉલ કૈસકે હમરાહી ભી ઉસે આ મિલે, ઉનહોંને ઈમ્રઉલ કૈસકી અજીબ હાલત દેખી કે વો નિહાયત ગમગીન રંગ ઉડા હુવા ઔર ઉસકી આંખોંસે આંસૂ જારી હૈં, જબ રાતકા વક્ત હુવા તો ઈમ્રઉલ કૈસને અપના શાહાના લિબાસ ઉતાર દિયા ઔર દો પુરાને કપડે પહેન લિયે ઔર રાતકી તારીકીમેં કહીં ચલા ગયા, ઉસકે બાદ ફિર કિસીને ઉસકો નહીં દેખા. (કિતાબુત્તવ્વાબીનં ઈબ્ને કુદામહ અલ મુકદ્દસી સ. ૪૭, ૪૮) યે ઈમ્રઉલ કૈસ મશ્હૂર શાઈર નહીં બલ્કે એક દૂસરે બુઝુર્ગ હૈં જિનકા શુમાર સહાબએ

કિરામમેં હોતા હૈ. (રદિયલ્લાહુ અન્હુમ અજમઈન) અસાબહ જિ. ૧, સ. ૭૭ મેં ઉનકા તર્જુમા જિસકા નંબર ૨૫૦ હૈ દેખા જા સકતા હૈ. (મુઅલ્લિફ)

યમનકે બાદશાહકા કિસ્સા

કેહતે હૈં કે યમનકે દો બાદશાહોંકી આપસમેં જંગ હુઈ, ઉનમેં એક દૂસરે પર ગાલિબ આ ગયા ઔર ઉસકો કતલ કર દિયા ઔર ઉસકે સાથિયોંકો માર ભગાયા, અબ ઉસ ફાતેહ બાદશાહકે લિયે શાહી મહેલકો મુઝય્યન કિયા ગયા ઔર ઉસકે લિયે શાહી તખ્ત સજાયા ગયા, લોગ ઉસ બાદશાહકે ઈસ્તિકબાલકે લિયે ખડે હૈં ઔર શાહી મહેલમેં ઉસકી આમદકે મુન્તઝિર હૈં, ઈસી દૌરાન કે બાદશાહ શાહી મહેલકી તરફ જા રહા થા અચાનક ઉસકે સામને એક શખ્સ આ ખડા હુવા જિસકો લોગ દીવાના કેહતે થે, ઉસ શખ્સને બાદશાહકે સામને ચંદ અશઆર પઢે, જિનકા તર્જુમા યે હૈ :

(૧) ઝમાનેકે બારેમેં કાન લગાકર યે બાત સુન લે અગર તૂ દૂર અંદેશ હૈ, કે ઝમાનેમેં તુઝે એક બુરાઈકા હુકમ કરનેવાલા ઔર દૂસરા બુરાઈસે રોકનેવાલા હૈ.

(૨) કિતને બાદશાહ હૈં કે જિનકો કબરમેં દફન કરકે ઉન પર મિટ્ટી ડાલ દી ગઈ, હાલાંકે કલકી બાત હૈ કે મૈંને ઉનકો તખ્તે શાહી પર બૈઠે હુએ દેખા.

જિનકે મહેલોંમેં હઝારોં કિસમકે ફાનૂસ થે
ઝાડ ઉનકી કબર પર હૈં ઔર નિશાન કુછ ભી નહીં.

(૩) અગર તૂ દુનિયામેં બસીરતકે સાથ હૈ, તો ફિર તેરા દુનિયામેં ઝિયાદાસે ઝિયાદા મુસાફિરાના તોશા હોના ચાહિયે.

(૪) અગર દુનિયાકે સાથ કિસી આદમીકા દીન ભી બાકી રહે તો ફિર દુનિયા ઉસ આદમીકે લિયે નુકસાનદેહ નહીં હૈ.

બાદશાહને યે અશઆર સુનકર ઉસ શખ્સસે કહા કે તૂને બિલકુલ સચ કહા, બાદશાહ અપને ઘોડેસે ઉતરા ઔર અપને હમરાહિયોંકો છોડકર પહાડકી તરફ ચલ દિયા ઔર અપને સાથિયોંકો કસમ દેકર કહા કે કોઈ શખ્સ મેરે પીછે ન આએ. બાદશાહ આખિર વક્ત તક ઈસી હાલતમેં રહા, હત્તાકે ઉસકા ઈન્તિકાલ હો ગયા, બાદશાહકે ચલે જાનેકે બાદ ચંદ દિન તક યમનકા તખ્ત ખાલી રહા, આખિર લોગોંને મજબૂરન કિસી દૂસરેકો યમનકા બાદશાહ મુકર્રર કર લિયા.

બની ઈસરાઈલકે એક બાદશાહકી તૌબાકા કિસ્સા

મુલ્તકિતમેં અબ્દુલ વાહિદ બિન ઝૈદકી રિવાયતસે યે બયાન કિયા ગયા હૈ કે બની ઈસરાઈલમેં એક આબિદ થા, ઉસકે પાસ સિર્ફ પહેનનેકે લિયે એક જુબ્બા ઔર પાની પીનેકે લિયે મશ્કીઝા થા. ઔર એક નુસ્ખામેં હૈ કે ઉસકે પાસ એક મશ્કીઝા થા જિસમેં વો લોગોંકો પાની પિલાયા કરતા થા, જબ ઉસકી મૌતકા વક્ત કરીબ હુવા તો ઉસને અપને સાથિયોંસે કહા કે મેરે પાસ સિર્ફ યે દો ચીઝેં હૈં એક જુબ્બા ઔર દૂસરા મશ્કીઝા ઔર કિયામતકે રોઝ ઉનકો ઉઠાનેકી ભી તાકત નહીં રખતા, મેરે મરનેકે બાદ યે દોનોં ચીઝેં ફલાં બાદશાહકો દે દેં તાકે વો દુનિયાકે દૂસરે બોઝોંકે સાથ ઉનકો ભી ઉઠા લે, જબ વો આબિદ ફૌત હો ગયા તો લોગોંને ઉસ આબિદકી વસિય્યતકે મુતાબિક બાદશાહકો ઈત્તિલાઅ દી કે ઉસ આબિદને આપકે બારેમેં યે કહા હૈ, બાદશાહને ઉસ આબિદકી યે બાત સુનકર કહા કે યે આબિદ એક જુબ્બા ઔર એક મશ્કીઝા સિર્ફ દો ચીઝોંકે બોઝ ઉઠાનેસે ભી આજિઝ હૈ. ઔર મૈંને દુનિયાકા ખ્વાહ મખ્વાહ ઈસ કદર બોઝ અપને ઉપર લાદ રખ્ખા હૈ, આબિદકી ઝાહિદાના હાલતસે બાદશાહકી દિલકી દુનિયા બદલ ગઈ, ચુનાંચે બાદશાહને શાહાના લિબાસ ઉતારકર પરહેઝગારોંવાલા જુબ્બા પહેન લિયા ઔર સાથ મશ્કીઝા લે લિયા, અબ બાદશાહકી હાલત ભી ઉસ ઝાહિદકી તરહ હો ગઈ કે દુનિયાસે બે-રગબતી ઔર ઈબાદતમેં મેહનત વ મુજાહિદા શુરૂ કર દિયા, પેહલે બાદશાહ થા મગર અબ વો અલ્લાહકી મખ્લૂકકા ખાદિમ, ચુનાંચે વો ભી મશ્કીઝા ભર ભરકર પ્યાસે લોગોંકો પાની પિલાતા રેહતા, બાદશાહને સારી ઝિંદગી ઈસી હાલતમેં ગુઝાર દી. (માખૂઝ અઝ કિતાબુત્તવ્વાબીન ઈબ્ને કુદામહ સ. ૪૯, ૫૦)

ફસલ

પેહલી ઉમ્મતોંમેં મુખ્તલિફ તૌબા કરનેવાલે લોગોંકે વાકિઆત

અસ્હાબે ગારકી તૌબાકા અજીબ કિસ્સા

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે પેહલે ઝમાનેકી બાત હૈ કે તીન આદમી સફર કર રહે થે. અચાનક બારિશ શુરૂ હો ગઈ. મજબૂરન પહાડકી એક ગારમેં દાખિલ હો ગયે; અભી વો ગારમેં દાખિલ હુએ હી થે કે પહાડસે એક બડા પત્થર લુડકતા હુવા આયા જિસને ગારકે મુંહકો બિલકુલ બંદ કર દિયા. ઉનમેંસે કિસીને કહા કે અબ નજાતકી કોઈ શકલ દિખાઈ નહીં દેતી સિવાએ ઉસકે કે અપને અપને નેક આમાલ પર ગૌર કરેં ઔર નેક આમાલકા વાસ્તા દેકર અલ્લાહ તઆલાસે ઈસ મુસીબતસે નજાતકી દુઆ માંગી જાએ.

ચુનાંચે ઉનમેંસે એક આદમીને દુઆ માંગતે હુએ કહા, અય અલ્લાહ! મેરે માં બાપ બુઢ્હે હો ચુકે થે ઔર મૈં અહલો અયાલ (બાલ બચ્ચોં) વાલા થા, મૈં રોઝાના જાનવરોંકો ચરાનેકે લિયે જંગલ જાતા ઔર જબ શામકો આતા તો જાનવરોંકા દૂધ દોહકર સબસે પેહલે અપને વાલિદૈનકો પિલાતા, એક દફા મૈં જાનવરોંકો ચરાનેકે લિયે દરખ્તોંકી તલાશમેં દૂર નિકલ ગયા, જબ મૈં વાપસ ઘર દેરસે લૌટા તો માં બાપ સો ચુકે થે, મૈં હસ્બે મામૂલ દૂધ દોહકર ઉનકી ખિદમતમેં પહોંચા, મૈં ઉનકે સરહાને ખડા હો ગયા, મુઝે ઉનકો જગાના ભી નાગવાર માલૂમ હુવા ઔર ઉનકો દૂધ પિલાનેસે પેહલે અપને અહલો અયાલકો દૂધ પિલાના ભી નાગવાર ગુઝરા, મૈં રાત ભર દૂધકા પ્યાલા હાથમેં ઉઠાએ માં બાપકે પાસ ખડા રહા ઔર બચ્ચે મેરે પાંવકે પાસ ભૂખસે રોતે ઔર ચિલ્લાતે રહે યહાં તક કે સુબહ તુલૂઅ હુઈ ઔર વો નીંદસે બેદાર હુએ તો ઉનહેં પેહલે દૂધ પિલાયા, અય અલ્લાહ અગર યે કામ મૈંને તેરી રઝાકે લિયે કિયા હૈ તો હમસે ઈસ પત્થરકી મુસીબતકો દૂર ફરમા કે ગારકા મુંહ ખુલ જાએ ઔર હમ આસમાન દેખ સકેં, અલ્લાહકે હુકમસે

પત્થર થોડાસા સરક ગયા, જિસસે ગારકા કુછ મુંહ ખુલ ગયા લેકિન વો ગારસે નિકલ નહીં સકતે થે.

દૂસરેને અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ માંગતે હુએ કહા, અય અલ્લાહ મેરે ચચાકી એક લડકી થી, મેરી મુહબ્બત ઉસકે સાથ ગૈર મામૂલી થી, જૈસાકે મર્દ ઔરતોંકે સાથ મુહબ્બત કરતે હૈં, મૈંને ઉસસે તકમીલે ખ્વાહિશકા ઈરાદા ઝાહિર કિયા, ઉસને ઈન્કાર કિયા મગર ઉસ શર્ત પર કે મૈં ઉસકો એકસો બીસ દીનાર દૂં. મૈંને કોશિશ ઔર મેહનતં કરકે એકસો બીસ દીનાર જમા કિયે, ફિર ઉસકે પાસ આયા, ચુનાંચે વો રઝામંદ હો ગઈ, જબ મૈં ઉસકી દો ટાંગોંકે દરમિયાન બૈઠા તો ઉસને કહા કે અય અલ્લાહકે બંદે! અલ્લાહસે ડર ઔર નાજાઈઝ મહર ન તોડ, મૈં વહાંસે ઉઠા હાલાંકે ઉસ લડકીકી શદીદ મુહબ્બતસે દોચાર થા, અય અલ્લાહ અગર મૈંને યે કામ તેરી રઝાકે લિયે કિયા હૈ તો હમેં ઈસ મુસીબતસે નજાત અતા ફરમા ઔર ગારકા મુંહ ખોલ દે કે હમ સાફ આસમાનકો દેખ સકેં. ચુનાંચે અલ્લાહકે હુકમસે પત્થર સરક ગયા ઔર ગારકા મુંહ મઝીદ કુશાદા હો ગયા.

તીસરેને દુઆ માંગતે હુએ કહા, અય અલ્લાહ! મૈંને એક મઝદૂરકો ઉજરત દી, મગર વો અપની મઝદૂરીકો કમ સમઝતે હુએ છોડકર ચલા ગયા, મૈં ઉસકી મઝદૂરીકે પૈસોંકો તિજારતમેં લગાકર બઢાતા રહા, ઈસ તરહ ઉસકા માલ બહોત હો ગયા, મૈંને ઉસ માલસે ગાય વગૈરહ જાનવર ઔર ગુલામ ખરીદે, કુછ અરસાકે બાદ વો ફિર મેરે પાસ આયા ઔર મુઝે કહા ખુદાસે ડર ઔર મેરા હક ન માર, મૈંને કહા અપના હક વસૂલ કર લે, યે ગાયેં વગૈરહ માલ ઔર ગુલામ સબ તેરે હૈં, ઉસને કહા અય ખુદાકે બંદે! મેરે સાથ મઝાક ન કર, મૈંને કહા કે મૈં તેરે સાથ મઝાક નહીં કર રહા, તો વો શખ્સ તમામ માલ લેકર ચલા ગયા, અય અલ્લાહ! અગર મૈંને યે કામ તેરી ખૂશનૂદીકે લિયે કિયા હૈ તો હમસે હમારી મુસીબત દૂર ફરમા ઔર ગારકા મુંહ ખોલ દે, અલ્લાહ તઆલાને ગારકા સારા મુંહ ખોલ દિયા. (યે હદીસ ઈમામ બુખારીને કિતાબુલ બુયૂઅ ઔર ઔર કિતાબુલ ઈજારહમેં બયાન કી હૈ.)

નાજાઈઝ મહર ન તોડનેકા માઅના યે હૈ કે તેરે લિયે મુઝસે કુરબત કરના બગૈર સહીહ નિકાહકે જાઈઝ નહીં. ઔર બાઝ રિવાયાતમેં યૂં હૈ કે મૈં તુઝે અલ્લાહકી યાદ દિલાતી હૂં ઉસ પર કે તૂ ઐસી ચીઝ પર સવાર હો જિસકો અલ્લાહને તુઝ પર હરામ કિયા હૈ, ઉસને કહા મૈં ઝિયાદા હકદાર હૂં ઉસકા કે અલ્લાહસે ડરૂં. ઔર એક રિવાયતમેં હૈ કે જબ મૈંને ઉસકા સતર નંગા કિયા તો વો મેરે નીચેસે કાંપ ઉઠી, મૈંને

કહા તુઝે ક્યા હુવા? ઉસ લડકીને કહા, મૈં અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતસે ડરતી હૂં, મૈંને ઉસસે કહા કે તૂ સખ્તીકી હાલતમેં અલ્લાહસે ડરતી હૈ ઔર મૈં અલ્લાહસે આસાનીકી હાલતમેં ક્યૂં ન ડરૂં? ચુનાંચે ઉસ લડકીકો છોડ દિયા. (કિતાબુત્તવ્વાબીન)

ગારવાલી સાબિકા હદીસસે નીચેકી બાતેં સાબિત હોતી હૈં

ઈસ હદીસસે માલૂમ હોતા હૈ કે ચચાઝાદ લડકીવાલે શખ્સકે દિલમેં વાકઈ ખૌફે ખુદા થા ઔર ઉસને અપની નફસાની ખ્વાહિશકો મહઝ અલ્લાહસે ડરતે હુએ તર્ક કિયા ઔર નફસકો ખ્વાહિશકી પૈરવીસે રોકા. ઐસે શખ્સકે મુતઅલ્લિક અલ્લાહ તઆલાને ખૂદ ગવાહી દી હૈ કે ઉસકે લિયે જન્નત હૈ.

ફરમાને ઈલાહી હૈ : **(વ અમ્મા મન્ ખાફ મકામ રબ્બિહી વ નહન્નફસ અનિલ્હવા ફઈન્નલ જન્નત હિયલ મઅ્વા.)** (સૂરએ નાઝિઆત : ૪૦,૪૧)

તર્જુમા :- (યાની જિસ શખ્સકો યે ખૌફ દામનગીર હો કે કલ રોઝે કિયામત અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકે સામને હિસાબકે લિયે પેશી હોગી ઔર નફસકો ખ્વાહિશકી પૈરવીસે રોકે રખ્ખા, તો ઉસકા જન્નતમેં ઠિકાના હોગા.)

ઔર ઈસ હદીસસે યે ભી માલૂમ હુવા કે મુસીબત વ પરેશાનીમેં ખાસકર અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત હીસે દુઆ કરના અલ્લાહ તઆલાકો બહોત પસંદ હૈ ઔર નેક અમલકે વસીલેસે અલ્લાહકા કુર્બ હાંસિલ હોતા હૈ, અલાવા અઝીં ઈસ હદીસસે ઔર ભી બાઝ ફઝાઈલ વ મસાઈલકા સુબૂત હોતા હૈ, જો નીચે લિખ્ખે જાતે હૈં, ફઝાઈલ :

(૧) અમલમેં ઈખ્લાસકી બડી ફઝીલત હૈ.

(૨) વાલિદૈનકે સાથ હુસ્ને સુલૂક, ઉનકી ખિદમત, ઉનકો અહલો અયાલ પર તરજીહ દેના ઔર ઉનકી રાહત રસાનીકે લિયે ખૂદ મશક્કત બરદાશ્ત કરના બડી ફઝીલતકી ચીઝ હૈ. હદીસમેં બચ્ચોંકે રોનેકા જો આયા હૈ, શાયદ યે ઉમૂમન કુછ ભૂખસે રોનેકા દરજા હોગા, વરના ઈન્તિહાઈ શિદ્દતે ભૂખસે બચ્ચોંકે રોનેકી પરવાહ ન કરના કાબિલે ઈશ્કાલ અમ્ર હૈ.

(૩) કુદરતકે બાવજૂદ હરામસે બચના ઔર પાકદામની ઈખ્તિયાર કરનેકી ભી બડી ફઝીલત હૈ. ઔર યે અમ્ર ભી સાબિત હોતા હૈ કે જબ આદમી ગુનાહ પર કુદરતકે બાવજૂદ ગુનાહસે બાઝ આ જાએ તો ગુનાહકે તમામ મુકદ્દમાતકી ભી મઆફી હો જાતી હૈ.

(૪) અમાનતમેં ખયાનત ન કરના બલ્કે ઉસકી પૂરી પૂરી અદાયગી કરના અલ્લાહ તઆલાકે નઝદીક બહોત પસંદીદા અમ્ર હૈ.

(૧) અલ્લાહ પાકસે કબૂલિયતે દુઆકા વાદા પૂરા કરનેકી દરખ્વાસ્ત કરના જાઈઝ હૈ.

(૨) ઉજરત માલૂમ હો તો દો આદમિયોંકો આપસમેં ઈજારાકા મઆમલા કરના જાઈઝ હૈ.

(૩) સાલિહીનકી કરામાત બરહક હૈં.

(૪) અગર અમાનતકે માલમેં તિજારત કરેગા તો નફાકા હકદાર સાહિબે વદીઅત હોગા.

(૫) ઈબરત હાસિલ કરનેકે લિયે ગુઝિશ્તા લોગોંકે વાકિઆત બયાન કરના જાઈઝ હૈ બલ્કે અચ્છા હૈ, તાકે લોગ વાકિઆત સુનકર અચ્છે આમાલ ઈખ્તિયાર કરેં ઔર બુરે અમલોંસે પરહેઝ કરેં, વલ્લાહુ આલમ બિસ્સવાબ.

(કિતાબુત્તવ્વાબીન ઈબ્ને કુદામહ)

એક અહમ ફાઈદા :- સાબિકા હદીસસે યે ભી માલૂમ હુવા કે આમાલે સાલિહામેં અલ્લાહ તઆલાકે ફઝલો કરમસે ઐસી તાકત મૌજૂદ હૈં જો પહાડોંકો ભી અપની જગહસે હિલાકર રખ દેતી હૈ. અલ્લાહ તઆલા અપને તમામ બંદોંકો બખૂબી જાનતે ઔર દેખતે હૈં ચાહે વો પહાડકી કિસી ખોહમેં બૈઠા હી ઉસકો ક્યૂં ન પુકાર રહા હો. ઔર યે ભી માલૂમ હુવા કે પરેશાનીકે આલમમેં દિલસે નિકલી હુઈ દુઆકો અલ્લાહ તઆલા જલ્દ હી કબૂલ ફરમા લેતે હૈં ઔર પરેશાન હાલકી પરેશાનીકો દૂર ફરમા દેતે હૈં, ઉસ પર તો અલ્લાહ તઆલાકા ફરમાન ભી શાહિદ હૈ. :

તર્જુમા :- ભલા કૌન હૈ વો જો બેકરાર આદમીકી સુનતા હૈ જબ વો ઉસકો પુકારતા હૈ ઔર ઉસકી મુસીબતકો દૂર કરતા હૈ ઔર તુમકો ઝમીનમેં સાહિબે તસર્રુફ બનાતા હૈ, (યે સુનકર અબ બતલાઓ કે) ક્યા અલ્લાહકે સાથ કોઈ ઔર માબૂદ હૈ (મગર) તુમ લોગ બહોત હી કમ યાદ રખતે હો. (સૂ. નમલ ૬૨)

(તુમ લોગ બહોત હી કમ યાદ રખતે હો) યે અલ્લાહ તઆલાકા લોગોંસે શિકવા હૈ. ક્યા હમમેંસે કોઈ ઈસ શિકવાકો દૂર કરનેવાલા હૈ? અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો સીધે રાસ્તે પર ચલનેકી તૌફીક અતા ફરમાએ. આમીન.

કિફલકી તૌબાકા કિસ્સા

હઝરત ઈબ્ને ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે યે કિસ્સા સુના કે બની ઈસરાઈલમેં કિફલ નામી એક શખ્સ થા, જો કિસી ભી ગુનાહસે પરહેઝ નહીં કરતા થા. એક દફા ઉસકે પાસ કોઈ હાજતમંદ ઔરત

આઈ, ઉસને ઉસ ઔરતકો સાઠ દીનાર ઈસ શર્ત પર દિયે કે વો ઉસસે ઝિના કરેગા, જબ વો શખ્સ ઉસ ઔરતકે કરીબ ઉસ જગહ બૈઠા જહાં કે ખાવિંદ અપની બીવીકે કરીબ બૈઠતા હૈ, તો વો ઔરત કાંપ ઉઠી ઔર રોના શુરૂ કર દિયા, ઉસ શખ્સને ઉસ ઔરતસે કહા કે તૂ ક્યૂં રોતી હૈ? ક્યા મૈં તુઝે બુરા લગતા હૂં? ઉસ ઔરતને કહા કે નહીં બલ્કે મૈંને ઐસા કામ કભી નહીં કિયા, ઉસ શખ્સને કહા કે જબ તૂને કભી ઐસા કામ નહીં કિયા તો ફિર ક્યૂં આમાદા હુઈ ઈસ કામકે લિયે? ઉસ ઔરતને જવાબ દિયા કે ઝરૂરતને મજબૂર કર દિયા, હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે ઉસ શખ્સને ઉસ ઔરતકો છોડ દિયા ઔર કહા કે ઈન દીનારોંકો ભી લે જા, ફિર ઉસ શખ્સને અલ્લાહસે અહદ કિયા કે વો અલ્લાહકી કભી નાફરમાની નહીં કરેગા, અલ્લાહકી શાન! વો ઉસી રાત ઈન્તિકાલ કર ગયા, સુબહકો લોગોંને ઉસકે દરવાઝે પર લિખ્ખા હુવા દેખા. "અલ્લાહને કિફલકો મઆફ કર દિયા."

(તિરમિઝી હદીસ નંબર ૨૪૯૮)

મુલાહિઝા :- કિફલ એક ઐસા આદમી થા જો રાત દિન ગુનાહોંમેં મશ્ગૂલ રેહતા, ફિર ઉસકો તૌબાકી તૌફીક હો ગઈ, યે વો કિફલ નહીં જો નબી હૈં ઔર જિનકા કુરઆન મજીદમેં ઝિક્ર આયા હૈ.

બાઝ રિવાયાતમેં હૈ કે ઉસને કહા અલ્લાહકી કસમ મૈં આઈન્દા કભી ભી અલ્લાહકી નાફરમાની નહીં કરૂંગા, ફિર વો ઉસી રાત ફૌત હો ગયા ઔર સુબહકો લોગોંને ઉસકે દરવાઝે પર લિખ્ખા હુવા દેખા, (બેશક અલ્લાહને કિફલકી બખ્શિશ કર દી) (તિરમિઝી, હાકિમ, બયહકી, ઈબ્ને હબ્બાન)

ઈસ હદીસસે માલૂમ હુવા કે જો શખ્સ અલ્લાહ તઆલાસે ડરતે હુએ અપને આપકો ગલત ખ્વાહિશાતસે રોક લે અલ્લાહ તઆલા ઉસકો મઆફ કર દેંગે ઔર જન્નતમેં દાખિલ ફરમાએંગે ઔર યે અલ્લાહ તઆલાકે લિયે કોઈ મુશ્કિલ નહીં. સૂરએ નાઝિઆત આયત ૪૦, ૪૧ મેં હૈ : "જો અપને રબકે સામને ખડા હોનેસે ડર ગયા ઔર અપને આપકો ખ્વાહિશે નફસાનીસે હટા લિયા તો બેશક જન્નત ઉસકા ઠિકાના હૈ." કિફલ અપને રબસે ડર ગયા ઔર અપને આપકો ઝિનાસે રોક લિયા, ઈસ અમલ પર અલ્લાહ તઆલાને ઉસકો બખ્શ દિયા.

ઈસ આયતમેં સબકો તરગીબ હૈ, ઈસ પર બઢ ચઢકર અમલ કરના ચાહિયે, અલ્લાહ સુબ્હાનહૂ વ તઆલા તો છોટેસે નેક અમલ પર ભી રાઝી હો જાતે હૈં, હત્તાકે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે બંદા જબ એક લુકમા ખાએ યા એક ઘૂંટ પાની પિએ, ઉસ પર અલ્હમ્દુલિલ્લાહ કહે તો અલ્લાહ તઆલા

ઈતને અમલ પર હી બંદાસે રાઝી હો જાતે હૈં.

(તફસીરે કરતબી જિ. ૧, સ. ૯૨, વલ હદીસ રવાહુ મુસ્લિમ)

એક ઔર હદીસે મુબારકમેં હૈ કે એક શખ્સ કહીં જા રહા થા, રાસ્તામેં દરખ્તકી ટેહની રૂકાવટ બની, ઉસને વો ટેહની રાસ્તેસે હટા દી કે યે રાહગુઝરકો તકલીફ દેતી હૈ, ઈસ અમલ પર અલ્લાહ તઆલાને ઉસકો બખ્શકર જન્નતમેં દાખિલ ફરમા દિયા. (મિશ્કાત બાબુસ્સદકા, રવાહુલ બુખારી વ મુસ્લિમ)

અય લોગો! એક નેકીકો ભી ગનીમત જાનો ખ્વાહ છોટી હો યા બડી, અલ્લાહ તઆલા સૂરએ નિસાઅ આયત નંબર ૪૦ મેં ફરમાતે હૈં કે અગર એક નેકી ભી હોગી તો અલ્લાહ તઆલા ઉસકો બળ્હા દેંગે ઔર અપની તરફસે અજરે અઝીમ દેંગે. લફ્ઝ બળ્હાના ઔર અજરે અઝીમ યે અલ્લાહ તઆલાકા ફરમાન હૈ બંદાકા નહીં, અલ્લાહ હી જાનતા હૈ કે વો કિતના બળ્હાએગા ઔર અજરે અઝીમ ક્યા હોગા, ઈસકો નીચે વાલી હિકાયતસે સમઝિયે.

મામૂલી અમલસે અલ્લાહ રાઝી હો ગયા

અબૂ મન્સૂર બિન ઝકીર એક ઝાહિદ વ સાલેહ શખ્સ થા. મૌતકા વક્ત આયા તો બહોત રોને લગા, ઉસકો પૂછા ગયા કે મરનેકે વક્ત તૂ ક્યૂં રોતા હૈ? તો કહા કે મૈં ઐસે રાસ્તે પર જા રહા હૂં જિસ પર કભી નહીં ગયા (યાની મૌતકા રાસ્તા) વફાતકે બાદ ચોથે દિન ખ્વાબમેં અપને બેટેકો મિલા, તો બેટેને પૂછા, અબ્બા જાન! અલ્લાહ તઆલાને આપકે સાથ ક્યા મઆમલા કિયા? કેહને લગા બેટા મઆમલા તેરે વહમો ગુમાનસે ભી બળ્હકર હૈ, મુઝે એક ઈન્તિહાઈ આદિલ બાદશાહ મિલા ઔર મુખાલિફ ઝગડનેવાલોંસે વાસ્તા પડા, મુઝે મેરે રબને પૂછા, અય અબૂ મન્સૂર મૈંને તુઝે સત્તર સાલ ઉમર દી, આજ તેરે પાસ ક્યા અમલ હૈ? મૈંને કહા કે અય મેરે રબ, મૈંને તીસ (૩૦) હજ કિયે ઔર ચાલીસ હઝાર દિરહમ અપને હાથસે ખૈરાત કિયે, ચાલીસ મરતબા તેરે દીનકી સરબુલંદીકે લિયે જિહાદમેં શરીક હુવા, તો અલ્લાહને ફરમાયા, મૈંને યે સબ કુછ કબૂલ નહીં કિયા, તો મૈંને અર્ઝ કિયા, ફિર તો મૈં હલાક હો ગયા, તો અલ્લાહને ફરમાયા, અય અબૂ મન્સૂર! યે મેરે કરમકા દસ્તૂર નહીં કે મૈં ઐસેકો અઝાબ દૂં, ક્યા તુઝે ફલાં દિન યાદ હૈ જબ તૂને રાસ્તેસે પત્થર વગૈરહ તકલીફદેહ ચીઝેં હટાઈ થીં કે મુસલમાનોંકો તકલીફ ન હો, ઉસીકે બદલે મૈંને તુઝ પર રહમ કર દિયા, ક્યૂંકે મૈં નેકી કરનેવાલોંકા અજર ઝાએઅ નહીં કરતા. (તન્વીરૂલ અઝહાન જિ. ૧, સ. ૩૮૩)

ઉસકે બાદ સાહિબે તન્વીરૂલ અઝહાનને લિખ્ખા હૈ કે ઈસ હિકાયતસે માલૂમ હુવા કે જબ રાસ્તેસે તકલીફ દેનેવાલી ચીઝકો દૂર કરના અલ્લાહકી રહમત ઔર બખ્શિશકા સબબ હૈ તો આમ લોગ બલ્કે ખુસૂસન અલ્લાહકે પ્યારે ઔર મોમિનીન ઔર અપને અહલો અયાલ બીવી બચ્ચોંકી તકલીફોંકો દૂર કરના ઔર ઉનકો તકલીફ ન દેના તો બતરીકે ઔલા હશ્રકે મૈદાનકી મુસીબતોંસે બચાનેકા સબબ બનેગા. ઔર હદીસ શરીફમેં હૈ કે હકીકી મુસલમાન તો વો હૈ જિસકે હાથ ઔર ઝબાનસે દૂસરે મુસલમાન મેહફૂઝ રહેં. (મુત્તફક અલૈહ) અલ્લાહ તઆલા હમેં ભી દૂસરેકે લિયે નાફેઅ બનાએ ઔર દૂસરેકો તકલીફ દેનેસે મેહફૂઝ ફરમાએ. આમીન.

રિવાયત હૈ કે હઝરત દાઉદ (અલૈ.) ને અલ્લાહ તઆલાસે દરખ્વાસ્ત કી કે મુઝે મીઝાન (આમાલ તોલનેકા તરાઝૂ) દિખા દીજિયે, જબ દેખા તો ઉસકા એક પલડા મશરિકસે મગરિબ તક થા, દેખકર બેહોશ હો ગયે, જબ હોશ આયા તો અર્ઝ કિયા ઈલાહી! કૌન હૈ જિસકી નેકિયોંસે યે પલડા ભર જાએ. અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા અય દાઉદ! જબ મૈં રાઝી હો જાઉં તો એક ખજૂરસે ઉસકો ભર દૂંગા. ઔર બુખારી શરીફકી તો આખરી હદીસ હી યેહી હૈ, જિસકા તર્જુમા યે હૈ, દો કલિમે હૈં જો ઝબાન પર હલકે, મીઝાનમેં બોઝલ, રહમાનકો મેહબૂબ હૈં, વો (**સુબ્હાનલ્લાહિ વ બિહમ્દિહી સુબ્હાનલ્લાહિલ અઝીમ.**) હૈં. તો ક્યા કોઈ હૈ જો અપની ખ્વાહિશે નફસકો અલ્લાહસે ડરતા હુવા છોડે તાકે જન્નતકા મુસ્તહિક ઠેહરે જિસકા વાદા અલ્લાહ તઆલાને ઈસ આયતમેં ફરમાયા : (**વ અમ્મા મન્ ખાફ મકામ રબ્બિહી વ નહન્નફસ અનિલ્હવા ફઈન્નલ્ જન્નત હિયલ્ મઅ્વા.**)

તર્જુમા :- લેકિન જો ડર ગયા અપને રબકે સામને ખડા હોને (કે મંઝરસે) ઔર નફસકો ખ્વાહિશસે બચા લિયા તો યકીનન જન્નત ઠિકાના હોગા.

મસલન કોઈ અજનબી ઔરત સામને આ જાએ તો અપની આંખકો દેખનેસે રોક લે. ક્યૂંકે દેખના આંખકા ઝિના હૈ, બાત કરના ઝબાનકા ઔર ઉસકી બાત સુનના કાનકા ઝિના હૈ, હાથ લગાના હાથકા ઔર ઉસકી તરફ ચલના પાંવકા ઝિના હૈ. ઔર દિલકા ઝિના ઉસકી ખ્વાહિશ ઔર તમન્ના હૈ. તો જબ મઝકૂરા આયત પર અમલ કરતે હુએ બંદા ખૌફે ખુદાસે ઈન ઉમૂરસે રૂક ગયા તો ખુદા રાઝી હો જાએગા ઔર જન્નત ઠિકાના હોગા ઈન્શા અલ્લાહ. (મઝકૂરા મઝમૂન નીચેવાલી હદીસમેં મૌજૂદ હૈ) :

મુસ્લિમ ઔર બુખારીકી હદીસમેં હૈ, રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા

કે ઝાની હાલતે ઝિનામેં ઔર ચોર ચોરી કરનેકી હાલતમેં, શરાબી શરાબ પીનેકી હાલતમેં ઔર ડાકૂ જબ લોગોંકા માલ લૂટ રહા હો, લોગ ઉસકો દે રહે હોં, મગર ઉસકે ખૌફસે કુછ ન કર સકેં, ઔર માલે ગનીમતમેં ખયાનત કરનેવાલા, ખયાનત કરનેકી હાલતમેં મોમિન નહીં રેહતા.) ખબરદાર બચતે રેહના, ખબરદાર બચતે રેહના. (કમા ફીલ મિશ્કાત બાબુલ કબાઈર)

મેરે ભાઈ! યે છોટે છોટે આમાલ જો મઝકૂરા હદીસ ઔર ઉસકી શરહમેં ઉપર બયાન કિયે ગયે હૈં હમારે ખયાલમેં અગરચે યે મામૂલી આમાલ હૈં લેકિન અગર આપને અલ્લાહસે ડરને ઔર આખિરતકી ઝિંદગીકો દુનિયાકી ઈસ ઝિંદગી પર તરજીહ દેતે હુએ ઈન આમાલકો છોડ દિયા તો ઐન મુમકિન હૈ કે અલ્લાહ તઆલા આયતમેં મઝકૂરા વાદાકે મુતાબિક ઈન્સાનકો જન્નતમેં ઠિકાના દે દેં.

મગર યે ભી બઈદ નહીં કે ઈન્સાન સરકશી ઈખ્તિયાર કરે ઔર અલ્લાહકે હુકમકી મુખાલિફત કરકે દુન્યવી મફાદાતકો આખિરત પર તરજીહ દે ઔર નફસાની ખ્વાહિશાતસે બાઝ ન આએ બલ્કે ઉનહીંમેં મુબ્તલા રહે, તો ફિર ઉસકા અંજામ જહન્નમ હોગા, જૈસાકે સૂરએ નાઝિઆતકી આયત નંબર ૩૮, ૩૯ મેં હૈ.

(ફઅમ્મા મન્ તગા વ આસરલ્ હયાતદ્દુન્યા ફઈન્નલ જહીમ હિયલ મઅ્વા.)

તર્જુમા :- (કે જિસને સરકશી કી ઔર દુનિયાકી ઝિંદગીકો તરજીહ દી તો જહન્નમ ઠિકાના હોગા. (અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો જહન્નમસે મેહફૂઝ ફરમાએ. આમીન.)

ઝિનાસે બચનેવાલે નૌજવાનકી હિકાયત

બસરામેં એક શખ્સ રેહતા થા, જો મુશ્કીકે નામસે મશ્હૂર થા, યાની (કસ્તૂરીવાલા) ક્યૂંકે ઉસસે હમેશા કસ્તૂરીકી ખૂશ્બૂ મહેકતી થી, ઉસસે કિસીને પૂછા કે ઉસકી ક્યા વજહ હૈ કે આપકે બદનસે કસ્તૂરીકી ખૂશ્બૂ આતી રેહતી હૈ? ઉસને કહા વાકિઆ યે હૈ કે મૈં બહોત હસીન થા ઔર બડા હયાદાર ભી, લોગોંને મેરે બાપસે કહા કે અગર તૂ ઉસકો બાઝારમેં બિઠાએ તો લોગોંકે મેલજોલસે ઉસકી શરમ કમ હો જાએગી, બાપને મુઝે કપડેકી દુકાન પર બિઠા દિયા. એક મરતબા એક બુઢ્ઢી ઔરત આઈ, ઉસને જો કપડા માંગા મૈંને ઉસકો દે દિયા, ફિર કેહને લગી મેરે સાથ ચલો ઔર પૈસે લે આઓ, મૈં ચલ પડા હત્તાકે વો એક બહોત બડે

મહેલમેં મુઝે લે આઈ, જિસમેં એક બહોત બડા ખૈમા લગા થા, ઉસમેં તખ્ત બિછા હુવા થા, ઉસ પર સુનેહરી બિસ્તર પર એક નૌજવાન લડકી બૈઠી હુઈ થી, મેરે પહોંચતે હી ઉસ લડકીને મુઝે ખીંચકર અપને સીનેસે લગા લિયા, મેરે મુંહસે ફૌરન નિકલા :

અલ્લાહ

યાની અય અલ્લાહ મુઝે ઈસસે બચા લે મૈં તેરેસે ડરતા હૂં, વો કેહને લગી કોઈ હરજ નહીં, મૈંને કહા મુઝે તો સખ્ત પેશાબ આયા હૈ, ચુનાંચે મૈં બૈતુલ ખલામેં ગયા ઔર પાખાના કરકે સારા પાખાના અપને મુંહ ઔર બદનકો મલ લિયા ઔર બૈતુલ ખલાસે બાહિર નિકલા તો વો મુઝે કેહને લગી, યે તો પાગલ હૈ, ઈસ તરહ મૈં ઉસસે બચ ગયા, ઉસી રાત મૈંને ખ્વાબમેં દેખા કે એક શખ્સ કેહ રહા હૈ તૂ યૂસુફ બિન યાકૂબ (અલૈ.) કે નકશે કદમ પર નિકલા, ફિર ઉસને મેરે મુંહ ઔર બદન પર હાથ ફેરા, ઉસ વક્તસે લેકર મેરે બદનસે કસ્તૂરીકી ખૂશ્બૂ મહેક રહી હૈ, યે હૈ તકવા ઔર પાકદામનીકી બરકત.

(તન્વીરૂલ અઝહાન જિ. ૧, સ. ૩૧૪)

અલ્લાહકે ખૌફસે ડરકર ઝિના છોડનેવાલેકો કિયામતકે દિન જો ઈન્આમ વ ઈકરામ મિલેગા ઉસકી તાઈદ હદીસમેં ભી મિલતી હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : સાત આદમિયોંકો હશ્રમેં અલ્લાહ તઆલા અપને અર્શકા સાયા નસીબ ફરમાએંગે, જિસ દિન ઉસ સાયાકે સિવા કોઈ સાયા ન હોગા, ઉનમેં એક શખ્સ વો હૈ કે ઉસકો કોઈ હસીન જમીલ આલા ખાનદાનકી ઔરત અપની તરફ બદકારીકે લિયે બુલાએ ઔર વો કેહ દે કે મૈં અલ્લાહસે ડરતા હૂં, જૈસાકે મિશ્કાત બાબુલ મસાજિદમેં હૈ :

ઝિનાસે બચનેવાલે જવાનકા કિસ્સા

તન્વીરૂલ અઝહાન જિ. ૧, સ. ૩૦૬, ૩૦૭ મેં એક અજીબ વાકિઆ લિખ્ખા હૈ કે : એક લુહાર થા જો તપતા હુવા ગરમ લોહા અપને હાથમેં પકડ લેતા થા, ઉસસે પૂછા ગયા કે ઉસકી ક્યા વજહ હૈ કે ગરમ લોહા પકડનેસે તેરા હાથ નહીં જલતા? તો ઉસને કહા કે મેરા વાકિઆ યે હૈ કે મૈં એક ઔરત પર આશિક હો ગયા ઔર ઉસકો વરગલાયા, ઉસકે સામને માલ પેશ કિયા, વો કેહને લગી મેરા ખાવિંદ હૈ જો મેરા ખર્ચા દેતા હૈ, મુઝે માલકી ઝરૂરત નહીં, જબ ઉસકા ખાવિંદ

ફૌત હો ગયા તો મૈંને ઉસસે નિકાહ કરના ચાહા તો ઉસને ઈન્કાર કર દિયા ઔર કેહને લગી મૈં અપની ઔલાદકો ઝલીલ નહીં કરના ચાહતી, કુછ અરસા બાદ વો ગરીબ હો ગઈ. ઉસને મુઝે પૈગામ ભેજા ઔર માલી મદદ તલબ કી, મૈંને જવાબ દિયા કે મૈં ઉસ વક્ત તક તુઝે કુછ નહીં દૂંગા જબ તક તૂ મેરી મુરાદ પૂરી નહીં કરતી, ચુનાંચે (ઝિનાકે લિયે) હમ એક જગહ ગયે તો વો કાંપને લગી, મૈંને કહા કે તુઝે ક્યા હો ગયા? કેહને લગી મૈં ઉસ ઝાતસે ડરતી હૂં જો હર વક્ત સુનને ઔર દેખનેવાલા હૈ, તો મૈંને ઉસકો છોડ દિયા, તો ઉસને મુઝે દુઆ દી "કે અલ્લાહ તુઝે આગસે મેહફૂઝ રખ્ખે" ઉસી દિનસે મુઝે દુનિયાકી આગ નહીં જલાતી ઔર મુઝે ઉમ્મીદ હૈ કે અલ્લાહ તઆલા મુઝે આખિરતકી આગમેં ભી નહીં જલાએગા, લિહાઝા જો અલ્લાહસે ડરકર ગુનાહોંસે બચ ગયા તો વો જહન્નમકે અઝાબસે બચકર જન્નતકી નેઅમતોંમેં હોગા.

હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : જો શખ્સ ઈસ્તિગફારકા મામૂલ બના લે અલ્લાહ તઆલા ઉસકો હર ફિક્રસે આઝાદ ઔર હર મુશ્કિલમેં આસાની ફરમા દેતે હૈં ઔર ઐસી જગહસે રિઝ્ક દેતે હૈં કે ઉસકો ગુમાન ભી નહીં હોતા.

(અબૂ દાઉદ, ઈબ્ને માજા ઔર ફતહુલ કબીર જિ. ૩, સ. ૨૩૭)

એક ઝાનિયા ઔર આબિદકી તૌબા

• ઈબ્ને કુદામહકી કિતાબુ ત્તવ્વાબીન સફા ૭૪, ૭૫ મેં હૈ કે એક ઝાનિયા ઔરત થી જો તિહાઈ હુસ્નકી માલેકા થી, યાની બેહદ હસીન વ જમીલ થી ઔર એકસો દીનાર લેકર ઝિના કરવાતી. એક દફા ઉસે કિસી આબિદને દેખ લિયા તો ઉસ પર ફરેફતા હો ગયા ઔર મેહનત વ મશક્કત કરકે એકસો દીનાર જમા કરકે ઝિનાકે લિયે ઉસકો પેશ કિયે, ઉસને કહા અચ્છા તો ફિર આ જાઓ, ઉસકા સોને ઔર ચાંદીકા તખ્ત થા, ઉસ પર બૈઠકર કેહને લગી આ જાઈયે, જબ આબિદ બિલકુલ તૈયાર હોકર મશ્ગૂલ હોને લગા તો ઉસે અપના મકામ વ મન્સબ યાદ આ ગયા, કે મૈં ખુદાકે નઝદીક ઐસા વૈસા હૂં તો કાંપને લગા ઔર કેહને લગા, મુઝે છોડ દો કે યહાંસે નિકલ જાઉં ઔર વો સો દીનાર મૈં વાપસ નહીં લેતા, વો કેહને લગી તુઝે અચાનક ક્યા હો ગયા? હાલાંકે તૂ તો કેહતા થા કે મૈં તુઝ પર ફરેફતા હૂં ઔર મેહનત કરકે સો દીનાર ભી લાયા, ઔર જબ વક્ત આયા હૈ તો તેરા યે હાલ હો ગયા, કેહને લગા મેરા ખુદાકે નઝદીક જો મકામ હૈ વો મુઝે યાદ આ ગયા ઔર

મૈં ડર ગયા, વો કેહને લગી અચ્છા અગર તૂ સચ કેહતા હૈ તો ફિર આજકે બાદ મેરા ખાવિંદ તૂ હૈ, વો કેહને લગા નહીં નહીં મુઝે છોડ દે મૈં યહાંસે ચલા જાઉં, વો કેહને લગી હરગિઝ નહીં, તૂ મુઝસે નિકાહ કર લે, કેહને લગા પેહલે મુઝે યહાંસે નિકલને દો, ફિર દેખૂંગા, વો કેહને લગી મૈં તુઝે ઈસ શર્ત પર છોડતી હૂં કે જબ મૈં તેરે પાસ આઉં તો તુમ મેરે સાથ નિકાહ કરના, કેહને લગા, અચ્છા ઠીક હૈ, પસ ઉસને અપના કપડા ઉપર કિયા ઔર અપને વતન લૌટ ગયા, ઉસકે બાદ વો ઔરત ભી નાદિમ હોકર તાઈબ હો ગઈ ઔર ઉસ આબિદકે શહેરકી તરફ કૂચ કર ગઈ, વહાં જાકર ઉસકા નામ ઔર મકાન પૂછકર ઉસકે ઘર પહોંચ ગઈ, તો ઘરવાલોંને કહા તુઝે એક શેહઝાદી (હુસ્નકી મલેકા) મિલને આઈ હૈ, વો બાહિર નિકલા ઉસે દેખકર એક આહ ભરી ઔર ઉસકે સામને મરકર ગિર પડા, વો કેહને લગી યે તો મુઝસે ગયા, ઉસકા કોઈ રિશ્તેદાર હૈ? લોગોંને કહા ઉસકા એક ભાઈ હૈ જો ગરીબ હૈ, કેહને લગી મૈં ઉસકી મુહબ્બત નિભાનેકે લિયે ઉસકે ભાઈસે નિકાહ કરૂંગી, ચુનાંચે ઉસકે ભાઈસે નિકાહ કર લિયા.

એક કસ્સાબ ઔર લડકીકા કિસ્સા

યે વાકિઆ ભી ઈબ્ને કુદામહકી કિતાબુ ત્તવ્વાબીન સફા ૭૫, ૭૬ મેં હૈ કે એક કસ્સાબ પડોસીકી બાંદી પર ફરેફતા હો ગયા. ઘરવાલોંને બાંદીકો કિસી કામકે લિયે દૂસરી બસ્તીકો ભેજા, કસ્સાબ ભી પીછે ચલા ગયા ઔર રાસ્તામેં ઉસકો વરગલાયા, વો બાંદી કેહને લગી, આપસે કહીં ઝિયાદા મુઝે આપકે સાથ મુહબ્બત હૈ, મગર મૈં અલ્લાહસે ડરતી હૂં, કેહને લગા અચ્છા તૂ તો ખુદાસે ડરે ઔર મૈં ન ડરૂં, યે કૈસે હો સકતા હૈ, ઉસી વક્ત તૌબા કરકે વાપસ હુવા, તો રાસ્તામેં ઉસકો પ્યાસને ઈતના સતાયા કે મરને લગા, અચાનક બની ઈસરાઈલકે અંબિયામેંસે એક નબીકા કાસિદ ઉસે આ મિલા, ઉસને પૂછા તુઝે ક્યા હુવા? કેહને લગા પ્યાસને સતાયા હૈ, ઉસને કહા અચ્છા આઓ દુઆ કરેં કે બાદલ હમ પર સાયા કરે તાકે હમ ગાંવમેં દાખિલ હો જાએં, (વહાં પાની મિલ જાએગા) કસ્સાબને કહા મેરા તો કોઈ નેક અમલ નહીં કિસ મુંહસે દુઆ કરૂં, ઉસને કહા મૈં દુઆ કરતા હૂં, તુમ ઉસ પર આમીન કેહના, તો ઉસ કાસિદને દુઆ કી ઉસને આમીન કહી, દુઆ કબૂલ હુઈ, બાદલને આકર સાયા કિયા, દોનોં બાદલકે સાયામેં ચલતે ચલતે ગાંવ પહોંચ ગયે, કસ્સાબ અપને મકાનકી તરફ જાને લગા તો બાદલ ઉસકે સાથ હો લિયા, વો કાસિદ લૌટકર કેહને લગા કે તૂ તો કેહતા થા મેરા અમલ કોઈ નહીં,

મૈંને દુઆ કી, તૂને આમીન કહી, બાદલ આયા હમ પર સાયા કિયા ફિર બાદલ તુઝ પર હી માઈલ હો ગયા, બતાઓ તુમહારા ક્યા કિસ્સા હૈ? તો કસ્સાબને મઝકૂરા કિસ્સા બતા દિયા. તો ઉસ કાસિદને કહા કે તૌબા કરનેવાલેકા વો મકામ હૈ કે લોગોંમેંસે ઔર કિસીકા વો મકામ નહીં.

ઈસ કિસ્સાસે માલૂમ હુવા કે બાદલ ભી અલ્લાહકે હુકમસે ઉસકે નેક બંદોંકે ખાદિમ ઔર નોકર હૈં, જૈસેકે મસલ મશહૂર હૈ કે જિસકા મૌલા હો ગયા ફિર સબ કુછ ઉસીકા હૈ, અય લોગો! અલ્લાહકે નેક બંદે બન જાઓ, બસ સાતોં આસમાન ઔર સાતોં ઝમીનેં ફિર તુમહારે ખાદિમ બન જાએંગે, ઉસકી તાઈદ મુસ્લિમકી નીચેવાલી હદીસસે હોતી હૈ.

જનાબ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે એક શખ્સ જંગલમેં જા રહા થા કે બાદલસે આવાઝ આઈ કે જાઓ ફલાં આદમીકે બાગકો પાનીસે સૈરાબ કર દો, બાદલ વહાંસે હટા ઔર એક મૈદાનમેં જા બરસા, વો તમામ પાની એક નાલાસે હોતા હુવા ઉસકે બાગકી તરફ બેહને લગા, વો આદમી ઉસ પાનીકે પીછે ચલ પડા. દેખતા ક્યા હૈ કે બાગવાલા આદમી બેલચા લેકર અપને બાગકો પાની દે રહા હૈ, ઉસસે પૂછને લગા, ભાઈ બતાઓ તુમહારા નામ ક્યા હૈ? ઉસને બતા દિયા, ફિર કહા કે અય શખ્સ તૂ મેરા નામ ક્યૂં પૂછ રહા હૈ? કેહને લગા કે મૈં જા રહા થા કે અચાનક બાદલસે આવાઝ આઈ કે ફલાં આદમીકે બાગકો પાનીસે સૈરાબ કરો, બાદલ બરસા ઔર યે વોહી પાની હૈ જો તૂ અપને બાગકો દે રહા હૈ, ઉસને તેરા હી નામ લિયા થા, અબ બતા કે તેરા ક્યા અમલ હૈ? કેહને લગા, જબ તૂને પૂછ હી લિયા તો સુન લે કે મૈં અપને બાગકી આમ્દનીકા એક હિસ્સા સદકા કરતા હૂં, ઔર દૂસરા હિસ્સા અપને અહલો અયાલકે ખાને પીને ઔર ઝરૂરિયાતકે લિયે ઈસ્તેમાલ કરતા હૂં, તીસરા હિસ્સા ઈસી બાગ પર ખર્ચા કરતા હૂં, કહા બસ યેહી વજહ હૈ કે રબ તેરા બાગ પાલતા હૈ. (ઔર બાદલ તેરી નોકરી કરતા હૈ. મુઅલ્લિફ)

એક ઈબાદત ગુઝારકી તૌબા

કિતાબુ ત્તવ્વાબીનમેં હૈ કે એક ઈબાદત ગુઝાર આદમી કિસી ઔરતસે બાતચીત કર રહા થા. બાતચીતકે દૌરાન ઉસ આબિદને ઔરતકી રાન પર હાથ રખ દિયા, બાદમેં ઉસ આબિદકો અપની હરકત પર સખ્ત નદામત હુઈ ઔર અપને હાથકો આગમેં ડાલ દિયા, યહાં તકકે વો હાથ સૂખ ગયા.

તૌબાકે લિયે ઈસ તરહ જિસ્મકો યા જિસ્મકે ઉઝ્વકો તકલીફ દેના હમારી શરીઅતે ઈસ્લામિયામેં નાજાઈઝ હૈ, કુરઆન મજીદ ઔર અહાદીસે મુબારકાસે તૌબાકા તરીકા ઈસ તરહ સાબિત હૈ કે આદમી ગુનાહકો છોડ દે ઔર અપને કિયે હુએ ગુનાહ પર દિલસે નાદિમ હો ઔર આઈન્દા ઉસ ગુનાહકે કભી ન કરનેકા પુખ્તા અઝ્મ કરે. (કિતાબુ ત્તવ્વાબીન સ. ૭૮)

એક નૌજવાનકી તૌબાકા કિસ્સા

અલ્લામા ઈબ્ને કુદામહ (રહ.) ને કિતાબુ ત્તવ્વાબીનમેં નકલ કિયા હૈ કે રજાઅ ઈબ્ને મૈસૂર મુજાશઈને બયાન કિયા હૈ કે હમ હઝરત સાલેહ મિર્રી (રહ.) કી મજલિસમેં શરીક થે, વઅઝકે દૌરાન ઉનહોંને અપને સામનેવાલે એક નૌજવાનસે કહા કે અય નૌજવાન! કુરઆન પઢો! ઉસ નૌજવાનને તિલાવત કરતે હુએ યે આયત પઢી : (**વ અન્ઝિરહુમ્ યોમલ આઝિફતિ ઈઝિલ્કુલૂબુ લદલ હનાજિરિ કાઝિમી-ન મા લિઝ્ઝાલિમીન મિન્ હમીમિંવ્ વલા શફીઈય્ યુતાઅ.**) (સૂરએ મોમિન : ૧૮)

તર્જુમા :- (ઔર આપ ઉન લોગોંકો એક કરીબવાલે મુસીબતકે દિનસે ડરાઈયે જિસ વક્ત કલેજે મુંહકો આ જાએંગે (ઔર ગમસે) ઘટ ઘટ જાવેંગે (ઉસ રોઝ) ઝાલિમોંકા ન કોઈ દોસ્ત હોગા ન કોઈ સિફારિશી હોગા જિસકા કહા માના જાએ).

હઝરત સાલેહને ઉસ નૌજવાનકો તિલાવતસે રોક દિયા ઔર કહા કે કૈસે ઝાલિમકે લિયે કોઈ દોસ્ત ઔર સિફારિશી હો સકતા હૈ? જબકે ઉસસે હિસાબ લેનેવાલે ખૂદ રબ્બુલ આલમીન હોં. અલ્લાહકી કસમ અગર તૂ ઝાલિમોં ઔર ગુનેહગારોંકી હાલત દેખ લે કે ઉનહેં કિસ તરહ ઝન્જીરોં ઔર મઝબૂત બેડિયોંમેં જકડકર જહન્નમકી તરફ ખીંચા જા રહા હૈ ઔર ઉસ વક્ત ઉનકી ઝિલ્લતકી હાલત ઈસ દરજાકી હોગી કે પાંવ બરહના, નંગે બદન, સિયાહ ચેહરે, આંખેં ફિરી હુઈ ઔર હદ દરજા નિઢાલ પરેશાન હાલ હૈં. મારે બદહાલીકે આવાઝ લગા રહે હૈં, હાય હમારી હલાકત હાય હમારી બરબાદી, હમ પર ક્યા મુસીબત આ ગઈ? હમેં કહાં લે જાયા જા રહા હૈ? હમારે સાથ ક્યા હોનેવાલા હૈ? ઔર ફરિશ્તે ઉનહેં આગકે હથોડોંકે સાથ માર મારકર હાંક રહે હૈં, કભી ફરિશ્તે ઉનહેં ઉંધે મુંહ ઘસીટ રહે હૈં ઔર કભી ઉનકે હાથોંકો ગરદનોંકે સાથ બાંધકર ઉનહેં ખીંચ રહે હૈં ઔર વો ઝાલિમ મુસલસલ રોતે ચિલ્લાતે રહેંગે ઔર રોતે રોતે ઉનકે આંસૂ ખુશ્ક

હોકર ખૂનકે આંસૂ બહાએંગે ઔર વો ઝાલિમ હૈરાન વ પરેશાન ઔર હવાસ બાખ્તા હોંગે. અલ્લાહકી કસમ અગર વાકઈ તૂ ઉનકી યે હાલત ઔર ઉનકા યે મુહીબ મંઝર દેખ લે તો તેરી નઝર ઉન પર ન ઠહેર સકે, તેરા દિલ ઉસ મંઝરકો બરદાશ્ત ન કર સકે ઔર ઈસ રૂસ્વાકુન હોલનાકીકે સામને તેરે કદમ ન જમ સકેં. ફિર શેખ મિર્રી બુલંદ આવાઝસે રોને લગે ઔર ચિલ્લાકર કેહને લગે હાય યે કિસ કદર બુરા મંઝર હૈ, હાય યે કિસ કદર બુરી જગહ હૈ, વો ભી બહોત રોએ ઔર સાથ લોગ ભી ખૂબ રોએ, પસ એક અઝદકાનકા નૌજવાન ઉઠા જિસકી ઝનાનાપનકી હાલત થી.

ઉસ નૌજવાનને હઝરત સાલેહ મિર્રીસે પૂછા, અય અબ્બૂ બશર! ક્યા યે સબ કુછ કિયામતકે રોઝ હોગા? હઝરત સાલેહને કહા હાં, અલ્લાહકી કસમ અય ભતીજે બલ્કે હાલ ઉસસે ભી ઝિયાદા અબતર હોગા.

ઔર કહા કે મુઝ તક યે બાત પહોંચી હૈ કે જહન્નમકી આગમેં વો અરસા દરાઝ તક ચીંખતે ચિલ્લાતે રહેંગે હત્તાકે ચીંખતે ચિલ્લાનેકી હિંમત ખતમ હો જાએગી ઔર ઈન્તિહાઈ ઝોફ વ કમઝોરીકી વજહસે ઉનકી આવાઝેં ઈસ તરહ હો જાએંગી જૈસે કરીબુલ મૌત બીમાર આદમીકી ઈન્તિહાઈ પસ્ત આવાઝ. નૌજવાનને ચીંખ મારી ઔર કહા ઈન્ના લિલ્લાહિ વઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન, હાય મેરી ગફલતે ઝિંદગીકે અહમ દિનોં પર, હાય અફસોસ! મૌલાએ હકીકીકી ઈતાઅતમેં ગફલત વ કોતાહી પર, હાય અફસોસ! દુનિયામેં અપની કીમતી ઉમરકે ઝાએઅ હોને પર, વો નૌજવાન રોતે હુએ કિબ્લાકી તરફ મુંહ ફેરકર દુઆ કરને લગા, અય મેરે અલ્લાહ! આજકે દિન મૈં ઐસી તૌબાકે સાથ તેરી તરફ મુતવજ્જેહ હો રહા હૂં કે જિસમેં તેરે ગૈરકે લિયે રિયાકી મિલાવટ નહીં હૈ. અય અલ્લાહ! મૈં જિસ હાલતમેં ભી હૂં તૂ મેરી પિછલી ખતાએં મઆફ ફરમાકર મેરે લિયે અપની બારગાહમેં કબૂલિયતકા ફૈસલા ફરમા દે ઔર મેરી લગઝિશોંસે દરગુઝર ફરમા, મૈંને તેરી રઝાકે લિયે અપની ગરદનસે ગુનાહોંકી ચાદરેં ઉતાર દીં (કે ફિર ગુનાહોંકી જુરઅત નહીં કરૂંગા) ઔર મૈં સચ્ચે દિલસે સરસે પાંવ તક અપને પૂરે વુજૂદકે સાથ તેરી તરફ રૂજૂઅ કરતા હૂં. અય મેરે મૌલા! અગર તૂને મેરી તૌબા કબૂલ ન ફરમાઈ તો ફિર મેરે લિયે હલાકત યકીની હૈ. ઉસકે બાદ વો બેહોશ હોકર ઝમીન પર ગિર પડા. હાઝિરીનને ઉસકો ઝમીનસે ઉઠાયા, ચંદ દિન હઝરત સાલેહ ઔર દૂસરે રુફકાઅ ઉસકી બીમારપુર્સી ઔર ખબરગીરીકે લિયે ઉસકે પાસ આતે જાતે રહે, ફિર કુછ અરસાકે બાદ વો અલ્લાહકો પ્યારા હો ગયા, ઉસકે જનાઝામેં બડી તાદાદમેં

લોગોંને શિરકત કી. ઔર લોગ રો રોકર ઉસકી મગફિરતકી દુઆ કરતે થે. ઉસકી વફાતકે બાદ હઝરત સાલેહ અકસર અપની મજલિસમેં ઉસ નૌજવાનકા ઝિક્રે ખૈર કિયા કરતે થે ઔર યે કહા કરતે થે વો કુરઆન મજીદકી તિલાવત ઔર વઅઝ વ નસીહતસે મુતાસ્સિર હોકર જાંબહક હો ગયા, કિસી શખ્સને ઉસ નૌજવાનકો ખ્વાબમેં દેખા ઔર પૂછા કે તેરા ક્યા હાલ હૈ? તુઝ પર કૈસે ગુઝરી? ઉસને જવાબ દિયા કે હઝરત સાલેહકી મજલિસકી બરકતસે અલ્લાહ તઆલાકી રહમત મેરે શામિલે હાલ હો ગઈ ઔર અલ્લાહકી રહમત હર ચીઝકો શામિલ હૈ.

(કિતાબુ ત્તવ્વાબીન ઈબ્ને કુદામહ સ. ૨૫૨)

નેક લોગોંકી સોહબતકી બરકત પર અનમોલ બહસ

મઝકૂરા કિસ્સેમેં સાલેહ (રહ.) કી સોહબત ઔર મજલિસસે મુતાસ્સિર હોકર ઔર ઉનકી આખિરતસે મુતઅલ્લિક ગુફતગૂ સુનકર નૌજવાનકો અલ્લાહ તઆલાકી તરફ રૂજૂઅ નસીબ હુવા.

કિસીને ક્યા હી ખૂબ કહા હૈ કે સોહબતે સાલેહ તુરા સાલેહ કુનદ : કે સાલહે આદમીકી સોહબત તુઝે સાલેહ બના દેગી. નેક લોગોંકી સોહબતસે મુતઅલ્લિક ઈમામ કરતબીને અપની તફસીર ૧૦/૨૪૨મેં બહોત હી પ્યારી બહસ કી હૈ. વો લિખતે હૈં કે ઈબ્ને અતિય્યા કેહતે હૈં કે મેરે વાલિદે મોહતરમને ફરમાયા કે મૈંને અબૂલ ફઝલ જોહરીકો મિસરકી જાંમેઅ મસ્જિદકે મિમ્બર પર યે કેહતે હુએ સુના, જો કોઈ નેક લોગોંસે મુહબ્બત કરતા હૈ ઉનકી બરકતકો પા લેતા હૈ. (દેખો તો) એક કુત્તા (અસ્હાબે કહફકા) જિસને અહલુલ્લાહસે મુહબ્બત કી ઔર ઉનકી સોહબતમેં રહા તો અલ્લાહ તઆલાને ઉસકા ઝિક્ર અપની કિતાબમેં કર દિયા.

ઉસકે બાદ ઈમામ કરતબી ફરમાતે હૈં. જબ એક કુત્તેને ઔલિયા અલ્લાહ ઔર સાલિહીનકી સોહબતમેં રેહકર યે દરજા પા લિયા કે હક તઆલાને ઉસકી ખબરકો અપની કિતાબમેં નાઝિલ ફરમા દિયા તો ઉન મોમિનીન મુવહહિદીનકે બારેમેં તુમહારા ક્યા ખયાલ હૈ જિનકો હક તઆલા શાનુહૂને અપની કિતાબમેં (યા અય્યુહલ્લઝીન આમનૂ) કેહકર મુખાતબ કિયા? બલ્કે ઉસમેં તો ઉન મોમિનીનકે લિયે ક્યા હી ખૂબ તસલ્લી ઔર ઉન્સ કા સામાન હૈ જો નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ઔર ઉનકી આલ ઔલાદસે મુહબ્બત તો કરતે હૈં મગર ઈમાનકે

કામિલ દરજાતકો નહીં પહોંચ સકે.

ઉસકે બાદ ઈમામ કરતબી ફરમાતે હૈં કે સહીહ હદીસમેં હૈ કે હઝરત અનસ (રદિ.) ને ફરમાયા કે મૈં ઔર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) મસ્જિદે (નબવી) સે નિકલ રહે થે, કે જાતે હુએ મસ્જિદકી દીવારકે પાસ એક આદમીકો મિલે તો ઉસને સવાલ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ! કિયામત કબ આએગી? રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા તૂને કિયામતકે દિનકે લિયે ક્યા તૈયારી કી હૈ? તો અર્ઝ કિયા (યા રસૂલલ્લાહ મેરી કોઈ નેકી ઔર સદકા તો નહીં હૈ, લેકિન યે બાત હૈ કે મૈં અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ (સ.અ.વ.) સે મુહબ્બત કરતા હૂં. ઉસ પર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે બસ ફિર તો તૂ ઉનહીકે સાથ હોગા જિનકે સાથ તૂ મુહબ્બત કરતા હૈ) ઉસકે બાદ હઝરત અનસ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મૈં (ભી) તો અલ્લાહ ઔર ઉસકે પ્યારે રસૂલ (સ.અ.વ.) ઔર હઝરત અબૂબક્ર (રદિ.) ઔર હઝરત ઉમર (રદિ.) સે મુહબ્બત કરતા હૂં, ઔર મૈં ઉમ્મીદ કરતા હૂં કે (કિયામતકે દિન) મૈં ભી ઉન હઝરાતકે સાથ હી હૂંગા અગરચે મૈં ઉન હઝરાતકી તરહ નેક આમાલ નહીં કર સકા.

મૈ (ઈમામ કરતબી) કેહતા હૂં કે (ઈસ હદીસકે આખિરમેં) હઝરત અનસ (રદિ.) ને (કિયામતકે દિન અપની મુહબ્બતકી વજહસે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ઔર હઝરાતે સાહેબૈન (રદિ.) કે સાથ હોનેકી) જો દલીલ પકડી હૈ યે તો મુસલમાનોંમેંસે હર શખ્સકો શામિલ હૈ. ઔર હઝરત અનસ (રદિ.) કી તરહ હર મુસલમાનકી દલીલ બન સકતી હૈ ઔર અગરચે હમ લોગ નિહાયત કોતાહ ઔર રૂસિયાહ હૈં મગર હમારી ઉમ્મીદેં ભી ઉનહીં લોગોંકે સાથ શામિલ હૈં ઔર હમ અગરચે (અપની કોતાહિયોંકી વજહસે) અલ્લાહકી રહમતકે લાઈક તો નહીં મગર ઉસકી રહમતકી ઉમ્મીદ ઝરૂર રખતે હૈં.

ઉસકે બાદ ઈમામ કરતબી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે એક કુત્તેને જિસ કૌમસે મુહબ્બત કી અલ્લાહ તઆલાને ઉસકા ઝિક્ર ભી ઉસી કૌમકે સાથ કર દિયા. બસ ઉસકી રહમત (જિસકી કોઈ હદ નહીં હૈ) ઉસસે હમ કૈસે મેહરૂમ રેહ સકતે હૈં. જબકે હમારે પાસ ઈમાન વ ઈસ્લામકા અકદ ઔર જનાબે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી મુહબ્બત ભી હૈ. ઉસકે સાથ સાથ હક તઆલા શાનુહૂકા યે ફરમાન ભી હૈ વલકદ્ કર્રમ્ના બની આદમ.....) (સૂરએ અસરાઅ : ૭૦)

તર્જુમા :- (ઔર હમને આદમ (અલૈ.) કી ઔલાદકો ઈઝ્ઝત દી હૈ ઔર જંગલ ઔર દરિયામેં ઉનકો સવારી દી, ઔર સુથરી ચીઝોંસે હમને ઉનકો રોઝી દી, ઔર બળ્હા દિયા ઉનકો બોહતોંસે જિનકો પૈદા કિયા હમને બડાઈ દેકર.)

કા'બાકા તવાફ કરનેવાલી ઔરતકા કિસ્સા

કિતાબુ ત્તવ્વાબીનમેં હઝરત વહીબ બિન અલ વર્દસે મન્કૂલ હૈ કે એક દિન કા'બા શરીફકા તવાફ કરતે હુએ એક ઔરત અલ્લાહ તઆલાસે યૂં દુઆ માંગ રહી થી : અય મેરે પરવરદિગાર! લઝ્ઝતેં ખતમ હો ગઈ ઔર બુરાઈયાં બાકી રેહ ગઈ, અય મેરે પરવરદિગાર! જહન્નમકી આગકા અઝાબ દેનેસે તુઝકો કોઈ ફાઈદા નહીં હૈ, અલબત્તા મૈં મોહતાજ હૂં કે તૂ રહમ ફરમાકર મુઝે જહન્નમકે અઝાબસે નજાત બખ્શ દે.

ઉસી દૌરાન ઉસકે હમરાહ એક દૂસરી ઔરત ઉસસે મુખાતિબ હોકર બોલી, અય બહેન! ક્યા તૂ બૈતુલ્લાહકે અંદર દાખિલ હોના પસંદ કરતી હૈ? ઉસને જવાબ દિયા, અલ્લાહકી કસમ મેરે પાંવ તો ઈસ લાઈક ભી નહીં કે યે બૈતુલ્લાહકા તવાફ ભી કરેં, યે જાએકે મૈં ઈન નાપાક કદમોંસે બૈતુલ્લાહકો રોન્દૂં, મુઝે અચ્છી તરહ માલૂમ હૈ કે યે પાંવ કૈસે કૈસે ઔર કહાં કહાં ચલે?

(કિતાબુ ત્તવ્વાબીન સ. ૨૫૩)

એક આદમીકા અપને ગુનાહોં પર રોના ઔર તૌબા કરના

ઈબ્રાહીમ બિન હારિસસે રિવાયત હૈ કે એક આદમી બહોત રોયા કરતા થા. જબ ઉસસે ઉસકે રોનેકી વજહ પૂછી ગઈ તો ઉસને જવાબ દિયા કે મુઝે અપને ગુનાહોંકી યાદ રુલાતી હૈ, જો મૈંને ઉસ વક્ત કિયે જબકે મેરા આકા મુઝે દેખ રહા થા ઔર વો બરવક્ત મુઝે સઝા દેનેકી ભી કુદરત રખતા થા, મગર મૈંને ફિર ભી ગુનાહ કરતે વક્ત ઉસસે શરમ ન કી, અબ ઉસને મુઝે ઉસ દિન તકકે લિયે મોહલત દે દી, જિસ દિનકા અઝાબ દાઈમી ઔર ઉસકી હસરત ન ખતમ હોનેવાલી હૈ, અલ્લાહકી કસમ અગર મુઝે યે ઈખ્તિયાર દે દિયા જાએ કે અગર તૂ ચાહે તો તેરા હિસાબ લિયા જાએ ફિર તુઝે જન્નતમેં દાખિલ કર દિયા જાએ. ઔર અગર તૂ ચાહે કે મિટ્ટી હો જાએ તો તેરે મિટ્ટી હોનેકા ફૈસલા કર દિયા જાએ, હકીકત યે હૈ કે મૈં ઈસ બાતકો પસંદ કરૂંગા કે મૈં મિટ્ટી હો જાઉં.

(કિતાબુત્તવ્વાબીન સ. ૨૫૩)

બર્ખ નામી આબિદકી તૌબાકા કિસ્સા

કિતાબુત્તવ્વાબીન સફા ૭૯ મેં હૈ કે મૂસા (અલૈ.) કે ઝમાનેમેં એક દફા બની ઈસરાઈલ પર બારિશ ન હોનેકી વજહસે સખ્ત ખુશ્ક સાલીકી હાલત હો ગઈ. ઉનહોંને હઝરત મૂસા (અલૈ.) સે દરખ્વાસ્ત કી કે અલ્લાહ તઆલાસે બારિશકી દુઆ કરેં. હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને લોગોંસે ફરમાયા કે મેરે સાથ પહાડકી તરફ નિકલો, ચુનાંચે લોગ હઝરત મૂસા (અલૈ.) કે સાથ પહાડકી તરફ નિકલે, જબ હઝરત મૂસા (અલૈ.) પહાડ પર ચઢને લગે તો એલાન ફરમાયા કે મેરે પીછે કોઈ ઐસા આદમી ન આએ જિસને અલ્લાહકી કોઈ નાફરમાની કી હો, ઉસ એલાનકે બાદ આધેસે ઝિયાદા લોગ વાપસ હો ગયે. હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને દૂસરી મરતબા એલાન ફરમાયા કે મેરે પીછે ઐસા કોઈ આદમી ન આએ જિસને અલ્લાહકી કોઈ નાફરમાની કી હો, દૂસરી મરતબા એલાનકે બાદ સારે લોગ વાપસ લૌટ આએ, મગર એક કાના આદમી જિસકો બર્ખ આબિદ કેહતે થે વો હઝરત મૂસા (અલૈ.) કે હમરાહ રહા. હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને ઉસસે ફરમાયા કે તુઝે સુનાઈ નહીં દિયા જો કુછ મૈંને કહા હૈ? બર્ખ આબિદને કહા જી ક્યૂં નહીં? મૈંને આપકા ફરમાન સુના હૈ, હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને ફરમાયા કે ફિર તૂને કભી કોઈ ગુનાહ નહીં કિયા? ઉસને અર્ઝ કિયા કે મુઝે ઔર તો કુછ યાદ નહીં પડતા મગર મુઝે એક ચીઝ યાદ પડતી હૈ, અગર વો ગુનાહ હૈ તો મૈં વાપસ હો જાતા હૂં, હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને ફરમાયા કે બતાઓ વો ક્યા હૈ? આબિદ બર્ખને અર્ઝ કી કે એક મરતબા મૈં કિસી રાસ્તેસે ગુઝર રહા થા અચાનક મુઝે એક ઘરકા દરવાઝા ખુલા હુવા દિખાઈ દિયા, મૈંને અપની ઈસ કાની આંખસે ઉસમેં ઝાંકા મુઝે કોઈ શખ્સ દિખાઈ દિયા, અલબત્તા યે માલૂમ નહીં કે વો મર્દ થા યા ઔરત, મૈંને અપની ઈસ આંખસે કહા કે તૂને અલ્લાહકી નાફરમાનીકી તરફ જલ્દી કી, ઈસ લિયે અબ તૂ મેરે સાથ નહીં રેહ સકતી, મૈંને અપની ઉન્ગલીસે ઈસ આંખકો નિકાલ દિયા. અગર મેરા યે અમલ અલ્લાહ તઆલાકી નાફરમાની હૈ તો મૈં વાપસ હો જાતા હૂં, હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને ફરમાયા કે યે તો ગુનાહ નહીં, ઉસકે બાદ હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને ઉસસે ફરમાયા કે અય બર્ખ! અલ્લાહસે બારિશકી દુઆ કર, ઉસને દુઆ કરની શુરૂ કી, અય કુદ્દૂસ! જો કુછ તેરે પાસ હૈ ઉસકી કોઈ હદ્દ નહીં, ઔર તેરે ખઝાને કભી ખતમ નહીં હો સકતે, ઔર તેરી ઝાત પર બુખ્લકા કભી ધબ્બા નહીં લગ સકતા, ફિર કૌનસી ઐસી ચીઝ હૈ જો તેરી જૂદો સખાકે ઈહાતાસે બાહિર હૈ, ઈલાહી અપની મહેરબાનીસે ઈસી વક્ત

બારાને રહમત (બારિશ) નાઝિલ ફરમા, દુઆકે બાદ જબ હઝરત મૂસા (અલૈ.) ઔર આબિદ બર્ખ વાપસ લૌટે તો ઈસ કદર બારિશ શુરૂ હો ગઈ કે દોનોં કીચડમેં ચલ રહે થે.

એક ગુનેહગાર બંદેકી તૌબાકા કિસ્સા

બયાન કિયા જાતા હૈ કે એક મરતબા બની ઈસરાઈલ પર સખ્ત કહત પડા. લોગ જમા હોકર હઝરત મૂસા (અલૈ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ ઔર અર્ઝ કિયા, અય કલીમુલ્લાહ! અપને રબસે હમારે લિયે બારાને રહમત (બારિશ) કી દુઆ કીજિયે, હઝરત મૂસા (અલૈ.) ઉઠે ઔર ઉનકે સાથ સહરા (જંગલ) કી તરફ ચલ દિયે. ઉસ વક્ત લોગોંકી તાદાદ કમો બેશ સત્તર હઝાર હોગી, હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને દુઆ શુરૂ કી, ઈલાહી! હમ પર બારિશ નાઝિલ ફરમા, ઈલાહી! હમ પર અપના કરમ ફરમા, ઈલાહી! શીરખ્વાર (દૂધ પીતે) માસૂમ બચ્ચોં, ચારા ખાનેવાલે બેચારે જાનવરોં ઔર કુબડે બુઝુર્ગોંકે (નેક આમાલકે) વસીલેસે હમ પર બારાને રહમત નાઝિલ ફરમા, હઝરત મૂસા (અલૈ.) કી દુઆકે બાદ આસમાન અબ્ર આલૂદ હોનેકે બજાએ મઝીદ સાફ હો ગયા ઔર સૂરજકી ગરમી ખૂબ તેઝ હો ગઈ, હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને પરેશાન હોકર ફિર બારગાહે ઈલાહીમેં અર્ઝ કિયા, ઈલાહી! અગર મેરા મરતબા તેરે નઝદીક કમ હો ગયા હૈ તો નબીએ આખિરૂઝ્ઝમાં હઝરત મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) કે બુલંદ મરતબા (ઉનકે નેક આમાલ) કે વસીલેસે હમારી દુઆ કબૂલ ફરમા, અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે હઝરત મૂસા (અલૈ.) પર વહી આઈ, અય મૂસા! તેરા મરતબા મેરે નઝદીક કમ નહીં હુવા, તૂ યકીનન મેરે નઝદીક ઈઝ્ઝતવાલા હૈ, મગર તુમમેં એક ઐસા બંદા હૈ જો ગુનાહોંકે સાથ મુઝસે ચાલીસ સાલસે બરસરે પૈકાર હૈ, ઈસ લિયે તૂ ઉસકે બારેમેં એલાન કર દે તાકે વો તુમહારે દરમિયાનસે નિકલ જાએ, ક્યૂંકે ઉસીકી બદૌલત તુમ સબ બારિશસે મેહરૂમ હો, હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને બારગાહે ખુદાવંદીમેં અર્ઝ કિયા, ઈલાહી! મેરે આકા! મૈં એક ઝઈફ બંદા હૂં મેરી આવાઝ કમઝોર હૈ, વો તકરીબન સત્તર હઝારકે મજમામેં હર એક તક કૈસે પહોંચેગી? અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે વહી આઈ કે આવાઝ લગાના તેરા કામ ઔર તેરી આવાઝકા હર એક તક પહોંચાના મેરા કામ, હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને ખડે હોકર આવાઝ લગાઈ, અય વો ગુનેહગાર બંદે જો ચાલીસ સાલસે ગુનાહોંકે સાથ અલ્લાહસે બરસરે પૈકાર હૈ હમારે ઈસ મજમાસે નિકલ જા, તેરી વજહસે હમ બારિશસે મેહરૂમ હૈં, હઝરત મૂસા (અલૈ.) કા યે એલાન સુનકર

વો ગુનેહગાર બંદા ખડા હુવા, ઉસને અપને દાએં બાએં નઝર દૌડાકર દેખા મગર કોઈ ભી દૂસરા શખ્સ ઉસ મજમાસે ન નિકલા, ઉસકો યકીન હો ગયા કે ઈસ એલાનસે મતલૂબ મૈં હી હૂં, અબ ઉસને અપને જી મેં સોચા કે અગર ઈસ મજમાસે નિકલૂં તો પૂરી કૌમ બની ઈસરાઈલકે સામને મેરી રૂસ્વાઈ હોગી, ઔર અગર મૈં બૈઠા રહૂં ઔર મજમાસે ન નિકલૂં, તો ફિર સારે લોગ મેરી બદૌલત બારાને રહમતસે મેહરૂમ રહેંગે, ઈસી ઝહની કશ મકશકે દૌરાન ઉસને અપને સરપર કપડા ઓઢ લિયા ઔર અપને ગુઝિશ્તા ગુનાહોં પર નદામતકે સાથ બારગાહે ઈલાહીમેં તૌબાકે લિયે સરગોશી શુરૂ કર દી, અય મેરે માબૂદ! અય મેરે આકા! બેશક મૈંને ચાલીસ સાલ તક તેરી નાફરમાની કી ઔર તૂને મુઝે ઢીલ દે રખ્ખી ઔર અબ મૈં તેરા ફરમાંબરદાર બંદા બનકર તેરે દરબારમેં હાઝિર હૂં, તૂ મેરી તૌબા કબૂલ ફરમા, અભી ઉસકી બાત પૂરી ભી નહીં હુઈ થી કે એક સફેદ બાદલ આસમાન પર નમૂદાર હુવા ઔર વો ઈસ તરહ બરસને લગા જૈસેકે મશ્કીઝોંકે મુંહ ખોલ દિયે ગયે હોં. હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને બારગાહે ખુદાવંદીમેં અર્ઝ કિયા, મેરે માબૂદ! મેરે મૌલા! કિસ વજહસે હમ પર બારિશ શુરૂ હો ગઈ? અભી તક તો તેરા નાફરમાન બંદા ઈસ મજમાસે બાહિર નહીં નિકલા, અલ્લાહકી તરફસે જવાબ મિલા, મૂસા! જિસ શખ્સકી વજહસે અબ તક બારિશ રૂકી હુઈ થી, અબ ઉસ શખ્સકી બદૌલત તુમ પર બારિશ હુઈ, હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને અર્ઝ કિયા, અય મેરે માબૂદ! મુઝે ઉસ નાફરમાન બંદાકી ઝિયારત કરા દે, અલ્લાહ તઆલાને ઈરશાદ ફરમાયા, અય મૂસા! મૈંને ઉસકી ઉસ વક્ત પરદાપોશી કી જબકે વો મેરા નાફરમાન થા, તો ક્યા અબ મૈં ઉસકી પરદાદરી કરૂં જબકે વો મેરા ફરમાંબરદાર બન ગયા હૈ? અય મૂસા! મૈં ચુગલખોર બંદોંકો બુરા જાનતા હૂં તો ક્યા ફિર મૈં ખૂદ ચુગલખોર બનૂં.

(કિતાબુ ત્તવ્વાબીન ઈબ્ને કુદામહ સ. ૮૨,૮૩)

અપની જાનં પર ઝુલ્મ કરનેવાલે નૌજવાનકી તૌબાકા કિસ્સા

હઝરત વહબ બિન મુનબ્બહ (રહ.) સે રિવાયત હૈ કે હઝરત મૂસા (અલૈ.) કે ઝમાનેમેં એક બડા મુતકબ્બિર ખુદાકા નાફરમાન નૌજવાન થા, જિસને અપની જાન પર ગુનાહોંકે સાથ બડા ઝુલ્મ કર રખ્ખા થા, લોગોંને ઉસકો ઉસકી બદ ચલનીકી વજહસે શહેરસે બાહિર નિકાલ દિયા, અબ વો શહેરસે બાહિર વૈરાનેમેં

રેહતા, કોઈ ઉસસે અલૈક સલૈક (સલામ-કલામ) તક ન કરતા, આખિર જબ મૌતકા વક્ત કરીબ હુવા તો વો ઉસી વૈરાનેમેં શહેરકે બાહિર પડા હુવા થા, અલ્લાહ તઅલાને હઝરત મૂસા (અલૈ.) કી તરફ વહી નાઝિલ ફરમાઈ કે મેરા એક દોસ્ત કરીબુલ મૌત હૈ ઉસકે પાસ જાકર ઉસકી મૌતકે બાદ ઉસકો ગુસલ દેના ઔર ઉસકી નમાઝે જનાઝા પળ્હના ઔર મેરી તરફસે ઉન લોગોંકો બતલા દો જો મેરી બહોત નાફરમાનિયાં કર ચુકે હૈં કે વો ઉસકે જનાઝામેં શરીક હોં તાકે મૈં ઉનકી મગફિરત કર દૂં ઔર જનાઝાકે બાદ ઉસકો મેરે પાસ (કબરમેં) લે આઓ તાકે મૈં ઉસકા અચ્છા ઠિકાના બનાઉં. ચુનાંચે હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને બંની ઈસરાઈલમેં એલાન કર દિયા, લોગ કસરતસે ઈખટ્ઠે હો ગયે. જબ સબ લોગ ઉસ શખ્સકે પાસ પહોંચે તો ઉનહોંને ઉસકો પેહચાન લિયા ઔર હઝરત મૂસા (અલૈ.) સે અર્ઝ કિયા કે અય નબીયલ્લાહ! યે તો વોહી અલ્લાહકા નાફરમાન મુતકબ્બિર શખ્સ હૈ જિસકો હમને ઉસકી બદ આમાલિયોંકી વજહસે શહેર બદર કિયા થા, હઝરત મૂસા (અલૈ.) કો ઉસસે બડા તઅજ્જુબ હુવા, અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂકી તરફસે હઝરત મૂસા (અલૈ.) પર વહી આઈ કે વાકઈ ઉન લોગોંને સચ કહા હૈ, યે નૌજવાન ઐસા હી થા ઔર યે લોગ ઝમીન પર મેરે ગવાહ હૈં, લેકિન જબ ઉસ વૈરાનેમેં ઉસકી મૌતકા વક્ત કરીબ આયા તો ઉસને અપને દાએં બાએં નઝર દૌડાઈ મગર ન ઉસકો કોઈ અપના કરીબી રિશ્તેદાર ઔર ન કોઈ દોસ્ત નઝર આયા ઔર ઉસને અપને આપકો તન્હા બે-યારો મદદગાર ઔર ઝલીલ દેખા, અબ જબકે મખ્લૂકસે ઉસકા દિલ કટ ગયા તો મેરી તરફ ઉસને નઝર કી ઔર કહા, ઈલાહી! મૈં તેરે બંદોંમેંસે એક ઐસા બંદા હૂં જો કે શહેરોંમેં હોતે હુએ ભી મુસાફિર હૈ, અગર મુઝે યે માલૂમ હોતા કે તુઝે અઝાબ દેનેકી મુઝ પર ઝિયાદા કુદરત હૈ ઔર મેરી ખતાએં મઆફ કરનેકી તુઝે ઝિયાદા કુદરત નહીં તો ફિર મૈં તુઝસે મગફિરતકા તાલિબ ન હોતા, હાલાંકે તેરે સિવા ન કોઈ મેરી પનાહગાહ હૈ ઔર ન જાએ ઉમ્મીદ, ઔર મૈંને તેરી નાઝિલ કરદા કિતાબોંમેં પળ્હા સુના હૈ કે તેરા ફરમાન હૈ : (ઈન્ની અનલ્ ગફૂરુર્રહીમ.) ઈસ લિયે તૂ મુઝે અપની ઝાતે આલીસે ઉમ્મીદે મગફિરતમેં નાકામ ન કર.

અય મૂસા! ક્યા યે મેરી શાનકે લાઈક હૈ કે મૈં ઐસે દરમાન્દા બે-યારો મદદગાર બંદાકી મઆફીકી દરખ્વાસ્ત રદ કર દૂં? હાલાંકે ઉસને મુઝસે માંગનેકા મુઝ હીકો વસીલા બનાયા હૈ ઔર મેરે સામને આજિઝ વ બે-બસ હોકર ગિર પડા હૈ, અય મૂસા! મુઝે ઉસકી ગુરબત, આજિઝી ઔર સચ્ચી તૌબા ઐસી પસંદ હૈ કે

અગર વો સારી ઝમીનકે ગુનેહગારોંકે બારેમેં મુઝસે બખ્શિશકા સવાલ કરે તો મૈં સબકો બખ્શ દૂં. અય મૂસા! મૈં હી ગરીબકી પનાહગાહ હૂં ઔર મૈં હી ઉસકા દોસ્ત હૂં ઔર મૈં હી ઉસકા તબીબ ઔર ઉસ પર રહમ કરનેવાલા હૂં.

(કિતાબુત્તવ્વાબીન ઈબ્ને કુદામહ સ. ૮૨,૮૩)

મર્દ ઔર ઔરત દોનોંકે લિયે એક નિહાયત હી મુફીદ ઔર અહમ તરીન બાત

નૌજવાનકી તૌબાકે ઈસ કિસ્સેમેં અલ્લાહ તઆલાને હઝરત મૂસા (અલૈ.) કો વહીકે ઝરીએ જો યે બાત ઈરશાદ ફરમાઈ કે અય મૂસા! યે લોગ સચ કેહતે હૈં યે નૌજવાન ઐસા હી થા ઔર યે લોગ (ઝમીન પર) મેરે ગવાહ હૈં.

બંદા અર્ઝ કરતા હૈ કે યેહી બાત હમારે લાડલે પયગંબર જનાબ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને એક મૌકા પર સહીહ હદીસમેં ઈરશાદ ફરમાઈ હૈ જો હમ આઈન્દા બયાન કર રહે હૈં, ઔર કિસી બુઝુર્ગકા યે કૌલ હૈ કે મખ્લૂકકી ઝબાનેં હક તઆલાકે કલમમેં યાની મખ્લૂક જો બાત અપની ઝબાનસે બોલતી હૈ હક તઆલાકે ફરિશ્તે ઉસકો લિખ લેતે હૈં તાકે ઉસકે મુતાબિક ફૈસલા કિયા જા સકે.

ઔર બુખારી વ મુસ્લિમ શરીફમેં હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે લોગ એક જનાઝા ઉઠાએ જા રહે થે કે મરનેવાલેકી તારીફ કરને લગે તો નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને (સુનકર) ફરમાયા (**વજબત**) કે વાજિબ હો ગઈ, ફિર (કુછ દેરકે બાદ) લોગ એક દૂસરા જનાઝા લેકર ગુઝરે ઔર ઉસ મરનેવાલેકે ખિલાફ બુરી બાતેં કરને લગે, તો નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને (સુનકર) ફરમાયા (**વજબત**) કે વાજિબ હો ગઈ.

હઝરત ઉમર (રદિ.) ને પૂછા કે અય અલ્લાહકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ક્યા ચીઝ વાજિબ હો ગઈ? તો નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : (યે શખ્સ જિસકી તુમ તારીફ કર રહે થે ઉસકે લિયે જન્નત વાજિબ હો ગઈ) ઔર યે દૂસરા શખ્સ જિસકી તુમ બદખૂઈ કર રહે થે ઉસકે લિયે દોઝખ વાજિબ હો ગઈ (ઔર ફિર ફરમાયા) (**અન્તુમ શુહદાઉલ્લાહિ ફીલ અર્ઝિ**) કે તુમ લોગ ઝમીન પર અલ્લાહકે ગવાહ હો) કે તુમહારી ગવાહિયોં પર અલ્લાહ તઆલા ફૈસલા ફરમાતે હૈં.)

ઔર એક દૂસરી રિવાયતમેં યે અલ્ફાઝ હૈં : (**અલ મુઅ્મિનૂન શુહદાઉલ્લાહિ ફીલ અર્ઝિ**) કે મોમિન લોગ ઝમીન પર અલ્લાહકે ગવાહ હૈં.

હાફિઝ ઈબ્ને હજરને ફતહુલ બારી જિ. ૩, સ. ૨૭૩ મેં ઈમામ કરતબીકા કૌલ લિખ્ખા હૈ. વો ફરમાતે હૈં કે ઈસ મઝકૂરા હદીસકી તરફ અલ્લાહ તઆલાકા યે ફરમાન ઈશારા કરતા હૈ જો ઉસને સૂરએ બકરહ આયત નંબર ૧૪૩ મેં નાઝિલ ફરમાયા, વો ફરમાન યે હૈ : (વ કઝાલિક્ જઅલ્નાકુમ ઉમ્મતંવ્ વસતલ્ લિતકૂનૂ શુહદાઅ અલન્નાસિ વયકૂનર્રસૂલુ અલૈકુમ્ શહીદા.) (સૂ. બકરહ : ૧૪૩)

તર્જુમા :- (ઔર ઈસી તરહ હમને તુમકો મોઅતદિલ ઉમ્મત બનાયા હૈ તાકે તુમ (દૂસરે) લોગોં પર ગવાહ હો ઔર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) તુમ પર ગવાહી દેનેવાલે હોં.)

ઉસકે બાદ હાફિઝ ઈબ્ને હજરને લિખ્ખા હૈ કે ઈમામ નવવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે હદીસમેં યે જો કહા ગયા હૈ કે લોગ મરનેવાલેકી અચ્છી તારીફ કરેં તો ઉસકે લિયે જન્નત વાજિબ હો જાએગી, ઉસકા મતલબ યે હૈ કે વો તારીફ કરનેવાલે નેક આદિલ ઔર બુઝુર્ગ કિસમકે લોગ હોં. ઔર વો તારીફ જો કર રહે હૈં વો ભી વાકિઆકે મુતાબિક હો (ઐસા નહીં કે હર માજા સાજા અપને જૈસે ચોર ડાકૂ ઔર ઝાની યા શરાબીકી તારીફ કરને લગે ઔર ઉસ પર ઉસકે લિયે જન્નતકા ફૈસલા કર દિયા જાએ.)

ઔર યે ભી કહા હૈ કે હદીસ અપને ઉમૂમ પર હૈ ઔર ઈમામ અહમદ ઔર હાકિમકી મરફૂઅ રિવાયત દલાલત કરતી હૈ, ફરમાયા કે જો ભી મુસલમાન મરતા હૈ પસ અગર ઉસકે ઈર્દ ગિર્દ બસનેવાલે ચાર આદમી યે ગવાહી દે દેં કે ઉસ શખ્સમેં હમને ખૈરકે સિવા કોઈ દૂસરી બુરાઈ નહીં દેખી, તો અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં કે બેશક મૈંને તુમહારી ગવાહીકો કબૂલ કિયા ઔર ઉસકી વો ગલતિયાં મઆફ કર દીં જિસકો તુમ નહીં જાનતે.

ઈમામ કરતબીને અપની તફસીર જિ. ૫, સ. ૧૨૯ મેં અલ્લાહ તઆલાકે ફરમાન સૂરએ નિસાઅ આયત નંબર ૪૧ કી તફસીર કરતે હુએ હઝરત સઈદ ઈબ્નુલ મુસય્યિબકા યે કૌલ નકલ કિયા હૈ કે કોઈ ઐસા દિન નહીં ગુઝરતા કે જિસ દિન નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી ઉમ્મતકો સુબહ વ શામ ઉનકે સામને પેશ ન કિયા જાતા હો, બસ નબી (સ.અ.વ.) ઉનકો ઉનકી નિશાનિયોં ઔર ઉનકે આમાલસે (કિયામતકે દિન) પેહચાનેંગે, ઈસ લિયે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કિયામતકે દિન ઉનકે ખિલાફ ગવાહી દેંગે, ઈસીકો અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં :

તર્જુમ :- ફરમાયા કે (ફિર ક્યા હાલ હોગા જબ હમ હર ઉમ્મતમેંસે અહવાલ કેહનેવાલા બુલાએંગે ઔર આપ (સ.અ.વ.) કો (ભી) બુલાએંગે ઉન લોગોં પર

અહવાલ બતાનેવાલા (ગવાહી દેનેવાલા).

ઔર હાફિઝ ઈબ્ને કસીર (રહ.) ને અપની તફસીર જિલ્દ નંબ. ૧૩ ઔર સફા ૪૪૦ પર ઈબ્ને અબીદુન્યાસે નકલ કિયા હૈ કે એક બુઝુર્ગ ઉબાદ બિન ઉબાદ હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન સાલેહ જો ઉન દિનોં ફલસ્તીનમેં રેહતે થે કી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ ઔર અર્ઝ કિયા કે હઝરત મુઝે કોઈ ખાસ વઅઝ વ નસીહત ફરમા દીજિયે, તો ઉસ પર ઉનહોંને કહા કે અય મેરે પ્યારે! અલ્લાહ તઆલા આપકો સાલેહ ઔર નેક આમાલકી તૌફીક દે, ભલા મૈં તુઝે ક્યા વઅઝ વ નસીહત કરૂં, બસ મેરી ઈતનીસી બાત યાદ રખ્ખો ઔર વો યે કે મુઝે એક હદીસ પહોંચી હૈ કે ઝિંદોંકે આમાલ ઉનકે અઝીઝો અકારિબ મુરદોં પર પેશ હોતે હૈં, બસ તૂ ઈસ બાતકા ખ્યાલ રખના કે તેરા કૌનસા અમલ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) પર પેશ હોતા હૈ. યે બાત કેહકર હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન સાલેહ ઈસ કદર શિદ્દતસે રોએ કે ઉનકી દાઢી આંસૂઓંસે તર હો ગઈ.

કેહનેકા મકસદ યે થા કે ગલત અમલ કરકે જનાબ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કો તકલીફ ન પહોંચાના કે ઉમ્મતકે આમાલ ઉન પર પેશ કિયે જાતે હૈં, ઈસ કિસ્સાકો બયાન કરનેસે પેહલે હાફિઝ ઈબ્ને કસીરને હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન મુબારકસે એક રિવાયત નકલ કી હૈ, ફરમાતે હૈં : ઝિંદોંકે આમાલ મુરદોં પર પેશ હોતે હૈં, જબ વો કિસી અચ્છે ઔર સાલેહ અમલકો દેખતે હૈં તો ખૂશિયાં મનાતે હૈં. ઔર જબ વો કિસીકે બુરે આમાલકો દેખતે હૈં તો અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ કરતે હૈં કે અય અલ્લાહ! ઉસકો હિદાયત અતા ફરમા.

એક અજીબો ગરીબ કિસ્સા

ઉસકે બાદ હમ આપકો એક બેહતરીન કિસ્સા સુનાતે હૈં, યે કિસ્સા હિન્દુસ્તાની શાઈર મિરઝા કતીલકે સાથ પેશ આયા, કિસ્સા કુછ ઈસ તરહ હૈ કે એક ઈરાની શખ્સ મિરઝા કતીલકે શાઈરાના કલામમેં હિકમત વ મારિફતકી બાતોંસે બડા મુતાસ્સિર હુવા. ઉસને સોચા કે યે શાઈર અપને દીનમેં એક બુલંદ મકામ રખતા હૈ. બડા સાલેહ બુઝુર્ગ ઔર નેક ઈન્સાન માલૂમ હોતા હૈ, લિહાઝા ઉસકી ઝિયારત કરની ચાહિયે, ચુનાંચે વો મુલાકાત ઔર ઝિયારાતકી ગર્ઝસે ઈરાનસે હિન્દુસ્તાન ચલા આયા, જબ વો ઉસકે ઘરકે દરવાઝા પર પહોંચા તો અચાનક દેખતા હૈ કે વો શાઈર દાઢી મુંડવા રહે હૈં, તો ઈરાનીને મિર્ઝા કતીલકી ઈસ હરકતકો દેખતે હી તઅજ્જુબ ઔર હૈરાનગીસે પૂછા? આગા તૂ રીશ મી

ખરાશી? જનાબ ક્યા આપ દાઢી મુંડા રહે હૈં? ઉસ પર મિરઝા કતીલને જવાબ દિયા (બલા મન રીશ મી ખરાશમ વ લેકિન દિલે મુસ્લિમ નમી ખરાશમ) જનાબ મૈં દાઢી હી મુંડવા રહા હૂં મગર કિસી મુસલમાનકા દિલ તો ઝખ્મી નહીં કર રહા, યાની કિસી મુસલમાનકો તકલીફ નહીં દે રહા, તો વો ઈરાની ચૂંકે સચ્ચી મુહબ્બત લેકર ઉસકી ઝિયારતકે લિયે આયા થા, ઉસસે ન રહા ગયા ઔર ઉસકો કેહ દિયા કે જનાબ આપ કિસી આમ મુસલમાનકે દિલકો ઝખ્મી કરને યા ઉસકો તકલીફ દેનેકી બાત કરતે હૈં, મૈં કેહતા હૂં કે આપ તો ઈસ સુન્નતે નબવી યાની દાઢીકો કાટકર સૈયિદુલ કુલૂબકો ઈસ આલાકે ઝરીઆ ઝખ્મી કર રહે હૈં, યાની જનાબ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કા વો દિલ જો તમામ દિલોંકા બાદશાહ હૈ તુમ ઉસકો ઝખ્મી કર રહે હો ઔર તકલીફ પહોંચા રહે હો. (ઈસ લિયે કે તુમહારા યે અમલ રસૂલુલ્લહ (સ.અ.વ.) પર પેશ હોતા હૈ.)

મિરઝા કતીલ ઈરાની શખ્સકી યે બાત સુનકર ગશ ખાકર ગિર પડા, કુછ દેરકે બાદ જબ હોશ આયા તો ફારસીમેં યે શઅર પઢા :

જઝાકલ્લાહુ કે ચશ્મમ બાઝ કરદી
મુરા બા જાને જાં હમરાઝ કરદી

યાની અલ્લાહ તઆલા આપકો જઝાએ ખૈર અતા ફરમાએ, આપને તો મેરે દિલકી અંધી આંખકો ખોલકર રખ દિયા ઔર આપને તો મુઝે મેરે મેહબૂબ (સ.અ.વ.) કી ચાહતસે આગાહ કર દિયા કે વો ક્યા ચાહતે હૈં. ઔર મૈં ક્યા કર રહા હૂં કે દાઢી મુંડવાકર ઉનકો તકલીફ પહોંચા રહા હૂં.)

લિહાઝા હમેં ચાહિયે કે હમ અપને ગલત આમાલકી વજહસે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો તકલીફ ન પહોંચાએં, ક્યૂંકે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) પર ઉમ્મતકે આમાલ પેશ હોતે હૈં.

સવાલ :- ઈમામ ઈબ્ને તયમિય્યહ (રહ.) સે કિસીને સવાલ કિયા કે ઝિંદા હઝરાત જબ મુરદા હઝરાતકી ઝિયારતકે લિયે (ઉનકી કબરોં પર) જાતે હૈં, તો ક્યા વો ઉનકો જાનતે ઔર પેહચાનતે હૈં? ઔર ક્યા વો મુરદા શખ્સ અપને કરીબી રિશ્તેદાર યા દૂસરેકો ઝિયારતકે વક્ત પેહચાનતા હૈ?

જવાબ :- તો ઉસ પર ઈબ્ને તયમિય્યહ (રહ.) ને જવાબ દિયા કે હાં બહોતસે આસાર ઈસ સિલસિલેમેં વારિદ હુએ હૈં જો ઉનકે આપસમેં મુલાકાત કરને પર દલાલત કરતે હૈં, ઈસ તરહ ઝિંદા હઝરાતકે આમાલ મુરદા શખ્સ પર પેશ હોતે હૈં, ઉસકે મુતઅલ્લિક ભી બહોતસે આસાર વારિદ હુએ હૈં જૈસેકે

અબ્દુલ્લાહ ઈબ્ને મુબારકને હઝરત અબૂ ઐયૂબ અન્સારી (રદિ.) સે રિવાયત કિયા હૈ કે જબ મોમિનકી રૂહકો કબ્ઝ કિયા જાતા હૈ ઔર રૂહ ઉપર જાતી હૈ તો અલ્લાહકે નેક બંદોંકી રૂહેં ઐસે હી મિલતી હૈં જૈસે દુનિયામેં એક દૂસરેકો ખૂશખબરિયાં સુનાનેવાલે મિલતે હૈં ઔર આપસમેં એક દૂસરેકા હાલ વ અહવાલ પૂછતે હૈં, તો ઉનમેંસે બાઝ ઉસ શખ્સકે બારેમેં કેહતે હૈં અપને ઉસ ભાઈકી તરફ દેખો કે દુનિયામેં યે કિસ કદર મસાઈબ ઔર મુશ્કિલાતમેં ઘિરા હુવા થા, અબ યે કિસ કદર આરામ વ રાહતમેં હૈ, ફિર ઉસસે પૂછતે હૈ કે ફલાં સાહબ ક્યા કર રહે થે ઔર ફલાં ઔરત ક્યા કર રહી થી? ક્યા ઉનકી શાદી હો ગઈ? (ઈસ તરહકે મુખ્તલિફ સવાલ કરતે હૈં.) હદીસ.

બાકી રહા ઉસકે મુતઅલ્લિક કે ક્યા ઝિંદા જબ મુરદાકી ઝિયારતકે લિયે આતા હૈ ઔર ઉસકો સલામ કરતા હૈ તો ક્યા વો જાનતા હૈ? તો ઉસકે મુતઅલ્લિક હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) સે મન્કૂલ હૈ, વો ફરમાતે હૈં કે જનાબ નબીએ કરીમં (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે જો શખ્સ ભી અપને મોમિન ભાઈકી કબરકે પાસસે ગુઝરતા હૈ જો ઉસકો દુનિયામેં જાનતા થા ઔર ઉસકો સલામ કરતા હૈ તો વો ઉસકો પેહચાનતા હૈ ઔર ઉસકે સલામકા જવાબ દેતા હૈ.

ઈબ્ને મુબારક ફરમાતે હૈં કે યે હદીસ હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે સાબિત હૈ ઔર સાહિબુલ અહકામ જિનકા નામ અબ્દુલ હક હૈ ઉનહોંને ઈસ હદીસકો સહીહ કરાર દિયા હૈ. (કમા ફી મજમૂઅ ફતાવા શેખ ઈબ્ને તયમિય્યહ જિ. ૨૪, સ. ૩૩૧)

મઝકૂરા બહસકા ખુલાસા

ઈસ મઝકૂરા બહસકા ખુલાસા યે હૈ કે ઈન્સાનકો ચાહિયે કે વો હમેશા અલ્લાહ તઆલાકે હુકૂક અદા કરનેકી કોશિશ કરતા રહે ઔર અલ્લાહ તઆલાકે બંદોંકે કુલૂબકો શરઈ એઅતિબારસે ખૂશ કરને ઔર ઉનકી આંખોંકો ઠંડા કરનેમેં લગા રહે તાકે ઉસકે મરનેકે બાદ ઝમીન પર ઉસકી તારીફેં કરનેવાલે ઔર ઉસકે હકમેં અલ્લાહકે યહાં ગવાહ બનનેવાલે મૌજૂદ હોં, તાકે અલ્લાહકે યહાં ઉસકે લિયે જન્નતકા ફૈસલા ઉસકે દફન કરનેસે પેહલે હી કર દિયા જાએ.

મગર અફસોસ કે આજ હમ દેખતે હૈં કે હમારે બાઝ મુસલમાન ભાઈ ઐસે ભી હૈં કે નેક ઔર આદિલ કિસમકે લોગ બિલકુલ હી ઉનકે હકમેં કલિમએ ખૈર કેહને ઔર અચ્છી ગવાહી દેનેકે લિયે તૈયાર નહીં, હદ યે હૈ કે ઉનકે અપને હી રિશ્તેદાર, માં, બહેન, બીવી ઔર બેટી, બાપ, ભાઈ તક ભી ઉસકે હકમેં અચ્છી

ગવાહી દેનેકો તૈયાર નહીં, વો બીવી જિસકી તલાશમેં ઉસને સારી પૂંજી લગા દી થી, ઔર વો ઔલાદ જિસકો રાઝી કરનેકે લિયે ઔર ઉનકે હાલાતકો સુધારનેકે લિયે લંબે ચૌડે માલ કમાએ ઔર રાત દિન મેહનત કી, હત્તાકે બાઝ ઔકાત હરામ ઔર હલાલકી ભી તમીઝ ન રેહતી થી મગર યે સબકે સબ ઉસકે હકમેં ખૈરકી ગવાહી દેનેકે લિયે તૈયાર નહીં.

ખુદાકી કસમ દુનિયામેં ઐસે લોગ મૌજૂદ હૈં, વલા હૌલ વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહ. બસ હમેં ચાહિયે કે નેકિયોંમેં સબકત (જલ્દી) કરેં તાકે ઝમીન પર હમારે ગવાહ ઔર ખૈરખ્વાહ મૌજૂદ હોં, જો હમારે મરનેકે બાદ હમારી તારીફ કરેં તાકે અલ્લાહ તઆલા હમારી બખ્શિશ કરતે હુએ ફરમા દેં કે મૈંને તુમહારી બાત ઔર ગવાહીકો કબૂલ કિયા ઔર ઉસ શખ્સકે વો તમામ ગુનાહ મઆફ કર દિયે જિનકો તુમ નહીં જાનતે, જૈસેકે સાબિકા હદીસમેં યે જુમ્લા ગુઝર ચુકા હૈ.

સો (૧૦૦) કે કાતિલકો ભી મઆફી મિલ ગઈ ઔર બખ્શિશ હો ગઈ

હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ, ઉનહોંને ફરમાયા કે મૈં તુમસે વોહી બાત બયાન કરૂંગા જો મૈંને રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે સુની હૈ, જિંસકો મેરે દોનોં કાનોંને સુના ઔર મેરે દિલને ઉસકો મેહફૂઝ કર લિયા, વો યે હૈ કે એક શખ્સને નિન્નાનવે (૯૯) આદમિયોંકો નાહક કતલ કર ડાલા, ફિર ઉસકે દિલમેં તૌબાકા ખયાલ આયા, ઉસને લોગોંસે કિસી બડે આલિમકે મુતઅલ્લિક દરયાફત કિયા, ચુનાંચે ઉસકો એક આલિમકે મુતઅલ્લિક બતલાયા ગયા, વો કાતિલ ઉસ આલિમકે પાસ પહોંચા, ઉસને આલિમસે અપના માજરા બયાન કિયા કે મૈંને નિન્નાનવે આદમી નાહક કતલ કિયે હૈં, અબ મૈં તૌબા કરના ચાહતા હૂં, ક્યા મેરે લિયે તૌબાકી કોઈ ગુંજાઈશ હૈ? ઉસ આલિમને કાતિલસે કહા કે અરે નિન્નાનવે કતલ કરનેકે બાદ તૌબા? તેરે લિયે તૌબાકી કોઈ ગુન્જાઈશ નહીં, ઉસ કાતિલને અપની તલવાર નિકાલી ઔર ઉસ આલિમકો ભી કતલ કર દિયા, અબ વો સો (૧૦૦) કા કાતિલ બન ગયા, ઉસકે બાદ ફિર ઉસકે દિલમેં તૌબાકા ખયાલ પૈદા હુવા, ઈસ લિયે ઉસને ફિર કિસી બડે આલિમકે મુતઅલ્લિક દરયાફત કરના શુરૂ કર દિયા, ચુનાંચે લોગોંને ઉસકો કિસી દૂસરે આલિમકે મુતઅલ્લિક બતલાયા, વો કાતિલ ઉસ આલિમકે પાસ ગયા ઔર કહા કે મૈંને સો (૧૦૦) આદમી નાહક

કતલ કિયે હૈં ઔર અબ મૈં તૌબા કરના ચાહતા હૂં, ક્યા મેરે લિયે તૌબાકી કોઈ ગુંજાઈશ હૈ? ઉસ આલિમને કહા કે ભાઈ! તેરે ઔર તૌબાકે દરમિયાન રૂકાવટ હી ક્યા હૈ? ઔર તૂ યૂં કર કે અપની ઈસ ગુનાહોંવાલી બસ્તીસે નિકલકર ફલાં નેક લોગોંવાલી બસ્તીમેં ચલા જા ઔર વહાં નેક લોગોંકે સાથ અપને રબકી ઈબાદતમેં મસરૂફ હો જા, ચુનાંચે વો અપની બસ્તીસે નિકલકર દૂસરી બસ્તીમેં જાનેકે ઈરાદેસે ચલ દિયા, અભી વો રાસ્તામેં હી થા કે ઉસકી મૌતકા વક્ત આ પહોંચા ઔર વો ઈસ ફાની જહાંસે રૂખ્સત હો ગયા, ઉસકે મરનેકે બાદ ઉસકે બારેમેં રહમતકે ફરિશ્તોં ઔર અઝાબકે ફરિશ્તોંમેં ઈખ્તિલાફ હો ગયા, ઈધર ઈબ્લીસને ભી દાવા કર દિયા કે મૈં ઉસકા ઝિયાદા હકદાર હૂં, ક્યૂંકે સારી ઝિંદગી એક ઘડી ભર ભી કભી મેરી નાફરમાની નહીં કી, રહમતકે ફરિશ્તોંકી દલીલ યે થી કે ગો વો ગુનેહગાર હૈ મગર અબ વો તાઈબ હોકર ગુનાહોંવાલી બસ્તીસે નિકલ ચુકા હૈ.

એક દૂસરી રિવાયતમેં યે ભી હૈ કે અલ્લાહ તઆલાને એક બાદશાહકો ફૈસલા કરનેકે લિયે ભેજ દિયા, ચુનાંચે દોનોં તરફકે ફરિશ્તોંને અપના અપના દાવા પેશ કિયા, આખિર ફૈસલા યે કિયા ગયા કે યે કાતિલ ગુનાહોંકી જિસ બસ્તીસે નિકલા ઔર જિસ દૂસરી બસ્તીમેં તૌબાકે ઈરાદાસે જા રહા થા, દોનોં બસ્તિયોંકી ઈસ જગહસે પૈમાઈશ કી જાએ, જિસ બસ્તીકે યે ઝિયાદા કરીબ હો જાએ ઉસકા ઉસી બસ્તીવાલોંકા હુકમ હોગા. હઝરત કતાદાસે રિવાયત હૈ કે જબ વો કાતિલ મૌતકે કરીબ હુવા તો વો કમઝોરીકે બાવજૂદ જિતના હો સકા નેકોંવાલી બસ્તીકી તરફ ઘિસટા, પૈમાઈશકે બાદ ઉસકી જગહસે નેક લોગોંવાલી બસ્તીકા ફાસલા કમ નિકલા. ચુનાંચે ઉસકા નેક લોગોંમેં શમૂલિયતકા ફૈસલા કર દિયા ગયા.

મઝકૂરા હદીસકી શરહમેં ઉલમાકે ચંદ અકવાલ

બાઝ મરફૂઅ અહાદીસમેં દોનોં બસ્તિયોંકા નામ મઝકૂર હૈ, ચુનાંચે જિસ બસ્તીમેં કાતિલ રેહતા થા ઉસકા નામ "કુફ્રહ" હૈ. ઔર જિસ દૂસરી નેક લોગોંવાલી બસ્તીમેં ઉસને જાનેકા ઈરાદા કિયા થા ઉસકા નામ "નુસ્રહ" હૈ.

(કિતાબુ ત્તવ્વાબીન)

હાફિઝ ઈબ્ને હજર (રહ.) ને ફતહુલ બારી જિ. ૬, સ. ૩૭૪ મેં લિખ્ખા હૈ કે ઈસ હદીસસે સાબિત હોતા હૈ કે કુફ્ર ઔર શિર્કકે અલાવા તમામ ગુનાહોંસે મઆફી હો સકતી હૈ. ક્યૂંકે કુરઆન મજીદકી રવસે કુફ્રકે બાદ સબસે બડા ગુનાહ નાહક કતલ હૈ, ઔર જબ ઈસ કિસ્સાસે ઉસકી મઆફી સાબિત હોતી હૈ તો બાકી ગુનાહોંકી મઆફી બતરીકએ ઔલા સાબિત હોગી.

સવાલ :- અગર ઉસ પર યે સવાલ કિયા જાએ કે કતલ ઝુલ્મ હૈ ઔર યે હુકૂકુલ ઈબાદસે ભી તઅલ્લુક રખતા હૈ તો મઝલૂમકે હકકી અદાઈગીકે બગૈર મઆફીકા ક્યા મતલબ?

જવાબ :- મુમકિન હૈ કે જબ અલ્લાહ તઆલા કાતિલકો સચ્ચી તૌબાકી વજહસે ઉસકો મઆફ ફરમા દેં તો મકતૂલકો અપની તરફસે ઈનાયાત ફરમાકર રાઝી કર લેં.

ઔર ઈસ હદીસસે યે ભી માલૂમ હુવા કે મુફતી કભી ફતવા દેનેમેં ગલતી ભી કર સકતા હૈ ઔર યે ખયાલ ગલત હૈ કે કાતિલને મુફતીકો ઈસ લિયે કતલ કિયા કે ઉસકા ફતવા જહલ પર મબ્ની થા. ક્યૂંકે કાતિલકી હાલતસે પતા ચલતા હૈ કે વો ખૂદ જાહિલ થા ઔર વો અપને ગુનાહોંકે બારેમેં શરઈ હુકમસે બે-ખબર થા ઈસી લિયે તો વો દૂસરોંસે મુસલસલ શરઈ હુકમકે બારેમેં પૂછગછ કરતા રહા.

દર અસલ ઉસને પેહલે આલિમકો ઈસ લિયે કતલ કિયા કે ઉસકા ફતવા યે થા કે કાતિલકી તૌબા કબૂલ નહીં હો સકતી જિસસે વો લા મહાલા યેહી સમઝા કે ઉસકી અબ નજાતકી કોઈ શકલ નહીં હૈ ઔર વો અલ્લાહકી રહમતસે માયૂસ હો ગયા. ચુનાંચે ઉસને ઉસકે ફતવાકે મુતાબિક અમલ કર લિયા કે જબ નજાતકી કોઈ શકલ હી નહીં તો ફિર ક્યા નિન્નાનવે ઔર ક્યા સો? યે અલગ બાત હૈ કે અલ્લાહ તઆલાકી રહમતને ઉસકી દસ્તગીરી ફરમાઈ ઔર વો ફિર અપને કિયે પર નદામતકે સાથ તૌબાકા ખ્વાહિશમંદ હુવા ઔર ઈસી લિયે વો લોગોંસે દરયાફત કરકે દૂસરે આલિમકે પાસ પહોંચા. પેહલે આલિમકે ફતવાસે યે ઈશારા મિલતા હૈ કે કાતિલકી હાલત ઔર મસ્અલાકી હકીકતકો સમઝનેમેં ઈસ આલિમસે કોતાહી હુઈ હૈ, આલિમકો ઉસમેં બહોત ગૌર ફિક્રકી ઝરૂરત થી કે જો શખ્સ એક નહીં બલ્કે નિન્નાનવે કતલ કર ચુકા હૈં, વો કિસ દરજાકા આદી મુજરિમ હોગા. ઔર કતલ કરના ગોયા ઉસકી તબીઅત બન ચુકા હૈ, ઈસ લિયે દફઅતન ઉસકી તબીઅતકે નામુવાફિક બાત ન કહી જાએ, બલ્કે ઉસકી તબીઅતકે મુવાફિક અંદાઝમેં ગુફતગૂ કરતે હુએ બતદરીજ ઉસકો મસ્અલા સમઝાયા જાએ. યે ભી ઉસ સૂરતમેં થા કે જબ ઉસ આલિમકે નઝદીક કાતિલકી તૌબા ન કબૂલ હોનેમેં કોઈ સરીહ હુકમ મૌજૂદ હોતા, હાલાંકે ઐસા હરગિઝ નહીં, બલ્કે ઉસકે ફતવાકી બુન્યાદ ઉસકા અપના ઝન થા, બઝાહિર ઉસકી વજહ યે માલૂમ હોતી હૈ કે પેહલે આલિમ પર ગલ્બએ ઉબૂદિયત થા, ઉસકો એક કતલ ભી બહોત બડા જુર્મ દિખાઈ દિયા, ચે જાએકે નિન્નાનવે કતલ, ચુનાંચે ઉસ ગલ્બએ હાલકી બિના પર ઈલ્મી

લિહાઝસે મસ્અલાકી હકીકત ઉસ પર મસ્તૂર હો ગઈ. ઔર દૂસરે આલિમ પર શરઈ ઈલ્મકી પાસદારીકા ગલ્બા થા, ઈસ લિયે વો ફતવા દેનેમેં ગલતીસે મેહફૂઝ રહા ઔર મઝીદ બરાં યે કે દૂસરે આલિમને ઉસકો આઈન્દા ઈસ્લાહે અહવાલકે લિયે તરીકએ ઈસ્લાહ ભી તજવીઝ કર દિયા, ઈસ કિસ્સાસે આલિમકી મહઝ આબિદ પર ફઝીલત સાબિત હોતી હૈ. ઈસ વાકિઆસે ઈસ્લાહે અહવાલકે સિલસિલામેં એક મુફીદ અમ્રકા સુબૂત મિલતા હૈ. વો યે હૈ કે તૌબાકે સાથ સાથ બાઝ આદમિયોંકે એઅતિબારસે ગુનાહોંવાલા ઈલાકા છોડ દેના ભી ઝરૂરી હો જાતા હૈ, ક્યૂંકે ઉસ ઈલાકામેં રેહનેકી સૂરતમેં આદમીકો બારબાર અપને ગુનાહોંકે મનાઝિર ઔર ગુનાહોંમેં ઈબ્તિલાઅકે મુહર્રિકાતકા નકશા સામને આતા રહેગા ઔર યે હાલત દોબારા ગુનાહમેં મુબ્તલા હોનેકી સબબ બન સકતી હૈ. ઈસ તરહ વો લોગ સાબિકા ગુનાહોંકે ઈરતિકાબમેં મુઈન વ મદદગાર બને થે, યા અસલમેં વોહી શરઅંગેઝીકા સબબ થે, ઉનકે સાથ ઈખ્તિલાત વ મેલજોલ ફિર દોબારા ગુનાહકે ઈરતિકાબકા ઝરીઆ બન સકતા હૈ, ઈસી વજહસે કિસ્સા મઝકૂરામેં દૂસરે આલિમને કાતિલકો યે હિદાયત કી કે અપને ઈસ ઈલાકાકો છોડ દે ઔર ફિર દો બારા ઈસ બુરે ઈલાકેમેં ન આએ, તો ઉસમેં ઈસ અમ્રકી તરફ ઈશારા હૈ કે તાઈબકે લિયે મુનાસિબ હૈ કે તૌબાકે સાથ અપને ઉન અહવાલકો ભી તર્ક કર દે જિનકા વો ઝમાનએ મઅસિયતમેં આદી રહા હૈ, ઔર આઈન્દા ઉસકે બર અક્સ અચ્છે અશ્ગાલ ઈખ્તિયાર કરે, તાકે ઉસકે દિલસે બુરાઈકા અસર બિલકુલ મિટ જાએ.

કાઝી અયાઝ (રહ.) ને ફરમાયાં કે હદીસ શરીફમેં ઈસ મઝકૂરા કિસ્સાસે પતા ચલતા હૈ કે સચ્ચી તૌબાસે જૈસે સારે ગુનાહ મઆફ હો જાતે હૈં ઈસી તરહ કતલ જૈસા સંગીન જુર્મ ભી તૌબાસે મઆફ હો જાતા હૈ, ગો યે કિસ્સા હમસે પેહલી ઉમ્મતોંકા હૈ ઔર ઉસસે હુજ્જત પકડના મુખ્તલફ ફીહ હૈ મગર ગૌર કિયા જાએ તો ઉસમેં કોઈ ઈખ્તિલાફકી વજહ નહીં હૈ, ક્યૂંકે ઈસ કિસ્સાકે અલાવા ભી હમારી શરીઅતે ઈસ્લામિયામેં ઉસકા સુબૂત મૌજૂદ હૈ. ચુનાંચે ઈસ સિલસિલેમેં ફરમાને ઈલાહી હૈ : **(ઈન્નલ્લાહ લા યગ્ફિરુ અંય્યુશ્રક બિહી વયગ્ફિરુ માદૂન ઝાલિક લિમંય્યશાઅ.)**

તર્જુમા :- યાની બેશક અલ્લાહ તઆલા ઈસ બાતકો ન બખ્શેંગે કે ઉનકે સાથ કિસીકો શરીક કરાર દિયા જાએ ઔર ઈસકે સિવા ઔર જિતને ગુનાહ હૈં જિસકે લિયે મંઝૂર હોગા વો ગુનાહ બખ્શ દેંગે.)

ઔર હઝરત ઉબાદહ બિન સામિત (રદિ.) કી હદીસમેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને બાઝ મન્હિય્યાતકા ઝિક્ર ફરમાયા. ઉસમેં યે ભી હૈ કે "ઔર ન કતલ કરો જાનોંકો" ઉસકે બાદ ફરમાયા કે પસ જો શખ્સ ઈન મઆસીકા ઈરતિકાબ કરેગા તો ઉસકા મઆમલા અલ્લાહકે સુપુર્દ હૈ, અગર અલ્લાહ ચાહે તો મઆફ ફરમા દેં ઔર અગર ચાહેં તો અઝાબ દેં. (મુત્તફક અલૈહ ફત્હુલ બારી શરહે બુખારી)

હાફિઝ ઈબ્ને હજર (રહ.) ને કતલસે તૌબાકે બારેમેં એક અજીબ તરહસે ઈસ્તિદલાલ કિયા હૈ કે કુરઆન વ હદીસસે સાબિત હૈ કે ઈસ ઉમ્મતે મુસ્લિમાકે લિયે પેહલી ઉમ્મતોંકી નિસ્બત અહકામમેં બહોત આસાની હૈ. ઈસ ઝાબતાકે પેશે નઝર જબ પેહલી ઉમ્મતોંમેં કાતિલકી તૌબાકી મશરૂઈયત સાબિત હૈ તો ઉમ્મતે મુસ્લિમાકે લિયે બતરીકે ઔલા સાબિત હોગી. ઈસ હદીસસે ઈસ પર ભી ઈસ્તિદલાલ કિયા ગયા હૈ કે બાઝ દફા ફરિશ્તોંકે દરમિયાન ઈખ્તિલાફકી સૂરતમેં બાઝ ઈન્સાન હાકિમ હોનેકી સલાહિયત રખતે હૈં, નીઝ ઉસમેં મસ્અલએ તહકીમકે જાઈઝ હોને પર દલીલ હૈ. ઔર ઈસસે એક ઔર મસ્અલા માલૂમ હોતા હૈ કે જબ દો મુતનાઝેઅ ફરીક કિસી તીસરે શખ્સકો અપના હાકિમ માન લેં તો ઉસકા ફૈસલા ફરીકૈનકે લિયે કાબિલે કબૂલ હોગા.

ઔર ઈસ હદીસસે હાકિમકે લિયે ફૈસલાકે બારેમેં એક ઝાબતાકી ભી રેહનુમાઈ હોતી હૈ, વો યે કે જબ હાકિમકે સામને દોનોં તરફસે દલાઈલ વ હાલાતમેં તઆરુઝ પૈદા હો જાએ તો કિસી તરફ તરજીહકે લિયે કરાઈનસે ઈસ્તિદલાલ દુરૂસ્ત હૈ. (હાવાલાકે લિયે દેખિયે ફત્હુલ બારી શરહે બુખારી)

બાઝ તૌબા કરનેવાલે સહાબએ કિરામ (રદિ.) કે વાકિઆત

હઝરત કઅબ બિન માલિક (રદિ.) કી તૌબાકા કિસ્સા

સહીહૈનમેં હઝરત કઅબ બિન માલિક (રદિ.) ખૂદ અપના કિસ્સા યૂં બયાન કરતે હૈં કે મૈં હમેશા તમામ ગઝવાતમેં હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે સાથ શરીક રહા, અલબત્તા ગઝવએ બદરમેં શરીક ન હો સકા. ઔર હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કિસીસે ભી જો ગઝવએ બદરમેં શરીક ન હુવા નારાઝ નહીં હુએ. દર અસલ ઉસકી વજહ યે થી કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા કોઈ બાકાઈદા કિસી લડાઈકા ઈરાદા નહીં થા ઔર ન હી ઉસકે લિયે કોઈ લોગોંકો ઈત્તિલાઅ કી ગઈ, બલ્કે કુરૈશે મક્કાકે એક ખોરાક લેકર આનેવાલે કાફલાકો રોકના મકસૂદ થા, કુરૈશે મક્કાકો જબ આપ (સ.અ.વ.) કે ઈસ ઈરાદાકી ઈત્તિલાઅ મિલી તો વો અપને કાફલાકી હિફાઝતકે લિયે નિકલ ખડે હુએ. ચુનાંચે ગઝવએ બદર યૂં ઈત્તિફાકન પેશ આ ગયા, જૈસાકે કુરઆન મજીદમેં ઉસકા ઝિક્ર હૈ. ઔર ઉસમેં કોઈ શક નહીં કે ગઝવએ બદર બડી ફઝીલતકા હામિલ હૈ, મગર હકીકત યે હૈ કે મુઝે સબસે ઝિયાદા લૈલતુલ ઉકબા મેહબૂબ હૈ કે જિસમેં હમ હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હોકર ઈસ્લામ લાએ. ઈસ્લામ લાનેકે બાદ મૈં કિસી ભી ગઝવહમેં જિસમેં આપ શરીક હુએ હોં પીછે નહીં રહા. હમેશા તમામ ગઝવાતમેં શરીક હુવા, હત્તાકે ગઝવએ તબૂકકા વાકિઆ દરપેશ હુવા. ઔર યે ગઝવએ તબૂક વો આખરી ગઝવા હૈ જિસમેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) બનફ્સે નફીસ ખૂદ શરીક હુએ.

મૈં ગઝવએ તબૂકસે પેહલે કિસી લડાઈમેં ભી ઈતના કવી ઔર માલદાર નહીં થા જિતના કે તબૂકકે વક્ત થા. ઉસ વક્ત મેરે પાસ ખૂદ અપની ઝાતી દો ઊંટનિયાં થીં, ઉસસે પેહલે કભી ભી દો ઊંટનિયાં મેરે પાસ હોનેકી નૌબત નહીં આઈ. હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી હમેશા આદતે શરીફા યે થી કે જિસ તરફ લડાઈકા ઈરાદા હોતા થા ઉસકા ઈઝહાર નહીં હોતા થા, બલ્કે દૂસરી જાનિબોંકે અહવાલ દરયાફ્ત ફરમાતે થે, ઔર આપ ફરમાયા કરતે થે કે જંગ ધોકા હૈ. મગર ઈસ

લડાઈમેં ચૂંકે ગરમી ભી સખ્ત થી ઔર સફર ભી દૂરકા થા, ઉસકે અલાવા દુશ્મનોંકી ભી બહોત બડી જમાઅત થી, ઈસ લિયે સાફ એલાન ફરમા દિયા થા તાકે લોગ તૈયારી કર લેં, ચુનાંચે મુસલમાનોંકી ઈતની બડી જમાઅત હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે સાથ હો ગઈ કે રજીસ્ટરમેં ઉનકા નામ લિખના ભી દુશ્વાર થા. ઔર મજમાકી કસરતકી વજહસે કોઈ શખ્સ અગર છુપના ચાહતા કે મૈં ન જાઉં પતા ન ચલે તો દુશ્વાર ન થા, પીછે રેહનેવાલોંકી તાદાદ (૮૦) અસ્સીસે કુછ ઉપર થી, ઉસકે સાથ હી ફલ બિલકુલ પક રહે થે, મૈં ભી સામાને સફરકી તૈયારીકા સુબહ હીસે ઈરાદા કરતા મગર શામ હો જાતી ઔર કિસી કિસમકી તૈયારીકી નૌબત ન આતી, લેકિન મૈં અપને દિલમેં ખયાલ કરતા રહા કે મુઝે વુસ્અત હાસિલ હૈ, જબ ઈરાદા પુખ્તા કરૂંગા ફૌરન હો જાએગા, હત્તાકે હુઝૂર (સ.અ.વ.) રવાના ભી હો ગયે ઔર યે જુમેરાતકા દિન થા ઔર આપ જુમેરાતકો સફર ઝિયાદા પસંદ ફરમાતે થે મગર મેરા સામાને સફર તૈયાર ન હુવા, ફિર ભી યેહી ખયાલ થા કે એક દો રોઝમેં તૈયારી કરકે જા મિલૂંગા.

ઈસ તરહ આજ કલ પર ટલતા રહા હત્તાકે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે વહાં પહોંચનેકા વક્ત કરીબ આ ગયા, ઉસ વક્ત મૈંને કોશિશ ભી કી મગર સામાન ન હો સકા, અબ મૈં જબ મદીના તય્યિબામેં ઈધર ઉધર દેખતા હૂં તો સિર્ફ વોહી લોગ મિલતે હૈં જિન પર મુનાફિકતકા બદનુમા દાગ લગા હુવા થા, યા વો માઝૂર થે, ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ભી તબૂક પહોંચકર દરયાફ્ત ફરમાયા કે કઅબ નઝર નહીં પડતે ક્યા બાત હુઈ? એક સાહબને કહા યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.) ઉસકો અપને માલો જમાલકી અકડને રોકા. હઝરત મઆઝ (રદિ.) ને ફરમાયા કે ગલત કહા, અય અલ્લાહકે નબી! હમ જહાં તક સમઝતે હૈં વો અચ્છા આદમી હૈ, મગર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને બિલકુલ સુકૂત ફરમાયા ઔર કુછ ન બોલે, ઉસી દૌરાન લોગોંને એક શખ્સકો આતે દેખા, હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે અબૂ ખુસૈમા માલૂમ હોતા હૈ, કરીબ આયા તો માલૂમ હુવા કે વાકઈ અબૂ ખુસૈમા હી થે, હત્તાકે ચંદ રોઝ બાદ મૈંને વાપસીકી ખબર સુની તો મુઝે રંજો ગમ હુવા ઔર બડા ફિક્ર હુવા, દિલમેં ઝૂઠે ઝૂઠે ઉઝર આતે થે કે ઈસ વક્ત કિસી ફરઝી ઉઝરસે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કે ગુસ્સાસે જાન બચા લૂં, ફિર કિસી વક્ત મઆફીકી દરખ્વાસ્ત કર લૂંગા ઔર ઈસ બારેમેં અપને ઘરાનેકે હર સમઝદારસે મશ્વરા કરતા રહા, મગર જબ માલૂમ હો ગયા કે હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) તશરીફ લે હી આએ હૈં તો મેરે દિલને ફૈસલા કર લિયા કે બગૈર સચ બોલે કિસી તરહ નજાત ન હોગી ઔર મૈંને

સચ સચ બાત કરનેકી ઠાન હી લી. હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી આદતે શરીફા યે થી કે જબ સફરસે વાપસ તશરીફ લાતે તો અવ્વલ મસ્જિદમેં તશરીફ લે જાતે ઔર દો રકાત તહિય્યતુલ મસ્જિદ પઢતે ઔર વહાં થોડી દેર તશરીફ રખતે કે લોગોંસે મુલાકાત ફરમાએ. ચુનાંચે હુઝૂર (સ.અ.વ.) તશરીફ ફરમા થે કે મુનાફિક લોગ આકર ઝૂઠે ઝૂઠે ઉઝર કરતે ઔર કસ્મેં ખાતે રહે, હુઝૂર (સ.અ.વ.) ઉનકે ઝાહિરે હાલકો કબૂલ ફરમાતે રહે ઔર બાતિનકો અલ્લાહકે સુપુર્દ ફરમાતે રહે કે ઈતનેમેં બંદા ભી હાઝિર હુવા ઔર સલામ કિયા, હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને નારાઝગીકે અંદાઝમેં તબસ્સુમ ફરમાયા ઔર એઅરાઝ ફરમાયા. મૈંને અર્ઝ કિયા યા નબીયલ્લાહ! આપને એઅરાઝ ફરમા લિયા, મૈં ખુદાકી કસમ ન તો મુનાફિક હૂં ન મુઝે ઈમાનમેં કુછ તરદ્દુદ હૈ, ઈરશાદ ફરમાયા કે ઈધર આઓ. મૈં કરીબ હોકર બૈઠ ગયા. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા તુઝે કિસ ચીઝને રોકા? ક્યા તૂને ઊંટનિયાં નહીં ખરીદ રખ્ખી થીં? મૈંને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ! અગર મૈં કિસી દુનિયાદારકે પાસ ઈસ વક્ત હોતા તો મુઝે યકીન હૈ કે મૈં ઉસકે ગુસ્સામેં માકૂલ ઉઝરકે સાથ ખુલાસી પા લેતા કે મુઝે બાત કરનેકા સલીકા અલ્લાહ તઆલાને અતા ફરમાયા હૈ, લેકિન આપકે મુતઅલ્લિક મુઝે માલૂમ હૈ કે અગર આજ ઝૂઠસે આપકો રાઝી કર લૂં તો કરીબ હૈ કે અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂ મુઝસે નારાઝ હોં. ઔર અગર આપસે સાફ સાફ અર્ઝ કર દૂં તો આપકો ગુસ્સા આએગા, લેકિન કરીબ હૈ કે અલ્લાહ પાકકી ઝાત આપકે ઈતાબકો ઝાઈલ કર દે, ઈસ લિયે સચ હી અર્ઝ કરતા હૂં કે વલ્લાહ મુઝે કોઈ ઉઝર નહીં થા. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે તૂને સચ કહા, ફિર ફરમાયા કે અચ્છા ઉઠ જાઓ તુમહારા ફૈસલા હક તઆલા શાનુહૂ ફરમાએંગે, મૈં વહાંસે ઉઠા તો મેરી કૌમકે બહોતસે લોગોંને મુઝે મલામત કી કે તૂને ઈસસે પેહલે કોઈ ગુનાહ નહીં કિયા થા, અગર તૂ કોઈ ઉઝર કરકે હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે ઈસ્તિગફારકી દરખ્વાસ્ત કરતા તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા ઈસ્તિગફાર તેરે લિયે કાફી થા, અબ ક્યા ઈલ્મ કે તેરે સાથ ક્યા મઆમલા હો. મેરી કૌમકે લોગ મુઝે મુસલસલ મલામત કરતે રહે હત્તાકે મૈંને ઈરાદા કર લિયા કે વાપસ જાકર ઝૂઠ બોલ દૂં, મૈંને ઉનસે પૂછા કે કોઈ ઔર ભી ઐસા શખ્સ હૈ જિસકે સાથ યે મઆમલા હુવા હો? લોગોંને બતલાયા કે દો શખ્સોંકે સાથ ઔર ભી યેહી મઆમલા પેશ આયા ઔર ઉનહોંને ભી યેહી ગુફતગૂ કી જો તૂને કી, ઔર યેહી જવાબ ઉનકો મિલા જો તુઝકો મિલા, એક હિલાલ બિન ઉમૈયા (રદિ.), દૂસરે મુરારહ બિન રબીઅ (રદિ.), મૈંને દેખા કે દો સાલેહ શખ્સ જો દોનોં બદરી હૈં વો ભી મેરે શરીકે

હાલ હૈં, મૈંને ફૈસલા કર લિયા કે ઉનકી તર્ઝ હી મેરે લિયે બેહતર હૈ ઔર મૈં વાપસ જાકર ઝૂઠ નહીં બોલૂંગા. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને હમ તીનોંસે બોલનેકી મમાનિઅત ભી ફરમા દી કે કોઈ શખ્સ હમસે કલામ ન કરે. કઅબ (રદિ.) કેહતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી મમાનિઅત પર લોગોંને હમસે બોલના છોડ દિયા ઔર હમસે ઈજતિનાબ કરને લગે ઔર ગોયા દુનિયા હી બદલ ગઈ. હત્તાકે ઝમીન બાવજૂદ અપની વુસ્અતકે મુઝે તંગ માલૂમ હોને લગી, સારે લોગ અજનબી માલૂમ હોને લગે, દરો દીવાર ઓપરે બન ગયે, મેરે દોનોં સાથી તો શુરૂ હીસે ઘરોંમેં છુપકર બૈઠ ગયે થે ઔર વો રાત દિન રોતે રેહતે, મૈં સબસે કવી થા, ચલતા ફિરતા બાઝાર ચલા જાતા, નમાઝમેં શરીક હોતા મગર મુઝસે બાત કોઈ ન કરતા, હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી મજલિસમેં હાઝિર હોકર સલામ કરતા ઔર બહોત ગૌરસે ખયાલ કરતા કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે લબ મુબારક જવાબકે લિયે હિલે યા નહીં, નમાઝકે બાદ હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે કરીબ ખડે હોકર નમાઝ પૂરી કરતા ઔર આંખ ચુરાકર દેખતા કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) મુઝે દેખતે ભી હૈં યા નહીં. જબ મૈં નમાઝમેં મશ્ગૂલ હોતા તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) મુઝે દેખતે, ઔર જબ મૈં ઉધર મુતવજ્જેહ હોતા તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) મુંહ ફેર લેતે ઔર મેરી જાનિબસે એઅરાઝ ફરમા લેતે. ગર્ઝ યેહી હાલાત ગુઝરતે રહે ઔર મુસલમાનોંકા બાતચીત બંદ કર દેના મુઝ પર બહોત ભારી હો ગયા, તો મૈં અબૂ કતાદા (રદિ.) કે બાગકી દીવાર પર ચળ્હા, મેરે રિશ્તેકે ચચાઝાદ ભાઈ ભી થે ઔર મુઝસે તઅલ્લુકાત ભી બહોત હી ઝિયાદા થે, મૈંને દીવાર પર ચળ્હકર સલામ કિયા, ઉનહોંને સલામકા જવાબ ન દિયા, મૈંને ઉનકો કસમ દેકર પૂછા કે ક્યા તુમહેં માલૂમ નહીં કે મુઝે અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ (સ.અ.વ.) સે મુહબ્બત હૈ? ઉનહોંને ઉસકા જવાબ ન દિયા, મૈંને દો બારા કસમ દી ઔર દરયાફત કિયા વો ફિર ભી ચુપ હી રહે, મૈંને તીસરી મરતબા ફિર કસમ દેકર પૂછા, ઉનહોંને કહા અલ્લાહ જાને ઔર ઉસકા રસૂલ (સ.અ.વ.), પ્યારે દોસ્ત ઔર અપને મહેબૂબકા યે કલિમા સુનકર મેરી આંખોંસે આંસૂ નિકલ પડે ઔર વહાંસે લૌટ આયા. ઈસી દૌરાન મૈં એક મરતબા બાઝારમેં જા રહા થા કે એક કિબ્તીકો જો નસરાની થા ઔર શામસે મદીના મુનવ્વરહ અપના ગલ્લા (અનાજ) ફરોખ્ત કરને આયા થા, યે કેહતે હુએ સુના કે કોઈ કઅબ બિન માલિકકા પતા બતા દે, લોગોંને ઉસકો મેરી તરફ ઈશારા કરકે બતાયા, વો મેરે પાસ આયા ઔર ગસ્સાનકે કાફિર બાદશાહકા ખત મુઝે લાકર દિયા. ઉસમેં લિખ્ખા થા કે હમેં માલૂમ હૈ કે તુમહારે આકાને તુમ પર ઝુલ્મ કર રખ્ખા હૈ, તુમહેં અલ્લાહ ઝિલ્લતકી

જગહ ન રખ્ખે ઔર ન ઝાએઅ કરે, તુમ હમારે પાસ આ જાઓ, હમ તુમહારી મદદ કરેંગે, કઅબ (રદિ.) કેહતે હૈં કે મૈંને યે ખત પઢકર ઈન્ના લિલ્લાહિ વઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન પઢી કે મેરી હાલત યહાં તક પહોંચ ગઈ કે કાફિર ભી મુઝમેં તમઅ કરને લગે ઔર મુઝે ઈસ્લામસે હટાનેકી તદબીરેં સોચને લગે, યે એક ઔર મુસીબત આઈ ઔર ઉસ ખતકો લે જાકર મૈંને તન્નૂરમેં ફૂંક દિયા ઔર હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે જાકર અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! આપકે એઅરાઝકી વજહસે મેરી યે હાલત હો ગઈ હૈ કે કાફિર મુઝમેં તમઅ કરને લગે, ઈસી હાલતમેં ચાલીસ (૪૦) રોઝ હમ પર ગુઝરે થે કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા કાસિદ મેરે પાસ હુઝૂરકા યે ઈરશાદ લેકર આયા કે અપની બીવી બચ્ચોંકો ભી છોડ દો, મૈંને દરયાફ્ત કિયા કે ક્યા મન્શા હૈ, ઉસકો તલાક દે દૂં? ફરમાયા નહીં બલ્કે અલાહિદગી ઈખ્તિયાર કર લો. ઔર મેરે દોનોં સાથિયોંકે પાસ ભી ઈસી કાસિદકી મારિફત યેહી હુકમ પહોંચા. મૈંને અપની બીવીસે કેહ દિયા કે તૂ અપને મૈકે ચલી જા, જબ તક અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂ ઈસકા ફૈસલા ફરમાએં વહીં રેહના. હિલાલ બિન ઉમૈયા (રદિ.) કી બીવી હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુઈ ઔર અર્ઝ કિયા કે હિલાલ બિલકુલ બુઢ્ઢે શખ્સ હૈં, કોઈ ખબરગીરી કરનેવાલા ન હોગા તો હલાક હો જાએંગે, અગર આપ ઈજાઝત દેં ઔર આપકો ગિરાની ન હો તો મૈં કુછ કામકાજ ઉનકા કર દિયા કરૂં. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે મુઝાઈકા નહીં લેકિન સોહબત ન કરેં. ઉનહોંને અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ! (શિદ્દતે ગમકી વજહસે) ઉસ ચીઝકી તરફ તો ઉસકો મૈલાન ભી નહીં રહા, જિસ રોઝસે યે વાકિઆ પેશ આયા આજ તક ઉનકા વક્ત રોતે હી ગુઝર રહા હૈ. ગર્ઝ ઈસ હાલમેં દસ રોઝ મઝીદ ગુઝરે કે હમસે બાતચીત ઔર મેલજોલ બંદ હુએ પૂરે પચાસ દિન હો ગયે. પચાસવેં દિનકી સુબહકી નમાઝ અપને ઘરકી છત પર પઢકર મૈં નિહાયત ગમગીન બૈઠા હુવા થા, ઝમીન મુઝ પર બિલકુલ તંગ થી ઔર ઝિંદગી દોભર હો રહી થી કે મદીના મુનવ્વરહકે મશ્હૂર સલઅ પહાડકી ચોટી પરસે એક ઝોરસે ચિલ્લાનેવાલેને આવાઝ દી કે કઅબ! ખૂશખબરી હો તુમકો, મૈં ઈતના હી સુનકર સિજદેમેં ગિર ગયા ઔર ખૂશીકે મારે રોને લગા ઔર સમઝા કે તંગી દૂર હો ગઈ. ઉસકે બાદ એક સાહબ ઘોડે પર સવાર હોકર બશારત દેનેકે લિયે ભાગે હુએ આએ, મૈં જો કપડે પહેન રહા થા વો નિકાલકર બશારત દેનેવાલેકી નઝર કર દિયે, ખુદાકી કસમ ઉન દો કપડોંકે સિવા ઔર કોઈ કપડા ઉસ વક્ત મેરી મિલ્કમેં ન થા, ઉસકે બાદ મૈંને દો કપડે માંગે હુએ પેહને ઔર હમારી તૌબાકે બારેમેં વહી રાતકો હી આ

ચુકી થી. હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) ને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! ક્યા મૈં કઅબ ઈબ્ને માલિકકો બશારત ન દે આઉં? આપને ફરમાયા કે અબ રાતકે વક્ત તેરે લિયે ભી પરેશાનીકા સબબ હોગા ઔર લોગોંકી ભી નીંદ ખરાબ હોગી, હઝરત કઅબ (રદિ.) કેહતે હૈં કે ઉમ્મે સલમા (રદિ.) મેરે ઈસ કિસ્સામેં બહોત મોહસિના થીં (આખિર ઉનકી માં થીના જૈસાકે અલ્લાહને ફરમાયા : **(વ અઝ્વાજિહી ઉમ્મહાતુલ મુઅમિનીન)** જિસે અલ્લાહ તઆલાને ઈરશાદ ફરમાયા કે નબી (સ.અ.વ.) કી બીવિયાં મોમિનીનકી માંએં હૈં) ઔર ઉનકો મેરે ઈસ મઆમલાકા બહોત દુખ થા. મૈં હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા. ઈસી તરહ મેરે દોનોં સાથિયોંકે પાસ ભી ખૂશખબરી લેકર લોગ ગયે, મૈં જબ મસ્જિદે નબવીમેં હાઝિર હુવા તો વો લોગ ખિદમતે અકદસમેં હાઝિર થે, મુઝે મુબારક બાદ દેનેકે લિયે દૌડે ઔર સબસે પેહલે અબૂ તલહા (રદિ.) ને બઢકર મુબારકબાદ દી. ઔર મુસાફહા કિયા જો મુઝે હમેશા હી યાદ રહેગા.

મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી બારગાહમેં જાકર સલામ અર્ઝ કિયા તો ચેહરા ખિલ રહા થા ઔર અન્વાર ખૂશીકે ચેહરેસે ઝાહિર હો રહે થે, હુઝૂર (સ.અ.વ.) કા ચેહરએ મુબારક ખૂશીકે વક્ત ચાંદકી તરહ ચમકને લગતા થા. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : અય કઅબ! બશારત ઔર ખૂશી હો, માં સે પૈદા હોનેકે બાદ આજકા દિન તેરે લિયે સબસે ઝિયાદા મુબારક દિન હૈ, મૈંને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! યે આપકી જાનિબસે હૈ? ફરમાયા ખુદાકી જાનિબસે, ફિર આપને યે આયત તિલાવત ફરમાઈ :

(લકદ્ તાબલ્લાહુ અલન્નબિય્યિ વલ્મુહાજિરીન વલ્અન્સારિલ્લઝીનત્તબઊહુ ફી સાઅતિલ ઉસ્રતિ મિમ્ બઅ્દિ મા કાદ યઝીગુ કુલૂબુ ફરીકિમ્ મિન્હુમ ષુમ્મ તાબ અલૈહિમ. ઈન્નહૂ બિહિમ્ રઉફુર્રહીમ. વઅલષ્ષલાષતિલ્લઝીન ખુલ્લિફૂ હત્તા ઈઝા ઝાકત્ અલૈહિમુલ્અર્ઝુ બિમા રહુબત્ વઝાકત્ અલૈહિમ્ અન્ફુસુહુમ વઝન્નૂ અલ્લા મલ્જઅ મિનલ્લાહિ ઈલ્લા ઈલૈહિ. ષુમ્મ તાબ અલૈહિમ્ લિયતૂબૂ. ઈન્નલ્લાહ હુવત્તવ્વાબુ ર્રહીમ. (સૂરએ તૌબા : ૧૧૭,૧૧૮)

હઝરત કઅબ (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે હમારે બારેમેં યે આયત નાઝિલ હુઈ :

(ઈત્તકુલ્લાહ વકૂનૂ મઅસ્સાદિકીન.) (સૂરએ તૌબા : ૧૧૯)

મૈંને અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ! મેરી તૌબાકી તકમીલ યે હૈ કે મેરી જાઈદાદ જો હૈ વો સબ અલ્લાહકે રાસ્તેમેં સદકા હૈ. (કે યે સરવત હી ઈસ મુસીબતકા

સબબ બની થી) હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે ઉસમેં તંગી હોગી, કુછ હિસ્સા અપને પાસ ભી રેહને દો. મૈંને અર્ઝ કિયા બેહતર હૈ, ખૈબરકા હિસ્સા રેહને દિયા જાએ, મુઝે સચ હીને નજાત દી, ઈસ લિયે મૈંને અહદ કર લિયા કે હમેશા સચ બોલૂંગા. હઝરત કઅબ ફરમાતે હૈં કે ઉસકે બાદ અબ તક મૈંને કભી કોઈ ઝૂઠ બાત ઝબાનસે ન નિકાલી ઔર ખુદા બકિય્યા ઝિંદગી ભી મેહફૂઝ રખ્ખે. (હઝરત કઅબ ઈબ્ને માલિક (રદિ.) કા યે કિસ્સા સહીહ બુખારીમેં કિતાબુલ વસાયા કિતાબુલ જિહાદ ઔર મુખ્તલિફ જગહ પર ઝિક્ર કિયા ગયા હૈ. ઔર સહીહ મુસ્લિમમેં યે કિસ્સા તૌબાકે બયાનમેં મઝકૂર હૈ.)

કામકી બાત

મઝકૂરા હદીસમેં હૈ કે હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) ને જનાબ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) સે અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! ક્યા મૈં કઅબ બિન માલિકકો ખૂશખબરી ન દે આઉં, તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે રાતકે વક્ત તેરે લિયે ભી પરેશાનીકા સબબ હોગા ઔર લોગોંકી નીંદ ભી ખરાબ હોગી.

દેખિયે હઝરાત! કે હઝરત કઅબ બિન માલિક (રદિ.) પર ઝમીન તંગ હો ચુકી હૈ ઔર સખ્ત પરેશાનીમેં હૈં, હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) કો ઉનકી ઈસ પરેશાની પર તરસ આ રહા હૈ કે અભી ઉનકો ઈત્તિલાઅ કરકે પરેશાની દૂર કર દી જાએ, ઈસ પર ઈજાઝત તલબ કર રહી હૈં. મગર જનાબ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કો રાતકે વક્ત અપને દૂસરે ઉમ્મતી લોગોંકી નીંદે ખરાબ હોનેકી ફિક્ર લાહિક હૈ ઔર ઉસ ખૂશખબરી સુનાનેકો લોગોંકે બેદાર હોને તક મુઅખ્ખર ફરમા રહે હૈં.

યે તો હઝરત કઅબ (રદિ.) કે લિયે શદીદ તરીન ગમીકા મૌકા થા ઉસકે બાવજૂદ ખૂશખબરી સુનાનેકો લોગોંકી નીંદકા ખયાલ કરતે હુએ મુઅખ્ખર કિયા જા રહા હૈ, મગર હમમેંસે અકસર મુસલમાનોંકી યે હાલત હૈ કે બિયાહ શાદી ઔર ખૂશીકે મૌકા પર ઔર ઉસકે અલાવા ફહશ કિસમકે ગાને રેડિયો, ટેપ રીકોર્ડ યા લાઉડ સ્પીકરકી ધુન પર રાત ગયે તક દૂસરોંકી નીંદકા ખયાલ કિયે બગૈર સુનતે સુનાતે રેહતે હૈં, ઈસી તરહ બાઝ મસાજિદમેં ભી લોગોંકી નીંદકે વક્ત લાઉડ સ્પીકરકા ગલત ઈસ્તેમાલ હોતા હૈ, જો લોગોંકી તસવીશ (પરેશાની) કા બાઈસ બનતા હૈ. ક્યા હમ મુસલમાનોંકા નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કે ઐસે મુબારક તરીકોંકો ઝિંદા રખનેમેં કોઈ હિસ્સા નહીં હૈ?

હઝરત સઅલબા બિન અબ્દુર્રહમાન (રદિ.) કી તૌબાકા અજીબો ગરીબ કિસ્સા

હઝરત જાબિર બિન અબ્દુલ્લાહ અન્સારી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે એક અન્સારી નૌજવાન મુસલમાન હુવા, ઉસકા નામ સઅલબા બિન અબ્દુર્રહમાન થા, નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી ખિદમત કિયા કરતા થા ઔર આપ (સ.અ.વ.) કે લિયે મોઝે બનાયા કરતા થા.

એક મરતબા હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઉસકો કિસી કામકે લિયે ભેજા, વો ચલતે હુએ કિસી અન્સારી આદમીકે ઘરકે દરવાઝાકે પાસસે ગુઝરા. ઉસકો ઘરકે અંદર એક ઔરત ગુસલ કરતી નઝર આ ગઈ ઔર સાથ હી ઉસકો યે ખૌફ હુવા કે કહીં હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો બઝરીઆ વહી ઈસ બદ નિગાહીકા પતા ન ચલ જાએ. ચુનાંચે વો ઈસ ખૌફકી વજહસે જિધર મુંહ થા ઉસી તરફ ભાગ નિકલા ઔર મક્કા ઔર મદીનાકે દરમિયાન પહાડોંમેં જાકર છુપ ગયા, ચાલીસ રોઝ ગુઝર ગયે કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો ઉસકા કહીં પતા ન ચલા, ઈધર હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) આપ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ ઔર કહા કે અય મુહમ્મદ! આપકા રબ આપકો સલામ કેહતા હૈ ઔર અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ફરમા રહે હૈં કે આપકી ઉમ્મતમેંસે એક આદમી પહાડોંમેં મુઝસે પનાહકી દરખ્વાસ્ત કર રહા હૈ. નબી (સ.અ.વ.) ને હઝરત ઉમર ઔર હઝરત સલમાન (રદિ.) કો ઉસકી તલાશકા હુકમ દિયા, દોનોં હઝરાત હુકમકી તામીલ કરતે હુએ મદીનાકે પહાડી રાસ્તોંસે હોતે હુએ ઉસકી તલાશમેં ચલ દિયે, ઉનકો મદીનાકા રેહનેવાલા ઝફાફા નામી એક ચરવાહા મિલા, હઝરત ઉમરને ઉસસે પૂછા કે તુઝે ઈન પહાડોંમેં કિસી નૌજવાનકા ઈલ્મ હૈ જિસકા નામ સઅલબા હૈ?

ઉસ ચરવાહેને કહા, શાયદ આપ ઉસ નૌજવાનકા પૂછ રહે હૈં જો જહન્નમકે ડરસે ભાગા હુવા હૈ? હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ઉસસે કહા કે તુઝે કૈસે ઈલ્મ હૈ કે વો જહન્નમકે ડરસે ભાગા હુવા હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે જબ આધી રાત હોતી હૈ તો વો નૌજવાન ઈન પહાડોંસે નિકલતા હૈ ઔર અપને સર પર હાથ રખ્ખે હુએ યે કેહતા હૈ કે અય કાશ! તૂ મેરી રૂહકો કબ્ઝ કરકે રૂહોંમેં દાખિલ કર દેતા, ઔર મેરા જિસ્મ મુરદોંમેં શામિલ હો જાતા, અય કાશ! કે તૂ મુઝે રોઝે કિયામત હિસાબકે વક્ત રૂસ્વાઈસે બચા લે. હઝરત ઉમર (રદિ.) ને ફરમાયા કે બસ ઉસી નૌજવાનકી

તલાશ હૈ, વો ચરવાહા ઉન દોનોં હઝરાતકો અપને સાથ લેકર ગયા, જબ આધી રાતકા વક્ત હુવા તો વો નૌજવાન પહાડોંસે નિકલા, સર પર હાથ રખે હુએ યે કેહ રહા થા, હાય કાશ કે તૂ મુઝે મૌત દેકર મેરી રૂહકો રૂહોંમેં દાખિલ કર દેતા ઔર મેરા જિસ્મ મુરદોંમેં શામિલ કર દેતા, અય કાશ! કે તૂ મુઝે રોઝે કિયામત હિસાબકી રૂસ્વાઈસે બચા લે. હઝરત જાબિર કેહતે હૈં કે હઝરત ઉમર ઉસકી તરફ બઢે ઔર જાકર ઉસકો અપની ગોદમેં લે લિયા, ઉસ નૌજવાનને કહા કે અય ઉમર! ક્યા રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કો મેરે ગુનાહકા પતા ચલ ગયા હૈ? હઝરત ઉમરને કહા કે મુઝે તો માલૂમ નહીં, અલબત્તા ગુઝિશ્તા કલ તુમહારા ઝિક્ર કિયા થા ઔર મુઝે ઔર સલમાન હમ દોનોંકો તુમહારી તલાશકા હુકમ ફરમાયા થા. ઉસ નૌજવાનને કહા કે અય ઉમર! મુઝે ઐસે વક્ત હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં લેકર જાના જબકે આપ નમાઝમેં મશ્ગૂલ હોં. ચુનાંચે યે દોનોં હઝરત સઅલબા બિન અબ્દુર્રહમાનકો સાથ લે આએ, જબ નમાઝકા વક્ત હુવા ઔર જમાઅત ખડી હો ગઈ તો હઝરત ઉમર ઔર હઝરત સલમાન જલ્દીમેં સફમેં જાકર મિલ ગયે, સઅલબાને જબ નબી (સ.અ.વ.) કી તિલાવતકી આવાઝ સુની તો ગશ ખાકર ગિર પડા, નબી (સ.અ.વ.) જબ સલામ ફેરકર નમાઝસે ફારિગ હુએ, હઝરત ઉમર ઔર હઝરત સલમાનકો ફરમાયા કે સઅલબા કહાં હૈ? ઉસકા ક્યા હુવા? ઉનહોંને અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ! વો યહાં હાઝિર હૈ, નબી (સ.અ.વ.) ઉઠે ઔર જાકર સઅલબાકો હિલાયા, ચુનાંચે સઅલબા બિન અબ્દુર્રહમાન હોશમેં આ ગયા, હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઉસસે ફરમાયા કે સઅલબા! તૂ મુઝસે ક્યૂં ગાઈબ રહા? ઉસને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ! અપને ગુનાહકી વજહસે, રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઉસસે ફરમાયા કે મૈં તુઝે ઐસી આયત ન બતલા દૂં જો તેરી તમામ ખતાઓં ઔર ગુનાહોંકો મિટા દે? ઉસને અર્ઝ કિયા કે ઝરૂર બિઝ્ઝરૂર યા રસૂલલ્લાહ! આપને ફરમાયા કે યે આયત પઢા કર : **(રબ્બના આતિના ફીદ્દુન્યા હસનતંવ્વ ફીલ્આખિરતિ હસનતંવ્વ કિના અઝાબન્નાર.)** (સૂ. બકરહ : ૨૦૧)

ઉસંને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ! મેરા ગુનાહ તો બહોત બડા હૈ, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા નહીં, બલ્કે અલ્લાહ તઆલાકા કલામ સબસે બડા હૈ, ફિર આપને ઉસકો વાપસ ઘર જાનેકા હુકમ ફરમાયા. સઅલબા બિન અબ્દુર્રહમાનકી મુસલસલ આઠ દિન બીમારીકી હાલત રહી, ફિર એક રોઝ હઝરત સલમાન હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ ઔર અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ! આપ સઅલબાકે પાસ તશરીફ લે જાએંગે? ક્યૂંકે વો ગમકી વજહસે

મૌતકે કરીબ હો ગયા હૈ, રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને હમસે ફરમાયા કે ઉઠો ઔર સઅલબાકે પાસ મેરે સાથ ચલો, જબ હુઝૂર (અલૈ.) સઅલબાકે પાસ પહોંચે તો આપને ઉસકા સર ગોદમેં રખ લિયા, ઉસને અપના સર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ગોદસે હટા લિયા, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે તૂને અપના સર મેરી ગોદસે ક્યૂં હટા લિયા? ઉસને અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ! મેરા સર ઈસ કાબિલ નહીં. ક્યૂંકે વો ગુનાહોંસે ભરા હુવા હૈ, આપને પૂછા કે તુઝે ક્યા તકલીફ મેહસૂસ હો રહી હૈ? ઉસને અર્ઝ કિયા કે મુઝે યૂં મેહસૂસ હો રહા હૈ જૈસે મેરે ગોશ્ત પોશ્ત ઔર હડ્ડિયોંમેં ચ્યૂંટિયાં ચલ રહી હૈં, આપને ફરમાયા તેરી ક્યા ખ્વાહિશ હૈ? ઉસને અર્ઝ કિયા કે મૈં યે ચાહતા હૂં કે મેરા રબ મુઝે મઆફ કર દે, અભી આપને કોઈ જવાબ નહીં ફરમાયા થા કે જિબ્રઈલ (અલૈ.) હાઝિરે ખિદમત હુએ ઔર કહા કે અય મુહમ્મદ! આપકા રબ આપકો સલામ કેહતા હૈ ઔર અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત આપકો ફરમા રહે હૈં કે અગર યે મેરા બંદા સારી રૂએ ઝમીનકે બરાબર ભી ગુનાહ લેકર આએ તો મૈં ઉસકે ઈસ કદર ગુનાહ ભી મઆફ કર દૂંગા. ચુનાંચે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝતકા યે ફરમાન સુનકર ઉસ નૌજવાનકો બતલાયા, ઉસને ઝોરસે એક ચીંખ મારી ઔર અલ્લાહકો પ્યારા હો ગયા.

રાવી કેહતે હૈં કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઉસકે ગુસલ ઔર કફન દફનકા હુકમ ફરમાયા, નમાઝે જનાઝાકે બાદ ઉસકો દફન કરનેકે લિયે લે જાયા જા રહા થા, તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) અપને પાંવ મુબારકકી ઉન્ગલિયોંકે બલ ચલ રહે થે, દફનકે બાદ હમને આપ (સ.અ.વ.) સે પૂછા કે યા રસૂલલ્લાહ! ઉસકી ક્યા વજહ થી? આપ (સ.અ.વ.) ને જવાબ ઈરશાદ ફરમાયા કે કસમ હૈ ઉસ ઝાતકી જિસને મુઝે નબી બરહક બનાકર ભેજા હૈ કે ઈસ જનાઝામેં શરીક ફરિશ્તોંકી કસરતકી વજહસે મૈં અપના પાંવ ઝમીન પર નહીં રખ સકતા થા.

(કિતાબુત્તવ્વાબીન સ. ૧૦૫-૧૦૮)

અબૂ જહલકે બેટે હઝરત ઈકરમા (રદિ.) કી તૌબાકા કિસ્સા

ઈબ્ને કુદામહ (રહ.) ને હઝરત ઈકરમા (રદિ.) કા કિસ્સા ઈસ તરહ બયાન કિયા હૈ કે અબૂ ઈસ્હાક સબીઈસે રિવાયત હૈ કે જબ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ફતહે મક્કાકે રોઝ મક્કા મુકર્રમામેં તશરીફ ફરમા હુએ તો ઈકરમાને

કહા કે મૈં ઐસી જગહ નહીં રહૂંગા જહાં મુઝે મેરા બાપ અબૂલ હકમ (અબૂ જહલ) કા કાતિલ ભી નઝર આએ. ઔર ઈકરમા મક્કાસે દરિયાઈ સફરકે ઈરાદાસે ચલ દિયે, ઉનકી બીવી ઉમ્મે હકીમને ઉનકે પીછે જાકર ઉનકો રોકનેકી બહોત કોશિશ કી ઔર ઉનસે કહા કે અય કુરેશકે નૌજવાનોંકે સરદાર આપ કહાં જા રહે હૈં? આપ ઐસે ઈલાકામેં જા રહે હૈં જહાં કોઈ આપકો ન જાને ન પેહચાને, ઈસ લિયે આપ વાપસ આ જાએં, ઈકરમાને અપની બીવીકી બાત માનનેસે ઈન્કાર કર દિયા.

ઔર અબ્દુલ્લાહ બિન ઝુબેરસે રિવાયત હૈ કે ફતહે મક્કાકે રોઝ હિન્દ બિન્ત ઉત્બા ઔર ઉમ્મે હકીમ બિન્તે હારિસ બિન હિશામ ઈકરમાકી બીવીને ઈસ્લામ કબૂલ કિયા, ઉસકે અલાવા ઔર ભી કુરેશકી આઠ ઔરતોંને ઈસ્લામ કબૂલ કિયા. ચુનાંચે યે દસ ઔરતેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતે અકદસમેં હાઝિર હુઈ ઔર આપ ઉસ વક્ત મકામે અબતહમેં તશરીફ ફરમા થે ઔર ઉનહોંને આપ (સ.અ.વ.) સે ઈસ્લામ લાને પર બયઅત કી, જિસ વક્ત યે ઔરતેં હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુઈ તો ઉસ વક્ત આપકે પાસ આપકી દો બીવિયાં ઔર આપકી સાહબઝાદી હઝરત ફાતિમા ઔર બની અબ્દુલ મુત્તલિબકી દૂસરી ઔરતેં ભી મૌજૂદ થીં, ઉસ મૌકા પર હિંદ બિન્તે ઉત્બાને આપ (સ.અ.વ.) સે અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ! સબ તારીફેં ઉસ અલ્લાહ તઆલાકે લિયે હૈં જિસને અપને પસંદીદા દીને ઈસ્લામકો ગાલિબ કર દિયા તાકે મુઝે આપકી મહેરબાનીકા હિસ્સા મિલ સકે.

અય મુહમ્મદ! બેશક મૈં સચ્ચે દિલસે અલ્લાહ પર ઈમાન લાનેવાલી ઔરત હૂં ઔર સાથ હી અપને ચેહરેસે નિકાબ હટાકર કહા કે મૈં હિન્દ બિન્તે ઉત્બા હૂં, રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા **મરહબા બિક**, યાની તુમહારા આના મુબારક હો, હિન્દ બિન્તે ઉત્બાને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ! અલ્લાહકી કસમ પેહલે ઝમીન પર સબ ઘરોંસે ઝિયાદા આપકા ઘર મેરે નઝદીક ઝલીલ થા, ઔર અબ અલ્લાહકે ફઝલસે મેરી યે હાલત હૈ કે સારી રૂએ ઝમીન પર સબસે ઝિયાદા અઝીઝ આપકા ઘર દિખાઈ દેતા હૈ, આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે અલ્લાહ તેરી મુઝસે ઈસ મુહબ્બતમેં મઝીદ ઈઝાફા ફરમાએ, ફિર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને કુરઆન મજીદકી તિલાવત ફરમાઈ ઔર ઉન સબ ઔરતોંકો બયઅત કર લિયા.

ઉસકે બાદ ઈકરમાકી બીવી ઉમ્મે હકીમને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ! ઈકરમા આપકે ડરકી વજહસે યમનકી તરફ ચલા ગયા હૈ, ઉસે ઈસ બાતકા ખૌફ હૈ કે કહીં આપ ઉસે કતલ ન કર દેં, ઈસ લિયે અર્ઝ હૈ કે આપ ઉસકો દામને

અમનમેં પનાહ દે દેં. રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે ઈકરમાકો અમન દિયા, ચુનાંચે ઉમ્મે હકીમ ઈકરમાકી તલાશમેં ચલ દી, ઈકરમા તિહામાકે સાહિલ પર પહોંચ ચુકા થા, ઉમ્મે હકીમકે વહાં પહોંચનેસે પેહલે મલ્લાહ ઈકરમાસે કેહ રહા થા કે તુમ અપને આપકો પાક સાફ કર લો, ઈકરમાને મલ્લાહસે કહા કે ક્યા મતલબ મૈં ક્યા કરૂં? મલ્લાહને કહા કહો! લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ. ઈકરમાને કહા કે ઈસી કલિમાકી વજહસે તો મૈં ભાગકર યહાં આયા હૂં, ઈસી દૌરાન ઉમ્મે હકીમ ભી વહાં પહોંચ ગઈ ઔર ઈકરમાસે કેહને લગી અય ઈબ્ને અમ્ર! મૈં તમામ ઈન્સાનોંસે અફઝલ ઔર તમામ ઈન્સાનોંસે ઝિયાદા નેક ઔર તમામ ઈન્સાનોંસે બેહતરીન શખ્સિયતકે યહાંસે તેરે પાસ આઈ હૂં, તૂ અપને આપકો હલાકતમેં ન ડાલ. ઔર કહા કે મૈંને તુમહારે લિયે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે અમનકી ઈજાઝત હાસિલ કર લી હૈ. ઈકરમાને કહા કે તૂને ઐસા કિયા હૈ? ઉમ્મે હકીમને કહા કે હાં! મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે અર્ઝ કિયા હૈ કે આપ ઈકરમાકો અમન દે દેં, તો આપને ફરમાયા કે મૈંને ઈકરમાકો અમન દિયા, ચુનાંચે ઈકરમા અપની બીવી ઉમ્મે હકીમકે સાથ વાપસ મક્કા આ ગયે.

રાવી કેહતા હૈ કે ઈકરમાને અપની બીવીસે સોહબતકા તકાઝા કિયા મગર ઉસકી બીવીને યે કેહકર ઈન્કાર કર દિયા કે તુમ કાફિર હો ઔર મૈં મુસલમાન હૂં, ઉસ પર ઈકરમાને કહા બેશક જિસ ચીઝને તુઝકો મુઝસે રોકા હૈ વો અમ્રે અઝીમ હૈ.

સાફ સાફ બાત :- (મશરિક વ મગરિબમેં બસનેવાલે મુસલમાનો! યે હાલ ઉસ મુસલમાન બેટીકા હૈ જિસકે દિલમેં લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ મુહમ્મદુ રૅસૂલુલ્લાહને જગહ લે લી હૈ, ઝરા ગૌર કરેં કે સીનેમેં કલિમા તય્યિબાકી મૌજૂદગીને અપને ગૈર મુસ્લિમ ખાવિંદકે સીનેકો બાવજૂદ ચાહત ઔર તડપકે ઉસ મુસલમાન બેટીને અપને સીનેસે લગને નહીં દિયા. ઔર અપને ખાવિંદકે સોહબતકે તકાઝે પર યે કેહકર ઈન્કાર કર દિયા કે તુમ કાફિર હો ઔર મૈં મુસલમાન હૂં. ઉસ પર હમારે ઉન મુસલમાન બેટે ઔર બેટિયોંકો ગૌર કરના ચાહિયે જો યુરોપ યા અમેરીકાકી રવમેં બેહકર હર માજે સાજે ગૈર મુસ્લિમ યહૂદી યા નસરાનીકે સાથ નિકલ ભાગતે હૈં, ઔર સાંઢકી તરહ હર જગહ મુંહ મારતે ફિરતે હૈં, ઔર અપને બુઢ્હે માં બાપ ઔર ઈસ્લામકી આબરૂકો ખાકમેં મિલા દેતે હૈં, ઔર ફિર જબ ઉનસે કોઈ પૂછતા હૈ તુમ કૌન હો? તો ફખ્રસે કેહતે હૈં કે હમ મુસલમાન હૈં. યાદ રખ્ખો! મુહમ્મદ મુસ્તફા (સ.અ.વ.) ઔર કાઈનાતકે રબ ઔર ઈસ્લામકો ઐસે મુસલમાનોંકી

ઝરૂરત નહીં હૈ, અકબર ઈલાહાબાદીને કહા થા.

નઈ તેહઝીબમેં દિક્કત ઝિયાદા તો નહીં હોતી
મઝાહિબ રેહતે હૈં કાઈમ સિર્ફ ઈમાન જાતા હૈ

મેરે મુસલમાન ભાઈ બહેનો! હમેં અપને ઈસ ઈમાન ઔર ઈસ્લામકી ઝિયાદાસે ઝિયાદા હિફાઝત કરની ચાહિયે. અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો ઈમાનકી મિઠાસ નસીબ ફરમાએ. આમીન.)

જબ ઈકરમા મક્કા મુકર્રમા પહોંચે ઔર નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ઈકરમાકો દેખા તો ખૂશીસે ઈકરમાકી તરફ લપકે, હાલાંકે ઉસ વક્ત આપકે ઉપર ચાદર ભી નહીં થી, ફિર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) બૈઠ ગયે ઔર ઈકરમા આપકે સામને ખડા થા, સાથ ઉસકી બીવી ભી નિકાબ ઓઢે ખડી થી, ફિર ઈકરમાને કહા કે બેશક મૈં ઈસ બાતકી ગવાહી દેતા હૂં કે મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) અલ્લાહકે બંદે ઔર ઉસકે રસૂલ હૈં. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કો ઉનકે ઈસ્લામ લાનેકી બહોત ખૂશી હુઈ, ફિર ઈકરમાને અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ! મુઝે કોઈ બેહતરીન ચીઝ તલ્કીન ફરમાએં જો મૈં કહૂં, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે સબસે બેહતરીન કલિમા યેહી હૈ કે તૂ કહે : **(અશહદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વ અશહદુ અન્ન મુહમ્મદન્ અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ.)**

ઈકરમાને અર્ઝ કિયા કે જી ઈસકે અલાવા ઔર? રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે કહો મૈં અલ્લાહકો ગવાહ બનાતા હૂં ઔર હાઝિરીને મજલિસકો ગવાહ બનાતા હૂં કે બેશક મૈં મુસલમાન મુહાજિર હૂં, ચુનાંચે ઈકરમાને યેહી કલિમાત કહે, ઉસકે બાદ હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે અય ઈકરમા! આજકે દિન જો કુછ ભી તૂ મુઝસે માંગેગા હો સકા તો ઝરૂર તુઝે દૂંગા. હઝરત ઈકરમા (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા કે મૈં આપસે દરખ્વાસ્ત કરતા હૂં કે આપ મુઝે મેરી આપકે સાથ જો ભી દુશ્મની રહી હૈ મઆફ ફરમા દેં, કોઈ ઐસા સફર જો મૈંને આપકી દુશ્મનીમેં કિયા હો યા ઐસા કિયામ જો કે આપકી દુશ્મનીકે લિયે હુવા, યા કોઈ ઐસી ગુસ્તાખાના બાત જો મૈંને આપકે રૂબરૂ કહી, યા આપકી ગૈર હાઝરીમેં કહી સબકી મઆફી ચાહતા હૂં, નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ઈકરમાકી દરખ્વાસ્તકે મુતાબિક અલ્લાહ તઆલાસે ઉસકી તમામ તર ઈસ્લામ દુશ્મની ઔર અપની ઝાતસે મુતઅલ્લિકા ગુસ્તાખિયોં ઔર ઈઝા રસાનિયોંકી બખ્શિશકી દુઆ ફરમા દી. ઈકરમાને કહા યા રસૂલલ્લાહ! મૈં આપસે રાઝી હો ગયા, યા રસૂલલ્લાહ! અલ્લાહકી કસમ અબ મૈંને દીને ઈસ્લામસે લોગોંકો રોકનેકે લિયે

જિતના માલ ખર્ચ કિયા થા ઉસસે દો ગુના ઈશાઅતે ઈસ્લામકે લિયે ખર્ચ કરૂંગા ઔર દીને ઈસ્લામકી મુખાલિફતમેં મૈં જિસ કદર લડા હૂં અબ ઉસસે દો ગુના ઝિયાદા અલ્લાહકે રાસ્તેમેં અપની જાનકી બાઝી લગાઉંગા. ઔર મૈં જિહાદ ફી સબીલિલ્લાહમેં કોશિશ કરતા રહૂંગા હત્તાકે મૈં મારા જાઉં. રાવી કેહતે હૈં કે વાકઈ હઝરત ઈકરમા ઉસકે બાદ હમેશા જિહાદ ફી સબીલિલ્લાહમેં શરીક રહે હત્તાકે જિહાદ કરતે હુએ શહીદ હો ગયે.

બયાન કિયા ગયા હૈ કે જબ યરમૂકકી લડાઈકા દિન થા તો હઝરત ઈકરમા નંગે પાંવ થે, ઉનસે હઝરત ખાલિદ બિન વલીદને કહા કે આપ ઐસા ન કરેં, ક્યૂંકે આપકી તકલીફ મુસલમાનોંકે લિયે નાકાબિલે બરદાશ્ત હૈ. તો હઝરત ઈકરમાને જવાબ દિયા ખાલિદ! છોડો તુમહેં તો મુઝસે પેહલે ઈસ્લામ લાકર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી મુસાબિહતકા શર્ફ હાસિલ હો ચુકા હૈ.

ફિર બડી દિલેરીકે સાથ લડતે રહે હત્તાકે શહીદ હો ગયે, ઉનકી શહાદતકે બાદ દેખા ગયા તો ઉનકે બદન પર નેઝોં, તલવારોં ઔર તીરોંકે સત્તર (૭૦) સે ઝિયાદા ઝખમ થે.

અબ્દુલ્લાહ બિન મુસ્અબને બયાન કિયા હૈ કે યરમૂકકી લડાઈમેં હારિસ બિન હિશામ, ઈકરમા બિન અબૂ જહલ ઔર સુહેલ બિન અમ્ર યે તીનોં હઝરાત સખ્ત ઝખ્મી હાલતમેં પડે હુએ થે કે ઉનમેંસે હર એક મરનેકે કરીબ થા, ઉનકે પાસ પાની પીનેકે લિયે લાયા ગયા, જબ ભી ઉનમેંસે એકકો પાની પીનેકે લિયે દિયા તો ઉસને ખૂદ પેહલે પીનેસે ઈન્કાર કર દિયા ઔર દૂસરેકો પાની પિલાનેકા કહા. હત્તાકે સબકે સબ જાં બહક હુએ ઔર પાની કિસીને ભી ન પિયા. ચુનાંચે રાવીકા કેહના હૈ કે ઈકરમાને પાની માંગા લેકિન સાથ હી સુહેલ પર નઝર પડી કે વો પાનીકી તરફ દેખ રહે હૈં તો ઈકરમાને કહા કે સુહેલકો પાની દો, સુહેલકે પાસ પાની લાયા ગયા તો ઉનકી નઝર હારિસ પર પડી કે વો પ્યાસે પાનીકી તરફ દેખ રહે હૈં, તો સુહેલને કહા કે હારિસકો પાની પિલાઓ, અભી હારિસ તક પાની નહીં પહોંચા થા કે વો અલ્લાહકો પ્યારે હો ગયે, પાનીકો વાપસ પેહલે દો હઝરાતકે પાસ લાયા ગયા તો દેખા કે વો ભી અલ્લાહકો પ્યારે હો ચુકે થે. રદિયલ્લાહુ અન્હુમ અજમઈન (યે હૈ સહાબએ કિરામકી આપસમેં પ્યારકી અમલી તસ્વીર, કે મરનેકે વક્ત ભી જબ હોશો હવાસ હી જવાબ દે દેતે હૈં તો યે લોગ હમદર્દીમેં દૂસરે પર જાન ભી કુરબાન કર દેતે હૈં. (અલ્લાહ તઆલા મુસલમાનોંકો યે કુરબાની ઔર યે ઈસાર દો બારા નસીબ ફરમા દે. આમીન)

હઝરત માઈઝ ઔર એક ગામદિયા ઔરતકી તૌબાકા કિસ્સા

તૌબાકે દો ઐસે કિસ્સે જિનકી મિસાલ મિલની મુશ્કિલ હૈ, સહીહ મુસ્લિમમેં હઝરત બુરૈદા (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે માઈઝ બિન માલિક નબી (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ ઔર આપ (સ.અ.વ.) સે અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ! મુઝે પાક કર દીજિયે, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા તુઝ પર અફસોસ! વાપસ જા. અલ્લાહસે ઈસ્તિગફાર કર ઔર ઉસસે મઆફી માંગ, હઝરત બુરૈદા કેહતે હૈં કે માઈઝ બિન માલિક થોડી દૂર જાકર ફિર વાપસ હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુએ ઔર અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ! મુઝે પાક કર દીજિયે, આપ (સ.અ.વ.) ને ફિર વોહી ઈરશાદ ફરમાયા જો પેહલે ઉસસે ફરમાયા થા, ફિર તીસરી મરતબા ઉનહોંને ઈસી તરહ અર્ઝ કિયા, આપ (સ.અ.વ.) ને તીસરી મરતબા ભી વોહી ઈરશાદ ફરમાયા, જબ ચોથી મરતબા ઉનહોંને ફિર આપ (સ.અ.વ.) સે અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ! મુઝે પાક કર દીજિયે, તો રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને માઈઝ બિન માલિકસે ફરમાયા કે તુઝે કિસ ચીઝસે પાક કરૂં? તો ઉનહોંને અર્ઝ કિયા કે ઝિનાસે, નબી (સ.અ.વ.) ને તેહકીકકી ગર્ઝસે ફરમાયા કે દેખો કે કહીં યે દીવાના તો નહીં? આપ (સ.અ.વ.) કો બતાયા ગયા કે વો દીવાના નહીં હૈ, ફિર આપ (સ.અ.વ.) ને યે પૂછા કે દેખો! કહીં ઉસને શરાબ તો નહીં પી? ચુનાંચે ઉનકી મુહંકી મહેકકો સૂંઘા ગયા, માલૂમ હુવા કે શરાબ નહીં પી, ફિર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે ક્યા તૂનેં ઝિના કિયા હૈ? ઉનહોંને અર્ઝ કિયા કે જી હાં, ઉસકે બાદ નબી (અલૈ.) ને માઈઝ બિન માલિકકો રજમ કરનેકા હુકમ દિયા, ચુનાંચે ઉનકો રજમ કિયા ગયા, ફિર દો યા તીન દિન ગુઝરનેકે બાદ આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા કે માઈઝ બિન માલિકકે લિયે ઈસ્તિગફાર કરો! બેશક ઉસને ઐસી સચ્ચી તૌબા કી હૈ કે અગર ઉમ્મતકે દરમિયાન તકસીમ કર દી જાએ તો સબકો કાફી હો જાએ.

ઈસ કિસ્સાકે બાદ ફિર એક દૂસરા વાકિઆ પેશ આયા. વો યે કે કબીલા ગામદકી એક ઔરત નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુઈ, ઉસને ભી આપસે યે દરખ્વાસ્ત કી કે યા રસૂલલ્લાહ! મુઝે પાક કર દીજિયે, આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસ ગામદિયા આરતસે ભી યેહી ફરમાયા, તુઝ પર અફસોસ!

વાપસ જા ઔર અલ્લાહસે ઈસ્તિગફાર કર ઔર ઉસસે મઆફી માંગ, ઉસ ઔરતને કહા કે યા રસૂલલ્લાહ! આપ મુઝે માઈઝકી તરહ વાપસ કરના ચાહતે હૈં? યે હકીકત હૈ કે મૈં ઝિનાસે હામિલા હૂં, આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસસે પૂછા કે ક્યા તૂ હામિલા હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે જી હાં, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે બચ્ચા જનનેકે બાદ તુઝ પર હદ જારી હોગી, રાવીએ હદીસકા કેહના હૈ કે ઉસકી ઝિમ્મેદારી એક અન્સારી આદમીને લે લી. ચુનાંચે બચ્ચા જનનેકે બાદ વો અન્સારી આદમી આપ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુવા ઔર અર્ઝ કિયા કે ઈસ ઔરતકે બચ્ચેકી પૈદાઈશ હો ગઈ હૈ, હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે ઈસ ઔરતકો ઉસ વક્ત તક રજમ નહીં કિયા જા સકતા જબ તક ઉસ બચ્ચાકી દૂધ પીનેકી મુદ્દત પૂરી ન હો જાએ યા કોઈ ઉસ બચ્ચાકે દૂધ પિલાને ઔર ઉસકી દેખભાલકી ઝિમ્મેદારી ન કબૂલ કર લે, એક અન્સારી આદમી ખડે હુએ ઔર અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ! બચ્ચાકી દૂધ પિલાને ઔર ઉસકી દેખભાલકી ઝિમ્મેદારી મુઝ પર હૈ. ચુનાંચે આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસ ઔરતકો રજમ કરનેકા હુકમ ફરમાયા.

એક દૂસરી રિવાયતમેં હૈ કે આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસ ઔરતસે ફરમાયા કે તૂ ચલી જા, જબ બચ્ચાકી પૈદાઈશ હો જાએ તો ફિર આના, જબ બચ્ચાકી પૈદાઈશ હો ગઈ તો વો હાઝિર હુઈ, આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસસે ફરમાયા કે ઉસ બચ્ચાકો જાકર દૂધ પિલાઓ, દૂધ પીનેકી મુદ્દત પૂરી હોનેકે બાદ આના. ચુનાંચે વો ઔરત વાપસ હો ગઈ, જબ બચ્ચેકી દૂધ પીનેકી મુદ્દત પૂરી હો ગઈ તો વો ઔરત ઉસ બચ્ચેકો ઉઠાએ હુએ આપ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હો ગઈ ઔર બચ્ચેકે હાથમેં રોટીકા ટુકડા થા, ઉસ ઔરતને અર્ઝ કી કે અય અલ્લાહકે નબી! મૈંને ઈસ બચ્ચેકો દૂધ પિલાયા ઔર દેખ લેં કે અબ વો ખાના ખાનેકે કાબિલ હો ગયા હૈ, ચુનાંચે બચ્ચેકો કિસી દૂસરે મુસલમાન આદમીકે સુપુર્દ કર દિયા ગયા ઔર ઔરતકે રજમ કરનેકે લિયે સીનાકે બરાબર ગળ્હા ખોદા ગયા ઔર લોગોંકો હુકમ દિયા ગયા કે વો ઈસ ઔરતકો રજમ કરેં, હઝરત ખાલિદ બિન વલીદને એક પત્થર ઉઠાકર ઉસ ઔરતકે સર પર મારા, ઉસ ઔરતકે સરસે ખૂનકે કુછ છીંટે હઝરત ખાલિદકે ચેહરે પર પડે, હઝરત ખાલિદકે મુંહસે ઉસ ઔરતકે બારેમેં કુછ બુરે ભલે અલ્ફાઝ નિકલ ગયે, નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે ખાલિદ! નરમી કરો. કસમ હૈ ઉસ ઝાતકી જિસકે કબ્ઝેમેં મેરી જાન હૈ, બેશક ઈસ ઔરતને ઐસી સચ્ચી તૌબા કી હૈ કે અગર ઐસી તૌબા કોઈ ટેક્સ વસૂલ કરનેવાલા બડા ઝાલિમ ભી કરે તો અલ્લાહ ઉસકો ભી મઆફ ફરમા દેં. ફિર હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઉસ

ઔરતકી નમાઝે જનાઝા પઢનેકા હુકમ ફરમાયા, ચુનાંચે ઉસકી નમાઝે જનાઝા પઢનેકે બાદ ઉસકો કબરમેં દફન કર દિયા ગયા.

(રવાહુ મુસ્લિમ કમા ફીલ મિશ્કાત, કિતાબુલ હુદૂદ)

ગુનાહકે બાદ હઝરત માઈઝ ઔર ગામદિયા ઔરતકા બેકરાર હોના

હઝરત માઈઝ ઔર યે ઔરત ઝાત અપને ગુનાહકી વજહસે બેકરાર થે ઔર વો ઉસકે લિયે બહોત બેચૈન થે કે જો ગુનાહ હો ગયા હૈ ઉસકી જલ્દીસે મઆફીકી શકલ હો જાએ, ઈસ લિયે ઉનહોંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે બારબાર અપને આપકો પાક કરનેકી દરખ્વાસ્ત કી ઔર અપને જિસ્મ જાનકો હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે સુપુર્દ કર દિયા તાકે દુનિયા હીમેં સઝા ભુગતકર વો ગુનાહસે પાક વ સાફ હો જાએં. ઔર કલ રોઝે કિયામત જબ અલ્લાહ તઆલાસે મુલાકાત હો તો ઉન પર અલ્લાહ તઆલાકી નાફરમાનીકા કોઈ ધબ્બા ન હો.

(વલ્તન્ઝુર નફસુમ્ માકદ્દમત લિગદ. વત્તકૂલ્લાહ. ઈન્નલ્લાહ ખબીરૂમ બિમા તઅ્મલૂન.) (સૂરએ હશ્ર : ૧૮)

તર્જુમા :- (ઔર ચાહિયે કે દેખ લે હર એક શખ્સ કે ઉસને ક્યા ભેજા હૈ કલકે વાસ્તે? ઔર ડરતે રહો અલ્લાહસે, બેશક અલ્લાહકો ખબર હૈ જો તુમ કરતે હો.)

ઔર મોમિનકી યેહી શાન હોતી હૈ કે ગુનાહકે સાદિર હોનેકે બાદ વો અપને આપકો પહાડકે બોઝ તલે મેહસૂસ કરતા હૈ. ઔર મુનાફિક અપને ગુનાહકો યૂં સમઝતા હૈ કે જૈસે મખ્ખી નાક પર બૈઠી ઔર હાથસે ઉસકો ઉડા દિયા. જૈસાકે સહીહ હદીસમેં આયા હૈ.

અલ્લાહ તઆલાને સહાબએ કિરામકે બારેમેં સચ ફરમાયા હૈ **(ઉલાઈક હુમુલ્ મુઅ્મિનૂન હક્કા)** (સૂરએ અન્ફાલ : ૪) તર્જુમા : યે લોગ ઈમાનકા પૂરા હક અદા કરનેવાલે હૈં. **(ઉલાઈક હિઝબુલ્લાહિ)** તર્જુમા : યે અલ્લાહકા ગિરોહ હૈ. **(ઉલાઈક હુમુર્રાશિદૂન)**. વોહી લોગ હૈં નેક રાહ પર, (સૂરએ હુજુરાત : ૭) **(ઉલાઈક હુમુલ મુફ્લિહૂન)** (સૂરએ તૌબા : ૮૮) તર્જુમા : યે લોગ હૈં પૂરે કામિયાબ. **(ઉલાઈક હુમુલ ફાઈઝૂન)** (સૂરએ તૌબા : ૨૦) તર્જુમા : ઔર યેહી લોગ પૂરે કામિયાબ હૈં. **(ઉલાઈક હુમુલ વારિષૂનલ્લઝીન યરિષૂનલ્ ફિરદૌસ હુમ્**

ફીહા ખાલિદૂન) તર્જુમા : ઐસે હી લોગ વારિસ હોનેવાલે હૈં જો ફિરદૌસકે વારિસ હોંગે ઔર વો ઉસમેં હમેશા રહેંગે.

(મેરે અઝીઝ દોસ્તો! અલ્લાહ તઆલાને સહાબએ કિરામકો યૂંહી રદિયલ્લાહુ અન્હુમકા ખિતાબ નહીં દિયા થા, ભલા આજ કૌન હૈ જિસસે ઐસા ગુનાહ સરઝદ હો જાએ જિસ પર હદ જારી હોતી હૈ ઔર ફિર હાકિમે વક્તકે પાસ હાઝિર હોકર ઉસકા ઈકરાર ભી કરે કે મુઝ પર હદ જારી કરકે પાક વ સાફ કર દિયા જાએ તાકે મૈં કલ અપને મૌલાકો મુંહ દિખાનેકે કાબિલ હો જાઉં.) હમ ભી અપને આપકો દેખેં કે ક્યા હમેં ભી ઉસકી ફિક્ર હૈ કે હમ અલ્લાહ તઆલાસે તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કરેં ઔર હમ ભી અપને નફસોંકા મુહાસબા કરેં પેહલે ઉસસે કે મરનેકે બાદ હમસે હિસાબ લિયા જાએ.

ગુનાહોંકે બોઝસે બેકરાર પાકિસ્તાની નૌજવાનકી કહાની ઉસકી અપની ઝબાની

હઝરત માઈઝ બિન માલિક ઔર કબીલએ ગામદિયાકી ઔરત (રદિ.) કા જો કિસ્સા આપને અભી પઢ્હા હૈ, જિસસે ઉનકી ગુનાહ પર બેકરારી ઝાહિર હોતી હૈ. ઔર ફિર જનાબ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હોકર યે અર્ઝ કરના કે યા રસૂલલ્લાહ હમેં પાક કર દીજિયે યાની હમ પર અલ્લાહ તઆલાકી હદ કાઈમ કરકે હમેં પાક વ સાફ કર દેં, તાકે કલ હમ અપને મૌલાકો પાક વ સાફ હોનેકી હાલતમેં મિલેં, દર હકીકત યે ઈમાનકે વો શોઅલે હૈં જો સચ્ચી તૌબા કરનેવાલે મોમિનોંકો ચૈન ઔર સુકૂનસે ઉસ વક્ત તક બૈઠને નહીં દેતે જબ તક કે ઉનકે ગુનાહોંકી તલાફી ન હો જાએ.

બિલકુલ ઈસી તરહ હમારે એક પાકિસ્તાની ભાઈ "મીમ-લામ-ગાફ" જો આજ કલ અરબકે શહેર રિયાઝમેં સર્વિસ કરતે હૈં, ગુનાહોં પર અપની ઈસ તરહકી બેકરારીકા ઈઝહાર અપને કલમસે કરતે હુએ શરઈ તૌર પર રેહનુમાઈકા સવાલ કરતે હૈં, નૌજવાનકે ઉસ ખતકો સઉદી અરબમેં છપનેવાલે (ઉર્દૂ ન્યૂઝ) કે શુમારા (૨૯ નવેમ્બર ૧૯૯૬ બરોઝ જુમ્આ) મેં દેખા જા સકતા હૈ, હમ અખ્બારમેં છપનેવાલે ઉસ ખતકો બિઐનિહી આપકે સામને પેશ કરતે હૈં, શાયદ કિસી દૂસરેકો ભી ઉસકે પઢ્હનેસે ફાઈદા હાસિલ હો.

(અખ્બારમેં છપનેવાલે મઝકૂરા ખતકી ઈબારત મુલાહિઝા ફરમાએ)

દિલ પર ગુનાહકા બહોત બોઝ હૈ

સવાલ :- મેરી ઉમર અબ ૨૯ સાલ હૈ. મૈંને કઈ મરતબા હરામકારીકે ઝરીએ અપની હવસ પૂરી કી, ઈધર કમ અઝ કમ દો સાલસે મુઝે સુકૂન નહીં, દિલ પર ગુનાહકા બહોત બડા બોઝ હૈ. જબ કભી તન્હાઈ મયસ્સર હોતી હૈ બહોત રોતા હૂં કે અલ્લાહ તઆલા મુઝે મઆફ કરે, ફિર ભી રૂહ બેચૈન હૈ દિલકો સુકૂન નહીં, મિઝાજમેં ચિડચિડાહટ આ ગઈ હૈ, દિલ કેહતા હૈ કે અબ સઝા પાનેકા વક્ત આ ગયા, મૈંને ઈરાદા કિયા હૈ કે મુઝે ઈસ્લામી કાનૂનકે મુતાબિક સઝા મિલે ચાહે મેરી જાન ચલી જાએ, મૈં ઉમરહકે લિયે જાનેવાલા થા, દિલને બેચૈન કર દિયા કે અલ્લાહકે હુઝૂર ક્યા લેકર જાઓગે? મેરી શરઈ તૌર પર રેહનુમાઈ ફરમાએં. (મીમ,લામ,ગાફ - રિયાઝ)

જવાબ :- ઈન્સાનોંમેં સિવાએ અંબિયા (અલૈ.) કે દૂસરા કોઈ ભી બશર માસૂમ નહીં હૈ, હર એકસે ગુનાહ ગલતી, કોતાહી ઔર ભૂલચૂક હો જાતી હૈ, લેકિન અચ્છા ઈન્સાન વો હૈ જિસે ગુનાહોં પર નદામત હો, દિલમેં પશેમાની હો ઔર ફિર વો સચ્ચે દિલસે સચ્ચી તૌબા કરે, રસૂલે કરીમ (સ.અ.વ.) કે ઈરશાદે પાકકા મફહૂમ યે હૈ કે : "હર ઈન્સાનસે ગલિતયાં હોતી હૈં. ઔર અચ્છા શખ્સ વો હૈ જો ગલતી (યા ગુનાહ) કે બાદ તૌબા કરે (તિરમિઝી, ઈબ્ને માજા) ઔર એક રિવાયતમેં હૈ કે રસૂલે કરીમ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા : "અગર તુમહેં તુમહારા (કોઈ ગુનાહ પરેશાન કરે ઔર તુમહારી નેકી (તુમહેં) ખૂશ કરે તો તુમ મોમિન હો, (મુસ્નદે અહમદ) જો લોગ ગુનાહોં પર નાદિમ હોકર અલ્લાહ તઆલાકે સામને તૌબા કરતે હૈં અલ્લાહ તઆલા ઉનકી તૌબા કબૂલ કરતા હૈ. કુરઆન મજીદમેં જગહ જગહ બારબાર યેહી બાત કહી ગઈ હૈ ઔર ગુનાહ કરનેવાલોંકો અલ્લાહકી રહમતસે ઉમ્મીદ દિલાઈ ગઈ હૈ બલ્કે યહાં તક કહા ગયા હૈ કે મેરે બંદોંસે કેહ દો કે તુમહેં અલ્લાહ તઆલાકી રહમતસે નાઉમ્મીદ નહીં હોના ચાહિયે, બેશક અલ્લાહ તઆલા સારે ગુનાહ બખ્શ દેતા હૈ. બેશક વો બહોત ઝિયાદા મગફિરત કરનેવાલા ઔર બહોત ઝિયાદા મહેરબાન હૈ. (સૂરએ ઝુમર, આ. ૫૩) સચ્ચે દિલસે તમામ ગુનાહોંકે બારેમેં તૌબા કરને ઔર મઆફી માંગનેવાલા અમલ અલ્લાહ તઆલાકો ઈતના પસંદ હૈ કે વો ઈસ બારેમેં અપને ગુનેહગાર બંદોંકે ન સિર્ફ સારે ગુનાહ મઆફ કરતા હૈ બલ્કે ઉન

સારે ગુનાહોંકો નેકિયોંમેં તબ્દીલ કર દેતા હૈ. (સૂરએ ફુરકાન આયત : ૭૦, સૂરએ આલે ઈમરાન આયત : ૧૩૫) મેં ઐસે બંદોંકી તારીફ કી ગઈ હૈ ઔર ઉનકે લિયે અગલી આયતમેં મગફિરત વ જન્નતકી ખૂશખબરી હૈ જો અપને ગુનાહોં પર નદામત કરકે અલ્લાહ તઆલાસે મઆફી વ મગફિરત માંગતે હૈં ઔર ગુનાહોં પર ઈસરાર નહીં કરતે.

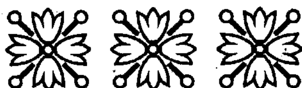
આપ અલ્લાહ તઆલાકી રહમતસે માયૂસ ન હોં ઔર અપને તમામ ગુનાહોંકે બારેમેં અલ્લાહ તઆલાસે સચ્ચે દિલસે તૌબા કરેં ઔર મગફિરત માંગતે રહેં, શયતાન આપકો વરગલાતા હૈ જબ વો આપકે દિલ વ દિમાગમેં યે ખયાલ પૈદા કરતા હૈ કે આપકી મગફિરત નહીં હો સકતી. ક્યૂંકે આપ બહોત ઝિયાદા ગુનેહગાર હૈં, આપકે દિલમેં જૂંહી ઔર જબ ભી યે ખયાલ આએ ફૌરન "અઊઝુબિલ્લાહ" પઢેં, આપને જો ગુનાહ ભી કિયે હૈં ઉનકો કિસીકે સામને બયાન ન કરેં, ઔર જિસ તરહ આપને ઉનકો સારી મખ્લૂક ઔર લોગોંસે છુપકર કિયા હૈ ઉસી તરહ ઉનકે બારેમેં તૌબા ભી ઈસ તરહ કીજિયે કે યે આપકે ઔર અલ્લાહ તઆલાકે દરમિયાન રહે કે ગુનાહોંકા સરે આમ તઝકિરા ભી ગુનાહ હૈ અપને ઝમીરકા બોઝ તૌબા વ ઈસ્તિગફારકી કસરતસે હલકા કરેં. નમાઝોં, તિલાવતે કુરઆને પાક (તર્જુમા વ તફસીરકે સાથ) ઔર દૂસરી નેકિયોંકા કસરતસે એહતિમામ કરેં, અચ્છી ઔર દીની મજાલિસ ઔર હરમૈનકી બારબાર હાઝરીસે અપને ઈમાનકી તજદીદ ઔર ખૂબ દુઆએં માંગતે રહેં.

મુલાહિઝા :- સાઈલકે ઈસ સવાલકા જવાબ (બઝરીઆ અખ્બાર ઉર્દૂ ન્યૂઝ-જિદ્દહ) પાકિસ્તાનકે એક મુમતાઝ આલિમે દીન જનાબ કારી અબ્દુલ બાસિત સાહબને ઐસે બેહતરીન અંદાઝમેં દિયા હૈ કે સાઈલકી તસલ્લી ઔર ઈત્મીનાને કલ્બકે લિયે કાફી હૈ. ઉનહોંને ઈસ મૌઝૂઅ પર મુખ્તસર ઔર જામેઅ જવાબ લિખકર ઉસકા સહીહ હક અદા કિયા. હઝરત કારી સાહબ દીની મસાઈલમેં બઝરીઆ ઉર્દૂ ન્યૂઝ ખલીજમેં બસનેવાલે બર્રે સગીકે મુસલમાનોંકે લિયે મરજઅકી હૈસિયત રખતે હૈં. અલ્લાહ તઆલા ઉનકો દુનિયા વ આખિરત દોનોંમેં કામિયાબી વ કામરાનીસે હમકિનાર કરે ઔર ઝિંદગીકે હર મરહલા પર ઉનકી હિમાયત વ હિફાઝત ફરમાએ ઔર અપને દીનકી ખિદમતકે લિયે તાહયાત કબૂલ ફરમાએ. આમીન.

એક નૌજવાનકી તૌબા જિસને કોઈ ગુનાહ ન છોડા થા

ઈમામ કુશૈરી (રહ.) ને શરહે અસ્માઅમેં લિખ્ખા હૈ જિસકો સાહિબે તન્વીરૂલ અઝહાન મિન તફસીરે રૂહુલ બયાન ૫૦૬, ૫૦૭ મેં નકલ કિયા હૈ કે એક શખ્સ કેહતા હૈ કે મૈં બસરાકે બાઝારમેં જા રહા થા કે અચાનક મૈંને દેખા કે ચાર આદમી એક જનાઝા ઉઠાએ જા રહે હૈં ઔર સિર્ફ એક ઔરત ઉનકે સાથ હૈ ઔર કોઈ દૂસરા આદમી સાથ નહીં. મુઝે અફસોસ હુવા કે એક મુસલમાનકા જનાઝા ઔર સાથ કોઈ ભી નહીં, મૈં સાથ હો લિયા, જનાઝા પઢ્હા ઔર ઉનસે ઈસ મય્યિતકા પૂછા? વો કેહને લગે કે હમ ઈસ મય્યિતકો નહીં જાનતે હમ કિરાયા પર આએ હૈં ઔર યે ઔરત હમેં લાઈ હૈ. વો મય્યિત દફન કરનેકે બાદ ચલે ગયે, તો ઔરતને આંસમાનકી તરફ હાથ ઉઠાકર દુઆ કી, મૈં ઉસ ઔરતકે સાથ વાપસ હો લિયા ઔર ઉસસે કિસ્સા પૂછા તો ઉસને કહા : યે મય્યિત મેરા બેટા થા, ઉસને દુનિયા ભરકે તમામ ગુનાહ કિયે, તીન દિન બીમાર રહા ફિર મર ગયા, ઔર મુઝે યે વસિય્યત કી કે અમ્માં જબ મૈં મર જાઉં તો કિસી હમસાયા (પડોસી) કો ઈત્તિલાઅ ન દેના, વો ખૂશ હોંગે ઔર મેરે જનાઝામેં ભી નહીં આએંગે, એક અંગૂઠી પર કલિમા લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ મુહમ્મદુ રસૂલુલ્લાહ લિખવાકર મેરી કબરમેં રખ દેના, ઔર મેરે મરનેકે બાદ મેરે મુંહ પર અપના પૈર રખના ઔર કેહના, બદલા હૈ અલ્લાહકે નાફરમાનકા, ફિર દફન કરકે હાથ ઉઠાકર દુઆ કરના. અય અલ્લાહ! મૈં ઉસસે રાઝી હૂં તૂ ભી ઉસસે રાઝી હો જા, તો મૈંને ઉસકી વસિય્યત પૂરી કર દી, લેકિન જબ મૈંને દુઆ કી તો મૈંને સાફ આવાઝ સુની કે વો મુઝે કેહ રહા હૈ કે તૂ લૌટ જા મૈં અપને રબ્બે કરીમકે પાસ પહોંચ ગયા હૂં.

નોટ :- ઈસ કિસ્સામેં નૌજવાનકી બખ્શિશકા ઝાહિરી સબબ ઉસકા મૌતસે પેહલે અપને ગુનાહોં પર નાદિમ હોકર માં કો દુઆકી વસિય્યત કરના હૈ જો હકીકતન તૌબા વ ઈસ્તિગફાર હી હૈ, ઔર ફિર માં કા અપને બેટેસે રાઝી હોકર મગફિરતકી દુઆ કરના ભી બખ્શિશકા સબબ હો સકતા હૈ.

ફસલ

ઈસ ઉમ્મતકે બાઝ હાકિમોંકી તૌબાકા બયાન

એક હાકિમ ઔર એક તાજિરકી તૌબાકા કિસ્સા

ઉબૈદુલ્લાહ બિન સદકા બિન મિરદાસ બકરી કેહતે હૈં કે મેરે વાલિદને યે કિસ્સા બયાન કિયા કે મૈંને ઈન્તાકિયા શહેરકે મુઝાફાતમેં એક બુલંદ જગહ પર ઈખટ્ઠી સાથ સાથ તીન કબરેં દેખીં, ઉનમેંસે એક કબર પર યે દો શઅર લિખ્ખે હુએ થે, જિનકા તર્જુમા યે હૈ :

(૧) ઝિંદગીકી લઝ્ઝત કૈસે પા સકતા હૈ વો શખ્સ જિસકો યે માલૂમ હૈ કે મખ્લૂકકે માબૂદ અલ્લાહ તઆલા ઝરૂર બિઝ્ઝરૂર ઉસસે હિસાબ લેંગે.

(૨) ઔર ઉસને બંદોં પર જો ઝુલ્મ કિયા ઉસકા મુઆખઝા ભી હોગા ઔર ઉસને જો ભલાંઈ કી ઉસકા અજરો સવાબ ભી મિલેગા.

★★★ ઔર દૂસરી કબર પર યે દો શઅર લિખ્ખે હુએ થે, જિનકા તર્જુમા યે હૈ :

(૧) ઝિંદગીકા લુત્ફ વો શખ્સ કૈસે પા સકતા હૈ જિસકો ઈસ બાતકા યકીન હો કે ઉસકી મૌત અચાનક કિસી વક્ત ભી આ સકતી હૈ.

(૨) ઔર ઉસકી દુન્યવી હુકૂમત ઔર ઠાઠ બાઠ સબ ઉસસે છિન જાએગી ઔર ઉસકો ઉસકે ઘર (કબર) મેં પહોંચા દિયા જાએગા, જો ઉસકા ઠિકાના હૈ.

★★★ ઔર તીસરી કબર પર યે દો શઅર લિખ્ખે હુએ થે, જિનકા તર્જુમા યે હૈ :

(૧) વો શખ્સ ઝિંદગીકા આરામ કૈસે પા સકતા હૈ જો ઉસ કબરકી તરફ ચલ રહા હૈ જો ઉસકી જવાનીકો ખાકમેં મિલા દેગી.

(૨) ઔર બહોત જલ્દ ઉસકે ચેહરેકી ખૂબસૂરતીકો જિસકી બહોત હિફાઝત કી જાતી થી ખતમ કર દેગી ઔર ઉસકે જિસ્મકે ગોશ્ત ઔર હડ્ડિયોંકો રેઝા રેઝા કર દેગી.

મુઝે ઉન કબરોંકો દેખકર બડા તઅજ્જુબ હુવા, ચુનાંચે મૈં વહાં કરીબવાલી

આબાદીમેં ગયા ઔર એક બુળ્હે શખ્સસે ઉન કબરોંકે બારેમેં પૂછા, ઉસ બુળ્હે શખ્સને મુઝે કહા કે તુમને ઉન કબરોંકે મુતઅલ્લિક ક્યા તઅજ્જુબ વાલી બાત દેખી? મૈંને ઉન કબરોંકા મંઝર બયાન કર દિયા. ઉસ બુળ્હે શખ્સને કહા, જો તુમને દેખા હૈ ઉન કબરવાલોંકા કિસ્સા ઉસસે ભી ઝિયાદા અજીબ હૈ, મૈંને ઉસ બડે મિયાંસે કહા કે આપ મુઝે બતલાએં કે ઉનકા કિસ્સા ક્યા હૈ?

ઉસ બળે મિયાંને યૂં કિસ્સા બયાન કિયા કે તીન ભાઈ થે, ઉનમેંસે એક તો બાદશાહકા ખાસ દોસ્ત થા, જો હમારે ઈસ ઈલાકેકા બડા ઝાલિમ હાકિમ ઔર સિપેહસાલાર થા. ઔર દૂસરા તાજિર માલદાર થા, લોગ ઉસકી કદર કરતે થે. ઔર તીસરા આબિદ વ ઝાહિદ થા, રાત દિન અલ્લાહકી ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ રેહતા. કુછ અરસા બાદ ઉનમેંસે આબિદકી મૌતકા વક્ત કરીબ હુવા, ઉસકે દોનોં ભાઈ હાકિમ ઔર તાજિર ઉસકે પાસ આએ, ઉન દોનોં ભાઈયોંને અપને મરનેવાલે આબિદ ભાઈસે કહા કે આપ હમેં કોઈ વસિય્યત ફરમાએં તાકે હમ ઉસ પર અમલ કરેં, ઉસ આબિદને કહા કે ન તો કોઈ મેરા માલ હૈ જિસકે ખર્ચકે બારેમેં કોઈ વસિય્યત કરૂં, ઔર ન મુઝે કિસીસે લેના દેના હૈ તાકે કિસીસે વસૂલી યા કિસીકો દેનેકી વસિય્યત કરૂં. ઉસકે ભાઈ હાકિમને કહા, અય ભાઈ દેખિયે મેરા માલ આપકે લિયે હાઝિર હૈ, આપ મેરે માલમેં જો ખ્વાહિશ હો વસિય્યત ફરમાએં મૈં ઉસ પર ઉસી તરહ અમલ કરૂંગા, ઔર ભી જો આપ મુઝસે વાદા લેના ચાહેં લે લેં મૈં ઉસ વાદાકો પૂરા કરૂંગા, આબિદ થોડી દેર ખામોશ હો ગયા ઔર ઉસકો કોઈ જવાબ ન દિયા, ફિર ઉસકા દૂસરા ભાઈ બોલા, અય ભાઈ! આપ જાનતે હૈં કે મેરે પાસ બહોતસા માલ હૈ, શાયદ આપકે દિલમેં કોઈ નેકીકા ઈરાદા હો જિસકો આપ ન કર સકતે હોં, લિહાઝા યે મેરા માલ હાઝિર હૈ, આપ જો ભી હુકમ ફરમાએંગે ઉસકે મુતાબિક અમલ કિયા જાએગા. ઉસ આબિદને અપને દોનોં ભાઈયોંકી તરફ મુતવજ્જેહ હોકર કહા કે મુઝે તુમહારે માલમેંસે તો કિસી ચીઝકી ઝરૂરત નહીં હૈ, અલબત્તા મૈં તુમસે એક વાદા લેના ચાહતા હૂં તુમ ઉસકી ખિલાફવર્ઝી ન કરના, ઉનહોંને ઈકરાર કિયા કે આપ જો વાદા લેંગે હમ ઉસકો પૂરા કરેંગે, આબિદને કહા કે જબ મૈં મર જાઉં મુઝે ગુસલ દેકર મેરે કફન દફનકા ઈન્તિઝામ કરના ઔર મુઝે કિસી બુલંદ જગહ પર દફન કર દેના ઔર દફન કરનેકે બાદ મેરી કબર પર યે શઅર લિખ દેના, જિનકા તર્જુમા યે હૈ :

(૧) ઝિંદગીકી લઝ્ઝત કૈસે પા સકતા હૈ વો શખ્સ જિસકો યે માલૂમ હૈ કે મખ્લૂકકે માબૂદ અલ્લાહ તઆલા ઝરૂર બિઝ્ઝરૂર ઉસસે હિસાબ લેંગે.

(૨) ઔર ઉસને જો બંદોં પર ઝુલ્મ કિયા ઉસકા મુઆખઝા હોગા ઔર ઉસને જો ભલાઈ કી ઉસકા અજરો સવાબ ભી મિલેગા.

ઔર ફિર રોઝાના તીન રોઝ તક મેરી કબર પર આના શાયદ તુમહેં કોઈ નસીહત હાસિલ હો. રાવી કેહતે હૈં કે આબિદકે ફૌત હો જાનેકે બાદ ઉસકે દોનોં ભાઈયોંને હસ્બે વસિય્યત અમલ કિયા, આબિદકા વો ભાઈ જિસકો અબ્દુલ મલિક બિન મરવાન બાદશાહને ઉસ ઈલાકેકા હાકિમ મુકર્રર કિયા થા, વો રોઝાના લશ્કરકે સાથ અપને ભાઈકી કબર પર આતા ઔર ઉસકે લિયે દુઆએ મગફિરત કરતા ઔર રોતા. તીસરે રોઝ હસ્બે મામૂલ વો અપને ભાઈકી કબર પર આયા ઔર દુઆએ મગફિરત કરતા રહા ઔર રોતા રહા, ફિર જબ કબરસે વાપસ જાને લગા તો ઉસને કબરકે અંદરસે એક બહોત હૈબતનાક આવાઝ સુની, કરીબ થા કે ઉસ આવાઝકી શિદ્દતસે દિલ ફટ જાતા, જબ રાત હુઈ તો ઉસને અપને ફૌત શુદા ભાઈકો ખ્વાબમેં દેખા, ઉસને પૂછા કે અય ભાઈ! યે કૈસી આવાઝ થી જો મૈંને આપકી કબરસે સુની? આબિદને જવાબ દિયા કે યે લોહેકે ગુર્ઝકી આવાઝ થી, મુઝસે પૂછા ગયા કે ફલાં મઝલૂમકો તૂને દેખા મગર તૂને ઉસ મઝલૂમકી મદદ ક્યૂં ન કી? જબ વો નીંદસે બેદાર હુવા તો ઉસકી ગમગીનીકી હાલત થી, ફિર ઉસ હાકિમને અપને માલદાર ભાઈ ઔર દૂસરે રિશ્તેદારોંકો બુલાયા ઔર ઉનસે કહા કે હમારે આબિદ ભાઈને જો કુછ વસિય્યત કી ઔર કહા થા કે મેરી કબર પર લિખ દેના, મેરા ખયાલ હૈ કે યે ઉસને મેરી હી નસીહતકે લિયે કિયા થા. ઔર મેરા અંદાઝા હૈ કે અબ મૈં ઝિયાદા અરસા તુમહારે દરમિયાન ન રેહ સકૂંગા. રાવીકા કેહના હૈ કે ઉસને હુકૂમત છોડ દી ઔર અબ્દુલ મલિક બિન મરવાનકો ઈસ બારેમેં ઈસ્તેફા પેશ કર દિયા, બાદશાહને ઉસકા ઈસ્તેફા કબૂલ કરકે ઉસકો હુકૂમતસે સુબુકદોશ (અલગ) કર દિયા, ઉસકે બાદ વો અલ્લાહકી ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ હો ગયા, ઉમૂમન વો અલ્લાહકી ઈબાદતકે લિયે પહાડોં ઔર જંગલોંમેં રેહતા.

કુછ અરસાકે બાદ ઉસકી મૌતકા ભી વક્ત કરીબ આ ગયા ઔર ઉસકી હાલતકી ઈત્તિલાઅ ઉસકે તાજિર ભાઈકો પહોંચ ગઈ, ચુનાંચે ઉસકા તાજિર ભાઈ ઉસકે પાસ આયા ઔર ઉસસે કહા કે અય ભાઈ! અગર આપ ચાહેં તો કોઈ વસિય્યત ફરમાએં, તાકે મૈં ઉસ પર અમલ કર સકૂં, ઉસને જવાબ દિયા કે મુઝે ક્યા વસિય્યત કરની હૈ, ન મેરા માલ હૈ ઔર ન મુઝે કિસીસે કુછ લેના દેના હૈ, અલબત્તા તુઝસે એક વાદા લેના ચાહતા હૂં, વો યે કે જબ મૈં મર જાઉં તો મેરી કબર ભાઈકે પાસ બનાકર દફન કર દેના ઔર મેરી કબર પર યે શઅર લિખ દેના,

જિનકા તર્જુમા યે હૈ :

(૧) ઝિંદગીકા લુત્ફ વો શખ્સ કૈસે પા સકતા હૈ જિસકો ઈસ બાતકા યકીન હો કે ઉસકી મૌત અચાનક કિસી વક્ત ભી આ સકતી હૈ.

(૨) ઔર ઉસકી દુન્યવી હુકૂમત ઔર ઠાઠ બાઠ સબ ઉસસે છિન જાએગી ઔર ઉસકો ઉસકે ઘર (કબર) મેં પહોંચા દિયા જાએગા, જો ઉસકા ઠિકાના હૈ.

ઔર મુઝે દફન કરનેકે બાદ તીન રોઝ તક મેરી કબર પર આના ઔર મેરે લિયે દુઆએ મગફિરત કરના, શાયદ અલ્લાહ તઆલા મુઝ પર રહમ ફરમાએ.

રાવીકા કેહના હૈ કે જબ ઈસ હુકમરાન ભાઈકા ઈન્તિકાલ હો ગયા તો ઉસકે તાજિર ભાઈને હસ્બે વસિય્યત ઉસકી કબર આબિદ ભાઈકે સાથ બનાઈ ઔર તદફીનકે બાદ રોઝાના ઉસકી કબર પર ઝિયારતકે લિયે જાતા રહા ઔર કબર પર જાકર રોતા ઔર ઉસકી મગફિરતકી દુઆ કરતા, હસ્બે મામૂલ તીસરે રોઝ ભી કબર પર ગયા, દુઆએ મગફિરત કી, જબ ઉસને વાપસીકા ઈરાદા કિયા તો ઉસને કબરસે એક ધમાકાકી સખ્ત આવાઝ સુની, કરીબ થા કે ઉસકે હોશો હવાસ જાતે રેહતે, વો દૌડતા હુવા વાપસ ઘર પહોંચા. રાત ઉસને અપને ભાઈકો ખ્વાબમેં દેખા, તાજિર આદમીકા કેહના હૈ કે મૈં અપને ભાઈકો દેખકર ખૂશીસે ઉસકી તરફ કૂદા ઔર મૈંને ભાઈસે કહા કે ક્યા આપ હમારી મુલાકાતકો આએ હૈં? ઉસને જવાબ દિયા કે હમ કબરોંમેં પહોંચ ચુકે હૈં, ભલા અબ મુલાકાતકે લિયે આના કૈસે હો સકતા હૈ?

મૈંને ભાઈસે પૂછા આપકા ક્યા હાલ હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ખૈરિયતસે હૂં, તૌબા કરનેસે મેરે સારે ગુનાહ મઆફ હો ગયે ઔર તૌબા કરના સબ નેકિયોંસે બઢકર હૈ, મૈંને પૂછા કે દૂસરે આબિદ ભાઈકે મુતઅલ્લિક બતલાએં કે વો કૈસે હૈં? તો ઉસને જવાબ દિયા કે વો બડે નેક લોગોંકે સાથ હૈં, મૈંને પૂછા કે હમારા ક્યા હાલ હોગા? ઉસને જવાબ દિયા કે જો શખ્સ જૈસા અમલ કરેગા વૈસા બદલા પાએગા, ઔર અલ્લાહકે દિયે હુએ માલકો ગનીમત જાનો ઔર ઉસકો અલ્લાહકી રઝાકે લિયે ખર્ચ કરો. જબ તાજિર નીંદસે બેદાર હુવા તો ઉસકે દિલકી હાલત ભી બદલ ગઈ. દુનિયાસે મુંહ મોડ લિયા ઔર અપને માલ ઔર જાઈદાદકો અલ્લાહકે લિયે ખૈરાત કર દિયા ઔર અલ્લાહ તઆલાકી ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ હો ગયા, ઉસકા એક લડકા જો બડા ખૂબસૂરત થા, ઉસને ભી બાપકી તરહ તિજારતકા પેશા ઈખ્તિયાર કિયા, ચુનાંચે વો ભી બડા માલદાર હો ગયા. કુછ અરસાકે બાદ ઉસ તીસરે ભાઈ તાજિરકી મૌતકા વક્ત ભી કરીબ આ

ગયા, ઉસકે લડકેને અપને બાપસે કહા કે અય અબ્બાજી! આપ કોઈ વસિય્યત નહીં કરતે? કે મૈં ઉસ પર અમલ કરૂં, ઉસ શખ્સને અપને લડકેસે કહા કે અય બેટા! મેરા તો કોઈ માલ વગૈરહ નહીં કે મૈં કોઈ વસિય્યત કરૂં, અલબત્તા મૈં તુઝસે એક વાદા લેના ચાહતા હૂં, વો યે કે જબ મૈં મર જાઉં તો મુઝે અપને દોનોં ચચાકી કબરોંકે પાસ દફ્ન કર દેના ઔર મેરી કબર પર યે શઅર લિખ દેના, જિનકા તર્જુમા યે હૈ :

(૧) વો શખ્સ ઝિંદગીકા ઐશો આરામ કૈસે પા સકતા હૈ જો ઉસ કબરકી તરફ ચલ રહા હૈ જો ઉસકી જવાનીકો ખાકમેં મિલા દેગી.

(૨) ઔર બહોત જલ્દ ઉસકે ચેહરેકી ખૂબસૂરતીકો જિસકી બહોત હિફાઝત કી જાતી થી ખતમ કર દેગી ઔર ઉસકે જિસ્મકે ગોશ્ત ઔર હડ્ડિયોંકો રેઝા રેઝા કર દેગી.

ઔર મુઝે દફ્ન કરનેકે બાદ તીન રોઝ તક મેરી કબર પર આના ઔર મેરે લિયે દુઆએ મગફિરત કરના, ઉસ લડકેને ભી બાપકી વસિય્યતકે મુતાબિક અમલ કિયા ઔર હર રોઝ અપને બાપકી કબર પર જાકર દુઆએ મગફિરત કરતા, તીસરે રોઝ વો અપને બાપકી કબર પર ગયા તો ઉસને કબરસે એક બહોત ખૌફનાક આવાઝ સુની, જિસસે ઉસકે હવાસ ઉડ ગયે ઔર ઉસકા ચેહરા ફિક હો ગયા, જબ વો વાપસ ઘર પહોંચા તો ઉસકી બુખારકી હાલત થી, જબ રાત હુઈ તો ઉસકો ખ્વાબમેં ઉસકા વાલિદ મિલા, ઉસને કહા અય બેટા! તૂ ભી જલ્દી હમારે પાસ આનેવાલા હૈ, તૂ અપને સફરકા સામાન દુરૂસ્ત કરકે સફરકી તૈયારી કર લે ઔર દુનિયામેં અપની મશ્ગૂલિયતકો છોડકર અપની કબરકી ફિકર કર ઔર કહીં ધોકા ન ખા જાના, જિસ તરહ તુઝસે પેહલે દુનિયાવાલોંને લંબી ઉમ્મીદેં લગાકર ધોકા ખાયા ઔર આખિરતકે મુઆમલામેં અપના નુકસાન કર બૈઠે ઔર ફિર મૌતકે વક્ત ઉનકો સખ્ત શરમિંદગી હુઈ ઔર અપની ઉમરકે ઝાએઅ હોને પર ઉનકો બહોત અફસોસ હુવા, મગર મૌતકે વક્ત નદામત ઔર અફસોસને ઉનકો કુછ ફાઈદા ન દિયા.

અય બેટા! જલ્દી કર, જલ્દી કર, જલ્દી કર. રાવીકા કેહના હૈ કે બડે મિયાંને મુઝસે કહા, જિસ રાત ઉસ નૌજવાનને યે ખ્વાબ દેખા ઉસકી સુબહ મૈં ઉસકે પાસ ગયા ઔર ઉસને અપના યે ખ્વાબ બયાન કિયા. ઔર ફિર કહા કે જૈસે મેરે બાપને કહા હૈ મેરા ભી યેહી ખયાલ હૈ કે મેરી મૌતકા અબ વક્ત બહોત કરીબ આ ગયા હૈ, ફિર ઉસને અપના માલ ખૈરાત કરના શુરૂ કર દિયા, ઔર જિસ

જિસકા કર્ઝ દેના થા વો અદા કિયા ઔર અપને રિશ્તેદારોં ઔર દોસ્ત અહબાબ સબસે અપના કહા સુના મઆફ કરવાયા ઔર વો ઉનકો અલ વિદાઅ કેહ રહા થા ઔર વો ઉસકો અલ વિદાઅ કેહ રહે થે ઔર વો કેહતા થા કે મેરે બાપને મુઝે તીન દફા કહા હૈ, જલ્દી કર, જલ્દી કર, જલ્દી કર. યા ઈસસે મુરાદ તીન ઘડિયાં હૈં વો તો ગુઝર ગઈ યા તીન દિન મુરાદ હૈં, ઔર હો સકતા હૈ કે તીન દિન હોં યા તીન મહીને મુરાદ હૈં, લેકિન મુઝે ઉમ્મીદ નહીં કે મુઝે ઈતની મોહલત મિલે, યા તીન સાલ મુરાદ હૈં, મગર ઈતના ઝમાના તો બહોત લંબા હૈ ઔર મૈં ખૂદ ભી દુનિયામેં ઝિયાદા અરસા રેહના પસંદ નહીં કરતા.

રાવીકા કેહના હૈ કે વો બરાબર તીન રોઝ તક સદકા ખૈરાત કરતા રહા, હત્તાકે જબ ઠીક ઉસ ખ્વાબકે વક્તસે તીન દિન પૂરે હો ગયે તો ઉસને અપને બીવી બચ્ચોંકો બુલાયા ઔર ઉનકો અલ વિદાઅ કહા ઔર ઉસને આખરી સલામ કરકે અપના ચેહરા કિબ્લાકી તરફ કર લિયા, ફિર એક લંબા સાંસ લિયા ઔર આંખેં બંદ કર લીં, સાથ હી કલિમએ શહાદત પઢકર જાં બહક હો ગયા, અલ્લાહ તઆલા ઉસ પર રહમ ફરમાએ. રાવીકા કેહના હૈ કે કુછ અરસા તક દૂસરે શહેરોંસે ભી લોગ ઉસકી કબર પર મુસલસલ આતે રહે ઔર ઉસકે લિયે દુઆએ મગફિરત કરતે રહે. (કિતાબુત્તવ્વાબીન સ. ૧૩૮-૧૪૪)

બસરાકે એક બાદશાહકી તૌબાકા કિસ્સા

ઉબાદ બિન ઉબાદ કિસ્સા બયાન કરતે હૈં કે બસરાકા એક બાદશાહ થા, જો બાદશાહતસે પેહલે હર વક્ત અલ્લાહ તઆલાકી ઈબાદતમેં મસરૂફ રેહતા થા, ફિર ઉસકો દુનિયાકી રગબત હો ગઈ ઔર વો બાદશાહ બન ગયા, ઉસને અપના એક મઝબૂત મહેલ બનવાયા, ઉસકા બેહતરીન ફર્શ લગવાયા ઔર ઉસ મહેલકો ખૂબ આરાસ્તા કિયા ગયા, ફિર એક ઉમૂમી દઅવતકે લિયે દસ્તરખ્વાન બિછાયા ગયા ઔર તરહ તરહકે ખાને દસ્તરખ્વાન પર રખ્ખે ગયે. લોગોંકો ખાનેકે લિયે બુલાયા ગયા, અબ લોગ મહેલમેં આતે ઔર ખાના ખાતે ફિર આલીશાન મહેલકો દેખકર તઅજ્જુબ કરતે ઔર ઉસ બાદશાહકે લિયે દુઆ કરતે ઔર વાપસ ચલે જાતે, ચંદ દિન તક યે દઅવતકા સિલસિલા ચલતા રહા, ફિર જબ આમ દઅવતસે ફારિગ હુવા તો મહેલમેં અપને બાઝ ખાસ અહબાબકે સાથ બૈઠા બાતેં કર રહા થા ઔર કેહને લગા કે આપ લોગ મેરે ઈસ મહેલમેં જો ખૂશી ઔર

સુરૂરકા મંઝર દેખ રહે હૈં, મેરા ખયાલ હૈ કે મૈં અપને હર લડકેકે લિયે ઈસ તરહકા મહેલ બનાઉં, ઈસ લિયે આપ લોગ મેરે પાસ કુછ દિન કયામ કરેં, તાકે મૈં તુમસે ઈસ સિલસિલામેં મશ્વરા કર સકૂં. ચુનાંચે ઉસકે દોસ્ત અહબાબ ઉસકે પાસ ઠહેર ગયે ઔર વો રાત દિન બડી ખૂશીકે સાથ લહવો લઈબમેં વક્ત ગુઝારતે ઔર બાદશાહ ઉનસે તામીરકે બારેમેં આપસમેં મશ્વરા કરતા.

એક દફા વો હસ્બે મામૂલ રાતકો લહવો લઈબમેં મશ્ગૂલ થે કે અચાનક ઘરસે દૂર એક કેહનેવાલેકો યે કેહતે સુના :

(૧) અય મહેલ બનાનેવાલે મૌતસે ગાફિલ આદમી હરગિઝ લંબી ઉમ્મીદેં ન લગા ક્યૂંકે મૌત લિખ્ખી જા ચુકી હૈ.

(૨) મૌત સબકો આકર રહેગી ચાહે કોઈ કિતની ખૂશી વ સુરૂરવાલી ઝિંદગી ગુઝાર રહા હો. ઔર મૌત ઈન્સાનકી ઉમ્મીદોં ઔર લઝ્ઝતોંકો ખતમ કરનેકે લિયે મુકર્રર કર દી ગઈ હૈ.

(૩) તૂ હરગિઝ ઐસા ઘર ન બના જિસમેં તૂ કિયામ ન કર સકે, ઔર તૂ ફિર અલ્લાહકી ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ હો જા તાકે અલ્લાહ તઆલા તેરે ગુનાહ મઆફ ફરમા દે.

રાવીકા કેહના હૈ કે બાદશાહ ઔર ઉસકે તમામ દોસ્ત અહબાબ યે સુનકર બહોત ડરે, બાદશાહને અપને સાથિયોંસે પૂછા કે ક્યા તુમને ભી વો કુછ સુના જો મૈંને સુના હૈ? ઉનહોંને જવાબ દિયા કે જી હાં! હમને ભી સુના હૈ, બાદશાહને પૂછા કે ક્યા તુમહારી ભી વો હાલત હો રહી હૈ જો મેરી હાલત હો રહી હૈ? ઉનહોંને પૂછા કે આપ ક્યા મેહસૂસ કરતે હૈં? ઉસને કહા કે અલ્લાહકી કસમ મૈં અપને દિલ પર એક બોઝસા મેહસૂસ કરતા હૂં.

ઔર મેરા ખયાલ હૈ કે શાયદ યે મેરી મૌતકા સબબ હૈ, ઉનહોંને કહા કે હરગિઝ નહીં આપ બિલકુલ ફિક્ર ન કરેં બલ્કે આપ આફિયતસે રહેંગે. રાવીકા કેહના હૈ કે બાદશાહ બહોત રોયા ઔર ફિર ઉનકી તરફ મુતવજ્જેહ હોકર કહા કે તુમ મેરે ભાઈ ઔર મેરે દોસ્ત હો, તુમ મેરે લિયે ક્યા કર સકતે હો? ઉનહોંને કહા કે આપ જો હુકમ ફરમાએંગે, હમ પૂરા કરેંગે. ઉસને શરાબકો બહા દેનેકા હુકમ દિયા, ચુનાંચે ઉસી વક્ત શરાબકે મટકે તોડ દિયે ગયે, ફિર ઉસને ગાને બજાને ઔર લહવો લઈબકે આલાતકો મહેલસે બાહિર નિકાલનેકા હુકમ દિયા, ચુનાંચે ઉનકો મહેલસે નિકાલ દિયા ગયા, ફિર વો બારગાહે ઈલાહીમેં અર્ઝ કરને લગા :

અય અલ્લાહ! મૈં તુઝે ઔર યહાં તેરે મૌજૂદ બંદોંકો ગવાહ બનાકર અપને

સબ ગુનાહોંસે તેરે સામને તૌબા કરતા હૂં ઔર મૈં અપની ફુરસતકે દિનોંકે ઝાએઅ કરને પર નાદિમ હૂં. ઔર મૈં તુઝસે યે સવાલ કરતા હૂં કે મેરી તૌબાકો કબૂલ ફરમા ઔર મુઝે દો બારા અપની તાઅતકી તૌફીક ઈનાયત ફરમાકર અપની નેઅમત મુકમ્મલ ફરમા દે, ઔર અગર તૂ મુઝે મૌત દેના ચાહતા હૈ તો તૂ અપની મહેરબાનીસે મેરે સારે ગુનાહ મઆફ ફરમા દે.

ફિર ઉસકી તકલીફ ઔર બઢ ગઈ ઔર વો યે કેહ રહા થા કે અલ્લાહકી કસમ મેરી મૌતકા વક્ત કરીબ આ ગયા, અલ્લાહકી કસમ મેરી મૌતકા વક્ત કરીબ આ ગયા, યહાં તક કે ઉસકી રૂહ પરવાઝ કર ગઈ, ઉલમા હઝરાત ઉસકે બારેમેં મુત્તફિક થે કે વો સચ્ચી તૌબા પર મરા હૈ.

(કિતાબુત્તવ્વાબીન ઈબ્ને કુદામહ સ. ૧૪૫,૧૪૬)

બસરાકે હાકિમ ઔર ઉસકી બાંદીકી તૌબાકા અજીબ કિસ્સા

માલિક બિન દીનાર (રહ.) એક મરતબા બસરાકી ગલિયોંમેં જા રહે થે, રાસ્તેમેં એક બાંદી ઐસે જાહો જલાલ ઔર હશમો ખુદ્દામકે સાથ જા રહી થી જૈસાકે બાદશાહોંકી બાંદિયાં હોતી હૈં. હઝરત માલિક (રહ.) ને ઉસકો દેખા તો આવાઝ દેકર ફરમાયા કે અય બાંદી તુઝે તેરા માલિક ફરોખ્ત કરતા હૈ યા નહીં? વો બાંદી ઈસ બાતકો સુનકર (હૈરાન રેહ ગઈ) કેહને લગી ક્યા કહા ફિર કહો, ઉનહોંને ફિર ઈરશાદ ફરમાયા, ઉસને કહા અગર વો ફરોખ્ત ભી કરે તો ક્યા તેરે જૈસા ફકીર ખરીદ સકતા હૈ? ફરમાને લગે હાં ઔર તુઝસે બેહતરકો ખરીદ સકતા હૈ, વો બાંદી યે સુનકર હંસ પડી ઔર અપને ખુદ્દામકો હુકમ દિયા કે ઈસ ફકીરકો પકડકર હમારે સાથ લે ચલો, (ઝરા મઝાક હી રહેગા) ખુદ્દામને પકડકર સાથ લે લિયા, વો જબ વાપસ ઘર પહોંચી તો ઉસને અપને આકાકો યે કિસ્સા સુના દિયા, વો સુનકર હંસા ઔર ઉનકો અપને સામને લાનેકા હુકમ દિયા, જબ યે પેશ કિયે ગયે તો ઉસ આકાકે દિલ પર એક હૈબતસી ઉનકી છા ગઈ, વો કેહને લગા આપ ક્યા ચાહતે હૈં? ઉનહોંને ફરમાયા કે તૂ અપની બાંદી મેરે હાથ ફરોખ્ત કર દે, ઉસને પૂછા કે આપ ઉસકી ક્યા કીમત દે સકતે હૈં? હઝરત માલિક (રહ.) ને ફરમાયા કે મેરે નઝદીક ઉસકી કીમત ખજૂરકી દો ગુઠલિયાં હૈં, યે સુનકર સબ હંસ પડે, ઉસને પૂછા કે તુમને યે કીમત કિસ મુનાસિબતસે તજવીઝ કી? ઉનહોંને

ફરમાયા કે ઉસમેં ઐબ બહોત હૈં, ઉસને પૂછા કે ઉસમેં ક્યા ક્યા ઐબ હૈં? ફરમાને લગે કે અગર ઈત્ર ન લગાએ તો બદનસે બૂ આએ, અગર દાંત સાફ ન કરે તો મુંહસે બદબૂ આને લગે, અગર બાલોંમેં તેલ કંઘી ન કરે તો વો પરેશાન હાલ હો જાએ, જૂએં ઉનમેં પડ જાએં (ઔર સરમેંસે બૂ આને લગે) ઝરા ઉમર ઝિયાદા હો જાવેગી તો બૂઢ્ઢી બન જાએગી, (મુંહ લગાનેકે કાબિલ ન રહેગી) હૈઝ ઉસકો આતા હૈ, પેશાબ પાખાના યે કરતી હૈ, હર કિસમકી ગંદગિયાં (થૂક, સિંક, રાલ, નાકકે ચૂહે) ઉસમેંસે નિકલતે રેહતે હૈં, ગમ, રંજ, મુસીબતેં ઉસકો પેશ આંતી હૈં, ખૂદગર્ઝ ઈતની હૈ કે મહઝ અપની ગર્ઝસે તુઝસે અપની મુહબ્બત ઝાહિર કરતી હૈ, મહઝ અપની રાહત વ આરામકી વજહસે તુઝસે ઉલ્ફત જતાતી હૈ. (આજ કોઈ તકલીફ તુઝસે પહોંચ જાએ સારી મુહબ્બત ખતમ હો જાએ) ઈન્તિહાઈ બેવફા, કોઈ કૌલ કરાર પૂરા ન કરે, ઉસકી સારી મુહબ્બત ઝૂઠી હૈ, કલકો તેરે બાદ કિસી દૂસરેકે પેહલૂમેં બૈઠેગી તો ઉસસે ભી ઐસી હી મુહબ્બતકા દાવા કરને લગેગી. મેરે પાસ ઈસસે હઝાર દરજા બેહતર બાંદી હૈ, જો ઈસસે નિહાયત કમ કીમત હૈ, વો કાફૂરકે જવહરસે બની હુઈ હૈ, મુશ્ક ઔર ઝાફરાનકી મિલાવટસે પૈદા કી ગઈ હૈ, ઉસ પર મોતી ઔર નૂર લપેટા ગયા હૈ, અગર ખારે પાનીમેં ઉસકા આબે દહન (થૂક) ડાલા જાએ તો મીઠા હો જાએ, ઔર મુરદાસે બાત કરે તો વો ઝિંદા હો જાએ, અગર ઉસકી કલાઈ આફતાબકે સામને કર દી જાએ તો આફતાબ બે-નૂર હો જાએ, અગર વો અંધેરેમેં આ જાએ તો સારા ઘર રોશન હો જાએ, અગર વો દુનિયામેં અપની ઝેબો ઝીનતકે સાથ આ જાએ તો સારા જહાં મુઅત્તર હો જાએ ઔર ચમક જાએ. ઉસ બાંદીને મુશ્ક વ ઝાફરાનકે બાગોંમેં પરવરિશ પાઈ હૈ, યાકૂત ઔર મરજાનકી ટેહનિયોંમેં ખેલી હૈ, હર તરહકી નેઅમતોંકે ખૈમોંમેં ઉસકા મહેલ સરાય હૈ. તસ્નીમ (જો જન્નતકી નહેરોંમેંસે એક નહેર હૈ) કા પાની પીતી હૈ, કભી વાદા ખિલાફી નહીં કરતી, અપની મુહબ્બતકો નહીં બદલતી (હરજાઈ નહીં). અબ તુમ બતલાઓ કે કીમત ખર્ચ કરનેકે એઅતિબારસે કૌનસી બાંદી ઝિયાદા મોઝૂં હૈ? ઉસને કહા કે વોહી બાંદી જિસકી આપને ખબર દી, આપને ફરમાયા કે ઉસ બાંદીકી કીમત હર વક્ત હર ઝમાનામેં હર શખ્સકે પાસ મૌજૂદ હૈ, લોગોંને પૂછા કે ઉસકી ક્યા કીમત હૈ? આપને ફરમાયા : ઈતની બડી અહમ ઔર આલીશાન ચીઝ ખરીદનેકે લિયે બહોત મામૂલી કીમત અદા કરની પડતી હૈ, ઔર વો યે હૈ કે રાતકા થોડાસા વક્ત ફારિગ કરકે સિર્ફ અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂકે લિયે કમ અઝ કમ દો રકાત તહજ્જુદકી પઢલી જાએં, ઔર જબ ખાના ખાને

બૈઠો તો કિસી ગરીબ મોહતાજકો ભી યાદ કર લો, અલ્લાહકી રઝાકો અપની ખ્વાહિશાત પર ગાલિબ કર દો, રાસ્તામેં કોઈ તકલીફ દેનેવાલી ચીઝ કાંટા, ઈંટ વગૈરહ પડી દેખો ઉસકો હટા દો, દુનિયાકી ઝિંદગીકો મામૂલી ખર્ચકે સાથ પૂરા કરો, ઔર અપના ગમ વ ફિક્ર ઈસ ધોકેકે ઘરસે હટાકર હમેશા રેહનેવાલે ઘરકી તરફ લગા દો, ઈન ચીઝોં પર એહતિમામ કરનેસે તુમ દુનિયામેં ઈઝ્ઝતકી ઝિંદગી ગુઝારોગે, આખિરતમેં બે-ફિક્ર ઔર એઅઝાઝો ઈકરામકે સાથ પહોંચોગે, ઔર જન્નત જો નેઅમતોંકા ઘર હૈ ઉસમેં અલ્લાહ જલ્લ શાનુહૂકે પડોસમેં હમેશા હમેશા રહોગે. ઉસ બાંદીકે આકાને બાંદીસે ખિતાબ કરકે પૂછા કે તૂને શેખકી બાતેં સુન લીં યે સચ હૈં યા નહીં? બાંદીને કહા બિલકુલ સચ હૈં, નસીહત ઔર ખૈરખ્વાહી ઔર ભલાઈકી બાત બતલાઈ હૈ, આકાને કહા, અચ્છા તો તૂ અબ આઝાદ હૈ ઔર ઈતના ઈતના માલ તેરી મિલ્ક હૈ. ઔર અપને સબ ગુલામોંસે કહા કે તુમ ભી સબ આઝાદ હો ઔર મેરે માલમેંસે ઈતના ઈતના માલ તુમહારી નઝર હૈ. ઔર મેરા યે ઘર ઔર જો કુછ માલ ઉસમેં હૈ સબ અલ્લાહકી રાહમેં સદકા હૈ. ઔર ઘરકે દરવાઝે પર એક મોટેસે કપડેકા પરદા પડા હુવા થા ઉસકો ઉતારકર અપને બદન પર લપેટ લિયા ઔર અપના સારા લિબાસ ઉતારકર સદકા કર દિયા. ઉસ બાંદીને કહા કે મેરે આકા તુમહારે બાદ મેરે લિયે ભી યે ઝિંદગી અબ ખૂશગવાર નહીં હૈ ઔર ઉસને ભી એક મોટાસા કપડા પહેનકર અપના સારા ઝેબો-ઝીનતકા લિબાસ ઔર અપના સારા માલો મતાઅ સદકા કરકે આકાકે સાથ હી હો લી, ઔર માલિક બિન દીનાર ઉનકો દુઆએં દેતે હુએ ઉનસે રૂખ્સત હો ગયે ઔર વો દોંનોં ઈસ સારે ઐશો ઈશરતકો તલાક દેકર અલ્લાહકી ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ હો ગયે ઔર ઉસીમેં ઉનકા ઈન્તિકાલ હો ગયા. ગફરલ્લાહુ લના વલહુમ.

(કિતાબુત્તવ્વાબીન ઈબ્ને કુદામહ સ. ૧૪૬)

અબ્દુલ્લાહ બિન મરઝૂકકી તૌબાકા કિસ્સા

કિતાબુત્તવ્વાબીનમેં હૈ કે અબ્દુલ્લાહ બિન મરઝૂક મેહદીકે સાથ ઐશો ઈશરતમેં રેહતા થા. એક મરતબા લહવો લઈબ (હંસી-મઝાક) કી મેહફિલમેં ઉસને શરાબનોશી કી, નશામેં મદહોશ હોકર ઉસને ન ઝોહરકી નમાઝ પઢી, ન અસરકી ઔર ન મગરિબકી, હર નમાઝકે વક્ત ઉસકી મેહબૂબા બાંદીને ઉસકો હોશમેં લાનેકી કોશિશ કી મગર ઉસે હોશ ન આયા.

જબ ઈશાકી નમાઝકા વક્ત હુવા તો ઉસ બાંદીને આગકા એક અંગારા

લાકર ઉસકે પાંવ પર રખ દિયા, જબ ઉસકા પાંવ જલા તો વો ચોંક ઉઠા ઔર બાંદીસે પૂછા કે યે ક્યા હૈ? બાંદીને જવાબ દિયા કે યે દુનિયાકી આગકા અંગારા હૈ, જબ આપ ઈસકો બરદાશ્ત નહીં કર સકતે તો આખિરતકી આગકો કૈસે બરદાશ્ત કર સકોગે? અબ્દુલ્લાહ બિન મરઝૂક બહોત રોયા ઔર નમાઝ પઢી, બાંદીકી બાતકા ઉસકે દિલ પર બહોત અસર હુવા, અબ ઉસકો અપની નજાત ઉસીમેં નઝર આઈ કે વો દુનિયાસે અલગ થલગ હો જાએ. ચુનાંચે ઉસને અપને ગુલામોંકો આઝાદ કર દિયા ઔર લોગોંસે અપના લેના દેના બેબાક કર લિયા (યાની હિસાબ નિમટા દિયા) ઔર બાકી સારા માલ ભી ખૈરાત કર દિયા. ઔર ફિર ઉસકી હાલત યે હો ગઈ કે વો સબ્ઝી બેચકર અપની ઝિંદગી ગુઝારતા થા, ઉસકી બાંદી ભી ઉસકી ઈસ હાલતમેં ઉસકે સાથ રહી. એક મરતબા હઝરત સુફયાન બિન ઉયયનહ ઔર ફુઝૈલ બિન અયાઝ અબ્દુલ્લાહ બિન મરઝૂકકે પાસ તશરીફ લાએ, દેખા કે ઉસને અપને સરકે નીચે ઈંટકો સરહાના બનાયા હુવા હૈ, હઝરત સુફયાન બિન ઉયયનહને ઉસસે કહા કે જિસ શખ્સને ભી દુનિયાકે માલો અસ્બાબ વગૈરહકો અલ્લાહકી રઝાકે લિયે કુરબાન કિયા તો અલ્લાહને ઉસકો ઝરૂર ઉસકા બદલા ઈનાયત ફરમાયા. ઔર આપકો અલ્લાહને ક્યા બદલા ઈનાયત ફરમાયા? અબ્દુલ્લાહ બિન મરઝૂકને જવાબ દિયા કે અલ્લાહ તઆલાને મુઝે કનાઅતકી સિફત ઈનાયત ફરમા દી કે મૈં ઈસી હાલતમેં ખૂશ હૂં.

(કિતાબુત્તવ્વાબીન સ. ૧૬૨)

અબ્દુલ્લાહ બિન મરઝૂક જો એક અમીર તરીન આદમી થા ઉસકે ઈસ કિસ્સામેં યે જો બયાન કિયા ગયા હૈ કે એક રોઝ શરાબ ઔર ગાને બજાનેકે નશામેં ઈસ કદર મસ્ત હુવા કે ઝોહર ઔર અસર ઔર મગરિબકી નમાઝ હી પઢના ભૂલ ગયા, ગોયાકે અબ્દુલ્લાહ બિન મરઝૂકકા શુમાર ઝિંદગીકે ઉન અય્યામમેં ઐસે લોગોંમેં હોતા થા જિનકે મુતઅલ્લિક હક તઆલાને કુરઆને પાકમેં ઈરશાદ ફરમાયા : (**ફખલફ મિમ્ બઅ્દિહિમ્ ખલ્ફુન્ અઝાઊસ્સલાત વત્તબઊશ્શહવાતિ ફસૌફ યલ્કૌન ગય્યા.**) (સૂરએ મરયમ : ૫૯)

જિસકા મફહૂમ યે બયાન કિયા ગયા હૈ કે બાદમેં આનેવાલે દુનિયાકે મઝોં ઔર નફસાની ખ્વાહિશાતમેં પડકર અલ્લાહ તઆલાકી ઈબાદતસે ગાફિલ હો ગયે. નમાઝ જો સબસે અફઝલ ઔર અહમ ઈબાદાતમેંસે હૈ ઉસે ઝાએઅ કર દિયા. બાઝ તો ફરઝિય્યત હીકે મુન્કિર હો ગયે, બાઝને નમાઝકો ફર્ઝ જાના મગર પઢી નહીં, બાઝને પઢી તો નમાઝકે વક્ત ઔર શુરૂત વ હુકૂકકી રિઆયત ન

કી, ઉન લોગોંમેંસે હર એક દરજા બદરજા અપની ગુમરાહી ઔર સુસ્તીકો દેખ લેગા કે કૈસે ખસારા ઔર નુકસાનકા સબબ બનતી હૈ ઔર કિસ તરહકી બદતરીન સઝામેં ફંસાતી હૈ, હત્તાકે ઉનમેંસે બાઝંકો જહન્નમકી ઉસ બદતરીન વાદીમેં ધકેલા જાએગા જિસકા નામ હી 'ગય' હૈ.

મઝકૂરા કલામકી તાઈદમેં હમ આપકો એક ઐસી લડકીકા કિસ્સા સુનાતે હૈં જો નમાઝ તો પઢહતી થી મગર ઉસે અપને વક્ત પર અદા ન કરતી થી ઔર દૂસરે લોગોંકી બાતેં દરવાઝા પર ખડી હોકર કાન લગા લગાકર સુના કરતી થી.

અમ્ર બિન દીનાર ફરમાતે હૈં કે એક શખ્સ મદીના મુનવ્વરહમેં રેહતા થા, ઉસકી બહેન એક મરતબા અચાનક બીમાર હો ગઈ તો વો ઉસકી ઈયાદતકે લિયે આતા જાતા રેહતા, આખિરકાર વો ઉસી બીમારીમેં ફૌત હો ગઈ, ઉસને ઉસકે કફન ઔર દફનકા ઈન્તિઝામ કિયા ઔર ખૂદ ઉસકો ઉસકી કબરમેં ઉતારા, ઉસી દરમિયાનમેં ઉસકે પૈસોંકી થેલી કબરમેં ગિર ગઈ, ઉસ થેલીકો નિકાલનેકે લિયે બાઝ ઘરવાલોંકી મદદસે કબરકો ખોદા ઔર થેલી નિકાલ લેનેકે બાદ કેહને લગા કે મૈં ઝરૂર કબરમેં અપની બહેનકો દેખૂંગા કે વો કિસ હાલમેં હૈ. ચુનાંચે ઉસને જબ યે કોશિશ કી ઔર મઝીદ કબરકો ખોદા તો ક્યા દેખતા હૈ કે કબરસે આગકે શોઅલે બુલંદ હો રહે હૈં ઔર બહેન આગમેં જલ રહી હૈ. ઘર આકર વાલિદાસે પૂછા કે મૈંને યે મંઝર દેખા હૈ, બહેનકે કૈસે આમાલ થે? માંને બતાયા કે વો નમાઝ કઝા કિયા કરતી થી ઔર લોગોંકે દરવાઝા પર જાકર કાન લગાકર ઉનકી બાતેં સુનતી થી, ભાઈને કહા બસ ઉનહી આમાલકી સઝા મિલ રહી હૈ.

બંદા અર્ઝ કરતા હૈ કે યે સઝા નમાઝ કઝા કરકે પઢહનેવાલેકી હૈ, ઉનકા ક્યા હાલ હોગા જો નમાઝ પઢહતે હી નહીં હૈં સિવા ઈદૈનકે. ઔર દાવા કરતે હૈં અલ્લાહ ઔર રસૂલ (સ.અ.વ.) કી મુહબ્બતકા. ઔર યે હમારે દૌરકા હાલ અહવાલ હૈ, દુનિયાકા હમ પર ગલ્બા, દિન રાત દૌલત જમા કરનેકી દૌડ હૈ, અપને સામને અપને પ્યારોંકો, ભાઈયોં, બહેનોં, બેટિયોં, અઝીઝોંકો મરતા દેખતે, જનાઝા પઢહતે, અપને હાથસે દફન કરતે ઔર ઉન પર મિટ્ટી ડાલતે હૈં, મગર ઈબરત હાસિલ નહીં કરતે, ગોયા હમ ઈસ મઆમલામેં જાનવરોં જૈસે હૈં બલ્કે ઉનસે ભી ગયે ગુઝરે, ઈલ્લા માશા અલ્લાહ, હાલાંકે દુનિયાદારોંકે અહવાલ હમારે સામને હૈં, ઉનહોંને ભી દુનિયા જમા કી મગર છોડ ગયે સાથ કુછ ન લે ગયે બલ્કે ખાલી હાથ ગયે ઔર અબ કબરોંમેં ઉનકે અજઝા આ'ઝા બિખર ગયે, ફના હો ગયે હત્તાકે ઉનકી ઝબાનોંકો ભી કીડોંને ચાટ લિયા.

મેરે બુઝુર્ગો ઔર અઝીઝો! નમાઝેં પાબંદીકે સાથ પળ્હતે રહો, ઉનકો હરગિઝ મત છોડો ઔર અપને આપકો હલાકતમેં ન ડાલો. ઝિંદગીકે એક એક સાંસ ઔર મિનિટ જો બાકી હે ઉસકી કદર કરો. કેહતે હૈં મૌત શદીદ હૈ મગર વક્તકા ઝાએઅ કરના મૌતસે ભી ઝિયાદા સખ્ત હૈ ઈસ લિયે કે મૌત તો ઈન્સાનકો સિર્ફ અપને અઝીઝો અકારિબ ઔર દુનિયાસે જુદા કરતી હૈ મગર વક્તકા ઝાએઅ કરના ઈન્સાનકો ઉસકે રબ ઔર હમેશા હમેશાકી જન્નતસે જુદા કર દેતા હૈ.

અય મેરે ભાઈ ટાલ મટોલ છોડ ઔર એક એક સાંસ ઔર સેકન્ડકી કદર કર લે, હદીસ શરીફમેં રાત ઔર દિન, ઘંટે મિનટ ઔર સેકન્ડ તકકી અહમિયત બતલાઈ ગઈ હૈ, ઈસી તરહ નમાઝકી અહમિયતમેં ભી બહોતસી અહાદીસ વારિદ હૈં જો નીચે લિખ્ખી જાતી હૈં.

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ખાલિદ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે નબીએ પાક (સ.અ.વ.) ને દો શખ્સોંકો ભાઈ ભાઈ બના દિયા, ઉનમેં એક શહીદ હો ગયા, એક જુમ્આકે બાદ દૂસરા ફૌત હો ગયા, જનાઝા પળ્હા ગયા, હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને પૂછા તુમને ક્યા દુઆ કી? લોગોંને કહા હમને યે દુઆ કી યા અલ્લાહ! ઉસકો બખ્શ દે, ઉસ પર રહમત ફરમા ઔર ઉસકો અપને ભાઈકે સાથ મિલા. તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : દૂસરે મરનેવાલેકી વો નમાઝેં ઔર આમાલ ક્યા બેકાર હો ગયે જો ઉસને અપને શહીદ ભાઈકે બાદ કિયે, બલ્કે ઉસકે બાદવાલે આમાલકી વજહસે ઉન દોનોંમેં ઝમીન આસમાનકા ફર્ક હો ગયા.

અબ્દુલ્લાહ બિન શદ્દાદ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે કબીલા બની ઉઝરહકે તીન આદમી આકર હુઝૂરે પાક (સ.અ.વ.) સે મુસલમાન હુએ તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે ઉનકે ઈખરાજાત (ખર્ચ) કૌન બરદાશ્ત કરેગા? હઝરત તલહા (રદિ.) ને ફરમાયા કે મૈં, ચુનાંચે વો તીનોં ઉનકે પાસ રહે, ઉસી દરમિયાન હુઝૂરે પાક (સ.અ.વ.) ને એક જમાઅત જિહાદકો ભેજી, ઉન તીનોંમેંસે એક શહીદ હો ગયા, ફિર એક દૂસરી જમાઅત ભેજી, ઉસમેં દૂસરા શહીદ હો ગયા, તીસરા શખ્સ અપને બિસ્તર પર યાની ઘર ફૌત હો ગયા. હઝરત તલહા (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મૈંને તીનોંકો (ખ્વાબમેં) જન્નતમેં દેખા ઔર યે ભી દેખા કે જો સબસે આખિરમેં બિસ્તર પર ફૌત હુવા વો જન્નતકે દરજાતમેં દોનોંસે આગે હૈ, ઉસકે પીછે દૂસરા શહીદ ઔર ઉસકે પીછે પેહલા શહીદ, મુઝે ઉસ પર તઅજ્જુબ હુવા તો મૈંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં અર્ઝ કિયા, તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા, ઉસમેં તઅજ્જુબકી ક્યા બાત હૈ. અલ્લાહ તઆલાકે નઝદીક ઉસ

મોમિનસે ઝિયાદા અફઝલ કોઈ નહીં જિસકો ઈસ્લામકી હાલતમેં લંબી ઝિંદગી અતા કી જાએ ઔર વો ઉસકો અલ્લાહકી યાદ યાની સુબ્હાલ્લાહ અલ્હમ્દુલિલ્લાહ અલ્લાહુ અકબર કેહતે હુએ ગુઝાર દે. (મિશ્કાત)

મેરે અઝીઝ દોસ્તો! યેહી સુબ્હાનલ્લાહ, અલ્હમ્દુલિલ્લાહ ઔર અલ્લાહુ અકબર ઈન્સાન એક એક મિનટમેં સો મરતબા કેહ સકતા હૈ, બસ ઈન હી તસ્બીહાતકી વજહસે તીન આદમિયોંમેંસે જો બિસ્તર પર ફૌત હુવા ઉસકો જન્નતમેં વો દરજા મિલ ગયા જો શહીદોંકો નહીં મિલા જો મઝકૂરા હદીસસે સાબિત હૈ. બસ ઈસ હદીસસે અલ્લાહ તઆલાકે યહાં દિન રાત મિનટ ઔર સેકન્ડકી અહમિયત ઔર કીમતકા પતા ચલ ગયા, બસ હમેં અપને એક એક સાંસ ઔર સેકન્ડકી હિફાઝત કરની ચાહિયે ઔર ઉનકો સિર્ફ દુનિયા હીકે ધંધોંમેં બરબાદ નહીં કરના ચાહિયે.

યેહી તસ્બીહ વ તેહલીલ ઔર તકબીર તો ચંદ મિનટોંકી બાત હૈ, લેકિન ઉનકા અજ્ર ઈતના કે શહીદસે ભી બઢ ગયે.

ઔર તફસીરે તન્વીરૂલ અઝહાન જિ. ૧, સ. ૨૯ મેં યહાં તક લિખ્ખા હૈ કે અંય ભાઈ યે અય્યામ (દિન) તો તેરા રાઅસુલ માલ (સરમાયા-પૂંજી) હૈ, જબ તક તૂ ઉન પર કાબિઝ હૈ ઉનસે નફા લેને પર કાદિર હૈ, અલ્લાહ ઔર રસૂલ (સ.અ.વ.) કી ઈતાઅત ઔર સુન્નત પર અમલ કર સકતા હૈ. લિહાઝા ઉનકો ગનીમત જાન. ક્યૂંકે મુરદે તો તમન્ના કરતે હૈં કે ઉનહેં દો રકાત નમાઝકી ઈજાઝત મિલ જાએ યા એક મરતબા કલિમા લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ પઢ લેં, યા સુબ્હાનલ્લાહ કેહ લેં મગર ઉસકી ઈજાઝત નહીં મિલતી ઔર વો હૈરાન હોતે હૈં કે ઝિંદા લોગ કિસ તરહ બકિય્યા ચંદ અય્યામકો ગફલતમેં ગુઝાર રહે હૈં, જબ મરેંગે ફિર જાગ જાએંગે.

હારૂન રશીદકે નમાઝી બેટેકી તૌબાકા અજીબો ગરીબ કિસ્સા

કિતાબુત્તવ્વાબીનમેં અબ્દુલ્લાહ બિન ફરજસે મન્કૂલ હૈ કે એક મરતબા મુઝે ઘર પર કામ કરનેકે લિયે કિસી કારીગરકી ઝરૂરત પડી, ચુનાંચે મૈં કિસી કામ કરનેવાલેકી તલાશમેં બાઝાર ગયા, વહાં મુઝે એક નૌજવાન ઝર્દ રંગ, લોગોંસે અલગ થલગ બૈઠા હુવા દિખાઈ દિયા, ઉસકે સામને એક થેલા ઔર રસ્સી, કુદાલ

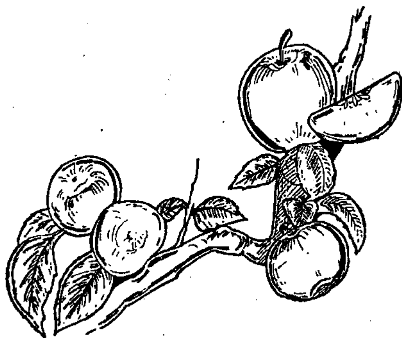
ઔર બેલ્ચા વગૈરહ કામકે અવઝાર રખ્ખે હુએ થે, ઉસને ઊનકા મોટા એક જુબ્બા પહેન રખ્ખા થા ઔર ઊનકી મોટી લુંગી બાંધી હુઈ થી, મૈંને ઉસસે પૂછા કે ક્યા તુમ કામ કરોગે? ઉસને જવાબ દિયા કે હાં, મૈંને પૂછા કે કિતની મઝદૂરી લોગે? ઉસને જવાબ દિયા કે એક દિરહમ ઔર એક દાનિગ (દિરહમકા છઠ્ઠા હિસ્સા) મૈંને કહા કે ફિર ચલેં ઔર કામ કરેં, ઉસને કહા કે એક શર્ત હૈ, મૈંને પૂછા કે ક્યા શર્ત હૈ? ઉસને કહા કે જબ ઝોહરકી નમાઝકા વક્ત હોગા તો મૈં મસ્જિદમેં જાકર બાજમાઅત નમાઝ પઢૂંગા ઔર ફિર વાપસ આકર કામ કરૂંગા, ઔર જબ અસરકી નમાઝકા વક્ત હોગા તો ફિર કામ છોડ દૂંગા ઔર મસ્જિદમેં જાકર નમાઝ અદા કરૂંગા, મૈંને કહા કે મુઝે મંઝૂર હૈ. ઔર વો ઉઠા ઔર મેરે ઘર આ ગયા, મૈં ઉસકા અવ્વલસે આખિર તક તર્ઝે અમલ દેખતા રહા. ચુનાંચે ઉસને ઘર આકર કમરમેં પટકા બાંધા ઔર ખામોશીસે કામ શુરૂ કર દિયા, ઝોહર તક ઉસને કામ કિયા ઔર ઉસ દૌરાન ઉસને મુઝસે કોઈ બાત નહીં કી, ઝોહરકી અઝાન હુઈ તો ઉસને મુઝે કહા કે અય ખુદાકે બંદે ઝોહરકી અઝાન હો ગઈ હૈ, મૈંને કહા જિસ તરહ આપ ચાહેં નમાઝ પઢેં, વો કામ છોડકર નમાઝકે લિયે મસ્જિદમેં ગયા, નમાઝસે ફારિગ હોકર વાપસ આયા ઔર ફિર ખામોશીસે કામ શુરૂ કર દિયા ઔર શામ તક કામ કરતા રહા, જબ વો કામસે ફારિગ હુવા તો મૈંને ઉસકો મુકર્રરહ મઝદૂરી દે દી ઔર વો અપની મઝદૂરી લેકર ચલા ગયા. ચંદ દિન ગુઝરે કે હમેં ફિર ઘર પર કામકે લિયે કારીગરકી ઝરૂરત પડી, મેરી અહલિયા (બીવી) ને મુઝસે કહા કે મેરા ખયાલ હૈ કે આપ ઉસી નૌજવાન કારીગરકો લે આએં, ક્યૂંકે ઉસને પિછલી દફા હમારા કામ બહોત દિલલગીસે કિયા થા, ચુનાંચે મૈં ઉસકી તલાશમેં બાઝાર ગયા, લેકિન મુઝે વો નૌજવાન કહીં નઝર ન આયા, મૈંને લોગોંસે ઉસકે મુતઅલ્લિક પૂછા તો લોગોંને કહા કે તુમ ઉસ નૌજવાનકે બારેમેં પૂછતે હો જો ઝર્દ રંગ હૈ ઔર લોગોંસે અલગ થલગ હોકર બૈઠતા હૈ? મૈંને કહા કે હાં, ઉસી નૌજવાનકે બારેમેં પૂછતા હૂં, લોગોંને કહા કે વો તો સિર્ફ એક દિન હફતાકે રોઝ હી કામ કરતા હૈ.

રાવી કેહતે હૈં કે મૈં વાપસ ઘર લૌટ આયા, જબ હફતાકા દિન હુવા તો મૈં ફિર ઉસકી તલાશમેં બાઝાર ગયા, અબકી મરતબા વો મુઝે મિલ ગયા, મૈંને ઉસસે કહા કે આપ કામ કરેંગે? ઉસ લડકેને જવાબ દિયા કે આપકો મેરી ઉજરત ઔર શર્ત માલૂમ હૈ? મૈંને કહા હાં. ચુનાંચે ઉસ લડકેને ઘર આકર ઉસી તરહ લગનકે સાથ કામ કિયા, શામકો મૈંને ઉસકો મુકર્રરહ મઝદૂરીસે ઝિયાદા પૈસે દિયે, ઉસને

ઝિયાદા લેનેસે ઈન્કાર કર દિયા, મૈંને ઝિયાદા ઈસરાર કિયા તો વો રંજીદા ખાતિર હોકર મઝદૂરી લિયે બગૈર ચલા ગયા, મૈં ઉસકે રંજીદા ખાતિર હોનેસે પરેશાન હુવા ઔર મૈંને ઉસકે પીછે જાકર માઝિરત ઔર લજાજત (ખૂશામદ) કે સાથ ઉસકી મુકર્રરહ મઝદૂરી ઉસકો દી, ફિર કુછ મુદ્દતકે બાદ હમેં કામકે લિયે કિસી કરીગરકી ઝરૂરત પડી, મૈં હફતાકે રોઝ ઉસકી તલાશમેં બાઝાર ગયા, મગર વો મુઝે કહીં નઝર ન આયા, મૈંને વહાં લોગોંસે પૂછા તો કિસીને મુઝે ઉસકી રહાઈશગાહ તક પહોંચા દિયા, મૈંને દેખા કે વો એક બુઢિયાકા ઘર હૈ, મૈંને ઉસ લડકેકે બારેમેં ઉસ બુઢિયાસે પૂછા તો ઉસને બતલાયા કે વો ચંદ રોઝસે બીમાર હૈ, મૈં ઘરકે અંદર દાખિલ હુવા તો મૈંને ઉસ નૌજવાનકો દેખા કે ઉસને સરકે નીચે ઈંટ રખ્ખી હુઈ હૈ, મૈંને ઉસકો સલામ કિયા ઔર પૂછા કે મેરે લાઈક કોઈ ખિદમત હો તો બતલાએં, ઉસને કહા જબ મૈં મર જાઉં તો યે મેરે મઝદૂરી કરનેકે અવઝાર બેચકર કબર ખોદનેવાલેકો મઝદૂરી દે દેના, ઔર મેરે જુબ્બા ઔર લુંગીકો ધોકર ઉનહીંમેં મુઝે કફન દે દેના ઔર જુબ્બાકી જેબકો ખોલેં, ઉસમેં એક કીમતી અંગૂઠી હૈ, ઉસકો સંભાલકર રખ લેં ઔર ઈન્તિઝાર કરેં કે જબ હારૂન રશીદ બાદશાહ સવાર હોકર જા રહા હો તો ઉસકે રાસ્તામેં ઐસી જગહ ઠહેર જાએં જહાંસે વો આપકો દેખ સકે, આવાઝ દેકર યે અંગૂઠી બાદશાહકો દિખાએં, બાદશાહ ખૂદ આપકો બુલા લેગા ઔર ફિર યે અંગૂઠી બાદશાહકે હવાલે કર દેં, લેકિન યે સબ કુછ મેરે કફન દફનકે બાદ કરેં. જબ ઈસ નૌજવાનકા ઈન્તિકાલ હો ગયા તો મૈંને ઉસકી વસિય્યતકે મુતાબિક અમલ કિયા, ફિર મૈં ઈન્તિઝાર કરને લગા કે કબ બાદશાહકી સવારી નિકલે ઔર મૈં રાસ્તામેં જાકર બૈઠ ગયા, જબ બાદશાહકી સવારી નિકલી ઔર મેરે કરીબસે ગુઝરને લગી તો મૈંને આવાઝ દી, અય અમીરૂલ મુઅમિનીન! આપકી મેરે પાસ અમાનત હૈ, યે કેહકર મૈંને બાદશાહકો વો અંગૂઠી દિખલાઈ, બાદશાહને દરબાનકો હુકમ દિયા, ચુનાંચે દરબાન મુઝે અપને સાથ બાદશાહકે મહેલમેં લે ગયા, ફિર બાદશાહને મુઝે અપને કરીબ બુલાયા ઔર બાકી તમામ હાઝિરીનકો વહાંસે ઉઠ જાનેકા હુકમ દિયા, બાદશાહને મુઝસે પૂછા કે તુમહારા નામ ક્યા હૈ? મૈંને અર્ઝ કિયા અબ્દુલ્લાહ બિન ફરજ, બાદશાહને પૂછા કે યે અંગૂઠી તુમહેં કહાંસે મિલી? મૈંને બાદશાહકે સામને ઉસ નૌજવાનકા સારા કિસ્સા બયાન કર દિયા, બાદશાહ સુનકર રોને લગા, બાદશાહ ઈસ કદર રોયા કે મેરા દિલ મુતાસ્સિર હુવા, જબ કુછ સુકૂનકી હાલત હુઈ તો મૈંને બાદશાહસે અર્ઝ કિયા કે અય અમીરૂલ મુઅમિનીન! ઉસ લડકેકા આપકે સાથ ક્યા તઅલ્લુક

થા? બાદશાહને કહા કે વો મેરા લડકા થા, મૈંને પૂછા કે ફિર ઉસકી યે હાલત ક્યૂંકર હો ગઈ?

બાદશાહને કહા કે મેરે ખલીફા બનનેસે પેહલે ઉસ બચ્ચેકી પૈદાઈશ હુઈ ઔર ઉસકી નશ્વો નુમા ભી અચ્છી હુઈ, ઉસને કુરઆન મજીદ પઢા ઔર દૂસરે દીની ઉલૂમ ભી હાસિલ કિયે, જબ મૈં ખલીફા બના તો ઉસને મેરી દુન્યવી ઝિંદગીસે બેરગબતી કરતે હુએ મુઝસે અલગ તર્ઝે ઝિંદગી ઈખ્તિયાર કી ઔર મેરે પાસસે રૂખ્સત હો ગયા, મૈંને યે અંગૂઠી ઉસકી વાલિદાકો દી થી ઔર મૈંને હી ઉસકી વાલિદાકો કહા થા કે યે અંગૂઠી ઉસકો દે દો, તાકે શાયદ કભી ઉસકે કામ આએ, મગર યે ઉસકો ભી કામમેં ન લાયા ઔર મરતે વક્ત વાપસ કર ગયા ઔર મેરા યે લડકા અપની વાલિદાકા બડા ફરમાંબરદાર થા, બાદમેં ઉસકી વાલિદાકા ઈન્તિકાલ હો ગયા. મુઝે અપને ઈસ લડકેકે મુતઅલ્લિક ભી કોઈ ખબર નહીં થી કે વો કહાં ગયા ઔર ઉસકે સાથ ક્યા બીતી? અબ તુમસે સારા માજરા માલૂમ હુવા હૈ. ફિર બાદશાહને કહા કે જબ રાતકા વક્ત હોગા તો તુમ મેરે સાથ મેરે લડકેકી કબર પર ચલના, જબ રાત હુઈ તો બાદશાહ પૈદલ મેરે સાથ ચલા, હત્તાકે હમ ઉસકી કબર પર પહોંચે, બાદશાહ અપને સાહબઝાદેકી કબરકો દેખકર બહોત રોયા, રાત ભર યેહી હાલત રહી ઔર સુબહકે વક્ત હમ વહાંસે વાપસ લૌટે, બાદશાહને મુઝે કહા કે તુમ ચંદ દિન મેરે પાસ ઠહેર જાઓ તાકે મૈં તુમહારે સાથ અપને લડકેકી કબરકી ઝિયારતકે લિયે ચલા જાયા કરૂં, ચુનાંચે મૈં બાદશાહકે સાથ હર રાત ઉનકે લડકેકી કબર પર જાયા કરતા થા, અબ્દુલ્લાહ બિન ફરજ કેહતે હૈં કે મુઝે યે માલૂમ નહીં થા કે યે લડકા હારૂન રશીદ બાદશાહકા સાહબઝાદા હૈ, યે મુઝે ઉસ વક્ત માલૂમ હુવા જબકે બાદશાહને ખૂદ બતલાયા કે વો ઉસકા લડકા હૈ.

ફસલ

ઈસ ઉમ્મતકે બાઝ હઝરાતકી તૌબાકે સબબકા બયાન

માલિક બિન દીનારકી તૌબાકા કિસ્સા

માલિક બિન દીનાર ખૂદ અપની તૌબાકા કિસ્સા યૂં બયાન કરતે હૈં કે એક શખ્સને ઉનસે ઉનકી તૌબાકા કિસ્સા પૂછા કે ક્યા બાત પેશ આઈ, જિસ પર આપને અપની સાબિકા ઝિંદગીસે તૌબા કી? વો કેહને લગે મૈં એક સિપાહી થા ઔર શરાબકા બહોત શૌકીન ઔર આદી થા, હર વક્ત હી શરાબમેં મશ્ગૂલ રેહતા થા, મૈંને એક બાંદી ખરીદી જો બહોત ખૂબસૂરત થી, ઔર મુઝે ઉસસે બહોત તઅલ્લુક થા, ઉસસે મેરે એક લડકી પૈદા હુઈ ઔર લડકી ભી મુઝસે બહોત માનૂસ થી, યહાં તક કે વો પાંવ ચલને લગી, તો ઉસ વક્ત મુઝે ઉસસે ઔર ભી ઝિયાદા મુહબ્બત હો ગઈ કે હર વક્ત વો મેરે પાસ રેહતી, લેકિન ઉસકી આદત યે થી કે જબ મૈં શરાબકા ગ્લાસ પીનેકે લિયે લેતા તો વો મેરે હાથસે છીનકર મેરે કપડોં પર ફેંક દેતી (મુહબ્બતકી ઝિયાદતીકી વજહસે ઉસકો ડાંટનેકો દિલ ન માનતા) જબ વો દો બરસકી હો ગઈ તો ઉસકા ઈન્તિકાલ હો ગયા, ઈસ સદમેને મેરે દિલમેં ઝખમ કર દિયા. એક દિન ૧૫ શાબાનકી રાત થી, મૈં શરાબમેં મસ્ત થા, ઈશાકી નમાઝ ભી ન પઢી, ઈસી હાલમેં સો ગયા, મૈંને ખ્વાબમેં દેખા કે હશ્ર કાઈમ હો ગયા, લોગ કબરોંસે નિકલ રહે હૈં, મૈં ભી ઉન લોગોંમેંસે હૂં જો મૈદાને હશ્રકી તરફ જા રહે હૈં, મૈંને અપને પીછે કુછ આહટસી સુની, મૈંને જો મુડકર દેખા તો એક બહોત બડા અઝદહા (સાંપ) પીછે દૌડા હુવા આ રહા હૈ, મૈં ઉસકે ડરસે ખૌફઝદા હોકર ઝોરસે ભાગ રહા હૂં ઔર વો મેરે પીછે ભાગા ચલા આ રહા હૈ, સામને મુઝે એક બૂઢે મિયાં નિહાયત નફીસ લિબાસ, નિહાયત મહેકતી હુઈ ખૂશ્બૂ ઉનમેંસે આ રહી હૈ મિલે, મૈંને ઉનકો સલામ કિયા ઉનહોંને જવાબ દિયા. મૈંને ઉનસે કહા ખુદાકે વાસ્તે મેરી મદદ કીજિયે, વો કેહને લગે કે મૈં ઝઈફ આદમી હૂં યે બહોત કવી હૈ, યે મેરે કાબૂકા નહીં હૈ, લેકિન તૂ ભાગા ચલા જા શાયદ આગે કોઈ ઐસી ચીઝ મિલ જાએ જો ઈસસે નજાતકા સબબ બન

જાએ, મૈં બેતહાશા ભાગા જા રહા થા કે મુઝે એક ટીલા નઝર આયા, મૈં ઉસ પર ચળ્હ ગયા, મગર વહાં ચળ્હતે હી મુઝે જહન્નમકી દહેકતી હુઈ આગ ઉસ ટીલેકે પરેસે નઝર આઈ. ઉસકી દેહશતનાક સૂરત ઔર ઉસકે મંઝર નઝર આએ, ઈન સબ હાલાતકે દેખનેકે બાવજૂદ ઉસ સાંપકી દેહશત મુઝ પર ઈસી તરહ સવાર થી ઔર મૈં ઈસી તરહ ભાગા જા રહા થા કે કરીબ હી થા કે મૈં જહન્નમકે ગળ્હેમેં જા પડૂં. ઈતનેમેં મુઝે એક ઝોરદાર આવાઝ સુનાઈ દી કે કોઈ કેહ રહા હૈ પીછે હટ તૂ ઉન (જહન્નમી લોગોંમેંસે નહીં હૈ) મૈં ફિરસે પીછેકો દૌડા, વો સાંપ ભી મેરે પીછેકો લૌટ આયા, મુઝે ફિર વો બડે મિયાં સફેદ લિબાસમેં નઝર આએ, મૈંને ઉનસે ફિર કહા કે મૈંને પેહલે ભી દરખ્વાસ્ત કી થી કે ઈસ અઝદહેસે કિસી તરહ બચાએં, આપને કબૂલ નહીં કિયા. વો બડે મિયાં રોને લગે ઔર કેહને લગે કે મૈં બહોત ઝઈફ હૂં યે બહોત કવી હૈ, મૈં ઉસકા મુકાબલા નહીં કર સકતા, અલબત્તા સામને યે એક દૂસરી પહાડી હૈ ઉસ પર ચળ્હ જા, ઉસમેં મુસલમાનોંકી કુછ અમાનતેં રખ્ખી હૈં મુમકિન હૈ તેરી ભી કોઈ ઐસી ચીઝ અમાનત રખ્ખી હો જિસકી મદદસે તૂ ઈસ અઝદહેસે બચ સકે, મૈં ભાગા હુવા ઉસ પર ચળ્હ ગયા ઔર વો અઝદહા મેરે પીછે પીછે ચલા આ રહા હૈ, મૈંને વહાં દેખા એક ગોલ પહાડ હૈ ઉસમેં બહોતસે તાક (ખિડકિયાં) ખુલે હુએ હૈં ઉન પર પરદે પડે હુએ હૈં, હર ખિડકીકે દો કિવાડ હૈં, સોનેકે જિન પર યાકૂત જડે હુએ હૈં ઔર મોતિયોંસે લદ રહે હૈં, ઔર હર કિવાડ પર એક રેશમી પરદા પડા હુવા હૈ, મૈં જબ ઉન પર ચળ્હને લગા તો ફરિશ્તેને આવાઝ દી કે કિવાડ ખોલ દો ઔર પરદે ઉઠા દો ઔર બાહિર નિકલ આઓ, શાયદ ઉસ પરેશાન હાલકી કોઈ અમાનત તુમમેં ઐસી હો જો ઈસ વક્ત ઉસકો મુસીબતસે નજાત દે, ઉસકી આવાઝકે સાથ હી એક દમ કિવાડ ખુલ ગયે ઔર પરદે હટ ગયે, ઉસમેંસે ચાંદ જૈસી સૂરતકે બહોતસે બચ્ચે નિકલે, મગર મૈં ઈન્તિહાઈ પરેશાન થા કે વો સાંપ મેરે બિલકુલ હી કરીબ આ ગયા થા, ઈતનેમેં વો બચ્ચે ચિલ્લાને લગે, અરે તુમ સબ જલ્દીસે નિકલ આઓ વો સાંપ તો ઉસકે પાસ હી આ ગયા, ઉસ પર ફૌજોંકી ફૌજેં બચ્ચોંકી નિકલ આઈં, ઉનમેં દફઅતન મેરી નિગાહ અપની દો સાલા બચ્ચી પર પડી જો મર ગઈ થી. વો મુઝે દેખતે હી રોને લગી ઔર કેહને લગી ખુદાકી કસમ યે તો મેરે અબ્બા હૈં, ઔર યે કેહતે હી તીરકી તરહ કૂદકર એક નૂરકે પલડે પર ચળ્હ ગઈ ઔર અપને બાએં હાથકો મેરે દાહને હાથકી તરફ બળ્હાયા, મૈં જલ્દીસે ઉસસે લિપટ ગયા ઔર ઉસને અપને દાહને હાથકો સાંપકી તરફ બળ્હાયા, ફૌરન પીછેકો ભાગને લગા, ફિર ઉસને મુઝે બિઠાયા ઔર ખૂદ વો મેરી ગોદમેં બૈઠ ગઈ, અપને દાહને હાથકો મેરી

દાઢી પર ફેરને લગી ઔર કેહને લગી, મેરે અબ્બા જાન! (ક્યા ઈમાનવાલોંમેંસે (જો લોગ ગુનાહોંમેં મુબ્તલા રેહતે હૈં) ઉનકે લિયે ઈસ બાતકા વક્ત અભી તક નહીં આયા કે ઉનકે દિલ અલ્લાહકે ઝિક્રકે વાસ્તે ઔર ઉસ હક બાતકે વાસ્તે જો ઉન પર નાઝિલ હુઈ હૈ ઝુક જાએં?) ઉસકી ઈસ બાતકો સુનકર મૈં રોને લગા ઔર મૈંને પૂછા. ક્યા બેટી તુમ સબ કુરઆન શરીફકો જાનતી હો? વો કેહને લગી કે હમ સબ કુરઆન શરીફકો તુમ સબસે ઝિયાદા જાનતે હૈં, મૈંને પૂછા બેટી યે સાંપ ક્યા બલા થી જો મેરે પીછે લગ ગઈ થી? ઉસને કહા યે આપકે બુરે આમાલ થે, આપને અપને ગુનાહોંસે ઉસકો ઈતના કવી (તાકતવર) કર દિયા કે વો આપકો જહન્નમમેં ખીંચકર ડાલનેકી ફિકરમેં થા, મૈંને પૂછા કે વો સફેદપોશ ઝઈફ બુઝુર્ગ કૌન થે? કેહને લગી વો આપકે નેક અમલ થે, જિનકો આપને ઈતના ઝઈફ (કમઝોર) કર દિયા કે વો ઈસ સાંપકો આપસે દફા ન કર સકે. (અલબત્તા ઈતની મદદ ભી કર દી કે બચનેકા રાસ્તા બતલા દિયા) મૈંને પૂછા કે બેટી તુમ ઈસ પહાડમેં ક્યા કરતી હો? કેહને લગી કે હમ મુસલમાનોંકે બચ્ચે હૈં, કિયામત તક હમ યહીં રહેંગે, આપકે આનેકે મુન્તઝિર હૈં, જબ આપ સબ આએંગે તો હમ સિફારિશ કરેંગે. ઉસકે બાદ મેરી આંખ ખુલ ગઈ તો ઉસ સાંપકી દેહશત મુઝ પર સવાર થી, મૈંને ઉઠતે હી અલ્લાહકે સામને તૌબા કી ઔર અપને બુરે આમાલકો છોડ દિયા. (કિતાબુત્તવ્વાબીન)

બચ્ચે ઔર બચ્ચિયાં અગર ફિતના હૈં તો અઝીમ નેઅમત ભી હૈં

સહીહ મુસ્લિમમેં રિવાયત હૈ (હદીસ નંબર ૨૬૩૫) કે એક આદમીને હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે અર્ઝ કિયા કે મેરે દો બચ્ચે ફૌત હો ગયે હૈં, આપ નબી (સ.અ.વ.) કી કોઈ ઐસી હદીસ સુનાએં જિસસે મુઝે અપને ફૌતશુદા બચ્ચોંકે બારેમેં તસલ્લી હો, હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) ને ફરમાયા કે ઝરૂર, ફિર ફરમાયા કે મુસલમાનોંકે ફૌતશુદા બચ્ચે કિયામતકે રોઝ અપને વાલિદૈનકી સિફારિશ કરેંગે, ઈસ તરહ કે અગર વાલિદૈન દોનોં યા દોનોંમેંસે કોઈ એક અપને ગુનાહોંકી વજહસે જહન્નમમેં ડાલા જાએગા તો ફૌત હોનેવાલા બચ્ચા અપને વાલિદૈનકો કપડોંસે પકડેગા જિસ તરહ મૈંને તુમહારે કપડેકે કિનારેકો પકડા હુવા હૈ (શાયદ ઉસ વક્ત સમઝાનેકે લિયે અબૂ હુરૈરહ રદિ. ને ઉસ શખ્સકે કપડેકો પકડ લિયા હોગા) ઔર વો બચ્ચા અપને વાલિદૈનકો નહીં છોડેગા હત્તાકે અલ્લાહ તઆલા ઉસ બચ્ચેકો

ઔર ઉસકે વાલિદૈનકો જન્નતમેં દાખિલ ફરમાએંગે.

ઔર સહીહ મુસ્લિમ શરીફકી હદીસ નંબર ૨૬૩૬ મેં ઈસ તરહ હૈ કે હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં એક ઔરત અપને બચ્ચેકો લેકર આઈ ઔર અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.) યે બચ્ચા બીમાર રેહતા હૈ ઔર મુઝે ઉસકા ડર રેહતા હૈ, ક્યૂંકે મેરે ઈસસે પેહલે તીન બચ્ચે ફૌત હો ચુકે હૈં, નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે તેરે ફૌતશુદા બચ્ચે જહન્નમકી આગસે તેરી હિફાઝતકા ઝબરદસ્ત સામાન હૈં.

અબૂ મૂસા અશઅરી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા. જબ કિસીકા બચ્ચા મર જાતા હૈ તો અલ્લાહ તઆલા ફરિશ્તોંસે પૂછતે હૈં તુમને મેરે બંદેકા બચ્ચા લે લિયા? વો કેહતે હૈં હાં, ફિર પૂછતા હૈ તુમને મેરે બંદેકે દિલકા સમરહ લે લિયા? વો કેહતે હૈં હાં, ફિર પૂછતા હૈ, તો બંદેને ક્યા કહા થા? ફરિશ્તે કેહતે હૈં ઉસને ઈન્ના લિલ્લાહિ વ ઈન્ના ઈલૈહિ રાજિઊન પઢા ઔર તેરી હમ્દ કી. (યાની અલહમ્દુલિલ્લાહ કહા), તો અલ્લાહ કેહતા હૈ ફિર ઉસકે બદલે ઉસકે લિયે જન્નતમેં એક ઘર બના દો, ઉસકા નામ બૈતુલ હમ્દ રખ દો.

(અહમદ, તિરમિઝી, મિશ્કાત)

હઝરત કુર્રહ મુઝની (રદિ.) કેહતે હૈં કે એક શખ્સ હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે પાસ આયા કરતા તો ઉસકા બચ્ચા ભી ઉસકે સાથ હોતા, હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા તુઝે યે બચ્ચા બહોત પ્યારા હૈ? કહા બહોત જિતના આપકો અલ્લાહ પ્યારા હૈ, કુછ દિનોં બાદ વો શખ્સ અકેલા આયા, બચ્ચા સાથ ન થા. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને પૂછા કે બચ્ચા કિધર હૈ? અર્ઝ કિયા ફૌત હો ગયા, ફરમાયા ક્યા તુઝે યે પસંદ હૈ કે જન્નતકે જિસ દરવાઝાસે તૂ જાના ચાહે આગે તેરા બચ્ચા ખડા હો, અર્ઝ કિયા ક્યા યે મુઝ અકેલેકે લિયે હૈ યા હમ સબકે લિયે? ફરમાયા સબકે લિયે. (અહમદ)

હઝરત અલી (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે કચ્ચા બચ્ચા જો સાકિત હો જાએ વો ભી અલ્લાહ તઆલાસે ઝિદ કરકે માં બાપકો જન્નતમેં દાખિલ કરેગા. હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે જિસકી બચ્ચી હો, વો ઉસકો ન તો ઝિંદા દરગોર કરે ન ઉસકી તૌહીન કરે, ન બેટેકો ઉસ પર તરજીહ દે, અલ્લાહ ઉસકો જન્નતમેં દાખિલ ફરમાએગા. (મિશ્કાત બાબુલ બુકાઈ અલલ મય્યિત)

ઈમામ કરતબી (રહ.) ને એક રિવાયત યે ભી લિખ્ખી હૈ. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે મૈંને અપની ઉમ્મતકા એક આદમી દેખા જિસકો જહન્નમકા હુકમ હુવા તો ઉસકી બેટિયાં ઉસકે સાથ ચિમટ ગઈ, ચીંખને લગીં ઔર કેહને લગીં,

અય રબ! હમારે ઈસ બાપને હમારે સાથ દુનિયામેં બહોત અચ્છા સુલૂક કિયા થા, તો ઉસકે બદલે ઉસ પર રહમ ફરમા, તો અલ્લાહ તઆલાને ઉનકી વજહસે ઉસ પર રહમ ફરમાયા. (તફસીરે કરતબી જિ. ૧૦, સ. ૨૭૦)

ઈન ઉપરવાલે વાકિઆત વ રિવાયાતસે માલૂમ હુવા કે ઔરતમેં અલ્લાહ તઆલાને બહોત ખૈર રખ્ખી હુઈ હૈ. ઔર ઔરત હી વાહિદ સબબ હૈ ઔલાદકા, અગર ઔલાદ નાબાલિગ મર જાએ ખ્વાહ બેટા હો યા બેટી વો જહન્નમસે હિજાબ બન જાએગા માં બાપકે લિયે. લિહાઝા જો લોગ અપની બીવી પર ઈસ લિયે ઝુલ્મ કરતે હૈં કે બેટા ક્યૂં ન જના, ઉનકો ગૌર કરના ચાહિયે કે બેટી પાલનેમેં કિતના અજર હૈ, ફિર કુઆન કેહતા હૈ કે ઔલાદ દેના ન દેના સિર્ફ બેટે યા સિર્ફ બેટિયાં દેના યે સબ અલ્લાહકે ઈખ્તિયારમેં હૈ, તો જબ બીવીકા ઈખ્તિયાર હી નહીં તો ઉસ પર ઝુલ્મ વ જોર ક્યૂં?

કેહતે હૈં કે અબૂ હમ્ઝા ઝૈબીકી બીવી શાઈરા થી, એક મરતબા જબ ઉસકી બીવીને બચ્ચીકો જનમ દિયા તો ઉસકે ખાવિંદ અબૂ હમ્ઝાને ગુસ્સે ઔર નારાઝગીમેં ઉસકો ખૈમામેં છોડ દિયા ઔર ખૂદ ખૈમાસે સાથવાલે મકાનમેં રેહના શુરૂ કર દિયા. તો ઉસ પર ઉસકી બીવીને ચંદ અશઆર કહે જિનકા તર્જુમા યે હૈ.

(૧) અબૂ હમ્ઝાકો ક્યા હો ગયા કે વો ઘરકે સાથવાલે મકાનમેં રેહ રહા હૈ ઔર હમારી ખબરગીરીકે લિયે નહીં આતા.

(૨) વો ઈસ બાત પર નારાઝ હૈ કે હમ બેટે ક્યૂં નહીં જનતીં. અલ્લાહકી કસમ બેટે જનના હમારે બસકી બાત નહીં હૈ.

(૩) બેશક હમેં તો જો દે દિયા ગયા વોહી લે લેતી હૈં ઔર હમારી મિસાલ તો મુઝારેઅ ઔર ઝમીનદારકી ઝમીનકી તરહ હૈ, કે ઉસ ઝમીનમેં ઝમીનદાર જો કુછ બોએગા વોહી ઉગાએગી.

યે અશઆર સુનકર અબૂ હમ્ઝાકો બીવી પર તરસ આ ગયા ઔર ઉસસે સુલહ કર લી.

તફસીરે કરતબી જિ. ૩ સફા નંબર ૬૩ મેં લિખ્ખા હૈ.

(૧) બેશક (ઔરતોંકે) રહમ હમારે લિયે ખેતીબાડીકી ઝમીનકી તરહ હૈં, હમારે ઝિમ્મે ઉસ ઝમીનમેં બીજ ડાલના હૈ, ઔર ઉસ બીજકો ઉગાના અલ્લાહ તઆલાકા કામ હૈ. બસ ઔરત એક ખેતી હૈ ઔર મર્દકા નુત્ફા ઉસ ખેતીકા બીજ હૈ ઔર ઉસમેં ઔલાદકા પૈદા હોના ખેતીકા ઉગના હૈ.

હઝરત આઈશા સિદ્દીકા ઉમ્મુલ મુઅમિનીન (રદિ.) ફરમાતી હૈં કે હુઝૂર

(સ.અ.વ.) ને કભી ઔરતકો યા ખાદિમકો હરગિઝ હરગિઝ નહીં મારા બલ્કે અપને હાથસે કિસી ચીઝકો ભી નહીં મારા, સિવાએ જિહાદકે. ઔર કિસીસે કભી ઈન્તિકામ નહીં લિયા મગર યે કે કોઈ અલ્લાહકી હદ ટૂટતી હો.

હઝરત ઈબ્ને મસઊદ અન્સારી (રદિ.) ફરમાતે હૈં કે મૈં અપને ગુલામકો માર રહા થા, પીછેસે આવાઝ આઈ કે અલ્લાહ તઆલા ઝિયાદા કાદિર હૈ તુઝ પર જિતના તૂ ઉસ પર કાદિર હૈ, પીછે મુડકર જો દેખા તો હુઝૂર (સ.અ.વ.) થે, મૈંને ફૌરન કહા, અચ્છા હુઝૂર વો અલ્લાહકે લિયે આઝાદ હૈ, ફરમાયા અગર તૂ આઝાદ ન કરતા તો તુઝે જહન્નમકી આગ ઝુલસકર રખ દેતી.

(રવાહુ મુસ્લિમ કમા ફીલ મિશ્કાત રકમુલ હદીસ ૩૩૫૩)

ઈમામ નવવી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે ઉસમેં તરગીબ હૈ ગુલામોંસે નરમી ઔર હુસ્ને સુલૂક કરનેકી (જબ ગુલામસે નરમીકી તરગીબ હૈ તો બીવી ઉસકી ઝિયાદા હકદાર હૈ કે ઉસકે સાથ હર મઆમલામેં નરમીસે કામ લિયા જાએ. હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) કા ફરમાન હૈ "જો શખ્સ નરમી કરનેસે મેહરૂમ હૈ વો ખૈર હીસે મેહરૂમ હૈ")

એક શખ્સકા વાકિઆ

જિસને અપની ખૂબસૂરત બેટીકો કુંવેમેં ફેંક દિયા ઔર હુઝૂરે પાક (સ.અ.વ.) રો પડે

બેટે ઔર બેટિયોંકી મઝકૂરા બહસકી મુનાસિબતસે હમ આપકો એક ઐસે શખ્સકા કિસ્સા સુનાતે હૈં જિસને અપની ખૂબસૂરત બેટીકો મારે શરમકે કુંવેંમેં ફેંક દિયા થા. યે કિસ્સા ઈમામ કરતબીને અપની તફસીર જિ. ૭, સ. ૬૩ મેં સૂરએ અન્આમ આયત નંબર ૧૪૦ મેં લિખ્ખા હૈ, જિસકા મફહૂમ યે હૈ કે (વો લોગ ખસારેમેં હૈં જિનહોંને અપની ઔલાદકો બેવકૂફી ઔર જહાલતકી બિના પર કતલ કર ડાલા).

ઈમામ કરતબી લિખતે હૈં કે રિવાયત કિયા ગયા હૈ કે એક શખ્સ હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં આતા જાતા થા લેકિન મગમૂમ રેહતા. એક મરતબા હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ઉસસે ગમગીન હોનેકી વજહ પૂછી તો ઉસને બતાયા કે

ઝમાનએ જાહિલિયતમેં મુઝસે એક ઐસા ગુનાહ હો ગયા થા જો બાવજૂદ કે મૈં અબ મુસલમાન હૂં ફિર ભી મુઝે ઉસસે મઆફીકી ઉમ્મીદ નહીં, વો યે કે મૈં ભી ઉન લોગોંમેંસે થા જો અપની બેટિયોંકો કતલ કર દેતે થે, મેરે યહાં બચ્ચી પૈદા હુઈ, મેરી બીવીને સિફારિશ કી કે મૈં ઉસકો છોડ દૂં, કતલ ન કરૂં, હોતે હોતે વો જવાન હો ગઈ ઔર વો નિહાયત હી હસીન વ જમીલ થી. લોગ રિશ્તે પૂછને આને લગે, મેરી ગૈરતને યે ગવારા ન કિયા કે કિસીકો રિશ્તા દૂં, ન યે ગવારા થા કે જવાન લાશ મેરે ઘર રહે, મૈં બહોત પરેશાન હો ગયા. એક દિન મૈંને મન્સૂબા બનાયા કે કિસી બહાનેસે બેટીકો લે જાકર કુંવેમેં ફેંક દૂં. ચુનાંચે મૈંને બીવીકો કહા કે મૈં ફલાં રિશ્તેદારોંકો મિલને જા રહા હૂં તુમ બેટીકો ભી મેરે સાથ તૈયાર કર દો, વો ખૂશ હો ગઈ, બેટીકો ખૂબ નેહલા ધુલાકર ખૂબસૂરત કપડે પેહનાએ ઔર ઝેવરસે આરાસ્તા કરકે તૈયાર કિયા. ઔર રૂખસત હોનેકે વક્ત મુઝસે અહદ લિયા કે ઉસકો વાપસ લાના, ખયાનત ન કરના, મૈં ઘરસે સફર પર નિકલા. રાસ્તેમેં કુંવા થા મૈં ખડા હોકર ઉસકો દેખને લગા, બેટી સમઝ ગઈ ઔર મુઝસે ચિમટ ગઈ. રો રોકર કેહને લગી, અબ્બાજી! મુઝે કુછ ન કહો, મૈં આપસે કુછ નહીં માંગૂગી, મુઝે ઉસ પર રહમ આયા, મગર થોડી દેર બાદ ફિર શયતાન સવાર હો ગયા, મૈંને બેટીકો ફેંકનેકા ઈરાદા કિયા, વો ફિર મુઝસે ચિમટ ગઈ ઔર માંકા અહદ યાદ દિલાયા (કે અમ્મીને આપકો કહા થા કે ખયાનત ન કરના) મૈંને રહમ કરકે છોડ દિયા, તીસરી મરતબા ફિર ગૈરતે શયતાન ગાલિબ આઈ ઔર મૈંને બેટીકો પકડકર કુંવેમેં ડાલ દિયા, વો કુંવેંકે અંદર ચીંખતી ચિલ્લાતી રહી, મૈં ઉસકી આવાઝ સુનતા રહા. જબ ઉસકી આવાઝ આના બંદ હો ગઈ ગોયા મર ગઈ તો મૈં વાપસ આયા, યે સુનકર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) રોને લગે, ફરમાયા અગર જહાલતકે કિસી ગુનાહકી વજહસે મૈં કિસીકો સઝા દેતા તો તુઝે દેતા.

અકબર કુર્દીકી તૌબાકા કિસ્સા

ઈબ્ને કુદામહ (રહ.) કેહતે હૈં કે મૈંને (મુલ્તકિત) કિતાબમેં પઢા કે બશર બિન હારિસ હાફીકા બયાન હૈ કે એક દફા મેરી મુલાકાત અકબર કુર્દીસે હુઈ. મૈંને ઉનસે પૂછા કે આપકી તૌબાકા અસલ સબબ ક્યા થા? ઉનહોંને જવાબ દિયા કે મૈં અપને દૂસરે સાથિયોંકે હમરાહ રેહઝનીકે ઈરાદાસે એક પહાડી રાસ્તામેં થા ઔર વહાં ખજૂરોંકે તીન દરખ્ત થે, ઉનમેંસે એક દરખ્ત બગૈર ફલકે થા, મૈંને એક ચિડિયાકો દેખા કે વો ફલદાર દરખ્તસે કુછ ફલ લાતી હૈ ઔર બગૈર ફલવાલે દરખ્ત પર રખ

દેતી હૈ, મૈં ઉસકો ગિનતા રહા યહાં તકકે ઉસ ચિડિયાને ઈસ તરહ દસ મરતબા કિયા, મેરે દિલમેં યે ખયાલ આયા કે તૂ ઉઠકર દેખ કે યે કિસ્સા ક્યા હૈ? ચુનાંચે મૈં ઉઠા ઔર ઉસ દરખ્ત પર ચઢ ગયા તો દેખા કે ઉસ બગૈર ફલવાલે દરખ્તકે સિરે પર એક અંધા સાંપ હૈ, યાની વો ચિડિયા દૂસરે દરખ્તસે તર ખજૂરેં લાકર ઉસ સાંપકે મુંહમેં ડાલતી થી, મૈં બહોત રોયા ઔર મૈંને બારગાહે ઈલાહીમેં અર્ઝ કિયા કે અય મેરે મૌલા! યે એક અંધા સાંપ હૈ જિસકો મારનેકા હુકમ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને દિયા હૈ, આપને ઉસકો અંધા કિયા ઔર ફિર ઉસકી કફાલતકે લિયે એક ચિડિયાકો મુકર્રર ફરમા દિયા. ઔર મૈં તેરા બંદા હોકર જબકે મૈં ઈસ બાતકા ઈકરાર ભી કરતા હૂં કે તૂ : વહદહૂ લાશરીક લક હૈ, રેહઝની ઔર ડાકાઝનીમેં મસરૂફ હૂં. ઉસી વક્ત ખુદાકી તરફસે મેરે દિલને યે બાત સુની કે અય અકબર! મેરી બખ્શિશકા દરવાઝા ખુલા હૈ તૌબા કર લે. ચુનાંચે મૈંને અપની તલવારકો તોડ ડાલા ઔર સર પર મિટ્ટી ડાલતા હુવા ચીંખા ઔર કહા કે અય ઈલાહી! મુઝે મઆફ ફરમા દે, મુઝે મઆફ ફરમા દે, મૈંને અચાનક એક ગૈબી આવાઝ સુની કે કોઈ કેહ રહા હૈ કે હમને તુઝે મઆફ કર દિયા, હમને તુઝે મઆફ કર દિયા. મેરે સાથી જો સો રહે થે વો મેરી આવાઝ સુનકર બેદાર હો ગયે, ઉનહોંને મુઝે કહા કે તુઝે ક્યા હો ગયા? તૂને હમેં બે-આરામ કર દિયા, મૈંને ઉનસે કહા કે પેહલે મૈં અલ્લાહસે દૂર થા ઔર અબ મૈંને તૌબા કર લી હૈ, ઉનહોંને કહા હમ ભી તો તેરી તરહ અલ્લાહસે દૂર થે, હમ ભી અલ્લાહકે હુઝૂર તૌબા કરતે હૈં, હમને અપના સામાન કપડે વગૈરહકો વહીં ફેંક દિયા ઔર વહાંસે ચલે આએ, અબ હમ બેખૂદી ઔર પરેશાનીકી હાલતમેં ચીંખતે ચિલ્લાતે રોતે ધોતે ચલે જા રહે હૈં, હમારી મુસલસલ તીન રોઝ તક યેહી હાલત રહી, તીસરે રોઝ હમારા એક બસ્તી પર ગુઝર હુવા, દેખાકે બસ્તીકે બાહિર એક નાબીના ઔરત બૈઠી હૈ, ઉસને હમસે પૂછા કે તુમમેં અકબર કુર્દી ભી હૈ? હમમેંસે કિસીને જવાબ દિયા કે હાં ઔર ક્યા આપકો અકબર કુર્દીસે કોઈ કામ હૈ? ઉસ નાબીના ઔરતને કહા કે મૈં તીન રોઝસે ખ્વાબમેં નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી ઝિયારત કર રહી હૂં ઔર આપ (સ.અ.વ.) મુઝે ફરમા રહે હૈં કે તેરા લડકા જો માલ છોડ ગયા હૈ વો અકબર કુર્દીકો દે દે. ફિર ઉસ નાબીના ઔરતને હમેં સાઠ કપડે દિયે. હમને ઉનમેંસે ચંદ કપડે લેકર પહેન લિયે ઔર ફિર વહાંસે જંગલકી તરફ ચલ દિયે, હમ મુસલસલ ચલતે રહે યહાં તક કે અપને ઘર પહોંચ ગયે.

(મુલ્તકિત :-) અબૂ ફઝલ મુહમ્મદ બિન અબૂ જાફર ઉસ્તાઝ મુન્ઝિરીકી તસ્નીફ હૈ. (કિતાબુત્તવ્વાબીન સ. ૨૨૨)

એક નશાકે આદીકી તૌબાકા કિસ્સા

બકરાન અહમદ કેહતે હૈં કે મુઝસે યૂસુફ બિન હુસૈનને યે કિસ્સા બયાન કિયા હૈ કે એક મરતબા મૈં ઝૂન્નૂન મિસરી (રહ.) કે સાથ એક તાલાબકે કિનારે પર થા. હમને વહાં એક બહોત બડા બિચ્છૂ દેખા. હમારે ખયાલમેં તાલાબકે કિનારે કોઈ ઔર ઈતના બડા બિચ્છૂ નહીં હોગા. ઔર અચાનક તાલાબસે એક મેન્ડકકો ભી નિકલતે દેખા, જબ મેન્ડક તાલાબસે બાહિર નિકલા તો વો બિચ્છૂ ઉસ મેન્ડક પર સવાર હો ગયા ઔર મેન્ડક ફિર તાલાબમેં તૈરને લગા, તૈરતે તૈરતે વો તાલાબકે દૂસરે કિનારે જા લગા. ઝૂન્નૂન મિસરી કેહને લગે કે ઈસ બિચ્છૂકા કોઈ અજીબ કિસ્સા માલૂમ હોતા હૈ ચલો ચલકર દેખેં, ચુનાંચે હમ ઉસ બિચ્છૂકે પીછે હો લિયે, આગે ચલકર દેખા કે એક આદમી નશામેં મસ્ત સોયા હુવા હૈ. ઈધર એક સાંપ નઝર આયા જો ઉસ આદમીકે પેટ પર ચળ્હકર સીનેકી તરફ જા રહા હૈ, માલૂમ હોતા થા કે વો ઉસકે કાન તક પહોંચના ચાહતા હૈ, બિચ્છૂ મેન્ડક પરસે ઉતરા ઔર ઉસને સાંપકો મઝબૂતીસે પકડકર ઉસકે ઐસા ડંખ મારા કે સાંપ ઉલટકર ગિરા ઔર વહીં મર ગયા. બિચ્છૂ સાંપકો મારકર વાપસ તાલાબકે કિનારે પર આ ગયા ઔર મેન્ડક પર સવાર હો ગયા ઔર મેન્ડક ફિર તાલાબમેં તૈરને લગા યહાં તકકે વો વાપસ તાલાબકે પેહલે કિનારે પર પહોંચ ગયે.

ઝુન્નૂન મિસરીને સોએ હુએ આદમીકો હિલાયા, ઉસ આદમીને આંખેં ખોલીં, ઝુન્નૂન મિસરીને ઉસ આદમીસે કહા કે અય નૌજવાન દેખ કે અલ્લાહ તઆલાને તુઝે કિસ દુશ્મનસે નજાત બખ્શી હૈ? યે સાંપ તેરે ઉપર ચળ્હકર તુઝે ડંસનેવાલા થા કે ઈસ બિચ્છૂને આકર ઉસ સાંપકો માર ડાલા, ફિર ઝુન્નૂન મિસરી (રહ.) ને ચંદ અશઆર પળ્હે જિનકા તર્જુમા યે હૈ :

(૧) અય વો ગાફિલ આદમી કે જિસકી હિફાઝત ઉસકા રબ્બે જલીલ કર રહા હૈ ઉસ મૂઝી ચીઝસે જો રાતકી તારીકીમેં ચલતી હૈ.

(૨) ઉસ શહેશાનહસે ગાફિલ હોકર તેરી આંખેં કૈસે સો જાતી હૈં જિસકી તરફસે નેઅમતોં ઔર રાહતોંકી હર વક્ત તુઝ પર બારિશ હોતી રેહતી હૈ.

વો નૌજવાન યે માજરા દેખકર ઉઠા ઔર બારગાહે ઈલાહીમેં અર્ઝ કરને લગા ઈલાહી! યે તેરી કરમ નવાઝી ઉસ શખ્સ પર જો તેરા નાફરમાન હૈ, તો તેરે ફરમાંબરદાર બંદે પર તેરી કૈસી મહેરબાની હોગી? ફિર વો નૌજવાન મુંહ મોડકર ચલ દિયા, મૈંને પૂછા કે કહાં જાનેકા ઈરાદા હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે જંગલકી

તરફ, અલ્લાહકી કસમ મૈં કભી ભી વાપસ શહેરોંમેં નહીં આઉંગા.

(કિતાબુત્તવ્વાબીન સ. ૨૨૬)

અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે અપને બંદોંકી હિફાઝત કરના કુરઆન મજીદસે સાબિત હૈ, ચુનાંચે ફરમાને ઈલાહી હૈ : **(લહૂ મુઅક્કિબાતુમ મિમ બૈનિ યદૈહિ વ મિન્ ખલ્ફિહી યહ્ફઝૂનહૂ મિન્ અમ્રિલ્લાહ.)** (સૂરએ રઅદ : ૧૧)

યાની અલ્લાહ તઆલાને અપને બંદોંકી હિફાઝતકે લિયે ફરિશ્તે મુકર્રર કર રખ્ખે હૈં જો બારી બારી ઉસકી હિફાઝત કરતે હૈં, બાઝ ફરિશ્તે દિનકો હિફાઝત કરતે હૈં ઔર બાઝ ફરિશ્તે રાતકો હિફાઝત કરતે હૈં. ઔર યે ફરિશ્તે ઈન્સાનકી આફતોં મુસીબતોં ઔર દૂસરે નુકસાનદેહ હવાદિસસે હિફાઝત કરતે હૈં.

(તફસીર ઈબ્ને કસીર)

ઔર અલ્લાહ તઆલાકા એક ઔર ઈરશાદ હૈ : **(ઈન્ કુલ્લુ નફસિલ લમ્મા અલૈહા હાફિઝ).** (સૂરએ તારિક : ૪)

તર્જુમા :- (કોઈ શખ્સ ઐસા નહીં કે જિસ પર કોઈ નિગેહબાન ન હો). ઔર હદીસે પાકમેં હૈ કે તુમહારે સાથ હર વક્ત ફરિશ્તે રેહતે હૈં જો કભી ભી તુમસે જુદા નહીં હોતે, મગર બૈતુલ ખલા જાતે વક્ત ઔર જિમાઅકે વક્ત, ઈસ લિયે તુમ ભી ઉનસે હયા કરો ઔર ઉનકા ઈકરામ કરો.

અબ્દુર્રહમાન અલકસકી તૌબાકા કિસ્સા

કિતાબુત્તવ્વાબીનમેં હૈ કે ખલ્લાદ બિન યઝીદને બયાન કિયા કે મૈંને મક્કા મુકર્રમાકે શેખ સલમાનસે સુના કે અબ્દુર્રહમાન અલકસ અહલે મક્કાકે નઝદીક સબસે બઢકર ઈબાદત ગુઝાર ઔર ખુદાકી યાદમેં દુનિયાસે બેતઅલ્લુકીમેં મશ્હૂર થે, એક દફા કહીં જા રહે થે કે ઉનહોંને કુરૈશકે એક આદમીકી બાંદી સલામાકે ગાનેકી આવાઝ સુની, વો ગાનેકી આવાઝ સુનકર ઠહેર ગયે ઔર મુતવજ્જેહ હોકર ગાના સુનને લગ ગયે, બાંદીકે આકાને ઉનકો દેખ લિયા ઔર કહા કે આપ અંદર આ જાએં, ઉનહોંને પેહલે તો અંદર દાખિલ હોનેસે ઈન્કાર કિયા મગર કુછ દેર બાદ અંદર આને પર આમાદો હો ગયે. ઔર બાંદીકે આકાસે કહા કે મુઝે ઐસી જગહ પર બિઠાએં જહાં કે મૈં ન બાંદીકો દેખ સકૂં ઔર ન બાંદી મુઝે દેખ સકે, આકાને કહા કે ઠીક હૈ મૈં ઐસે હી કરતા હૂં, ચુનાંચે વો અંદર દાખિલ હોકર બૈઠ ગયે ઔર બાંદીકે ગાના સુનનેમેં મશ્ગૂલ હો ગયે, ઉનહેં બાંદીકા ગાના બહોત હી અજીબ લગા, ફિર બાંદીકે આકાને અલકસસે કહા કે અગર આપ ચાહેં તો મૈં

બાંદીકો આપકે હવાલે કર દેતા હૂં, પેહલે તો ઉનહોંને ઈન્કાર કિયા, મગર કુછ દેર બાદ ઉસ પર ભી આમાદા હો ગયે, અબ ઉનકા મામૂલ બન ગયા કે વો બાંદીસે ગાના સુના કરતે, યે ગાના સુનનેકા સિલસિલા ચલતા રહા હત્તાકે દોનોં એક દૂસરેકી મુહબ્બતમેં ગિરિફતાર હો ગયે ઔર ઉનકી આપસકી મુહબ્બતકે તઅલ્લુકકા મક્કાવાલોંકો ભી ઈલ્મ હો ગયા. એક દફા તન્હાઈમેં બાંદીને અલકસસે કહા કે અલ્લાહકી કસમ મૈં આપસે મુહબ્બત કરતી હૂં, ઉનહોંને કહા કે અલ્લાહકી કસમ મૈં ભી તુઝસે મુહબ્બત કરતા હૂં, ફિર બાંદીને કહા કે મેરા જી ચાહતા હૈ કે અપના સીના આપકે સીનેકે સાથ ઔર અપના પેટ આપકે પેટકે સાથ લગા દૂં, ઉનહોંને કહા કે અલ્લાહકી કસમ મૈં ભી યેહી ચાહતા હૂં, ઉસ પર બાંદીને કહા કે ફિર આપકે લિયે ઉસસે કૌનસી ચીઝ માનેઅ હૈ? અલ્લાહકી કસમ ઈસ વક્ત તન્હાઈકા વક્ત હૈ ઔર મેરે ઔર આપકે અલાવા ઔર તીસરા કોઈ નહીં હૈ, અલકસને જવાબ દિયા કે મૈંને અલ્લાહ તઆલાકા યે ફરમાન સુના હૈ : (**અલ અખિલ્લાઉ યૌમઈઝિમ્ બઅ્ઝુહુમ્ લિબઅ્ઝિન અદુવ્વુન ઈલ્લલ મુત્તકીન.**) (સૂ. ઝુખરૂફ : ૬૭) તર્જુમા : (આજકે દિન (રોઝે કિયામત) આપસમેં દોસ્ત એક દૂસરેકે દુશ્મન બન જાએંગે મગર અલ્લાહસે ડરનેવાલે) દુશ્મન ન બનેગે. ઔર મૈં નહીં પસંદ કરતા કે હમારી આપસકી મુહબ્બત કિયામતકે રોઝ દુશ્મનીમેં તબ્દીલ હો જાએ, બાંદીને કહા કે આપકા ક્યા ખયાલ હૈ કે ફિર બાદમેં હમ તૌબા કર લેં તો હમારા રબ હમેં મઆફ નહીં કર દેગા?

અલકસને કહા કે મુઝે તો ડર હૈ અચાનક મૌત આ જાએ ઔર તૌબાકા વક્ત હી ન મિલે, ફિર અલકસ વહાંસે ઉઠે ઔર ઉનકી આંખોંસે આંસૂ બેહ રહે થે, અલકસને ઉસકે બાદ હમેશાકે લિયે તૌબા કર લી ઔર વો ફિર અલ્લાહકી ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ હો ગયે. (કિતાબુત્તવ્વાબીન સ. ૨૨૮)

બિશ્ર બિન હારિસ હાફીકી તૌબાકા કિસ્સા

ઈબ્ને કુદામહ કેહતે હૈં કે બિશ્રસે પૂછા ગયા કે આપ અપના ઈબ્તિદાઈ વાકિઆ બયાન કરેં ક્યૂંકે આપકા નામ લોગોંમેં ઐસે મશ્હૂર હૈ જૈસે કોઈ નબી હો, ઉસને કહા કે યે અલ્લાહકા ફઝલ હૈ. ઔર વાકિઆ યે હૈ કે મૈં એક અય્યાર (મક્કાર) શખ્સ થા, ગુનાહોંમેં મુન્હમિક ઔર ગુનાહોંકા રસિયા. મૈં એક દિન જા રહા થા કે રાસ્તેમેં એક કાગઝ પડા થા. મૈંને ઉસે ઉઠાયા તો ઉસ પર લિખ્ખા થા "બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ" મૈંને ઉસકો સાફ કરકે જેબમેં ડાલ લિયા, મેરે

પાસ સિર્ફ દો દિરહમ થે, મૈં ઈત્ર ફરોશકે પાસ ગયા. મૈંને કસ્તૂરી અંબર ઔર ઊદકી મુરક્કબ ખૂશ્બૂ ખરીદી ઔર ઉસ કાગઝકો લગાઈ જિસ પર બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્માનિર્રહીમ લિખ્ખી હુઈ થી, રાત હુઈ મૈં સો ગયા તો મુઝે ખ્વાબમેં કિસીને કહા ઓ બિશ્ર બિન હારિસ! તૂને રાસ્તેસે હમારે નામકો ઉઠાયા ઔર ખૂશ્બૂ લગાઈ, હમ દુનિયા ઔર આખિરતમેં તેરે નામકો ખૂશ્બૂદાર કરેંગે, ફિર ઉસકે બાદ જો હુવા સો હુવા.

હિકાયત હૈ કે બિશ્ર એક રાત અપને અહબાબકી મેહફિલે શબાબ વ કબાબ વ રક્સ વ સુરૂરમેં થા કે એક ફકીર દરવાઝે પર આયા. દસ્તક દી, લોન્ડી નિકલી, ઉસ લોન્ડીસે ફકીરને પૂછા ઘરકા માલિક ગુલામ હૈ યા આઝાદ? લોન્ડીને કહા આઝાદ હૈ, ફકીર કેહને લગા ઠીક હૈ, અગર ગુલામ હોતા તો ઐસી મેહફિલ ઔર ગાના બજાના છોડ દેતા, યે કેહકર ફકીર ચલા ગયા મગર યે ગુફતગૂ બિશ્રને સુન લી ઔર લોન્ડીસે પૂછા કે વો કૌન થા ઉસને ક્યા કહા ઔર કિધર ગયા? લોન્ડીને સબ કુછ બતા દિયા. બિશ્ર ઉસ ફકીરકે પીછે ચલ પડા ઔર કુછ ફાસલે પર ઉસકો જા લિયા ઔર પૂછાં કે ક્યા આપને મેરે દરવાઝે પર દસ્તક દી ઔર કુછ બાતેં કી હૈં? ઉસને કહા કે હાં, બિશ્રને કહા વો ગુફતગૂ ઝરા દોહરાઈયે, તો ફકીરને ગુફતગૂ દોહરાતે હુએ કહા, અગર ગુલામ હોતા તો યે સબ રંગે મેહફિલ છોડકર ગુલામી અપનાતા, તો બિશ્રકો તંબીહ હુઈ ઔર નદામતસે ઝમીન પર અપના મુખડા રગડને લગા ઔર બોલ ઉઠા, નહીં નહીં બલ્કે મૈં તો ગુલામ હૂં, મૈં તો ગુલામ હૂં, મૈં તો ગુલામ હૂં (કે આજકે બાદ અપને આકાકી નાફરમાની નહીં કરૂંગા) ફિર વો નંગે સર નંગે પાંવ રેહને લગા, હત્તાકે હયફાકે નામસે મશ્હૂર હો ગયા. કિસીને પૂછા કે તુમ જૂતા ક્યૂં નહીં પહેનતે? કેહને લગા ઈસ લિયે કે મૌલાસે નંગે પાંવ સુલહ હુઈ હૈ, અબ મૌત તક ઈસી તરહ રહૂંગા. (કિતાબુત્તવ્વાબીન સ. ૨૧૦-૨૧૧)

દોસ્તો! હમારા હાલ ભી ચોબીસ ઘંટે યેહી હૈ(ઈલ્લા માશા અલ્લાહ) કે ખિલાફે કુરઆન, ખિલાફે સુન્નત, મઆસી ઔર ખુરાફાતમેં મશ્ગૂલ હૈં, કબર વ હશર ઔર આકિબતસે બેખબર, ઈસીકો કુરઆન કેહતા હૈ કે કિયામતકો ઝાલિમ અપને હાથ દાંતોંસે ચબાએંગે મગર બેસૂદ.

ફસલ

બાઝ તૌબા કરનેવાલોંકે વાકિઆત

મનાઝિલ બિન લાહિકકી તૌબાકા અજીબો ગરીબ કિસ્સા

અબૂ નઈમ હાફિઝ (હુલ્યતુલ ઔલિયા) કે મશ્હૂર મુસન્નિફ રિવાયત કરતે હૈં કે મુઝસે હઝરત હસન બિન અલી (રદિ.) ને બયાન કિયા હૈ કે મૈં અપને વાલિદ હઝરત અલી (રદિ.) કે સાથ રાતકો બૈતુલ્લાહકા તવાફ કર રહા થા, સબ લોગ સો ચુકે થે ઔર હર તરફ ખામોશી થી કે અચાનક મેરે વાલિદ સાહબને કિસી નામાલૂમ શખ્સકી આવાઝ સુની, આવાઝસે મેહસૂસ હો રહા થા કે કોઈ પરેશાન ઔર ગમગીન શખ્સ હૈ ઔર વો યે કેહ રહા થા :

(૧) અય વો ઝાત જો કે તારીકિયોંમેં ભી બેકરારકી ફરિયાદ સુનતા હૈ, અય વો ઝાંત જો પરેશાની ઔર સખ્તીકો દૂર કરનેવાલા ઔર બીમારીસે શિફા બખ્શનેવાલા હૈ.

(૨) ઝાઈરીને હજ્જ બૈતુલ્લાહકે ઈર્દગિર્દ સો જાતે હૈં ઔર સોનેકે બાદ ફિર બેદાર હો જાતે હૈં મગર અય કય્યૂમ આપકી શાન યે હૈ કે આપકો કભી નીંદ નહીં આતી.

(૩) અપની કરમ નવાઝીસે મેરે જુર્મકો મઆફ ફરમા દે, અય વો ઝાત કે જિસકે સામને હરમમેં મખ્લૂક ચુપકે ચુપકે અપની દિલી મુરાદેં પેશ કરતી હૈ.

(૪) અગર ગુનેહગારકો આપને મઆફ ન ફરમાયા તો ફિર કૌન ગુનેહગારોં પર રેહમ કી સખાવત કરેગા.

હઝરત હસન (રદિ.) કેહતે હૈં કે મેરે વાલિદ હઝરત અલી (રદિ.) ને મુઝસે ફરમાયા અય બેટા! તૂને ઉસ શખ્સકી આવાઝ સુની હૈ જો અપને રબસે અપને ગુનાહોંકી મઆફી માંગ રહા હૈ? જાઓ ઉસ આદમીકો તલાશ કરકે મેરે પાસ લાઓ. મૈં ઉસ આદમીકી તલાશમેં બૈતુલ્લાહકે ઈર્દગિર્દ ચક્કર લગા રહા થા, મૈંને બડી કોશિશ કી મગર મુઝે ન મિલા, જબ મૈં મકામે ઈબ્રાહીમ પર પહોંચા તો દેખા કે વો ખડા નમાઝ પઢ રહા હૈ, મૈંને ઉસસે કહા કે તુમહેં રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે ચચાઝાદ ભાઈ

હઝરત અલી (રદિ.) બુલા રહે હૈં, ઉસને અપની નમાઝકો મુખ્તસર કિયા ઔર નમાઝસે ફારિગ હોકર મેરે સાથ ચલ દિયા, જબ મૈં અપને વાલિદકે પાસ પહોંચા તો મૈંને વાલિદસે અર્ઝ કિયા કે અબ્બાજી! યે હૈ વો શખ્સ જિસકો આપને બુલાયા હૈ, મેરે વાલિદને ઉસસે પૂછા કે તુમ કૌન હો? ઉસને જવાબ દિયા કે મૈં અરબસે હૂં, મેરે વાલિદને પૂછા કે તુમહારા નામ ક્યા હૈ? ઉસને જવાબ દિયા કે ઉસ શખ્સકા ક્યા કિસ્સા જિસકો ઉસકે ગુનાહોંને ઝલીલ કર દિયા ઔર ઉસકે ઐબોંને ઉસકો હલાક કર દિયા ઔર વો ગુનાહોકે સમંદરમેં ગર્ક હો ગયા કે નિકલના મુશ્કિલ હૈ. મેરે વાલિદ સાહબને ફરમાયા કે તુમ ફિક્ર ન કરો ઝરા અપને કિસ્સાકી વઝાહત કરો, ઉસને કહા કે મૈં એક ઐસા નૌજવાન થા કે જો લહવો લઈબ, ગાને બજાનેકા દિલદાદહ થા, મુઝે મેરે વાલિદ સાહબ હમેશા નસીહત કરતે રહે ઔર કેહતે કે અય બેટા જવાનીકી લગ્ઝિશોં ઔર ઠોકરોંસે બચ જાઓ, અલ્લાહકી પકડ બહોત સખ્ત હૈ ઔર ઉસકી પકડ ઝાલિમોંસે દૂર નહીં હૈ, ઔર જબ ભી મેરે વાલિદ સાહબ મુઝે નસીહત કરનેમેં ઈસરાર કરતે તો મૈં ઉનકો મારતા થા. ચુનાંચે એક દિન ઉનહોંને હસ્બે મામૂલ મુઝે બહોત નસીહત કી, મુઝે ગુસ્સા આ ગયા ઔર મૈંને ઉનકો બહોત સખ્ત મારા, મેરે વાલિદને કસમ ખાઈ કે વો મેરે લિયે બૈતુલ્લાહકા પરદા પકડકર બદ દુઆ કરેગા, ફિર મેરે વાલિદ બૈતુલ્લાહ શરીફમેં ગયે ઔર કાબાકે પરદેકો પકડકર યે શઅર પઢે જિસકા તર્જુમા યે હૈ.

(૧) અય વો ઝાત જિસકે ઘર (કાબા) કી તરફ હુજ્જાજ તવીલ વ અરીઝ સફર કરકે ઔર નઝદીક વ દૂરસે સફર કરકે આતે હૈં.

(૨) મૈં તેરે દરબારમેં હાઝિર હૂં, અય વો બેમિસ્લ ઔર બેનિયાઝ ઝાત જિસસે ગિડગિડાકર માંગનેવાલા કભી મેહરૂમ નહીં હુવા.

(૩) યે મનાઝિલ મેરા લડકા મેરી નાફરમાની કરનેસે બાઝ નહીં આતા, અય રહમાન ઉસ મેરે લડકેસે મુઝે બદલા દિલવા દે.

(૪) તૂ અપની કુદરતસે ઉસકે જિસ્મકી એક જાનિબ બેકાર કર દે, અય વો ઝાત કે જિસકી ન કોઈ ઔલાદ હૈ ઔર ન કોઈ ઉસકા બાપ હૈ.

ઉસ શખ્સને કહા કે અલ્લાહકી કસમ અભી મેરે વાલિદને અપની બાત પૂરી ભી નહીં કી થી કે મુઝ પર યે મુસીબત નાઝિલ હો ગઈ જો આપ દેખ રહે હૈં, યે કેહકર ઉસને અપને જિસ્મકી દાંઈ જાનિબસે કપડા ઉઠાકર દિખાયા ઔર જિસ્મકી દાંઈ જાનિબકા હિસ્સા બિલકુલ ખુશ્ક હો ચુકા થા, ઉસ આદમીને કહા કે ઉસકે બાદ મૈં અપને વાલિદકો હમેશા રાઝી કરનેકી કોશિશ કરતા રહા ઔર બડી આજિઝીકે સાથ ઉનસે મઆફી માંગતા રહા, યહાં તક કે ઉનહોંને મુઝે મઆફ કર દિયા ઔર મેરી યે દરખ્વાસ્ત કબૂલ

કર લી કે વો મેરી સિહ્હતકે લિયે બૈતુલ્લાહકે ઉસી મકામ પર જાકર દુઆ કરેંગે જહાં પર ઉનહોંને મેરે લિયે બદ દુઆ કી થી. ઉસ શખ્સકા કેહના હૈ કે મૈંને અપને વાલિદકો એક ઉમદા ઊંટની પર સવાર કિયા ઔર ખૂદ ઉનકે પીછે ચલને લગા હત્તાકે જબ મક્કાકે કરીબ વાદીએ ઈરાક તક હમ પહોંચે તો એક દરખ્તસે કિસી પરિંદેકે અચાનક ઉડનેકી વજહસે ઊંટની ઐસી બિદકી કે મેરે વાલિદ સાહબ ઊંટનીસે નીચે પત્થરોં પર ગિરે, ઉનકા સર પત્થર પર ઐસા સખ્ત લગા કે સર ફટ ગયા ઔર વો જાં બહક હો ગયે, મૈંને ઉનકો વહીં દફન કર દિયા ઔર બહોત માયૂસી ઔર પરેશાનીકી હાલતમેં વાપસ લૌટ આયા, ઈસ સબ પરેશાની ઔર બદહાલીકી સબસે બડી વજહ જો મેરે દિલમેં આ રહી હૈ વો યે હૈ કે યે સબ કુછ વાલિદૈનકી નાફરમાનીકી વજહસે હુવા હૈ.

હઝરત હસન (રદિ.) કેહતે હૈં કે મેરે વાલિદ હઝરત અલી (રદિ.) ને ઉસકો ફરમાયા કે તુઝે ખૂશખબરી હો, ઉમ્મીદ હૈ અલ્લાહ તેરી મદદ ફરમાએંગે. ફિર મેરે વાલિદ સાહબ હઝરત અલી (રદિ.) ને દો રકાત નમાઝ પઢી ઔર ઉસ શખ્સકે જિસ્મકી સૂખી જાનિબસે અપને હાથસે કપડા ઉઠાયા ઔર બારબાર કઈ મરતબા દુઆ કરતે રહે, યહાં તક કે વો પેહલેકી તરહ બિલકુલ સહીહ સાલિમ તંદુરૂસ્ત હો ગયા, ફિર મેરે વાલિદ સાહબ હઝરત અલી (રદિ.) ને ઉસસે ફરમાયા કે ચૂંકે તેરે વાલિદને તેરી સિહ્હતકી દુઆ કરનેકા ઈરાદા કર લિયા થા, જિસ તરહ તેરે લિયે ઉનહોંને બદ દુઆ કી થી ઈસ બિના પર મૈંને તેરી સિહ્હતકે લિયે દુઆ કી હૈ.

હઝરત હસન (રદિ.) ને ફરમાયા કે મેરે વાલિદ હઝરત અલી (રદિ.) હમસે ફરમાયા કરતે થે કે વાલિદૈનકી બદ દુઆસે ડરો, ક્યૂંકે જિસ તરહ ઉનકી દુઆમેં બરકત હૈ ઈસી તરહ ઉનકી બદ દુઆમેં હલાકત ઔર બરબાદી હૈ. ઔર વાલિદૈન બદ દુઆ ઉસ વક્ત કરતે હૈં જબ ઔલાદ ઉનકી નાફરમાની કરે, ઉનકો ઈઝા પહોંચાએ ઔર ઉનકે સાથ હુસ્ને સુલૂકસે પેશ ન આએ. (કિતાબુત્તવ્વાબીન સ. ૨૩૭)

ફાઈદા :- અપની ઔલાદકે લિયે બદ દુઆ કરના જાઈઝ નહીં. ક્યૂંકે નબી (સ.અ.વ.) ને હમેં અપની જાનોં પર અપને માલોં પર ઔર અપની ઔલાદકે લિયે બદ દુઆ કરનેસે મના ફરમાયા હૈ.

સહીહ મુસ્લિમ જિ. ૪, સ. ૨૩૦૪, કિતાબુઝ્ ઝહદ વર્રકાઈકમેં યે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા : કે તુમ અપની જાન, અપની ઔલાદ, અપને માલકે લિયે બદ દુઆ ન કિયા કરો, હો સકતા હૈ કે તુમહારી બદ દુઆકે વક્ત અલ્લાહકી તરફસે મકબૂલિયતકી ઘડી હો તો ફિર ઉસ વક્ત જો દુઆ હોગી વો કબૂલ હો જાએગી, બલ્કે વાલિદૈનકો ચાહિયે કે અપની ઔલાદકે લિયે

ખૈરકી દુઆ કરેં ઔર ઈસી તરહ આદમીકો ભી અપને લિયે ઔર અપને માલકે લિયે ભી બેહતરીકી દુઆ કરની ચાહિયે. (કિતાબુત્તવ્વાબીન સ. ૨૩૭-૨૪૧)

બાદશાહકે ખવાસમેંસે એક આદમીકી ગુનાહોંસે તૌબાકા કિસ્સા

માલિક બિન દીનાર બયાન કરતે હૈં કે હમારે પડોસમેં એક આદમી થા જો ગુનાહોંકા આદી થા, મેરે પાસ બાઝ દૂસરે પડોસી ઉસકી શિકાયત લેકર આએ, હમ ઉસ આદમીકે પાસ ગયે ઔર ઉસસે કહા કે આપકે પડોસિયોંકો આપસે શિકાયત હૈ, અગર આપકો અપની રવિશ નહીં બદલની તો આપ ઈસ મોહલ્લાસે કહીં ઔર ચલે જાએં, ઉસને જવાબ દિયા કે ક્યૂં જાઉં મૈં અપને મકાનમેં રેહતા હૂં. હમને ઉસસે કહા કે તુમ અપના મકાન ફરોખ્ત કર દો.

ઉસને કહા કે મૈં અપના મકાન ભી ફરોખ્ત નહીં કરૂંગા, હમને કહા ફિર હમ તુમહારી શિકાયત બાદશાહકે પાસ કરેંગે, ઉસને કહા કે ઉસસે મેરા ક્યા બિગડેગા, મૈં તો બાદશાહકે ખાસ લોગોંમેંસે હૂં, હમને કહા કે અચ્છા ફિર હમ અલ્લાહસે તુમહારે લિયે બદ દુઆ કરેંગે, ઉસને કહા કે અલ્લાહ તો તુમસે ભી ઝિયાદા મુઝ પર રહમ કરનેવાલા હૈ. માલિક બિન દીનાર કેહતે હૈં કે જબ રાત હુઈ તો મૈંને વુઝૂ કરકે નમાઝ પઢી ઔર ઉસકે લિયે બદ દુઆ કરને લગા, તો અચાનક મૈંને એક ગૈબી આવાઝ સુની કે કોઈ કેહ રહા હૈ કે ઉસકે લિયે બદ દુઆ ન કરના, વો તો ઔલિયા અલ્લાહમેંસે હૈ, મૈં હૈરાન હો ગયા ઔર ઉસકે ઘરકે દરવાઝે પર જાકર દસ્તક દી, વો ઘરસે નિકલા, ઉસકા ખયાલ થા કે શાયદ મૈં ઉસકો મોહલ્લાસે નિકાલને આયા હૂં, ઈસ લિયે વો બડી લજાજતકે સાથ ઉઝર ખ્વાહી કરને લગા, મૈંને કહા કે મૈં તુમહેં મોહલ્લાસે નિકાલનેકે લિયે નહીં આયા, બલ્કે મુઝે તો યે માલૂમ હુવા હૈ કે તુમ ઔલિયા અલ્લાહમેંસે હો, વો યે સુનકર બહોત રોયા ઔર ઉસને કહા કે દર અસલ તુમહારે ચલે જાનેકે બાદ મૈંને અલ્લાહકે હુઝૂર તૌબા કર લી, ફિર વો ખૂદ બખૂદ શહેરસે નિકલકર કહીં ચલા ગયા. ઉસકે બાદ મૈંને ઉસકો નહીં દેખા, ફિર ઈત્તિફાકસે મૈં હજકે લિયે ગયા, તો મૈંને મસ્જિદે હરામમેં લોગોંકા હલ્કા દેખા, જબ મૈં ઉન લોગોંકી તરફ બઢ્હા તો વહાં પર વોહી શખ્સ બીમારીકી હાલતમેં પડા હુવા થા, અભી કુછ દેર હી ગુઝરી થી કે લોગોંકો યે કેહતે હુએ સુના કે વો બીમાર આદમી ફૌત હો ગયા રહમતુલ્લાહિ અલૈહ. (કિતાબુત્તવ્વાબીન સ. ૨૪૯-૨૫૦)

ફાઈદા :- ઈસ કિસ્સાસે માલૂમ હુવા કે ચંદ હી મિનટોંમેં તૌબા કરકે ઈન્સાન અલ્લાહકા વલી બન સકતા હૈ.

દીનારૂલ અયારકી અપની વાલિદાકે હાથ પર ગુનાહોંસે તૌબાકા કિસ્સા

બયાન કિયા ગયા હૈ કે એક આદમી (દીનારૂલ અયાર) કે નામકે સાથ મશ્હૂર થા, ઉસકી વાલિદા ઉસકો હમેશા નસીહત કરતી રેહતી, મગર ઉસ પર નસીહતકા કોઈ અસર ન હોતા, એક મરતબા વો એક કબ્રસ્તાનકે પાસસે ગુઝરા વહાં બહોત સારી હડ્ડિયાં પડી હુઈ થીં, ઉસને ઉનમેંસે કુછ ગલી સડી હડ્ડિયોંકો ઉઠાયા, જો ઉસકે હાથમેં રેઝા રેઝા હો ગઈ, વો બહોત મુતફક્કિર હુવા ઔર અપને આપસે કેહને લગા! તેરા નાસ હો કલ મૌતકે બાદ તેરી હડ્ડિયાં ભી ઈસી તરહ રેઝા રેઝા હો જાએંગી ઔર યે તેરા જિસ્મ ખાક હો જાએગા ઔર આજ તૂ દુનિયામેં ગુનાહોં પર બડી જુરઅત કર રહા હૈ, વો અપની ગુઝરી હુઈ ઝિંદગી પર બહોત નાદિમ હુવા ઔર તૌબાકા પુખ્તા ઈરાદા કર લિયા, ફિર ઉસને અપના સર આસમાનકી તરફ ઉઠાકર બારગાહે ઈલાહીમેં અર્ઝ કરના શુરૂ કિયા, ઈલાહી! મૈં અપને તમામ ગુનાહોંકા એઅતિરાફ કરતે હુએ તુઝસે મઆફીકા તલબગાર હૂં, તૂ મુઝે મઆફ ફરમાકર મુઝ પર રહમ ફરમા, ફિર વો અપની વાલિદાકે પાસ ગયા, ચેહરેકા રંગ ઉઠા હુવા, ઈન્તિહાઈ આજિઝાના હાલતમેં અપની વાલિદાકે સામને જાકર કેહને લગા : અય અમ્માં જાન! અગર ભાગે હુએ ગુલામકો ઉસકા આકા પકડ લે તો ઉસકે સાથ ક્યા સુલૂક કિયા જાતા હૈ? ઉસકી વાલિદાને જવાબ દિયા કે ઉસ ગુલામકો સખ્ત મોટા લિબાસ પેહનાયા જાતા હૈ ઔર નામરગૂબ ખાના ખિલાયા જાતા હૈ ઔર ઉસકે હાથ પાંવમેં બેડિયાં લગાઈ જાતી હૈં. દીનારૂલ અયારને અપની વાલિદાસે કહા કે મુઝે ઊનકા જુબ્બા પેહના દેં ઔર ખાનેકે લિયે મુઝે કુછ જવ દે દેં ઔર આપ મેરે સાથ ઈસી તરહ સુલૂક કરેં જિસ તરહ ભાગે હુએ ગુલામકે સાથ કિયા જાતા હૈ, શાયદ મેરા મૌલાએ હકીકી મેરી ઈસ ઝિલ્લતકી હાલતકો દેખકર મુઝ પર રહમ ફરમાએ. ચુનાંચે ઉસકી વાલિદાને ઈસી તરહ કિયા જિસ તરહ ઉસને કહા થા, જબ રાત હુઈ તો ઉસને બુલંદ આવાઝસે રોના શુરૂ કર દિયા ઔર અપને આપસે કહેને લગા તેરા નાસ હો અય દીનાર! ક્યા તૂ જહન્નમકી આગ બરદાશ્ત કરનેકી કુંદરત રખતા હૈ? ફિર તૂ અલ્લાહ જબ્બારકે ગઝબવાલે આમાલ

ક્યૂં ઈખ્તિયાર કરતા હૈ? સારી રાત સુબહ તક ઉસકી યેહી રોનેકી હાલત રહી. અબ વો અલ્લાહકે સામને સારી સારી રાત રોતા રેહતા. એક રાત ઉસકી વાલિદાને ઉસકો કહા કે અપને ઉપર કુછ રહમ કર, ઉસને વાલિદાકો જવાબ દિયા કે અમ્માં જાન! મુઝે થોડી દેરકે લિયે ઝરા મશક્કત બરદાશ્ત કર.લેને દેં, શાયદ મૌતકે બાદ તવીલ ઝિંદગી આરામ હાસિલ કર સકૂં, અય અમ્મા જાન! મુઝે કિયામતકે રોઝ અલ્લાહકે સામને અરસા તવીલ ખડે હોકર હિસાબ કિતાબ દેના પડેગા, ફિર માલૂમ નહીં કે મેરે લિયે દાઈમી ઠંડે સાયેમેં રેહનેકા હુકમ હોગા યા કે પરેશાનકુન ગરમીકી જગહમેં ઠહેરનેકા હુકમ હોગા. અય અમ્માં જાન! મુઝે ડર હૈ કે કહીં ઐસી મશક્કતમેં ન ડાલ દિયા જાઉં જિસકે બાદ ફિર રાહત ન મિલ સકે, ઔર મૈં અલ્લાહકી ઐસી મલામત ઔર નારાઝગીસે ડરતા હૂં કે જિસકે બાદ ફિર મુઝે મઆફી ન મિલ સકે, ઉસકી વાલિદાને ઉસસે કહા કે કુછ આરામ કર લિયા કર. ઉસને અપની વાલિદાસે કહા કે અગર મૈં રાહતમેં પડ જાઉં તો ક્યા આપ કિયામતકે રોઝ મેરી ખુલાસીકી ઝમાનત દેતી હૈં? ઉસકી વાલિદાને કહા, કિયામતકે રોઝ કૌન કિસીકી ઝમાનત દે સકતા હૈ? ઉસને અપની વાલિદાસે કહા કે ફિર આપ મુઝે મેરે હાલ પર છોડ દેં. અમ્માં જાન! મુઝે તો ગોયા યૂં લગ રહા હૈ કે આપ તો કલ રોઝે કિયામત દૂસરે લોગોંકે સાથ જન્નતકી તરફ જા રહે હોંગે ઔર મુઝે જહન્નમકી તરફ ખીંચા જા રહા હોગા. એક રાત ઉસને યે આયત તિલાવત કી : **(ફ વ રબ્બિક લનસ્અલન્નહુમ અજ્મઈન અમ્મા કાનૂ યઅ્મલૂન.)** (પસ તેરે રબકી કસમ હમ ઉન સબસે ઉનકે અમલોંકા હિસાબ લેંગે) ફિર વો ઈસ આયતમેં ગૌરો ફિક્રસે બહોત રોયા ઔર સાંપકી તરહ ઝમીન પર લોટ પોટ હોને લગા, હત્તાકે ઉસ પર ગશી તારી હો ગઈ, ઉસકી વાલિદાને આકર ઉસકો આવાઝ દી મગર ઉસને કોઈ જવાબ ન દિયા, ઉસકી વાલિદાને કહા કે અબ તુઝસે કહાં મુલાકાત હોગી? ઉસને બહોત પસ્ત આવાઝમેં કહા કે અમ્માં! અગર મૈં તુઝે કિયામતકે મૈદાનમેં ન મિલ સકૂં તો જહન્નમકે દારોગાસે મેરે મુતઅલ્લિક પૂછ લેના, ફિર ઉસને એક ઝોરસે ચીખ મારી ઔર જાં બહક હો ગયા, ઉસકે ગુસલ વગૈરહસે ફરાગતકે બાદ ઉસકી વાલિદા યે આવાઝ લગા રહી થી : લોગો! ઉસ શખ્સકી નમાઝે જનાઝાકે લિયે આઓ જો જહન્નમકે ખૌફસે જાં બહક હો ગયા, લોગ બહોત બડી તા'દાદમેં ઉસકે જનાઝામેં શરીક હુએ ઔર બહોત રો રોકર ઉસકે લિયે દુઆએ મગફિરત કરતે થે.

(કિતાબુત્તવ્વાબીન, ઈબ્ને કુદામહ સ. ૨૫૭-૨૫૮)

એક ઐસે આદમીકી તૌબાકા કિસ્સા જિસકો એક ઔરતકી મુહબ્બતને અલ્લાહકી યાદસે ગાફિલ કર દિયા થા

અલી બિન હુસૈનકા બયાન હૈ કે હમારે પડોસમેં એક ઈબાદત ગુઝાર આદમી રેહતા થા, વો ઈબાદતમેં ખૂબ કોશિશ કરતા, નમાઝમેં બહોત મશ્ગૂલ રેહતા. ચુનાંચે કસરતે ઈબાદતસે ઉસકે પાંવ સૂઝ ગયે ઔર ઝિયાદા રોનેકી વજહસે ઉસકી આંખેં ખરાબ હો ગઈ. એક દફા ઉસકે રિશ્તેદાર ઔર પડોસી ઉસકે પાસ આએ, ઉનહોંને ઉસકો નિકાહકી તરગીબ દી. ચુનાંચે ઉસકે લિયે એક બાંદી ખરીદી ગઈ, વો બાંદી મુગન્નિયા (યાની ગ્લોકારા) થી. ઔર ઉસકો યે માલૂમ ન થા. એક દફા હસ્બે મામૂલ વો અપને હુજરેમેં નમાઝકે લિયે ખડા હુવા, ઉધર બાંદીને ગાના શુરૂ કર દિયા, ઉસકે ગાનેકી સુરીલી આવાઝ સુનકર ઉસકી અકલ જાતી રહી. ચુનાંચે વો ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ હોનેકા ઈરાદા કરતા મગર હોશ હવાસ સાથ ન દેતે થે, બાંદીને ઉસકે પાસ આકર કહા : અય મેરે આકા! આપને અપની જવાની યૂંહી ઝાએઅ કર દી ઔર આપને દુન્યવી લઝ્ઝતોંસે કિનારાકશી ઈખ્તિયાર કર લી, ઝરા મેરે સાથ દુન્યવી લઝ્ઝત તો હાસિલ કરકે દેખેં, બાંદીકે ગાને ઔર ઉસકી ગુફતગૂકા ઈસ આબિદકે દિલ પર ઐસા અસર હુવા કે ઈબાદત છૂટ ગઈ ઔર વો દુન્યવી લઝ્ઝાતમેં મશ્ગૂલ હો ગયા. ઉસકી ઈસ હાલતકી ઈત્તિલાઅ ઉસકે દૂસરે આબિદ ભાઈકો હો ગઈ. ચુનાંચે ઉસને એક ખત લિખ્ખા,

બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ :- નસીહત કરનેવાલે શફીક ઔર મહેરબાન તબીબ ભાઈકી તરફસે ઉસ ભાઈકી તરફ જિસસે ઝિક્રુલ્લાહકી હલાવત છિન ગઈ ઔર લઝ્ઝતે કુરઆનસે મેહરૂમ હો ગયા. ઔર જિસકા ખુશૂઅ વ ખુઝૂઅ જાતા રહા.

મુઝે યે બાત પહોંચી હૈ કે તૂને એક બાંદી ખરીદી હૈ, જિસકે બદલે તૂને અપની આખિરતકે મનાફેઅ બેચ દિયે હૈં, અગર તૂને થોડી ચીઝકે બદલે બડી ચીઝ (આખિરત) ફરોખ્ત કર દી હૈ ઔર ગાનેકે બદલે કુરઆન બેચ દિયા હૈ તો ફિર યાદ રખ કે મૈં તુઝે લઝ્ઝતોંકો તોડનેવાલી (મૌત) સે ડરાતા હૂં ઔર ખ્વાહિશાતકો મુકદ્દર કર દેનેવાલી ઔર બચ્ચોંકો યતીમ કર દેનેવાલી (મૌત) સે ડરાતા હૂં, મૌત અચાનક આએગી ફિર તેરી ઝબાન ગુંગી હો જાએગી ઔર તેરે સબ મદદગારોંકો દૂર કર દેગી ઔર તેરે કફનકો કરીબ કર દેગી, ફિર મૌતકે બાદ તેરે રિશ્તેદાર ઔર પડોસી તેરે ગિર્દ જમા હોંગે. ઔર મૈં તુઝે ઉસ કિયામતકે દિનસે ડરાતા હૂં જબકે તમામ મખ્લૂક અપને

માલિક ઔર બાદશાહકે સામને મારે ખૌફકે ઘુટનોંકે બલ ખડી હોંગી.

અય ભાઈ! ડર ઉસ મુસીબતસે જો તેરે હકીકી બાદશાહકી નારાઝગીકી વજહસે તુઝ પર આ પડી હૈ. ફિર ઈસ ખતકો બંદ કરકે અપને ગાફિલ ભાઈકી તરફ ભેજ દિયા, જબ ખત પહોંચા તો વો ભાઈ મજલિસે સુરૂર સજાએ હુએ થા, ઉસને ખત ખોલકર પઢ્હા, ખત પઢ્હતે હી ઉસકા મુંહ ખુશ્ક હો ગયા ઔર થૂક હલકસે નીચે ઉતરના મુશ્કિલ હો ગયા, ખત પઢ્હનેકે બાદ વો સબ ખૂશી ઔર સુરૂરકી મજલિસોંકો ભૂલ ગયા, વો જલ્દીસે મજલિસે સુરૂરસે ઉઠા ઔર ગાને બજાનેકે આલાત તોડ ડાલે ઔર બાંદીસે અલાહિદગી (જુદાઈ) ઈખ્તિયાર કર લી ઔર કસમ ખાઈ કે વો આઈન્દા ન તો ખાના ખાએંગા ઔર ન હી સોતે વક્ત સરહાને તકિયા રખ્ખેગા.

ઈસ નસીહતવાલે ખત લિખનેવાલે ભાઈકા કેહના હૈ કે મૈંને અપને ભાઈકો ફૌત હોનેકે તીન રોઝ બાદ ખ્વાબમેં દેખા ઔર મૈંને ઉસસે પૂછા કે અલ્લાહ તઆલાને તેરે સાથ ક્યા મઆમલા ફરમાયા? ઉસને જવાબ દિયા કે રબ્બે કરીમકે દરબારમેં પેશી હુઈ તો ઉસને અપને ફઝલો કરમસે જન્નતમેં દાખિલ ફરમા દિયા ઔર સાથ યે શઅર પઢ્હે, જિનકા તર્જુમા યે હૈ :

(૧) અર્શવાલે અલ્લાહને મુઝે બાંદીકે બદલે જન્નતકી બડી હસીનો જમીલ ઔરત દી જો પાકીઝા ખૂશ ગવાર મશરૂબ પિલાતી હૈ ઔર મુઝે મુબારકબાદ દેતી હૈ.

(૨) કેહતી હૈ કે લે પી ઔર અબ મૈં તેરી ખિદમતગાર હૂં. ક્યૂંકે તૂ મેરી ઉમ્મીદ લગાએ હુએ થા. ઔર અપની આંખેં ઠંડી કર બેહિશ્તી બચ્ચોંકે દિલકશ મનાઝિરસે, ઔર બડી બડી આંખોંવાલી હસીન વ જમીલ બેહિશ્તી ઔરતોંકે સાથ.

(૩) અય વો શખ્સ કે જિસકો કુરઆનકી ઈન સૂરતોંકી વઈદને જિનકે શુરૂમેં લફઝ (તૉ-સીન) આતા હૈ કે દુનિયાસે બેરગબત ઔર ગુનાહોંસે દૂર કર દિયા.

(જૈસે સૂરએ શુઅરાઅ, સૂરએ નહલ, સૂરએ કસસ) (કિતાબુત્તવ્વાબીન સ. ૨૮૪-૨૮૫)

જન્નતમેં આપકી બનનેવાલી બીવિયોંકી ચંદ અનોખી સિફાત

મઝકૂરા કિસ્સેમેં યે જવાન અપને ભાઈકો તીન રોઝ બાદ ખ્વાબમેં મિલતા હૈ ઔર કેહતા હૈ કે અર્શવાલેને મુઝે ઉસ બાંદીકે બદલે જન્નતકી બડી હસીન વ જમીલ ઔરત અતા ફરમાઈ હૈ, જો પાકીઝા, ખૂશગવાર ઔર મશરૂબ પિલાતી હૈ

ઔર મુઝે મુબારકબાદ દેતી હૈ, યે વો બાંદી થી જિસને મુઝે અલ્લાહકી યાદસે ગાફિલ કર દિયા થા, ફિર મૈંને ઉસસે તૌબા કી, તો અલ્લાહને ઉસકે બદલે મુઝે જન્નતકી હસીન વ જમીલ ઔરત અતા ફરમાઈ.

મેરે કાબિલે એહતિરામ મુસલમાન ભાઈયો! અલ્લાહકી કસમ, અલ્લાહ તઆલાને અપને નેક બંદોંકે લિયે ઐસી હી હસીન વ જમીલ ઔરતેં જન્નતમેં અભીસે સજા રખ્ખી હૈં, ઈસીકો હક તઆલા શાનુહૂ ફરમાતે હૈં : (**વઝવ્વજ્નાહુમ્ બિહૂરિન ઈન.**) (સૂરએ તૂર : ૨૦) તર્જુમા : કે હમને બિયાહ દીં ઉનકે સાથ હૂરેં બડી બડી આંખોંવાલિયાં. ઔર ફરમાયા : (**ઈન્ના અન્શઅ્નાહુન્ન ઈન્શાઅન. ફજઅલ્ના હુન્ન અબ્કારન ઉરૂબન્ અત્રાબા.**) (સૂરએ વાકિઆ : ૩૫-૩૭) ઔર ફરમાયા જિસકા મફહૂમ યે હૈ કે જન્નતમેં જન્નતિયોંકો જો હૂરેં ઔર દુનિયાકી ઔરતેં મિલેંગી વહાં ઉનકી પૈદાઈશ ઔર ઉઠાન ખુદાકી કુદરતસે ઐસા હોગા કે હમેશા ખૂબસૂરત જવાન રહેંગી, જિનકી બાતોં ઔર તર્ઝ વ અંદાઝ પર બેસાખ્તા પ્યાર આએ. ઔર સબકો આપસમેં હમઉમર રખ્ખા જાએગા ઔર ઉનકે અઝવાજ (શૌહરોંકે) કે સાથ ભી ઉમરકા તનાસુબ બરાબર કાઈમ રહેગા. (તફસીરે ઉસમાની)

જન્નતમેં આપકો અપની બીવીકે રૂખ્સારસે ચેહરા નઝર આએગા

(તફસીર દુર્રે મન્સૂર જિ. ૪, સ. ૧૦૮) મેં ઈમામ અહમદ (રહ.), હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) સે રિવાયત કરતે હૈં કે આદમી જન્નતમેં સત્તર સાલ તક (એક ખાસ) જગહ પર ટેક લગાએ બૈઠા હોગા કે ઉસકી બીવી આએગી તો વો ઉસકે ચેહરાકી તરફ દેખેગા, જો ઈસ કદર સાફ વ શફ્ફાફ હોગા કે ઉસકે રૂખ્સારોંસે ઉસ આદમીકો અપના ચેહરા નઝર આએગા. ઔર ઉસકે રૂખ્સાર શીશેસે કહીં ઝિયાદા સાફ ઔર શફ્ફાફ હોંગે. ઔર ઉસ ઔરતકે ઉપર છોટેસે છોટા મોતી ઈસ કદર ચમકદાર હોગા કે ઉસકી રોશનીસે મશરિક વ મગરિબ જગમગા જાએ, વો ઔરત આકર ઉસકો સલામ કરેગી તો યે ઉસકે સલામકા જવાબ દેગા ઔર પૂછેગા કે તુમ ક્યા ચીઝ હો? તો વો ઔરત જવાબ દેગી કે મૈં મઝીદસે હૂં (હદીસ). યાની મૈં વો ચીઝ હૂં જિસકે બારેમેં અલ્લાહ તઆલાને કુરઆન પાકમેં ફરમાયા :

(**લહુમ્ માયશાઊ-ન ફીહા વલદૈના મઝીદ.**) (સૂરએ કૉફ : ૩૫)

કે ઉનકો જન્નતમેં સબ કુછ મિલેગા જો વો ચાહેંગે. ઔર હમારે પાસ ઔર

ભી ઝિયાદા (નેઅમત હૈ) યાની જન્નતિયોંકો હર મુંહ માંગી ચીઝ મિલ જાનેકે બાદ અલ્લાહ તઆલા અપની તરફસે હર જન્નતીકો ઐસી હસીન વ જમીલ બીવી અતા ફરમાએંગે જિનકે રૂખ્સારોંસે જન્નતિયોંકો અપના ચેહરા નઝર આએગા.

ઔર (તફસીર ઈબ્ને કસીર જિ. ૪, સ. ૪૯૬) મેં ઈબ્ને અબી હાતિમસે રિવાયત હૈ કે હઝરત અબૂ ઉમામહ (રદિ.) ને હુઝૂરે અકરમ (સ.અ.વ.) સે સુના, વો ફરમાતે થે કે જન્નતિયોંકે ઉપરસે એક બાદલ ગુઝરતે હુએ પૂછેગા અય જન્નતવાલો! બતાઓ તુમ ક્યા ચાહતે હો? મૈં ઉસી ચીઝકી તુમહારે ઉપર બારિશ કર દૂં, યહાં તક કે વો બાદલ ખૂદ હી ઉનકે ઉપર કવાઈબ વ અતરાબકી બારિશ બરસા દેગા. (હદીસ)

યાની ઐસી ખૂબસૂરત ઔરતોંકી બારિશ બરસાએગા જો હમઉમર ઔર ઉભરે હુએ પિસ્તાનોંવાલિયાં હોંગી.

અબૂ સુલેમાન દારાની (રહ.) સે રિવાયત હૈ કે ઉનહોંને ફરમાયા : મૈંને એક રાત નમાઝ પઢી ઔર ફિર દુઆ માંગને લગા, સખ્ત સરદી થી, ઈસ વજહસે એક હી હાથ ઉઠાકર દુઆ માંગ રહા થા કે અચાનક મુઝે નીંદ આ ગઈ તો મૈંને ખ્વાબમેં ઐસી પ્યારી ખૂબસૂરત ઔરતકો દેખા કે જિસકો મૈંને ઝિંદગીમેં કભી દેખા તક ન થા, વો મુઝે કેહ રહી થી કે અય અબૂ સુલેમાન! તુમ એક હાથ ઉઠાકર દુઆ માંગતે હો? ઔર હાલ યે હૈ કેં મુઝે પાંચસો સાલસે જન્નતમેં સિર્ફ તેરી બીવી હોનેકે નાતે ખાને ખિલાએ જા રહે હૈં. (ઈબ્ને કસીર જિ. ૪, સ. ૨૯૪)

● ઔર ઔરત હીકે મુતઅલ્લિક કુઆનમેં ફરમાયા : **(હૂરુમ મકસૂરાતુન ફીલ્ ખિયામ.)** (વો ઔરતેં ગોરી રંગતકી હોંગી. (ઔર) ખૈમોંમેં મેહફૂઝ હોંગી) (સૂરએ રહમાન : ૭૨)

● કહીં ફરમાયા : **(કાસિરાતુત્તર્ફિ લમ્ યત્મિષ્હુન્ન ઈન્સુન કબ્લહુમ વલા જાન્ન.)** (સૂરએ રહમાન : ૫)

ઉન જન્નતી લોગોંસે પેહલે ઉન પર ન તો કિસી ઈન્સાનને તસર્રૂફ કિયા હોગા ઔર ન હી કિસી જિન્નને.

● ઔર કહીં ફરમાયા : **(કઅન્નહુન્નલ્ યાકૂતુ વલ્મરજાન.)** (સૂરએ રહમાન : ૫૮)

(ગોયા કે વો યાકૂત ઔર મરજાન હૈં.)

● ઔર કહીં ફરમાયા : **(ફીહિન્ન ખૈરાતુન હિસાન.)** (સૂ. રહમાન : ૭૦)

(ઉનમેં ખૂબસૂરત ઔર ખૂબસીરત ઔરતેં હોંગી).

● ઔર કહીં ફરમાયા : **હૂરુન ઈન. કઅમ્સાલિલ લૂઅલુઈલ મક્નૂન.** (સૂ. વાકિઆ : ૨૩)

(ગોરી ગોરી બડી આંખોંવાલી ઔરતેં હોંગી, જૈસે (હિફાઝતસે) પોશીદા રખ્ખા હુવા મોતી).

● ઔર કહીં ફરમાયા : (વ કવાઈબ અત્રાબા.) (સૂરએ નિસાઅ : ૨૩)

(ઔર (દિલ બેહલાનેકો) ઉભરતે જોબન વાલિયાં હમ ઉમર ઔરતેં હોંગી).

● ઔર કહીં ફરમાયા : (મુસ્લિમાતિમ્ મુઅમિનાતિન કાનિતાતિન તાઈબાતિન આબિદાતિન સાઈહાતિન ષય્યિબાતિંવ્ વઅબ્કારા.)

(સૂરએ તહરીમ : ૫)

(ઈસ્લામવાલિયાં, ઈમાનવાલિયાં, ફરમાંબરદારી કરનેવાલિયાં, તૌબા કરનેવાલિયાં, ઈબાદત કરનેવાલિયાં, રોઝા રખનેવાલિયાં હોંગી. કુછ બેવા ઔર કુછ કુંવારિયાં). અલ્લાહ તઆલા હમેં ભી જન્નત ઔર દુનિયા દોનોંમેં ઐસી સિફાતવાલી બીવિયાં નસીબ ફરમાએ. (આમીન)

નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે અગર જન્નતકી કોઈ ઔરત ઝમીનકી તરફ ઝાંકકર દેખ લે તો આસમાન વ ઝમીનકે દરમિયાની ફિઝા ખૂશ્બૂસે ભર જાએગી ઔર સારી ચીઝેં ખૂશગવાર હો જાએંગી. ઔર જન્નતી ઔરતકે સરકા દોપટ્ટા ઝમીન ઔર ઝમીનકી તમામ ચીઝોંસે બેહતર હૈ.)

મેરે ભાઈ! જબ જન્નતી ઔરતકે દોપટ્ટાકા યે હાલ હૈ તો અંદાઝા કીજિયે કે ખૂદ ઉસ દોપટ્ટેવાલીકે હુસ્નો જમાલકા ક્યા આલમ હોગા.

ઈસ હદીસસે યે ભી પતા ચલા કે દોપટ્ટા જન્નતી ઔરતોંકી નિશાની હૈ. મેરી બહેન! ક્યા આપ ભી જન્નતી ઔરતોંકી ઈસ નિશાનીકો પસંદ કરતી હુઈ બાહિર નિકલતે હુએ સર પર ચાદર ઔર દોપટ્ટા રખના પસંદ કરતી હૈં?

અલ્લામા આલૂસી (રહ.) ને અપની તફસીર રૂહુલ મઆનીમેં સૂરએ રહમાનકી તફસીરકે ઝેલમેં એક રિવાયત નકલ કી હૈ કે :

હઝરત ઉમ્મે સલમા (રદિ.) ને પૂછા કે યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! જન્નતમેં હૂરેં ઝિયાદા હસીન હોંગી યા મુસલમાન બીવિયાં? તો જનાબે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે અય ઉમ્મે સલમા (રદિ.)! જન્નતમેં મુસલમાન બીવિયાં હૂરોંસે ભી ઝિયાદા હસીન વ જમીલ કર દી જાએંગી, તો પૂછા યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! ઐસા ક્યૂં હોગા? તો આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે મુસલમાન ઔરતોંને નમાઝેં પઢી હૈં, રોઝે રખ્ખે હૈં, ઈબાદતેં કી હૈં, શૌહરોંકી ખિદમત કી હૈ, બચ્ચે જનનેકી તકલીફ ઉઠાઈ હૈ.

હદીસ શરીફકે અલ્ફાઝ યે હૈં : ઉનકી નમાઝોં, રોઝોં ઔર ઈબાદતોંકી

વજહસે અલ્લાહ તઆલા ઉનકે ચેહરોં પર નૂર ડાલ દેંગે જો નૂર ઈઝાફી ઔર ઈસ નૂરસે ઝાઈદ હોગા કે હૂરોંકે ચેહરે પર વો નૂર નહીં હોગા.

સાહિબો! જિસ પર અલ્લાહ તઆલા અપના નૂર ડાલ દેં ઉનકે હુસ્નો જમાલકા ક્યા આલમ હોગા.

ઈમામ અહમદકી રિવાયત કે યે અલ્ફાઝ હૈં : કે જન્નતકી ઉસ ઔરતકે રૂખ્સારસે આદમી અપને ચેહરાકો દેખેગા, જો શીશેસે કહીં ઝિયાદા સાફ ઔર શફ્ફાફ હોગા. (ઈબ્ને કસીર જિ. ૪, સ. ૨૩૦)

યાની ઔરતકે રૂખ્સારકા નૂર ઈસ કદર તેઝ હોગા કે આદમીકે લિયે આઈનાકા કામ દેગા, ઉસકો ઔરતકે રૂખ્સારસે અપના ચેહરા નઝર આએગા.

તફસીરે કરતબી સૂરએ રહમાનકી (આયત નંબર : ૭૦) મેં જન્નતકે બાગોંમેં ખૂબસૂરત ઔરતોંકી તફસીર કરતે હુએ લિખ્ખા હૈ કે ઈમામ તિરમિઝી ફરમાતે હૈં કે : લફઝ (ખૈરાતુન) કે માઅના વો ઔરતેં હૈં જિનકો અલ્લાહ તઆલાને (જન્નતમેં) પસંદ ફરમાતે હુએ એક અનોખે ઔર નિરાલે અંદાઝમેં પૈદા ફરમાયા, પસ અલ્લાહ તઆલાકી પસંદ તો ફિર ઉસકી શાનકે લાઈક હૈ, ભલા આદમીકી પસંદકે મુશાબેહ ક્યૂંકર હો સકતી હૈ, ફિર ફરમાયા (હિસાન) કે અલ્લાહ તઆલાને ઉનકે હુસ્નકી તારીફ ફરમાઈ (ફિર જબ હુસ્નકો બનાનેવાલા રબ ખૂદ હી ઉસ હુસ્નકી તારીફ કરે, તો ગૌર કરો કે ફિર યે હુસ્ન ક્યા ચીઝ હોગી?

ઉસકે બાદ ઈમામ કરતબી (રહ.) ને જન્નતકી ઔરતોંકે બારેમેં એક હદીસ બયાન કરતે હુએ ફરમાયા : કે (જન્નતમેં યે) મોટી મોટી આંખોંવાલી હૂરેં એક દૂસરીકે હાથોંમેં હાથ ડાલકર ઐસી (સુરીલી) આવાઝકે સાથ ગાએંગી કે મખ્લૂકને ઐસી યા ઉસકે મુશાબેહ આવાઝ કભી સુની તક ન હોગી. (વો અપની પુર સુરૂર આવાઝમેં યે કેહ રહી હોંગી) હમ તો રાઝી હી રાઝી હૈં, બસ અબ હમ કભી નારાઝ ન હોંગી. ઔર હમ યહાં હી કિયામ કરનેવાલી હૈં. અબ તો હમ કભી ભી કૂચ ન કરેંગી. ઔર હમ તો હમેશા હમેશાકે લિયે ઝિંદા રેહનેવાલી હૈં. બસ અબ તો હમકો કભી ભી મૌત ન આએગી. ઔર હમ તો બહોત હી નરમ વ નાઝુક હૈં, અબ તો હમ કભી ભી સખ્ત ન હોંગી. ઔર હમ તો અનોખી ઔર નિરાલી ઔરતેં હૈં ઔર ઈઝ્ઝત વ ઈકરામવાલે શૌહરોંકી મેહબૂબા હૈં. (તિરમિઝી)

ઉસકે બાદ ઈમામ કરતબી (રહ.) ને લિખ્ખા હૈ કે હઝરત આઈશા (રદિ.) ફરમાયા કરતી થીં કે જન્નતકી હૂરેં જબ (અપની સુરીલી આવાઝમેં) યે બોલ કેહ ચુકેંગી તો ઉનકે જવાબમેં દુનિયાકી મોમિના ઔરતેં જન્નતમેં ઈસ તરહ કહેંગી.

● હમ નમાઝ પળ્હા કરતી થીં ઔર તુમ નમાઝેં નહીં પળ્હતી થીં.

● હમ રોઝે રખતી થીં ઔર તુમ રોઝે ન રખતી થીં.

● ઔર હમ વુઝૂ કિયા કરતી થીં ઔર તુમને વુઝૂ કિયા હી નહીં.

● હમ સદકા વ ખૈરાત કિયા કરતી થીં ઔર તુમને કભી સદકા ઔર ખૈરાત કિયા હી નહીં.

● ઉસકે બાદ હઝરત આઈશા (રદિ.) ને ફરમાયા : ખુદાકી કસમ દુનિયાકી મોમિના ઔરતેં જન્નતમેં હૂરોં પર ગાલિબ આ જાએંગી ઔર ઉનકો યે બાતેં સુનાકર શિકસ્ત દે દેંગી. (તફસીરેં કરતબી જિ. ૧૭, સ. ૧૨૨)

ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલકે એક પડોસીકી તૌબાકા કિસ્સા

જઅફર સાલેહ બયાન કરતે હૈં કે અબૂ ઉબૈદુલ્લાહ અહમદ બિન મુહમ્મદ બિન હમ્બલકે પડોસમેં એક આદમી રેહતા થા જો બદકારિયોં ઔર ગુનાહોંકા બડા આદી થા. એક મરતબા વો અહમદ બિન હમ્બલકી મજલિસમેં આયા ઔર સલામ કિયા, અહમદ બિન હમ્બલને ઉસકો તવજ્જોહસે જવાબ ન દિયા ઔર ઉસકે આનેસે તંગ દિલ હુએ, ઉસ શખ્સને કહા અય અબૂ અબ્દુલ્લાહ! આપ મુઝસે તંગ દિલ ક્યૂં હુએ હૈં મૈંને તમામ બુરાઈયોંસે સચ્ચી તૌબા કર લી હૈ ઔર ઉસકા સબબ મેરા એક ખ્વાબ હૈ, અહમદ બિન હમ્બલને પૂછા કે તુમને ખ્વાબમેં ક્યા દેખા? ઉસને કહા કે મૈંને ખ્વાબમેં નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કી ઝિયારત કી, આપ (સ.અ.વ.) એક બુલંદ જગહ પર તશરીફ ફરમા હૈં ઔર બહોતસે લોગ નીચે બૈઠે હુએ હૈં, ઉન લોગોંમેંસે એક આદમી ખડા હોકર આપ (સ.અ.વ.) સે અર્ઝ કરતા હૈ કે આપ મેરે લિયે દુઆ ફરમાએં. આપ (સ.અ.વ.) હર એકકે લિયે દુઆ કર રહે હૈં, જબ સબને દુઆ કરવા લી ઔર સિર્ફ મૈં બાકી રેહ ગયા તો મૈંને ભી ખડે હોનેકા ઈરાદા કિયા મગર મુઝે અપની બદકારીકી વજહસે શરમ આઈ. નબી (સ.અ.વ.) ને મુઝે ફરમાયા કે અય ફલાં! તુમ ક્યૂં ખડે નહીં હોતે ઔર મુઝસે દુઆકી દરખ્વાસ્ત ક્યૂં નહીં કરતે? તાકે મૈં તુમહારે લિયે ભી દુઆ કરૂં. મૈંને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! મુઝે અપની બદકારીકી વજહસે શરમ આતી હૈ, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે ખડે હોકર મુઝસે દુઆકી દરખ્વાસ્ત કરો, મૈં તેરે લિયે દુઆ કરૂંગા, ઔર એક બાત યાદ રખ કે મેરે કિસી સહાબીકી બુરાઈ ન કરના, મૈં ખડા હુવા ઔર આપ (સ.અ.વ.) ને મેરે લિયે દુઆ ફરમાઈ. જબ મૈં બેદાર હુવા તો મેરા દિલ તમામ બુરાઈયોંસે મુતનફ્ફિર

થા. રાવી કેહતે હૈં કે ઈમામ અહમદ બિન હમ્બલને ફરમાયા : અય જઅફર! અય ફલાંને! ઈસ કિસ્સાકો નોટ કર લો યે મુફીદ કિસ્સા હૈ. (કિતાબુત્તવ્વાબીન સ. ૨૬૪)

ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) કે હાથ પર એક મજૂસીકી તૌબાકા અજીબ કિસ્સા

તફસીરે તન્વીરૂલ અઝહાન જિ. ૧, સ. ૧૪૭ મેં લિખ્ખા હૈ કે ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) કા એક મજૂસી પર કુછ કર્ઝ થા, ઈમામ સાહબ વો કર્ઝ લેનેકે લિયે હસ્બે વાદા મજૂસીકે દરવાઝા પર પહોંચે, ઉસી અસનામેં ઈમામ સાહબકે જૂતેકો નજાસત (નાપાકી) લગ ગઈ, જૂતેકો જો ઝાડા તો નજાસત ઉખડકર મજૂસીકે ઘરકી દીવારકો જા લગી, ઈમામ સાહબ ઈસ હરકતસે પરેશાન હો ગયે ઔર અપને જી હી જીમેં કેહને લગે કે અગર મૈં નજાસતકો દીવાર પર યૂંહી છોડતા હૂં તો દીવાર ખરાબ માલૂમ હોતી હૈ. ઔર અગર નજાસતકો ખુરચતા હૂં તો ઉસમેં ગળ્હા પડ જાએગા. ચુનાંચે ઈમામ સાહબને ઈસી પરેશાનીમેં મજૂસીકા દરવાઝા ખિટખિટાયા, એક લોન્ડી બાહિર નિકલી, તો ઈમામ સાહબને ઉસકો કહા કે અપને આકાકો કેહના કે અબૂ હનીફા આપકે દરવાઝા પર ખડા હૈ, મજૂસી યે ખયાલ કરતે હુએ બાહિર નિકલા કે ઈમામ સાહબ કર્ઝ લેનેકે લિયે હસ્બે વાદા આએ હોંગે. ચુનાંચે ઉસને દરવાઝાસે બાહિર આતે હી ઈમામ સાહબકે સામને કર્ઝકી અદાયગીકી તાખીરકે સબબ અપને ઉઝર વ બહાને પેશ કરના શુરૂ કર દિયે. ઈમામ સાહબ કેહને લગે કે આપકે ઉઝર પેશ કરનેસે બળ્હકર એક મસ્અલા પેશ આ ગયા હૈ જિસકી વજહસે મૈં ઈસ બાતકા ઝિયાદા હકદાર હૂં કે આપકે સામને અપના ઉઝર પેશ કરૂં. ચુનાંચે ઈમામ સાહબને દીવારકો લગી હુઈ નજાસતકા કિસ્સા સુનાયા ઔર પૂછા કે આપ મુઝે બતાઈયે કે મૈં આપકી ઈસ દીવારકો કૈસે પાક સાફ કર સકતા હૂં? તો ઉસ પર મજૂસીને કહા કે ઈમામ સાહબ આપ દીવારકી તત્હીર ઔર પાકીઝગીકી બાત તો બાદમેં કરેં, ઈસસે પેહલે આપ મેરે ગંદે નફસકી પાકીઝગીકા એહતિમામ ફરમાએં, ઔર કહા કે મૈં અપને નફસકી પાકીઝગીકી ઈબ્તિદા કરતે હુએ કેહતા હૂં, (અશ્હદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વ અશ્હદુ અન્ન મુહમ્મદન્ અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ) મજૂસીને ઉસી વક્ત કલિમા પળ્હા ઔર મુસલમાન હો ગયા.

નુકતા :- ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) ને મજૂસીકે ઈસ કિસ્સામેં જબ ઈસ કદર મામૂલીસે ઝુલ્મકો ભી બરદાશ્ત નહીં કિયા ઔર ઉસસે એહતિરાઝ ફરમાયા, તો

બસ ઉસીકી બરકતસે વો મજૂસી મુસલમાન હો ગયા ઔર હમેશા હમેશાકી બદબખ્તીસે નજાત પા ગયા. બસ જો શખ્સ ભી કિસી પર ઝુલ્મ કરનેસે અપને આપકો બચાતા હૈ વો દોનોં જહાનોંકી સઆદતોંસે નવાઝા જાતા હૈ. ઔર જો શખ્સ ભી છોટે બડે ઝુલ્મસે બાઝ નહીં આતા વો દોનોં જહાનોંમેં રૂસ્વા હોતા હૈ. (કિસ્સા ખતમ હુવા)

બસ જો હઝરાત ઈમામ અબૂ હનીફા (રહ.) કે મુતઅલ્લિક અપની ઝબાનેં ખોલતાં હૈં ઔર ઉનકો બુરા કેહતે હૈં વો ઈમામ સાહબકે ઈસ કિસ્સામેં ગૌર કરેં કે જબ વો ઐસે મામૂલીસે અમલમેં ભી કિસી કાફિર ઔર મજૂસી પર ઝુલ્મસે એહતિરાઝ કરતે હૈં તો ક્યા ઐસા શખ્સ જનાબ નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) જો સય્યિદુલ અંબિયા હૈં ઉનકે દીનમેં ઝુલ્મ વ ઝિયાદતી કરનેકી જુરઅત કર સકતે હૈં?

ફૂલકી પત્તીસે કટ સકતા હૈ હીરેકા જિગર
મર્દે નાદાં પર કલામે નરમ વ નાઝુક બેઅસર

એક નસરાની ડાક્ટરકી શિબ્લી (રહ.) કે હાથ પર તૌબા

હિકાયત હૈ કે શિબ્લી (રહ.) બીમાર હો ગયે, લોગ ઉનકો હોસ્પિટલ લે ગયે, વઝીરને ખલીફાકો લિખ્ખા, ખલીફાને હોસ્પિટલકે ઈન્ચાર્જ બડે ડાક્ટરકો લિખ્ખા, ઉસને ઈલાજ કિયા તો શિબ્લી તંદુરૂસ્ત હો ગયે, તો ડાક્ટરને કહા, અગર મુઝે પતા ચલતા કે આપકા ઈલાજ ઔર સિહ્હત મેરે ગોશ્તકે ટુકડેમેં હૈ તો મૈં ઉસસે ભી ગુરેઝ ન કરતા, શિબ્લી ફરમાને લગે મેરા ઈલાજ તો ઉસસે ભી કમમેં હૈ, ઉસને કહા વો ક્યા? કહા અપની ઝુન્નાર કાટ ડાલો. (ઝુન્નાર ઈસાઈયોંકી મઝહબી અલામત હૈ જો સલીબકી શકલમેં ગલેમેં ડાલતે હૈં જો ગાલિબન આજકલ ટાઈ કી શકલમેં ઈસ્તેમાલ હો રહી હૈ) તબીબ ડાક્ટરને ફૌરન પઢ લિયા : (**અશ્હદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વ અશ્હદુ અન્ન મુહમ્મદન્ અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ**) જબ ખલીફાકો ઈત્તિલાઅ પહોંચી તો ઉસને રોકર કહા, હમને તો મરીઝ તબીબકે પાસ ભેજા થા, નહીં માલૂમ થા કે હમ તબીબકો મરીઝકે પાસ ભેજ રહે હૈં.

એક રઈસ નૌજવાનકી તૌબા

તન્વીરૂલ અઝહાન જિ. ૧, સ. ૧૧૪ મેં હૈ કે હઝરત સિરી સકતી (રહ.) ફરમાતે હૈં કે મૈં બગદાદકી જામેઅ મસ્જિદમેં જુમ્આકો વઅઝ કર રહા થા, મૈંને

વઅઝમેં કહા "મુઝે તઅજ્જુબ હૈ કે ઝઈફ કવીકા નાફરમાન હૈ" હફતાકે દિન નમાઝે ફજરકે બાદ મેરે પાસ એક નૌજવાન સવાર હોકર આયા, ઉસકે હમરાહ ઉસકે ગુલામ ભી થે, સવારીસે ઉતરકર ઉસને પૂછા, સિર્રી સકતી તુમમેંસે કૌન હૈ? અહબાબને મેરી તરફ ઈશારા કિયા, ઉસને મુઝે સલામ કિયા ઔર બૈઠ ગયા, ફિર પૂછા કલ જો આપને જુમ્આમેં કહા થા કે મુઝે તઅજ્જુબ હૈ કે કમઝોર તાકતવરકા નાફરમાન હૈ, ઉસસે આપકી મુરાદ ક્યા હૈ? મૈંને કહા, ઝઈફસે મુરાદ ઈન્સાન ઔર કવીસે મુરાદ અલ્લાહ તઆલા હૈ. ક્યૂંકે ઈન્સાનસે ઝિયાદા કોઈ કમઝોર નહીં ઔર અલ્લાહસે બઢકર કોઈ તાકતવર નહીં (તો યે ઝઈફ અપને ઝો'ફકે બાવજૂદ કવી તરીન ઝાતકી નાફરમાની કરતા રેહતા હૈ). તો વો નૌજવાન રોને લગા ઔર કેહને લગા, ક્યા અલ્લાહ તઆલા મેરે જૈસે ગુનાહોંમેં ગર્ક શુદા (ડૂબે હુએ) ઈન્સાનકો ભી કબૂલ કર લેગા? મૈંને કહા ગર્ક હોનેવાલોંકો અલ્લાહકે સિવા ઔર કૌન બચા સકતા હૈ? ઉસને કહા અય સિર્રી! મુઝ પર બહોત હુકૂક હૈં (મઝલૂમોંકે) મૈં ક્યા કરૂં? ફરમાયા જબ તેરી તવજ્જોહ ઈલલ્લાહ સહીહ હો જાએગી તો અલ્લાહ તઆલા મઝલૂમ અસ્હાબકો ભી તુઝસે રાઝી કર દેગા, વો ફિર રોયા ઔર કહા, મુઝે અલ્લાહકી તરફ પહોંચનેકા રાસ્તા બતા દો, મૈંને કહા અગર તૂ મયાનારવી ચાહતા હૈ તો રોઝે, નમાઝ ઔર ગુનાહોંકે છોડનેકી પાબંદી કર. ઔર અગર તૂ ઔલિયાકા તરીકા ચાહતા હૈ તો તમામ તઅલ્લુકાત તોડકર ખિદમતે ખલ્કમેં મશ્ગૂલ હો જા, વો ફિર રોયા કે ઉસકા રૂમાલ ભીગ ગયા ઔર વો ચલા ગયા, ઔર ઉસને અહલો અયાલ (બાલ બચ્ચોં) કો છોડ છાડકર ઈબરતકે લિયે કબરોંકે પાસ રેહના શુરૂ કર દિયા ઔર મુતગય્યિરૂલ હાલ હો ગયા ઔર ઈસી હાલમેં વફાત પા ગયા. હઝરત સિર્રી ફરમાતે હૈં કે મૈંને એક ખ્વાબ દેખા કે વો જન્નતકે રેશમી લિબાસમેં ફાખિરાના ચાલ ચલ રહા હૈ ઔર કેહતા હૈ : જઝાકલ્લાહુ ખૈરન. મૈંને પૂછા કે અલ્લાહ તઆલાને તેરે સાથ ક્યા સુલૂક કિયા? કેહને લગા, અલ્લાહ તઆલાને મુઝે જન્નતમેં દાખિલ કર લિયા ઔર કિસી ગુનાહકે મુતઅલ્લિક પૂછા ભી નહીં, યાની મેરી સચ્ચી ઔર પક્કી તૌબા કબૂલ કર લી.

એક ખૂબસૂરત જોડેકી તૌબા

કૂફામેં એક નિહાયત હસીન જવાન થા, જો સખ્ત ઈબાદત ગુઝાર થા ઔર ઝાહિદ થા, એક મરતબા વો કૌમે નખઅકે પડોસમેં આયા ઔર ઉનકી એક હસીન વ જમીલ લડકી પર નઝર પડી તો ઉસકા આશિક હો ગયા ઔર વો લડકી ભી ઉસકી આશિક હો ગઈ, ઉસ ઝાહિદને લડકીકે બાપકો નિકાહકા પૈગામ ભેજા, તો ઉસને

જવાબ દિયા કે ઉસકી તો અપને ચચાઝાદસે મંગની હો ચુકી હૈ, મગર વો ઝાહિદ ઔર લડકી દોનોં મુહબ્બતકી આગમેં જલ રહે થે, હત્તાકે લડકીને ઝાહિદકો પૈગામ ભેજા કે અગર આપ ચાહેં તો મૈં આપકી મુલાકાતકો આ જાઉં, અગર પસંદ કરો તો મૈં આપકા ઈન્તિઝામ કરતી હૂં તુમ મેરે પાસ આ જાઓ. ઝાહિદને જવાબ દિયા કે દોનોં બાતોંમેંસે એક ભી નહીં હો સકતી ઔર યે આયત પઢકર સુનાઈ (**ઈન્ની અખાફુ ઈન્ અસૈતુ રબ્બી અઝાબ યૌમિન્ અઝીમ**) (સૂરએ ઝુમર : ૧૩) કે મૈં તો અપને રબકી નાફરમાનીકી વજહસે યૌમે અઝીમકે અઝાબસે ડરતા હૂં, વો ઐસી આગ હૈ જો હરગિઝ હરગિઝ બુઝનેવાલી નહીં, જબ લડકીકો વાપસી જવાબ મિલા તો સમઝ ગઈ કે યે વાકઈ ઝાહિદ ઔર પરહેઝગાર જવાન હૈ જો અલ્લાહકી નાફરમાની ઔર ઉસકી પકડસે ડરતા હૈ. બસ ઉસ લડકીને ભી દુનિયા છોડ કરકે તમામ તઅલ્લુકાત તોડકર ચટાઈ પહેન લી ઔર ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ હો ગઈ, મગર ઝાહિદકી મુહબ્બતમેં પિઘલતી રહી, હત્તાકે ઉસી નૌજવાનસે મુહબ્બત ઔર મુલાકાતકે શૌકમેં ફૌત હો ગઈ, અબ વો ઝાહિદ ઉસકી કબર પર આયા કરતા થા, એક દિન ખ્વાબમેં બેહતરીન મંઝરમેં ઉસકો દેખા ઔર પૂછા ક્યા હાલ હૈ? કેહને લગી ઔર એક શઅર પઢા જિસકા ખુલાસા યે હૈ કે અય હબીબ આપકી મુહબ્બત ખૂબ મુહબ્બત થી જો નેકી ઔર એહસાનકી તરફ ખીંચ લાઈ, પૂછા ક્યા મિલા તુઝકો? ફિર શઅર પઢા કે ઐસી લાઝવાલ નેઅમતેં ઔર ઝિંદગી મિલી કે દાઈમી જન્નત મેરી મિલ્ક હૈં જો ફના હોનેવાલી નહીં, ફિર ઝાહિદને કહા કે તુમ મુઝે વહાં ભી યાદ રખના ક્યૂંકે મૈં અભી તક તુઝે ભૂલા નહીં, કેહને લગી વલ્લાહ મૈં ભી તુઝે નહીં ભૂલી ઔર રબ તઆલાસે મૈંને તુઝે માંગા હૈ જો મેરા ભી મૌલા હૈ તેરા ભી મૌલા હૈ, મગર ઈબાદતમેં ખૂબ મદદ કરકે મેરી મદદ કરના, યે કહકર વો જાને લગી તો ઝાહિદને કહા, ફિર કબ તુઝે દેખૂંગા? કેહને લગી અન્કરીબ તુમ હમારે પાસ આ જાઓગે, ઈસ ખ્વાબકે સાત રોઝ બાદ વો ભી વફાત પા ગયા. અલ્લાહ તઆલાને સચ ફરમાયા (**અત્તય્યિબાતુ લિત્તય્યિબીન વત્તય્યિબૂન લિત્તય્યિબાત.**) (સૂરએ તૌબા : ૨૬) કે પાકીઝા ઔરતેં પાકીઝા મરદોંકે લિયે હૈં ઔર પાકીઝા મર્દ પાકીઝા ઔરતોંકે લિયે હૈં.)

તફસીર ઈબ્ને કસીર જિ. ૩ સફા ૨૭૯ મેં હઝરત ઈબ્ને અબ્બાસ (રદિ.) કા કૌલ ઈસી આયતકી તફસીરમેં યે નકલ કિયા ગયા હૈ કે : (ગંદી ઔર ખબીસ બાતેં ગંદે ઔર ખબીસ કિસમકે લોગોંકે લિયે હૈં (કે વો ગંદી બાતોં હીમેં ઉલ્ઝે રેહતે હૈં) ઔર ખબીસ લોગ ખબીસ ઔર ગંદી બાતોંકે લિયે હૈં, ઔર અચ્છી બાતેં અચ્છે ઔર પાકીઝા લોગોંકે લિયે હૈં (કે વો હમેશા અચ્છી અચ્છી બાતેં હી કરતે

હૈં) ઔર અચ્છે લોગ અચ્છી ઔર પાકીઝા બાતોંકે લિયે હૈં). અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો અપને પસંદકે કલામમેં લગે રેહનેકી તૌફીક અતા ફરમાએ આમીન.

બદનઝરીકા અંજામ ઔર ઉસસે તૌબા

અબૂ અમ્ર બિન અલવાન કેહતે હૈં કે મૈં એક દિન કિસી કામકો નિકલા તો ક્યા દેખતા હૂં કે એક જનાઝા જા રહા હૈ મૈં ભી સાથ હો લિયા, દફનકે લિયે મૈં ભી લોગોંમેં ખડા હો ગયા, અચાનક મેરી નઝર બિલા કસ્દ એક હસીના વ જમીલા ઔરત પર જા પડી, મૈંને ફૌરન અપની નઝર પર કાબૂ પા લિયા. ઔર ઈન્ના લિલ્લાહ પઢ્હા ઔર ઈસ્તિગફાર કિયા ઔર ઘર લૌટા, એક બુઢિયાને મુઝે કહા કે યા સય્યિદી ક્યા હુવા કે આપકા ચેહરા મુઝે કાલા નઝર આ રહા હૈ, મૈંને આઈના દેખા તો વાકઈ મેરા ચેહરા કાલા થા, મુઝે સદમા હુવા, બહોત ગૌર કિયા તો યે માલૂમ હુવા કે યે ઉસી બદનઝરીકા અંજામ હૈ, મૈં ચાલીસ દિન તક એક જગહ પર ઈસ ગુનાહસે ઈસ્તિગફાર કરતા રહા, ફિર મેરે દિલમેં આયા કે મૈં અપને શેખ જુનેદકી મુલાકાત કરૂં. મૈં બગદાદ આયા, હુજરાકે દરવાઝે પર પહોંચા તો આપને ફરમાયા આ જાઓ અય અબૂ અમ્ર, તુમને રહબામેં ગુનાહ કિયા ઔર બગદાદમેં તેરે લિયે ઈસ્તિગફાર હોગા. (કિતાબુત્તવ્વાબીન સ. ૨૬૫-૨૬૬)

આંખેં ભી ઝિના કરતી હૈં ઔર ઝિના વ ગુનાહકી નહૂસત હોતી હૈ

ઈબ્ને અલવાન અપને ઈસ કિસ્સેમેં કેહતે હૈં કે મેરી નિગાહ ગોરે રંગકી એક હસીન વ જમીલ ઔરત પર બગૈર કસ્દ ઔર ઈરાદાકે પડ ગઈ. જબ મૈં ઘર વાપસ લૌટા તો એક બુઢિયાને કહા કે મેરે આકા આપકા ચેહરા કાલા ક્યૂં હો ગયા?

ઔર હદીસમેં આયા હૈ દોનોં આંખેં ઝિના ભી કરતી હૈં ઔર આંખોંકા ઝિના ગૈર મહરમ ઔરત વ મર્દકો દેખના હૈ, ઉસમેં કોઈ શક નહીં કે અહલે બસીરત અપની ફરાસતસે ઈન આસાર યાની ઝિનાકે આસારકો નાઝિરકી આંખોંકે દરમિયાનસે દેખ લેતે હૈં, જબકે દૂસરોંકો ઉસકી ખબર તક નહીં હોતી.

ચુનાંચે હઝરત અનસ (રદિ.) બયાન કરતે હૈં કે : મૈં હઝરત ઉસમાન બિન અફ્ફાન (રદિ.) કે પાસ આયા ઔર મૈંને રાસ્તેમેં બિલા કસ્દ વ ઈરાદા એક ઔરતકો દેખ લિયા, તો હઝરત ઉસમાન (રદિ.) ને કહા, તુમ લોગ મેરે પાસ દાખિલ હોતે હો ઔર ઝિનાકે આસાર તુમહારી આંખોંસે ટપકતે હૈં, મૈંને કહા ઉસમાન! ક્યા રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે બાદ ભી વહી આતી હૈ? હઝરત ઉસમાન (રદિ.) ને જવાબ દિયા, નહીં લેકિન યે નૂરે બસીરત વ ફરાસત હૈ.

બંદા અર્ઝ કરતા હૈ કે : હઝરત અનસ બિન માલિક (રદિ.) ઈસ તરહકે બોહતાનસે ઈસી તરહ બરી હૈં જિસ તરહ સૂરજ છૂએ જાનેસે બરી હૈ ઔર જિસ તરહ ભેડિયા હઝરત યૂસુફ (અલૈ.) કે ખૂનસે બરી થા, ક્યૂંકે વો ખૂદ બયાન કરતે હૈં કે મૈંને રાસ્તેમેં બિલા કસ્દ ઈરાદા એક અજનબી ઔરતકો દેખા ઔર રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે સહાબી ઝૂઠ નહીં બોલ સકતે ઔર ફિર ઉનકો ઈસ તરહકા વાકિઆ બયાન કરનેસે ક્યા ફાઈદા જિસસે ઉનકા ઐબ ઝાહિર હોતા હો?

ઈસ લિયે મેરે ભાઈ ઔર મેરી બહેન! ઝરા ગૌર કરો. જબ સહાબીએ રસૂલ (સ.અ.વ.) કા યે હાલ હૈ કે ઉનકી આંખોંમેં ઝિનાકે આસાર નઝર આ રહે હૈં જિસને બિલા કસ્દ ઈરાદા અજનબી ઔરતકો દેખ લિયા થા, તો ઉન મર્દ ઔર ઔરતોંકા ક્યા હાલ હોગા જો સ્કૂલોં, કોલેજોં, યુનીવર્સિટીયોં ઔર હુકૂમતકે દફતરોંમેં મરદોં ઔર ઔરતોંકે ઈખ્તિલાતકો પસંદ કરતી હૈં, તાકે બેપરદા મરદોંકે શાના બ-શાના કામ કર સકેં, ક્યા ઈસ ઈખ્તિલાત ઔર સુરૂરકે વક્ત મરદોં ઔર ઔરતોંકી આંખેં અંધી હો જાતી હોંગી? ઔર ક્યા ઉનકી નિગાહ એક દૂસરે પર ઈરાદા યા બગૈર ઈરાદાકે ન પડતી હોગી? ઔર ક્યા ઉસકા અસર આંખોંમેં નહીં ઉતરતા હોગા? ઔર ક્યા ફિર દિલ ઉસસે મુતઅસ્સિર ઔર ખરાબ ન હોતા હોગા?

હાય અફસોસ! કે આજ હમારે મહલ્લાત, કોઠિયાં ઔર બંગલે ઔર મસ્જિદેં નૂર વ ફાનૂસસે આબાદ હૈં મગર દિલ ઉજડ ગયે હૈં કે નેકી ઔર બદીકા એહસાસ ખતમ હોકર રેહ ગયા હૈ. ઔર દિલ વો બસ્તી હૈ કે જબ યે વૈરાન હો જાએ તો ફિર આબાદ કહાં?

મુઝે યે ડર હૈ દિલે ઝિંદા તૂ ન મર જાએ
કે ઝિંદગાની ઈબારત હૈ તેરે જીનેસે

એક અજીબો ગરીબ કિસ્સા

હમારે એક બુઝુર્ગ અપને સાથ બીતા હુવા એક કિસ્સા સુનાતે હૈં કે મૈં એક મરતબા રેલગાડીકે ઝરીઆ લાહોરસે જેકબઆબાદ જા રહા થા, રાસ્તેમેં કિસી સ્ટેશનસે એક સાહબ જો નઈ તેહઝીબકે દિલદાદહ થે હમારે ડિબ્બેમેં સવાર હુએ, સફેદ બૂશર્ટ, સફેદ પત્લૂન, સફેદ ટાઈ, સફેદ બૂટ, સફેદ જુર્રાબ (મોજે) પેહને હુએ મેરે કરીબ જગહ ખાલી દેખકર બૈઠ ગયે, મૈં અપને મુતાલઆમેં મશ્ગૂલ થા ઔર વો સાહબ બારબાર મેરી તરફ નઝર ઉઠાકર દેખતે જા રહે થે, અચાનક મૈંને જો ઉસકી તરફ દેખા તો ફૌરન મેરેસે મુખાતિબ હોકર કેહને લગા કે મૈં સમઝતા હૂં કે આપ અહલે ઈલ્મ ઔર દીને ઈસ્લામકે દાઈ હૈં, અગર આપ ઈજાઝત દેં તો મૈં ઈસ્લામકે મુતઅલ્લિક

આપસે એક સવાલ કર સકતા હૂં? મૈંને કહા જી હાં ફરમાઈયે, તો કેહને લગે કે ઈસ્લામ ઈસ બાતકી ઈજાઝત ક્યૂં નહીં દેતા કે ઔરતેં ઔર મર્દ ઈખઠ્ઠે કામ કરેં ઔર ઈખઠ્ઠે તાલીમ હાસિલ કરેં? મૈંને કહા ઈસ લિયે કે અલ્લાહ ઔર ઉસકે રસૂલ (સ.અ.વ.) ને મના ફરમાયા હૈ. લિહાઝા ઈસ્લામમેં ઉસકી કોઈ ગુન્જાઈશ નહીં હૈ, મૈંને ઉસકો દલાઈલ પેશ કિયે યહાં તક કે બાત કાફી લંબી હો ગઈ, આખિરમેં મુઝે વો સાહબ કેહને લગે કે અગર ઈન્સાન અપની તબીઅત પર કન્ટ્રોલ કરે તો મખ્લૂત તાલીમ ઔર નોકરીકે બાકી રખનેમેં ક્યા હરજ હૈ? બારબાર તબીઅત પર કન્ટ્રોલકે જુમ્લેકો વો સાહબ દોહરાતે રહે, મૈંને દિલ હી દિલમેં સોચા કે યે અકલકા અંધા યૂં તો સમઝેગા નહીં, ક્યૂંકે યે શખ્સ અલ્લાહ તઆલાકે ઈસ ફરમાનકા મિસ્દાક માલૂમ હોતા હૈ યાની ઉસકી આંખ અંધી નહીં બલ્કે દિલ હી અંધા હૈ.

ચુનાંચે મૈંને ઉસકે સાથ અકલી તરીકા ઈખ્તિયાર કિયા કે ઉસ સફરમેં મેરે સાથ ટોકરીમેં લીમૂં (લીંબું) રખ્ખા થા, મૈંને ટોકરીસે લીમૂં નિકાલા ઔર ચાકૂ નિકાલકર ઉસકે સામને હી ચાર ટુકડે કરકે ઉસકે મુંહકે સામને કિયા ઔર કહા કે કસમ ખાકર બતાઓ કે મેરે લૈમૂં કાટનેસે તુમહારે મુંહમેં પાની આયા? કેહને લગા જી હાં મુંહમેં પાની આયા, મૈંને કહા અબ બતાઓ વો કન્ટ્રોલ કન્ટ્રોલ જિસકી તૂને રટ લગા રખ્ખી થી અબ ક્યૂં ન તૂને અપની તબીઅત પર કન્ટ્રોલ કરકે ઉસકો રોક લિયા હોતા, લીમૂં મેરા, ચાકૂ મેરા, મુઝે સિર્ફ કાટતે દેખકર તેરે મુંહમેં પાની આ ગયા, ક્યૂં ન અપની તબીઅત પર કન્ટ્રોલ કરકે ઉસકો રોક લિયા? તો કેહને લગા કે મૌલાના! જબ તુર્શી હો તો મુંહમેં પાની આ હી જાતા હૈ. તો મૈંને કહા હમ ભી યેહી કેહતે હૈં કે જબ આંખેં ચાર હોં તો ફસાદ પૈદા હો હી જાતા હૈ, ઈસ લિયે ઈસ્લામને મના કિયા હૈ કે ઔરત ઔર મર્દ ઈખઠ્ઠે કામ ન કરેં, ક્યૂંકે ઉનકા ઈખઠ્ઠે કામ કરના ઔર પઢના બાઈસે ફસાદ હૈ, ઔર હદીસ શરીફમેં આતા હૈ કે શયતાન ઈન્સાનકે અંદર ઈસ તરહ ચલતા હૈ જૈસે ઉસકી રગોંમેં ખૂન ચલતા હૈ, મેરી યે બાત સુનકર વો હૈરાન રેહ ગયા ઔર કોઈ જવાબ ન દે સકા. કિસીને ક્યા હી ખૂબ કહા.

યૂસુફકો ન સમઝે કે હસીં ભી હૈં જવાં ભી
શાયદ નિરે લીડર થે ઝુલેખાકે મિયાં ભી

અપને ઝમીર ટટોલિયે :- જો મર્દ ઔર ઔરતેં ઈખઠ્ઠે કામ કરતે યા ઈખઠ્ઠે પઢતે હૈં વો ઝરા અપને ઝમીર ટટોલેં ઔર ગૌર કરેં કે આંખેં ચાર હોનેસે ફસાદ પૈદા હોતા હૈ યા નહીં? મગર અફસોસ કે દુનિયાકી હવસને ઝમીરોંકો મુરદા કર દિયા હૈ ઔર આખિરતકો ભુલાકર રખ દિયા હૈ, જિસસે નેકી ઔર બુરાઈકી

પેહચાન ખતમ હોકર રેહ ગઈ હૈ.

મેરી બહેન! યાદ રખ્ખો કે હિજાબ યાની પરદા તુમહારે લિયે ઐબ નહીં હૈ ઔર ન કૈદખાના હૈ બલ્કે પરદા તો આપકે લિયે ઐસી ઝેબો ઝીનત હૈ જો આપકે વકાર વ હશ્મતકો ચાર ચાંદ લગાતા હૈ, બિલ ફર્ઝ અગર હિજાબ ઔર પરદા ઔરતકે લિયે પસમાન્દગી યા તનઝઝુલ યા દુન્યવી તરક્કીકી રાહમેં રૂકાવટ હૈ તો યે પસમાન્દગી ઔર તનઝઝુલ ઉસ તરક્કીસે તો બહોત અચ્છા હૈ જિસકે હાસિલ કર લેનેકે બાદ ઝિલ્લત, શરમિંદગી ઔર આગકા અઝાબ ભુગતના પડે. કિસીને ક્યા ખૂબ કહા હૈ : ઐસી લઝ્ઝતમેં કોઈ ખૈર નહીં હૈ જિસકે બાદ આદમીકો આગમેં ઝોંક દિયા જાએ.

શેખ મહલબી ઔર ઉસકી બાંદીકા શરાબ પીને ઔર ગાને બજાનેકી આદતસે તૌબાકા કિસ્સા

બરામકાકે દૌરકા યે કિસ્સા હૈ કે એક મહલબી નામી મશ્હૂર આદમી શહેર બસરાસે અપની કિસી ઝરૂરતકે લિયે કહીં સફર પર ગયા, ઉસકે હમરાહ એક ગુલામ ઔર એક બાંદી ભી થી, સફરસે વાપસી પર જબ દરિયાએ દજલા પર પહોંચા તો અચાનક ઉસકી નઝર એક ઐસે નૌજવાન પર પડી જિસને ઊનકા જુબ્બા પહેન રખ્ખા થા ઔર ઉસકે હાથમેં એક અસા યાની છડી ઔર એક તોશાદાન થા, ઉસ નૌજવાનને મલ્લાહસે કહા કે મૈં બસરા જાના ચાહતા હૂં, ઈસ લિયે આપ મુઝે કશ્તીમેં સવાર કર લેં ઔર જો કિરાયા હૈ વો લે લેં, ઈસી દૌરાન ઉન શેખ મહલબીને ઉસ નૌજવાનકી હાલત દેખી તો શેખકો ઈસ નૌજવાન પર રહમ આયા ઔર શેખને મલ્લાહસે કહા કે ઉસ નૌજવાનકો ભી કશ્તીમેં સવાર કર લે. ચુનાંચે મલ્લાહને ઉસકો સવાર કર લિયા, જબ સુબહકે ખાનેકા વક્ત હુવા તો શેખને દસ્તરખ્વાન લગાનેકા હુકમ દિયા ઔર મલ્લાહસે કહા કે નૌજવાનકો હમારે પાસ ભેજ દો, મલ્લાહને નૌજવાનસે શેખકે પાસ જાકર ખાના ખાનેકો કહા તો નૌજવાનને ઈન્કાર કિયા, મગર શેખકે બહોત ઈસરારકે બાદ નૌજવાનને ભી શેખકે સાથ ખાના ખાયા, જબ ખાના ખાનેસે ફારિગ હુએ તો નૌજવાન ઉઠકર જાને લગા, શેખને નૌજવાનસે કહા કે હાથ ધો લો ઔર ઝરા ઠહેરો, ફિર શેખને શરાબકા મટકા મંગવાયા ઔર પેહલે ખૂદ એક શરાબકા પ્યાલા પિયા ઔર ફિર બાંદીકો શરાબ પિલાઈ ફિર ઉસ નૌજવાનસે ભી શરાબ પીનેકો કહા, મગર ઉસ નૌજવાનને ઈન્કાર કિયા ઔર કહા કે આપ મુઝે મઆફ રખ્ખેં, શેખને કહા કે બહોત અચ્છા

હમ ઝિયાદા ઈસરાર નહીં કરતે મગર તુમ ઝરા હમારે પાસ બૈઠો, ફિર શેખને બાંદીસે ગાના ગાનેકો કહા, બાંદીને સારંગી સંભાલી ઔર ગાના શુરૂ કિયા, શેખને ઉસ નૌજવાનકો મુખાતબ હોકર કહા : અય નૌજવાન! તુમ ભી ઈસ તરહ કોઈ અચ્છા કલામ સુના સકતે હો? નૌજવાનને કહા કે ઈસ બાંદીકે કલામસે ભી ઝિયાદા અચ્છા કલામ સુના સકતા હૂં ઔર યે કેહકર ઉસને સૂરએ નિસાઅકી તિલાવત શુરૂ કી :........ બિસ્મિલ્લા હિર્રહ્મા નિર્રહીમ

(કુલ મતાઉદ્દુન્યા કલીલ. વલ્ આખિરતુ ખૈરુલ્ લિમનિત્તકા. વલા તુઝલમૂન ફતીલા. ઐન મા તકૂનૂ યુદરિક્કુમુલ મૌતુ વલૌ કુન્તુમ્ ફી બુરૂજિમ મુશય્યદહ.)

(સૂરએ નિસાઅ : ૭૭-૭૮)

તર્જુમા :- (આપ કેહ દીજિયે કે દુનિયાકા ફાઈદા થોડા હૈ ઔર આખિરત બેહતર હૈ પરહેઝગારકે લિયે, ઔર તુમ પર એક ધાગે બરાબર ઝુલ્મ નહીં કિયા જાએગા, જહાં કહીં ભી તુમ હોગે મૌત તુમ્હેં આ પકડેગી, અગરચે તુમ મઝબૂત કિલ્ઓંમેં ક્યૂં ન હો.)

નૌજવાન બહોત સુરીલી આવાઝવાલા થા, શેખ તિલાવતે સુનકર વજદમેં આ ગયા ઔર કહા કે મૈં ગવાહી દેતા હૂં કે વાકઈ યે તિલાવત કુરઆને મજીદ બાંદીકે ગાનેસે કહીં ઝિયાદા બેહતર હૈ. ઔર નૌજવાનસે મુખાતિબ હોકર કહા કે કુછ ઔર તિલાવત સુનાઓગે? નૌજવાનને કહા જી હાં, ફિર ઉસ નૌજવાનને સૂરએ કહફકી ઈસ આયાતકી તિલાવત કી :

તર્જુમા :- (ઔર કેહ દીજિયેકે યે દીને હક તુમહારે રબકી તરફસે આયા હૈ, સો જિનકા જી ચાહે ઈમાન લે આવે ઔર જિસકા જી ચાહે કાફિર રહે, બેશક હમને ઐસે ઝાલિમોંકે લિયે આગ તૈયાર કર રખ્ખી હૈ કે ઉસ આગકી કનાતેં ઉનકો ઘેરે હોંગી ઔર અગર પ્યાસસે ફરિયાદ કરેંગે તો ઐસે પાનીસે ઉનકી ફરિયાદરસી કી જાવેગી જો પીપકી તરહ હોગ, મુંહોંકો ભૂન ડાલેગા, ક્યા હી બુરા પાની હોગા ઔર દોઝખ ભી ક્યા હી બુરી જગહ હોગી.) (સૂરએ કહફ : ૨૯)

તિલાવત સુનકર શેખ મહલબીકે દિલસે ગફલત દૂર હો ગઈ. ચુનાંચે ઉસને શરાબકા મશ્કીઝા ઉઠાકર ફેંક દિયા ઔર સારી શરાબ બેહ ગઈ ઔર સારંગીકો તોડ ડાલા ઔર નૌજવાનસે મુખાતિબ હોકર કહા કે ભાઈ! યે બતલા કે બખ્શિશ ઔર નજાતકી ભી કોઈ સૂરત હૈ? નૌજવાનને કહા : જી હાં ઝરૂર ઔર યે આયત તિલાવત કી,

(કુલ યા ઈબાદિયલ્લઝીન અસ્રફૂ અલા અન્ફુસિહિમ્ લા તકનતૂ મિર્રહ્મ તિલ્લાહિ. ઈન્નલ્લાહ યગ્ફિરૂ ઝ્ઝુનૂબ જમીઆ. ઈન્નહૂ હુવલ્ ગફૂરુર્રહીમ.)

(સૂરએ ઝુમર : ૫૩)

તર્જુમા :- (આપ કેહ દીજિયે કે અય મેરે બંદો! જિનહોંને કુફ્રો શર્ક કરકે અપને ઉપર ઝિયાદતિયાં કી હૈં કે તુમ ખુદા તઆલાકી રહમતેસ નાઉમ્મીદ મત હો, બિલ યકીન ખુદા તઆલા તમામ ગુઝિશ્તા ગુનાહોંકો મઆફ ફરમા દેગા. વાકઈ વો બડા બખ્શિશવાલા, બડી રહમતવાલા હૈ.) શેખ મહલબીને ચીંખ મારી ઔર બેહોશ હોકર ગિર પડા, જબ લોગોંને આગે બઢકેર દેખા તો શેખ મહલબી મૌતકા ઝાઈકા ચખ ચુકા થા.

ઈસ કિસ્સાકે રાવીકા કેહના હૈ કે શેખ મહલબીકી મૌત પર લોગ ચીંખેં માર મારકર રો રહે થે ઔર મૈંને કિસી જનાઝામેં ઈતની કસરતસે આદમી નહીં દેખે જિતને આદમી શેખ મહલબીકે જનાઝામેં શરીક હુએ. રાવીકા કેહના હૈ કે ઉસકે બાદ શેખ મહલબીકી બાંદીકી સૂરતે હાલ યે હો ગઈ કે ઉસને ભી ઐશ પરસ્તીકી ઝિંદગી છોડ કરકે બાલોંસે બુના હુવા કુરતા પહેન લિયા ઔર ઉપર ઊનકા મોટા જુબ્બા પહેન લિયા ઔર ઉસને અપના યે મામૂલ બના લિયા કે વો દિનકો રોઝા રખતી ઔર રાત અલ્લાહકે સામને નમાઝ વગૈરહમેં ગુઝાર દેતી, ચાલીસ રોઝ તક યેહી મામૂલ રહા, ફિર એક રાત ઉસને યે આયત તિલાવત કી :

(વકુલિલ હક્કુ મિર્રબિકુમ્ ફમન્ શાઅ ફલ્યુઅ્મિંવ્ વમન્ શાઅ ફલ્યક્ફુર ઈન્ના અઅ્તદના લિઝ્ઝાલિમીન નારન્ અહાત બિહિમ્ સુરાદિકુહા વઈંય્યસ્તગીષૂ યુગાષૂ બિમાઈન કલ્મુહ્લિ યશ્વીલ વુજૂહ. બિઅ્સશ્શરાબુ વસાઅત મુરતફકા.)

(સૂરએ કહફ : ૨૯)

લોગોંને સુબહ દેખા તો બાંદી જાન બહક હો ચુકી થી.

(કિતાબુત્તવ્વાબીન સ. ૨૭૧,૨૭૩)

ઉમ્મતે મુહમ્મદિયાકા એક આબિદ ઔર આખિરતકી ફિક્ર

હઝરત યઝીદ રક્કાશી ફરમાતે હૈં કે મૈં એક મરતબા કિસી આબિદકે પાસ હાઝિર હુવા, ક્યા દેખતા હૂં કે તમામ ઘરવાલે ઉસકે ગિર્દ જમા હૈં ઔર વો ઉસ વક્ત મૌત વ હયાતકી કશમકશમેં આખરી સાંસ લે રહા થા, ઉસ આબિદકી યે હાલત દેખકર ઉસકે વાલિદને રોના શુરૂ કર દિયા, આબિદને પૂછા અબ્બા જી આપ ક્યૂં રો રહે હૈં? તો કહા કે બેટાજી તેરી ઈસ હાલતકો દેખકર ઔર યે સોચકર કે આજકે બાદ મેરા બેટા મુઝસે જુદા હો જાએગા ઔર આપકે બાદ મૈં કૈસે ઝિંદગી

ગુઝારૂંગા, ઉસકે બાદ આબિદકી વાલિદાને રોના શુરૂ કર દિયા, તો ઉસને પૂછા કે મેરી અમ્મી આપ ક્યૂં રોતી હૈં? તો કહા બેટા તેરી જુદાઈ ઔર તેરી મૌતકે બાદકી વેહશત ઔર ઘભરાહટકો સોચકર રો રહી હૂં, ફિર આબિદકે બેટે, બેટિયોં ઔર બીવીને ચીંખના શુરૂ કર દિયા, આબિદને પૂછા કે બેટા આપ ક્યૂં રો રહે હૈં? કહા કે અબ્બાજી હમ આપકે બાદ યતીમ હો જાએંગે, આજકે બાદ અબ્બાજી કિસકો કહેંગે, અપની ઝરૂરતેં કૈસે પૂરી કરેંગે? કોઈ મોહલ્લાકા લડકા હમેં મારેગા તો કિસકે પાસ શિકાયત લેકર આવેંગે? ઔર કૌન હમારી મદદકે વાસ્તે આગે બઢ્હેગા?

બીવીને કહા : મેરે સરતાજ મૈં તેરે બાદ ઈન ખૂબસૂરત કમરોંમેં તન્હા કૈસે ઝિંદગી ગુઝાર સકૂંગી? તુમહારી આમદકે ઈન્તિઝારમેં કે અભી આતે હૈં, વો આ રહે હૈં, વો આ ગયે, વો આતે હી હોંગે, યે કેહકર પૂરા દિન ગુઝાર લેતી થી, આપ આ જાતે તો સારે દિનકી થકાન દૂર હો જાતી થી, અબ આજકે બાદ આપ કભી ઘર વાપસ ન આએંગે, અબ આપકી જગહ યે થકાન ઔર આહો ઝારિયાં હમેશાકે લિયે મેરી રફીકે હયાત બન જાએંગી, જો મરતે દમ તક મેરા પીછા ન છોડેંગી, તુમહારે બાદ મેરા કૌન હૈ જિસકે સાથ તન્હાઈમેં બૈઠૂંગી? ઔર કૌન હૈ જિસકો મૈં ફખ્રસે કેહ સકૂંગી કે યે મેરે શૌહર હૈં.

સબકી આહો બુકા ઔર આહો ઝારિયાં સુનકર આબિદને કહા : "અકઈદૂની અકઈદૂની" મુઝે બિઠલા દીજિયે, મુઝે બિઠલા દીજિયે, ઘરવાલોંને આબિદકો સહારા દેકર બિઠાયા તો ઉનકો ખિતાબ કરકે કહા : મૈં દેખ રહા હૂં કે તુમ સબકે સબ દુનિયાકે હી રોને રો રહે હો તુમમેંસે કોઈ ઐસા નહીં હૈ જિસકો મેરી આખિરતકી ભી ફિકર હો કે મરનેકે બાદ મેરા ક્યા હાલ હોગા, મુન્કિર નકીરકે સવાલકા ક્યા જવાબ દે સકૂંગા? ઔર કબરકે ગઢ્હેમેં મેરે સાથ તન્હાઈમેં ક્યા ગુઝરેગા? પ્યાસ કૈસે બુઝાઉંગા? અગર સાંપ યા બિચ્છૂઓંસે સામના હોગા તો કિસકો મદદકે લિયે પુકારૂંગા? તુમમેંસે કોઈ ઈસ બાત પર નહીં રોતા કે કલ મૈં અલ્લાહ તઆલાકે સામને ક્યા તોશા લેકર હાઝિર હૂંગા, જિસસે મેરા છુટકારા હો સકે, મેરી આનેવાલી ઝિંદગીકી કિસીકો ફિક્ર નહીં હૈ, બસ ઈતની બાત કહી ઔર હાથ પાંવ ઢીલે હો ગયે ઔર રૂહ પરવાઝ કર ગઈ.

ઝરા ઈસકો ભી સુન લીજિયે :- મેરે ભાઈ! મર જાનેકે બાદ તુમહારે ઔર હમારે હાલાત કુછ ઈસ તરહ બાકી રેહ જાતે હૈં.

જલ્દ હી દુનિયા તુમહારા નામ ઝિંદોંકી ફેહરિસ્તસે નિકાલકર મુરદોંકી ફેહરિસ્તમેં દાખિલ કર દેગી, તુમહારે નામકી મિસ્લેં અદાલતોંમેં દાખિલે દફતર હો જાએંગી, અહબાબ વ રિશ્તેદાર ચંદ રોઝ તુઝે ખૂબ યાદ કરકે હમેશા હમેશાકે

લિયે ભૂલ જાએંગે, બીવી ચંદ રોઝ સોગવાર રહેગી, ઉસકે બાદ હાલાતકી તબ્દીલિયાં ઉસે તાઝા મશાગિલમેં ઉલ્ઝા દેંગી, બચ્ચે બહોત યાદ કરેંગે મગર રફ્તા રફ્તા ઉનકે ઝહનસે તુમહારા નકશ મિટ જાએગા, તૂફાને બાદ વ બારાં હસ્બે દસ્તૂર તુમહારી કબરકી બુલંદિયોંકો હમવાર કરકે તુમહારા નામ સફહે હસ્તીસે મિટા દેગા ઔર આધી સદી ગુઝરને પર ઈસ બાતકા બાવર કરના દુશ્વાર હોગા કે તુમ કભી દુનિયામેં ભી થે.

દોસ્તો! દુનિયા પીઠ મોડ રહી હૈ ઔર આખિરત સામને આ રહી હૈ, તુમ આખિરતકો ચાહનેવાલે બનો, દુનિયાકે ચાહનેવાલે ન બનો, આજકા દિન કામકા હૈ હિસાબકા નહીં, ઔર કલકા દિન હિસાબકા હોગા કામકા નહીં. દીનસે દૂર આજ જિસ હાલમેં હમ ઝિંદગી ગુઝાર રહે હૈં ઔર અપને શયતાન દુશ્મનકો ખૂશ ઔર રહમાનકો નારાઝ કર રહે હૈં, અગર ઉસકી પાદાશમેં કલ હમસે યે પૂછ લિયા જાએ તો ક્યા જવાબ હોગા?

(અલમ્ અઅ્હદ્ ઈલૈકુમ્ યા બની આદમ અલ્લા તઅ્બુદૂશ્શૈતાન. ઈન્નહૂ લકુમ્ અદુવ્વુમ્ મુબીન. વ અનિઅ્ બુદૂની હાઝા સિરાતુમ્ મુસ્તકીમ. વલકદ્ અઝલ્લ મિન્કુમ્ જિબિલ્લન કષીરા. અફલમ્ તકૂનૂ તઅકિલૂન.) (સૂરએ યાસીન : ૬૧-૬૨)

તર્જુમા :- (અય ઔલાદે આદમ ક્યા મૈંને તુમકો તાકીદ ન કર દી થી કે શયતાનકી ઈબાદત ન કરના વો તુમહારા સરીહ દુશ્મન હૈ, ઔર મેરી ઈબાદત કરના યેહી સીધા રાસ્તા હૈ. ઔર વો (શયતાન) તુમમેં એક કસીર મખ્લૂકકો ગુમરાહ કર ચુકા હૈ, સો ક્યા તુમ નહીં સમઝતે હો?)

ક્યા ઉનકા કોઈ જવાબ હમારે પાસ હૈ? બસ હમેં ચાહિયે કે મુરદોંકે પડોસમેં જાનેસે પેહલે ઉમ્મતે મુહમ્મદિયાકે ઈસ આબિદ જૈસી ફિક્રે આખિરત અપને અંદર પૈદા કર લેં તાકે બખ્શિશકા કુછ તો સામાન બન જાએ.

એક અજીબ વાકિઆ

હઝરત માલિક બિન દીનાર કેહતે [illegible] મ એક બચ્ચેકે પાસસે ગુઝરા તો દિલમેં ખયાલ આયા રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) બચ્ચોંકો ભી સલામ કેહતે થે, મૈંને ભી ઉસ બચ્ચેકો સલામ કિયા તો મુઝે બચ્ચેને જવાબ દિયા વ અલૈકસ્સલામ વ રહ્મતુલ્લાહિ યા માલિક.

મૈંને કહા : નફ્સ ઔર અકલમેં ક્યા ફર્ક હૈ? ઉસને જવાબ દિયા, નફ્સને તુઝે સલામસે મના કિયા, અકલને તુઝે આમાદા કિયા, મૈંને કહા : તૂ મિટ્ટીસે ક્યૂં

ખેલતા હૈ? કેહને લગા, ક્યૂંકે હમ ઉસીસે પૈદા હુએ, ઉસીમેં લૌટના હૈ. મૈંને કહા તૂ કભી રોતા ઔર કભી હંસતા હૈ યે ક્યૂં? કહા જબ રબકા અઝાબ યાદ આતા હૈ તો રોતા હૂં, જબ ઉસકી રહમત યાદ આતી હૈ તો હંસતા હૂં. મૈંને કહા : બેટા તૂ તો ગૈર મુકલ્લફ હૈ તેરા કોઈ ગુનાહ નહીં, ફિર તૂ રોતા ક્યૂં હૈ? કેહને લગા યે મત કહો, મૈં દેખતા હૂં કે મેરી અમ્મી આગ જલાનેકે વક્ત પેહલે છોટી છોટી લકડિયાં નીચે રખતી હૈં ફિર બડી લકડિયોંકો આગ લગતી હૈ.

હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ (રહ.) કે હાથ પર નૌજવાનકી તૌબાકા કિસ્સા

બયાન કિયા ગયા હૈ કે એક આદમી હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન અદહમકે પાસ આયા ઔર ઉનસે અર્ઝ કિયા કે અય અબૂ ઈસ્હાક! મૈં એક બહોત ગુનેહગાર આદમી હૂં, મુઝે કોઈ ઐસી ચીઝ બતલાએં કે જિસસે મેરે નફસકો તંબીહ હો ઔર મેરે દિલકો ગુનાહોંસે રિહાઈ મિલે. ઉન્હોંને ફરમાયા કે પાંચ ચીઝેં ઐસી હૈં કે અગર તૂ ઉન પર કાદિર હો જાએ તો તુઝે અલ્લાહ તઆલાકી નાફરમાની ઔર દુન્યવી લઝ્ઝાતસે કોઈ નુકસાન નહીં પહોંચ સકેગા, ઉસ શખ્સને કહા કે અય અબૂ ઈસ્હાક! ફરમાએં વો પાંચ ચીઝેં કૌનસી હૈં?

હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ (રહ.) ને ફરમાયા : પેહલી ચીઝ યે હૈ કે જબ તૂ કિસી ગુનાહકા ઈરાદા કરે તો ફિર અલ્લાહ તઆલાકા રિઝક ન ખા, ઉસને અર્ઝ કિયા કે હઝરત! ફિર મૈં કહાંસે ખાઉં? ઝમીનમેં સારા રિઝક અલ્લાહ તઆલાકા હી પૈદા કિયા હુવા હૈ, ઉસ પર હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ (રહ.) ને ફરમાયા, કે તૂહી બતા કે યે અચ્છી બાત હૈ કે તૂ અલ્લાહ તઆલાકા રિઝક ભી ખાએ ઔર ફિર ઉસકી નાફરમાની ભી કરે? ઉસ પર ઉસને કહા કે નહીં.

ફિર ઉસ શખ્સને કહા કે હઝરત! દૂસરી ચીઝ કૌનસી હૈ? હઝરત ઈબ્રાહીમ અદહમને ફરમાયા : કે જબ તૂ અલ્લાહ તઆલાકી નાફરમાની કરે તો ફિર ઉસકે કિસી શહેરમેં સુકૂનત મત ઈખ્તિયાર કર, ઉસ શખ્સને કહા કે યે તો પેહલેસે ભી મુશ્કિલ ચીઝ હૈ, જબ મશરિક વ મગરિબ ઔર જો કુછ ઉસમેં હૈ સારા અલ્લાહ તઆલાકા હૈ તો ફિર મૈં કહાં રહૂં? ઉસ પર ઉન્હોંને ફરમાયા કે તૂહી બતા કે યે અચ્છી બાત હૈ કે તૂ અલ્લાહ તઆલાકી નાફરમાની ભી કરે ઔર ફિર ઉસકે શહેરોંમેં ભી રહે? ઉસને કહા નહીં.

ફિર ઉસ શખ્સને પૂછા કે હઝરત! તીસરી ચીઝ કૌનસી હૈ? હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન અદહમને ફરમાયા : કે જબ તૂ ગુનાહ કરનેકા ઈરાદા કરે તો અલ્લાહકા રિઝ્ક ભી ખાએ ઔર ઉસકે શહેરોંમેં ભી રહે ફિર કોઈ ઐસી જગહ તલાશ કર, કે અલ્લાહ તઆલા તુઝે નાફરમાની કરતા હુવા ન દેખ સકે, ઉસને અર્ઝ કિયા કે હઝરત યે કૈસે હો સકતા હૈ અલ્લાહ તઆલા તો તમામ પોશીદા ચીઝોં ઔર તમામ ભેદોંસે વાકિફ હૈં ઔર વો હર વક્ત હર ચીઝકો દેખ રહે હૈં..

હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન અદહમને ફરમાયા : કે અય નૌજવાન ફિર તૂહી બતલા કે ક્યા યે અચ્છી બાત હૈ કે તૂ અલ્લાહ તઆલાકા રિઝક ભી ખાએ ઔર તૂ ઉસકે શહેરોંમેં ભી રહે ઔર ફિર ઉસકી નાફરમાની ભી કરે, હાલાંકે વો તુઝે નાફરમાની કરતા હુવા દેખ ભી રહા હો, ઉસને જવાબ દિયા કે નહીં.

ફિર ઉસ શખ્સને કહા કે હઝરત! ચોથી કૌનસી ચીઝ હૈ? હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન અદહમને ફરમાયા : કે જબ મૌતકા ફરિશ્તા આએ ઔર તેરી રૂહ કબ્ઝ કરને લગે તો ઉસસે કેહ દો કે અભી મુઝે કુછ ઔર મોહલત દો તાકે મૈં સચ્ચી તૌબા કર લૂં ઔર અચ્છે અમલ કરૂં, ઉસને અર્ઝ કિયા કે હઝરત! ફરિશ્તે તો કભી ભી મેરી યે દરખ્વાસ્ત કબૂલ નહીં કરેગા. ઉસ પર હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન અદહમને ફરમાયા કે અય નૌજવાન! ફિર તૂ ગૌર કર કે જબ તુઝે અપની તૌબાકે લિયે મૌતકો મુઅખ્ખર કરનેકી કુદરત નહીં ઔર તૂ જાનતા હૈ કે જબ મૌતકા વક્ત આએગા તો ફિર તુઝે ઝર્રા ભર મોહલત નહીં મિલ સકેગી તો ફિર તેરી ખુલાસીકી ક્યા સૂરત હો સકતી હૈ?

ફિર ઉસ શખ્સને કહા કે હઝરત! પાંચવીં ચીઝ કૌનસી હૈ? હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન અદહમને ફરમાયા : કે જબ કિયામતકે રોઝ અઝાબકે ફરિશ્તે આએં ઔર તુઝે જહન્નમમેં લે જાને લગેં તો તૂ ઈન્કાર કર દે કે મૈં જહન્નમમેં નહીં જાઉંગા, ઉસ શખ્સને કહા કે હઝરત! અઝાબકે ફરિશ્તે ભલા મુઝે કૈસે છોડેંગે? ઔર મેરે ઉનકે સામને ઈન્કારકી ક્યા ગુન્જાઈશ હો સકતી હૈ? હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ (રહ.) ને ઉસ નૌજવાનકો ફરમાયા : અય નૌજવાન! અબ તૂહી ફૈસલા કર લે કે જબ સૂરતેહાલ ઐસી ખતરનાક હૈ તો ફિર નજાત કૈસે હો સકતી હૈ? ઉસ નૌજવાનને અર્ઝ કિયા કે હઝરત! બસ બસ આપકી નસીહત મેરી ઈસ્લાહકે લિયે કાફી હૈ, મૈં અબ અલ્લાહ તઆલાસે તૌબા વ ઈસ્તિગફાર કરતા હૂં. ઉસકે બાદ વો શખ્સ હઝરત ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ (રહ.) કે પાસ રેહકર અલ્લાહકી ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ હો ગયા, યહાં તકકે ઉસકી મૌતકા વક્ત આ ગયા ઔર વો ઈસ દુનિયા ફાનીસે રૂખ્સત હો ગયા.

(કિતાબુત્તવ્વાબીન ઈબ્ને કુદામહ)

જવાનોંકે કફન બાઝારમેં બિક રહે હૈં

ઔર કિસીને ક્યા ખૂબ કહા હૈ :

તકવા, પરહેઝગારી ઔર ખૌફે ખુદાકા તોશા લે લો, ઈસ લિયે કે જબ રાત છા જાએગી તો માલૂમ નહીં કે તુમહેં સુબહ નસીબ ભી હોગી યા નહીં?

કિતને ખૂબસૂરત ઔર હસીન વ જમીલ નૌજવાન સુબહ ઔર શામ હંસતે ઔર ખેલતે હુએ ગુઝારતે હૈં ઔર હાલ યે હૈ કે ઉન નૌજવાનોંકે કફન તૈયાર હોકર બાઝારોંમેં ફરોખ્ત હો રહે હૈં મગર ઉનકો ઈસ બાતકી ખબર તક નહીં હૈ.

ઔર કિતની દુલ્હનેં ઐસી હૈં કે ઉનકો ઉનકે દુલ્હોંકે વાસ્તે સજાયા જાતા હૈ ઔર ઈધર લૈલતુલ કદ્રમેં અલ્લાહ તઆલાકે યહાં યે ફૈસલા લિખ દિયા ગયા હૈ કે ઉસે દુલ્હન હીકી હાલતમેં દબોચ લિયા જાએગા.

ચુનાંચે હમ દેખતે હૈં કે દુલ્હા, દુલ્હનકો લેકર ઘર આ રહા હોતા હૈ કે એક યા દોનોં હી હાદિસાકા શિકાર હો જાતે હૈં ઔર મોતકી આગોશમેં જા ચુકે હોતે હૈં, જિસકી વજહસે દુલ્હા ઔર દુલ્હનકી સુહાગકી યે રાત સોગકી રાત બન જાતી હૈ ઔર બજાએ ઉસકે કે દુલ્હનકે અઝીઝ રિશ્તેદાર ઉસકો દેખનેકે લિયે આએં, મુન્કિર નકીર દો ફરિશ્તે કબરમેં ઉસસે હિસાબકે લિયે આ જાતે હૈં. ઔર બાઝ દફા વલીમાકા દિન સોગકા દિન બન જાતા હૈ. ઈસ વાકિઆકી તસ્દીકકે લિયે અખ્બારકા મઝમૂન મુલાહિઝા ફરમાએં.

બસકી ટક્કરસે કારમેં સવાર દુલ્હન સમેત પાંચ અફરાદ જાંબહક

દુલ્હા ઔર ઉસકા દોસ્ત શદીદ ઝખ્મી, બસકી ટક્કરસે કાર લુડકતી હુઈ દૂર જા ગિરી

મુઝફ્ફરઆબાદ (નામા નિગાર) બારાતિયોંકી કાર ઔર મુસાફિર બસકે દરમિયાન હોલનાક તસાદુમકે નતીજેમેં દુલ્હન સમેત પાંચ અફરાદ જાં બહક, ઔર દુલ્હા, દુલ્હાકા બાપ અબ્દુર્રઝઝાક ચેરમેન યૂનિયન કોન્સલ ચેક નંબર ૫૧૮ ડી. એ. ઔર ઉસકા દોસ્ત શદીદ ઝખ્મી હો ગયે, ઉનહેં સરવર શહીદ હોસ્પિટલમેં ઉનકી અહલિયા ઔર એક બેટી ઔર દુલ્હનકે સાથ આનેવાલી એક ખાતૂન શામિલ હૈં, યે અફસોસનાક હાદિસા સેહ પહર તીન બજે મ્યાનવાલી રોડ પર અડ્ડા મુહમ્મદવાલાકે

કરીબ પેશ આયા. તફસીલાતકે મુતાબિક અબ્દુર્રઝ્ઝાક અપને બેટેકી શાદી કરકે બારાત લેકર વાપસ ઘર ચેક નંબર ૫૧૮ આ રહા થા કે અડ્ડા મુહમ્મદવાલાકે નઝદીક કરાચીસે પિન્ડી જાનેવાલી એક મુસાફિર બસ બેકાબૂ હોકર કારસે ટકરા ગઈ જિસકે નતીજેમેં કાર લુડકતી હુઈ દૂર જા ગિરી ઔર નઈ નવેલી દુલ્હન ઔર દીગર ચાર ફર્દ જાં બહક હો ગયે, દુલ્હા ઔર ઉસકે દોસ્તકો શદીદ ઝખ્મી હાલતમેં હોસ્પિટલ દાખિલ કર દિયા ગયા હૈ. પોલીસને મુકદ્દમા દર્જ કર લિયા હૈ, જબકે બસકા ડ્રાઈવર ફરાર હોનેમેં કામિયાબ હો ગયા હૈ, પોલીસને ઝેરે દફા ૩૨૦ કિસાસ વ દિયત મુકદ્દમા દર્જ કરકે બસ કબ્ઝેમેં લે લી હૈ. હાદસાકી ઈત્તિલાઅ મિલતે હી ડિપ્ટી કમિશ્નર શાહિદુલ્લાહ બેગ ઔર એસ. પી. ચોધરી ગુલ અસગર ફૌરી તૌર પર જાએ હાદિસા પર પહોંચ ગયે, આખરી ઈત્તિલાઆતકે મુતાબિક લાશેં પોસ્ટમાર્ટમકે બાદ વારિસોંકે હવાલે કર દી ગઈ.

દરિયાએ સિંધમેં કશ્તી ઉલટ ગઈ, દુલ્હા દુલ્હન સમેત ૮ અફરાદ હલાક

ડહરકી (એન. એન. આઈ.) દરિયાએ સિંધમેં બારાત લેકર આનેવાલી કશ્તી ઉલટ જાનેસે ૮ અફરાદ હલાક હો ગયે. હલાક હોનેવાલોંમેં દુલ્હા દુલ્હન ૩ બચ્ચે ઔર ૩ ઔરતેં શામિલ હૈં. ઈત્તિલાઆતકે મુતાબિક દરિયાએ સિંધકે કચ્ચેકે ઈલાકે દિલવાલાકે કરીબ એક બારાત દરિયા પાર કરકે કન્ધ કોટકે ઈલાકેમેં ગઈ થી. ગુઝિશ્તા રોઝ મઝકૂરા બારાત દુલ્હન લેકર વાપસ આ રહી થી. જબ કશ્તી દરિયાકે કિનારે પહોંચી તો અચાનક ભંવર આ જાનેસે કશ્તી ઉલટ ગઈ.

જી હાં યેહી ઝિંદગી હૈ જિસ પર હમ નાઝ કર રહે હૈં ઔર લંબે લંબે પ્લાન ઔર મન્સૂબે તૈયાર કર રહે હૈં, અજી ઝિંદગી ક્યા હૈ, પાનીકા એક બુલબુલા જો હવાકે એક હી ઝોંકેસે ગાઈબ હો જાતા હૈ, કિસીને ક્યા ખૂબ કહા હૈ :

આદમીકા જિસ્મ ક્યા હૈ જિસ પર શૈદા હૈ જહાં
એક મિટ્ટીકી ઈમારત એક મિટ્ટીકા મકાન
ખૂનકા જિસમેં ગારા બનાયા ઈંટ જિસમેં હડ્ડિયાં
ચંદ સાંસોં પર ખડા હૈ યે ખયાલી આસમાન
મૌતકી પુરઝોર આંધી જિસ દમ આકે ટકરાએગી
યે ઈમારત ટૂટકર ફિર ખાકમેં મિલ જાએગી

કિતને નન્હે મુન્હે બેટે જિન્કી લંબી લંબી ઝિંદગિયોંકી ઉમ્મીદેં બાંધી જાતી હૈં કે મેરા બેટા બડા હોકર ડાક્ટર બનેગા, ઈન્જીનિયર બનેગા, પાઈલોટ બનેગા,

વઝીર યા અમીર બનેગા, મગર અલ્લાહ તઆલાકી બારગાહમેં યે ફૈસલા હો ચુકા હોતા હૈ કે યે માં બાપકે દિલકા ફૂલ ખિલનેસે પેહલે હી મુરઝા જાએગા ઔર ચંદ દિન હી દુનિયામેં રહેગા, ફિર તુમ ખૂદ હી ઉસકો અપને હાથોંસે કબ્રકે અંધેરોંકે સુપુર્દ કરકે ચલે આઓગે ઔર તમામ ઉમ્મીદેં ધરીકી ધરી રેહ જાએંગી.

ઔર કિતને બીમાર ઐસે હૈં જો સારી ઝિંદગી બિસ્તર પર હી પડે રેહતે હૈં, બેચારા ઝિંદગીસે ઉકતાકર મૌતકી દુઆએં કરતા હૈ મગર મૌત આતી હી નહીં, મૌત ઔર ઝિંદગીકી કશમકશમેં પડા દૂસરોંકે લિયે વબાલે જાન બના હુવા હૈ, ઘરવાલે ભી ઉસકી મૌતકી દુઆએં કરતે હૈં મગર કબૂલ નહીં હોતીં. કોઈ ખૂશ કિસ્મત બીમારીકી હાલતમેં ઉસકી ખિદમત કરનેકો ગનીમત સમઝ રહા હૈ ઔર કોઈ બદ કિસ્મત ઉસ ખિદમતકો વબાલે જાન સમઝ રહા હૈ.

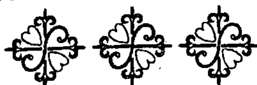
મેરે ભાઈ! ક્યા યે સબ કુછ હકીકત નહીં હૈ? ઔર ક્યા યે તમામ મઝકૂરા વાકિઆત હમારે હી ઘરોંમેં પેશ નહીં આતે? અચ્છા તો ફિર હમને આજ તક ઈન હાલાતસે ક્યા સબક સીખા હૈ ઔર ક્યા હમને અપને રૂઠે રબકો રાઝી કરનેકી કોશિશ કી? યા વોહી એક ચાલ બેઢંગી જો પેહલે થી સો અબ ભી હૈ. અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં : **(ઈકતરબ લિન્નાસિ હિસાબુહુમ્ વહુમ્ ફી ગફ્લતિમ મુઅ્રિઝૂન)** (સૂરએ અંબિયા : ૧)

તર્જુમા :- (લોગોંકા વક્તે હિસાબ નઝદીક આ પહોંચા હૈ ઔર વો અભી ગફલત હીમેં પડે હૈં ઔર એઅરાઝ કિયે હુએ હૈં.)

શેખ સઅદી (રહ.) ફરમાતે હૈં, અય લોગો! ઉસસે પેહલે પેહલે કુછ કર લો કે લોગ કહેં કે વો ભી ગયા.

ઈમામ શાફઈ (રહ.) સે કિસીને પૂછા કે હઝરત આપ તો અભી નૌજવાન હૈં ફિર હમેશા હાથમેં લાઠી ક્યૂં રખતે હૈં? તો ફરમાયા કે લાઠી ઈસ લિયે રખતા હૂં તાકે મુઝે યાદ રહે કે મૈં દુનિયાસે આખિરતકી તરફ સફર કર રહા હૂં, પુરાને લોગ સફરકે દૌરાન અપને હાથમેં લાઠી વગૈરહ રખનેકે આદી થે, તો ઈમામ શાફઈ (રહ.) હાથમેં લાઠી ઈસી ગર્ઝસે રખતે થે તાકે મુઝે યાદ રહે કે મૈં ઈસ દુનિયામેં ચંદ દિનકા મુસાફિર હૂં, લિહાઝા મુઝે અપની મંઝિલે મકસૂદકી તૈયારીમેં લગે રેહના ચાહિયે.

હમેં ભી ચાહિયે કે આનેવાલે કલકી તૈયારીમેં લગે રહેં, જહાં પૂરી ઝિંદગી ઔર ખુસૂસન જવાની ઔર ઝર્રા ઝર્રાકા હિસાબ વ કિતાબ દેના હૈ.

ચોથા બાબ

અલ્લાહ તઆલાકી વુસ્અતે રહમતકે બયાનમેં ઔર ઉસ શખ્સકે બયાનમેં જિસકી મૌત કલિમએ તૌહીદ પર આઈ

અલ્લાહ તઆલાકી ચાર અજીબો ગરીબ રહમતેં

ઈમામ કરતબી (રહ.) ને અપની તફસીર અહકામુલ કુરઆન સૂરએ તૌબાકી આયત નંબર ૧૧૮ (ષુમ્મ તાબ અલૈહિમ્ લિયતૂબૂ. ઈન્નલ્લાહ હુવ ત્તવ્વાબુ ર્રહીમ.) કી તફસીરમેં ઝિક્ર કિયા હૈ કે અબૂ ઝૈદ (રહ.) ને કહા હૈ કે મૈંને ચાર ચીઝોંમેં અપને આપકો અલ્લાહ તઆલાકે મુકાબલેમેં ગલત પાયા, મેરા ખયાલ થા કે ઉન ચાર ચીઝોંકી ઈબ્તિદા મેરી તરફસે હોતી હૈ જિસકી વજહસે અલ્લાહ તઆલા બંદે પર મહેરબાન હો જાતે હૈં, મગર મેરા યે ખયાલ બિલકુલ હી ગલત સાબિત હુવા.

(૧) મેરા ખયાલ યે હૈ થા કે મૈં અલ્લાહ તઆલાસે મુહબ્બત કરતા હૂં, મગર ક્યા દેખતા હૂં કે વો મેરેસે મુહબ્બત કરનેમેં પહેલ કરતે હૈં જૈસેકે અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા : (યુહિબ્બુહુમ્ વ યુહિબ્બૂનહૂ.) (સૂરએ માઈદહ : ૫૪)

કે પેહલે (વો યાની અલ્લાહ તઆલા) ઉનસે મુહબ્બત કરતે હૈં ફિર વો (બંદે) અલ્લાહસે મુહબ્બત કરતે હૈં.

(૨) મેરા ખયાલ યે થા કે પેહલે મૈં અલ્લાહ તઆલાસે રાઝી હોતા હૂં મગર ક્યા દેખતા હૂં કે વો મેરેસે ખૂશ ઔર રાઝી હોનેમેં પહેલ કરતે હૈં, જૈસેકે અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા : (રઝિયલ્લાહુ અન્હુમ વરઝૂ અન્હુ.) (સૂ. માઈદહ : ૧૧૯)

(૩) મેરા ખયાલ યે થા કે મૈં અલ્લાહકો યાદ કરતા હૂં (ઔર યે બહોત હી અઝીમ કામ હૈ, મગર ક્યા દેખતા હૂં કે વો મુઝકો યાદ ફરમાતે હૈં ઔર ઉનકા યાદ કરના મેરે યાદ કરનેસે અઝીમતર હૈ, જૈસેકે અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા : (વલઝિક્રુલ્લાહિ અકબર) (સૂરએ અન્કબૂત : ૪૫)

ઔર અલ્લાહ તઆલાકી યાદ અઝીમ તર હૈ.

(૪) ઔર મેરા ખયાલ યે થા કે મૈં તૌબા કરતા હૂં ફિર અલ્લાહ તઆલા મુઝ પર મહેરબાન હો જાતે હૈં, મગર ક્યા દેખતા હૂં કે વો તો મેરે તૌબા કરનેસે પેહલે હી મુઝ પર મહેરબાન હો ચુકે હૈં કે મરા બંદા તૌબા કર લે. જૈસેકે અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા : **(ષુમ્મ તાબ અલૈહિમ લિયતૂબૂ)** ફિર અલ્લાહ તઆલા ઉન પર મહેરબાન હુવા તાકે વો તૌબા કર લેં. (સૂરએ તૌબા : ૧૧૮)

વુસ્અતે બારી ઔર ઉસકે નિરાલે અંદાઝ

અલ્લાહ તઆલાકા ફરમાન હૈ : **(વરહ્‌મતી વસિઅત કુલ્લ શૈઈન.)** તર્જુમા :- મેરી રહમત હર ચીઝકો આમ હૈ. હાફિઝ ઈબ્ને કસીર (રહ.) ને ઈસ આયતે મુબારકાકી તફસીરમેં લિખ્ખા હૈ કે ઈસ આયતસે માલૂમ હોતા હૈ કે અલ્લાહ તઆલાકી રહમત બહોત હી વસીઅ ઔર આમ હૈ. ઈસી તરહ એક દૂસરી આયત હૈ જિસમેં અલ્લાહ તઆલાને હામિલીને અર્શ ઔર અર્શકે ગિર્દા ગિર્દ ફરિશ્તોંકે મુતઅલ્લિક ખબર દેતે હુએ ફરમાયા હૈ કે વો યૂં બારગાહે ઈલાહીમેં અર્ઝ કરતે હૈં, **(રબ્બના વસિઅત્ કુલ્લ શૈઈર્રહમતિંવ્વ ઈલ્મા)** તર્જુમા :- અય હમારે પરવરદિગાર આપકી રહમત્ ઔર આપકા ઈલ્મ હર ચીઝકો શામિલ હૈ.

ઈમામ અહમદને ઈબ્ને અબ્દુલ્લાહ બજલી (રદિ.) સે નકલ કિયા હૈ કે એક દફા એક બદવી આયા ઔર ઊંટકો બિઠાયા ફિર ઉસકો બાંધા, ઉસકે બાદ રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કે પીછે નમાઝ અદા કી, જબ નમાઝસે ફારિગ હુવા તો અપને ઊંટકો ખોલા ઔર ઉસ પર સવાર હોકર યે દુઆ કી : "યા અલ્લાહ મુઝ પર ઔર મુહમ્મદ પર રહમ ફરમા ઔર હમારે સાથ રહમતમેં કિસી ઔરકો શરીક ન કર" નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને હાઝિરીનસે પૂછા કે તુમહારા ક્યા ખયાલ હૈ કે યે શખ્સ ઝિયાદા ગુમરાહ હૈ યા ઉસકા ઊંટ? ક્યા તુમને સુના નહીં કે ઉસને ક્યા કહા હૈ? હાઝિરીનને અર્ઝ કિયા કે ક્યૂં નહીં યા રસૂલલ્લાહ (સ.અ.વ.)! હમને સુના હૈ, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : કે ઉસને અલ્લાહકી વસીઅ રહમતકો મેહદૂદ કર દિયા, બેશક અલ્લાહ તઆલાને રહમતકે સો હિસ્સે પૈદા ફરમાએ હૈં, એક હિસ્સા રહમતકા દુનિયામેં નાઝિલ ફરમાયા હૈ, ઉસીકી વજહસે જિન્ન વ ઈન્સ ઔર જાનવર વગૈરહ તમામ મખ્લૂક આપસમેં મુહબ્બત વ ઉલ્ફતકા મઆમલા કરતે હૈં, ઔર રહમતકે નિન્નાનવે હિસ્સે અપને પાસ રખ્ખે હૈં, અબ તુમ હી બતલાઓ કે યે શખ્સ ઝિયાદા ગુમરાહ હૈ યા ઉસકા ઊંટ?

ઔર એક દૂસરી રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : કસમ હૈ ઉસ ઝાતકી જિસકે કબ્ઝામેં મેરી જાન હૈ વો મોમિન શખ્સ ભી જન્નતમેં ઝરૂર દાખિલ હોગા જિસકો ઉસકે ગુનાહોંકી વજહસે જહન્નમ જલા ડાલેગી. ઔર કસમ હૈ ઉસ ઝાતકી જિસકે કબ્ઝેમેં મેરી જાન હૈ, હકીકત યે હૈ કે રોઝે કિયામત અલ્લાહ તઆલા ઐસી વુસ્અતે મગફિરતકા મઆમલા ફરમાએંગે કે ઈબ્લીસ લઈન ભી ગરદન ઉઠાકર દેખેગા ઈસ ઉમ્મીદ પર કે શાયદ ઉસકો ભી મગફિરતકા કુછ હિસ્સા મિલ જાએ. (તફસીર ઈબ્ને કસીર)

ઈમામ અબૂ અબ્દુલ્લાહ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ બિન હમ્બલીને અપની કિતાબ "તસ્લિયતુ અહલિલ મસાઈબ" સફા ૨૩૪ મેં લિખ્ખા હૈ કે સહીહ હદીસમેં હૈ કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : રોઝે કિયામત ઐસે ગુનેહગાર મુસલમાન ભી અલ્લાહ તઆલાકે દરબારમેં હાઝિર હોંગે જિનકે ગુનાહ પહાડોંકે માનિંદ હોંગે. અલ્લાહ તઆલા ઉનકે તમામ ગુનાહ મઆફ ફરમાકર ઉનહી ગુનાહોંકો યહૂદ વ નસારા પર ડાલ દેંગે.

એક હદીસમેં હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હર શખ્સકા એક ઠિકાના જન્નતમેં હૈ ઔર એક જહન્નમમેં, જબ મોમિનકો અલ્લાહ તઆલા જન્નતમેં દાખિલ ફરમાએંગે તો ઉસકે સાથ કાફિરકો જહન્નમમેં ડાલ દેંગે. ક્યૂંકે વો અપને કુફ્રકી વજહસે ઉસકા મુસ્તહિક હૈ. ઔર અલ્લાહકી તરફસે મોમિનકો કહા જાએગા કે યે તેરી આગસે ખુલાસીકા બદલા હૈ ઔર યે તમામ મુસલમાનોંકે લિયે બહોત બડી બશારત હૈ, યહાં તક કે હઝરત ઉમર બિન અબ્દુલ અઝીઝ ઔર ઈમામ શાફઈ (રહ.) ને ફરમાયા કે ઈસ હદીસમેં મુસલમાનોંકે લિયે સબસે ઝિયાદા ઉમ્મીદ રહમત હૈ. ક્યૂંકે ઉસમેં સરાહતન ફરમાયા ગયા હૈ કે હર મુસલમાનકા જહન્નમસે ખુલાસીકે લિયે ફિદયા હોગા.

બુખારી વ મુસ્લિમમેં અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) સે એક મરફૂઅ હદીસમેં યે ભી આયા હૈ કે અંબિયા (અલૈ.) ઔર ફરિશ્તોં ઔર ઔલિયાએ કિરામસે કહા જાએગા : "જિસ મોમિનકો તુમ પેહચાનતે હો ઉસકો જહન્નમસે નિકાલ લો, ક્યૂંકે અલ્લાહ તઆલાને જહન્નમ પર હરામ કર દિયા હૈ કે વો ઉનકે ચેહરોંકો જલાએ. ચુનાંચે ઉનકી સિફારિશ પર બહોંતસે લોગ જહન્નમસે નિકલ આએંગે જબકે આગને ઉનમેંસે બાઝકો આધી પિન્ડલી તક ઔર બાઝકો ઘુટનોં તક પકડ લિયા હોગા.

ઔર હઝરત અબૂ સઈદ ખુદરી (રદિ.) યે રિવાયત કરતે વક્ત ફરમાયા

કરતે થે કે અગર તુમહેં મેરી ઈસ હદીસકે રિવાયત કરને પર એઅતિબાર નહીં તો કુરઆન મજીદકી યે આયત પળ્હ લો : **(ઈન્નલ્લાહ લા યુઝ્લિમુ મિષ્કાલ ઝર્રતિંવ્વ ઈન્ તકુ હસનતંય્યુઝાઈફ્હા)** (સૂરએ નિસાઅ : ૪૦) (યાની અલ્લાહ તઆલા ઝર્રા ભર કિસી પર ઝુલ્મ નહીં કરેગા. ઔર કિસીકી એક નેકી હોગી તો અલ્લાહ તઆલા ઉસ નેકીકો દો ગુના કર દેગા) ઉસકે બાદ અલ્લાહ તઆલા ફરમાએંગે કે ફરિશ્તોંને સિફારિશ કર લી ઔર નબિયોંને સિફારિશ કર લી ઔર મોમિનોંને સિફારિશ કર લી ઔર અબ અર્હમુર્રાહિમીનકે સિવા કોઈ બાકી નહીં રહા. ફિર અલ્લાહ તઆલા જહન્નમસે એક મુઠ્ઠી ભરેંગે, (જો અલ્લાહકી શાનકે લાઈક હૈ) ઔર જહન્નમસે ઐસે બહોતસે લોગોંકો નિકાલ લેંગે, જિનહોંને ઝિંદગી ભર કભી કોઈ ભલાઈકા અમલ કિયા હી નહીં હોગા ઔર વો જહન્નમકી આગકી વજહસે કોઈલા હો ચુકે હોંગે. અલ્લાહ તઆલા ઉનકો જન્નતકી એક નહેરમેં જિસકો નેહરે હયાત કહા જાતા હૈ ડાલ દેંગે, વો નહેરમેં ઈસ તરહ ઉગેંગે જિસ તરહ સૈલાબકે કોડા કરકટમેં દાના ઉગતા હૈ, ચુનાંચે ઉસ નહેરમેં સાફ વ શફ્ફાફ મોતીકી તરહ હોકર નિકલેંગે, ઉનકી ગરદનોંમેં આઝાદીકી મોહર હોગી, જન્નતી ઉનકો ઈસ મોહરસે પેહચાન લેંગે કે યે અલ્લાહ કરીમકે જહન્નમસે આઝાદ કરદા લોગ હૈં, ફિર અલ્લાહ તઆલા ઉનકો ફરમાએંગે ચલો! જન્નતમેં દાખિલ હો જાઓ ઔર જો ભી નેઅ્મતેં તુમ દેખો વો સબ તુમહારી હૈં.

વો અર્ઝ કરેંગે, અય હમારે પરવરદિગાર! આપને તો હમેં ઈતના ઈનાયત ફરમાયા હૈ કે ઈતના તો શાયદ આપને કિસીકો ભી ઈનાયત નહીં ફરમાયા હોગા, અલ્લાહ તઆલા ફરમાએંગે કે તુમહારે લિયે મેરે પાસ ઈસસે ભી અફઝલ નેઅમત હૈ, વો અર્ઝ કરેંગે કે હમારે પરવરદિગાર! વો કૌનસી નેઅમત હૈ જો ઈન તમામ નેઅમતોંસે ભી અફઝલ હૈ? અલ્લાહ તઆલા ફરમાએંગે વો મેરા તુમસે રાઝી હોના હૈ કે આજકે બાદ મૈં તુમસે કભી નારાઝ નહીં હૂંગા. **(અલ્લાહુમ્મ ઈન્ના નસ્અલુક રિઝાક વલ્જન્નત વ નઊઝુબિક મિન્ ગઝબિક વમિન્ અઝાબિન્નાર.)** આમીન (અઝ મુતર્જિમ)

હઝરત અનસ બિન માલિકકી હદીસમેં યકે બાદ દીગરે ફરિશ્તોં, અંબિયા (અલૈ.) વગૈરહકી શફાઅતકા ઝિક્ર હૈ ઔર ઉસમેં યે ભી હૈ કે હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે મૈં કિયામતકે રોઝ અલ્લાહકે દરબારમેં અર્ઝ કરૂંગા : અય મેરે રબ! મુઝે હર ઉસ શખ્સકો જહન્નમસે નિકાલનેકી ઈજાઝત દે દીજિયે જિસને ભી લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ કહા હૈ.

અલ્લાહ રબ્બુલ ઈઝ્ઝત ફરમાએંગે મેરી ઈઝ્ઝતકી કસમ, મેરે જલાલકી કસમ ઔર મેરી અઝમત વ કિબરિયાઈકી કસમ! મૈં ઝરૂર બિઝ્ઝરૂર ઉસ શખ્સકો જહન્નમસે નિકાલૂંગા જિસને લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ કહા હૈ.

મુસ્લિમકી રિવાયતમેં યે ભી હૈ કે લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ કેહનેવાલેકો જહન્નમસે નિકાલના આપકા કામ નહીં બલ્કે ઉસકો મૈં ખૂદ જહન્નમસે નિકાલૂંગા.

ઔર ઈમામ અબૂ અબ્દુલ્લાહ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ હમ્બલીને ઉસકે બાદ યે ભી ઝિક્ર કિયા હૈ કે તેહકીક અલ્લાહ તઆલાને ઈસ બાતકી ખબર દી હૈ કે ઉસકી રહમત હર ચીઝકો આમ હૈ. ઔર બેશક અલ્લાહ તઆલાને અપને ઉપર રહમતકો લાઝિમ કર લિયા. ઔર યે ભી અલ્લાહ તઆલાકા ફરમાન હૈ કે મેરી રહમત મેરે ગુસ્સાસે બઢી હુઈ હૈ. ઔર યે ભી ફરમાયા કે મેરી રહમત મેરે ગુસ્સા પર ગાલિબ હૈ. જન્નત અલ્લાહ તઆલાકી રહમતકા ઘર હૈ ઔર જહન્નમ અલ્લાહકે ગુસ્સાકા ઠિકાના હૈ.

મઝકૂરા અહાદીસંસે સાબિત હોતા હૈ કે આખિરતમેં જન્નંતકે લિયે મઝીદ વહીં પર કોઈ મખ્લૂક પૈદા કી જાએગી ઔર વો લોગ ભી જો જહન્નમમેં પેહલે અપને ગુનાહોંકી વજહસે દાખિલ હુએ થે ફિર જન્નતમેં ઉનકો દાખિલ કર દિયા જાએગા. ઔર વાલિદૈનકે નેક આમાલકી બરકતસે ઔલાદકો ભી જન્નતમેં દાખલા મિલ જાએગા. ઔર યે ભી સાબિત હોતા હૈ કે જન્નતમેં ઐસે લોગ ભી દાખિલ કર દિયે જાએંગે જિનહોંને ઝિંદગીભર કભી કોઈ નેક અમલ કિયા હી નહીં હોગા. ઔર મઝકૂરા હદીસસે યે ભી સાબિત હોતા હૈ કે કિસી શખ્સકો બગૈર ઉસકે ગુનાહોંકે બિલાવજહ જહન્નમમેં દાખિલ નહીં કિયા જાએગા.

બહરહાલ અલ્લાહ તઆલાકી રહમતકી કોઈ હદ નહીં, યહાં તકકે બાઝ મુફસ્સિરીનને ફિરઔનકે ગર્ક હોનેકે કિસ્સામેં યે ભી લિખ્ખા હૈ કે હઝરત જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને હુઝૂર (અલૈ.) સે અર્ઝ કિયા કે અય મુહમ્મદ! અગર આપ મુઝે દેખતે જબકે મૈં ફિરઔનકે મુંહમેં મિટ્ટી ઠોંસ રહા થા ઉસ ખૌફકી વજહસે કે કહીં ફિરઔન કોઈ ઐસા કલિમા ન કેહ દે જિસકી વજહસે અલ્લાહ તઆલાકો ઉસ પર રહમ આ જાએ.

યે કિતની કાબિલે ગૌર બાત હૈ કે હઝરત જિબ્રઈલ જો ફરિશ્તોંકે સરદાર હૈં ઉનકો અલ્લાહ કરીમકી વુસ્અતે રહમતકા કિતના ઈલ્મ હૈ. ઈસી વજહસે ઉનહોંને ફિરઔનકે મુંહમેં મિટ્ટ ઠોંસી તાકે વો અલ્લાહકી રહમતસે કુછ હિસ્સા ન પા સકે, હાલાંકે ફિરઔન ઈસ દરજા અલ્લાહ તઆલાકા સરકશ વ નાફરમાન થા કે અલ્લાહ

માબૂદે હકીકીકે બરાબર ખુદાઈ દાવા કર બૈઠા, બલ્કે યહાં તક બક દિયા કે સિર્ફ તુમહારા રબ હી નહીં બલ્કે રબ્બુલ આલા હૂં.

અજીબો ગરીબ કિસ્સા :- રાકિમુલ હુરૂફ અર્ઝ કરતા હૈ કે કારૂનકા કિસ્સા જિસકો અલ્લામા સુયૂતી (રહ.) ને દુર્રે મન્સૂર જિ. ૫, સ. ૧૩૮ મેં નકલ કિયા હૈ ફિરઔનકે મઝકૂરા કિસ્સાસે ભી ઝિયાદા અજીબ હૈ, જિસસે અલ્લાહ કરીમકી બેહદ વ હિસાબ રહમતકા પતા ચલતા હૈ.

અલ્લામા સુયૂતી (રહ.) ને કારૂનકા કિસ્સા યૂં બયાન કિયા હૈ કે કારૂનકો અલ્લાહ તઆલાને માલો દૌલતકે બહોત ખઝાને ઈનાયત ફરમાએ થે યહાં તક કે ઉસને અપને મહેલકા બડા ગેટ સોનેકા બનાયા હુવા થા ઔર અપને તમામ મહેલકા સોનેકે ટુકડોંકે સાથ જડાવ કિયા હુવા થા, ઔર સરદારાને બની ઈસરાઈલકી ઉસકે પાસ સુબહ વ શામ આમદો રફત રેહતી. કારૂન હઝરત મૂસા (અલૈ.) કા સખ્ત તરીન દુશ્મન થા, વો અપને નફસે અમ્મારાકા મરા હુવા અપની બદબખ્તીકી વજહસે ઈસ દરજા ગુમરાહી તક પહોંચ ગયા કે ઉસને બની ઈસરાઈલકી એક બડી હસીન વ જમીલ ઔર ફાહિશા ઔરતકી તરફ પૈગામ ભેજા કે મૈં તુઝે બહોતસા માલો દૌલત દૂંગા ઔર મૈં તેરા બહોત એઅઝાઝ વ ઈકરામ કરૂંગા હત્તાકે મૈં તુઝે અપની બીવી બના લૂંગા, બશર્તેકે તૂ યે કામ કરે કે જબ સરદારાને બની ઈસરાઈલ મેરી મજલિસમેં મૌજૂદ હોં તો તૂ ઉસ વક્ત મેરે પાસ આકર ભરી મજલિસમેં મુઝસે યે કેહ કે અય કારૂન! ક્યા તૂ મૂસાકો મેરે સાથ બુરા કામ કરનેસે નહીં રોક સકતા? ઉસ ઔરતને કારૂનસે ઐસા કરનેકા વાદા કર લિયા, જબ કારૂનકે પાસ સરદારાને બની ઈસરાઈલ આએ ઔર લોગોંકા મજમા લગ ગયા, તો કારૂનને ઉસ ઔરતકો બુલા લિયા, જબ વો ઔરત મજમાકે સામને ખડી હુઈ તો ઉસી વક્ત અલ્લાહ તઆલાને ઉસ ઔરતકે દિલકો ફેર દિયા ઔર ઉસકો અલ્લાહ તઆલાને તૌબાકી તૌફીક દે દી, ચુનાંચે ઉસ ઔરતને પેહલે તો યે કહા કે મૈં આજકે દિન અલ્લાહસે તૌબા કરૂં યે મેરે લિયે અફઝલ હૈ ઈસ બાતસે કે મૈં અલ્લાહકી દુશ્મનીમેં ઝૂઠ બોલૂં ઔર અલ્લાહકે રસૂલસે અપના ઈમાની રિશ્તા તોડ લૂં, ફિર કહા કે હકીકત યે હૈ કે કારૂનને મેરી તરફ પૈગામ ભેજા થા કે મૈં તુઝે બહોત સામાન વ દૌલત દૂંગા ઔર મૈં તેરા બહોત એઅઝાઝ વ ઈકરામ કરૂંગા, હત્તાકે તુઝે અપની બીવી બના લૂંગા ઈસ શર્ત પર કે તૂ યે કામ કરે કે જબ સરદારાને બની ઈસરાઈલ મેરી મજલિસમેં મૌજૂદ હોં તો તૂ ઉસ વક્ત મેરે પાસ આકર ભરી મજલિસમેં મુઝસે યે કેહ કે અય કારૂન! ક્યા તૂ મૂસાકો મેરે સાથ બુરા કામ કરનેસે નહીં રોક

સકતા? મૈં ફિરસે કેહતી હૂં કે મૈં આજકે દિન અલ્લાહસે તૌબા કરૂં યે મેરે લિયે અફઝલ હૈ ઈસ બાતસે કે મૈં અલ્લાહકી દુશ્મનીમેં ઝૂઠ બોલૂં ઔર અલ્લાહકે રસૂલ (અલૈ.) સે અપના ઈમાની રિશ્તા તોડ લૂં. કારૂનને ઈસ ઔરતકા યે બયાન સુનકર અપના સર નીચે ઝુકા લિયા ઔર વો સમઝ ગયા કે અબ ઉસકી હલાકત યકીની હૈ, ઈધર યે કિસ્સા લોગોંમેં મશ્હૂર હો ગયા, હત્તાકે ઈસ કિસ્સાકી હઝરત મૂસા (અલૈ.) કો ભી ખબર હો ગઈ. હઝરત મૂસા (અલૈ.) બડી જલાલી તબીઅતવાલે થે. જબ યે ખબર હઝરત મૂસા (અલૈ.) તક પહોંચી તો ઉનહોંને વુઝૂ કિયા ઔર અલ્લાહકે હુઝૂર નમાઝ અદા કી ઔર સિજદહમેં પડકર અલ્લાહકે સામને ખૂબ રોએ ઔર બારગાહે ઈલાહીમેં અર્ઝ કિયા કે અય મેરે પરવરદિગાર! કારૂન મેરા દુશ્મન હૈ વો હમેશા મુઝે તકલીફ પહોંચાનેમેં લગા રહા, મુઝે તકલીફ પહોંચાનેમેં કોઈ કસર ન ઉઠા રખ્ખી.

અબ નૌબત યહાં તક પહોંચ ગઈ કે ઉસને ખુલે આમ મેરી રૂસ્વાઈકા મન્સૂબા બનાયા, અય રબ! મુઝે કારૂન પર કુદરત દે દે, અલ્લાહ તઆલાકી તરફસે મૂસાકે પાસ વહી આઈ કે મૂસા! ઝમીનકો તૂ જો ભી હુકમ દેગા ઝમીન તેરી ઈતાઅત કરેગી. ચુનાંચે હઝરત મૂસા (અલૈ.) કારૂનકે પાસ આએ, કારૂનને જબ હઝરત મૂસાકો ગુસ્સાકી હાલતમેં દેખા તો કહા અય મૂસા! મુઝ પર રહમ કર, હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને ઝમીનકો હુકમ દિયા કે અય ઝમીન! કારૂન ઔર ઉસકે સાથિયોંકો પકડ લે, કારૂનકે ઘરને હરકત કી ઔર કારૂન ઔર ઉસકે સાથી ઝમીનમેં ધંસ ગયે, ઉનકે પાંવ ઝમીનમેં ધંસ ગયે ઔર ઉસકા ઘર ભી ઉસી કદર ઝમીનમેં ધંસ ગયા, કારૂનને ફિર કહા : અય મૂસા! મુઝ પર રહમ કર, હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને ઝમીનકો હુકમ દિયા : અય ઝમીન! ઉનકો પકડ લે, કારૂનકે ઘરને હરકત કી ઔર કારૂન ઔર ઉસકે સાથી ઝમીનમેં ઘુટનોં તક ધંસ ગયે ઔર ઉસકા ઘર ભી ઉસી કદર ઝમીનમેં ધંસ ગયા, કારૂન મુસલસલ યેહી કેહતા રહા કે અય મૂસા! મુઝ પર રહમ કર, ઔર હઝરત મૂસા (અલૈ.) ઝમીનકો યેહી હુકમ દેતે રહે કે ઉનકો પકડ લે. ચુનાંચે કારૂન ઔર ઉસકે સાથી નાફ તક ઝમીનમેં ધંસ ગયે ઔર ઉસકા ઘર ભી ઉસ કદર ઝમીનમેં ધંસ ગયા. ફિર કારૂન યેહી કેહતા રહા કે અય મૂસા! મુઝ પર રહમ કર, ઔર હઝરત મૂસા (અલૈ.) ભી ઝમીનકો યેહી હુકમ દેતે રહે કે ઉનકો પકડ લે, બિલ આખિર કારૂન ઔર ઉસકે સાથી ઘરકે સાથ સબકે સબ ઝમીનમેં બિલકુલ ધંસ ગયે. ઉસકે બાદ અલ્લાહ તઆલાને હઝરત મૂસાસે ફરમાયા અય મૂસા! તૂ કિસ કદર સખ્ત દિલ હૈ, મેરી ઈઝ્ઝતકી કસમ! અગર કારૂન તેરી

જગહ મુઝે પુકારતા તો મૈં ઉસ પર રહમ કર દેતા.

હઝરત ઈકરમા (રદિ.) કી રિવાયત હૈ કે જબ કારૂન ઝમીનમેં ધંસ રહા થા ઔર હઝરત મૂસા (અલૈ.) ઉસકે કરીબ થે તો કારૂનને હઝરત મૂસા (અલૈ.) સે કહા : અય મૂસા! અપને રબસે મેરે લિયે રહમકી દુઆ કર દે, હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને ઉસકો કોઈ જવાબ ન દિયા ઔર ન ઉસકે લિયે દુઆ કી, હત્તાકે વો ઝમીનમેં બિલકુલ ધંસ ગયા, તો અલ્લાહ તઆલાને હઝરત મૂસા (અલૈ.) કી તરફ વહી ભેજી અય મૂસા! કારૂનને તુઝસે મદદ તલબ કી ઔર તૂને ઉસકી મદદ ન કી, મેરી ઈઝ્ઝતકી કસમ, મેરે જલાલકી કસમ! અગર વો મુઝે સિર્ફ યે કેહ દેતા કે અય મેરે રબ! તો મૈં ઝરૂર ઉસ પર રહમ કરતા.

એક ઔર રિવાયતમેં હૈ કે અલ્લાહ તઆલાને ઝમીનકો હુકમ દિયા કે વો મૂસા (અલૈ.) કી ઈતાઅત કરે જો વો કારૂનકે બારેમેં ઉસકો હુકમ કરેં. જબ હઝરત મૂસા (અલૈ.) કારૂનકે પાસ ગયે તો ઝમીનસે કહા કે મેરા કહા માન, ઝમીનને કારૂનકો ઘુટનોં તક પકડ લિયા, ફિર હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને ફરમાયા અય ઝમીન! મેરા હુકમ માન, તો ઝમીનને ઉસકો પેટ તક પકડ લિયા, અલ્લાહ તઆલાને હઝરત મૂસા (અલૈ.) કી તરફ વહી ભેજી અય મૂસા! તેરા દિલ કિસ કદર સખ્ત હૈ, મેરી ઈઝ્ઝતકી કસમ મેરે જલાલકી કસમ! મુઝસે મદદ તલબ કરતા તો મૈં ઉસકી ઝરૂર મદદ કરતા. હઝરત મૂસા (અલૈ.) ને બારગાહે ઈલાહીમેં અર્ઝ કિયા અય મેરે પરવરદિગાર! યે મૈંને અપની નફસાની ખ્વાહિશકી બિના પર નહીં કિયા બલ્કે વો તેરા દુશ્મન થા ઈસ લિયે યે સબ તેરી રઝાકે લિયે કિયા હૈ.

(દુર્રે મન્સૂર)

લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ મુહમ્મદુ રસૂલુલ્લાહ એક અનમોલ દૌલત હૈ

ઈમામ અબૂ અબ્દુલ્લાહ મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ બિન મુહમ્મદ હમ્બલી (રહ.) ને અપની કિતાબ "તસ્લિયતુ અહલિલ મસાઈબ" સફા ૨૩૫ મેં કહા હૈ કે યે જાનના ભી ઝરૂરી હૈ કે અહલે સુન્નત વલ જમાઅત સલફ ઔર ખલફ સબકા યેહી મઝહબ હૈ કે જિસ શખ્સકી મૌત તૌહીદકે અકીદા પર આઈ વો બહરહાલ કતઈ તૌર પર જન્નતમેં ઝરૂર દાખિલ હોગા. અગર મરનેવાલા તમામ ગુનાહોં સગીરા કબીરાસે મેહફૂઝ રહા જૈસે નાબાલિગ બચ્ચા, યા વો શખ્સ જો બુલૂગકે

સાથ હી દીવાના હો ગયા, યા કિસી ગુનેહગાર શખ્સને કુફ્ર વ શિર્ક વગૈરહ ગુનાહોંસે ઐસી સચ્ચી તૌબા કર લી કે ફિર ઉસને તૌબાકે બાદ કોઈ ગુનાહ ન કિયા, યા કોઈ ઐસા ખૂશકિસ્મત આદમી જો શુરૂ બુલૂગસે હી અલ્લાહ તઆલાકી ઈબાદતમેં મશ્ગૂલ હો ગયા ઔર અલ્લાહ તઆલાકી કોઈ નાફરમાની ન કી, તો યે સબકે સબ બગૈર જહન્નમમેં દાખિલ હુએ શુરૂમેં હી જન્નતમેં દાખિલ હો જાએંગે, અલબત્તા જહન્નમ પર ઉનકા ગુઝર હોગા. ઔર યે ગુઝરનેકા મસ્અલા ઈખ્તિલાફી હૈ મગર સહીહ યેહી હૈ ઈન્શા અલ્લાહ.

જિસકે બહોતસે ઉલમા હઝરાત કાઈલ હૈં કે કુરઆન મજીદમેં વુરૂદસે મુરાદ જહન્નમ પર પુલકે ઉપરસે ગુઝરના હૈ ન કે જહન્નમમેં દાખિલ હોના, અલ્લાહ તઆલા હમેં જહન્નમકી ગરમી ઔર સરદીસે મેહફૂઝ ફરમાએ. ઔર અગર કોઈ ગુનેહગાર શખ્સ મર ગયા યા કિસીસે કોઈ ગુનાહ સાદિર હો ગયા ઔર ઉસ ગુનાહસે તૌબા ભી ન કી તો ઉસકા મઆમલા અલ્લાહ તઆલાકી મશિય્યત પર મુન્હસિર હૈ, અગર અલ્લાહ તઆલા ચાહેં તો બકદ્ર ગુનાહ સઝા દેં યા જિતની સઝા દેના ઉનકી મરઝી હો, ફિર ઉસકો જન્નતમેં દાખિલ ફરમા દેંગે. ઔર અગર ચાહેં તો બગૈર સઝાકે મઆફ ફરમાકર જન્નતમેં દાખિલ ફરમા દેં. બહરહાલ ઈમાન વ તૌહીદ પર મરનેવાલા શખ્સ હમેશા જહન્નમમેં નહીં રહેગા અગરચે ઉસને કિતને હી ગુનાહ ક્યૂં ન કિયે હોં, ઔર ઉસમેં ઉસ શખ્સકે લિયે બહોત બડી તસલ્લી હૈ જિસકા કોઈ અઝીઝ, દોસ્ત યા રિશ્તેદાર ગુનાહકી હાલત પર મરા યા મરનેવાલેકી તૌબાકા ઈલ્મ ન હો કે ઉસને ગુનાહોંસે તૌબા કી યા નહીં.

ઈમામ નવવી (રહ.) ને ફરમાયા કે કાઈદા મઝકૂરા કુરઆન વ હદીસકી વાઝેહ નુસૂસસે સાબિત હૈ ઔર ઉસ પર ઉલમા અહલે સુન્નત વલ જમાઅતકા ઈજમાઅ ભી હૈ ઈસ લિયે કતઈ બાત યે હૈ કે નેક કામિલ મોમિન અવ્વલન હી જન્નતમેં દાખિલ હોગા. ઔર ગુનેહગાર મોમિનકા મઆમલા અલ્લાહ તઆલાકી મશિય્યત પર હોગા, અગર અલ્લાહ તઆલા ચાહે તો અપને ફઝલો કરમસે વૈસે હી સબ ગુનાહ મઆફ ફરમા દે. ઔર અગર ચાહે તો બકદ્ર ગુનાહ સઝા દે, ફિર બિલઆખિર વો જન્નતમેં ઝરૂર દાખિલ હોગા, બહરહાલ કોઈ મોમિન ખ્વાહ કિતના હી ગુનેહગાર ક્યૂં ન હો, વો કાફિરકી તરહ હમેશા હમેશા જહન્નમમેં નહીં રહેગા, ઈસી સિલસિલામેં એક ઔર હદીસ હૈ. હઝરત ઉસમાન (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા: (જો શખ્સ ઈસ હાલત પર મરે કે ઉસકા યકીન હો કે અલ્લાહકે સિવા કોઈ માબૂદ નહીં વો જન્નતમેં દાખિલ હોગા.

કાઝી અયાઝ (રહ.) ને મોમિન ગુનેહગારકે બારેમેં લોગોંકા ઈખ્તિલાફ ઝિક્ર કરતે હુએ કહા હૈ કે મરજિયાકા અકીદા હૈ કે ઈમાનકી હાલતમેં આદમીકે લિયે કોઈ ગુનાહ નુકસાનદેહ નહીં હૈ.

ઔર ખવારિજકા અકીદા હૈ કે આદમી ગુનાહસે કાફિર હો જાતા હૈ. ઔર મોઅતઝિલાકા યે નઝરિયા હૈ કે અગર ગુનાહ કબીરા હોગા તો ગુનેહગાર હમેશા જહન્નમમેં રહેગા, ન તો વો મોમિન હૈ ઔર ન હી કાફિર બલ્કે વો ફાસિક હૈ. ઔર બાઝ ઉલમાકા કેહના હૈ કે ગુનાહસે ઈમાન તો ઝાએઅ નહીં હોતા મગર ગુનાહકી મઆફી ભી નહીં હોગી, બલ્કે ગુનેહગાર શખ્સ પેહલે અપને ગુનાહકી સઝા પાએગા ફિર વો જન્નતમેં દાખિલ કર દિયા જાએગા.

યે મઝકૂરા હદીસ ખવારિજ ઔર મોઅતઝિલા દોનોંકે ખિલાફ દલીલ હૈ.

બઝાહિર મઝકૂરા હદીસ મરજિયાકી દલીલ માલૂમ હોતી હૈ, મગર દર હકીકત હદીસકા મતલબ યે હૈ કે ગુનેહગાર મોમિનકો અલ્લાહ તઆલા મઆફ ફરમા દેંગે યા ઉસકો અંબિયાએ કિરામ ઔર મલાઈકા વગૈરહકી શફાઅતસે જહન્નમસે રિહાઈ મરહમત ફરમાકર વો જન્નતમેં દાખિલ ફરમા દેંગે, યા બકદ્ર ગુનાહ સઝાકે બાદ જન્નતમેં દાખિલ ફરમા દેંગે. ઔર હદીસે મઝકૂરાકે મા'નાકી યે તાવીલ કરના ઝરૂરી હૈ ક્યૂંકે બહોતસી અહાદીસમેં ગુનેહગારોંકે અઝાબકા વાઝેહ તૌર પર ઝિક્ર હૈ.

ઔર ઈસી મસ્અલાકે બારેમેં એક ઔર સહીહ હદીસ હઝરત અબૂઝર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ. ઉનહોંને કહા કે મૈં એક મરતબા હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતે અકદસમેં હાઝિર હુવા, દેખા તો આપ સો રહે થે ઔર આપ સફેદ કમીઝ પેહને હુએ થે, મૈં વાપસ હો ગયા, જબ દો બારા હાઝિર હુવા તો દેખા આપ અભી સો રહે હૈં, મૈં વાપસ હો ગયા, તીસરી મરતબા ફિર હાઝિરે ખિદમત હુવા તો આપ (સ.અ.વ.) બેદાર હો ચુકે થે, મૈં આપ (સ.અ.વ.) કે પાસ બૈઠ ગયા, આપને ફરમાયા : (કોઈ ઐસા બંદા નહીં જો યે કહે લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ ફિર ઈસ અકીદા પર મરે મગર વો જન્નતમેં દાખિલ હોગા) મૈંને અર્ઝ કિયા અગરચે વો ઝિના કરે યા ચોરી કરે? આપને ફરમાયા : અગરચે વો ઝિના કરે યા ચોરી કરે, તીન મરતબા આપને મેરે સવાલકા યેહી જવાબ ઈરશાદ ફરમાયા, ચોથી મરતબા ફરમાયા કે અગરચે અબૂઝરકી નાક ખાક આલૂદ હો ફિર ભી વો જન્નતમેં દાખિલ હોગા.

રાવીકા કેહના હૈ કે અબૂઝર આપ (સ.અ.વ.) કે પાસસે વાપસ હુએ ઔર (ખૂશીમેં) યે કેહ રહે થે કે (અગરચે અબૂઝરકી નાક ખાક આલૂદ હો)

ઈસ હદીસસે ભી ખવારિજ ઔર મોઅતઝિલાકે ઈસ અકીદાકી તરદીદ હોતી હૈ કે અહલે કબાઈર (કબીરા ગુનાહવાલે) હમેશા જહન્નમમેં રહેંગે.

ઔર બુખારીકી એક રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે મેરે પાસ જિબ્રઈલ આએ ઔર મુઝસે કહા કે "આપકી ઉમ્મતમેંસે જો કોઈ શખ્સ ઈસ હાલતમેં મરે કે અલ્લાહ તઆલાકે સાથ કિસીકો શરીક ન ઠેહરાએ વો જન્નતમેં દાખિલ હોગા. ઔર જો શિર્કકી હાલતમેં મરેગા વો જહન્નમમેં દાખિલ હોગા."

ઔર હદીસ શરીફમેં ઈસ તરહ ભી આયા હૈ કે "જો શખ્સ અલ્લાહ તઆલાસે ઐસી હાલતમેં મુલાકાત કરે કે વો અલ્લાહ તઆલાકે સાથ કિસીકો શરીક ન ઠેહરાએ તો વો જન્નતમેં દાખિલ હોગા. એક ઔર રિવાયતમેં હૈ : યાની જિસને લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ કહા વો જન્નતમેં દાખિલ હોગા. ઔર હદીસમેં ઈસ તરહ અલ્ફાઝ ભી હૈં યાની જો શખ્સ ઈસ બાતકીં ગવાહી દે કે અલ્લાહકે સિવા કોઈ માબૂદ નહીં ઔર બેશક મૈં અલ્લાહકા રસૂલ હૂં વો જન્નતમેં દાખિલ હોગા.

ઔર હઝરત મઆઝ બિન જબલ (રદિ.) રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) સે રિવાયત કરતે હૈં કે આપને ફરમાયા : "જિસકી આખરી બાત લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ હોગી વો જન્નતમેં દાખિલ હોગા" એક ઔર મરફૂઅ હદીસમેં હૈ : "જો શખ્સ અલ્લાહસે ઈસ હાલતમેં મિલે કે વો અલ્લાહકે સાથ કિસીકો શરીક ન ઠેહરાએ વો જન્નતમેં દાખિલ હોગા" ઔર એક રિવાયતમેં ઈસ તરહ હૈ : "કોઈ ઐસા બંદા નહીં કે જો ઈસ બાતકી ગવાહી દે કે અલ્લાહકે સિવા કોઈ માબૂદ નહીં ઔર બેશક મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) અલ્લાહકે રસૂલ હૈં, મગર યે કે અલ્લાહ ઉસ પર જહન્નમકી આગ હરામ કર દેગા.

ઔર સહીહ બુખારી વ સહીહ મુસ્લિમમેં ઉબાદા બિન સામિત (રદિ.) કી રિવાયતમેં યે ઝિયાદતી ભી હૈ કે "ચાહે વો બદ અમલીમેં જિસ દરજાકા ભી હો."

ઔર સહીહૈનમેં હઝરત અનસ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ એક મરતબા હઝરત મઆઝ (રદિ.) હુઝૂર (સ.અ.વ.) કે સાથ આપકે પીછે સવાર થે, આપને ફરમાયા, અય મઆઝ! ઉનહોંને અર્ઝ કિયા મૈં હાઝિરે ખિદમત હૂં યા રસૂલલ્લાહ! આપ (સ.અ.વ.) ને ફિર દૂસરી મરતબા ફરમાયા : અય મઆઝ! ઉનહોંને અર્ઝ કિયા મૈં હાઝિરે ખિદમત હૂં યા રસૂલલ્લાહ! ફિર તીસરી મરતબા ફરમાયા : અય મઆઝ! ઉનહોંને અર્ઝ કિયા મૈં હાઝિરે ખિદમત હૂં યા રસૂલલ્લાહ! આપ (સ.અ.વ.) ને ઈરશાદ ફરમાયા : "કોઈ ઐસા બંદા નહીં જો ઈસ બાતકી ગવાહી દે કે અલ્લાહકે સિવા કોઈ માબૂદ નહીં ઔર બેશક મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) અલ્લાહકે બંદે ઔર

ઉસકે રસૂલ હૈં, મગર યે કે અલ્લાહ ઉસ પર જહન્નનકી આગ હરામ કર દેગા." હઝરત મઆઝ (રદિ.) ને અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ! ક્યા મૈં યે ખૂશખબરી લોગોંકો સુના દૂં તાકે વો ખૂશ હોં, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા રેહને દો. ક્યૂંકે ઈસ તરહ વો આમાલમેં સુસ્તી કરને લગેંગે. ચુનાંચે હઝરત મઆઝ (રદિ.) ને અપની વફાતકે વક્ત યે હદીસ બયાન કી તાકે વો આપકી યે હદીસ દૂસરોં તક ન પહોંચાનેકી વજહસે ગુનેહગાર ન હોં.

ઔર સહીહ મુસ્લિમમેં હઝરત ઉબાદા (રદિ.) સે ઈસ તરહ મન્કૂલ હૈ કે ઉનહોંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) કો યે કેહતે હુએ સુના કે "જો શખ્સ ઈસ બાતકી ગવાહી દે કે અલ્લાહકે સિવા કોઈ માબૂદ નહીં ઔર બેશક મુહમ્મદ (સ.અ.વ.) અલ્લાહકે રસૂલ હૈં, અલ્લાહ ઉસ પર જહન્નમકી આગ હરામ કર દેગા."

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે ઉનહોંને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ! લોગોંમેં સબસે ઝિયાદા આપકી શફાઅતકે સાથ કૌન ખૂશનસીબ હોગા? આપને ઈરશાદ ફરમાયા : મેરી શફાઅતકે સાથ સબસે ઝિયાદા ખૂશનસીબ હૈ જો દિલસે ખુલૂસે નિય્યતકે સાથ લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ કહે. (બુખારી)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : કે અલ્લાહ તઆલાને હર નબીકો એક મકબૂલ દુઆકા ઈખ્તિયાર દિયા, ઔર હર નબીને અપની અપની દુઆ દુનિયા હીમેં માંગ લી, ઔર મૈંને અપની દુઆ કિયામતકે રોઝ અપની ઉમ્મતકી શફાઅતકે લિયે રખ્ખી હુઈ હૈ. ઈન્શા અલ્લાહ ઉમ્મીદ હૈ કે મેરી દુઆ મેરે હર ઉસ ઉમ્મતીકો શામિલ હોગી જો અલ્લાહકે સાથ કિસીકો શરીક ન ઠેહરાએ (મુસ્લિમ) ઔર સહીહ મુસ્લિમમેં ઈસ તરહ ભી રિવાયત હૈ : "અલ્લાહને જહન્નમકી આગકો હરામ કર દિયા હર ઉસ શખ્સ પર જો લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ કહે."

એક અજીબ સવાલ જિસને નબુવ્વતકા સર ઝુકા દિયા

હઝરત અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ ઉનહોંને કહા કે હમ એક ગઝવહમેં નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કે સાથ શરીક થે, રાસ્તેમેં કિસી કૌમકે પાસસે ગુઝર હુવા, આપ (સ.અ.વ.) ને પૂછા કે તુમ કૌન લોગ હો? ઉનહોંને જવાબ દિયા કે હમ મુસલમાન હૈં, વહાં એક ઔરતકો દેખા કે વો આગ પર

હન્ડિયા પકા રહી હૈ ઔર ઉસકે સાથ ઉસકા એક બચ્ચા ભી હૈ, જબ આગ ભડક ઉઠી, તો વો ઔરત વહાંસે ઉઠકર હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર હુઈ ઔર આકર અર્ઝ કિયા, ક્યા આપ અલ્લાહકે રસૂલ હૈં? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : હાં મૈં અલ્લાહકા રસૂલ હૂં, ઉસ ઔરતને અર્ઝ કિયા, આપ પર મેરે માં બાપ કુરબાન, આપ ઈરશાદ ફરમાએં કે ક્યા અલ્લાહ અર્હમુર્રાહિમીન નહીં હૈ? આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : ક્યૂં નહીં, ફિર ઉસ ઔરતને અર્ઝ કિયા કે ક્યા અલ્લાહ અપને બંદોં પર ઈસસે ઝિયાદા રહમ કરનેવાલા નહીં હૈ જિતના કે માં અપને બચ્ચે પર રહમ કરતી હૈ? આપને ફરમાયા : ક્યૂં નહીં, ફિર ઉસ ઔરતને અર્ઝ કિયા કે યા રસૂલલ્લાહ! માં તો અપને બચ્ચેકો આગમેં નહીં ડાલતી, આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસ ઔરતકી યે બાત સુનકર અપના સર મુબારક ઝુકા લિયા ઔર રોના શુરૂ કર દિયા, કુછ દેર બાદ આપ (સ.અ.વ.) ને અપના સર મુબારક ઉઠાયા ઔર ઉસ ઔરતકો મુખાતબ હોકર ઈરશાદ ફરમાયા, બેશક અલ્લાહ તઆલા અપને બંદોંકો આગકા અઝાબ નહીં દેગા મગર વો શખ્સ જો કે સરકશ વ મુતકબ્બિર હો ઔર વો કલિમા લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહકા મુન્કિર હો. યાની જો શખ્સ કલિમા શરીફકા ઈન્કાર કરેગા અલ્લાહ તઆલા ઉસકો આગમેં ડાલ દેગા.

ફાઈદા :- મોમિન બંદાકો અઝાબ ન દેનેકા મતલબ યે હૈ કે કુફ્ફારકી તરહ હમેશા અઝાબમેં નહીં રહેગા, દૂસરા યે કે જહન્નમકા અઝાબ હકીકતન તો કુફ્ફારકો હોગા. ઔર ગુનેહગાર મોમિન બંદા અગરચે જહન્નમમેં ડાલા જાએગા મગર વો દર અસલ ઉસકો જન્નતમેં દાખિલ કરનેકે લિયે ગુનાહોંકી ગંદગીસે ઉસકી સફાઈકે તૌર પર હોગા.

ઔર હુઝૂર (અલૈ.) કા ઈરશાદે ગિરામી હૈ : (મગર જો કલિમા લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહકા મુન્કિર હો) તો દર અસલ ઈસ સૂરતમેં વો બમંઝિલા ઉસ બચ્ચેકે હોગા જો અપની હકીકી માં કે માં હોનેકા હી ઈન્કાર કર દે ઔર કહે કે તૂ મેરી માં હી નહીં, મેરી માં તો ઔર હૈ. ઔર અપની હકીકી માં કી ગુસ્તાખીમેં કોઈ કસર ન છોડે, બલ્કે યહાં તક કે વો અપની માં કો કુત્તે ઔર ખિન્ઝીરકા દરજા દે, તો ફિર ઉસમેં ક્યા શક હૈ કે માં કા ભી ઉસસે ન સિર્ફ રિશ્તએ મુહબ્બત ટૂટ જાએગા બલ્કે અગર માં કો કુદરત હાસિલ હુઈ તો ઈસ દરજાકે ગુસ્તાખ વ બેશરમ વ બેહયા બેટેકો સઝા દેનેસે ભી બાઝ ન રહેગી.

ખુલાસએ કલામ યે હૈ કે કાફિર ઔર ગુનેહગાર મોમિન દોનોં અપને કુફ્ર વ નાફરમાનીકી વજહસે દાઈરએ ઉબૂદિયતસે ખારિજ હો જાતે હૈં, ગો દોનોંકો

અલ્લાહકે બંદે હી કહા જાતા હૈ. (ક્યૂંકે દર હકીકત અલ્લાહ તઆલા હી ઉનકા માબૂદે હકીકી હૈ). ઉન દોનોંકો અપને અપને ગુનાહકે બકદ્ર સઝા મિલેગી. કાફિરકો તો હમેશા હમેશા જહન્નમમેં રેહના પડેગા. ક્યૂંકે ઉસને તો સિરેસે કલિમા લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ હીકા ઈન્કાર કર દિયા. ઔર ગુનેહગાર મોમિનકો અલ્લાહ ચાહે તો મઆફ ફરમા દે, વરના ઉસકો બદ અમલીકી સઝા બતૌર તતહીર (પાક કરનેકે લિયે) હોગી, તાકે વો ગુનાહોંસે પાક વ સાફ હોકર ઈમાનકી બદૌલત જન્નતમેં જાનેકે લાઈક હો જાએ. અલ્લાહ તઆલા કિસી પર ઝુલ્મ નહીં કરતે લેકિન વો ખૂદ હી અપની જાનોં પર ઝુલ્મ કરતે હૈં. (કઝા ફિલ મિરકાત વલ્લમઆત)

મુઝદલિફામેં ઉમ્મતે મુહમ્મદિયાકી બખ્શિશકા વાકિઆ

અબ્બાસ બિન મરદાસસે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને અરફાકી શામકો અપની ઉમ્મતકી મગફિરતકે લિયે અલ્લાહ તઆલાસે દુઆ માંગી, અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા : કે મૈંને ઉમ્મતકી મગફિરત કર દી સિવાએ મઝાલિમકે (ઉસસે મુરાદ હુકૂકુલ ઈબાદ હૈં) ઔર મૈં કિયામતકે રોઝ મઝલૂમકો ઝાલિમસે બદલા દિલવાઉંગા. હુઝૂર (સ.અ.વ.) ને બારગાહે ખુદાવંદીમેં અર્ઝ કિયા કે ઈલાહી! અગર આપ ચાહેં તો યે ભી કર સકતે હૈં કે મઝલૂમકો અપની તરફસે જન્નતમેં નેઅમતેં અતા ફરમાકર રાઝી કર લેં ઔર ઝાલિમકો મઆફ ફરમા દેં. આપ (સ.અ.વ.) કી યે દુઆ અરફાકી શામકો કબૂલ ન હુઈ, ફિર આપ (સ.અ.વ.) ને મુઝદલિફામેં સુબહકો અપની ઉમ્મતકે લિયે દુઆએ મગફિરત કી, અલ્લાહ તઆલાને આપ (સ.અ.વ.) કી દુઆ કબૂલ ફરમા લી. રાવી કેહતે હૈં કે ઉસ વક્ત આપ (સ.અ.વ.) કો હંસી આ ગઈ, આપ (સ.અ.વ.) સે અબૂબક્ર ઔર ઉમરને અર્ઝ કિયા, હમારે માં બાપ આપ પર કુરબાન આપ તો કભી ઉસ વક્ત હંસે નહીં, આજ આપ કિસ તરહસે હંસ પડે? અલ્લાહ કરે આપ હમેશા હંસતે રહેં. આપ (સ.અ.વ.) ને જવાબ ઈરશાદ ફરમાયા કે અલ્લાહકે દુશ્મન ઈબ્લીસકો જબ માલૂમ હુવા કે અલ્લાહ તઆલાને મેરી દુઆ કબૂલ ફરમા લી હૈ ઔર મેરી ઉમ્મતકી બખ્શિશ ફરમા દી તો વો અપને સર પર ખાક ડાલને લગ ગયા ઔર હાય હલાકત, હાય બરબાદી પુકારના શુરૂ કર દિયા, મુઝે ઉસકી પરેશાની ઔર બદહાલીમેં ઈસ હરકત પર હંસી આ ગઈ. (ઈબ્ને માજા, બયહકી, મિશ્કાત)

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : કે અગર મોમિન બંદાકો યે પતા ચલ જાએ કે અલ્લાહ તઆલાકા અઝાબ કિસ દરજાકા હૈ તો વો જન્નતકી તમઅ ન કરે, ક્યૂંકે અઝાબસે છુટકારા હી બડી નેઅમત હૈ. ઔર અગર કાફિરકો પતા ચલ જાએ કે અલ્લાહ તઆલાકી રહમત કિસ કદર વસીઅ હૈ તો વો ભી જંન્નતકી તમઅ કરને લગે.

અય મેરે બંદે! તૂને ઐસા ક્યૂં કિયા?

હઝરત અબૂ હુરૈરહ (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા : કે એક ઐસે આદમીને જિસને ઝિંદગીભર કોઈ ભલાઈકા કામ નહીં કિયા થા અપને બેટોંકો મરતે વક્ત વસિય્યત કી કે મેરે મરનેકે બાદ મુઝે જલા દેના, ફિર મેરે બદનકી આધી રાખકો જંગલમેં બિખેર દેના ઔર આધી રાખકો દરિયામેં બહા દેના, ક્યૂંકે અલ્લાહકી કસમ અગર અલ્લાહકો મુઝ પર કુદરત હુઈ તો વો મુઝે ઐસા સખ્ત અઝાબ દેગા કે શાયદ ઐસા અઝાબ વો કિસીકો ભી ન દે. જબ ઉસકા ઈન્તિકાલ હો ગયા તો ઉસકે બેટોંને ઉસકી વસિય્યતકે મુતાબિક ઉસકો જલાકર આધી રાખકો જંગલમેં બિખેર દિયા ઔર આધી રાખ દરિયામેં બહા દી.

અલ્લાહ તઆલાને જંગલ ઔર દરિયાકો ઉસકી રાખ જમા કરનેકા હુકમ દિયા, ચુનાંચે ઉસકે બદનકી સારી રાખ જમા હો ગઈ, અલ્લાહ તઆલાને ઉસકો દો બારા ઝિંદા કરકે ઉસસે પૂછા કે તૂને ઐસા ક્યૂં કિયા? ઉસને અર્ઝ કિયા કે અય મેરે પરવરદિગાર! તેરે ખૌફકી વજહસે. ઔર ઈલાહી તૂ તો સબસે ઝિયાદા જાનનેવાલા હૈ, અલ્લાહ તઆલાને ઉસકો મઆફ ફરમા દિયા. (બુખારી, મુસ્લિમ, મિશ્કાત)

ક્યા માં અપને બચ્ચેકો આગમેં ડાલના પસંદ કરતી હૈ?

હઝરત ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે એક દફા નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) કે પાસ કૈદી લાએ ગયે. ઉનમેં એક ઐસી ઔરત ભી થી જિસકે પિસ્તાનોંસે દૂધ બેહ રહા થા ઔર વો અપને બચ્ચેકી તલાશમેં ઈધર ઉધર દૌડ રહી થી. જબ બચ્ચા ઉસકો મિલ ગયા તો ઉસને ફૌરન ઉસે અપને સીનેસે લગા લિયા ઔર ઉસકો દૂધ પિલાના શુરૂ કર દિયા. નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને હમસે મુખાતિબ હોકર ફરમાયા કે તુમહારા ઈસ ઔરતકે બારેમેં ક્યા ખયાલ હૈ ક્યા વો અપને બચ્ચેકો

આગમેં ડલાના પસંદ કરેગી? હમને અર્ઝ કિયા યા રસૂલલ્લાહ! કભી નહીં, બલ્કે યહાં તક મુમકિન હોગા વો અપને બચ્ચેકો આગસે બચાનેકી કોશિશ કરેગી, આપ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે અલ્લાહ તઆલા અપને બંદોં પર ઈસસે ભી ઝિયાદા રહમ કરનેવાલે હૈં જિતના કે માં અપને બચ્ચે પર રહમ કરતી હૈ.

અલ્લાહ બંદેસે વો પ્યાર કરતા હૈ જો માં બેટેસે નહીં કર સકતી

હઝરત આમિર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે હમ હુઝૂર (સ.અ.વ.) કી ખિદમતમેં હાઝિર થે, અચાનક સામનેસે એક આદમી આયા જિસ પર ચાદર થી ઔર ઉસકે હાથમેં કોઈ ચીઝ થી જિસકો ઉસને અપની ચાદરમેં લપેટ રખ્ખા થા, ઉસ આદમીને હુઝૂર (સ.અ.વ.) સે આકર અર્ઝ કિયા, યા રસૂલલ્લાહ! મૈં દરખ્તોંકે એક ઝુન્ડકે પાસસે ગુઝરા, મુઝે ઉન દરખ્તોંમેં ચિડિયાકે બચ્ચોંકી આવાઝ સુનાઈ દી, મૈંને દરખ્તસે ઉન બચ્ચોંકો પકડ લિયા ઔર અપની ચાદરમેં લપેટ લિયા, ઉન બચ્ચોંકી માંકો પતા ચલા તો ઉસને મેરે સર પર આકર ચક્કર લગાને શુરૂ કર દિયે, મૈંને ઉન બચ્ચોંકે ઉપરસે ચાદરકો હટા દિયા તાકે ઉનકી માં ઉનકો દેખ લે, ઉન બચ્ચોંકી માં આકર ઉનકે સાથ ચિમટ ગઈ, મૈંને ફિર ઉનકો ચાદરમેં લપેટ લિયા, અબ વો તમામ મેરી ઈસ ચાદરમેં મૌજૂદ હૈં. આપ (સ.અ.વ.) ને ઉસ આદમીસે ફરમાયા કે ઉનકો ચાદરસે નિકાલ દો, ઉસ આદમીને ઉન બચ્ચોંકો ચાદરસે નિકાલકર રખ દિયા, નબીએ કરીમ (સ.અ.વ.) ને હમસે ફરમાયા : (ક્યા તુમ તઅજ્જુબ કરતે હો ઉન બચ્ચોં પર ઉનકી માં કે રહમ કરનેસે, કસમ હૈ ઉસ ઝાતકી જિસને મુઝે બરહક નબી બનાકર મબઉસ ફરમાયા, કે અલ્લાહ ઈસસે ભી ઝિયાદા અપને બંદોં પર રહમ ફરમાનેવાલે હૈં જિતના કે ઈન પર ઈનકી માંકો રહમ આ રહા હૈ. ફિર આપ, (સ.અ.વ.) ને ઉસ આદમીસે ફરમાયા કે ઉનકો જહાંસે પકડા થા વાપસ જાકર વહીં પર ઉનકો રખ દો. ચુનાંચે વો આદમી ઉન બચ્ચોંકો ઉનકી માં સમેત વાપસ લે ગયા. (અબૂ દાઉદ, મિશ્કાત)

રહમતે બારીકા અજીબ વાકિઆ

હઝરત દાઉદ (અલૈ.) કે ઝમાનેમેં કિસી કાફિર બાદશાહને એક કાતિલ પકડા ઔર ઈશાકે બાદ રાતકો પહાડ પર લે જાકર સૂલી પર લટકા દિયા, સૂલી પર

લટકાકર લોગ તો વાપસ અપને ઘરોંકો આ ગયે ઔર વો અકેલા લટકા રહા ઔર અપને ખુદાઓંકો પુકારને લગા, મગર લાહાસિલ, ફિર અલ્લાહકી તરફ રૂજૂઅ કિયા ઔર યૂં દુઆ કી : યા અલ્લાહ! તૂ હી હક હૈ, મૈં તેરે હુઝૂર દુઆ કરતા હૂં કે તૂ મેરી મદદ ફરમા અપની રહમતે ખાસ્સાસે, અલ્લાહ તઆલાને જિબ્રઈલકો હુકમ દિયા કે ઉસ બંદેને તવીલ ઝિંદગી અપને ખુદાઓંકી પૂજા કી મગર બેફાઈદા, અબ ઘભરાકર મેરી તરફ મુતવજ્જેહ હુવા ઔર ગિરિયાંઝારીકે સાથ દુઆ કી મૈંને ઉસકી દુઆ કબૂલ કર લી. તુમ ઝમીન પર ઉતરો ઔર સલામતી વ આફિયતસે ઉસકો સૂલીસે ઉતાર દો. જિબ્રઈલ (અલૈ.) ને ઐસા હી કિયા, જબ સુબહકો લોગ વહાં ગયે તો દેખા વો સહીહ સલામત ઝિંદા હૈ ઔર અલ્લાહકી નમાઝ પળ્હ રહા હૈ, લોગોંને જાકર હઝરત દાઉદ (અલૈ.) કો ઈત્તિલાઅ દી, આપને અલ્લાહસે દુઆ કી કે ઉસકા રાઝ ક્યા હૈ? અલ્લાહ તઆલાને વહી ફરમાઈ કે અય દાઉદ! જો મુઝ પર ઈમાન લાએ ઔર મુઝસે માંગે મૈં ઉસ પર રહમ કર દેતા હૂં, અગર મૈં ન કરૂં તો મુઝમેં ઔર દીગર માબૂદોંમેં ક્યા ફર્ક?

(તન્વીરૂલ અઝહાન મિન તફસીરે રૂહુલ બયાન જિ. ૧, સ. ૧૧૭)

એક બડે ગુનેહગારકા વાકિઆ

હઝરત માલિક બિન દીનાર ફરમાતે હૈં કે મૈંને બસરામેં એક જનાઝા દેખા કે જનાઝા ઉઠાનેવાલોંકે સિવા પીછે કોઈ આદમી સાથ નહીં, મૈંને તઅજ્જુબસે પૂછા તો વો કેહને લગે યે બડા ગુનેહગાર થા. ચુનાંચે મૈંને જનાઝા પળ્હા, ઉસકો કબરમેં ઉતારા, કુછ દૂર હટકર એક સાયામેં સો ગયા, ખ્વાબમેં ક્યા દેખતા હૂં કે દો ફરિશ્તે આસમાનસે ઉતરે, ઉસકી કબર ખોલી, એક ફરિશ્તા કબરમેં ઉતરા ઔર દૂસરે ફરિશ્તેકો કહા, ઈસકો જહન્નમી લિખ દો, ક્યૂંકે ઈસમેં કોઈ ઉઝવ ભી મઆસી ઔર ગુનાહસે બચા હુવા નહીં, દૂસરે ફરિશ્તેને કહા જલ્દી ન કર ઈસકી આંખેં દેખો, ઉસને કહા દેખી હૈં હરામકો દેખનેસે ભરી હુઈ હૈં, કહા ઉસકે કાન દેખો, કહા દેખે હૈં, ફવાહિશ વ મુન્કરાત સુનનેસે ભરે હુએ હૈં, ઉસને કહા ઉસકી ઝબાન દેખો, જવાબ દિયા દેખા હૈ. હરામ ઔર મમનૂઆતસે લબરેઝ (ભરીહુઈ) હૈ, ઉસને કહા ઉસકે હાથ દેખો, ઉસને જવાબ દિયા દેખા હૈ, હરામ, શહવાત ઔર લઝ્ઝાતસે પુર હૈં, ઉસને કહા ઉસકે પૈર દેખ, જવાબ દિયા દેખે હૈં. નજાસતોં ઔર બુરે કામોંમેં સઈ કરનેસે ભરે હુએ હૈં, પેહલે ફરિશ્તેને કહા ફિર ભી જલ્દી ન કર ઔર મુઝે કબરમેં જાને દે, વો ખૂદ કબરમેં ઉતરા, કુછ દેર ઉસકે પાસ ઠેહરા

ઔર કેહને લગા ઓ ભાઈ! મૈંને ઉસકે દિલકા મુઆઈના કિયા હૈ, ઈમાનસે ભરા હુવા હૈ, ઉસકો લિખ દે મરહૂમ ઔર નેકબખ્ત. બસ માલૂમ હુવા અલ્લાહકા ફઝલ હર મઅસિયત પર ગાલિબ હૈ, મગર ઐસા બહોત કમ હોતા હૈ.

(તન્વીરૂલ અઝહાન ૧/૫૦૭)

અલ્લાહકે નામસે કોઈ ચીઝ ભારી નહીં

ઈબ્ને માજામેં અબ્દુલ્લાહ બિન ઉમર (રદિ.) સે રિવાયત હૈ કે રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) ને ફરમાયા કે કિયામતકે દિન બરસરે આમ એક ઉમ્મતીકો પુકારા જાએગા, ઉસકે ૯૯ રજીસ્ટર ખોલે જાએંગે, એક એક રજીસ્ટર તાહદ્દે નિગાહ લંબા હોગા. (યે સબ મઆસી હોંગે) અલ્લાહ તઆલા પૂછેંગે અય બંદે! ક્યા તૂ ઈનમેંસે કિસી ગુનાહકા ઈન્કાર કરતા હૈ? વો કહેગા કે નહીં યા રબ! અલ્લાહ તઆલા ફરમાએગા ક્યા મેરે ફરિશ્તોંને લિખનેમેં કોઈ ઝિયાદતી તો નહીં કી? બંદા કહેગા નહીં, ફિર અલ્લાહ તઆલા ફરમાએગા ક્યા તુઝે કોઈ ઉઝર હૈ યા તેરી કોઈ નેકી હૈ? બંદા ડરકર કહેગા નહીં, ફિર અલ્લાહ તઆલા ફરમાએગા, હાં હમારે પાસ તેરી નેકિયાં હૈં ઔર આજ તુઝ પર કોઈ ઝુલ્મ ન હોગા. ચુનાંચે એક પુરઝા નિકાલા જાએગા જિસ પર કલિમા લિખ્ખા હોગા : (**અશહદુ અલ્લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહુ વ અશહદુ અન્ન મુહમ્મદન્ અબ્દુહૂ વ રસૂલુહ**) બંદા કહેગા, યા રબ! ઈસ પુરઝાકી ક્યા હૈસિયત હૈ ઉન રજીસ્ટરોંકે મુકાબલેમેં, અલ્લાહ તઆલા ફરમાએગા તુઝ પર ઝુલ્મ નહીં હોગા, ચુનાંચે વો તમામ ૯૯ રજીસ્ટર એક તરાઝૂકે પલડામેં ઔર યે પુરઝા દૂસરે પલડામેં રખ્ખા જાએગા તો વો પુરઝાવાલા પલડા ભારી ઔર દૂસરા રજીસ્ટરોંવાલા પલડા હલકા નિકલેગા. તિરમિઝીમેં યે લફઝ ભી હૈ : અલ્લાહકે નામસે કોઈ ચીઝ ભારી નહીં.

(તફસીરે કરતબી જિ. ૭, સ. ૧૦૭)

એક અજીબ વાકિઆ

મન્સૂર બિન અમ્માર કેહતે હૈં કે મેરા એક દીની ભાઈ થા જો રોઝાના મેરી નરમી સખ્તીકે દિનોંમેં મિલને આયા કરતા થા. વો બડા તહજ્જુદ ગુઝાર, આબિદ ઔર ઝાહિદ હોનેકે અલાવા અલ્લાહકે હુઝૂર ગિડગિડાનેવાલા થા, કઈ દિન ગુઝર ગયે વો મેરે ઘર ન આયા. માલૂમ હુવા કે વો બીમાર ઔર કમઝોર હૈ, મૈં ઉસકે ઘર

ગયા વો સહનમેં બિસ્તર પર પડા થા, મુંહ કાલા, આંખેં નીલી ઔર હોંઠ સખ્ત હો ચુકે થે. મૈંને કહા અય ભાઈ લા ઈલાહ ઈલ્લલ્લાહ કસરતસે પઢો, ઉસને મેરી યે બાત સુનકર આંખેં ખોલીં ઔર મુઝે તિરછી નઝરસે દેખા, મૈં ઘભરા ગયા ઔર ઉસસે કહા, અગર તૂ કલિમા નહીં પઢેગા તો મૈં ન તુઝે ગુસલ દૂંગા ન કફન ન તેરા જનાઝા પઢાઉંગા. ઉસને કહા : ભાઈ મન્સૂર! યે કલિમા મેરી ઝબાનસે નહીં નિકલ રહા, મૈંને કહા લા હૌલ વલા કુવ્વત ઈલ્લા બિલ્લાહ, વો તેરી નમાઝેં, તેરી તહજ્જુદ, રાતોંકા કિયામ, ઔર અલ્લાહકે હુઝૂર ગિડગિડાના કહાં ગયા? કેહને લગા વો સબ રિયાકારી ઔર દિખલાવા થા, મૈં યે સબ કુછ ઈસ લિયે કરતા થા તાકે મેરી શોહરત હો, જબ મૈં ખલ્વતમેં હોતા તો દરવાઝે બંદ કરકે પરદે ગિરાકર ગુનાહોંમેં મશ્ગૂલ હો જાતા.

ખુલાસા યે હુવા કે આમાલકી કબૂલિયતકે લિયે નિય્યત સહીહ હોના શર્ત હૈ, હુઝૂરે પાક (સ.અ.વ.) ને અલ્હાકુમુત્તકાસુર પઢકર ફરમાયા. ઈન્સાન કેહતા હૈ મેરા માલ મેરા માલ, હાલાંકે તેરા માલ તો ઈતના હૈ જો તૂને ખા લિયા ઔર ખતમ કર લિયા પહેન લિયા ઔર પુરાના કર લિયા, યા સદકા કિયા ઔર જમા કર લિયા. (મુસ્લિમ, તિરમિઝી, નસાઈ, જામિઉલ ઉસૂલ જિ. ૧, સ. ૬૧૦)

(માખૂઝ અઝ તન્વીરૂલ અઝહાન ૧/૨૬૯)

પસ ઈન્સાનકો ચાહિયે કે વો કિસીકે કસરતે આમાલ ઔર કસરતે માલસે ધોકામેં ન રહે. બાઝ દફા ઈન્સાન ખૂબ આમાલ કરતા ઔર માલ ખર્ચ કરતા હૈ મગર નિય્યત શોહરત હાસિલ કરના હોતી હૈ તો ઈસ વજહસે તમામ આમાલ ઝાએઅ હો જાતે હૈં. સહાબએ કિરામ (રદિ.) ખૂબ આમાલે સાલિહા કરતે, ખૂબ માલ અલ્લાહકે રાસ્તેમેં ખર્ચ કરતે મગર ફિર ભી ઉનકે દિલ ડરતે રેહતે કે નામાલૂમ અલ્લાહ તઆલા ઉનકો કબૂલ ભી ફરમાતે હૈં યા નહીં. અલ્લાહ તઆલા હમ સબકો અપની રઝાકે લિયે આમાલે સાલિહાકી તૌફીક અતા ફરમાએ. આમીન.

ઉસકા ક્યા મઅના કે વો ગફૂરૂર્રહીમ હૈ?

અબૂ અમ્ર બિન અલા કેહતે હૈં કે મુઝે યે બાત પહોંચી હૈ કે કુછ લોગ અલ્લાહ તઆલાકી રહમતકા આપસમેં તઝકિરા કર રહે થે ઔર ફરઝદક ભી ઉનકે પાસ બૈઠા હુવા થા, ફરઝદક ઉનસે ઝિયાદા અલ્લાહકી રહમતકા ઉમ્મીદવાર હોનેકા ઈઝહાર કર રહા થા, લોગોંને ઉસસે કહા કે તૂ પાકદામન ઔરતોં પર તોહમત ક્યું લગાતા હૈ?

ફરઝદકને કહા કે તુમ મુઝે બતલાઓ કે અગર મૈં અપને વાલિદૈનકી કોઈ ઐસી નાફરમાની કરૂં જો કે અલ્લાહ તઆલાકી મૈંને નાફરમાની કી હો, તો તુમહારા ક્યા ખયાલ હૈ કે મેરે વાલિદૈન મુઝે દહકતે હુએ કોયલોંવાલે તન્નૂરમેં ફેંકના પસંદ કરેંગે?

ઉનહોંને જવાબ દિયા કે હરગિઝ નહીં, તુમહારે વાલિદૈન તો તુમહારે ઉપર રહમ હી કરેંગે.

ફરઝદકને કહા કે મૈં અપને વાલિદૈનકે રહમો કરમસે ઝિયાદા અલ્લાહકી રહમતકા ઉમ્મીદવાર હૂં.

મૈં (ઈબ્ને જૌઝી) કેહતા હૂં કે યે ફરઝદકકા કૌલ મહઝ જહાલત પર મબની હૈ, ક્યૂંકે અલ્લાહ તઆલાકી રહમત વાલિદૈનકી તરહ રિક્કતે તબઅકી વજહસે નહીં હૈ વરના કોઈ શખ્સ કિસી ચિડિયાકો ઝબહ ન કર સકતા ઔર ન હી કોઈ બચ્ચા મરતા ઔર ન હી અલ્લાહ તઆલા કિસીકો જહન્નમમેં દાખિલ કરતે, દર અસલ ફરઝદકકા કૌલ દો વજહસે ગલત હૈ :

(૧) એક યે કે ઉસને અલ્લાહકી રહમતકી તરફ દેખા મગર ઉસકે અઝાબકી તરફ નઝર ન કી. (જો યે કેહતા હૈ કે મેરા અઝાબ બડા દર્દનાક હૈ ઔર મેરી પકડ બહોત સખ્ત હૈ).

(૨) દૂસરી વજહ યે હૈ કે ફરઝદક યે ભૂલ ગયા કે અલ્લાહ તઆલાકી રહમત ભી ઉસ શખ્સકી તરફ મુતવજ્જેહ હોતી હૈ જો કે અલ્લાહ તઆલાકી બારગાહમેં તૌબા કરે, જૈસાકે ફરમાને ઈલાહી હૈ : (**વઈન્ની લગફ્ફારુલ લિમન્ તાબ.**) યાની મૈં ઉસ શખ્સકો બહોત બખ્શનેવાલા હૂં જો મેરે હુઝૂર તૌબા કરે.

ઈસી તરહ એક ઔર ઈરશાદે બારી તઆલા હૈ : (**વરહ્મતી વસિઅત કુલ્લ શૈઈન્ ફસઅકતુબુહા લિલ્લઝીન યત્તકૂન.**) યાની ઔર મેરી રહમત શામિલ હૈ હર ચીઝકો, સો ઉસકો લિખ દૂંગા ઉનકે લિયે જો ડરતે હૈં. (યાની મેરી રહમત ડરનેવાલે પરહેઝગારોંકે લિયે હૈ, બસ ઈસ આયતસે ધોકા ન ખાના ચાહિયે).

(તલ્બીસે ઈબ્લીસ સ. ૩૯૧-૩૯૨, ઈબ્ને જૌઝી)

આખરી ગુઝારિશ

દોસ્તો આઓ મિલકર કરેં આહો ઝારિયાં

મેરે દોસ્તો ઔર બુઝુર્ગો! હમેં ચાહિયે કે કુછ ન કુછ તો દીનકા દર્દ અપને અંદર પૈદા કરેં. ક્યૂંકે જહાં દર્દ હોતા હૈ વહાં દવા લગા દી જાતી હૈ. જહાં પસ્તી હોતી હૈ પાની ઉસી તરફકો બેહતા હૈ, જહાં કહીં બીમારી હોતી હૈ શિફા વહીં આતી હૈ, જહાં કહીં મુશ્કિલ હોતી હૈ જવાબ વહીં દિયા જાતા હૈ.

મેરે ભાઈયો! ઝિંદગી જો ગુઝરની થી ગુઝર ચુકી. ઔર જો ઝિંદગી ગુઝાર ચુકે હો વો ઝિયાદા હૈ, જો બાકી હૈ વો કમ હૈ, ક્યૂંકે માલૂમ નહીં અભી મૌત આ જાએ. ઔર હર શખ્સકો માલૂમ હૈ કે ઉસને ક્યા ક્યા ગુનાહ કિયે હૈં ક્યા ક્યા સોચ રખ્ખે હૈં, બસ આજકે બાદ હમ સબકો એક નઈ ઝિંદગીકા આગાઝ કરના ચાહિયે. વો નઈ ઝિંદગી સાબિકા તમામ ગુનાહોંસે તૌબા કરનેસે શુરૂ હો જાએગી. સચ્ચે દિલસે અલ્લાહ તઆલાસે મઆફી માંગ લીજિયે ઔર ઉસકે સામને ગિડગિડાકર અપને ગુનાહોંકા ઈકરાર કીજિયે.

હદીસ શરીફમેં આતા હૈ કે જબ કોઈ બંદા ગિડગિડાકર મઆફી માંગતા હૈ કે અય અલ્લાહ! મુઝસે બડે ગુનાહ હુએ હૈં આપ મુઝકો મઆફ કર દીજિયે, મૈં કબરમેં ક્યા મુંહ લેકર જાઉંગા, કિયામતકે દિન આપકો ક્યા મુંહ દિખાઉંગા? તો બંદાકા ઈસ તરીકાસે ગિડગિડાના અલ્લાહ તઆલાકો દૂસરે લોગોંકી તસ્બીહાત (સુબ્હાનલ્લાહ, સુબ્હાનલ્લાહ) કેહનેસે ઝિયાદા પસંદ હૈ. હદીસે કુદસીકે અલ્ફાઝ યે હૈં. ગુનેહગારોંકા રોના આહો ઝારિયાં કરના, ગિડગિડાના મુઝે તસ્બીહ પઢનેવાલોંકી (સુબ્હાનલ્લાહ, સુબ્હાનલ્લાહ) કી આવાઝોંસે ઝિયાદા મેહબૂબ હૈ.

હમારે એક બુઝુર્ગને અજીબ બાત બયાન કરતે હુએ ફરમાયા કે જિસ મુલ્કમેં બાદશાહ કોઈ ચીઝ બાહિરસે મંગવાતા હૈ યાની ઈમ્પોર્ટ કરતા હૈ, તો ઉસકી ઝિયાદા ઈઝ્ઝત ઔર કદર કરતા હૈ. ક્યૂંકે બાદશાહકે મુલ્કમેં વો ચીઝ નહીં હૈ, તો અલ્લાહ તઆલાકી જો અઝીમ બારગાહ હૈ વહાં આંસૂ નહીં હૈં ઈસ લિયે વો હમારે આંસૂઓંકી બહોત કદર કરતે હૈં, ક્યૂંકે આંસૂ તો હમ જૈસે ગુનેહગાર બંદોંકે નિકલતે હૈં. ફરિશ્તે રોના નહીં જાનતે, ઉનકે પાસ ગુનાહ નહીં હૈં, ન ઉનકે પાસ નદામત હૈ ઔર ન હી રોના જાનતે હૈં. ઉનકો કુર્બે ઈબાદત હાસિલ હૈ, કુર્બે નદામત હાસિલ નહીં હૈ, કુર્બે નદામત તો હમ ગુનેહગારોંકો હાસિલ હૈ. ફરિશ્તે બેચારે

નદામત ઔર રોના ક્યા જાનેં. વો તો હર વક્ત સુબ્હાનલ્લાહ, સુબ્હાનલ્લાહ પઢ્હ રહે હૈં. અલ્લાહ તઆલાને ઈસ લિયે એક ઐસી મખ્લૂક પૈદા કી કે જિસકી નદામતકો દેખેં યાની બાઝ બંદે બાવજૂદ નેક હોનેકે કભી તકાઝાએ બશરીસે મગલૂબ હોકર ખતા કર બૈઠેંગે તો ઉસ ગમ ઔર પરેશાનીસે કે હાય હમને અપને અલ્લાહકો નારાઝ કર દિયા ઉનકા દિલ ખૂન હો જાએગા ઔર વો નદામત ઔર આહો ઝારી કરકે, મઆફી માંગકર હમકો રાઝી કરેંગે ઔર હમ ઈસ નદામત પેશીકી વજહસે ઉનકો અપના કુર્બ અતા ફરમાએંગે, કિસીને ક્યા ખૂબ કહા હૈ :

મેરે ગુનાહોંસે તેરી રહમતોંમેં જોશ હૈ
મૈં નદામત પેશ હૂં ઔર તૂ નદામત પોશ હૈ

જબ બંદા ગુનાહ કરતા હૈ તો દિલમેં અંધેરા પૈદા હોતા હૈ, ફિર શયતાન ઉસ અંધેરેમેં કબ્ઝા જમા લેતા હૈ વરના શયતાનકી તાકત નહીં હૈ કે વો મોમિનકે દિલ પર કબ્ઝા કરે : **(ઈન્નમસ્તઝલ્લહુમુશશયતાનુ બિબઅ્ઝિ મા કસબૂ.)**

(સૂ. આલે ઈમરાન : ૧૫૫)

(ઉનકો શયતાનને લગઝિશ દે દી ઉનકે બાઝ આમાલકી વજહસે.)

અલ્લામા આલૂસી ઈસી આયતકે ઝેલમેં લિખતે હૈં, શયતાનકી મજાલ નહીં કે વો બની આદમકે દિલ પર કબ્ઝા જમા લે, લેકિન જબ દિલમેં અંધેરા પાતા હૈ તો મિસ્લે ચિમગાડરકે આ જાતા હૈ ઔર ગુનાહોં પર ઉકસાને લગતા હૈ, લેકિન જબ બંદા નદામતકે સાથ તૌબા કર લે તો નદામતકે નૂરસે દિલ ફિર રોશન હો જાએગા ઔર શયતાન ભાગ જાએગા. જિસકા દિલ ચાહે શયતાનકો જલ્દી ભગાનેકો વો જલ્દી તૌબા કર લે દેર ન કરે વરના વો ઉસકે દિલકો અપના અડ્ડા ઔર મરકઝ બના લેગા.

ઈસ આયતકી તફસીરમેં સુલતાન ઈબ્રાહીમ અદહમકા કિસ્સા લિખ્ખા હૈ કે યે તવાફ કર રહે થે ઔર ખુદાસે દુઆ માંગ રહે થે કે અય અલ્લાહ! મુઝે અસમત અતા કર દે, યાની મુઝસે કભી ગુનાહ ન હો માસૂમ હો જાઉં. તો દિલમેં આવાઝ આઈ કે અય ઈબ્રાહીમ બિન અદહમ! સારે બંદે ગુનાહોંસે માસૂમ હોનેકી દરખ્વાસ્ત કર રહે હૈં, અગર વો સબકો માસૂમ કર દે તો ફિર વો ખુદા કિસ પર કરમ કરેગા ઔર કિસ પર મહેરબાની કરેગા? યાની ફિર ઉસકી મગફિરત ઔર બખ્શિશ કિસ પર ઝાહિર હોગી?

ઈમામ ગઝાલી (રહ.) કે ઉસ્તાઝ અલ્લામા અસ્ફરાઈનીકા કૌલ મુલ્લા અલી કારીને મિશ્કાત શરીફકી શરહમેં લિખ્ખા હૈ કે ઉનહોંને ભી તીસ બરસ તક

દુઆ કી કે યા અલ્લાહ મુઝકો માસૂમ બના દીજિયે મુઝસે કભી કોઈ ગલતી ન હો. તીસ બરસકે બાદ દિલમેં ખયાલ આયા કે અલ્લાહ તઆલા ઈતને કરીમ ઔર મહેરબાન હૈં લેકિન મેરી તીસ બરસકી દુઆ કબૂલ નહીં કી, ફૌરન દિલમેં આવાઝ આઈ કે અરે અસ્ફરાઈની! તુમ માસૂમ બનના ચાહતે હો, લેકિન માસૂમિયતકા મકસદ ક્યા હૈ? યેહી કે તુમ મેરા મેહબૂબ ઔર પ્યારા બંદા બનના ચાહતે હો, જબ યેહી કસ્દ હૈ તો મૈંને મેહબૂબ ઔર પ્યારા બનાનેકી દો ખિડકિયાં ખોલ રખ્ખી હૈં: તૂ માસૂમિયત ઔર તકવાવાલી ખિડકી હીસે ક્યૂં ચિમટા હુવા હૈ ક્યા તૂ હમારી યે આયત તિલાવત નહીં કરતા : **(ઈન્નલ્લાહ યુહિબ્બુત્તવ્વાબીન.)** અલ્લાહ તઆલા તૌબા કરનેવાલોંકો મેહબૂબ બના લેતે હૈં, તો જબ હમને એક દૂસરી ખિડકી તૌબાકી ભી ખોલ રખ્ખી હૈ તો ઉસ ખિડકીસે મેરી બારગાહમેં ક્યૂં નહીં આતા. ઈસીકો એક દૂસરી જગહ અજીબ કરીમાના અંદાઝમેં અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં, **(અફલા યતૂબૂન ઈલલ્લાહિ વયસ્તગ્ફિરૂનહૂ. વલ્લાહુ ગફૂરૂર્રહીમ.)**

(સૂરએ માઈદહ : ૭૪)

તર્જુમા :- (ક્યા બંદે ફિર ભી અલ્લાહ તઆલાકે સામને તૌબા નહીં કરતે ઔર ઉસસે મઆફી નહીં ચાહતે, હાલાંકે અલ્લાહ બડી મગફિરત કરનેવાલે ઔર બડી રહમત ફરમાનેવાલે હૈં.)

જો સચ્ચે દિલસે તૌબા કરતા હૈ ઔર પુખ્તા ઈરાદા કરતા હૈ કે અય અલ્લાહ! મૈં આઈન્દા હરગિઝ ગુનાહ ન કરૂંગા જાન દે દૂંગા'મગર આપકો નારાઝ ન કરૂંગા લેકિન બાવજૂદ પૂરી કોશિશકે ફિર ઉસકી તૌબા ટૂટ જાતી હૈ.

તૌબા કી તૌબા કી ફિર તૌબા કરકે તોડ દી
મેરી ઈસ તૌબા પે તૌબા, તૌબા તૌબા કર ઉઠી

ચાહે યે હાલ ભી હો જાએ મગર વો આદમી રહમતે હકસે માયૂસ નહીં હોતા ઔર મઆફી માંગ લેતા હૈ ગિડગિડાતા ઔર આજિઝી કરતા હૈ ઔર આઈન્દા ગુનાહકા અઝ્મ નહીં રખતા. હદીસ શરીફમેં આતા હૈ કે ઐસા શખ્સ ગુનાહ પર ઈસરાર કરનેવાલોંમેંસે નહીં હૈ ચાહે દિનમેં સત્તર બાર ઉસકી તૌબા ટૂટ જાતી હો. લિહાઝા તૌબા કરકે ટૂટ જાને પર માયૂસ ન હોના ચાહિયે. ગાલિબ શાઈરને કહા થા,

કાબા કિસ મુંહસે જાઓગે ગાલિબ
શરમ તુમકો મગર નહીં આતી

હમારે એક બુઝુર્ગને ફરમાયા કે ગાલિબને યે શઅર બોલકર ઉમ્મતકો માયૂસ કર દિયા હૈ, ઈસ શઅરકો પઢકર જિતને ગુનેહગાર બંદે હૈં મારે શરમકે કાબા

જાના છોડ દેંગે કે હમારા મુંહ ઈસ કાબિલ કહાં કે કાબા જાએં, હમ તો સરાપા ગુનાહમેં મુલવ્વિસ હૈં, લિહાઝા શઅરકી ઈસ્લાહ શરઅન વાજિબ થી ઔર ફરમાયા કે મૈંને ઉસકી ઈસ્લાહ કર દી હૈ.

આપસે ગુઝારિશ હૈ કે એક અલ્લાહવાલેકા કલામ ગૌરસે સુનિયે ઔર ફૈસલા કીજિયે કે એક દુન્યાવી શાઈર ઔર એક અલ્લાહવાલેકે શઅરમેં કિતના ઝમીન વ આસમાનકા ફર્ક હૈ, કિસીને સચ કહા હૈ :

તેરા પયામ ઔર હૈ મેરા પયામ ઔર હૈ
ઈશ્કકે દર્દમંદકા તર્ઝે કલામ ઔર હૈ

મૌલાનાને ફરમાયા :

મૈં ઈસી મુંહસે કાબા જાઉંગા
શરમકો ખાકમેં મિલાઉંગા
ઉનકો રો રોકે મૈં મનાઉંગા
અપની બિગડીકો યૂં બનાઉંગા

મેરે ભાઈ! અલ્લાહ તઆલાકી રહમતકી ગોદ મોમિનકી હયાત હૈ, હમ કબ તક ઉસસે ભાગેંગે ચાહે ગુનાહોંકે પહાડ બન જાએં, લેકિન હમ સચ્ચી તૌબા કરકે ઔર સિજદહમેં રો રોકર અલ્લાહ તઆલાકો મનાએંગે ઔર ઉસકી બખ્શિશકે સૈલાબમેં ઈન તમામ ગુનાહોંકો ખુશ્ક વ ખાશાકકી તરહ બહા દેંગે ઈન્શા અલ્લાહ તઆલા.

ઈસી લિયે ખ્વાજા અઝીઝુલ હસન મજઝૂબ (રહ.) ફરમાતે હૈં.

તૂ હો કિસી ભી હાલમેં મૌલાસે લવ લગાએ જા
કુદરતે ઝુલ જલાલમેં ક્યા નહીં ગિડગિડાએ જા
બૈઠેગા ચૈનસે અગર કામકે ક્યા રહેંગે પર
ગો ન નિકલ સકે મગર પિંજરેમેં ફડફડાએ જા
ખોલેં યા વો ન ખોલેં દર ઉસ પે હૈ ક્યૂં તેરી નઝર
તૂ તો બસ અપના કામ કર યાની સદા લગાએ જા

ઔર ફરમાયા :

જો નાકામ હોતા રહે ઉમર ભર ભી
બહરહાલ કોશિશ તો આશિક ન છોડે
યે રિશ્તા મુહબ્બતકા કાઈમ હી રખ્ખે
જો સો બાર ટૂટે તો સો બાર જોડે

તૌબા ટૂટ જાતી હૈ તો આદમી માયૂસ હો જાતા હૈ કે મેરી તૌબા બેકાર ગઈ,

અરે યે તૌબા બેકાર નહીં ગઈ, ફિર તૌબા કર લો, ઉનસે ટૂટા હુવા રિશ્તા ફિર જોડ લો. ફરમાતે હૈં :

યે રિશ્તા મુહબ્બતકા કાઈમ હી રખ્ખે
જો સો બાર ટૂટે તો સો બાર જોડે

કોશિશ તો કીજિયે કે ન ટૂટે. ગુનાહસે બચનેમેં જાનકી બાઝી લગા દીજિયે. લેકિન માન લો કે ફિર ભી બારબાર તૌબા ટૂટ જાતી હૈ તો ભી માયૂસ ન હોં, આપ બારબાર તૌબા કીજિયે, તૌબાકી કબૂલિયતકે લિયે ઈતના કાફી હૈ કે ઉસ ગુનાહસે અલગ હો જાએ ઔર દિલમેં નદામત હો ઔર પુખ્તા ઈરાદા હો કે આઈન્દા હરગિઝ ગુનાહ નહીં કરૂંગા, યાની ફિર ગુનાહ કરનેકા દિલમેં ઈરાદા ન હો તો ઐસી તૌબા અલ્લાહ તઆલાકે યહાં કબૂલ હૈ, લિહાઝા હરગિઝ માયૂસ ન હોં, ખતા હો જાએ રોના ગિડગિડાના શુરૂ કર દીજિયે. અલ્લાહકે અલાવા ઔર કૌન હૈ જો મઆફ કરેગા, ઉનકે દરકે અલાવા કૌનસા દર હૈ જહાં હમ જાએંગે, ઉસીકો રો રોકર અપના દુખડા સુનાઈયે ઔર ગુનાહોંકા ઈકરાર કરતે હુએ કહિયે :

ઈલાહી મૈં હૂં બસ ખતાવાર તેરા
મુઝે બખ્શ દે નામ ગફ્ફાર તેરા
મર્ઝે લા દવાકી દવા કિસસે માંગૂં
તૂ શાફી હૈ મેરા મૈં બીમાર તેરા
ઈલાહી બતા છોડ દરબાર તેરા
કિધર જાએ બંદએ લાચાર તેરા

ઔર ગુનાહોંકા ઈકરાર કરતે હુએ કહિયે :

અય મેરે માબૂદ! તેરા ગુનેહગાર સિયાહકાર બંદા તેરી બારગાહમેં હાઝિર હો ગયા હૈ, ગુનાહોંકા ઈકરાર કરનેવાલા તુઝે હી પુકારકર અર્ઝ કર રહા હૈ :

પસ અગર તૂં મુઝે બખ્શ દે ઔર મગફિરત ફરમા દે તો વાકિઅતન તૂહી ઉસકે અહલ હૈ, ઔર અગર તૂ મુઝે ધુત્કાર દે ઔર મેરી બખ્શિશ ન ફરમાએ તો બતા તેરે સિવા અય અલ્લાહ મુઝ પર કૌન રહમ ફરમાએગા? ઔર યકીનન ઉસકે સિવા કૌન હૈ જો ગુનાહોંકો મઆફ ફરમાએ.

ઔર ઉસકે સિવા કૌનસા દરવાઝા હૈ જિસકી ચોખટ પર સર રખકર મઆફી માંગી જાએ.

અનોખા વાકિઆ

ઈબ્ને કય્યિમ (રહ.) ને કિસી આરિફકા એક અનોખા વાકિઆ લિખ્ખા હૈ જો શયતાન યા નફસે અમ્મારાકે ઈગ્વાસે ગલત રાસ્તે પર પડ ગયે થે ઔર સરકશી ઔર નાફરમાનીકે જરાસીમ ઉનકી રૂહમેં પૈદા હોને લગે થે, વો લિખતે હૈં કે :

વો આરિફ એક ગલીસે ગુઝર રહે થે. ઉનહોંને દેખા કે એક ઘરકા દરવાઝા ખુલા ઔર એક બચ્ચા રોતા ચિલ્લાતા હુવા ઉસમેંસે નિકલા, ઉસકી માં ઉસકો ઘરસે ધક્કે દેકર નિકાલ રહી થી, જબ વો દરવાઝાસે બાહિર હો ગયા તો માંને અંદરસે દરવાઝા બંદ કર લિયા, બચ્ચા ઈસી તરહ રોતા, ચિલ્લાતા, બિલકતા, બડબડાતા કુછ દૂર તક ચલા ગયા, ફિર એક જગહ પહોંચકર ખડા હો ગયા ઔર સોચને લગા કે મૈં અપને માં બાપકે ઘરકે સિવા કહાં જા સકતા હૂં? ઔર કૌન મુઝે અપને પાસ રખ સકતા હૈ? યે સોચકર ટૂટે દિલકે સાથ વો અપને ઘરકી તરફ લૌટ પડા, દરવાઝા પર પહોંચકર ઉસને દેખા કે દરવાઝા અંદરસે બંદ હૈ, તો વો બેચારા વહીં ચોખટ પર સર રખકર લેટ ગયા ઔર ઈસી હાલતમેં સો ગયા, માં આઈ ઉસને દરવાઝા ખોલા ઔર અપને બેટેકો ઈસ તરહ ચોખટ પર સર રખકર સોયા પડા દેખા તો ઉસકા દિલ ભર આયા ઔર મામતાકા જઝબા ઉભર આયા, માંકી આંખોંસે આંસૂ બેહને લગે, બચ્ચેકો ઉઠાકર સીનેસે લગાયા ઔર ઉસકો પ્યાર કરને લગી ઔર કેહ રહી થી :

બેટા! તૂને દેખા મેરે સિવા તેરા કૌન હૈ? તૂને નાલાઈકી, નાદાની ઔર નાફરમાનીકા રાસ્તા ઈખ્તિયાર કરકે ઔર મેરા દિલ દુખાકર મુઝે વો ગુસ્સા દિલાયા જો તેરે લિયે મેરી ફિતરત નહીં હૈ, મેરી ફિતરત ઔર મામતાકા તકાઝા યેહી હૈ કે મૈં તુઝસે પ્યાર કરૂં ઔર તુઝે રાહત વ આરામ પહોંચાનેકી કોશિશ કરૂં, તેરે લિયે હર ચીઝ ઔર ભલાઈ ચાહૂં, મેરે પાસ જો કુછ હૈ તેરે હી વાસ્તે હૈ, ઉસ આરિફને યે સારા કિસ્સા દેખા ઔર ઉસમેં ઉનકે લિયે જો સબક થા વો હાસિલ કિયા.

ઈસ કિસ્સા પર ગૌર કરતે વક્ત રસૂલુલ્લાહ (સ.અ.વ.) કા યે ફરમાન સામને રખિયે, ખુદાકી કસમ અલ્લાહ તઆલાકી ઝાતમેં અપની બંદોંકે લિયે ઈસસે કહીં ઝિયાદા પ્યાર ઔર રહમ હૈ જિતના કે ઉસ માં મેં અપને બચ્ચેકે લિયે, જભી તો વો ખૂદ અપને નબી (સ.અ.વ.) સે કેહતે હૈં કે અય નબી! એલાન કર દીજિયે, (કુલ યા ઈબાદીલ્લઝીન અસ્રફૂ અલા અન્ફુસિહિમ્ લા તકનતૂ મિર્રહમતિલ્લાહિ. ઈન્નલ્લાહ યગ્ફિરૂઝ્ઝુનૂબ જમીઆ. ઈન્નહૂ હુવલ ગફૂરૂર્રહીમ.) (સૂ. ઝુમર : ૫૩)

તર્જુમા :- (આપ ફરમા દીજિયે કે અય મેરે બંદો! જિનહોંને અપને ઉપર ઝિયાદતિયાં કી હૈં કે તુમ ખુદાકી રહમતસે નાઉમ્મીદ મત હો, બિલયકીન ખુદા તઆલા તમામ (ગુઝિશ્તા) ગુનાહોંકો મઆફ ફરમા દેગા. બેશક વો બખ્શનેવાલા બડી રહમતવાલા હૈ).

હકીકતમેં ઉસસે બઢકર રહમતવાલા કૌન હો સકતા હૈ જો ખૂદ કહે કે મેરે બંદો મુઝસે મઆફી માંગ લો મૈં તુમહેં મઆફ કર દૂંગા.

યે એલાન સુનકર ભી અગર કોઈ અલ્લાહસે સાબિકા ગુનાહોંકી મઆફી ન માંગે તો ફિર યેહી કહા જા સકતા હૈ કે ઉનકે દિલોં પર અલ્લાહને મોહર લગા દી હૈ ઔર આંખોં પર પરદા હૈ. ઔર યે બદબખ્ત લોગ હૈં જિનકે બારેમેં અલ્લાહ તઆલાને ફરમાયા હૈ : (**ઉલાઈકલ્લઝીન લમ્ યુરિદિલ્લાહુ અંય્યુતહ્હિર કુલૂબહુમ. લહુમ ફીદ્દુન્યા ખિઝયુંવ્ વલહુમ્ ફીલ્ આખિરતિ અઝાબુન્ અઝીમ. સમ્માઊન લિલકઝિબિ અક્કાલૂન લિસ્સુહ્તિ.**) (સૂ. માઈદહ : ૪૧,૪૨)

તર્જુમા :- (યે વો લોગ હૈં કે ખુદા તઆલાકો ઉનકે દિલોંકા પાક કરના મંઝૂર નહીં હુવા (ક્યૂંકે યે લોગ ઈરાદા હી નહીં કરતે) ઉન લોગોંકે લિયે દુનિયામેં રૂસ્વાઈ હૈ ઔર આખિરતમેં ઉનકે લિયે સઝાએ અઝીમ હૈ, યે લોગ ગલત બાતોંકે સુનનેકે આદી હૈં, બડે હરામ ખાનેવાલે હૈં.) હમેં ઐસે લોગોંસે નહીં હોના ચાહિયે.

ઔર એક દૂસરી જગહ અલ્લાહ તઆલા ફરમાતે હૈં : (**ફઈન્ તવલ્લૌ ફઅ્લમ્ અન્નમા યુરીદુલ્લાહુ અંય્યુસીબહુમ્ બિબઅ્ઝિ ઝુનૂબિહિમ. વઈન્ન કષીરંમ્ મિનન્નાસિ લફાસિકૂન.**) (સૂરએ માઈદહ : ૪૯)

તર્જુમા :- (ફિર અગર યે લોગ એઅરાઝ કરેં તો (યે) યકીન કર લીજિયે કે બસ ખુદા હીકો મંઝૂર હૈ કે ઉનકે બાઝ જુર્મોં પર ઉનકો સઝા દેં. ઔર ઝિયાદાતર લોગ તો બેહુકમ હી હોતે હૈં.

અલ્લાહ તઆલા તમામકો શકાવત ઔર બદબખ્તીસે મેહફૂઝ રખ્ખે ઔર સિરાતે મુસ્તકીમ પર ચલનેકી તૌફીક મરહમત ફરમાએ. ઔર ઉન લોગોંમેંસે ન બનાએ જો મુહં મોડનેવાલે ફાસિક ઔર સઝાકે મુસ્તહિક હૈં)

વ સલ્લલ્લાહુ વસલ્લિમ અલા સય્યિદિના વ મૌલાના મુહમ્મદિંવ્વ આલિહી વ અસ્હાબિહી અજ્મઈન વલ્હમ્દુલિલ્લાહિ રબ્બિલ આલમીન.

-: ખતમ શુદ :-

